

HET DERDE BOEK VAN MOZES, LEVITICUS.

(Priesterordening).

Het derde boek van Mozes, bij de Hebreeën: Wajikra, d.i.: En Hij riep, geheten, wordt naar zijn inhoud door de Septuaginta Leviticon, en door de Vulgata Leviticus genoemd, omdat hierin hoofdzakelijk over de priesterlijke wetten en verordeningen wordt gehandeld. Het sluit zich onmiddellijk aan het voorgaande aan en wel in het bijzonder aan Exodus. 25 en volgende. Niet ten onrechte (door Keil) zijn de in Leviticus aangekondigde wetten in haar geheel genoemd, "de Codex van de geestelijke levensordening van Israël als Gemeente van Jehova." Is in het tweede boek reeds bericht, dat de Tent der samenkomst was opgericht; dat de Heere God die tent tot Zijn woning geheiligd had, en het Heilige der Heiligen met Zijn aanwezigheid had vervuld; als nu wordt meegedeeld, dat God Israël door instellingen en verordeningen het mogelijk heeft gemaakt, om met Hem, de Heilige, in gemeenschap te treden, om de tegenwoordigheid van Hem, Jehova daadwerkelijk te ervaren.

En vandaar die wetten voor de Priesters aan de ene zijde en voor het volk, wat betreft het brengen van de verschillende offers, aan de andere zijde. Duidelijk komt door deze wetten uit, dat Israëls Verbondsgod een Heilig God is, maar ook dat het Zijn wil is, dat Zijn Verbondsvolk een heilig volk moet zijn. Heilig niet alleen als het tot Hem nadert, maar ook in het private leven, ook als volk onderling.

Gemakkelijk laat zich het boek in twee grote delen splitsen. Het eerste deel loopt van hoofdstuk 1 tot 16 en het tweede van hoofdstuk 17 tot 25. Wordt in het eerste deel de offerdienst ingesteld of liever geregeld (1-7); de wijding van de priesters aangegeven (8-10); het onderscheid tussen reine en onreine dieren, en wat betreft de onreinheid van het lichaam, bekend gemaakt (11-15) en eindelijk de instelling van de grote Verzoendag, als waardig besluit van deze wetten, verordend, het blijkt dat daardoor Israël de gemeenschap met de Heere wordt mogelijk gemaakt, en tevens, dat al deze wetten zien op de verhouding tussen een Heilig God en een in zichzelf onrein en onheilig volk.

Het tweede deel loopt van hoofdstuk 17 tot 25. Als vervolg op het eerste deel en in nauwe aansluiting daaraan, worden in dit deel eerst de wetten gegeven, omtrent de heiligheid van de spijs, en van het algemeen van het dagelijks leven (17-20); daarna die, omtrent de heiligheid van de priesters en van de offeranden (21-22); vervolgens die, omtrent de heiligheid van de feesten, en in het algemeen van de godsdienstige gebruiken, terwijl het sluit met de wetten, omtrent de heiliging van het gehele leven, door de instelling van het Sabbat- en het Jubeljaar. Waaruit dan ook blijkt, dat de wetten, in het tweede gedeelte, zijn gegeven, opdat Israël waarlijk de zegeningen van de gemeenschap met God dagelijks zou blijven genieten.

In het voorlaatste hoofdstuk (hoofdstuk 26) wordt Israël bekend gemaakt met de zegen en de vloek; met de zegen, indien het zich aan de wetten en rechten van God houdt en die betracht; met een vloek, indien het de rechten en inzettingen vertreedt en ongehoorzaam is, terwijl eindelijk in hoofdstuk 27 de wetten, omtrent de gelofte, worden afgekondigd.

HOOFDSTUK 1.

WET VAN HET BRANDOFFER.

I. Vs.1-17. Nadat de heiligheid van God de tent der samenkomst bedekt heeft (Exodus. 40:34), openbaart God Zich naar Zijn belofte (Exodus. 25:22), voortaan in deze plaats aan Mozes, en deelt hem een wet van het offer mee. Hij begint met de brandoffers, het oudste en voornaamste van de verschillende offers, en bepaalt zowel het materiële als het rituële, d.w.z. zowel de verschillende soorten van dieren, die daartoe moeten gebruikt worden, als de aard en de wijze, waarop zij moeten gebracht worden.

1. En de HEERE riep, 1) waarschijnlijk op de dag, die op de oprichting van de tabernakel volgde, Mozes met luide, voor het gehele volk hoorbare stem, dat hij tot Hem in de tabernakel zou naderen, en sprak tot hem uit de tent der samenkomst (van boven het Verzoendeksel, Numeri. 7:89), zeggende:

1) In deze zeven hoofdstukken spreekt Mozes in het algemeen over de offeranden. Daar hier echter veel dingen bevolen worden, waarvan het gebruik verouderd is; andere, waarvan de betekenis mij verborgen is, beken ik, dat ik met een korte opsomming tevreden zal zijn, waaruit echter de lezers wel zullen begrijpen, dat, wat ons ten opzichte van de wettische schaduwbeelden nagelaten is, ook heden nuttig is, indien wij niet al te nieuwsgierig zijn. Wie zich al te zeer met allegorieën willen bezig houden mogen de lof bekomen, welke zij zoeken, mij, omdat ik geen ander voornemen heb, dan de lezer ten nut te zijn, is het voldoende kort aan te stippen, wat ik nuttig acht, om bekend te zijn. Verder, ofschoon in dit hoofdstuk over de brandoffers wordt gehandeld, blijkt toch, dat de regel, welke hij over deze dingen voorschrijft, van verdere strekking is, wanneer Mozes leert, welke dieren God wil, dat Hem worden geofferd, opdat Hij ze aangenaam vindt; vervolgens, door wie zij te offeren zijn en op welk een wijze. Drie soorten nu tekent hij op: uit het grote, uit het kleine vee en uit de vogels. Want van de rode koe, waarvan de as tot verzoening nodig was, daarvan is hier geen sprake..

2. Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: Als een mens uit u de HEERE een offerande, en wel bepaald een brandoffer zal offeren gij zult uw offeranden offeren van het vee (de grote viervoetige huisdieren), van runderen en van schapen, 1) of ook geiten (vs.10).

1) De plaats van samenkomst van God met Zijn volk is reeds aanwezig, maar opdat Hij, zonder verloochening van de heerlijkheid van Zijn wezen, werkelijk met Israël in gemeenschap treden, en dit wederom in Hem rusten en Zijn genade en gemeenschap deelachtig worden kan, is het daartoe verordende genade middel nog nodig. Dit middel zijn de offers, waarvan nu voortaan sprake is. De bovenstaande woorden, waarmee de wet van het offer aanvangt, stellen het brengen van offers, als een bij het volk reeds lang bekende zaak, op de voorgrond. Werkelijk treffen wij ze reeds aan bij de eerste mensen (Genesis 4:3 vv.) en dan bij de aartsvaders (Genesis 8:20; 22:1; 46:1 Job 1:5), als vorm van Godsverering, behalve de aanroeping van de naam des Heeren (Genesis 12:7 vv.; 13:4,18; 26:25; 33:20; 35:7) terwijl de eis van Mozes aan farao (Exodus. 5 vv.) getuigt, dat zelfs gedurende het verblijf van de Israëlieten in Egypte het offeren niet vergeten werd en eindelijk het Sinai werkelijk gebrachte

offer (Exodus. 24:5 vv.). De Heere stelt alzo met de nu volgende regeling van de offerdienst niet iets nieuws in, maar regelt, en ontwikkelt, en voltooit slechts de van de vaderen geërfde vorm van eredienst, opdat zij overeenkomt met de aard van het Verbond, dat Hij met Israël gesloten had, en de bedoeling van dat verbond werkelijk bereikt wordt..

Maar wat is eigenlijk een offer? Dat zegt zowel het Hollandse woord, dat oorspronkelijk offrian (van het latijnse offerre, d.i. aanbrenge) luidt, als ook de Hebreeuwse uitdrukking Korban (Mark.7:11), dat alle soorten van gaven voor God en goddelijke doeleinden omvat; een offer is dus een heilige gave aan God en tot Zijn dienst. Het eerste offer werd zonder twijfel op Gods bevel gebracht en onder Zijn leiding, nog op de dag zelf van de val (Genesis 3:20), en was een brandoffer, dat als bloedig offer tegelijk verzoenend was. Want eer God Adam en zijn vrouw het Paradijs deed verlaten, moest Hij wel het eerst voor de verzoening van hun zonde zorgen; want anders kon Hij naar Zijn gerechtigheid en waarheid het over hen uitgesproken Godsoordeel (Genesis 2:17) niet uitstellen en zo'n geruime tijd tot boete niet verlenen, zoals Hij die nu werkelijk vergunt; anders kon Hij naar zijn heiligheid het onmiddellijk verkeer met hen niet verder doen voortduren, gelijk dit in de toekomst werkelijk geschiedt. Het offerdier was gedurende de daad van de slachting en bloedstorting plaatsbekleder van de mensen, en leed in hun plaats de verdiende straf, die, overeenkomstig de bedreiging van God, nog op dezelfde dag hen had moeten treffen; terwijl zij zelf eigenlijk in dat offer stierven, werd hun zonde verzoend, d.i. voor Gods oog bedekt, zodat de Heere niet meer om deze zonde van hen een afkeer hebben moest; of er werd door teweeggebracht, dat de zonde niet verder om wraak tot de hemel riep, en de goddelijke genade hen ongehinderd kon zegenen. Het offerdier kon natuurlijk de plaats van de mens niet vervangen, in hetgeen het van zichzelf is, als een dier, wiens leven ook op een veel te lage trap staat, dan dat dit voor het leven van een mens zou kunnen gelden, terwijl het ook geen vrijheid van wil heeft, om als plaatsvervanger iets op zich te kunnen nemen; maar de toekomstige, rechte plaatsbekleder was reeds beloofd, op Hem kon het als profetie wijzen; Zijn plaatsvervangend lijden kon het afschaduwen, en de eerste mensen als het ware brengen binnen het bereik van de heilzame werkingen van het eerst na eeuwen te verwezenlijken raadsbesluit. Eer God Adam en zijn vrouw het Paradijs deed verlaten, moest Hij ook ten tweede hen tot vastere en meer onverdeelde overgave aan Zich verbinden, opdat zij geen prooi werden van het zich al meer ontwikkelend zondebederf; maar in plaats van in het geweld van de satan, in Zijn macht zouden zijn; alleen op deze wijze was het Hem mogelijk Zijn opvoedingswegen met hen in te slaan en onder hun nageslacht de beloofde Verlosser een plaats te bereiden. Daarom volgde op de doding en bloedvergieting tot verzoening, de verbranding van het offervlees met vuur, dat de mens zinnebeeldig voor ogen stelde: het zich geheel verliezen in God, en dat hem met heimwee in het hart uit het Paradijs deed gaan, om zelf niets te zijn, maar alleen door en tot God te leven..

Van de huid van het verbrande offerdier maakt de Heere voor Adam en zijn vrouw rokken van vellen, hetgeen wij reeds bij de verklaring van die plaats beschouwden als doelende op de kleren van het heil en de mantel van de gerechtigheid, welke voor de mens eenmaal in geestelijke zin zouden bereid worden. Bij dit offer, door de Heere hem aangewezen, is later een ander gevoegd, toen de mens zich toewijdde aan het hem aangewezen levensberoep, het veld te bebouwen, en hij de vrucht inzamelde; want wanneer uit Kains offer (Genesis 4:3 vv.),

vergeleken met dat van Abel, deels blijkt, dat hij de eersteling is van allen, die het met de godsdienst zo gemakkelijk mogelijk opnemen, en als het ware met God een verdrag maken, in plaats van Hem te dienen, zo is het toch een bewijs, in zoverre Kaïn zich aan de macht van de geestelijke invloed, welke in het ouderlijk gezin heerste, niet onttrekken kon, dat reeds de eerste mensen zich verplicht hebben gevoeld, de vrucht van hun vlijt en de opbrengst van hun arbeid, de Gever van alle goede gaven en volmaakte giften toe te wijden in een door hen gebracht spijsoffer. Zo is het zeer natuurlijk, dat Noach, nadat hij met de zijnen de ark verlaten heeft, geen spijsoffer brengt, maar alleen een brandoffer (Genesis 8:20). Zijn hand is langer dan een jaar werkeloos geweest, het aardse beroep is niet waargenomen, daarom heeft hij ook niets van de vruchten van zijn vlijt aan te bieden. Wel erkennen wij daaruit, dat de Heere bij gelegenheid van dat offer Zijn genaderaad bekend maakt, voortaan de menselijke zonde met goddelijk geduld te verdragen, gelijk dan ook dit brandoffer beide doeleinden in zien verenigt, zowel voorlopig de verzoening van der zonde te bewerken, totdat de ware schuldverzoener komt, als de bereidwilligheid van het hart tot volkomen toewijding aan God zinnebeeldig voor te stellen; en daar vanwege de menselijke zwakheid het willen toch nimmer een volkomen volbrengen wordt, dat gebrek daardoor te vergoeden, dat althans het bewustzijn van de verplichting zich uitspreekt. Van de tijden van Noach af bestond er dan nog een derde soort van offers, wij bedoelen de dankoffers. Wel hebben wij daarvoor geen enkel duidelijk bewijs uit de Schrift; daar evenwel van nu aan het gebruik van vlees aan het menselijk geslacht uitdrukkelijk door God vergund wordt (Genesis 9:3 vv.), zo volgt het ontstaan van de dankoffers daaruit vanzelf. Ook uit de geschiedenis van de Joden blijkt, dat de mens van nature tot het gebruik van vlees niet bestemd geweest, en dat dit hem alleen door God met het oog op menselijke zwakheid vergund is, en wel daaruit, dat zij geen ander vlees dan offervlees genoten en hun slachtvee tevoren tot een offer gebruikten (Herodotus 1:131; 2:41). Zij hebben zonder twijfel dit gebruik overgenomen van de tweede stamvader van het menselijk geslacht. In Israël werd gedurende de tijd van de omzwerving in de woestijn dit tot een wet gemaakt (Leviticus. 17:1 vv.), en wanneer zij daarna ook weer moest opgeheven worden, daar de aanwezigheid van slechts een offerplaats in het land Kanaän haar onmogelijk maakte, bleef echter de herinnering aan haar bestaan in de betekenis van het woord sebach. Op zichzelf betekent dit woord iets dat geslacht is in het algemeen (Deuteronomium. 12:15; 1 Samuel. 28:24 12.15 Spreuken. 17:1), doch dit verkrijgt dadelijk de gebruikelijke betekenis van slachtoffer (Luther, "offer", Genesis 46:1; 1 Samuel. 2:29 Psalm. 40:7) en duidt in bijzonder de dankoffers aan (Deuteronomium. 12:27; 1 Samuel. 6:15 vv.). Dien ten gevolge nemen wij met vrijmoedigheid aan, dat Noach de dieren, die voor het gebruik van hun vlees geslacht moesten worden, vooraf de Heere opofferde; dat hij hen slachtende en hun bloed vergietende, zijn zonden beleed en zich aan de genade van God overgaf, dan de vetstukken als het beste van het vlees, op het altaar met vuur verbrandde, en eerst dan, als aan Gods dis, aan wie met het beste deel het geheel toegewijd was, met het overige vlees zijn maaltijd deed. Wij menen, dat ook de oorsprong van de dankoffers bij Noach moet gezocht worden. Zij maken het andere deel van de spijsoffers uit, en hebben naar alle waarschijnlijkheid hun begin gehad, toen bij de akkerbouw ook de wijnbouw gevoegd werd, en nog meer bepaald toen de eigenlijke wijnbereiding werd uitgevonden (Genesis 9:18 vv.). Wat hem overkwam, toen hij van de nieuw uitgevonden drank de proef nam, en waardoor hij in de zwakte van zijn vlees voor zijn zonen openbaar werd, is voor de godvrezende man zeker een dringende vermaning geweest, om ook deze vrucht van zijn werkzaamheid door een offer van deze drank te

heiligen. Volgens deze ontwikkeling wijzen brand- en spijsoffer op de eerste, dank- en drankoffer op de tweede stamvader van het menselijk geslacht; tot de eerste offers heeft God onmiddellijk door Zijn Woord, tot de andere door Zijn geest de impulsie of aanleiding gegeven. Dat het brandoffer tegelijk zoenoffer was bewijst duidelijk hetgeen van Job, deze uitstekende, tot het vóórmozaïsche tijdperk behorende knecht van God (1:5), vermeld wordt. De daad van de verzoening, die aan het eigenlijke brandoffer voorafging, wordt geregeld in het deel dat wij nu voor ons hebben. Zij bestaat aan de ene zijde in de tweeledige handeling van de handoplegging en van de doding, aan de andere zijde, in het opvangen van en besprenkelen met het bloed; die is de daad van de offeraar, deze de daad van de priester..

3. Indien zijn (van de offeraar) offerande een brandoffer van runderen is, de eerste van de in vs.2 opgenoemde soorten van vee, zo zal hij een volkomen mannetje offeren; aan de deur van de tent der samenkomst zal hij dat offeren, bij het in het voorhof staande brandofferaltaar, als de plaats, waar alleen offers zullen gebracht worden (17:1 vv.), om door zo'n plaatsing te betuigen, dat hij zijn offer tot een gave voor zijn God brengt, die Zich hier aan Zijn volk in genade wil openbaren; hij zal het offeren naar zijn welgevallen, voor het aangezicht des HEEREN, opdat de Heere ook van Zijn zijde het offer als een welkome gift van hem aanneemt en hem Zijn welgevallen betoont.

Hij beveelt zowel mannelijke runderen als lammeren, schapen en bokken te offeren. Vervolgens, volkomen en vrij van alle gebreken. Waaruit wij zien, dat de offerande niet dan uit het gedierte van de aarde is gekozen. Vervolgens, dat het God niet onverschillig was, welke dieren gebruikt werden, maar dat het huisdieren moesten zijn, en welke toelieten, dat zij door de macht en de wil van de mensen werd bestuurd. Want, ofschoon gemzen en wilde geiten ook wel tam gemaakt worden, zo heeft God toch niet geduld, dat zij tot Zijn altaar werden gebracht. Dit is nu wel het beginsel van de gehoorzaamheid, dat de mensen niet naar eigen willekeur deze of gene slachtoffers offerden, maar uit hun grootvee hun runderen en uit de kudde hun lammeren of bokken moesten nemen..

Om twee doeleinden wordt de reinheid geëist. Want omdat de offeranden schaduwbeelden van Christus waren, behoorde zijn hoogste volkomenheid in alle dingen afgeschaduwd te worden, waarmee de Hemelse Vader te behagen was. Vervolgens moesten zij de Israëlieten vermanen, om alle onreinheid van God verre te houden, opdat zij Zijn dienst met hun onreinheden niet bezoedelden. Doch zoals God hen aanzette tot ijver voor de ware volkomenheid, zo leerde Hij hen ook genoeg en voldoende, dat, indien zij niet hun geloof op Christus stelden, zij zichzelf beroofden van wat hun voordelig was, en dat de reinheid van het stomme dier God geen voldoening gaf, indien het niet iets voortreffelijks afschaduwde..

4. En hij zal daarna, zijn hand op het hoofd van het brandoffer leggen, 1) om het daarmee in zijn plaats te stellen, dat het in zijn plaats doet en lijdt, wat hij eigenlijk zelf doen en lijden moest, namelijk de dood, opdat het voor Hem aangenaam zij, om hem te verzoenen, 2) door God ook als plaatsvervanger aangenomen worde, en door de dood, die het ondergaat, de zonde van hem, die zijn schuld en zijn doodvonnis daarop gelegd heeft, verzoent.

1) In de tweede plaats wordt vooropgezet, dat, wie het offerdier aanbiedt, nadat hij genaderd is tot de deur van de tabernakel, zijn hand legt op het hoofd van het brandoffer. Deze ceremonie nu is niet slechts een teken van wijding, maar ook van verzoening of van een zoenoffer (piaculum), omdat het dier in de plaats van de mens wordt gesteld, hetgeen Mozes uitdrukt met de woorden: opdat het voor Hem aangenaam zij, om hem te verzoenen. Er is daarom volstrekt geen twijfel aan, of hun schuld, welke straf ook was verdiend, brengen zij over op het offerdier, opdat zij God verzoening zouden doen. Verder, omdat deze verzekering volstrekt niet bedrieglijk was, is vast te stellen, dat de prijs van de voldoening in de offerande van het Oude Verbond is geweest, welke hen voor zichzelf heeft ontslagen van schuld en straf in het oordeel van God, niet echter, omdat nu op zichzelf de stomme dieren bij machte waren de schuld te verzoenen, maar in zoverre zij bewijzen waren van de genade, die door Christus zou worden verworven. Alzo zijn de ouden door de offerande op sacramentele wijze verzoend met God, zoals wij heden door de doop worden gereinigd. Waaruit volgt, dat deze symbolen slechts in zoverre nuttig waren, als zij aansporing waren tot boete en geloof, opdat de zondaar de toorn van God zou leren vrezen en in Christus vergiffenis zoeken..

Maimonides zegt, dat hij de oplegging der handen doen moest met alle zijn macht. Dit was een plechtigheid bij de dank- en zondoffers (Le.3:2 4:4) als bij de brandoffers gebruikelijk, en kan ons bekwapelijk verbeelden, die daad des geloofs, waardoor een ziele, overtuigd van zijn zonde, onmacht en verdoemelijkheid, zich op de Heere als een vasten grondsteen neerzet en vestigt, met verlating van alle gebroekene rietstengels, van eigen gerechtigheid en wijsheid..

Wij treffen voor het eerst in Genesis 28:14 het gebruik van de handoplegging aan, waar het ook reeds voorlopig verklaard werd; hier moet het daar, onder 5a, vermelde geval nog bijzonder beschouwd worden. Uit de aangehaalde plaats van Passavant blijkt, dat de handoplegging bij al de verschillende handelingen, die daarmee gepaard gaan, altijd een mededeling te kennen geeft van hetgeen de een bezit en de ander van hem ontvangen zal. Hetgeen meegedeeld moet worden kan of iets zijn, dat hij die de handen oplegt de ander wil meedelen, zonder zichzelf te beroven; dan moeten wij ons die mededeling denken, zoals de brandende vlam een tweede vlam doet ontstaan, zonder daarom zelf iets te verliezen (zo bij zegening, genezing van zieken, mededeling van de Heilige Geest en inwijding tot een ambt); of iets, waarvan hij, die de hand oplegt, zich wil ontdoen, opdat de ander het geheel en alleen heeft; zo in de beiden naar Genesis 28:14 het laatst opgenoemde gevallen. Daar is het een meedelen in de eigenlijke zin van het woord, hier een over- of weggeven. Maar wat wordt nu bij de handoplegging op het offerdier daaraan overgegeven, of daarop overgedragen? Volgens de leer van de kerk de zonde van hem, die de hand oplegt met de door haar aangebrachte schuld, of het doodvonnis; evenwel komt het overdragen van zonde op het offerdier, streng genomen, maar eenmaal in de Mozaïsche wetgeving voor, namelijk met betrekking tot de enkele bok op de grote Verzoendag, die dan met de op hem overgedragene schuld naar de woestijn wordt uitgedreven (Leviticus. 16:20 vv.). Wij moeten dus juister zeggen, dat de offeraar, door middel van de handoplegging, het doodvonnis van zichzelf op het offerdier overdraagt; of met andere woorden, de schuld van zijn zonde. Voor deze opvatting spreekt ook Leviticus. 24:14 vv. en de geschiedenis van Suzanna (vs.34), slechts met dit onderscheid, dat hier de schuld of het doodoordeel van hem, wie de handen werden opgelegd, juist daardoor weer wordt teruggegeven; zij, die de handen opleggen, willen daaraan geen deel

hebben; maar zij zouden die schuld van het doodsoordeel deelachtig worden, wanneer zij, wat nu geschieden moet, de doodstraf niet voltrokken (Numeri. 35:31 vv.)

Een tweede punt, dat tot beter begrip van de offerwetten moet worden ontwikkeld, is de betekenis van het woord verzoenen. Zeer terecht zegt Kurtz: "Het hoogste en moeilijkste, ja het eigenlijke en enige raadsel van de gehele geschiedenis van de genade, dat door Gods genaderaad moet worden opgelost, is de verzoening van de zondige mens: is deze zwaarigheid opgelost, dan zijn ook alle andere zwaarigheden verdreven, dan is de weg tot het verkrijgen van alle andere heilgoederen reeds gebaad. Niet dit is de zaak, dat de door en tot God geschapen mens als zodanig tot de gemeenschap met God kom en daarin blijft, dat levert op zichzelf geen bezwaren op, dat zou zich om zo te zeggen vanzelf vinden; maar hier is de vraag, of, en hoe de zondige mens, in weerwil van zijn zonde, die alle banden van de gemeenschap met God verscheurd heeft en hun hereniging onmogelijk maakt, toch nog weer tot die gemeenschap komen kan. Alleen verzoening, d.i. uitdelging van zijn zonde, kan dit onmogelijke mogelijk maken, daarom is verzoening van zijn zonde de Alfa en de Omega voor de behoefte en het heimwee van de zondaar, die uitzielt naar de gemeenschap met God. Daarom wordt de offerwet, die met haar genadebedelingen aan deze behoefte, aan dit heimwee tegemoet komt, niet moe altijd weer opnieuw haar wachtwoord "verzoenen" of "de priester zal hem verzoenen" uit te spreken..

De in het Hebreeuws gebruikte uitdrukking voor "verzoenen", betekent eigenlijk dekken, bedekken, toedekken, en wel in figuurlijke of oneigenlijke zin. Wat nu bedekt of toegedekt zal worden (lijdende zin), is het God mishagende of Hem tegenstaande, waardoor Zijn toorn opgewekt en Zijn straf geëist wordt, also de zonde of overtreding van Zijn geboden; zij is dit ook, wanneer er van een verzoenen van de zondaar sprake is; juist de hem aanklevende zonde en onreinheid moet worden toegedekt, opdat hij van Gods toorn en straf bevrijd worde. Wat nu bedekt of toedekt (bedrijvende vorm), kan geen dienst, een gave aan God zijn, die Hem op Zijn uitdrukkelijk verlangen gebracht wordt (Exodus. 30:11 vv., het losgeld van een halve sikkel), of de bede, de voorbede van een Middelaar, die in Gods oog wat betekent (Exodus. 32:30 Deuteronomium. 16:46 vv., Aärons reukvat), of ook het bloed van de offerdieren, dat de Heere tot verzoening van de zielen gegeven heeft (Leviticus. 17:11) elk van deze drie verzoeningsmiddelen plaatst zich tussen de zonde van de mens en de toorn van God als een belemmering, zodat zowel God de zonde niet meer ziet, zoals zij op zichzelf is, als een misvorming van Zijn beeld in de mens en een opstand tegen zijn heilige wil, zodat ook de zonde niet meer om wraak ten hemel schreit en Gods straffende gerechtigheid niet meer inroept. Zulk een verzoenende of bedekkende kracht hebben zij natuurlijk niet op zichzelf, deze is hun door God slechts zó lang toegekend, als de rechte in zichzelf tot verzoening geschikte middelen, nog niet aanwezig zijn, en wel met bepaalde heenwijzing naar deze, zodat zij eigenlijk reeds werken, eer zij in de wereld zijn; wij menen 'Christus' losprijs, 'Christus' voorbede, 'Christus' bloed..

Wanneer wij zo-even over een bepaalde betrekking op deze drie verzoeningsmiddelen spraken, dan blijft in ieder geval de verborgenheid van de nieuwtestamentische verzoendag in het Oude, voor het tegenwoordige nog onbekend, althans tot op de profeten Jesaja 53) wordt van dit geheim nog niets verklaard; maar voor het oog van de Heere is alles reeds helder en

duidelijk; ook voor de geest van de vromen en gelovigen is het niet geheel bedekt meer. Nu volgt de vraag: hoe het mogelijk zal zijn, dat een tussen de zonde van de mens en de toorn van God bestelde bedekking, God kan verhinderen om nog langer in de zonde te zien wat zij is, en de zonde zo van haar kracht beroofd, dat zij niet meer om wraak ten hemel schreit. Op deze vraag geven twee plaatsen ons het antwoord. Volgens Numeri. 25:11 heeft Pinehas met zijn ijver voor God de kinderen van Israël verzoend, en volgens Numeri. 35:33 kan een land niet verzoend worden van het daarin vergoten bloed, dan door het bloed van hem, die het vergoten heeft. Daar wil God nu van Israëls zonde afzien, waar Zijn oog op iets anders, dat Hem behaagt, kan rusten, op de ijver van Pinehas; deze is machtiger en sterker in zijn aantrekkingskracht, dan de misdaad die Zijn toorn opwekt, maar welke door de ijver van Pinehas bedekt wordt. Maar hier ontvangt door de dood van de doodslager de door hem bedreven zonde haar loon; daardoor is zij tot zwijgen gebracht en werkeloos gemaakt of uitgedelgd. Zo heeft Christus in het Nieuwe Testament voor ons genoeg gedaan, onze zonde verzoend en bedekt, deels door Zijn dadelijke, deels door Zijn lijdende gehoorzaamheid; nu ziet God, terwijl Hij ons de verdienste van Christus toerekent, in ons niet meer onze zonden, maar Zijn Zoons gerechtigheid aan; onze zonde kan ons nu ook niet meer bij Hem aanklagen en Hem noodzaken haar te straffen, want de straf is reeds geleden..

2) Op zichzelf betekende het offer niets, maar in zoverre, als het zijn verzoenende kracht ontleende aan de zoendood van Christus. Waar het alzo in het geloof gebracht werd, daar was het God aangenaam..

5. Daarna 1)zal hij het jonge rund, de stier, niet meer dan drie jaar oud en zonder gebrek, met eigen hand slachten voor het aangezicht des HEEREN aan de zijde van het altaar, noordwaarts (vs.11); en de zonen van Aäron, de priesters, zullen het bloed in de schalen enbekkens (Exodus. 27:3), die tot het gereedschap van het brandofferaltaar behoren, opvangen, en daarin op het altaar offeren en het bloed sprenkelen rondom dat altaar, 2) het door middel van een wending van de schalen aan alle vier zijden van het altaar uitstorten, dat voor de deur van de tent der samenkomst is.

1) De wijze van slachten wordt nu voorgesteld, nl. dat de priester zelf het offerdier bereidde en het bloed plengde op het altaar. Want niet aan een privaat persoon wordt veroorloofd het offerdier met eigen handen te offeren, maar hem komt ten goede, wat de priester in zijn naam volvoert. Dit nu is nodig, om bekend te zijn, dat, ofschoon zij het onderpand van de verzoening van huis meebrachten, zij de bedienaren van de verzoening ergens anders hadden te zoeken, omdat niemand tot zulk een voortreffelijk ambt geschikt was, dan hij, die van Godswege met de heilige zalving was begiftigd. Duidelijk wordt dus aangetoond, dat alle stervelingen, die naderen tot God, om verzoend te worden, onwaardig in zichzelf zijn en dat aller handen op elke wijze bezoedeld zijn of onrein, tenzij dan die, welke God zelf heeft gereinigd. Van nergens anders had de waardigheid om te offeren zijn oorsprong, dan door de genade van de Geest, waarvan de uiterlijke zalving het onderpand was. Nu verstaan wij hoe ieder de offerande mocht brengen en toch de priester alleen met dit ambt was bekleed..

Nadat het offerdier door oplegging van de handen tot het ondergaan van de dood als de verdiende zonde straf in de plaats van de offeraar gewijd is, volgt nu de voltrekking van die

straf door het slachten. De offeraar moet zelf deze daad verrichten, daarmee geeft hij daarmee zijn eigen leven in de dood; in en met het bloed vloeit de ziel van het dier weg, en bedekt daardoor de ziel van hem, wiens plaats het vervangt, waardoor zijn zonde wel niet ongedaan wordt gemaakt (dit is niet mogelijk), maar haar kracht verliest, om aan te klagen en te verdoemen. Daar intussen de plaatsbekleding in het algemeen, en deze wijze van plaatsbekleding door een dier nog in het bijzonder, niet van zichzelf, maar alleen door de goddelijke genade de kracht bezit, om te verzoenen en te dekken; daar de zonde als belediging van een eeuwig, heilig God, Heer en Schepper van de hemel en de aarde, een dood eist, waarbij het met de tijdelijke dood (welke het offerdier alleen kan sterven) nog niet gedaan is, en een straf, welke ook tot in de scheol (de helle of verblijfplaats van de afgescheiden mensenzielen), nog voortgaat, ja eeuwig voortgaat, daar aldus Gods genade nog het beste en grootste doen moet door vergeving van de zonde, zo wordt hierop het frisse, nog vloeiende en dampende bloed op het altaar, als plaats van de bij het offer aanwezige God en daarmee binnen het bereik van Zijn heerschappij voerende genade gebracht, opdat de Heere dit werkelijk als zoenoffer late gelden, de ondergane dood hem, voor wie deze ondergaan is, ten goede doe komen, en, tot afwending van de tweede, de eeuwige dood, het leven schenkt. Deze tweede daad van de offerdienst, in zoverre die tot verzoening dient, kan-het spreekt wel vanzelf-niet de offeraar zelf maar alleen de middelaar van Gods genade, de priester verrichten. Hij verricht haar nu in drieledige vorm, of in die van de uitgieting, waarbij hij rondom het altaar gaat, of in die van het bestrijken van de altaarhoornen met de vinger, of eindelijk in die van de werkelijke besprenkeling; en nu kan men de beide laatste wijzen wederom verdelen, of naar het altaar, welks hoornen men bestrijken moet, of naar de richting, in welke de besprenkeling volbracht wordt..

Er is verschil tussen de uitleggers, omtrent de persoon, die het offerdier moest slachten. Menen sommigen, dat dit werk door een priester moest geschieden, anderen zijn van mening, dat het slachten op zichzelf door de offeraar gedaan werd. Het laatste achten wij het waarschijnlijkst. Ook het paaslam of het paasoffer werd geslacht door de huisvader. In dit vers en in andere, komt het o.i. duidelijk uit, dat het werk van de priester begon met het opvangen en het plengen van het bloed..

2) Het altaar werd met bloed besprenkeld, opdat het volk zou weten, dat het bloed, dat uit het offerdier vloeide, niet op de aarde mocht vallen, maar God moest worden gewijd en als het ware een aangename geur ademde, zoals heden voor Zijn aangezicht het bloed van Christus verschijnt..

Het spreken van het bloed was als het voornaamste van de offeranden. Het bloed was het rantsoen, dat de zondaar gaf voor zijn zonde, Gode ten zoenoffer. Daarom schaduwde het bloed van bokken en stieren het verzoenende bloed van Christus af..

6. Dan zal hij het brandoffer de huid 1) aftrekken, en die voor de dienstdoende priester ter zijde leggen (hoofdstuk 7:8) en het daarna, in zijn stukken delen.

1) De huid kwam de priester toe. In de voorhof stonden acht stenen pilaren, ieder voorzien met drie ijzeren haken, om de huid gemakkelijker af te trekken..

7. En de zonen van Aäron, de priester, zullen in die tussentijd vuur maken 1) op het altaar, het bestendig daarop brandende vuur (hoofdstuk 6:13) aansteken en zij zullen het hout op het vuur schikken.

1) Dit ziet natuurlijk op de eerste maal, omdat het vuur immer moest brandende worden gehouden, tenzij men vuur maken opvat in de zin van opstoken, aanblazen..

8. Ook zullen de zonen van Aäron, de priesters, wanneer de offeraar met het in stukken delen, (vs.6) gereed is, de stukken, en bovendien het hoofd, en het smeer, 1) nadat zij het voor alle offers nodige zout (hoofdstuk 2:13) daar bijgevoegd hebben, schikken op het hout, dat op het vuur is, dat op het altaar is.

1) In het Hebreeuwsrdp (Phéder), het vet, dat van de ingewanden was afgewassen. De LXX vertaalt stear. Uitdrukkelijk wordt hier gesproken van het hoofd en het smeer, om te doen uitkomen, dat het gehele dier, uitgezonderd de huid en het vuil van de ingewanden, moest verbrand worden..

9. Doch Zijn ingewanden, zoals de maag, long, lever en darmen, en zijn onderschenkels, die met de ingewanden onreine delen van het dier zijn, zal men (de offeraar,vs.6) met water uit het koperen bekken wassen, en de priester zal dat alles, behalve de vleesstukken met het hoofd en het vet, ook de vroeger gewassen ingewanden en schenkels, aansteken¹⁾ op het altaar. Hetgeen op deze wijze in het vuur wordt opgelost en een aangename reuk verspreidt, is een brandoffer, een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE, 2) het behoort tot de verschillende soorten van verbrandingen, die bestemd zijn, om de Heere een liefelijke reuk te bereiden, waarin Hij zijn welbehagen vindt. (zie "Ge 8.21)

1) In het Hebreeuws Chiktir, eigenlijk in rook en damp laten opgaan. Niet het tot as doen vergaan wordt hier gezegd, maar het doen opgaan in rook, om daarmee te wijzen op het feit, dat het offer aan de Heere werd gebracht, dat het een liefelijke reuk was in de neusgaten van de Heere..

2) Door deze verzoening die in twee handelingen, die van de handoplegging en doding aan de ene, van de bloedopvangning en bloedspreukeling aan de andere zijde volbracht wordt (vs.1-5), is de grond gelegd voor de nu (vs.6-9) volgende gave van een brandoffer. Zonder het eerste kan het laatste niet plaatshebben; want is het brandoffer, waarvan het eigenaardig kenmerk is, dat het voorgoed in het altaarvuur verdwijnt, (waarom het nu ook een geheel verteerd vuur genoemd wordt, Deuteronomium. 33:10 Psalm. 51:21), bestemd, om de overgave van de mens tot een volkomen eigendom aan God zinnebeeldig voor te stellen, en daar zulk een overgave toch nimmer geheel volbracht wordt, hier tenminste door een plechtige verklaring van haar noodzakelijkheid te vergoeden, dan moet de mens vooraf in een betrekking tot God gebracht zijn, waarbij toch eerst waarlijk van een toewijding aan God sprake kan Zijn, in de betrekking van een onzondigde en gerechtvaardigde. Deze daad van de overgave wordt nu evenzo door twee handelingen volbracht; van de zijde van de offeraars door het in stukken delen van het offerdier, van de zijde van de priester door bezorging van de offerverbranding. Daar het voor de offeraar op een overgave van al de leden van zijn lichaam, en al de krachten

van zijn ziel aankomt, moet hij de ontleding van het dier tot in het minste toe bewerkstelligen. De huid wordt afgezonderd, als voor een offer niet bruikbaar, maar toch als tot het offer behorende aan de priester gegeven; de inwendige delen worden dan even goed als de uitwendige voor het brandoffer gereed gemaakt, terwijl die delen, welke bij het leven van het dier met vuil en onreinheid in dadelijke aanraking zijn geweest eerst zorgvuldig worden gewassen. Terwijl de priester nu het offer op het met hout voorziene altaar legt, wordt het door hem aan wie de verzoening met God en de overdracht aan God is opgedragen, de Heere toegewijd; terwijl in het brandoffer de Heere zelf het overneemt. Bij deze verbranding blijven de stoffelijke bestanddelen terug, maar de eigenlijke essentie of het wezen stijgt in de fijnste verheerlijkte lichamelijkeheid ten hemel; dit is een beeld van de zuivering en heiliging, op de ontzondiging en rechtvaardiging in de verzoeningsdaad die nu volgt, gelijk de gehele overgave aan de Heere deze ten doel heeft. De verbranding wordt niet bewerkt door gewoon, maar door heilig vuur, door hetzelfde, dat bij het eerste offer van Aäron door de Heere zelf is ontstoken (Leviticus. 9:24; 2 Kron.7:1), en dan in zijn goddelijke oorsprong daardoor onderhouden wordt, dat het nimmer op het altaar mag uitgaan (Leviticus. 6:12 vv.), want de kracht, welke loutert en heiligt, is niet die van de menselijke ijver, maar de kracht van de in de gemeente werkende Geest van God..

10. En indien (vs.3) zijn offerande is van klein vee, 1) van schapen of van geiten ten brandoffer, zal hij, ook in dit geval, een volkomen mannetje offeren.

1) Zij, die niet in staat waren een var te offeren, brachten een schaap of geit, en wie nog armer was, bracht een tortelduif of een jonge duif. Ook de arme kon en mocht en moest tot God naderen. Ook het penningske van de weduwe is Hem aangenaam..

11. En hij zal na de voorstelling en handoplegging, dat slachten aan de zijde van het altaars noordwaarts, 1) voor het aangezicht des HEEREN; en de zonen van Aäron, de priesters, zullen zijn bloed rondom op het altaar, aan de vier hoeken van de koperen rooster (Exodus. 27:4 vv.), sprenkelen.

1) Hoogstwaarschijnlijk omdat ook de tafel van de toonbroden in het Heilige stond aan de noordzijde en omdat de ingang van de voorhof was aan de zuidzijde..

12. Daarna, na het aftrekken van de huid, zal hij het in zijn stukken delen, bovendien 1) zijn hoofd en zijn smeer, en de priester zal die, met het in stukken gedeeldelichaam, waarvan hoofd en smeer voor de verdeling afgescheiden zijn, schikken op het hout, dat op het vuur is, dat op het altaar is.

1) De vertaling bovendien is minder juist. Het is toch niet de bedoeling, dat het hoofd en het smeer in stukken werden gedeeld. Betere vertaling is: en scheidde zijn hoofd en zijn smeer af: Zo geschiedde het ook bij de offeranden van het grote vee..

13. Doch de ingewanden en de schenkels zal men met water wassen, voordat de priester ze bij het overige legt. En de priester zal dat alles offeren en aansteken op het altaar. Het is een brandoffer, een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE.

14. En indien zijn offerande, omdat hij te arm is, om een offer van vee (vs.2) te offeren, voor de HEERE een brandoffer van gevogelte is, zo zal hij zijn offerande van tortelduiven of van jonge huis- of hofduiven offeren¹⁾ (Leviticus. 5:7; 12:6,8; 14:22,31; 15:14 vv.; 29 vv. Numeri. 6:10 vv.).

1) Ganzen en hoenders kent het Oude Testament nog niet; deze waren, zo zij dan al gevonden werden, zeker zeer zeldzaam, zoals zij dan ook heden in Syrië, Palestina, enz. ontbreken; deze schijnen eerst ten tijde van de Perzen naar West-Azië overgebracht te zijn, en worden dan ook in het Nieuwe Testament vermeld (Matth.23:37; 26:24). Duiven zijn echter in Palestina in overvloed, zowel hof- als veldduiven. De tortelduif is een trekvogel (Jeremia. 8:7), die met de lente komt (Hoogl.2:12); zij is enigszins kleiner dan de veld- of bosduif; zij kenmerkt zich door een grauwe rug, door vleeskleurige borst, zwarte vlekken met witte dwarsstrepen aan de zijden van de hals en witte punten aan de slagvlerken, en heeft haar naam van het eigenaardig geluid, dat zij maakt, vooral bij verandering van weer. Zoals de in vs.14 aangehaalde plaatsen tonen, werden de duiven slechts bij minder betekenende aanleidingen of door armen, als vergoeding voor een groter offerdier, ten offer gebracht..

Van oudsher is bij de Israëlieten de veldduif en de tortelduif inheems geweest. Volgens bekende reizigers maakte de duif het voedsel uit van de armeren en behoeftigen. Het is daarom dan ook, dat een arme met een duif ten brandoffer volstaan kon..

15. En de priester zal die tot het altaar brengen en diens hoofd met zijn nagel splijten ¹⁾(aftrekken) en op het altaar aansteken; de afgetrokken kop dadelijk op het altaarvuur leggen, en zijn bloed zal aan de wand van het altaar uitgeduwd worden, ²⁾ daar er te weinig bloed is, om daarmee het altaar aan alle zijden te besprenkelen.

1) Het woord splijten heeft hier niet de betekenis van een spleet maken, maar die van afscheuren. Het hoofd of de kop werd geheel van de vogel afgenomen. Het woord in de grondtekst qlm (molak), door de LXX vertaald met apoknisein, betekent dan ook afknijpen. De volgende woorden in de tekst geven recht, om vast te stellen, dat het hoofd geheel en al werd afgetrokken..

2) De reden, waarom de Priester het gevogelte doodde, daar de offeraar anders het rund slachtte, was omdat het sprenkelen van het bloed, hetgeen niemand dan de Priester mocht doen, ten eerste en bijna tegelijk met het doden van de vogel geschieden moest, opdat het bloed in de aderen niet stremmen zou..

16. En zijn krop met de darmen en het vuil, en ook zijn veren zal hij (de priester, die bij zulke offers in het algemeen de afzonderlijke verrichtingen alleen volbrengt) wegdoen ¹⁾ en hij zal het werpen bij het altaar, oostwaarts, op de aldaar zich bevindende plaats van de as.

1) Zoals bij het gedierte de huid werd weggedaan, also bij het gevogelte de veren. Deze veren werden bij de as gevoegd. De plaats van de as was aan de oostzijde van het altaar, zover mogelijk van het Heilige der Heiligen verwijderd. Alle onreinheid moest van de godsdienst zover mogelijk gehouden worden. Dit werd hierdoor afgebeeld..

17. Verder zal hij die met zijn vleugels klieven, daar waar de vleugels aan de romp vastzitten, breken, niet geheel afscheiden, en de priester zal die, nadat hij alles eerst met zout bestrooid heeft, aansteken op het altaar, op het hout, dat op het vuur is; 1) het is niet minder dan het volkomen offer van de meer gegoeden (Leviticus. 9:13), een brandoffer een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE. 2)

1) Deze offerande van gevogelte was de moeilijkste van allen, ten einde de priesters indachtig te maken, dat zij zowel hun aandacht en oplettendheid moesten vestigen op de offeranden van de armsten als op die van de rijksten. Het is daardoor ook, dat ook nu nog eens herhaald wordt, dat de priester die offerande moest aansteken op het altaar..

2) Reeds in Exodus. 29:38 vv. werd over de brandoffers gesproken, en werd daar bevolen, dat bij de dagelijkse morgen- en avondgodsdienst een éénjarig lam als brandoffer zou worden gebracht, in naam van en voor de gemeente. Daardoor zou in Israël het bewustzijn levendig worden gehouden, dat de gemeente van de Heere tot een onbepaalde en volkomen overgave aan Hem verplicht is, en dat in een dergelijke toewijding haar karakter en haar bestemming besloten lag. Maar juist deze dagelijks zich herhalende in de plaatsstelling van de gemeente door een offerdier wijst tegelijk profetisch daarop, dat eenmaal iemand uit haar midden zou voortkomen, die metterdaad en in waarheid, en met een vrij besluit van zijn wil dat volbrengen zou, wat het offerdier slechts zinnebeeldig en zonder, ja, tegen zijn wil deed!.

Het oudtestamentische brandoffer is dus type van Christus, d.i. een korte, nog onuitgevoerde, maar toch reeds de grondtrekken volkomen bevattende voorstelling van de dadelijke en lijdende gehoorzaamheid van de Verlosser (Efez.5:12). Volmaakt wat kennis, geestelijke en zedelijke kracht aangaat, zocht Hij toch door deze krachten zijn eigen eer niet, maar wijdde ze zonder enig voorbehoud God toe. Zijn denken en betrachten, zijn spreken en handelen was de Heere gewijd; die Hij diende kende Hij; Hij had Hem lief met een onverdeelde liefde Hij vereerde Gods persoonlijk wezen en hield dit heilig; Hij verstond Zijn raadsbesluiten, Hij wist wat tot handhaving van Gods eer nodig was, en deed in alles naar hetgeen die eer vorderde. Alleen Christus kon zeggen: "Ik heb de Heere altijd voor Mij; Mijn spijs is, dat Ik doe de wil van de Vader; Ik ben niet gekomen om Mijn wil te doen, maar de wil van Hem, die Mij gezonden heeft om Zijn werk te volbrengen." En als Hij aan het einde van Zijn lijdensbaan de Vader had kunnen bidden Hem van het kruis en van de toorn, die daar op Hem lag, te bevrijden; als Hij, naar Zijn eigen woorden, Zijn Vader kon bidden, en de Vader Hem meer dan twaalf legioenen engelen zou hebben gezonden, daar kon Hij niet also bidden, eiste Hij geen bevrijding, maar sprak met onderwerping: "Vader! verheerlijk Uw naam." Hier werd de onbepaalde overgave aan God getoond, welke in het brandoffer afgeschaduwd werd. Hij was gehoorzaam tot in de dood, ja tot de dood van het kruis. Wel had het kruis vele andere betekenissen en betrekkingen, maar een zaak, die daarin ten opzichte van Hem zelf duidelijk openbaar wordt, was de voor niets terugwijkende gehoorzaamheid van Hem die daar leed, ja van de Een, die altijd gezegd had: "Vader, niet Mijn maar Uw wil geschiede."

Onze roeping, onder de nieuwe bedeling, is het, dit voorbeeld iedere nieuwe levensdag altijd weer opnieuw ons voor te stellen, naar de apostolische vermaning, Rom.12:1

: "Ik bid u dan, broeders! door de ontfermingen van God, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en God behaaglijke offerande, die uw redelijke godsdienst is." Wij doen het als degenen, die tot heden in deze roeping niet getrouw zijn geweest; en, zoals wij werkelijk zijn, kunnen wij het ook niet doen, want onze zonden maken scheiding tussen onze God en ons. Maar juist daarom is het brandoffer van Christus niet alleen een voorbeeld ter navolging, maar ook een bedekking van onze zonden; en dat dit brandoffer werkelijk zowel tot onze rechtvaardiging als tot onze heiliging strekt, daarop wijst ons het Mozaische brandoffer in de beide daaraan volbrachte handelingen, de slachting en de verbranding.

HOOFDSTUK 2.

WET VAN DE SPIJSOFFERS.

Vs.1-16. Op de wet van de brandoffers volgt die van de spijsoffers die het eerst hierop gevolgd zijn, en, wat hun betekenis aangaat, daarop ook het meest betrekking hebben. Zij worden verdeeld in drie soorten, niet alleen wordt iedere soort nader beschouwd, maar ook wordt aangetoond, wat bij het spijsoffer in het algemeen is op te merken.

1. Als nu een ziel, een persoon, een offerande a) van spijsoffer 1) de HEERE zal offeren, zijn offerande zal van meelbloem, van fijn tarwemeel zijn, en hij zal olijfolie daarop gieten, en wierook 2) daarop, daarbij leggen.

a)Exodus. 6:14; 9:17 Numeri. 15:6

1) Het spijsoffer had ten dele betrekking op Christus, van Wie de profetie (Dan.9:27) zei: dat Hij het spijsoffer zou doen ophouden, omdat Hij Zichzelf voor ons, God tot een welriekende reuk heeft overgegeven (Ef.5:2). Ten dele zag het op de gelovigen, die door Hem geheiligd en toebereid zijn, om God liefelijke offeranden aan te bieden, gelijk voorzeggd was Jesaja 66:20): "Zij zullen al uw broeders uit alle heidenen de Heere ten spijsoffer brengen." Christus is hierin ons geworden heiligmaking van God; Hij vervult alles in allen, terwijl de gemeente, wier hoofd Hij is, Zijn vervulling (pleroma) is. (Ef.1:21). Zoals de spijze het leven onderhoudt, en tot werkzaamheid bekwaam maakt, also is Christus, voorgesteld als de allerzuiverste meelbloem, de spijze van de Vader, Wiens leven van genade en liefde in Christus genoeg en rust vond, en door Christus bekwaam was, om dat leven naar buiten aan zondaren te openbaren. Christus heeft zich als die spijze van Gods welbehagen aan Zijn gemeente gegeven, toebereid met de olie van Zijn Geest en met de wierook van Zijn voorbidding, opdat de gelovigen in Zijn gemeenschap zich God zouden kunnen toewijden, en wel zodanig, dat zij zelf van Christus eten en door Hem gevoed worden, terwijl zij zich met Hem voor God stellen, als een offer van verootmoediging en dankzegging. Dan is hun offer, de uitoefening van een oprechte liefde, die de bedroefden troost, de weduwen en wezen bezoekt in hun verdrukkingen, de vreemdelingen herbergt, de naakten kleedt en de hongerigen spijzigt..

Op de brandoffers volgen allereerst de spijsoffers, niet omdat zij van begin af aan naast eerstgenoemde zijn gebracht (Genesis 4:3), maar omdat hun betekenis het dichtst aan die van de brandoffers verbonden is. De algemene benaming is, hxn̄m (Mincha) van xnm (Manach) in het Arabisch, een geschenk, waarmee iemand de gunst of het welbehagen van een hogere wil winnen (Genesis 32:21; 43:11,15) 32.21; vervolgens de gave, welke men God offerde, als teken van dank, dat men Hem alles verschuldigd is, verbonden met de wensen, om zich Zijn hulde en Zijn zegen te verzekeren, om het even, of zij in vruchten of dieren bestaan (Genesis 4:4 vv.). Door de Mozaïsche wetgeving werd echter het woord Mincha op de onbloedige offers, d.i. op de spijsoffers toegepast. De spijsoffers bestaan of uit fijn tarwemeel (1-3), of uit koeken van dat meel (4-6), of uit geroost koren als gave van de eerstelingen (14-16). Bij alle behoorde olie (Leviticus. 2:1,4-7,15) en zout (vs.13), en tot die uit koren en meel bestaande,

ook wierook (vs.1,15). Van alles werd slechts een handvol op het altaar aangestoken, het overige de priester als het hoogheilige toegestaan..

In dit hoofdstuk leert Mozes, welke de verhouding is van de offeranden, die speciaal de naam van mincha dragen. Zij waren nu "een bloedige, maar bestonden slechts uit olie en meel". Verder, indien iemand rauw meel wilde offeren, moest hij dat met wierook en olie aanmaken. Vervolgens het fijnste tarwemeel uitkiezen, opdat de offerande niet door zemelen bedorven werd. Zo werd hier, zoals bij geheel de dienst van God, de regel voorgeschreven, dat niets dan wat zuiver was werd geofferd. Vervolgens werd door de olie de smaak aangenaam gemaakt, door de wierook nu ontstond de geur van een goede reuk. Wij weten wel, dat God noch door de zoetheid van de smaak, noch door een welriekende reuk kon gewonnen worden, maar door deze symbolen kon het ongeoefende volk geleid worden, om de dienst van God niet te bederven door eigen laffe uitvindingen. Daarom beveelt Mozes, om wat God wordt gewijd, te stellen in handen van de priester, omdat, zoals wij vroeger gezien hebben, bijzondere personen van dit ambt waren uitgesloten, opdat Christus Zijn waardigheid verblijve, nl. dat door Hem alleen de toegang tot God wordt verkregen, en alle stervelingen zouden weten, dat geen eredienst God behaagt, tenzij die, welke Hij zelf heeft geheiligd. De waarheid van dit schaduwbeeld wordt kort aangetoond in de woorden van de Apostel, als Hij zegt: Laat ons dan door hem altijd God opofferen, een offerande van lof, dat is, de vrucht van de lippen, die Zijn naam belijden (Hebr.13:15)

In het bijzonder betekent de wierook Christus' genoegdoening en voorspraak; die in Efez.5:2 met een lieflijke reuk en in Openb.8:3 met wierook wordt vergeleken, en waardoor de zijnen worden een goede reuk voor Christus 2 Corinthiers. 2:14,16) en hun offeranden voor God als een aangenaam reukwerk opklimmen (Psalm. 141:2 Ezech.20:41). Bij het zondoffer (Leviticus. 5:11) en het offer van de ijverigen (Numeri. 5:15) mocht geen olie of wierook gevoegd worden: omdat zij, voor wie dat offer was, met aangemerkt werden als hebbende die vreugde en beminlijkheid waarvan de olie ter afbeelding strekt; noch die aangenaamheid bij God, die door de wierook werd aangewezen..

2) Wierook was een deel en wel het voornaamste bestanddeel van het reukwerk (Exodus. 30:34). Wierook staat voor wijrook en betekent: heilige rook. In de Heilige Schrift is het een symbool van de gebeden. Het is een Arabische gomhars, dat in de lente en in de herfst verzameld wordt. De in de herfst verzamelde is de beste..

2. En hij zal het brengen tot de zonen van Aäron, voor de deur van de tent der samenkomst, of naar de voorhof, tot de priesters, van wie één zijn hand daarmee vol1) grijpen zal uit dit meelbloem en uit deze olie, een handvol van het met olie overstorte fijne tarwemeel, met al deze wierook,

2) en de priester a) zal dit gedenkoffer, 3) het offer van de gever voor de Heere, opdat deze in genade aan hem denkt, aansteken op het brandofferaltaar. Het deel van de gave, dat aldus aangeboden en verbrand wordt, is een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE; de bij het verbranden zich ontwikkelende en ten hemel opstijgende damp schenkt de Heer de begeerde bevrediging (hoofdstuk 1:9,13, 17).

a) Leviticus. 6:15

1) Volgens Joodse uitleggers moest de priester zoveel nemen, als hij tussen zijn vingers kon vatten..

2) Die wierook moest daarom geheel verbrand worden. Gedenkoffer, omdat de Heere erdoor herinnerd werd en aan het Verbond, waarvan de vastheid door het zout werd aangeduid en aan de beloften van het Verbond. In de tweede plaats, omdat hij, die de offerande bracht, daarmee betuigde, dat hij alles van de Heere ontving en dat hij alleen om Hem, waarop ook dit offer zag, nl. Christus, de goddelijke genade kon deelachtig blijven..

3) Onder de vuuroffers werden die "Heiligheid der Heiligheden" genoemd, welke alleen door de Priesters en wel in het Heiligdom mochten gegeten worden. Geen gewone Israëliet, geen Leviet zelfs mocht ervan genieten; ook niet het gezin van de priester..

3. Wat nu overblijft a) van het spijsoffers wat van het geoliede meel niet aangeboden en verbrand wordt, zal voor Aäron en zijn zonen zijn, zal aan de gezamenlijke priesters als hun deel toevallen; die zullen het dan, nadat het tevoren zonder zuurdeeg gebakken is, in het voorhof eten, (hoofdstuk 6:16 vv.). Het is een Heiligheid der Heiligheden van de vuuroffers van de HEERE. 1)

a) Leviticus. 10:12

1) Zoals de toonbroden, die op de daartoe bestemde tafel bestendig voor de Heere geplaatst zijn, de gehele gemeente als een volk van het eigendom voorstellen, dat ijverig is in goede werken, en in trouwe vervulling van het in het beloofde land aangewezen beroep, geestelijke spijs aanbiedt (zie Ex 25.30), zo zal nu ook iedere Israëliet een dergelijke spijs door een recht gebruik van Gods Woord en in de kracht van de Heilige Geest voortbrengen, en de vrucht van dergelijke arbeid zinnebeeldig in de door hem gebrachte spijsoffers de Heere aanbieden, opdat daardoor Gods welbehagen hem ten deel valt. Want met de bede tot God: "geef ons heden ons dagelijks brood" en de belofte, die daarop rust, gaat naar het onafscheidbaar verband tussen geven en verlangen van de zijde van God, de eis van God hand aan hand: geef Mij heden Mijn dagelijks brood", en aan deze eis wordt voldaan, wanneer de gelovige ijverig is in goede werken. Waar deze geestelijke spijs honger de Heere (Matth.21:18) niet alsof Hij haar in eigenlijke zin nodig had, want Hij kan door straf aan de eisen van Zijn wezen in hen voldoen, die ze niet brengen; maar de kracht van deze uitdrukking toont aan, dat de onverschilligheid even ver is van God als de behoefte, en wat zij verwachten moeten, die aan Zijn eis niet voldoen..

4. En als gij offeren zult een offerande van spijsoffer, niet van meelbloem, (vs.1), maar van de reeds toe bereide spijs, van gebak en wel van een gebak van de oven, 1) het zullen zijn ongezuurde koeken van meelbloem, met olie gemengd, en tot deeg gekneet en ongezuurde vladen; brede, dunne koeken, niet zoals de andere, ook niet zoals deze van meel met olie gekneet, maar met olie bestreken.

1) In het Hebreeuws Hamachabath, oven. Hiermee wordt niet een bakoven bedoeld, maar een plaat, waarop de koek gebakken werd, in de kamer..

5. En indien uw offerande, namelijk die van iedere Israëliet op zichzelf, spijsoffer is, in de pan gekookt, op de ijzeren plaat of schotel, zij zal zijn, zoals de beide vorige soorten van koeken, van ongezuurde meelbloem, en welevenals van de eerste soort, met olie gemengd, en als van de tweede soort, dun.

6. Breek 1) ze, nadat zij bros of hardgebakken zijn, in enkele kleine stukken, bij mondvul, en giet olie daarop, het is een spijsoffer.

1) Zoals het offerdier in stukken gedeeld werd, zo moesten ook deze koeken gebroken worden. Een gedeelte ervan was voor de priester..

7. En zo uw offerande een spijsoffer uit de ketel is, in een kasserol of pan gebakken, op de wijze van onze pannekoeken, het zal van meelbloem met olie, d.i. met olie overgoten, gemaakt worden. 1)

1) De drie hier opgenoemde, zowel wat de vorm als de wijze van toebereiding en het bakken aangaat, verschillende soorten van gebak, die tot de spijsoffers zullen gebruikt worden, zijn dezelfde, die men tegenwoordig nog in het Oosten aantreft, alleen met dit onderscheid, dat het gebruik van zuurdeeg en (vs.11) ook dat van honing verboden wordt. Het is duidelijk, dat deze offeranden zich aan de dagelijkse leefregelen aansluiten, en slechts uit het dagelijks leven ter zijde stellen, wat voor de Godsverering niet passend is; want op deze wijze werd zo zichtbaar en duidelijk mogelijk uitgesproken, dat Israël in de spijsoffers zijn arbeid in het aangewezen dagelijks beroep de Heere moest toewijden, en dat dit beroep daartoe strekte, waartoe het naar Gods doel strekken moest, namelijk om door betamelijke zorg voor het lichaam het geestelijke leven van de ziel te onderhouden en te versterken..

8. Dan zult gij het spijsoffer, hetgeen daarvan (van de drie in vs.4-7 opgenoemde soorten van gebak) zal gemaakt worden, de HEERE toebrengen, zoals het spijsoffer van meel (vs.1-3), en men zal het tot de priester, in de voorhof doen naderen, die het tot het altaar dragen zal.

9. En de priester zal van dat spijsoffer, zoveel als hij met één hand vatten kan, van dit gedenkoffer opnemen 1) of afnemen, tot gedachtenis van u voor de Heere, en het afgenomen deel met de bij het offer gevoegden wierook op het altaar aansteken; hetgeen zo verbrand wordt is een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, en Hij zal om de in het offer zich uitsprekende gezindheid van hart u Zijn welgevalen betonen.

1) Hetgeen eigenlijk het deel van de Heere was van het offer, werd met al de wierook van het overige van de spijsoffers afgescheiden, en door de Priester, in naam van de offeraar, aan de Heere opgedragen tot een openbare betuiging, dat God zijn Heer en Koning was, aan wie bij de geruste bezitting vna het land met zijn inkomsten was verschuldigd en wiens onderdaan hij beleed te zijn, onder dadelijke erkenning van zijn konings recht en van de vrijwillige onderwerping van zichzelf daaraan, met smeking om genade en vergeving van zijn

overtredingen, hebbende het spijsoffer ook betrekking op de verzoening van zonde, zoals blijkt uit 1 Samuel. 3:14; 26:19

10. En wat overblijft wat niet afgenomen is, van het spijsoffer, zal voor Aäron en zijn zonen zijn. Het is een Heiligheid der Heiligheden van de vuuroffers van de HEERE

1) (vs.3).

1) Met ieder brandoffer was ook een spijsoffer verbonden; want zoals aan de goede werken de wijding en overgave van de gehele persoonlijkheid is voorafgegaan, wanneer zij werkelijk goede werken zullen zijn, zo moet ook op de toewijding van de mens aan de Heere, de vrucht van de goede werken volgen, anders is deze toewijding zelfbedrog. Zo menigmaal nu het spijsoffer in verband staat tot een brandoffer, neemt het ook deel aan het eigenaardige van zijn karakter, en behoort eigenlijk geheel en volkomen tot een offerverbranding. Werkelijk werd het dan ook geheel verbrand, wanneer het na de brandoffers, die voor de Sabbatten, feesten en enige andere bepaalde gevallen voorgeschreven waren, gebracht werd. Wat echter bij de spijsoffers, die uit eigen beweging gebracht, tot de vrijwillige brandoffers behoorden, waarvan hier sprake is, niet onmiddellijk de Heere zelf gegeven en Hem tot een liefelijke reuk verbrand werd, dat ontvangt de offeraar niet weer terug, maar het wordt als iets heiligs de priesters tot spijs overgegeven, want deze als Gods dienaars, worden door Hem bezoldigd en eten van Zijn tafel. De daarbij gevoegde wierookgave moet natuurlijk geheel verbrand worden; zij vertegenwoordigt de aanbidding en het gebed, en deze behoren de Heere alleen toe!.

11. Geen spijsoffer, geen van die, welke (vs.4-10) worden beschreven, dat gij de HEERE zult offeren, zal met desem gemaakt worden,¹⁾ gij moet dus vooral daarop acht geven, dat Ik altijd het ongezuurde of genoemd (vs.4,5) of bedoeld heb (vs.7); want van geen zuurdesem en van geen honing,

1) die evenzo doet gisten, zult gij nemen, om het onder een van deze offergaven te mengen, en alzo met deze voor de HEERE een vuuroffer aan te steken.

1) Hier verbiedt God gedeseemde broden Hem te offeren, waardoor de Ouden werd geleerd, dat de dienst van God bedorven werd, indien er iets vreemds, van eigen uitvinding, bij gevoegd werd. Het is niet twijfelachtig, of Christus heeft hierop gezinspeeld, toen Hij zijn discipelen waarschuwde, dat zij zich moesten wachten voor de zuurdesem van de Farizeeën (Matth.10:11) hiermee de uitzondering en bedoelende, waarmee zij hun vroomheid slecht maakten. Het eten van het gedeseemde was om een andere reden op het Paasfeest verboden, nl. om gedachtig te zijn aan het overhaast vertrek, of liever aan de vlucht, waarbij het hun niet toegestaan werd, om de leeftocht te bereiden. Evenwel, Paulus 1 Corinthiers. 15:7) strekt de betekenis ook nog verder uit, nl. dat de gelovigen zich hebben af te houden van alle zuurdeeg van de boosheid en goddeloosheid. Maar in deze algemene regel is het zeker, dat alle van buitenaf erbij komend bederf, waardoor de zuivere godsverering wordt bezoedeld, veroordeeld wordt. Alsof gezegd was, dat geen offeranden door God konden goedgekeurd worden, tenzij die echt waren en vrij van alle vreemde smaak..

Het zuurdeeg is meestal in de Heilige Schrift een teken van bederf in leer en leven (Matth.16:6; 1 Kor.5:6,8 Galaten. 5:9). Christus Jezus is voor zijn Gemeente een onverderfelijk brood des levens geworden..

2) Indien de honing ook aangemerkt wordt als een zinnebeeld van vleeselijke wellust, zoals doorgaans geschiedt, zo heeft dit weer een reden kunnen zijn, om die van het spijsoffer voor de Heere te weren, als geheel strijdig met de soberheid en matigheid, die de Heiland gedurende zijn omwandeling en Middelaarsbediening op aarde geoeffend heeft..

Geen zuurdesem, maar ook geen honing (hier de honing, welke door de bijen verzameld wordt) mocht bij het spijsoffer gevoegd worden, omdat ook honing het meel zuur maakt..

12. De offeranden van de eerstelingen, de honing, als eigen zelfstandige gave van de eerstelingen (2 Kron.31:5), en de zuurdesem op het wekenfeest onder de eerste broden gemengd (Leviticus. 23:17), zult gij de HEERE offeren, want van die offergaven wordt niets aangestoken tot een vuuroffer voor de Heere, maar op het altaar zullen zij niet komen tot een liefelijke reuk. 1)

1) De offeranden van de eerstelingen, waren voor de priesters. Voornamelijk worden hier bedoeld de eerstelingen van de tarwe- en de gerste-oogst. (Numeri. 18:13 Deuteronomium. 18:4). Daarbij mocht wel de honing en het zuurdeeg worden gevoegd..

13. En alle offeranden van uw spijsoffer, zoals gij die dien ten gevolge ongezuurd aanbieden zult, zult gij daarentegen niet ongezoeten laten, maar, bij het bereidendaarvan, met zout zouten, en het zout, dit eigenaardig zinnebeeld van het Verbond van uw God van uw spijsoffer niet laten afblijven. 1) Daar dit verbond van Mijn zijde bestendig is en van uw zijde niet mag wordenverbroken, omdat het zout de kracht en bestendigheid van het Verbond van uw God zo betekenisvol afbeeldt, gebied Ik u: met al uw offerande zult gij zout offeren, 2) (Mark.9:49 Kol.4:6).

1) Evenals een bond "zoutverbond", d.i. een onverbeterlijk verbond, genoemd wordt, zo wordt hier het bij het offer toegevoegde zout, als zout van het Verbond van God aangeduid, omdat het aan het offer de kracht en zuiverheid verleent, waardoor Israël in gemeenschap van het Verbond met Jehova bekrachtigd en bevestigd wordt..

2) Het zuurdeeg, dat het daarmee doorknede deeg in een gistende massa verandert en het doet opzwellen, is een beeld van de oude verdorven natuur van de mensen, van de menselijke geest van de ijver, die wel werken doet, welke in de ogen van de wereld groot zijn, maar niet de zodanige, die de Heere welbehaaglijk zijn; deze behaagt veel meer alleen het stille blijmoedige bezig zijn van de door Zijn Geest geheiligde mens; daarom zullen de spijsoffers slechts met olie gemengd en bestreken, maar nimmer gezuurd zijn! Het verbod van het zuurdeeg is dus een vermaning aan Israël: "wacht u bij de goede werken die gij tot Mijn ere doet, voor uw eigen geest" (Mal.2:15). De honing die eveneens het deeg doet gisten, betekent toch nog iets anders; hij doelt op de lusten van deze wereld 1 Johannes 2:16), waardoor wij bij onze natuurlijke betrekking tot de wereld zo gemakkelijk weer geprikkeld worden, ook

nadat wij Gods eigendom geworden zijn, en waardoor wij ons dan bij onze werken evenzeer laten besturen als van het ijvervuur, dat in onze boezem blaakt. Maar deze wereldliefde verderft ons doen en werken, en baart hoe langer hoe meer zedelijke ellenden; daarom zal ook geen honing, die andere giststof, bij de spijsoffers gebruikt worden. Maar het zout bewerkt juist het tegendeel van hetgeen wij als vrucht van de wederliefde, waar de honing ons op wijst, opmerkten; het zout weert het bederf van de spijsen, het bezit een louterende kracht en maakt smakelijk..

Wanneer de Heiland (Mark.9) het zouten van het offer met het louteringsvuur van de wereld- en zelfverloochening in een adem noemt, dan heeft Hij daarmee duidelijk genoeg gezegd, waardoor het zedelijk bederf van een kind van God geweerd wordt, en wanneer Paulus zegt (Kol.4): "Uw rede zij te allen tijde in aangenaamheid met zout besprenkeld," waardoor hij ons vermaant om onze gesprekken altijd zo in te richten, dat zij aan de ene zijde, door hun uitlokking en liefelijkheid, de harten niet verbitteren en toesluiten, maar verblijden en zich toegang tot deze verschaffen, maar ook aan de andere kant de nodige degelijkheid en kracht bezitten, niet week en ijdel zijn, dan heeft hij door de uitdrukking, waarvoor wij in de grondtekst aangenaamheid lezen, tegelijk uitgesproken, waardoor het geschiedt, dat wij altijd zo kunnen spreken. Deze uitdrukking letterlijk vertaald, luidt aldus: "in genade."

Dien ten gevolge is het zouten van de spijsoffers daarvan een zinnebeeld, dat de door spijsoffers afgeschaduwde goede werken evenzeer van wereld- en zelfverloochening getuigen, als dat zij door de genade moeten gewerkt zijn, anders gelden zij in Gods ogen voor ijdel en geesteloos. Over deze genade heeft dan de Israëliet in het Verbond, dat de Heere met Zijn volk heeft gesloten, zich te verblijden. De Heere heeft, om zo te spreken, met Israël zout gegeten, zoals ook werkelijk bij de oprichting van het Verbond een maaltijd gehouden werd (Exodus. 24:5 vv.); daarom zal het gebruik van dit zout nimmer ophouden, maar bij de offerdienst altijd opnieuw aangewend worden, opdat Israël tegelijkertijd een bestendig onderpand en zinnebeeld voor zich ziet, dat het Verbond van zijn God met hem een zoutverbond (2 Kron.13:5 Numeri. 18:17,19) is, een Verbond van eeuwige duurzaamheid van de zijde van God en van onverbreekbare trouw van de zijde van het volk..

De reden van het zout van het offer, is bijna overal gelijk, opdat de dienst van God niet smakeloos zou zijn. Verder, de ware voorbereiding, welke de genade aan de offerande bezorgt, wordt nergens dan in Gods woord gevonden. Waaruit volgt, dat alle eredienst van menselijke zijde tot stand gebracht als laf moet verworpen worden. Ofschoon, nu zij zich zeer scherpzinnig beschouwen, die door bijgelovigheden de dienst van God ontwijden, is het echter louter dwaasheid, dat men onder de schijn van wijsheid hun zijn bijval zoveel mogelijk schenkt. Evenwel Christus leidt de vermaning af uit deze ceremoniën dat de gelovigen met toegenegen gemoed op zich nemen, zich te zuiveren en te reinigen, indien Zij God willen behagen. Ieder slachtoffer, zegt hij, wordt gezouten en de mens zal met vuur gezouten worden. Met welke woorden hij aanduidt, dat wij dan als offer God aangenaam zijn, wanneer wij door vuur beproefd zijn, en dit is de bereiding met zout, wanneer ons vlees met zijn begeerlijkheden gekruisigd wordt. Ondertussen blijft dit vast staan, dat de dienst van God niet als de rechte beschouwd kan worden, die niet uit het Woord te zoeken is, omdat in alle hensen van de mensen zelfs geen grein zout wordt gevonden..

De grondtekst geeft hier duidelijk aan, dat bij alle offeranden, zowel bloedige als onbloedige, het zout moest gevoegd worden..

14. En zo gij de HEERE een spijsoffer van de eerste vruchten offert, het eerste koren dat op uw akker rijp wordt, zult gij het spijsoffer van uw eerste vruchten van groene aren bij het vuur gedord, de korrels van de op het vuur geroosterde en daarna op een zeef gewande korenaren, dat is, het kleingebroken graan, en in de vorm van gebroken gort, van volle groene aren offeren. 1)

1) Deze aanbieding van de eerstelingen is onderscheiden, omdat zij vrijwillig was, hoewel de eerstelingen volgens het voorschrift van de wet, moesten gebracht worden. Indien iemand uit de opbrengst van de tarwe nog iets bij de eerstelingen wilde voegen, geeft Mozes hier de regel aan, dat de aren moesten geroosterd worden, opdat zij des te gemakkelijker konden worden stak gewreven, vervolgens moesten met olie gemengd en met wierook ontstoken worden..

Ook hier sluit de wijze van een offer te brengen zich aan bij de gewone levenswijze. Nog tegenwoordig is het in Palestina, Syrië en Egypte een zeer gezochte spijs, het koren geroosterd te gebruiken. Men verbrandt de nog niet geheel rijpe aren met de stengel, en zeeft de zo geroosterde aren op een zeef uit, om de korrels te verzamelen, of men bindt korenhalmen in kleine bossen, roostert ze bij het vlammeende vuur, en eet dan de korrels Jozua 5:11)

Of nog liever, vooral in de oogsttijd, roostert men de nog niet geheel droge en harde tarwe in een pan of op een ijzeren plaat, en eet die met brood, of in plaats daarvan (Ruth 2:14). Maar hier zal het op de eerste wijze geroosterd koren nog gemalen of tot een soort van gebroken gort gemaakt worden, opdat de bijgevoegde olie (vs.15) beter daarin kan dringen, en alzo de werkzaamheden van de Heilige Geest nog beter kunnen afgebeeld worden, die in de inwendige mens indringen en onze gaven en krachten met Zijn wezen doordringen en vervullen wil..

15. En gij zult olie daarop doen, en wierook 1) daarop, of daarbij leggen (vs.1), het is een spijsoffer.

1) Ook hierbij moest het wierook geheel verbrand worden. Door de wierook werd het offer God tot een liefelijke reuk..

16. Zo zal de priester, met deze gave van gebroken koren handelende zoals met meeloffers (vs.2), dit gedenkoffer aansteken, van zijn kleingebroken graan, zoveel als hij met de volle hand nemen kan, en het overschot en van zijn olie, met al de wierook tot gedachtenis van deofferaar voor de Heere. Het is een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, 1) zoals het ontstoken offer van meel (vs.3), of van het gebakkene (vs.4-9).

1) Zoals met ieder brandoffer, zal volgens Numeri. 15:1-12 ook met ieder dankoffer (Leviticus. 3) een spijsoffer verbonden zijn, maar in verbinding met het laatste heeft het een

andere betekenis, dan in verbinding met het eerste, daarom is de behandeling er van ook een andere (zie Le 2.10). Terwijl het met een brandoffer in verbinding gebrachte spijsoffer de goede werken in zoverre afschaduwte, als zij een schatting zijn door God van hem gevorderd, die Hij van zijn zonden gerechtvaardigd en met Zich verzoend heeft, en die nu op grond van deze rechtvaardiging zichzelf met lichaam en ziel Hem ten eigendom schenkt, waarom ook het spijsoffer de Heere geheel moest gebracht worden en niets daarvan tot de gever mocht terugkeren, also stelt daarentegen het in verbinding met een dankoffer gebrachte spijsoffer de goede werken voor als een zegen of gewin voor hem, die ze volbrengt; zij bevorderen zijn heil en zijn zaligheid in de gemeenschap met God, zoals Jakobus zegt (Jakobus 1:25): "Deze zal gelukkig zijn in zijn doen." Daarom werd bij een dergelijk spijsoffer slechts een koek of vlade als het offer voor de Heere gebracht en aan de dienstdoende priester overgegeven, het overige viel de offeraar zelf ten deel voor de latere offermaaltijden, en werd in tegenoverstelling van het overige van de eerste soort van spijsoffers, dat als het allerheiligste voorgesteld werd (vs.3,10), alleen heilig genoemd (hoofdstuk 21:22). Afgezien van de enkele in Numeri. 5:15 opgenoemde gevallen, werden, naar de mening van enige geleerden, de spijsoffers nimmer op zichzelf gebracht, maar altijd na een vroeger gebrachte brand- of dankoffer; men kan dit echter niet als zeker aannemen, ofschoon het brengen van een spijsoffer alleen slechts zelden zal geschied zijn. Om het spijsoffer volkomen te maken, moest daarbij een drankoffer worden gevoegd of een gave van rode (Sirach 50:17) wijn (Exodus. 29:40 vv. Leviticus. 23:13,8 Numeri. 15:1-12). Gedurende de tocht door de woestijn bleef echter, zoals dit ons voorkomt, om zeer begrijpelijke redenen het drankoffer weg, en werd dit alleen in bijzondere gevallen gebracht. De wijze waarop het drankoffer gebracht werd, is nergens in de wet bepaald. Vermoedelijk werd de wijn geheel uitgestort, zoals sommigen geloven aan de voet van het brandofferaltaar; maar het komt waarschijnlijker voor, dat dit geschiedde op de altaar zelf, opdat hij met de andere daarop gelegde offers in het vuur verdampte..

HOOFDSTUK 3.

WET VAN HET DANKOFFER.

III. Vs.1-17. Verder wordt gehandeld over de dankoffers, die eveneens ten tijde van de aartsvaders bekend zijn geweest. De verschillende soorten van deze worden voorlopig nog niet voorgesteld, ook wordt van hun eigenlijke bedoeling, de offermaaltijden, die zich daarbij aansluiten, nog geen melding gemaakt maar wel worden materiaal en ritueel (wijze hoe zij gebracht moeten worden) voorgeschreven.

1. En indien zijn offerande een dankoffer 1) is, zo hij ze van de runderen offert, hetzij mannetje of wijfje; want voor deze soort van offers veroorloof ik u offers van beide geslachten en sta er niet op, zoals bij de brandoffers, (hoofdstuk 1:3) dat dit van het mannelijk geslacht zijn zal, volkomen, zonder gebrek, zal hij die offeren voor het aangezicht des HEEREN. Bij vrijwillige dankoffers kan men toch ook met een dier volstaan, dat te lang of te veel ineengekrompen van leden is (hoofdstuk 22:22 vv.).

1) Het dankoffer betekende niet alleen Christus in zo verre Hij onze vrede is, en ons vrede geeft met God, met engelen, met mensen en met ons geweten als de grote Vredevorst, die ons is geschonken; maar ook bepaaldelijk de allernauwste gemeenschap en omgang, welke de gelovigen met God hebben in Christus, en hun verbintenis tot dankbaarheid daaruit geboren. Want in de dankoffers was er geen verschil gemaakt tussen het mannetje en het wijfje van de offerbeesten, indien zij slechts rein waren overeenkomstig de wet, also is ook in Christus geen onderscheid tussen man en vrouw (Galaten. 3:28), indien zij slechts door het geloof gereinigd van hart en wedergeboren zijn, want daar is geen aanneming van persoon bij God..

Ofschoon God van de mens wel eigenlijk niets kan ontvangen, wordende niet van mensenkinderen gediend als iets behoevende, also Hij zelf alleen het leven, de adem en alle dingen geeft (Hand.17:25), zodat wij Hem niets kunnen geven, als wij het eerst niet van Hem ontvangen hebben, nochtans wil de Heere onze zwakke pogingen, om Zijn weldaden te vergelden, wel zien. Hij wil wel, dat wij een oprechte lust tonen, om tenminste, zover men onder Zijn invloed kan, Hem bij wijze van dienstbaarheid te vergelden met hetgeen Hij ons zelf gegeven heeft..

In het Hebreeuws Zébach Schelamim, eigenlijk vredeoffer. Zoals bij het brandoffer, zo moest ook hier de offeraar de handen op het hoofd van het dier leggen en moest van het bloed rondom het altaar gesprengd worden..

Ik beken wel, dat dit offer niet slechts tot dankbaarheid werd gebracht; maar wanneer zij vrede en gelukkige uitkomsten bij God zochten. Altijd echter komt mij de naam van dankoffer als beste benaming voor, omdat zij bekenden, dat, Hij zó de bewerker is van alle goede dingen, dat zij al hun geluk als van Hem ontvangen, Hem weer aanbieden..

2. En hij zal, nadat hij dit voor het aangezicht des Heeren gesteld heeft, zijn hand op het hoofd van zijn offerande leggen, en zal ze slachten voor de deur van de tent der samenkomst, ook al

is het dan niet op de noordzijde van het brandofferaltaar. En de zonen van Aäron, de priesters, zullen het in het bekken opgevangen bloed rondom op het altaar sprenkelen. 1)

1) De dank- of woordelijk vergoedings-offers welke evenzo, zoals de brand- en spijsoffers, reeds in de vóór-Mozaïsche tijd gevonden werden (Genesis 46:1 Exodus. 10:25; 18:12), betekenen in de Mozaïsche Godsverering in de eerste plaats zulke offers, waardoor de Heere prijs en dank voor ontvangen weldaden of een in de vorm van een gelofte overgenomen schuld betaald wordt; doch daaronder worden ook die offers begrepen, die zonder een bepaalde aanleiding daartoe, vrijwillig door een hart, dat zijn afhankelijkheid van God voelt, gebracht worden. Dien ten gevolge worden (Leviticus. 7:11-21) drie soorten van dankoffers onderscheiden: loffers, gelofteoffers en vrijwillige offers. De eerstgenoemde offers zijn de eigenlijke dankoffers, en zijn daar op hun rechte plaats, waar de ondervinding van Goddelijke weldaden het godvruchtige hart des te dringender tot lofzegging en dankbetoning opwekt, daar die weldaad van de zijde van God, om zo te zeggen een zuiver vrijwillige is, en door niets van de zijde van de gever verdiend is. Die van de tweede soort, de gelofteoffers zijn nu wel, wat hun wezen aangaat, in zoverre het offer na het verkrijgen van een onder het doen van een gelofte afgebeden weldaad gebracht wordt, evenzo een werkelijk dankoffer, maar onderscheiden zien toch van de eerste daardoor, dat de gaven welke men brengen zal, door de voorafgegane gelofte tot een verplichting geworden is, welke men moet nakomen en alzo het karakter bezit, niet alleen van een zedelijke, maar ook van een wettige noodzakelijkheid. De offers van de derde soort, voor welke geen noodzakelijkheid bestaat, noch van de zijde van God door een voorafgegane weldaad, noch van de zijde van de offeraar door een gedane gelofte, en die daarom ook vrijwillige genaamd worden, vonden wel, ten gevolge van hun oorsprong, daar zij de vrucht zijn van het alles overweldigend gevoel van afhankelijkheid van God, hoofdzakelijk daar plaats waar men de Heere om een weldaad bad, en dienden slechts om de aandrang van de bede te versterken en haar een zekere kracht mee te delen. Dien ten gevolge moesten zij een bid- en dankoffer zijn; zij moeten echter uit hetzelfde gezichtspunt beschouwd worden, daar zij de goddelijke weldaad, welke men vraagt, als het ware vooruitlopen, haar, in de blijde geloofsverzekering, dat zij niet uitblijven kan 1 Johannes 5:15), als reeds ontvangen beschouwen, en daarom nog voor de werkelijke ontvangst de betamende dank brengen! Het is niet moeilijk te onderzoeken, waarom de goddelijke wet ook voor de dankoffers een door handoplegging, slachting en bloedbesprenkeling volbrachte verzoeningsdaad vordert, zoals voor de brandoffers. Zowel de dankzegging voor reeds ontvangen, als de bede om nog te verkrijgen weldaden van God, maken in het waarlijk godvrezende gemoed het schuldgevoel levend, en verwekken de behoefte aan verzoening; wij hebben hem, die dit nog niet bij zichzelf ondervonden heeft, slechts naar Luthers uitleg van de vijfde bede van het Onze Vader te wijzen, om hem te overtuigen, dat het werkelijk zo is..

Niet ten onrechte wordt daarom het woord in de Hebreeuwse tekst gebruikt om dankoffer uit te drukken, ook door "vredesoffer" vertaald; daardoor zal de onhoudbare toestand tussen de heilige God en de zondaar, die niet minder bij reeds ontvangen, dan bij nog te verlenen genadebewijzen, zich opnieuw laat gelden, vóór al het andere weggenomen en een toestand van vrede en vriendschap bewerkt worden, eer de mens in en met het offer voor God zijn dank toebrengt en zijn bede aandringt. Zo'n dankbetuiging en aandrang bij het gebed strekt

dan ook, nadat de juiste betrekking is ontstaan, tot zegen en heil (Le.30:23, en vandaar is een derde verklaring van deze uitdrukking als heiloffer van diepe betekenis..

Door deze besprenkeling met het bloed, werd de grond aangewezen van de vereniging en gemeenschap tussen de Heilige God en de onheilige offeraar, terwijl zij ook weer zag op de dood en de bloedspreukeling van Immanuël, de eeuwig gezegende Middelaar..

3. Daarna zal hij, de offerende priester, van dat dankoffer, dezelfde stukken als later bij het zondoffer (hoofdstuk 4:8-10), een vuuroffer aan de HEERE offeren, a) het vet, dat de ingewanden bedekt en al het vet, dat aan de ingewanden is, zowel het grote net, dat zich van de maag over de darmen uitbreidt en deze omsluit, als ook het vet, dat zich aan de darmen zelf heeft vastgezet en gemakkelijk van deze kan afgenomen worden.

a)Ex.29:13,22

4. Dan zal hij beide nieren 1) en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, deels aan de nieren zelf, deels aan de dieper liggende lendenspieren of in de nierstreek, en het net over de lever, met de nieren zal hij afnemen, het kleine zogenaamde levernet, dat tussen de beide leverkwabben begint en aan de ene zijde over de maag, aan de andere zijde tot aan de nierstreek gaat.

1) De nieren zijn van de inwendige lichaamsdelen het meest verborgen. Zij zitten verscholen achter het vet. Vandaar dat, om de alwetendheid van de Heere aan te duiden, in de Heilige Schrift ervan gesproken wordt, dat de Heere de harten en nieren proeft. Bovendien zijn zij zinnebeeld van de verborgen wensen en aandoeningen van hart..

5. En de zonen van Aäron zullen dat 1) vet, nadat zij het met zout bestrooid hebben (Leviticus. 2:13) aansteken a) op het altaar, op het brandoffer, 2) dat op het hout zal zijn, dat op het vuur is; het is een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HEERE (Leviticus. 1:9); van het vlees van het geslachte rund zal daarna de borst voor de priesters tezamen, en de rechterschouder voor de dienstdoende priester zijn, maar het overige voor hem, die het offer gebracht heeft (Leviticus. 7:29 vv.; 15 vv.).

a) Ex.29:25 Leviticus. 6:12

1) De vetstukken, welke op het altaar moeten verbrand worden, zijn het edelste, beste en fijnste deel van het vlees, zoals dan ook in het Oude Testament de uitdrukking "vet" veelal het beste, het voornaamste betekent (Genesis 45:18: het merg, eigenlijk vet van het land) en de "vetten" zoveel zijn als grote, rijke, machtige lieden (Psalm. 17:10; 22:30; 68:23). Daar het verbranden de toewijding van de gave aan God en de aanneming daarvan van de zijde van God betekent, wordt dien ten gevolge bij de dankoffers de Heere het eerste en beste gegeven, en daarmee het overige vlees Hem geheiligd en gewijd, dat evenwel hiermee op het altaar komt, zoals bij de brandoffers, maar aan de priesters of aan de offeraar zelf ten deel valt!.

Het offer van de inwendige delen betekenen het doden van de inwendige lusten en begeerlijkheden van het vlees (Galaten. 5:24), die geworteld zijn in de nieren en in de lever, waarom die delen geëist werden, opdat men dit des te ernstiger overwegen zou, alsmede ter aanwijzing, dat men het beste van alle offeranden, en dus ook de in verdiepte en beste vermogens, aan de Heere en aan Zijn dienst moet opdragen..

2) Eerst moest het brandoffer gebracht zijn en in rook en damp opgegaan, en daarna mocht eerst het dankoffer worden ontstoken. Op het brandoffer, wil zeggen, op het vuur, dat het brandoffer verteerd had..

6. En indien zijn offerande van klein vee is, de HEERE tot een dankoffer, hetzij mannetje of wijfje, 1) mannelijk of vrouwelijk schaap, bok of geit, volkomen, zonder enig gebrek, zal hij die offeren.

1) Voor het dankoffer mocht alleen een stuk groot of klein vee genomen worden, geen tortelduif of jonge duif. Van het dankoffer was het beste voor de Heere en het andere voor de priester en de offeraar. Daartoe was een tortelduif onvoldoende. Mocht echter voor het brandoffer alleen een mannetje gebruikt worden, als ziende op de dood van de middelaar, voor het dankoffer mocht ook een wijfje worden aangeboden, omdat een dankoffer meer zag op de verdienste van Christus als op het stuk van dankbaarheid. Alles moest echter volkomen zijn..

7. Indien hij een lam tot zijn offerande offert, een jong mannelijk schaap, dat gewoonlijk bij openbare dankoffers het geval zal zijn, zo zal hij het offeren, het brengen, om het aan te bieden, voor het aangezicht des HEEREN.

8. En hij zal daarna zijn hand op het hoofd van zijn offerande leggen, en hij zal die slachten voor de tent der samenkomst, ter zijde van het brandofferaltaar; en de zonen van Aäron zullen het bloed daarvan sprenkelen rondom op het altaar.

9. Daarna, na die volbrachte daad, zal hij van dat dankoffer een vuuroffer aan de HEERE offeren, namelijk, hetgeen bij zulke offers voor het altaarvuur bestemd is, zijn vet, voor al het andere, vervolgens de gehele uit merg en vet bestaande staart 1) (zie "Ex 29.22) die hij dicht aan de ruggraat, dicht aan het stuitbeen, daar, waar dit in de staartwervel overgaat zal afnemen, en het vet, bedekkende de ingewanden, en al het vet, dat aan de ingewanden is.

1) De staart van het Oosterse schaap is zeer vet, daarom moest ook deze de Heere worden geofferd..

10. Ook de beide nieren en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever met de nieren zal hij afnemen (vs.3 vv.).

11. En de priester zal dat, al deze verschillende vetstukken, nadat zij met zout vermengd zijn, aansteken op het altaar; het is een a) spijs van het vuuroffers voor de HEERE, dat het, opgaande in het vuur de Heere tot spijze zij, Hem tot een liefelijke reuk (vs.16).

a) Leviticus. 21:6,8,17,21,22; 22:25 Ezech.44:7 Mal.1:12

12. Indien nu zijn offerande een geit is, also behorende tot de andere soort van klein vee (vs.6) zo zal hij die offeren voor het aangezicht des HEEREN.

13. En hij zal, evenals bij een schaap, zijn hand op haar hoofd leggen, en hij zal haar slachten voor de tent der samenkomst, en de zonen van Aäron zullen haar bloed rondom op het altaar sprenkelen.

14. Dan zal hij daarvan zijn offerande offeren, een vuuroffer voor de HEERE, het vet bedekkende de ingewanden, en al het vet, dat aan de ingewanden is.

15. Bovendien de beide nieren en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever, met de nieren, zal hij afnemen (vs.3 vv.; vs.9 vv.).

16. En de priester zal die aansteken op het altaar; het is een spijs van het vuuroffer tot een liefelijke reuk; opdat het in het vuur opga en een liefelijke reuk verspreidt. Alle vet 1) zal van de HEEREN zijn, daarvan mag de offeraar niets voor zich behouden.

1) Alle vet. Welk vet wordt hier bedoeld? Van alle beesten of alleen van de offerdieren? Deze wet had in de eerste plaats betrekking op het verkeer in de woestijn. Hiermee wil de Heere Israël leren, elk stuk groot of klein vee, wat niet voor andere offers bestemd was, als een dankoffer te beschouwen, waarvan het vet op het altaar werd aangestoken. Als later Israël in Kanaän kwam, werd wel in Deuteronomium. 12:15 het verbod van het eten van bloed hernieuwd, maar niet dat, omtrent het eten van het vet. Het woord zo straks: een eeuwige inzetting, legt geen bezwaren in de weg, omdat eeuwig hier niet opgevat moet worden in de zin van, altijd durende, maar in die van: zolang als Israël in de huidige toestand verkeerde en deze niet voor een ander had plaats gemaakt. Later lezen wij dan ook gedurig ervan, dat het vet genoemd wordt, als een van de grote weldaden, welke God, de Heere, Zijn volk zou schenken..

17. Dit zij een eeuwige instelling voor u en uw geslachten, in al uw woningen, geen vet a) noch bloed zult gij eten. 1) (Leviticus. 7:22 vv. Deuteronomium. 12:15 vv.)

a) Genesis 9:4 Leviticus. 7:26; 17:10,14

1) Voor een deel is reeds vroeger gezegd, wat met het vlees van de dankoffers geschieden moest, voor een deel uit het nu gehandelde gebleken, waarom dit dan ook niet nader aangetoond, maar eerst later (Leviticus. 7:15-21; 28-36) volgens bepaalde voorschriften geregeld wordt. Zoals wij bij gelegenheid van de wet over het priesterambt (Ex.29:22-28) bemerkten, ontvingen de priesters borst en rechterschouder; de borst werd aan de gezamenlijke priesters, de rechterschouder daarentegen aan hen, die bij het offeren dienst hadden gedaan, gegeven! Het overige vlees met de huid was voor hem, die het offer bracht; daarvan bereidde hij met zijn huisgenoten, met de Levieten zowel als met vreemdelingen, wezen en weduwen een vrolijke maaltijd bij het heiligdom (Deuteronomium. 12:7,17 vv.;

16:11). Slechts moest bij het lofoffer het vlees nog op de dag van de offering, maar bij een gelofte of vrijwillig offer, wat op de eerste dag overbleef, de andere morgen gegeten worden. Over deze maaltijd, die eigenlijk het kenmerkende en de hoofdzaak bij het dankoffer is, gelijk de verbranding bij het brandoffer, werd reeds in de Aanm. op Exodus. 29:34 (zie Ex 29.34) gesproken. Volgens de daar gegeven verklaring is de gastheer de Heer zelf, en zijn zij, die eten, Zijn gasten en disgenoten. Door vele beroemde godgeleerden van de tegenwoordige tijd wordt intussen het tegenovergestelde beweerd, dat niet de offeraar met de zijnen aan Gods tafel aanzat; maar omgekeerd, de Heere aan zijn tafel nodigde. Volgens deze beschouwing vindt de offermaaltijd zijn betekenis in dit woord: "Zo iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en met hem avondmaal houden en hij met Mij" (Openb.3:20). De offermaaltijd is het beeld van die tijden, waarop wij van harte kunnen nazeggen: "de Heer is mijn Herder, mij zal niets ontbreken. God heb ik lief. Heere Jezus! Uw nabijheid schenkt zaligheid aan het hart," de tijden waarop de grensmuren, die dikwijls zo hoog zijn, tussen dit en het toekomstige leven wegvallen, en wij een voorsmaak genieten van het eeuwig leven!.

HOOFDSTUK 4.

WET VAN DE ZONDOFFERS.

I. Vs.1-5:13. Een nieuwe tot nog toe niet vermelde soort van offers begint met de zondoffers. Zowel wat daartoe behoort, als de wijze waarop zij gebracht worden, staat in verband met het theocratische standpunt van hem, voor wie dat offer gebracht wordt; vandaar dat de Heere hen volgens de rij opnoemt die aan deze dienst van de zondoffers verbonden zijn, en daarna ook van enige gevallen melding maakt, waarvoor zij gelden.

1. Verder, na de vermelding van de drie verschillende offers: het brand-, het spijs- en het dankoffer, tot een nieuwe soort, het zondoffer in de bijzondere betekenis van dit woord overgaande, sprak de HEERE tot Mozes, namelijk vóór de tent der samenkomst (Leviticus. 1:1) zeggende:

2. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: Als een ziel, een mens (Leviticus. 2:10) zal gezondigd hebben, en wel door afdwaling van enige geboden van de HEERE, dit doende uit onbedachtzaamheid en overijling, ofwanneer dan ook willens en wetens, toch uit zwakheid van de geest in de strijd met het vlees, dat volgens de wet niet zou gedaan worden en tegen een van die zal gedaan hebben,

1) die zal voor deze zonde, overeenkomstig het standpunt, dat hij in de theocratie, Godsregering, inneemt, een daaraan geëvenredigd offer brengen.

1) Wat de algemeen-menselijke zondigheid aangaat, zo was, zoals wij bij hoofdstuk 1 en 3 hebben aangetoond, voor haar verzoening gezorgd, door de beide soorten van bloedig offer, die wij daar vermeld vonden: het brand- en het dankoffer. Daardoor is echter de godsdienstige behoefte van de mens nog niet bevredigd. God wil, dat er niet alleen een algemene schuldbelijdenis gedaan wordt, zoals David (Psalm. 51) deed, toen hij bekende, in zonden ontvangen en geboren te zijn, maar ook een bijzondere, een uitspreken van zijn bijzondere zonde, zoals diezelfde koning deed toen hij van zijn bloedschuld sprak en daarvoor om genade bad. De zoenoffers, in eigenlijke en bijzondere zin, waarmee wij in dit en het volgende hoofdstuk te doen hebben, dienen, om bijzondere en met name vermelde zonden, voor welke het algemeen zoenoffer niet genoeg is, maar die om zo te zeggen, een bijzondere absolutie nodig hebben te verzoenen. Van dergelijke offers was tot dusver nog geen sprake: maar daar nu een nieuw tijdperk van de wet, dat niet alleen geroepen is tot kennis van zonde te brengen, en het bewustzijn van deze zonde als schuld te versterken, maar, behalve de eigenlijk gezegde zedelijke afdwalingen en zijn ceremoniële instellingen, ook een menigte van daden en toestanden onder het begrip van zonde en overtreding tezamen brengt, die slechts Levitisch verontreinigen, zo worden deze offers juist tot behoefte wanneer de wet niet tot vertwijfeling brengen en een ondraaglijk juk worden zal..

Zowel hier, waar de Heere de zondoffers instelt, als ook in hoofdst.5:14 vv., waar Hij de schuldoffers verordent, spreekt Hij voorlopig slechts over zulke bijzondere zonden of schulden als vatbaar zijn voor verzoening door een offer, dat is, die uit "onwetendheid" bedreven zijn. Hij onderscheidt later (Numeri. 15:27-31) daarvan degenen, die "uit boosheid"

geschieden en niet verzoend, maar met verwerping gestraft zullen worden. Op dit onderscheid wijst ook de Apostel (Hebr.5:2) "de onwetenden en dwalenden;" en Hebr.10:26: "zo wij moedwillig zondigen." Men heeft er veel over geschreven, welke zonden men onder de eerstgenoemde verstaan moet; terwijl enigen alleen zonden uit onbekendheid of onopzettelijk bedreven, daaronder rekenen, strekken anderen de omvang van zonden, voor verzoening vatbaar, tot alle zogenaamde zwakhedszonden uit; zo van Hofmann, die het volgende zegt: "de opstand tegen Gods wet moet gestraft worden, hoe zij zich ook openbare; voor haar is er geen offer, daar het offer een daad van godsvrucht is, maar geen middel tot zaligheid worden kan. Maar al wie in een, zij het dan ook opzettelijke zonde gevallen is, welke dan ook, zo hij daarover berouw heeft, nadat hij uit die bedwelming ontwaakt is, zal, wanneer hij naar de eis van de wet gestraft worden moet, nog altijd God een offer, als verzoenende boete voor zijn zonde kunnen brengen." Wat de hoofdzaak aangaat, is dit hetzelfde onderscheid, als in het Nieuwe Testament gemaakt wordt tussen zonden, die vergeven worden, en zonden, waarvoor geen vergeving is; "slechts werd in het Oude Testament, omdat de wet bij de bepaling van zwakheds- en voorbedachte zonden alleen bij de uitwendige daad moest blijven staan, om de kortzichtigheid van hen, die de Wet moesten handhaven, werkelijk de omgang van de vergeving verder uitgebreid, dan die van brengen van de zondoffers. Hoe gruwelijk b.v. Davids zonde met Bathseba ook was, zo ware zij toch, met het oor op alle omstandigheden, altijd een zwakhedszonde, die niet de volkomen afval meebracht, maar alleen door toenemende verharding, tot afval voeren kon, ja! moest, wanneer hem geen barmhartigheid ware geschied. Maar de wet, welke slechts de maatstaf van het feit volgt, kon de echtbreuk slechts brengen onder de opzettelijke zonden. Zo gold dus van Davids zonde, ofschoon zij hem vergeven werd, het brengen van zondoffers met, want deze werden slechts voor die zonden gebracht, op welke de straf van de uitroeiing niet gesteld was."

Verder vragen wij, waarom de zonden, die tot het brengen van een schuldoffer verplichtten, zich onderscheidten van die, waarvoor een zondoffer moest worden gebracht; of met andere woorden, aan welke bijzondere zonden de wet de een, aan welke zij die andere soort van offers verbindt? Deze vraag is door Reihm en Rinck (Theol. Studien und Kritiken, 1854 en 1855) een zeer grondige bespreking waardig gekeurd; en op grond daarvan heeft Kurtz (de oudtestamentische offerdienst," 1862) zich daarvoor verklaard, dat in deze beide hoofdstukken oorspronkelijk voor iedere afzonderlijke overtreding van een gebod van God een zondoffer bepaald, maar daarna aan het zondoffer een eigenaardige vorm daarvan, het schuldoffer toegevoegd werd, voor al zulke overtredingen, die het karakter hadden van ontrouw, of van een vergrijp aan het de Heere toebehorende recht, of aan de rechten, welke in een theocratische staat aan de mens in zijn betrekking tot anderen toekomen. Behalve de in de hoofdst.5:14-19 opgenoemde gevallen, die deels op schending van de bondstrouw aan Jehova of verzaking van de Hem verschuldigde Verbondsplichten, deels op verkrachting van de door de Verbondswet vastgestelde rechten van anderen betrekking hebben, wordt een schuldoffer nog voor drie andere gevallen (hoofdstuk 14:12 hoofdstuk 19:20 Numeri. 6:9) voorgeschreven, die allen evenzo tot dit gebied behoren..

3. Indien de priester, 1) die gezalfd is, de door volledige zalving gewijde Hogepriester (Exodus. 29:7,9) zal gezondigd hebben, in zijn ambtsbediening, als plaatsbekleder van het volk, tegen de Heere overtreden zal hebben, tot schuld van het volk; 2) indien hij door zijn

overtreding een schuld op het volk zal hebben gelegd, zo zal hij, daar hij de voornaamste is in de theocratie, voor zijn zonde, die hij gezondigd heeft, ook de voornaamste soort van offerdieren offeren, een var, een stier, in de volle kracht van zijn jeugd, een volkomen jong rund, 3) voor de HEERE ten zondoffer. 4)

1) Hij maakt nu onderscheid tussen de personen, en begint met de Hogepriester, die alleen het in het oog lopende teken van de heilige zalving droeg, tenzij hij verkiest, hem, die met het hoofdwerk belast was, voor de gehele stand te nemen. Het is echter waarschijnlijk, dat het tot één beperkt moet worden. Hoe voortreffelijker zijn waardigheid was, met des te meer ijver moest zijn leven ingericht zijn, tot een voorbeeld van heiligheid. Hij was het voorbeeld van Christus en uitlegger van de wet van God. Daarom, hetgeen bij anderen een verschoonbare zwakheid zou geweest zijn, was in hem des te sterker te berispen. Dit is de reden, waarom hij zichzelf met een groter offerande behoorde te verzoenen. Overigens heeft dit deels betrekking op alle Levieten, in zover zij waren uitverkoren tot de heilige stand. En heden strekt zich dit uit tot alle bedienaren van de kerk en alle herders, niet om zich te lossen met de offerande van een rund, maar om zich met des te meer ijver te hoeden voor alle zonde en zich met des te meer ijver op de beoefening van de godsvrucht toe te leggen.

2) Tot schuld van het volk. Hierover zijn verscheidene verklaringen gegeven. De een is: indien hij door zijn overtreding een slecht voorbeeld aan het volk zal hebben gegeven, zodat het volk op zijn voetspoor gaat zondigen met een bepaalde zonde. De tweede: indien hij door zijn overtreding een schuld op het volk zal hebben geladen. De Engelse vertaling geeft: overeenkomende met de zonde van het volk. In die zin vat ook Calvijn het op als hij zegt: "Ofschoon de overtreding van de priester een algemene is, is zij echter met het oog op zijn ambt des te groter, en eist zij een hogere straf..

De Statenvertaling komt ons het zuiverst voor, en daarmee de omschrijving; welke hij door zijn overtreding en schuld op het volk heeft geladen. De Hogepriester toch representeerde het volk. Ook deze wet duidt aan de onvolkomenheid van het priesterschap, naar de ordening van Aäron, en maakt het volk opmerkzaam op een beter priesterschap, het priesterschap van Hem, "die onnozel, onbesmet zou zijn, en afgescheiden van de zondaren"

3) Dat bij het zondoffer met betrekking tot de keuze van het offerdier de theocratische stand van hem, die het offer brengt een maatstaf aangeeft, heeft zijn grond in de betekenis en het wezen van deze offersoort; daar namelijk, gelijk wij gezien hebben, een zondoffer minder door de algemeen-menselijke zondigheid, maar door een bijzondere zonde bepaald is, zo moet ook de verzoening, die daardoor bewerkt wordt, een individueel, persoonlijk karakter bezitten. Dit meer individueel, persoonlijk karakter brengt het dan ook mee, dat later (vs.5) het bloed daarheen wordt gebracht, waar de plaats is van de goddelijke aanwezigheid van de genade voor hem, wie dit offer ten goede moet komen (vs.16,25,30,34)

Daar de Gezalfde, d.i. de Hogepriester, de hoogste stand was, moest hij ook het grootste offer brengen tot zondoffer..

4) Zeker is het, dat het Nieuwe Testament ons duidelijk wijst op Christus, als het enige, volmaakte zondoffer, dat niet telken male weer geslacht moest worden, also Hij met een offerande tot in eeuwigheid geheiligd heeft, degenen, die door Hem tot God gaan. Want (Rom.8:3) hetgeen van de Wet, door de schaduwachtige offers, onmogelijk was, omdat zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zendende in de gelijkheid van het zondige vlees, (dat is, zendende als een chatah of zondoffer) de zonde veroordeeld in zijn vlees. Want 2 Corinthiers. 5:21) Hij, die geen zonde gekend heeft, heeft zonde (een zondoffer) voor ons gemaakt, opdat wij zouden zijn, rechtvaardigheid van God in Hem. Daarom wijst Johannes op dit enige, altijd vers geslachte, eeuwig kracht volle zondoffer, als hij zegt 1 Johannes 2:1,2): "Geliefden! indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardigen; en Hij is een verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de gehele wereld."

In het Hebreeuws Lechatath, zondoffer. Afgeleid van een werkwoord, dat zondigen betekent, kan het ook vertaald worden door: tot zonde. Daarom wordt in het Nieuwe Testament 2 Corinthiers. 5:21 Rom.8:3) van Christus gesproken als tot zonde gemaakt en voor de zonde, waar de bedoeling is, zoals ook de Kanttekenaars aanmerken, tot verzoening van de zonde of tot een offer voor de zonde..

4. En hij zal die var brengen tot de deur van de tent van de samenkomst, tot het brandofferaltaar, voor het aangezicht des HEEREN, om die eerst de Heere voor te stellen, en hij zal, daarna zijn hand, en in haar zijn schuld en zijn doodvonnis, op het hoofd van die var leggen, en hij zal daarna die var slachten voor het aangezicht des HEEREN. 1)

1) Ook: zie Le 1.3.

5. Daarna zal die gezalfde priester, de offerende Hogepriester, daar er niemand is, die als priester zijn plaats vervangen kan een deel a) van het bloed van de var nemen, 1) en hij dat gedeelte van het bloed tot detent der samenkomst in het Heilige brengen, 2) als tot de plaats, waartoe een priester de Heere naderen mag.

a) Leviticus. 16:14 Numeri. 19:4

1) Wat hier omtrent de besprenkeling of uitstorting van het bloed wordt meegedeeld, omtrent het verbranden van het vet en de nieren, het is genoegzaam bekend, dat dit hetzelfde is als bij de andere offeranden. En deze vergelijking, welke in het tiende vers erbij wordt gevoegd, toont genoegzaam aan, dat dezelfde vorm als bij de anderen in acht werd genomen. Maar omdat het ongerijmd kan schijnen, dat de priester, die schuldig was, voor Gods aangezicht verscheen, om verzoening aan te brengen, om aan de twijfel tegemoet te komen, behoorde het des te nauwkeurig stuk voor stuk voorgeschreven te worden. Ofschoon hij daarom onwaardig was te naderen, werd hij, omdat de wet van het priesterschap onverbrekkelijk was, voor de bediening ten behoeve van zichzelf toegelaten, want het was niet geoorloofd meerdere middelaars in te stellen. Daarom, opdat de wettische eredienst met des te meer eerbied zou behandeld worden en men geen ander middel ter verzoening zou zoeken, heeft God Zijn genade hoger gesteld dan de schuld van de priester. Doch het bloed werd gesprenkeld voor

het aangezicht van Jehova, opdat het volk zou leren, dat door het gezicht van het zoenoffer, de zonde werd bedekt en begraven, opdat zij niet ter gedachtenis voor Gods aangezicht zou opklimmen. Doch het bloed, dat over was, werd gesprenkeld voor het altaar, omdat het heilig was, en het dus volstrekt niet paste, dat het ergens anders, als iets ongewijds werd heengeworpen..

2) Dit werd van andere zondoffers niet bevolen, behalve van dat, hetwelk op de Grote Verzoendag geslacht werd. Met het bloed van dat offerdier moest de priester komen tot in het Heilige der Heiligen. Met dit bloed in het Heilige. Dit gaf de grootte van de schuld aan..

6. En de priester zal zijn vinger in dat bloed dopen, en van dat bloed zal hij zevenmaal 1)(zie "Ex 29.37) spreken voor het aangezicht des HEEREN, die in het Heilige der Heiligen boven het Verzoendeksel tegenwoordig is, voor de voorhang van het Heilige, 2) in de richting van de voorhang, die het Heilige van het Heilige der Heiligen scheidt.

1)Zevenmaal, omdat de zonde een volkomen verzoening vorderde, maar ook, omdat de verzoening door het geloof in het bloed van Christus, dat gestort zou worden, volkomen was..

2) Het bespreken in de richting van de voorhang gold niet deze, die toch niet tot de zeven gereedschappen behoorde, maar de caporeth (Verzoendeksel, zie Ex 25.22), welke hier nog niet onmiddellijk, maar profetisch besprekend moet worden.

Deze wijze van besprenging toont aan, dat het streven van de verzoeningsdaad was, om zich aan het hoogste en volkomenste werktuig ter verzoening te voltrekken, maar dat dit doel op het toenmalig standpunt van de heilsgeschiedenis nog onbereikbaar was..

Wij begrijpen dan de plechtigheid, hier voorkomende, als een uitbeelding van de vrijmoedigheid van het geloof, waarmee een gelovige, in vereniging met en op de grond van de voldoening van zijn Borg en Middelaar voor Gods aangezicht, als in de Middelaar bevredigd mag verschijnen, en Hem zijn beloften voorhoude, die in Christus ja en amen gemaakt zijn, God tot heerlijkheid; doch alles, zoals gezegd is, door het geloof, waardoor de ziel op de genoegdoening van Christus, als op de enige grond van haar verzoening met en toenadering tot God, rusten steunt, geen andere weg of toegang kennende of begerende dan die, die haar geopend is door het bloed, d.i. door de verdienste van Christus, waarmee zij voor Gods aangezicht verschijnt..

Het spreken van het bloed voor de tweede voorhang, d.i. voor de voorhang, die het Heilige van het Heilige der Heiligen scheidt, was een belijden van diepe onwaardigheid, om het Heilige der Heiligen binnen te treden en een erkennen, dat alleen vergeving mogelijk was door het bloed van de betere en grotere Hogepriester..

7. Ook zal de priester van dat bloed door bestrijking met de vinger doen op a) de hoornen van het reukaltaar van de welriekende specerijen, voor het aangezicht des Heeren in het Heilige, dat in de tent der samenkomst is; 1) dan zal hij al het bloed, dat nog over is van de var, uitgieten aan de met een koperen rand omgeven bodem van het altaar van het brandoffer, dat

is aan de deur van de tent der samenkomst in de voorhof, om dit bloed, nadat een deel daarvan (vs.5) tot het doel van de verzoening gediend en door besprenkeling van de voorhang en bestrijking van de hoornen van het altaar, de uitdelging van de zonde bewerkt heeft, door vergeving van deze, van de zijde van God, op een geschikte wijze weg te doen en voor ontheiliging te bewaren.

a) Leviticus. 9:9

1) Deze plechtigheid kon dienen, om de priester indachtig te maken, dat geen reukwerk van gebeden of enige andere godsdiensttoefening God aangenaam waren, dan voor zo veel het vruchten waren van de voldoening van de Middelaar, en in zover deze door hem als een voorbiddend Hogepriester God opgeofferd werden..

8. Verder, al het vet van de var van het zondoffer zal hij daarvan op (af) nemen voor de Heere(zie "Ex 25.1), a) het vet, bedekkende de ingewanden, en al het vet dat aan de ingewanden is.

a) Leviticus. 3:3,4

9. Daartoe de twee nieren en het vet, dat daaraan is, dat aan de weekdarmen is, en het net over de lever, met de nieren, zal hij afnemen.

10. Gelijk als het van de os van het dankoffer opgenomen wordt (hoofdstuk 3:3,4); en de priester zal die aansteken 1) op het brandofferaltaar.

1) Het aansteken van het beste van het zondoffer tot een vuuroffer van de Heere, duidt aan of beeldt af, de overgave van de mens aan de Heere, opdat door het vuur van zijn Heiligheid, door de Geest van de genade, de oude mens zou afsterven en de nieuwe opstaan..

11. Maar a) de huid van die var en al zijn vlees met zijn hoofd en met zijn schenkels, de gezamenlijke onderschenkels, en zijn ingewanden en zijn mest.

a)Exodus. 29:14 Numeri. 19:5

12. En die gehele var a) zal hij tot buiten het leger uitvoeren, aan een reine plaats, waar men de as, die van het brandofferaltaar weggenomen en aan de oostzijde daarvan opeen gehoopt is, uitstort, en zal hem met vuur op het hout verbranden; bij de uitgegoten as zal hij verbrand worden.

1)

a) Leviticus. 16:27 Numeri. 19:3 Hebr.13:11

1) Zoals bij het brandoffer het offeren op het geheel verbranden van het dier, bij het dankoffer op het genot van de offermaaltijd neerkomt, also komt het bij het zond- en schuldoffer op de besprenkeling met bloed aan; dit is zo geheel de hoofdzaak, welke op de voorgrond treedt, dat

de wet op de offeranden aan het bloed een geheel bijzondere kracht toekent, daar deze wet niet alleen een uitstorten van het bloed aan de vier hoeken van het brandofferaltaar voorschrijft, maar ook nauwkeurig de plaats aanwijst, waar dit moet worden gebracht, en waar de Heere tegenwoordig is voor hem wie het offer geldt-of het Heilige, wanneer het is voor de Hogepriester of de gehele gemeente, of het voorhof, wanneer het offer voor een vorst (hoofd van het volk) of een gewoon Israëliet gebracht wordt-maar behalve dit het zo dicht mogelijk in Gods nabijheid laat brengen, door bestrijking daarmee of van de hoornen van het reuk-, of van die van het brandaltaar. Hieruit volgt, dat het voornaamste doel van het zoenoffer de verzoening is, en zijn vrucht de rechtvaardiging; het eigenlijke zwaartepunt in het brandoffer was, zoals wij vroeger zagen; de volkomen onverdeelde overgave aan de Heere, waarvan de heiliging de vrucht is; terwijl het eigenlijke doel van het dankoffer de gemeenschapsoefening is met de Heere, het vriendschappelijk verkeer met Hem, waardoor de zogenaamde unio mystica, de geestelijke echtverbindtenis, wordt bewerkt. Uit deze eigenaardigheid van de verschillende soorten van het bloedige offers volgt dan, dat, waar zij alle drie tezamen komen, zij in dezelfde orde volgen, waarin wij ze hebben voorgesteld (Exodus. 29:14,18,28 Leviticus. 9:15,16,18); daarmee hangt dan ook verder tezamen, dat zoen- en dankoffers slechts bij bijzondere gelegenheden, brandoffers daarentegen dagelijks en bestendig gebracht worden. De laatste hebben op het godsdienstige leven in het algemeen betrekking; zij drukken die gezindheid uit, welke de godvrezenden voortdurend en zonder stoornis doordringen zal; maar de beide andere soorten van offer voorzien in de bijzondere, buitengewone eisen van het godsdienstige leven. Wel behoort bij de menselijke zondigheid de verzoening even goed tot de voortdurende behoeften van dat leven met God, maar juist daarom ontbreekt bij het brandoffer de daad van de verzoening niet, maar gaat veeleer aan dat van de volkomen overgave aan de Heere vooraf; alleen met dit verschil, dat deze dadelijk door de tweede daad (die van de volkomen overgave aan de Heere) wordt gevolgd, terwijl het eigenlijke zoenoffer niet alleen met verzoening begint, maar ook eindigt. Hetgeen toch verder op de slachting en bloedbesprenkeling (vs.4-7) volgt, het verbranden van de vetdelen op het brandofferaltaar en het verbranden van het vlees enz. op een reine plaats buiten het leger (vs.8-12), dient alleen om aan te tonen en vast te stellen, dat het offer werkelijk door God is aangenomen en het vlees daarvan volkomen heilig is (Leviticus. 6:29), waaruit dan hij, wiens zonden daardoor verzoend moesten worden, de troostvolle verzekering van haar volkomen vergiffenis ontving..

Daar de zondoffers gebracht werden tot verzoening van zonde, en bij deze offers de bringer door middel van de handoplegging zijn zonden, tegelijk met het verlangen, om uitdelging hiervan, op het in zijn plaats gestelde offerdier overdroeg, zodat het voor hem de dood als straf voor de zonde leed, zo was door de plaatsvervangende dood van het offerdier, weliswaar aan de goddelijke gerechtigheid genoeg gedaan, zodat Gods barmhartigheid de ziel van de zondaar, in de besprenkeling van het zoenbloed op het altaar in genade aannam, maar de zonde zelf was daarmee nog niet gedelgd. Want, dat het bij het zondoffer niet alleen om vergeving, maar ook om uitdelging van de zonden ging, dit blijkt ontwijfelbaar uit de reinigingszondoffers, welke onloochenbaar tot uitdelging van de aan de persoon of aan de heilige zaken aanklevende onreinigheden verordend zijn. De uitdelging van de zonde werd, in hetgeen geschiedde met het offervlees, symbolisch tot stand gebracht..

Deze wet gold (Leviticus. 6:23) alleen voor die zondoffers, waarvan het bloed in de tent der samenkomst werd gesprenkeld, in het Heilige voor de Hogepriester, in het Heilige der Heiligen voor het volk. Van de overige zondoffers, waarvan het bloed slechts gesprenkeld werd in de voorhof op het brandofferaltaar, werd het vlees door de priesters gegeten..

Het vlees, of zoals hier gezegd wordt, de gehele var, welke door de Hogepriester voor zijn zonden gebracht was, mocht niet gegeten worden, omdat op de var de zonde was geladen. Bij de zondoffers, wanneer het bloed in het voorhof gesprenkeld werd, moest dit vlees ambtelijk door de priester worden gegeten, om daarmee af te beelden, dat hij als het tegenbeeld van de grote Hogepriester de zonde van het volk in zich opnam om die te dragen voor het aangezicht van God. De var mocht niet op het altaar komen, omdat hij door de overdraging van de zonde onrein was geworden. Dit verklaart ook wat de Apostel in Hebr.13:11,12 zegt..

13. Indien nu a) de gehele vergadering 1) van Israël, het volk Israël in zijn volheid, afgedwaald zal zijn, (1 Samuel 14:32) een zonde uit dwaling bedreven zal hebben, en de zaak, toen zij verricht werd, voor de ogen van de gemeente verborgen is, en wanneer al zo het geval aanwezig is, dat zij onopzettelijk en ondoordacht iets gedaan zullen hebben tegen enige van alle geboden van de HEERE, dat niet zou gedaan worden, en zijn schuldig geworden.

a) Leviticus. 9:15 Numeri. 15:24 vv.

1) Dezelfde offerande, welke de Priester was opgelegd, moest van het volk worden geëist, omdat hij het gehele volk vertegenwoordigde, die in naam van allen het heiligdom binnenging, opdat alle stammen voor Gods aangezicht zouden staan. Wel schijnt deze soort van onwetendheid als verschillend van de bovengenoemde aangemerkt te moeten worden, omdat er gezegd wordt: "Een zonde, indien hij verborgen is." Ik ben echter van oordeel, dat het onder die zwakheden moet begrepen worden, welke worden begaan, wanneer de mensen soms tijdelijk blind zijn. Want dat velen bij hun zonden inslapen, dat geschiedt daarom, omdat zij niet tot zichzelf indalen. Want indien zij hun daden wel onderzochten zou het geweten hen terstond verontrusten. Het kan daarom geschieden, dat de herinnering aan de zonde bij een geheel volk weg is, omdat het zichzelf al te veel toegeeft. Daarom is de zin: Ofschoon geen gevoel van de zonde hen in het begin aanzet tot boete, indien zij naderhand worden opgeschrikt, zodat zij hun schuld beginnen te erkennen, moet men God met offeranden verzoenen..

14. En die zonde, die zij daartegen gezondigd zullen hebben, bekend is geworden, zo zal de gemeente, gelijk de Hogepriester voor zijn zonde (vs.3), een var, een jong rund ten zondoffer offeren en die voor de tent vande samenkomst brengen; want afgezien daarvan, dat tot de volheid van het volk ook de Hogepriester behoort, zo draagt de gemeente van Israël in haar geheel een priesterlijk karakter (Exodus. 19:6), waarom haar zoenoffer ook in alle overige stukken; zoals dat van de Hogepriester, moet worden behandeld.

15. En de oudsten van de vergadering, de overheden van het volk, zullen hun handen op het hoofd van de var leggen, voor het aangezicht des HEEREN en hij zal de var slachten voor het aangezicht des HEEREN (vs.4).

16. Daarna zal die gezalfde priester, de Hogepriester, van het bloed van de var een deel tot de tent der samenkomst brengen (vs.5).

17. En de priester zal zijn vinger indopen, nemende van dat bloed en hij zal zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht des HEEREN, voor de voorhang (vs.6).

18. En van dat bloed zal hij doen op de hoornen van het reukaltaar, dat voor het aangezicht des HEEREN is, dat in de tent der samenkomst is; dan zal hij al het bloed uitgieten, aan de bodem van het brandofferaltaar, dat is voor de deur van de tent van de samenkomst (vs.7).

19. Daartoe zal hij al zijn vet van hem opnemen en op het altaar aansteken (vs.8-10)

20. En hij zal daarna deze voor de gehele gemeente te offeren var juist hetzelfde doen, gelijk als hij de var van het voor hem zelf bestemde zondoffer gedaan heeft (volgens de opgenoemde voorschriften doen moet), also zal hij hemdoen, en de priester zal voor hen verzoening doen en het begane kwaad zal hun vergeven worden.

21. Daarna zal hij die var, het vel, vlees, enz. tot buiten het leger, naar de reine plaats, waar men de as uitstort, uitvoeren, en zal hem daar verbranden, zoals hij de eerste var verbrand heeft (vs.11,12); het is een zondoffer van de gemeente, als met een zondoffer zo zal daarmee gedaan worden.

22. Als een overste, 1) het hoofd van een stam of van een geslacht, zal gezondigd hebben, en tegen een van de geboden van de HEERE zijn God, door afdwaling, gedaan zal hebben, hetgeen niet zou gedaan worden, zodat hij schuldig is.

1) Ook voor de overtredingen van de oversten wordt een bijzonder zondoffer geëist. Want ofschoon hij van de overste spreekt in het enkelvoud, zo is, omdat er nog geen wet was gegeven, dat er een zou regeren, het niet twijfelachtig, dat hier de oversten en de hoofden van het volk bedoeld worden, omdat zij, die aan het hoofd staan, meer schaden door hun slecht voorbeeld, dan private personen. Indien nu iemand uit de rechters of oversten door dwaling had overtreden, kon hij wel met een minder offerande volstaan, dan een Hogepriester of het volk. Het bijzonder onderscheid bestond hierin, dat deze een geit of schaap, een ander een bok offerde. En dit, opdat zij zich meer zorgvuldig zouden wachten voor alle zonde, die aan het hoofd stonden, welke overigens zich fijn genot plegen te verschaffen, alsof een hogere stand ook meer vrijheid daartoe gaf..

In het Hebreeuws Nasi, eigenlijk het hoofd van een stam..

23. Of men zijn zonde, die hij daartegen gezondigd heeft, aan hem zal bekend gemaakt hebben zo zal hij, overeenkomstig zijn mindere stand, welke hij in vergelijking van de Hogepriester en het gehele volk in de godsregering inneemt, ook een van minder waarde tot zijn offer brengen, namelijk een geitebok, maar een volkomen mannetje.

24. En hij zal zijn hand op het hoofd van de bok leggen en zal hem slachten in de plaats, waar men het brandoffer slacht, voor het aangezicht des HEEREN, aan de noordzijde van het altaar (Leviticus. 1:11). Het offer van zo'n ruwharige geitebok (Genesis 27:23) is eenzondoffer.

25. Daarna zal de priester, een gewoon priester, niet zoals in vs.16 de Hogepriester, van het bloed van het zondoffer, een deel met zijn vinger nemen en dat op de hoornen van het brandofferaltaar doen; 1) want het bloed mag in dit geval niet, zoals in vs.5 en 16, in de tent der samenkomst worden gebracht, daar de vorst in kerkelijke betrekking tot het volk staat en zijn plaats in het voorhof heeft; dan zal hij zijn bloed aan de bodem van het brandofferaltaar uitgieten. (zie "Le 6.23)

26. Hij zal ook al zijn vet op het altaar aansteken, zoals het vet van het dankoffer (hoofdstuk 3:14-16); zo zal de priester voor hem verzoening doen van zijn zonde, en hetgeen hij misdaan heeft zal hem vergeven worden, hemzelf echter, de priester, die de dienst verricht, zal het vlees van zulk offer toebehoren, en hij zal het eten op de heilige plaats (hoofdstuk 6:26 vv.).

27. a) En als enig mens van het volk van het land, een gewoon Israëliet, een uit de gehele menigte van het volk, door afdwaling zal gezondigd hebben, omdat hij iets doet tegen een van de geboden van de HEERE, dat niet gedaan zou worden, zodat hij schuldig is. 1)

a) Numeri. 15:27

1) Dat is: Hij zal door die offerande van alle onwettische onreinigheid gezuiverd en hersteld worden in de genieting van alle voorrechten, die tot de leden van de Joodse vergadering of gemeente behoren. Doch het verkrijgen van vergeving van God, was de uitwerking niet van het zondoffer, maar wel van de Goddelijke genade (Rom.11:6), verleend op een ongeveinsde bekering en een waarachtig geloof in het offer van de Messias, waarvan de offerande een teken was; om welke reden van de offeraar werd gevorderd de handen te leggen op het hoofd van het zondoffer, welke plechtigheid in zich had, de natuur van een gebed en belijdenis..

28. Of men zijn zonde, die hij gezondigd heeft aan hem zal bekend gemaakt hebben, zo zal hij van de vastgestelde diersoorten, tot zijn offerande brengen een jonge ruwharige geit, een volkomen wijfje, voor zijn zonde die hij gezondigd heeft.

29. En hij, door wie het offer gebracht wordt, zal zijn hand op het hoofd van het zondoffer leggen, en men zal dat zondoffer slachten in de plaats van het brandoffer (vs.24).

30. Daarna zal de priester van haar bloed een deel met zijn vinger nemen en doen het op de hoornen van het brandofferaltaar (vs.25); dan zal hij al het bloed daarvan aan de bodem van dat altaar uitgieten.

31. a) En al haar vet zal hij afnemen, zoals het vet van het dankoffer afgenomen wordt (vs.26), en de priester b) zal het aansteken op het altaar, tot een liefelijke reuk voor de HEERE. En de priester zal voor hem, die gezondigd heeft, verzoening doen en het zal hem vergeven worden.

a) Leviticus. 3:3,4,14 b) Ex.29:18

32. Maar zo hij, wie dan ook uit het volk gezondigd heeft (vs.23), in de plaats van een geit een lam, dat in waarde aan de geit gelijk is, voor zijn offerande ten zondoffer brengt, het zal een volkomen wijfje zijn, dat hij brengt.

33. En hij zal zijn hand op het hoofd van het zondoffer leggen, en hij zal dat slachten tot een zondoffer, op de plaats waar men het brandoffer slacht.

34. Daarna zal de priester een deel van het bloed van het zondoffer met zijn vinger nemen, en zal het doen op de hoornen van het brandofferaltaar; dan zal hij al het bloed daarvan aan de bodem van dat brandofferaltaar uitgieten.

35. En al het vet daarvan zal hij afnemen, zoals het vet van het lam van het dankoffer afgenomen wordt (hoofdstuk 3:9 vv.) en de priester zal die aansteken op het altaar, op de vuuroffers van de HEERE; en de priester zal voor hem verzoening doen over zijn zonde, die hij, de gewone Israëliet, gezondigd heeft en het zal hem vergeven worden. 1) Zowel hier als in vs.31 komt de priester het vlees toe, zoals dat van het zondoffer van een overste van het volk. (vs.26).

1) Dat in de volgende afdeling (hoofdstuk 5:1-13) evenzo nog van het zondoffer, en niet reeds van het schuldoffer sprake is, volgt reeds uit Leviticus. 5:14 waar evenals in hoofdstuk 4:1 een nieuwe afdeling begint, en eerst dan de wet van de schuldoffers wordt voorgesteld; behalve dit wordt in de bedoelde afdeling zeer kennelijk een nadere beschrijving van hetgeen over het zondoffer van een gewone Israëliet gezegd is (vs.27-30) gegeven. Eerst worden enige gevallen opgenoemd van misdaden, die een zondoffer vorderen (vs.1-6) en de offers vermeld, welke door hen moesten worden gebracht, die te arm waren om een geit of een schaap te offeren (vs.7-13)..

HOOFDSTUK 5.

DE WET VAN HET SCHULDoffer.

1. Als nu een mens uit het volk (hoofdstuk 4:27) bijv. aldus zal gezondigd hebben, dat hij nu, bij een openlijk behandelde rechtszaak, waar het gaat om de ontdekking of overtuiging van een misdadiger, aanwezig zijnde, gehoord heeft een stem van een vloek 1) uit demond van de rechter, die onderzoeken moet, waarmee allen, die van de zaak weten, worden bezworen om te getuigen (Spreuken. 29:24), waarvan hij getuige is, 2) in staat is om als getuige in die zaak op te treden, hetzij dat hij het gezien of door mededeling van een ander geweten heeft; indien hij in weerwil van de plechtige beëdiging door de rechter, die in de naam des Heeren handelt, nochtans het niet te kennen geeft, wat hij weet, maar uit vrees, of uit verkeerd medelijden, zich houdt als weet hij het niet, zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen, 3) welke de verzoening door een zondoffer nodig heeft, zoals in het vorige hoofdstuk gezegd is.

1) In het Hebreeuws Alah. Door de Statenvertalers weergegeven door vloek. Beter is de vertaling van eedzwering. De bedoeling is, dat, wanneer iemand getuige is of kan zijn van een misdaad, en hij de stem van de rechter hoort, die de naam van de heilige God aanroept, om tot het spreken van de waarheid te dringen, en hij de misdaad, om welke reden dan ook, verbergt. Over een dergelijke eedzwering lezen wij 1 Kon.22:16 vv.; 2 Kron.18:15. Matth.26:63. Vs.4 behoeft geen bezwaar tegen deze verklaring te zijn, omdat aldaar van de onbedachte eed wordt gesproken. Calvijn zegt: Ik onderschrijf de mening van hen, die het uitleggen in betrekking tot de eedzwering. Indien iemand, als getuige opgeroepen, de stem van de eedzwering zal gehoord hebben, waardoor hij gevraagd wordt in de naam van God, dat hij naar waarheid, omtrent de voorgedragen zaak, zal antwoorden, en hij uit begunstiging of medelijden, of om het een of ander bedrieglijk voorwendsel, om de dwaling te verbergen, zal verzwegen hebben, hetgeen hij, indien hij er vlijtig acht op heeft gegeven, zeker weet; die zal schuldig zijn..

2) Beter: en hij getuige is..

3) Zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen. Hiermee wordt duidelijk aangegeven, dat de ongerechtigheid als een last op iemand ligt, en met de ongerechtigheid, de straf, die op de zonde gezet is. Tevens, dat alleen wegneming van de last, opheffing van de straf mogelijk is, door het brengen van het daartoe bestemde offer..

2. a) of wanneer een mens, iemand uit het volk, enig volgens de wet onrein ding zal aangeraakt hebben, dat, volgens hetgeen hoofdstuk 11 zegt, hem, die het aanraakt, onrein maakt tot aan de avond, hetzij het dode aas van een wild onrein gedierte, of het dode aas van onrein vee, of het dode aas van onrein kruipend gedierte, al is het voor hem verborgen geweest, zodat hij de voor dit geval bepaalde reiniging nalaat, nochtans is hij, in weerwil van zijn niet weten, onrein en schuldig, en moet daarom, zodra hij zich van zijn onreinheid bewust wordt, een zoenoffer brengen.

a)Hagg.2:14; 2 Kor.6:17

3. Of als hij zal aangeroerd hebben de onreinheid van een mens, die op de een of andere wijze onrein is geworden, naar al zijn onreinheid, waarmee hij (hoofdstuk 11-15) onrein wordt; en het is voor hem op dat ogenblik verborgen geweest, en hij is toch later het gewaar geworden, dan is hij schuldig 1) en heeft door verzuim van de voorgestelde reiniging een schuld op zich geladen, welke verzoend moet worden.

1) Dit voorschrift schijnt niet slechts overbodig, maar ook ongerijmd te zijn. Want hoe men te zuiveren was van de onreinheid door de aanraking, of van een lijk, of van een ander onrein ding, heeft Mozes hiervoor genoegzaam geleerd. Nu schrijft hij een gemakkelijke wijze van reiniging voor zonder kosten. Herhaling schijnt aldus nutteloos te zijn. Een zwaardere straf voor de overtreding op te leggen, wanneer een voorwendsel voor de dwaling de zaak verkleint, dan waar geen spraak van dwaling is, is onbillijk. Maar men behoort voor ogen te houden, dat niet alleen de onreinheid door een stuk geld moest geboet worden, maar ook de onachtzaamheid, waardoor het geschied was, dat hij de reiniging had weggelaten, die onrein was geworden. Het kan geschieden, dat, wie zo gevoelloos zijn voor hun misdaden, de dienst van God tijdelijk verontreinigen. Niet verwonderlijk is het daarom, indien een hardere straf wordt opgelegd wanneer de dwalingen, ontstaan uit trage en domme zorgeloosheid, meerdere ontreinigingen doen ontstaan, opdat als het ware onder de gelovigen de nauwlettendheid des te groter worde, om zich voor dwalingen te wachten. Daarom hebben de lezers hierop te letten, dat de overtreding, waarover hier gehandeld wordt, niet bestaat in het bloot aanraken van een lijk, maar in de onbedachtzaamheid zelf, omdat, indien iemand de wet van God ijverig betracht, de vergeetachtigheid hem niet zo makkelijk zal bekruipten, waardoor het onderscheid tussen het geoorloofde en ongeoorloofde wordt opgeheven..

Daar de wet rakende degenen, die enig onrein ding aangeroerd hadden, behelsde, dat zij hun lichamen en kleren wassen, en zich tot de avond als onreinen moesten afzonderen, zonder dat iets meer van hen gevorderd werd, zo schijnt deze plicht niet zo zeer te betreffen hen, die slechts enig onrein ding hadden aangeroerd, maar wel voornamelijk, zoals het ook de Joodse leraren verstaan degenen die dus wellicht onrein zijnde, in het Heiligdom gekomen waren, of van de heilige dingen gegeten hadden, zonder zich alvorens te wassen, zijnde het oogmerk van deze en vele andere wetten, voor het volk een heilige vrees voor Gods heiligdom in te prenten, waar omtrent de wetgever zo nauwkeurig was, dat, wanneer iemand, dienaar de ceremoniële wet onrein was, moedwillig verzuimd had zich te reinigen, als een onheiliger van Gods heiligdom uit het midden van de gemeente moest uitgevoerd worden..

4. Of 1) als een mens bij het dagelijks verkeer met anderen, in een toestand van overspanning of anders in overijling, zal gezworen hebben, onbedacht een eed met zijn lippen uitsprekende, waardoor hij zich bindt, om kwaad te doen, of om goed te doen, iets, wat dit ook zij (Numeri. 24:13 Jesaja. 41:23) naar al wat de mens, bij de ongelukkige gewoonte, om uit te spreken, wat niet overdacht is, zeer gemakkelijk in de eed onbedacht uitspreekt, en het is voor hem verborgen geweest, dat hij door dit zweren zich onder ede verbindt, en hij is het gewaar geworden en komt later bij meerdere bedaardheid tot het bewustzijn, wat hij eigenlijk gedaan, dat hij de naam van God misbruikt heeft, dan is hij aan een van die, in betrekking tot een van deze dingen, naar aanleiding waarvan men lichtzinnig en leugenachtig pleegt te zweren, schuldig (1 Samuel 25:22).

1) God wil daarom, dat de gelofte trouw zou gehouden worden, opdat de geringschatting niet hoe langer hoe meer tot goddeloosheid zou aanzetten. Indien iemand nu ondoordacht aan het gegeven woord ontrouw wordt, wordt hij bevolen God te verzoenen niet uit toegevendheid, omdat hij beloofd heeft, wat hij niet schuldig was, maar wegens onachtzaamheid, omdat hij zich niet heeft bevljigt, om op tijd aan de gelofte te gedenken..

5. Het zal dan geschieden, als hij, een Israëliet uit het volk, aan een van die in betrekking tot de in vs.1-4 opgenoemde dingen, schuldig is, zonder dit op het ogenblik, dat hij het doet, te weten of te bedenken, dat hij daarna belijden zal, waarin hij gezondigd heeft.

6. En dat ook openlijk belijden en tot zijn schuldoffer 1) voor de HEERE voor zijn zonde, die hij gezondigd heeft, tot verzoening van zijn schuld, die hij daardoor op zich geladen heeft, brengen zal een wijfje van klein vee, zij het dan een lam of een jonge geit, voor de zonde, zo zal de priester op de (Leviticus. 4:30) voorgestelde wijs, voor hem vanwege zijn zonde verzoening doen. 2)

1) Msa (Ascham) betekent noch schuldoffer, noch verschuldigde, maar schuld, overtreding, zoals in vs.7; "als zijn schuld" is tot verzoening van zijn schuld, die hij op zich heeft geladen..

2) Duidelijk wordt hiermee aangeduid, dat de overtreder geroepen is, belijdenis van zijn zonde te doen en de Heere God, zijn Rechter en Wetgever, om genade te smeken; in de tweede plaats, de strafwaardigheid van de zonde, en eindelijk, dat God de zondaar hoop geeft op genade, wanneer aan zijn Heiligheid en Rechtvaardigheid is genoeg gedaan..

7. a) Maar indien Zijn hand bij geringheid van vermogen zoveel niet bereiken kan, als genoeg is tot een stuk klein vee, een lam of een geit, zo zal hij tot zijn offer voor de schuld, die hij gezondigd heeft, de HEERE brengen twee tortelduiven of twee jonge duiven, hoofdstuk 1:14 één ten zondoffer, opdat de in vs.8,9 vermelde wijze, de eigenlijke verzoening geschiede, en één ten brandoffer, dat zij geheel op het altaar verbrand wordt, in plaats van de vetdelen van een gewoon zondoffer (Leviticus. 4:31,35).

a) Leviticus. 12:8 Luk.2:24

1) Een enkele duif ware te weinig geweest, om de verschillende, tot het eigenlijke zondoffer behorende handelingen aan deze te voltrekken, daarom worden twee duiven verordend; aan de een zal de bloedbesprenkeling en het eten van het offervlees door de priester geschieden, maar de andere zal hoofdzakelijk tot verbranding op het altaar zijn, die wordt daarom het zondoffer, deze het brandoffer genoemd..

8. En hij zal die tot de priester brengen, welke eerst, zoals gezegd is, die zal offeren, die tot het zondoffer is, en zal tot dat doel haar hoofd met zijn nagel naast haar nek splijten, met de nagel van zijn duim de grote bloedaderaan de hals afscheuren, maar alzo het hoofd niet afscheiden of geheel wegnemen, zoals bij het brandoffer van duiven geschiedt (Leviticus. 1:15).

9. En van het nu vanzelf wegvloeiende bloed van het zondoffer, daar dit te weinig is, om het eerst in een schaal op te vangen en dan met de vinger aan de hoornen van het altaar te strijken, zal hij aan de wand van het altaar sprenkelen, maar het overgeblevene van het bloed zal door drukking van het dier uitgeduwd worden, gelijkstaande met het uitstorten van al het bloed van de grote zondoffers (Leviticus. 11:7,18,25,30,34) aan de bodem van het altaar, maar het vlees komt hem toe, en zal als heilig door hem op de heilige plaats worden gegeten (hoofdstuk 6:26,29); het is een zondoffer; zo zal men doen met de eerste duif tot een zondoffer bestemd.

10. En de andere zal hij ten brandoffer maken naar de wijze, terwijl hij daarmee geheel volgens de (Leviticus. 1:14 vv.) voorgeschreven wijze handelt; zo zal, daar beide duiven een volkomen zondoffer vormen, de priester voor hem, vanwege zijn zonde, die hij, die het offer brengt(vs.1) gezondigd heeft verzoening 1) doen en het zal hem vergeven worden.

1) In het Hebreeuws Cifér, eigenlijk bedekken. Bloed bedekt alzo, dat het bedekte onzichtbaar is. Waar de zonde onzichtbaar is, wordt zij niet meer gedacht..

11. Maar indien zijn hand bij nog grotere bekrompenheid niet eens reiken kan aan twee tortelduiven, of twee jonge duiven, zo zal hij, die gezondigd heeft toch tot zijn offerande, waartoe hij verplicht is, brengen het tiende deel van een efa (zie "Ex 16.36) meelbloem ten zondoffer. Hij zal geen olie daarover doen gieten, noch wierook daarop leggen, zoals bij het spijsoffer geschiedt (Leviticus. 2:1), want het is een zondoffer, dat naar zijn aard en betekenis, zonder deze bijgevoegde gaven blijven moet, gelijk het spijsoffer van de ijvering en de gedachtenis (Numeri. 5:15).

De zondoffers mochten dien ten gevolge niet met spijsoffers worden verbonden, die altijd alleen op de brand- en dankoffers volgden. De reden is duidelijk, zodra slechts de betekenis van de spijsoffers erkend wordt. Betekenen deze de goede werken, dan plaatsen wij de volbrachte verzoening op de voorgrond en alzo ook de door het brandoffer voorgestelde toewijding van de gehele persoonlijkheid; want goede werken kunnen eerst door de gerechtvaardigden, door hen, die in de staat van heiligheid verkeren, worden volbracht. Slechts de verdorven rede van de natuurlijke mens meent, dat men met de spijsoffers kan beginnen, maar het woord van God komt zo ernstig mogelijk tegen zulk een dwaze waan van deugdzaamheid op: "Leest men ook druiven van doornen of vijgen van distels?" "Een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen." "Hij zal geen olie daarop doen, luidt het verder, noch wierook daarop leggen; want het is een zondoffer." Waarom geen olie blijkt uit Psalm. 51:13, waar David na zware zondenvallidit: "Neem Uw heilige Geest niet van mij" bij de smartelijke belijdenis dat de geest van God, die hij zo zwaar bedroefd heeft, bijna van hem geweken is. Olie betekent overal in de beeldspraak van de schrift de Geest; zonde nu en Geest sluiten elkaar uit. Eer de Geest kan inkeren, moet de zonde door het bloed van de verzoening zijn uitgedelgd. De geest, die met de zonde in een verdrag leeft, is niet de heilige, het is de geest van de wereld, de geest uit de afgrond, die nu werkt in de kinderen van de ongehoorzaamheid, de broederschap van de vrije geest. Waarom geen wierook blijkt uit dit woord: "wij weten dat God de zondaars niet hoort, maar als iemand godvruchtig is en Zijn wil doet, die hoort Hij." (Johannes 9:31). De wierook is overal het zinnebeeld van het gebed,

maar de zondaar kan niet bidden, voor de met bloed bevlekte handen en de door ongerechtigheid bezoedelde vingers in het levende water van de vergiffenis gereinigd zijn, die slechts op grond van de bloedige zondoffers meegedeeld kan worden Jesaja 1:15; 59:2,3).

12. En hij zal dat tot de priester brengen, en de priester zal zoals bij het spijsoffer (Leviticus. 2:2) daarvan zijn hand vol, ter gedachtenis hieraan grijpen en

a) dat aansteken op het altaar, op de vuuroffers van de HEERE: het is een zondoffer, 1) dat juist daardoor, dat een deel daarvan door aansteking op het altaar in het bereik van de heerschappijvoerende genade van God komt, de zonde verzoent, ofschoon het offer niet bloedig geweest is.

a) Leviticus. 4:35

1) Hieruit nu kan opgemaakt worden, dat, wanneer het van wierook gebruikt wordt, of zoals hier van een offerande, voor zover die op de altaar aangestoken en verteerd werd, zo iets dan strekte, om het voorname oogmerk van het gehele offer, of tenminste van dat gedeelte, dat op het altaar kwam, aan te wijzen, nl. deels, om God als het ware te herinneren of in gedachtenis te brengen, Zijn verbond en belofte, waarop, als zijnde een eeuwig Verbond, gegrond op Zijn onwankelbare trouw, onder bemiddeling van Gods eigen Zoon ontworpen en opgericht, en in Zijn bloed, door de offerande afgebeeld, bevestigt, een boetvaardig en gelovig zondaar zich beriep en hoopte, en uit kracht daarvan voor de troon van God, om verzoening en vergeving van zijn zonden smeekte; deels, om te vermelden en te verheerlijken Gods deugden en volmaaktheden, die aan de ene zijde wel door de zonde onteerd en verloochend waren, doch in het schuldoffer van de Messias al haar luister weer kregen, of liever des te meer openbaar werden, ook dan, wanneer uit kracht van het offer de zondaar met God bevredigd en van zijn schulden werd vrijgesproken..

13. Zo zal de priester voor hem verzoening doen, 1) over zijn zonde, die hij gezondigd heeft, in enige van die stukken, en het zal hem vergeven worden; en wat na de afval van het offer overblijft, het zal voor de priester zijn, zoals het overblijfsel van het spijsoffer (hoofdstuk 2:3).

1) Dat ook door een offer van meelbloem verzoening kon geschieden, indien een doodarme geen bloedig offer kon brengen, kon het volk leren, dat, hoewel het de algemene regel was, dat zonder bloedstorting geen vergeving was, de vergeving niet geschiedde uit kracht van het offer van bok of stier, maar enkel en alleen uit kracht van het bloed van de Middelaar, waarvan de bloedige offers de zinnebeelden waren. Het offer van meelbloem werd dan ook een arme toegerekend, alsof het een bloedig offer was..

I. Vs.14-6:7. Van de zondoffers gaat de Heere over tot de schuldoffers, en vangt, daar deze evenzo een nieuwe zaak zijn, zijn rede opnieuw aan. Zij behoren in zekere zin bij de zondoffers, daar zij evenals deze de verzoening bedoelen maar hebben toch alleen betrekking op zulke misdaden, waarbij sprake is van de verkrachting van de theocratische rechten door de Heere vastgesteld, of van Zijn eigen eisen aan de afzonderlijke leden van Zijn volk, of van de plichten, die in Zijn rijksgebied de een tegenover de ander te vervullen heeft. Al deze

rechtsverkrachtingen zijn door een vergoeding van hetgeen ontvreemd is en door toevoeging van een vijfde deel van de waarde, of op de tevoren door de wet bepaalde wijze allereerst materieel, of in verband tot de zaak weer te vereffenen; maar daar de zedelijke schuld nog niet is weggenomen, is de bepaalde aanbidding van een schuldoffer nodig.

14. Verder (hoofdstuk 1:1; 4:1) sprak de Heere tot Mozes, zeggende:

15. Als een mens door overtreding overtreden, iets ontvreemdt, of de wet verkracht en door afdwaling gezondigd zal hebben, wat ontwendende van de heilige dingen van de HEERE, door achteloosheid en vergeetachtigheid de Heere die gaven onthoudende, welke hij naar de wet verplicht is aan het heiligdom of aan de priesters te brengen (Exodus. 23:19; 30:12 vv. Numeri. 18:11 vv.), zo zal hij tot Zijn schuldoffer, voor zijn schuldbetaling, waartoe hij nu verplicht is, de HEERE brengen een volkomen ram 1) uit de kudde, met uwschatting aan zilveren sikkels, 2) die tenminste twee zilveren sikkelen waard is, naar de sikkel van het heiligdom (zie "Ex 30.13) ten schuldoffer, opdat daardoor zijn zonde verzoend wordt.

1) Het onderscheid in het offerdier toont duidelijk, dat hier een ander soort van overtreding wordt aangeroerd, omdat God nu in plaats van een wijfje een mannelijk offerdier eist. Eerder was Hij tevreden met een lam of bok, omdat echter de prijs van een ram groter is, daaruit volgt, dat de straf wordt opgelegd voor een zwaardere overtreding. De zwaarte van de straf nu hangt af van de hoedanigheid van de zaak, wanneer iemand niet slechts een sterfelijk mens heeft beledigd, maar God zelf, en niet eenvoudig één van de geboden van de eerste tafel heeft overtreden, maar, wanneer hij zijn belofte niet heeft vervuld, of een kreupele offerande had gebracht; of in welk offerande ook, hij God, krachtens zijn persoonlijk recht, had bedrogen. Vandaar ook de uitdrukking: "Van de heilige dingen van de Heere." Met welke uitdrukking Mozes op het oog heeft, zowel de gelofte vrijwillig gedaan, als de wettig voorgeschreven offeranden, zoals de tienden, de eerstelingen, de aanbidding van de eerstgeborenen, omdat in al deze dingen de Israëlieten streng bevolen waren, om God naar hun beste weten te dienen. Indien nu de gierigheid iemand had verblind, zodat hij, door eigen voordeel te zoeken, God minder betaalde, dan hij gehouden was, eiste de zorgeloosheid, naar verdienste, een zwaardere straf. Men moet echter weten, dat hier een overtreding wordt getekend, wanneer bedrog en kwade trouw niet in het spel waren, omdat, indien iemand met opzet en listig van het heilige tot eigen voordeel had aangewend, de zonde van heiligschennis niet zo gemakkelijk kon verzoend worden. Maar, omdat het dikwijls gebeurde, dat vasthoudende mensen en gierigaards ter behartiging van eigen zaken al te spaarzaam zijn heeft God; voor dat geval, deze offerande opgelegd, indien uit onbedachtzaamheid huiselijk voordeel meer had gewogen, dan de zorg voor de vervulling van de godsdienstplichten..

Het is zeer opmerkelijk, dat wij in Jesaja. 53, na de vermelding dat Jezus om onze ongerechtigheden in het algemeen is verbrijzeld, ook lezen, dat Hij Zijn ziel zou stellen tot een dergelijk (ash'am) schuldoffer; want in die woorden worden wij erop gewezen, dat er waarlijk in al onze noden hulp besteld is bij een volkomen Held, die verlossen kan. God wilde niet dat Israël zich vergenoegen zou met een algemene overtuiging van de verzoening, die bij Hem is; maar dat de gelovigen zouden stilstaan bij de overweging van de bepaalde kracht van het offer, tot wegneming en reiniging van bijzondere zonden. Niet zelden gebeurt het, dat wij

in bijzondere omstandigheden, en gebogen onder bepaalde zonden zodanig worden geslingerd en in verwarring gebracht, alsof daarvoor geen vergeving besteld was, vooral wanneer die zonden opzicht hebben op Gods majesteiten de bepaalde instellingen van Zijn dienst. Daartoe wordt Christus als het schuldoffer aan ons voorgesteld. God is in Hem voldaan, en wij moeten arbeiden om van Hem zo'n geloofsgezicht te verwerven, dat ook wij voor ons zelf met Hem voldaan worden, dat is, dat wij tot reiniging van al onze zonden aan Hem genoeg hebben. Dat voldaan zijn met Christus als het offer, is het eten van Zijn offervlees, dat aan de priesters bij het schuldoffer ten deel viel; want Christus, door het geloof aangenomen, is niet slechts onze verzoening bij God, maar evenzeer onze spijs en drank tot het eeuwige leven..

2) De prijs is onbestemd gelaten omdat deze in verband stond met de zwaarte van de overtreding. De schatting werd aan de priester overgelaten. Minstens moest de ram twee sikkels waard zijn. Volgens de mening van sommigen moest bij de ram nog een bedrag in sikkels zelf als een bijzondere belasting gevoegd worden. O.i. ten onrechte..

16. Zo zal hij, dat hij zondigende 1) heeft ontwend, dat hij wederrechtelijk heeft terughouden van de heilige, aan God en Zijn dienstknechten toegewijde dingen, weergeven, tot vereffening van het benadeelde recht, en zal dit vijfde deel daarenboven toedoen tot schadeloosstelling van de benadeelde, dat hij de priester geven zal; (Leviticus. 22:14 vv. Numeri. 5:5 vv.); also zal de priester met de ram van het schuldoffer voor hem op de in Leviticus. 7:1 vv. omschreven wijze verzoening doen, en het zal hem vergeven worden 2) wat hij gezondigd heeft.

1) Hier blijkt duidelijk, dat zij ten opzichte van de heilige dingen gezondigd hebben, die, naar het onschendbaar recht van God, iets hebben onttrokken aan hetgeen moest geofferd worden, omdat zij bevolen worden het terug te geven met bijvoeging van een vijfde deel. De lezers echter herinneren zich, dat niet tot teruggave gedwongen worden, zij die op bedrieglijke wijze heilige dingen hadden vervreemd, maar die onder het een of ander ijdel voorwendsel zich hadden geveild, dat zij geen schuld op zich hadden geladen. Het doel van deze offerande was daarom het volk attent erop te maken, dat zij met voorbijzien van eigen voordeel, God vrijwillig moest betalen, wat men schuldig was..

2) De verzoening had niet plaats door het weergeven van het ontvreemde, maar door de priester met de ram, ziende op Christus Jezus, als de enige en volkomen Hogepriester..

17. En indien verder een mens door ontvreemding tegen de naaste zal gezondigd hebben, 1) en gedaan tegen een van alle geboden van de HEERE, dat niet zou gedaan worden, also b.v. tegen een van de geboden Exodus. 20:17; 23:4 vv. Numeri 19:11 vv., al is het dat hij het niet geweten heeft, 2) of op dat ogenblik niet bedacht heeft, wat hij deed, omdat hij de zaak uit een verkeerd oogpunt beschouwd of anders gedwaald heeft, nochtans ook in weerwil van deze onwetendheid en onbedachtzaamheid is hij schuldig voor de Heere, die hetgebod gegeven heeft, en zal zijn ongerechtigheid, die verzoening nodig heeft, dragen.

1) Ofschoon het een algemene uitdrukking schijnt, alsof hij kort samenvat, hetgeen hij tot hiertoe had gezegd, is het echter toch noodzakelijk, het óf met het voorgaande lid in verband

te brengen, óf het te doen slaan op bepaalde soorten van overtredingen. Mij schijnt de eerste verklaring de juiste te zijn. Het is toch volstrekt niet ongerijmd tweemaal hetzelfde te herhalen, om aan de onwilligen elke aanleiding om te aarzelen af te snijden. Evenwel loochen ik niet, dat de reden, welke aan het einde erbij wordt gevoegd, tot alle wijze van verzoening, waarvan hij heeft gesproken, zich uitstrekt, namelijk, dat, ofschoon hij onbekendheid voorwendt, die onbedachtzaam gevallen is, óf niet met opzet heeft willen zondigen, óf door verzuim aan de een of andere verontreiniging of bezoedeling zich heeft schuldig gemaakt, hij toch voor God als schuldig staat, totdat hij verzoening heeft aangebracht. Daarom, waar Hij beveelt een volkomen ram en naar een juiste prijs, te offeren, toont hij weer, hoe zij schuldig zijn, zich te zuiveren, die ten opzichte van de heilige offerande al te bekrompen waren geweest. Maar terstond daarop voegt hij er de algemene regel voor alle dwalingen bij, alsof hij wilde zeggen, dat zij niet vrij tegenover God staan, die om hun schuld te bedekken, onwetendheid voorwenden..

2) Dit ziet niet op het onbekend zijn met de geboden van de Heere, maar op het onbekend zijn met de overtreding. Velen zijn dan ook van mening, dat hier gesproken wordt van twijfelachtige gevallen, waarin de mens niet weet, of hij wel werkelijk een zonde begaan heeft. Echter ten onrechte. Er is hier sprake van een zonde, welke door de overtreder niet bewust gedaan is, maar waardoor hij nochtans schuldig staat voor God..

18. En hij zal nu, wanneer hij tot bewustheid komt van zijn onrecht, behalve de vergoeding welke hij de benadeelde naaste moet geven, en die reeds in de wet zelf overal bij het daarop betrekking hebbende gebod vastgesteld is, waar over zulk een schadeloosstelling zich werkelijk iets laat aanwijzen, een volkomen ram uit de kudde tot de priester brengen met uw schatting, ten schuldoffer, dat met het vroeger in vs.15 opgenoemde schuldoffer van gelijke waarde is, en de priester zal voor hem op dezelfde wijze verzoening doen over zijn zonde van afdwaling, waardoor hij afgedwaald is, die hij niet geweten had, toen hij ze beging; zo zal het hem vergeven worden.

19. Het is een schuldoffer, hij heeft zich voorzeker schuldig gemaakt aan de HEERE. 1)

1) Niemand moet also menen, dat dergelijke benadeling van de naaste de Heere verder niet aangaat, als ware het onrecht met de aanbieding van de schadevergoeding reeds vereffend; de Heere heeft integendeel de wederkerige rechten van allen, die tot Zijn volk behoren in de Verbondswet vastgesteld; de verkrachting van die wet is daarom tegelijk een zonde tegen Hem die verzoend moeten worden. Opmerkelijk is de in de Joodse eredienst doorgevoerde gedachte: in geen schuld kan men berusten, geen schuld wordt zonder meer eenvoudig vergeven; maar iedere schuld eist een bepaalde verzoening.

De Mozaïsche wet komt daardoor lijnrecht tegenover die beschouwing te staan, welke bij de natuurlijke mens is vastgeworteld, de beschouwing van de zonde als kleinigheid, als peccatillo (of misstapje) welke beschouwingswijze Claus Harms in de 21ste van zijn stellingen ook onze tijd, die zich tevenover de tijd van de reformatie zo zeer op vooruitgang verheft, voor de voeten werpt. "De vergeving van zonden kostte in de 16de eeuw nog geld, maar in de 19de heeft men deze voor niet, want men schenkt haar aan zichzelf."

HOOFDSTUK 6.

1. Verder sprak de HEERE, 1) tot Mozes, zeggende:

1) Mozes handelt nu niet over dwalingen, welke verzoend moeten worden, wanneer de zondaar uit onwetendheid gezondigd heeft, maar schrijft de wijze van verzoening voor, indien iemand vrijwillig en met overleg God heeft beledigd. Wat waardig is, om aangetekend te worden, opdat zij, die vrijwillig in de zonde waren vervallen niet zouden twijfelen, dat God hen genadig wil zijn, indien zij slechts tot het enige slachtoffer van Christus (in wie de waarheid van de wet van de schaduwdienst volkomen is vervuld) zich begaven. Men moet zich echter wel wachten, dat men ze, onder voorwendsel van de zachtmoedigheid en edelaardigheid van God, inwilligt. Want, meer dan recht is, zet de wellust van het vlees ons tot zondigen aan, zodat er niet zodanig een aanloksel bij behoeft te komen, noch is men vrij, door goddeloze minachting van God, de vrijheid om te zondigen daaruit zich aan te matigen, omdat God geneigd is te vergeven. De vrees voor God, die de slechte begeerlijkheden als een teugel bedwingt, regere in ons alzo, dat wij niet vrijwillig in zonde vallen en zijn mededogen verwekke veeleer een haat en afkeer van de zonde in onze harten, dan dat zij ons tot laatdunkendheid aanzet. Maar tegelijk moet men zich ijverig wachten, dat, indien wij ons God voorstellen als licht te verbidden voor de zonden, die wij vrijwillig begingen, de strengheid bij de heiligsten, wie dan ook, de hoop op behoud uitwisse. Want er zijn er heden ten dage nog wel krankzinnigen, welke de vergiffenis ontkennen voor allen, die door zwakheid van het vlees kwamen te vallen..

Als nu wordt de noodzakelijkheid van een schuldoffer uitgebreid voor die gevallen, waarbij de zonde niet in onwetendheid of onbedachtzaamheid is gepleegd, maar met opzet en laatdunkendheid, ja, met valse eedzwering is ontkend, maar welke later door de klopp van het geweten niet langer ontkend, maar beleden wordt..

2. Als een mens gezondigd en alzo tegen de HEERE, die de Grondlegger en Beschermmer is van alle onder de leden van Zijn volk bestaande rechtstoestanden, door overtredingsovertreden zal hebben, dat hij, die zondigt, aan zijn naaste zal gelogen hebben, van hetgeen hem in bewaring gegeven, of als onderpand ter hand gesteld was, of van roof (Genesis 21:25 Job 24:2 Micha 2:2) of dat hij met geweld zijn naaste onthoudt, hem afperst (Deuteronomium. 24:14 Hos.12:8 Mal.3:5).

3. Of dat hij het verlorene gevonden en daarover gelogen en met valsheid gezworen zal hebben; a)over iets van alles, dat de mens doet, daarin zondigende; de valse eed moge dan betrekking hebben op hetgeen gevonden is, of op een andere van het in vs.2 vermelde of anders in het leven voorkomende ontvreemdingen.

a) Numeri. 5:6

4. Het zal dan geschieden, omdat hij gezondigd heeft en schuldig geworden is, en nu zijn zonde en schuld inziet en daarover berouw heeft, dat hij weer uitkeren zal de roof, die hij

geroofd, of het onthoudene, dat hij met geweld onthoudt, of het bewaarde, dat bij hem te bewaren gegeven was, of het verlorene, dat hij gevonden heeft;

5. Of van al, waarover hij dan ook vals gezworen heeft, dat hij dit in zijn hoofdsom 1) in het volle bedrag teruggeeft en nog het vijfde deel daarenboven toedoen zal (Leviticus. 5:16) van wie dat is, die zal hij ditgeven op de dag van zijn schuld. 2)

1) In het Hebreeuws Beroscho, eigenlijk naar zijn som, dat is, naar het volle bedrag..

2) In het Hebreeuws Bejoom Aschmato, beter, op de dag van zijn schuldoffer, d.i. op de dag, waarop hij zijn schuldoffer brengt..

6. En hij zal de HEERE, voor zijn schuld, die daardoor nog niet is uitgedelgd, zijn schuldoffer brengen tot de priester, een volkomen ram uit de kudde, met uw schatting, alzo tenminste twee zilveren sikkels (Leviticus. 5:15,18) ten schuldoffer.

7. Dan zal de priester 1) door het brengen van een offer (Leviticus. 7:1 vv.) voor hem verzoening doen voor het aangezicht des HEEREN, en het zal hem vergeven worden; over iets van al, wat hij doet, waar hij schuld aan heeft, 2) zowel de zonde van onthouding en berovingenz., als die van loochening en eedzwering.

1) Ook uit deze uitdrukking, welke meermalen wordt aangetroffen, leest men, dat het offerdier op zichzelf niet de losprijs is geweest, maar dat de verzoening gefundeerd was in het priesterschap..

2) Van de vier soorten bloedige offers, waarover wij (hoofdstuk 1, 3, 4 en 5) hebben gesproken (wij rekenen hier hoofdstuk 5 tot 6:7; over de niet zeldzaam ons voorkomende verkeerde verdeling in hoofdstukken zie Ge 32.2), stellen de twee eerste, de brand- en dankoffers, de Verbondsbetrekking als een ongestoorde, nog bestaande op de voorgrond. In de daad van de slachting en bloedbesprenkeling hebben zij ook wel met verzoening te doen, maar toch alleen met de verzoening van de menselijke zonde in het algemeen, en niet met de verzoening als met haar hoogste, haar einddoel, maar alleen als met een middel tot het doel, als met de weg, waarlangs zij alleen tot het einddoel kunnen leiden. Dit doel nu is de versterking en bevestiging van de offeraar in de genadestaat. In het brandoffer geeft deze zich opnieuw en onverdeeld aan zijn Verbondsgod over; in het dankoffer wordt hij zich inwendig met blijdschap van de Verbondsgenade en Verbondsvriendschap van zijn God bewust. De beide andere offers, het zond- en schuldoffer, bedoelen de opheffing van een bijzondere, in de Verbondsbetrekking ontstane breuk en het herstel van de rechte betrekking tot God, hetzij van het gehele volk, hetzij van de afzonderlijke Israëliet; dit doel nu wordt bereikt door de verzoening van hetgeen de betrekking verstoord en de band verbroken heeft, maar wat daarbuiten ligt, en tot het gebied van de weer herstellende heils- en genadestaat behoort, moeten zij aan de werking van de andere offers overlaten, van welke dan in de regel een of meerdere daarop volgen! Zo werd het reeds vastgesteld met betrekking tot de priesterwijding (Exodus. 29:9 vv.), en iets dergelijks wordt daarna voor de viering van de grote Verzoendag en de hoge feesten bepaald. Deze zijn allen slechts zondoffers, die gebracht moeten worden, geen

schuldoffers, daar de overtredingen, die aan de laatste ten grondslag liggen, in zoverre aan deze altijd een werkelijke vergoeding van het ontvreemde moet voorafgaan, geen samengestelde behandeling gedogen. Maar wel lieten de afzonderlijke zonden van onwetendheid, overijling en zwakheid, welke door Aäron en zijn zonen sedert het sluiten van het Verbond (Exodus. 24), of wil men dit liever sedert het herstel van het Verbond (Exodus. 32) en door het volk in zijn geheel van de ene verzoeningsdag tot de andere en van het ene feest tot het andere bedreven waren, zich als een geheel samenvatten (naar het woord van de Psalmddichter Psalm. 19:13): "wie kan de afdwalingen verstaan, reinig mij van de verborgene) en door een enkel gemeenschappelijk offer verzoenen. Door een dergelijke behandeling gaat het begrip van de afzonderlijke offers in dat van de zonde, in het algemeen voorbij; alleen moet men daaronder niet de erfelijke zonde, of de zondigheid, maar de dadelijke zonde, of de vereniging van alle mogelijke overtredingen van de goddelijke wet verstaan! Nadat deze in het gebrachte zondoffer verzoend zijn, heeft de daad van de verzoening door de daarop volgende brand- en dankoffers betrekking op de uitdelging van de zondenschuld welke reeds wegens de zondigheid van de mens, afgezien van de verschillende uitingen van deze door woord en daad, op hem rust..

Dit is een opklimming van het uit- naar het inwendige, van het grovere tot het fijne, die geheel overeenkomt met de voortgang van de zedelijke erkenning en de behoefte van de godsdienstige levens; want eerst leert de mens zijn afzonderlijke zonde bij naam kennen, en is begerig naar vergeving van deze; later wordt dit ook hem tot een ondraaglijke last, waarvan hij zo graag bevrijd zou zijn, namelijk dat hij uit zondige ouders geboren is en dat zijn gedachten alleen boos zijn. (zie Ex 20.17 over, de opklimming van de werkelijke tot erfelijke boze lusten, zoals deze volgens de Lutherse opvatting in de Tien Geboden worden voorgesteld, gene namelijk in de 9de, deze in het tiende gebod, -zo dezelfde voortgang van buiten naar binnen, van het grovere tot het fijnere)

OVER DE BIJZONDERE VOORSCHRIFTEN VOOR DE PRIESTER IN BETREKKING TOT HET BRAND-, SPIJS- EN ZONDOFFER.

I. Vs.8-13. Nu volgen, na de voorstelling van de offerwet in het algemeen, nog vele afzonderlijke voorschriften, die vooral de priesters aangaan, en zowel op hun ambtsbediening als op hun rechten betrekking hebben, en wel het eerst met betrekking tot het in hoofdstuk 4 behandelde brandoffer.

8. Verder sprak de HEERE (waarschijnlijk op de tweede dag na de oprichting van de tabernakel, Leviticus. 1:1) tot Mozes, zeggende:

9. Gebied Aäron en zijn zonen, met betrekking tot hun priesterlijke bediening, welke zij nu spoedig zullen aanvaarden, zeggende: dit is de wet van het brandoffer, de wet van hetgeen gij daarbij te doen hebt. Het is (zoals Ik reeds in Exodus. 29:38 vv. gezegd heb) hetgeen, wat door de branding op het altaar, en wel vóór iets anders (daar iedere dag met de avond van de vorige dag begint, zie "Ge 1.5) dat, wat tussen de twee avonden geofferd wordt, en de gehele nacht tot aan de morgen opvaart, alwaar het vuur van het altaar, dat Ik te gelegener tijd zelf

ontsteken zal (hoofdstuk 9:24), en dat geen vreemd of uit het gewone leven genomen vuur zijn mag, zal brandende gehouden worden. 1)

1) Ten opzichte van de brandoffers beveelt hij, dat zij niet van het altaar zouden genomen worden, dan wanneer zij geheel door het vuur waren verteerd. Maar van de tijd, dat zij erop gelegd zijn, beveelt hij, dat zij aanhoudend door het vuur moeten verteerd worden, tot op de volgende dag. Hiermee doet hij duidelijk uitkomen, dat het vuur daartoe de gehele nacht moest worden onderhouden. Want anders kon het offer niet tot as vergaan, tenzij het vuur gedurig gevoed werd..

10. En de dienstdoende priester zal op de morgen na die nacht, gedurende welke het offer gebrand heeft, zijn linnen kleeft, zijn rok van lijnwaad (zie "Ex 28.42) aantrekken en de linnen onderbroek, welke bestemd is, om de schaamdelen te bedekken (Exodus. 28:42 vv.), zal hij over Zijn vlees aantrekken, en hij zal, door middel van de (Exodus. 27:3) opgenoemde gereedschappen, de as opnemen en wegruimen als het vuur het brandoffer op het altaar zal verteerd hebben, en zal die bij het altaar op de ashoop die zich aan de oostzijde van het altaar bevindt, leggen, en vervolgens in de eigenlijkepriesterkleding het morgenbrandoffer gereed maken.

11. Daarna, zo menigmaal het weer tijd is om de as weg te ruimen, zal hij zijn priesterlijke kleren, die hij slechts in het heiligdom dragen mag, uittrekken, en zal andere gewone kleren aandoen, en zal de as tot buiten het leger uitdragen op een reine plaats. 1)

1) Met de priesterlijke kleren versierd mocht de priester alleen verkeren bij het altaar, maar in het leger moest hij zijn gewone kleren aantrekken..

12. Het vuur nu op het altaar zal, terwijl zo het ene offer het andere opvolgt, daarop brandende gehouden worden; het zal niet uitgeblust worden, 1) ten teken dat Israël zonder ophouden zijn God dient; maar de priester zal daerelke morgen, nadat hij de van het avondoffer overgebleven as heeft weggeruimd (vs.10), hout aansteken, en zal daarop het morgenbrandoffer schikken en hij zal in de loop van de dag het vet van de dankoffers, die óf voor die dat vastgesteld, óf door afzonderlijke Israëlieten vrijwillig gebracht zijn, daarop aansteken.

1) Wel opmerkenswaardig is het, dat hij hier het voorschrift erbij voegt, omtrent het zó onderhouden van het vuur, dat het vuur nooit uitging. Daarmee toch werd te zien gegeven, dat de offerdieren onafgebroken door het hemels vuur werden verbrand. Want van de dag af, waarop Aäron optrad, is de offerande niet door toedoen van mensen, maar door een wonder tot as verteerd, tot een teken van goedkeuring. God nu wilde wel niet dagelijks Zijn macht tentoon spreiden maar heeft toch zó de macht en de arbeid van de mensen tussenbeide laten treden, dat de oorsprong van het heilige vuur uit de hemel bleef..

13. Het vuur zal, zoals gezegd is, gedurig op het altaar brandende gehouden worden, het zal niet uitgeblust worden.

1) Israël zou anders ontrouw worden aan zijn roeping, wanneer het te eniger tijd de heilige dienst van zijn God verliet. 2)

1) Gods bedoeling was, door het vreemde vuur te verbieden, Zijn volk te houden bij Zijn ware verordeningen en de voorschriften van de wet, opdat geen uitvindingen van mensen zou binnensluipen. Want evenzo was het verbod van het vreemde vuur van kracht, als de mensen verboden was, iets van het hun in te voeren of te voegen bij de zuivere kennis van Gods wet, of van Zijn voorschriften iets af te doen. Ondertussen, omdat God als met uitgestrekte hand van de hemel eenmaal had getuigd, dat de offerande Hem behaagde, werden de gelovigen in hun geloof bevestigd, door het onderpand van het altijd brandend vuur..

Het vuur moest om twee redenen op het altaar brandende worden gehouden. Ten eerste, omdat God, de Heere, het eerste offer met vuur uit de hemel had aangestoken, en dus uit heilige eerbied voor het onderpand van God. Ten tweede, omdat door het immer onderhouden van het vuur de gemeenschap tussen Israël en God als blijvend moest worden afgeschaduwd. Door het onderhouden van het vuur deed de priester en door hem Israël belijdenis van de noodzakelijkheid en de heerlijkheid van de verering van zijn Verbondsgod..

2) Het bevel om het vuur van het brandofferaltaar onafgebroken te doen branden, heeft vóór alle dingen en voornamelijk ten doel, dat Israël toont een volk te zijn, dat onafgebroken zijn God dient dag en nacht. Intussen is het niet zonder betekenis, dat, daar later (Leviticus. 9:24) vuur van de Heere afdaalt en het door Aäron bij zijn ambtsbediening gebrachte offer verteert, het een goddelijk, hemels vuur is, dat door de voortdurende Godsverering op het altaar op natuurlijke wijs onderhouden werd, tot op de bouw van Salomo's tempel, toen de Heere het opnieuw gaf (2 Kron.7:1). Over de betekenis van dit feit, zie Le 1.9. Bij de verwoesting van de tempel ging dit, zoals nog menig ander zinnebeeld en onderpand, b.v. de Urim en Tummim (zie Ex 28.30) verloren en werd niet weer hersteld, deels tot straf voor Israël, dat Gods genade even zo weinig tot Zijn ere gebruikt en Zijn Verbond zo smadelijk verbroken had, maar deels, omdat het alleen zinnebeelden en onderpanden waren, geen tot zaligheid nodige, maar slechts eregaven, en omdat de tijd nu reeds zo dicht op handen was, waarop het Oude Verbond voor een nieuw wijken en alles veel rijker en veel inniger door de beloofde Christus vervuld zou worden..

II. Vs. 14-23. Hieraan sluiten zich bijzondere bepalingen voor de priesters, met betrekking tot het (hoofdstuk 2) behandelde spijsoffer, en wordt bij deze gelegenheid ook het spijsoffer, dat door de Hogepriester bij de dagelijkse morgen- en avondbrandoffers gebracht moest worden, nader omschreven.

14. Dit is nu de wet a) van het spijsoffer; één van de zonen van Aäron wiens beurt het was de dienst te verrichten zal dat voor het aangezicht des HEEREN offeren, voor aan het altaar, in zoverre de priesters aan het brengen daarvan deel hebben.

a) Numeri. 15:4 vv.

15. En hij, diegene van de priesters, die de offerdaad moet volbrengen, zal daarvan opnemen zijn hand vol, uit de meelbloem van het spijsoffer en van de olie en al dewierook, die op het spijsoffer is (Leviticus. 2:2) dan zal hij hetgeen hij zo-even opgenomen heeft-van ieder van de verschillende koeken (Leviticus. 2:4 vv.) - een koek behalve al de wierook, aansteken op het altaar; het is een liefelijke reuk tot diens gedachtenis voor de HEERE, om hem, die het brengt, daardoor bij de Heere in genadig aandenken te brengen.

16. En het overblijvende daarvan zullen Aäron en zijn zonen, als het hun toekomend deel van het offer (Leviticus. 2:3,10) eten, en wel: het overige van het spijsoffer van meel en gerst, de gezamenlijke priesterschaar; maar het overige van het spijsoffer van koeken, de dienstdoende priesters (Leviticus. 7:9,10); ongezuurd, zoals het is, zal het gegeten worden, nadat zij het vooraf hebben gebakken, in de heilige plaats, in de voorhof van de tent der samenkomst zullen zij dat eten. 1)

1) Dat de priesters deze dingen moesten eten in de heilige plaats, en als in de bijzondere aanwezigheid van de Heere moest hen verplichten tot te meer oplettendheid, om zijn gaven en vooral zaken, die God geheiligd waren, niet anders dan heilig te gebruiken, en hen leren, dat zij deze en andere spijsen moesten nuttigen, zo in dankbaarheid jegens Hem als de Gever zelf, als ten opzichte van Zijn dienst en Zijn verheerlijking..

17. Het zal niet gedeseemd gebakken worden; het is hun deel, dat Ik gegeven heb van Mijn vuuroffers: in de toestand waarin het Mij zelf naar Mijn bevel is gebracht (Leviticus. 2:11) zullen het ook Mijn disgenoten eten en daardoor zich betonen heilige lieden voor Mijn aangezicht te zijn; het, zelfs dit overige, is hun een Heiligheid der Heiligheden, iets dat niet alleen heilig, maar ook hoogheilig is (zie "Ex 40.10) zoals het overige van het zondoffer en zoals het schuldoffer.

18. Al wat mannelijk is onder de zonen van Aäron, en alzo tot de priesterlijke stand behoort, zal het eten, daarentegen zullen de vrouwelijke leden van hun geslacht daarvan zijn uitgesloten; het zij een eeuwige instelling voor uw geslachten met betrekking tot het aandeel van de priesters, van de vuur (spijs) offers van de HEERE; a) al wat die zal aanraken, 1) zal heilig zijn.

a) Ex.29:37

1) Deze laatste bepaling, welke wij reeds in Exodus. 29:37; 30:29 hebben aangetroffen en later in het 27ste vers van dit hoofdstuk evenzo door ons zal gelezen worden wordt door de uitleggers verschillend verklaard. Sommigen verstaan het heilig worden in deze zin: een zodanige valt het heiligdom toe, en moet, zoals hij, die zich door een gelofte aan God heeft verbonden, voor een bepaalde som geld worden losgekocht (hoofdstuk 27:1-8). Anderen denken daarentegen aan de vele beperkingen in het leven, waaraan de priesters om zich hun God als heilig te vertonen moesten onderwerpen (hoofdstuk 24:1-15); aan dergelijke beperkingen hadden zulke leden, die iets hoogheiligs hadden aangeraakt, zich voortaan moeten onderwerpen: hetgeen des te meer iets zeer ongeschikts en ondragelijks in het dagelijks leven voor hen moest meebrengen, daar zij niet tevens dezelfde rechten en

voorrechten deelachtig werden, als de priesters bezaten en die bij deze een tegenwicht vormden tegen de bepaalde, ook voor hen gedeeltelijk onaangename opofferingen..

De gedachte is: ieder niet-priester, die deze hoogheilige dingen aanraakt, wordt door de aanraking heilig, zodat hij voortaan zich in dezelfde mate als de geheiligde priester voor verontreiniging te wachten heeft, zonder de priesterlijke rechten en voorrechten deelachtig te worden. Daardoor raakte hij in een toestand, welke vele ongeriefelijkheden voor het gewone verkeer in het leven met zich bracht..

19. Verder sprak de HEERE tot Mozes, met de bepalingen, welke betrekking hebben op de ambtsbediening en rechten van de priester, bij de gewone spijsoffers (vs.14-18), verenigende wat evenzo op de priesters betrekking heeft, zeggende:

20. Dit is de offerande 1) van Aäron en van zijn zonen, die zij door Aäron, die het hoofd is van de gehele priesterschaar, uit eigen middelen de HEERE offeren zullen, ten dage 2) dat hij gezalfd zal worden, van de dag af, dat zijn zalving zal voleindigd zijn en hij zijn hogepriesterlijke bediening zal aanvaarden (vs.9), het tiende deel van een efa meelbloem, een spijsoffer gedurig 3) zijn tiende deel efa (Leviticus. 5:11) fijn meel zullen zij door hem brengen tot een dagelijks spijsoffer; de helft daarvan op de morgen nade aanbieding van het tot het morgenbrandoffer behorende spijsoffer van de gemeente (Exodus. 29:40), voordat het dan volgende drankoffer (Numeri. 28:7) uitgestort wordt, en de helft daarvan op de avond, evenals bij het morgenbrandoffer te brengen tussen het zich daaraan aansluitende spijs- en het daarop volgende drankoffer van de gemeente (Sirach. 45:17).

1) Het spijsoffer voor de priester wordt hier tussenin gevoegd, omdat zo-even van de priester is gesproken en deze wet een gehele enige plaats inneemt. Deze offerande moest gebracht worden als de zalving was geschied; daarom, omdat laatstgenoemde verrichting zeven dagen duurde, op de 8ste dag..

2) In het Hebreeuws Bejoom hamaschach. Hiermee wordt niet één dag bedoeld, maar de volle zeven dagen, gedurende welke de zalving plaats had. Omdat deze zeven dagen als een geheel werden beschouwd, wordt gesproken van "ten dage enz"

3) Een spijsoffer gedurig, d.i. elke dag, zolang zijn ambt zal duren, zal hij bij het morgen- en avondoffer zulk een spijsoffer aansteken..

21. Het zal door de Hogepriester, die het in uw naam en in die van de gehele priesterschaar brengt, in een pan 1) (Leviticus. 2:5) met olie, maar zonder zuurdeeg gemaakt worden; geroosterd, nadat het behoorlijk in de olie gewenteld en hard daarin gebakken is, zult gij het brengen; en de gebakken stukken van het spijsoffer, 2) na het bakken in stukken gebroken, (Leviticus. 2:6) zult gij offeren tot een liefelijke reuk voor de HEERE.

1) Beter, op een pan..

2) De gebakken stukken van het spijsoffer. Hoogstwaarschijnlijk duidt het grondwoord, in verband met het stamverwante Arabisch, aan, dat de geroosterde broden evenals bij het spijsoffer in stukken moesten worden gebroken (sommigen menen in twaalf) waarvan de helft dan 's morgens en de andere helft 's avonds werd geofferd..

22. Ook zal de priester, die uit zijn zonen, na hem, in zijn plaats de gezalfde, de Hogepriester zal worden, hetzelfde doen, zo menigmaal hij het dagelijks morgen- en avondoffer van de gemeente brengt, op de bepaalde tijd, namelijk tussen het spijs- en drankoffer, het zij een eeuwige inzetting, dat de priesterschaar Hem dagelijks bijzondere offers brengt; het zal echter voor de HEERE geheel, en niet slechts gedeeltelijk, gelijk een gewoonspijsoffer (vs.15,16) aangestoken worden.

23. Alzo zal alle spijsoffer van de priester geheel zijn;

1) het zal niet voor een deel gegeten worden, 2) daar de priester hier niet voor het volk, maar in zijn persoonlijk belang werkzaam is, komt hem dus ook geen loon toe.

1) In de vorige voorschriften vervult de Hogepriester, in het aanbieden van de offerande, het ambt voor het volk; in dit bevel voert hij uit, wat op zijn eigen van toepassing is en wat op hemzelf betrekking heeft.

2) Terwijl het dagelijks voor de gehele gemeente gebrachte morgen- en avondbrandoffer ook de Hogepriester, het hoofd van deze gemeente aangaat, zal deze, bij het algemene spijsoffer, en nog een afzonderlijk voor zich en zijn ambtgenoten bijvoegen, en wel in een andere en verhoogde bewerking van het koren (gebakken in een pan), wanneer dan ook de hoeveelheid (getal) slechts half zo veel is; dit doelt daarop, dat Hij in wiens heiligheid de gehele gemeente vertegenwoordigd wordt, ook in zijn ambtsverrichting een hogere graad van heiligheid moet ontwikkelen en handhaven, dan van het gehele volk kan worden geëist..

Daar dit spijsoffer valt in de categorie van de brandoffers, moest het geheel voor de Heere verbrand worden en mocht er niets van worden gegeten..

III. Vs.24-7:10. Onmiddellijk hierop volgen nadere bepalingen over de in hoofdstuk 4:1-6,7 slechts gedeeltelijk behandelde zond- en schuldoffers, en wordt daar over de vorm, waarin zij moeten gebracht worden, en over het gebruik van het vlees veel meegedeeld, wat vroeger voorbijgegaan of meer aanwijzend dan uitvoerig behandeld was.

24. Verder sprak de HEERE, na deze tussenrede over het dagelijks spijsoffer van de Hogepriester (vs.19-23) tot het vroegere onderwerp, de ambtsbezigheden en voorrechten van de priester bij de offers van de gemeente terugkerende, tot Mozes, om na de behandeling van het brandoffer (vs.8-13) en het spijsoffer, (vs.14-18) hem nu ook over het zond- en schuldoffer het nodige mee te delen, zeggende:

25. Spreek tot Aäron 1) en tot zijn zonen, zeggende: Dit is de wet van het zondoffer, met betrekking tot hetgeen gij daarbij te doen en te eisen hebt; in de plaats, waar het brandoffer geslacht wordt, namelijk aan de noordzijde van het altaar (Leviticus. 1:11) zal het zondoffer

door hem, die het brengt, voor het aangezicht des HEEREN geslacht worden (Leviticus. 4:24) het is een Heiligheid der Heiligheden, met het bloed en vlees van zulk een offer moet in ieder opzicht op zeer heilige wijze worden gehandeld, opdat daarvan toch niets ontheilgd wordt.

1) Wij zien overal, hoe ijverig God ervoor waakt, dat het volk in geen enkele zaak in twijfel hoeft te verkeren. En zeker van de valse voorstellingen wordt de ware godsverering als het ware door een eigenaardig teken onderscheiden, wanneer God zelf voorschrijft, wat gedaan moet worden. Nu kon niet anders dan uit zijn eigen mond met zekerheid vernomen worden, waarin de ware vroomheid behoort gefundeerd te zijn. Verder, omdat er onderscheid was tussen de offeranden en offerdieren, voor de zonde, zou het geschikst zijn geweest, dat zij afgezonderd op verschillende plaatsen werden geslacht, indien men daarmee maar niet tot dwaling aanleiding gaf. Doch alle twijfel wordt weggenomen, wanneer God voor beide gevallen dezelfde plaats aanwijst. Waaruit wij opmaken, dat een wet, omtrent het dienen van God, wel voldoende zou zijn, indien maar niet de mens bij zichzelf wijs wilde zijn, maar de mond van God wilde gehoorzamen. Want hoe het geschied is, dat, terwijl die twee soorten van elkaar waren onderscheiden er toen gelijktijdig van deze sprake is, komt, omdat het Gode zo wilde. Deze plaats herinnert ons genoegzaam, met hoe grote bezonnenheid en bescheidenheid behoort opgevolgd te worden, wat door het woord van God wordt aangewezen..

26. a) De priester die het voor de zonde offert, die bij deze offerdaad de dienst verricht, voor de besprenkeling met het bloed en de verbranding zorgt, zal het vlees, dat niet op het altaar komt, eten; in de heilige plaats zal het gegeten worden, in het voorhof van de tent van de samenkomst.

a) Hos.4:8

27. Al wat dit, van het zondoffer, vlees zal aanroeren, zal heilig zijn; zo wie van zijn bloed op een kleed zal gesprenkeld hebben, op wiens kleed bij het slachten van een dergelijk offer iets van dit bloed spat, dat kleed, waarop hij gesprenkeld zal hebben, zult gij in de heilige plaats met het water uit het koperen wasvat wassen. 1)

1) Dit moest geschieden, opdat het hoogheilige bloed niet mede gedragen zou worden op het kleed in het leger en aldus ontheilgd..

28. En het aarden vat, waarin het vlees gekookt is door de dienstdoende priester, als die gerechtigd is om het te eten (vs.26), zal, wanneer het van aarde is, gebroken worden, maar zo het in een koperen vat gekookt is, dan zal het geschuurd en goed in water gespoeld worden.1)

1) In een aarden pot, soms meegebracht door niet-priesters, (in het Heiligdom had men alleen koperen vaten) bleef soms nog iets van het heilige vlees over. Bovendien, als straks die pot weer gebruikt werd voor het dagelijks voedsel, daarmee werd het heilige vlees, dat erin gekookt was, smaadt aangedaan. Daarom moest, om dit te voorkomen, de aarden pot gebroken worden. Een koperen vat kon genoegzaam geschuurd worden, om de ontheiliging te voorkomen..

Ongetwijfeld diende dit voorschrift, om bij de Israëliet een heilige eerbied voor de dienst van de Heere te bewerken en levendig te houden..

29. Al wat mannelijk is onder de priesters zal alleen dat gekookte vlees eten; het is een Heiligheid der Heiligheden. (vs.18)

30. Maar geen zondoffer, a) waarvan het bloed in de tent der samenkomst zal gebracht worden, om in het heiligdom te verzoenen, also zowel het vlees van dat zondoffer, dat de hogepriester voor zichzelf (Leviticus. 4:2 vv.) als ook het vlees, dat hij voor de gehele gemeente offert (Leviticus. 4:13 vv.) zal gegeten worden; maar het zal op de (Leviticus. 4:11,21) voorgeschreven wijze in het vuur verbrand worden. 1)

a)Hebr.13:11

1) De uitzondering wordt herhaald, zowel ten opzichte van de offerande, waarvan sprake is geweest in het vierde hoofdstuk, als van de plechtige offerande, waardoor priester en volk, jaarlijks werden verzoend. Want voor een minder bedrag verzoende de mens afzonderlijk zijn zonde, en slechts het altaar, dat in het voorhof was, werd met bloed besprenkeld. Maar, indien de priester God óf voor zichzelf, óf voor het volk verzoening aanbracht, ging hij, opdat de voorbede des te klemmender zou zijn, het heiligdom binnen, om recht tegenover het voorhangsel het bloed uit te gieten. Zodanige offerdieren nu beval God, geheel te verbranden. Zo is deze plaats niets anders dan een bevestiging van die andere, waarin een gelijk bevel werd gegeven..

HOOFDSTUK 7.

OVER HET SCHULD- EN HET DANKOFFER.

1. Dit is nu de wet van het schuldoffer, in zoverre dit de priester nog in het bijzonder aangaat: het is een Heiligheid der Heiligheden. Ook hiermee moet, zoals met het zondoffer, in ieder opzicht op zeer heilige wijze gehandeld worden (Leviticus. 6:25).

2. In de plaats, waar zij het brandoffer slachten, zullen zij het schuldoffer slachten (Leviticus. 6:25) en men zal, zoals bij dat brandoffer (Leviticus. 1:5) dit bloed rondom op het altaar sprenkelen, 1) also bij het brengen tot God daarmee niet zo handelen, als met het bloed van het zondoffer (hoofdstuk 4), daar het bij een schuldoffer niet uitsluitend om de verzoening van schuld, maar tegelijk om genoegdoening voor de daardoor veroorzaakte schuld te doen is (Leviticus. 5:16; 6:5).

1) Dit slachten aan de noordzijde van het brandofferaltaar, dat door de wet uitdrukkelijk voor de brand-, zond- en schuldoffers gevorderd wordt, terwijl de wet bij het dankoffer de plaats van de slachting onvermeld laat, heeft zonder twijfel, zoals bij alles in de offerdienst, een zinnebeeldige of voorbeeldige betekenis. Volgens de gissing van Tholuck, was deze zijde gekozen, omdat zij gold als zijnde zonder licht en zonder leven; en werkelijk is de slachting niets anders dan de voltrekking van de plaatsvervangende doodstraf aan het offerdier. De overlevering, welke tot in de 4de eeuw bleef voortleven, plaatste de heuvel Golgotha evenzo in het noordelijk deel van de berg Sion, en toont die ook heden ten dage als Calvariëenberg (schedelplaats) met het heilige graf binnen het tegenwoordige Jeruzalem..

3. En daarvan zal men, gelijk bij een dankoffer, (Leviticus. 3:3,9) al zijn vet offeren, de staart en het vet, dat de ingewanden bedekt.

4. Ook de beide nieren en het vet, dat daaraan is, dat op de weekdarmen is; en het net over de lever, met de nieren zal men afnemen. 1)

1) De (4-5) vetstukken, die van dankoffers, zowel als van zond- en schuldoffers in het altaarvuur verbrand worden, zijn: 1. Het vet dat de ingewanden bedekt of het grote net, dat zich van de maag over de darmen uitstrekt en deze bedekt; men vindt dit slechts bij de mensen en zoogdieren en dit bevat bij de herkauwende dieren zeer veel vetdelen. 2. Het vet aan de ingewanden, namelijk, dat zich aan de darmen heeft vastgezet en zich gemakkelijk van deze laat afscheiden. 3. De beide nieren en het aan deze begroeide vet, dat bij schapen zo aanzienlijk zijn kan, dat zij daaraan sterven, daarbij komt het vet aan de lendenen, d.i. aan de inwendige lendenspieren of in de nierstreek. 4. De Jothereth (d.i. overspanning, uitspanning, net) om de lever of over de lever, waaronder meerdere geleerden met de LXX de grote leverlap verstaan, die echter toch geen vetstuk is; met veel meer recht heeft reeds Luther, hierin de Vulgata volgende, dit van het kleine, het maag- of levernet verstaan, dat van de dwarsvoor tussen de rechter- en linkerleverlap uitgaat en zich van de ene zijde over de maag, aan de andere zijde tot aan de nierstreek uitstrekt, bij de nieren, tot waar het reikt, zal het dan weggenomen of afgescheurd worden. 5. Bij de schapen komt dan nog daarbij als vijfde stuk

de vette staart (zie Ex 29.23), die geheel uit een samenstel van merg en vet bestaat, in de keuken dikwijls de plaats van boter vervangt, en klein gesneden, bij verschillende gerechten gebruikt wordt. Deze verschillende vetstukken komen als het beste en edelste van het vlees van de dieren in aanmerking; waar de Heere niet het geheel werd gebracht, zoals bij het brandoffer, moest men Hem tenminste "het beste", of datgene doen geworden, waarin levenskracht en wasdom zich het meeste openbaren. Enige uitleggers willen in die vetstukken een symbool (zinnebeeld) zien van de inwendige mens tegenover de ledematen of de uitwendige mens (Rom.7:22), die door het vlees vertegenwoordigd wordt. Maar bij deze verklaring is voor de vette staart geen plaats, terwijl juist het hart, dat bij zulk een verklaring wel het eerst mocht vermeld worden, ontbreekt; en bovendien zijn in de Heilige Schrift die vetdelen minder zinnebeelden van het innerlijk beter deel van de mens, van zijn tederste en meest verborgen gevoelens, maar meer tekenen van ongevoeligheid en verharding (Psalm. 119:70)

5. En de priester zal die reeds genoemde vijf stukken aansteken op het altaar, ten vuuroffer de HEERE. Hetgeen door het vuur zou verteerd worden is een schuldoffer, het verzoent de schuld, die daaraan ten grondslag ligt, nadat zij door de gebrachte genoegdoening of boete (Leviticus. 5:16; 6:5), voor deze aarde weer is goed gemaakt, ook voor God.

6. Al wat mannelijk is onder de priesters, zal dat, wat van een zo gebracht schuldoffer overblijft, namelijk het vlees van het dier, eten; in de heilige plaats zal het gegeten worden; het is een Heiligheid der Heiligheden; het behoort tot die overblijfselen van het offer, waarmee men zo heilig mogelijk moet handelen; waarom dan ook alleen aan de mannelijke leden van de priesterlijke geslachten het eten hiervan vergund is.

7. Zoals het zondoffer, waaromtrent (Leviticus. 6:29) dezelfde bepalingen gemaakt werden, also zal ook het schuldoffer zijn, een wet zal hiervoor zijn, daar zij tot elkaar in het nauwste verband staan, omdat zij alleen de verzoening bedoelen, het vlees zal dan ook hier, zoals bij het zondoffer (Leviticus. 6:26), van de priester zijn, die daarmee verzoening gedaan, de verzoening door het offer bewerkt zal hebben. 1)

1) Hieruit volgt zonneklaar, dat aan de slachting van het dier de handoplegging door hem, die het offer bracht, voorafging, want deze wordt vroeger (Leviticus. 4:4,15,24,29,33) voor het zondoffer, met de instelling waarvan die van het schuldoffer één zijn zal, uitdrukkelijk gevorderd. Meerdere geleerden hechten voor de beide offerdaden aan de handoplegging niet meer deze betekenis, dat daardoor de doodsschuld of de verplichting van de offeraar voor zijn zonde de dood te ondergaan op het offerdier overgedragen wordt, zoals wij hier boven (op het voorbeeld van Kurtz) gedaan hebben; maar zij zien daarin een overdragen van de zonde zelf, waardoor het dier als tot werkelijke zonde wordt, en wel niet alleen op het bloed, als zetel van de ziel, maar ook op het gehele dier, zodat nu ook vlees en vet daarvan met de zonde beladen zijn. In verband daarmee vatten zij dan het eten van het offervlees door de dienstdoende priester als een daad op, welke mee behoort tot de verzoening, welke hij doen moet (Leviticus. 5:6,10,13); tot volkomen verwijdering of uitdelging van schuld, was namelijk ook dat bevorderlijk geweest, dat hij, de priester, de zonde in het vlees verteerde, en haar zo krachtens de heiligheid, die omwille van zijn ambt, zijn deel was, vernietigde, waarom Mozes

dan ook (Leviticus. 10:16 vv.) zich vertoornen, dat Eleazar en Ithamar het vlees van een als zondoffer geofferde bok niet gegeten, maar verbrand hadden. Maar tegen deze beschouwing kunnen wij inbrengen, dat het vlees van zond- en schuldoffers in de wet zelf uitdrukkelijk voor iets zeer heiligs verklaard wordt, en men alzo onmogelijk kan beweren, dat de zonde door handoplegging dit is ingelijfd geworden, dat deze zonde ook na de bloedspreukeling nog aan het vlees gekleefd heeft, en dat zij eerst ten gevolge van het priesterlijke eten van het vlees door de priesterlijke heiligheid is overwonnen en uitgedelgd. Integendeel schijnt het juist de voorstelling van zulk een incorporatie van de zonde te zijn, welke Mozes daar als de oorzaak op de voorgrond plaatst, waarom Eleazar en Ithamar zich hadden laten weerhouden dat vlees te eten, welke dwaling hij bestrijden wil door de stelling, dat dit vlees zeer heilig is..

Maar deze mening lag hun daarom zo voor de hand, omdat men in Egypte van de offers, van de God Typhon, als vertegenwoordiger van al het schadelijke in de wegstervende natuur gebracht, geloofde, dat zij de op hem overgebrachte zonde en schuld hadden ingezogen en men derhalve een afschrik van deze had. Waarvoor nu, naar onze mening, die reeds bij Philo wordt aangetroffen, het eten van het vlees van de zond- en schuldoffers dienen moest, kan men zien in de aanmerking zie Le 4.12 en zie Le 10.17. In de drie volgende verzen 8-10 worden achtereenvolgens nog enige bepalingen opgenoemd, hoe te handelen met de overblijfselen van de brand- en spijsoffers, welke bepalingen echter tot 6:8-18 behoren, maar om haar verband tot hetgeen 6:6 en 7 gezegd is, nu volgen..

8. Ook de priester, die iemands brandoffer offert, die priester zal als beloning voor zijn dienst de huid van het brandoffer hebben, dat hij geofferd heeft. 1)

1) Dit was ook het geval bij de schuld- en zondoffers van de leken, terwijl de huid van de dankoffers aan de eigenaar van het offer bleef..

9. Daartoe al het spijsoffer, het overblijfsel van ieder spijsoffer, dat in de oven gebakken wordt, met al wat in de ketel en in de pan bereid wordt (Leviticus. 22:4-7)), zal van de priester zijn, die dat offert; die het in ontvangst neemt, en een deel daarvan op het altaar aansteekt (Leviticus. 2:8,9); dit strekt tot nadere bepaling van het (Leviticus. 2:10) gezegde.

10. Ook alle spijsoffer, het overblijfsel van een dergelijk spijsoffer, dat uit meel of geroosterd koren bestaat (Leviticus. 2:1-3,14-16) en met olie gemengd of ook zonder olie, dus droog is, (Leviticus. 5:11 Numeri. 5:15) zal voor alle zonen van Aäron zijn, voor de een als voor de ander; 1) het moet gelijkmatig onder de gezamenlijke priesters verdeeld worden; want terwijl het in vs.9 voorgestelde slechts in enkele bijzondere gevallen zou voorkomen, en dan nog altijd in zeer kleine hoeveelheden, zijn deze (vs.10) als de gewone te verwachten, en zouden de overblijfselen daarvan meer zijn dan de dienstdoende priester voor zich zelf verteren kon.

1) Dit aandeel aan alle offergaven van Israël, dat de Heere hiermee, zoals later (hoofdstuk 27; Numeri. 18) de opbrengst van de eerstelingen, en de eerstgeborenen, het tiende gedeelte van de tienden voor zijn priesters tot hun levensonderhoud beschikt, is geheel overeenkomstig hun (Exodus. 28:1) voorgestelde betrekking tot Jehova, daar zij onder het volk Zijn bijzonder eigendom zijn en hun deel en goed slechts van Hem zullen hebben. Het staat ook in dadelijk

verband met hun daar voorgestelde roeping, tot de Heere te naderen en de omgang van het volk met Jehova; want indien zij niet verder voor hun onderhoud hadden te zorgen, konden zij zich geheel aan de bediening van hun ambt en de zorg voor het heiligdom toewijden..

I. Vs.11-34. Eindelijk wordt ook het dankoffer, waaraan vooral de priesters met hun rechten zouden deel hebben, met betrekking tot hoofdstuk 4 nog eenmaal behandeld, en daarbij zowel de wijze van de offermaaltijden bij gelegenheid van de dankoffers voorgesteld, als ook het aandeel dat de priesters daaraan moesten hebben.

11. Dit is nu de wet van het (hoofdstuk 3) beschouwde dankoffer, dat men de HEERE offeren zal, met betrekking deels op het daartoe behorende spijsoffer, deels op het gebruik van het vlees.

12. Indien hij, de Israëliet, dat tot een a) lofoffer, offert, 1) dat dan uit een stuk groot of klein vee, zonder gebrek, mannetje of wijfje bestaan kan, zo zal hij, naast het lofoffer als bijgevoegde gave, welke nimmer daarbij ontbreken mag, evenmin als bij een brandoffer, als een vrijwillig offer (Numeri. 15:1)) ongezuurde koeken met olie gemengd en ongezuurde vladen met olie bestreken, offeren; en zullen die koeken met olie gemengd van geroosterd meelbloem zijn, gebak dus van de drie (hoofdstuk 2:4-7) opgenoemde soorten, alzo een spijsoffer, zo voortreffelijk mogelijk, zoals het lofoffer zelf van de drie dankoffers het aanzienlijkste is.

a) Psalm. 116:17

1) Dit lofoffer of bekenoffer was óf algemeen, hetgeen voor de gehele vergadering eenmaal per jaar, nl. op het Pinksterfeest geofferd, en onder de heiligste dingen geteld werd, óf wel bijzonder, hetgeen voor een ieder, zonder onderscheid, naar dat hij gelegenheid daartoe kreeg, geofferd en een mindere heiligheid genoemd werd..

De geestelijke betekenis van het lofoffer wordt ons op een bijzondere wijze beschreven in Psalm. 116. Uit een dodelijke ziekte opgericht, uit zielsbezwaren gered, vindt de dichter zich gedwongen, zijn liefde tot de Heere te betuigen, en zijn gewilligheid tot een offeren van een lofoffer aan Hem, die zijn ziel en zijn lichaam had gered. Het lofoffer werd opgeheven voor de Heere, maar Jehova had er geen voordeel van. "Onze goedheid raakt tot Hem niet." Zij, die het lofoffer bereidden, aten het als een bewijs, dat de lof, God toegebracht, Hem niets aanbrengt of rijker en heerlijker maakt, maar dat het als koorn en most is voor de zielen van hen, die zich in de 103de Psalm voor Hem uitstorten. (2 Kron.29: 31; 33:16 Psalm. 104:4,10,17,21).

Het lofoffer werd gebracht, deels, om de Heere te loven voor ontvangen weldaden, deels, om van Hem nieuwe weldaden af te smeken..

Het dankoffer vindt hier zijn plaats na het schuldoffer, omdat dan alleen, in waarheid en in oprechtheid van ziel, de Heere de dank kan worden gebracht, indien men geloven mag, dat de

zonden vergeven zijn, de schuld is uitgedelgd. Het stuk van dankbaarheid volgt op dat van ellende en van verlossing..

13. Behalve de koeken zal hij tot zijn offerande gedeseemd brood offeren, met het lofoffer van zijn dankoffer, dit, behalve de gezuurde broodkoeken, die hij vanzelf reeds voor de later te houden offermaaltijd meebrengt, en het tot lof-en dankoffer bestemde dier aanbieden, en eerst een deel daarvan op het altaar tot een gedenkoffer (Leviticus. 2:8) laten aansteken.

14. En een daarvan 1) uit de gehele offerande zal hij, die het offer brengt de HEERE ten hefoffer, 2) als een geschenk van de toewijding offeren: het (de aldus geofferde koeken) zal voor de priester zijn, die het bloed van het dankoffer sprenkelt, die tevoren, bij de slachting van het rund, het schaap of de bok, (Leviticus. 3:2) voor de besprenkeling met het bloed en voor het brandoffer zorgt.

1) Een daarvan, nl. óf één van de broden óf één uit ieder gedeelte van de offerande..

2) Ook: zie Ex 29.24, zie Ex 29.25, zie Ex 29.26, zie Ex 29.27 en zie Ex 29.28.

15. Maar het vlees van het lofoffer van zijn dankoffer, het na afzondering van de beweegborst en de hefschouder (vs.30-32) tot de offermaaltijd bruikbare vlees van het lof-dankoffer, zal op de dag van deze offerande gegeten worden; daarvan zal men niet tot de morgen overlaten, 1) om de mogelijkheid, dat dit belangrijkste van alle dankoffers tot bederf overga, zo nauwkeurig mogelijk af te keren.

1) Niets mocht tot de morgen worden overgelaten, én om een heilige eerbied te bewaren voor hetgeen de Heere gewijd was, én om een volkomen blijk te geven van hun dankbaarheid, een bewijs, dat men niet traag was in het betonen van zijn dankbaarheid..

Ook van het Paasoffer en van het Manna mocht niets overblijven tot de morgen..

16. En zo daarentegen het slachtoffer van zijn offerande een gelofte, of vrijwillig dankoffer is, (zie "Le 3.1) a) dat zal zoveel mogelijk ten dage, als hij zijn offer offeren zal, door hem, die hetbrengt en hem, die hij tot de offermaaltijd nodigt, gegeten worden, en het overgebleven daarvan zal ook de volgende dag gegeten worden, en niet reeds op die dag, zols met het lofdankoffer (vs.15) geschiedt, met vuur worden verbrand.

a) Leviticus. 19:6

17. Wat nog van het vlees van het slachtoffer overgebleven is, zal evenzo op een reine plaats, buiten het leger (Leviticus. 4:11,21) op de derde dag met vuur verbrand worden, daar het door de nu beginnende ontbindingonrein is geworden.

Mocht van het lofoffer niets overblijven tot de volgende morgen, van het gelofte- en het vrijwillig offer mocht gegeten worden, ook de volgende dag. Wat er dan overbleef moest met vuur verbrand worden, om de ontheiliging van het heilige vlees te voorkomen. Een

gelofteoffer werd dan gebracht, wanneer men een heilige verbintenis had aangegaan, waarbij iemand beloofd had, tot bevordering van de eer van de Heere iets te zullen doen, of ook wel iets te zullen laten. Jefta beloofde de Heere een offer, wanneer hij ongedeerd en als overwinnaar uit de strijd tevoorschijn kwam. Ook lezen wij van geloften van de Nazireeërs..

Dat ook de volgende dag van het gelofte-offer mocht gegeten worden heeft hoogstwaarschijnlijk zijn oorzaak hierin, dat de Israëliet gedurende die tweedaagse maaltijd een diepe indruk zou ontvangen van de gelofte, welke hij gedaan had en om te voorkomen daarom, dat de gelofte overijld werd gedaan zonder al de zwaarte van het nakomen ervan te berekenen..

18. Want als enigszins van dat vlees van zijn dankoffer op de derde dag gegeten wordt, die dat de Heere geofferd heeft, zal niet aangenaam zijn, het zal hem niet toegerekend worden als een God welgevallige offergave; het geldt nu maar voor gewoon dagelijks vlees, ja het zal, daar het nu eenmaal voor een offer gediend heeft, een afgrijselijk ding zijn, 1) en hem, die zulk een offermaaltijd aanricht, aan Gods ongenoegen en ongenade onderwerpen, en de ziel van de genodigde gast, die daarvan eet, zal haar ongerechtigheid dragen, als die het heiligdom van de Heere ontheilgd heeft (Leviticus. 19:5).

1) In het Hebreeuws Phigul jehejéh, eigenlijk het zal Hem een gruwel zijn. Deze uitdrukking wordt ook gebruikt van het offervlees Leviticus. 19:7 Eze.4:14 Jesaja. 65:4. De grondbetekenis is: Stinkende een stank. Zo staat er ook in de Franse vertaling. De LXX geeft miasma, besmetting..

19. En het vlees, dat iets onreins aangeraakt zal hebben,

1) met iets, dat volgens hoofdstuk 11-15 naar de wet onrein is, met een dergelijk persoon of dergelijke zaak in aanraking is gekomen en daardoor zelf onrein geworden, zal niet gegeten worden, met vuur zal het verbrand worden. Ook niemand, die op enigerlei wijze naar de wet onrein is, zal het heilige offervlees aanraken en het door zijn onreinheid bevleken, maar aangaande het andere vlees, dat vlees zal een ieder die rein, die niet door een verontreinigde kwaal, als melaatsheid, zaadvloed en dergelijke aangetast, is, en zo iemand ook alleen, mogen eten.

1) Geen verontreinigd vlees mocht gegeten worden, maar bij de offerande wordt er in het bijzonder op gewezen, omdat verontreiniging heiligschennis met zich mee bracht. Hierom beveelt hij het te verbranden, evenals dat, wat binnen de bepaalde tijd niet was gegeten. De straf wordt erbij aangekondigd, dat, wie als een onreine het heilige vlees aanraakt, uitgeroeid zou worden uit het volk. Waarvan de hevigheid of de strengheid sommigen aanleiding heeft gegeven, om te menen, dat zij op geen andere wijze werd uitgevoerd, dan dat men buiten de legerplaats werd gebracht. Maar te verwonderen is het niet, dat God zo streng heeft gestraft, die wetens en willens verontreinigde, wat heilig was. Want niet, wie door dwaling tot zoiets verviel, werd door dit vonnis getroffen, maar wie door goddeloze ontheiliging van de heilige dingen openlijk God had veracht..

20. Doch als een ziel het vlees van het dankoffer, dat van de HEERE is, in weerwil van onreinheid naar de wet, a) gegeten zal hebben en haar onreinigheid aan haar is, zo zal die ziel uit haar volkeren uitgeroeid worden. 1) (Genesis 17:14).

a) Leviticus. 15:3

1) Deze straf werd toegepast, als de daad met bewustheid was volbracht. Wanneer men er zich niet van bewust was geweest, kon men voor de zonde een offer brengen (Leviticus. 5:2).

21. En wanneer een ziel iets onreins zal aangeraakt hebben, met iets, dat naar de wet onrein is, in aanraking zal zijn gekomen als de onreinheid van de mens (hoofdstuk 12-15) of het onreine vee (Leviticus. 11:4-8) of enig onrein verfoeisel 1) (Leviticus. 11:10-42) en zal van het vlees van het dankoffer, dat van de HEERE is, gegeten hebben, zonder zich vooraf van deze verontreiniging naar het voorschrift van de wet te hebben gezuiverd, zo zal die ziel uit haar volken uitgeroeid worden.

1) In het Hebreeuws Schékéts, eigenlijk wat men te schuwen heeft. Hiermee wordt samengevat, wat in hoofdstuk 11:10-42 nader wordt aangeduid..

22. Daarna sprak de HEERE, met deze voorschriften over het dankoffer nog enige daarmee in verband staande bepalingen verenigende, verder tot Mozes, zeggende:

23. Spreek¹⁾ tot de kinderen van Israël zeggende: geen vet, geen van de (vs.3 vv.) opgenoemde vetstukken van een voor de offerdienst bestemd dier, een os, of schaap, of geit zult gij eten, daar van deze stukken bij het offeren een vuur voor de Heere aangestoken wordt, en zij dus voor altijd van het gewoon gebruik afgezonderd zijn, ook niet wanneer het dier niet tot offer bestemd is.

1) Daar hij alle offeranden het vet God heilig was en aangestoken werd op het altaar, verbiedt God zijn volk het vet te gebruiken, ook bij de gewone maaltijd, opdat zij ook thuis de Godsverering hoog zouden houden. Deze oefening in de godsvrucht was geenszins zonder doel, maar opdat hij die verwijderd van de tempel woonde, zich in zijn dagelijkse leeftocht zou gewennen aan de dienst van God..

Calvijn schijnt dus van mening, dat ook dit gebod van kracht was in Kanaän. Echter, zoals we vroeger gezien hebben, is toen wel het bevel omtrent het bloed herhaald, maar niet dat omtrent het vet..

24. Maar het vet van de andere reine, maar niet voor offer geschikte dieren, het aan het vlees gegroeide vet kunt gij eten; eindelijk het vet van een dood aas, gestorven vee van de kudde, en het vet van het verscheurde, mag tot alle werk in het gewone dagelijkse leven, gebezigd worden; doch gij zult het evenwel niet geheel eten, daar het onrein is en u zou verontreinigen (hoofdstuk 17:15; 22:8).

25. De vetstukken van het tot offer gebruikt wordende vee zult gij in geen geval eten, want al wie het vet van vee eten zal, waarvan men de HEERE een vuuroffer zal geofferd hebben, die ziel, die het gegeten zal hebben, zal uit haar volken uitgeroeid worden.

26. a) Ook zult gij in al uw woningen geen bloed 1) eten, hetzij van het gevogelte, of van het vee (Leviticus. 3:17), en wel op de (Leviticus. 17:11) aangegeven grond ook niet, wanneer gij in het voor u bestemde land zult gekomen zijn, en door de verwijdering van uw woningen van het heiligdom, de gewone slachtingen het karakter van offer, dat zij nu hebben (Leviticus. 17:3 vv.) verliezen. (Deuteronomium. 12:15 vv.)

a) Genesis 9:4

1) Het verbod van het bloed strekt zich uit tot alle gevogelte en het vee, zonder daarbij de vissen in te sluiten, omdat het weinige bloed dat zij hebben, niet gegeten pleegt te worden. Dit verbod zal Israël houden in al zijn woonplaatsen (Exodus. 12:20,23), niet slechts zolang als alle slachtingen het karakter van offerande hebben, maar voor alle tijden, omdat het bloed geldt voor de ziel van het dier, welke God tot zoenmiddel voor de zielen van de mens had geheiligd (Leviticus. 17:11), waardoor het bloed een veel hogere graad van heiligheid bezat dan het vet..

27. Alle ziel die enig bloed, zij het ook het bloed van een dier dat niet tot offer geschikt is, eten zal, die ziel zal uit haar volken uitgeroeid worden.

28. Voorts sprak de HEERE nog tot Mozes, zeggende: hem ook het aandeel dat hij zelf aan de dankoffers hebben zou, nader voorstellende.

29. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: wie zijn dankoffer aan de HEERE offert, zij het dan een lof-, of een gelofte-, of een vrijwillig offer, zal zijn offerande van zijn dankoffer, behalve de in Leviticus. 3:3 vv. opgenoemde vetstukken, die op het altaar verbrand worden, van het vlees, de borst en de rechterschouder de HEERE toebrengen, hij zal die tot het altaar dragen.

30. Zijn eigen handen 1) zullen de vuuroffers voor de Heere brengen, het niet in de nabijheid van het altaar brengen of het daarheen laten brengen, het vet, de vetstukken aan de borst zal hij opdat zij in het vuur van het altaar verbrand worden, en alzo werkelijk en dadelijk de Heere worden toegebracht, met die borst brengen, om die borst tot een beweegoffer 2) voor het aangezicht des HEEREN te bewegen, en door deze zinnebeeldige handeling, (zie "Ex 29.28) Hem tenminste onmiddellijk toegebracht te worden.

1) Bij de borst werd gevorderd de rechterschouder, welke beide delen mogelijk te kennen gaven, de edelste en beste vermogens van ziel en lichaam, waarmee God verheerlijkt en Zijn dienst moest worden waargenomen..

Het bewogene werd eigendom van de priester..

Bij zondoffers mocht de schuldige ook het offer door anderen laten brengen. Men kon zelfs ook aan de Priester geld zenden, om een offerdier te kopen; de dankoffers echter moesten eigenhandig aan de Heere worden gebracht..

2) Het bewegen werd verricht bij de dankoffers met het borststuk, dat daarom de naam ontving van de borst van het beweegoffer; bij de priesterwijding; verder, met de eerstelingen van de oogst op het Paasfeest; bij het schuldoffer van de Melaatsen en het ijveroffer; bij het spijsoffer van de Nazireeërs en bij de wijding van de Levieten..

31. En de priester zal dat vet op het altaar aansteken, als een vuur tot een liefelijke reuk voor de Heere (Leviticus. 3:5); doch de borst zal voor Aäron en zijn zonen zijn, aan de gehele priesterschaar, als het aandeel dat de Heer van zijn offers hun overlaat, ten dele vallen.

32. Gij kinderen van Israël zult ook de rechterschouder tot een hefoffer aan de priester geven, uit uw dankoffers, als overblijfsel van uw dankoffers, eer zij dan van het overige vlees de offermaaltijd aanrichten.

33. Wie uit de zonen van Aäron het bloed van het dankoffer door besprenkeling daarvan aan het altaar (Leviticus. 3:2,8,13) en het vet offert, die zal de rechterschouder ten deel zijn, als loon voor de door hem bewezen diensten.

34. Want de beweegborst (vs.30) en de hefschouder (vs.32) heb Ik van de kinderen van Israël uit hun dankoffers genomen; als een gave van alle dankoffers, welke Ik de kinderen van Israël reeds bij hetgeen Ik over de priesterlijke wijding (Exodus. 29:27 vv.) bepaald voorgeschreven heb, en heb deze aan Aäron, de priester en aan zijn zonen tot een eeuwige instelling gegeven, van de kinderen van Israël, 1) zodat zij daarop bij ieder afzonderlijk dankoffer het volste recht hebben (Leviticus. 10:15).

1) Jezus Christus is het grote dankoffer, want Hij heeft zichzelf een slachtoffer gesteld, niet alleen, om verzoening te doen wegens de zonde, en dus Zijn volk voor de vloek te bewaren, maar om ook een zegen voor Zijn dienaren te verwerven. Werden deze dankoffers voor een gedeelte de Heere tot een vuuroffer opgeofferd, en genoten de priesters en de offeraars ook een deel daarvan, het kan te kennen geven, dat de vruchten van Christus verdienste tussen God en Christus zelf en tussen de uitverkoren gelovigen als verdeeld worden, zodat God daarvan enige eer en zij oneindige nuttigheid daarvan ontvangen..

II. Vs.35-38. Terwijl de offerwetten door de Heere zeer uitvoerig omschreven zijn, voegt Mozes, om dit onderwerp af te sluiten, een degelijke opmerking daaraan toe als (Exodus. 16:32) tot de geschiedenis van het manna, vooraf het priesterlijk aandeel aan de dankoffers van Israël nog eenmaal vermeldende; dan overziet hij de offerwet in haar geheel, en betuigt op de stelligste wijze haar goddelijke oorsprong.

35. Dit, wat (vs.28-34) genoemd werd, de beweegborst en de hefschouder, is de zalving 1) van Aäron en de zalving van zijn zonen, het aan de geroepene en daarom ook gezalfde en plechtig in hun ambtsrechten bevestigde priesters door God uitdrukkelijk toegezegde deel van

de vuuroffers van de HEERE, hun stellig toegezegd ten dage als Hij hen deed naderen om het priesterdom voor de HEERE te bedienen (hoofdstuk 8).

1) In het Hebreeuws Mischchath. Door de Statenvertaling weergegeven door zalving. Echter ten onrechte. Evenals in Numeri. 18:8 betekent het hier aandeel. In het stamverwante Arabisch heeft het werkwoord, waarvan het zelfstandig naamwoord wordt afgeleid de betekenis van: de hand op iets leggen, iets als zijn eigendom beschouwen. Wil men het woord zalving behouden, dan heeft men daaronder verstaan, het recht, dat de priester uit kracht van de zalving ontving. De eerste vertaling is echter alleen zuiver..

36. Hetgeen de HEERE, hun van de kinderen van Israël te geven, geboden heeft, ten dage dat Hij hen door Mozes zalfde: Het zij een eeuwige inzetting voor hun geslachten.

37. Dit, wat van hoofdstuk 1:1-7,27 gezegd met hetgeen vroeger (Exodus. 29:19 vv.) verhaald is, is de wet van het brandoffer, het spijsoffer, het zondoffer, het schuldoffer, het vuloffer en het dankoffer.

1)

1) Met dit slotwoord wijst Mozes aan, dat ervoor gezorgd is, dat niets bijkomstigs binnensloop, voortgekomen uit de gedachten van de mensen, tot verontreiniging van de offeranden. Door het ten dage, zegt hij, dat God op de berg Sinaï de offeranden heeft ingesteld, welke men Hem zou offeren en dat hij niets waarnemenswaardigs heeft weggelaten, opdat de mens niets zou durven volbrengen, tenzij wat in de wet was voorgeschreven. En zeker, omdat hij alle ceremoniën zo getrouw heeft samengevat, daaruit is gemakkelijk op te maken, hoezeer de onbezonnenheid om iets na te laten is te mijden en tegelijk iets uit stoutmoedigheid te verzinnen. Maar doel was alzo, door deze korte herinnering, het volk tot bezadigdheid te vermanen, opdat het de door God gestelde grenzen niet zou overschrijden..

Hiermee wordt het wetboek omtrent de offers afgesloten. Alle offeranden waren Verbondsplechtigheden en bedoelden de instandhouding van het Verbond, dat de Heere God met Zijn volk Israël had gesloten..

38. Die de HEERE Mozes deels op, deels bij de berg Sinaï geboden heeft, ten dage dat hij de kinderen van Israël gebod, hun Zijn bevelen gaf, dat zij hun offeranden aan de HEERE in de woestijn van Sinaï zouden offeren; waarna zij dan, als de Heere geëindigd had Zijn bevelen te geven, van daar verder voorttrokken, het beloofde land tegemoet.

Overzien wij nu aan het einde van deze afdeling nog eenmaal de offers van het Oude Testament, dan kunnen wij die verdelen:

I. Met betrekking tot de materie of stof, waaruit zij bestaan.

1) In *dierlijke of bloedige* offers van dieren, daartoe geschikt, d.i. rein, wier gebruik ook de Israëlieten tot voeding vergund was (hoofdstuk 11); van deze echter slechts de zodanige, die

tot het gewone huisvee behoren en daar gefokt en gekweekt worden, terwijl het wild, ook dat, waarvan het vlees gegeten mocht worden, zowel als vissen, uitgesloten is also:

a. Van het viervoetig gedierte het rund, het schaap en de geit van beide geslachten; toch heeft iedere offersoort haar bepaald voorschrift, welke diersoort en welk geslacht daartoe gebruikt moest worden.

b. Van het gevogelte de tortelduiven, evenals de jonge huis- en veldduiven, die intussen met uitzondering van enige reinigingsoffers, alleen door armen, als vergoeding voor de eerste soort mochten gebracht worden, en dus slechts de offers van mindere graad vormden, Terwijl de in hoofdstuk 14:4 bedoelde vogels voor een ceremonie (plechtigheid) dienden, welke nog niet tot het eigenlijke offer behoort.

2) In *plantaardige of bloedeloze* offers. Als eigenlijke offermaterie komt hier alleen de vrucht van graan en wijnstok in aanmerking, terwijl zout, olie en wierook slechts betekenisvolle toevoegselen tot de offers zijn, die aan deze nog een bijzonder karakter verlenen, dat zij niet van zichzelf hebben. Het eerste, de vrucht van graan, of nog juister van tarwe (gerstemeel kost uitsluitend bij het ijveroffer, Numeri. 5:15 met bijzondere bedoeling voor) kon op drievoudige wijze als offer gebruikt worden.

a. Als grutten of gebroken koren.

b. Als fijnmeel.

c. Als gebak, en ook dit weer in drieledige vorm, of als in de oven gebakken, deels koeken met olie gekneed, deels dunne vladen met olie bestreken, of als gebak op de plaat of vlakke pan, dat, hard zijnde, in stukken gebroken werd, nadat het reeds als deeg met olie gekneed geworden was, nogmaals met olie bestreken werd, of eindelijk als gebakken in de pan, als in olie gekookte koeken. Zoals van de reine dieren alle wild met de vissen uitgesloten was, also ook van de vruchten alle, die meer buiten de mens om groeien, tuin- en boomvruchten. Het behoort namelijk tot het begrip van het offer, als een gave van de mens aan de Heere, dat het in volkomen zin van het woord eigendom van de mens is, zijn eigendom in het zweet van zijn aangezicht en met zorgvuldigheid en moeite verworven; want het komt hier overal niet op de gave zelf, welke de Heere wel niet nodig heeft, maar op de gever aan; zijn zelfovergave aan de Heere zal in de gave haar werkelijke, zicht- en tastbare uitdrukking vinden; daarom moest deze een zodanige zijn, die als een deel van zijn leven is, en in de hoogst denkbare graad tot hem in een innerlijke betrekking staat, om hem ook werkelijk te kunnen vervangen.

II. Met betrekking tot het ritueel of de wijze van offering zijn:

1. bij de bloedige offers te onderscheiden:

a. De voorstelling aan de Heere, waardoor hij, die het offer brengt, zijn verlangen te kennen gaf, om de gemeenschap met Hem, die daar woonde en beloofd had zich in genade aan Zijn volk te openbaren, te vernieuwen of te bekrachtigen, en waarmee zonder twijfel een

onderzoek door de dienstdoende priesters verbonden was, of het offerdier ook met de wettelijke voorschriften overeenkwam.

b. De handoplegging, waardoor het goed bevonden offer door hem, die het gebracht had, tot zijn plaatsbekleder gesteld werd, opdat het werkelijk lijde en zinnebeeldig doe, wat hij eigenlijk zelf lijden moet, en wat hij geestelijk in en met dit wilde doen.

c. De slachting, waarmee door de eigen hand van de offeraar het dier nu werkelijk leed, wat het in zijn plaats lijden moest, de dood.

d. De bloedbesprenkeling, waarbij de priesterlijke middelaar het verse nog dampende bloed in de onmiddellijke nabijheid van de heerschappij van de goddelijke genade bracht, en voor hem, wiens ziel door dit bloed moest bedekt worden, genade verwierf.

e. De verbranding, òf van het geheel, òf van het beste, het edelste van het vlees, waardoor zinnebeeldig voorgesteld werd wat op geestelijke wijze de offeraar met zich moest laten doen.

f. De maaltijd, welke de Heere, daar, waar niet alles was verbrand geworden, van het overblijvende vlees òf alleen voor zijn dienaars, de priesters, òf tegelijk ook voor de offeraar verordende, voor die, om hen aan zijn tafel te spijzigen, voor deze om hem in Zijn gemeenschap te sterken.

2. Bij de onbloedige offers daarentegen is het ritueel veel eenvoudiger, daar hier de handoplegging, slachting en bloedbesprenkeling vanzelf wegvielen; deze offers werden in de regel, zo niet uitsluitend, in verbinding met een bloedig offer gebracht, aan deze lag deels de daardoor aangebrachte verzoening ten grondslag; deels ging met hun natuur ook hun ritueel daarop over.

III. Met betrekking tot hun betekenis verdeelt men de offers:

1. In zodanige, welke gebracht werden door hen, die nog in de staat van genade of in de Verbondsgemeenschap met de Heere leefden, en tot bevestiging of versterking van die gemeenschap dienden.

a. Brandoffers.

b. Spijs- en drankoffers.

c. Dankoffers (lof-, gelofte- en vrijwillige offers). Terwijl in het brandoffer de offeraar zich opnieuw aan de Heere tot een volkomen en eeuwig eigendom overgaf, en in spijs- en drankoffer de vruchten van de heiliging van zijn leven Hem zinnebeeldig aanbood, verblijdde hij zich aan de maaltijd, bij het dankoffer gehouden, over zijn gemeenschap met Hem.

2. In de zodanige die gebracht werden door hen, die buiten de genadestaat zich bevonden, en waardoor de wederopname in de Verbondsbetrekking moest bewerkt worden. Dat zijn de eigenlijke zoenoffers, namelijk:

a. De zondoffers, welke de verzoening van een enkele begane misdaad, welke voor verzoening vatbaar was, bedoelden.

b. De schuldoffers, die hetzelfde bedoelden, maar slechts daar in aanmerking kwamen, waar behalve de verzoening van de zonde tegelijk de genoegdoening voor een tegen de Heere of de naaste begane rechtsverkrachting in aanmerking kwam. Vergeten wij niet, dat ook aan de beide andere van de bloedige offers, het brand- en dankoffer, het denkbeeld van verzoening eigen was, dat zij namelijk altijd weer opnieuw de algemeen menselijke zondigheid moesten verzoenen; zo riep de grote, door het gehele leven van de oudtestamentische gemeente heengaande allegorie of beeldspraak van de offers heen, bestendig: Zoekt de vergeving van uw zonden (zoenoffer), wijdt u aan de Heere met lichaam en ziel toe (brandoffer), doet recht en gerechtigheid (spijs- en drankoffer), verblijdt u in Zijn gemeenschap, dankt Hem voor Zijn genade; roept Hem aan in de nood (dankoffer). In de plaats van de allegorie is in het Nieuwe Testament de geschiedkundige werkelijkheid getreden, en wel in het leven, lijden en sterven van onze Heer en Heiland, Jezus Christus, die alle verschillende eigenschappen van het offer in het Oude Testament over verschillende offers verdeeld en door een offerritueel van verschillende vormen uitgedrukt, in zich verenigt. De brief aan de Hebreeën geeft daarover meer licht, en ook zullen wij ter gelegener tijd daar aanwijzen, hoe het een offer, dat Christus in Zichzelf gebracht geeft, niet alleen alle oudtestamentische offers in zich heeft opgenomen, maar ook ze alle zeer ver overtreft..

HOOFDSTUK 8.

WIJDING VAN DE PRIESTERS.

I. Vs.1-13. Nadat also de wet van de offer in haar voornaamste delen ontwikkeld, en daarmee de grond gelegd is voor de nu beginnende bestendige dienst in het heiligdom is het de tijd, dat zij, die tot de uitoefening van hun ambt geroepen zijn, met dit ambt op een plechtige wijze worden bekend gemaakt. De Heere beveelt dus aan Mozes, de reeds in Exodus. 29 voorgeschreven priesterwijding nu aan Aäron en zijn zonen voor de verzamelde gemeente te voltrekken, en zo volbrengt Mozes volgens het goddelijk bevel het EERSTE deel van de heilige handeling door wassing, kleding en zalving.

1. Verder, (opnieuw, Leviticus. 1:1; 6:8) sprak de HEERE uit de tent der samenkomst tot Mozes, zeggende:

2. Neem Aäron en zijn zonen met hem, 1) en de (Exodus. 28) voor hen bestemde heilige klederen, en de (Exodus. 30:22) verordende zalfolie, daartoe de var, jonge stier, van het zondoffer, en de twee rammen zonder gebrek, de een tot een brand- de ander tot een dank- en eigenlijk wijoffer, en, tot volmaking van het laatste de korf van de ongezuurde broden, en de (Exodus. 29:2) opgenoemde twee soorten van koeken tot spijsoffer.

1) Dat Aäron niet zichzelf tot priester heeft opgeworpen, maar op Gods bevel door Mozes daartoe is gewijd, daarin is hij ook een schaduwbeeld van dan Grote Hogepriester, welke naar het woorden van de Apostel (Hebr.5:5) zichzelf niet heeft verheerlijkt, maar Die, die tot Hem gezegd had: Gij zijt mijn Zoon, heden heb ik u gegenereerd. De wijding van Aäron en zijn zonen werd volbracht naar het voorschrift vermeld in Exodus. 29:1-36; 40:12-15. Tegelijk met de zalving had ook plaats die van de tent der samenkomst en van het altaar met zijn gereedschappen, volgens Exodus. 29:37; 30:26-29; 40:9-11.

3. En verzamel de gehele vergadering 1) aan de deur van de tent der samenkomst, in de nabijheid van het brandofferaltaar, om daar in hun tegenwoordigheid te doen, wat Ik u met betrekking tot de priesterwijding heb voorgeschreven.

1) Onder de gehele vergadering hebben wij hier te verstaan de oudsten, de hoofden van de verschillende stammen en geslachten en gezinnen. Daarom moest de gemeente aanwezig zijn, omdat voortaan Aäron en zijn zonen de middelaars zouden zijn tussen God en Israël. Israël moest weten, dat Aäron en zijn zonen zich niet hadden opgedrongen, maar dat zij volgens Goddelijke verordening daartoe door Hem zelf waren geroepen. Daarom deelde Mozes, voordat hij tot de heilige handeling overging, ook het bevel van God mee..

4. Mozes nu deed, zoals de HEERE hem geboden had, en de vergadering van de oudsten werd verzameld aan de deur van de tent der samenkomst, waarheen hij ook Aäron en zijn zonen had laten komen en de vroeger genoemde offerbenodigdheden.

5. Toen zei Mozes tot de vergadering: dit, wat ik nu zal voorschrijven, is de zaak a) die de HEERE mij geboden heeft te doen.

a) Ex.29:4

6. En Mozes deed Aäron en zijn zonen uit de menigte van het volk tot zich in de nabijheid van de tent der samenkomst, (Exodus. 28:1) naderen, en waste hen met dat water 1) uit het bekken, dat onder het koperen wasvat was.

1) Deze wassing zag op de natuurlijke onreinheid, waarvan zij gereinigd moesten worden, en op de reinheid, die tot een heilzame waarneming van de heilige priester- en middelaars-bediening wordt gevorderd, en zonder welke die dienst geheel niet aannemelijk zou zijn; waarom dan ook de Apostel, in tegenstelling van het onvolmaakte priesterschap van Aäron, van de tegenbeeldende Hogepriester Christus zeggen kon: Zodanig een Hogepriester betaamde ons heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren. (Hebr.7:26).

Wanneer de priesters zuiver waren bevonden, dan werden zij tot de wassing uitgebracht aan de deur van de tent der samenkomst, dat is in de voorhof, nabij het wasvat. Daar moesten zij dan zeven dagen en zeven nachten onophoudelijk blijven (Leviticus. 8:35). Dit was een afschaduwing en voorstelling van de verbondmaking van de gelovigen met God. (Nu is het in mijn hart met de Heere een Verbond maken.) Zeven is altijd in de Schrift het getal van de overeenkomst of van het Verbond tussen God (voorgesteld door het getal drie) en de mens (voorgesteld door het wereldgetal vier; want drie en vier vormen tezamen het zevental). Vandaar reeds in Abrahams tijd het gebruik om bij elk verbond zeven lammeren of ooien te offeren; gelijk dan ook het woord eedzwering bij het maken van een verbond, in het Hebreeuws wordt uitgedrukt: "zevenen" Vergelijk bijvoorbeeld Ber-séba, de put van de eedzwering (Genesis 26:23-33). Gedurende deze zeven dagen werden zij dagelijks gewassen met water, en daardoor van het overige van het volk afgezonderd, om priesters van God te zijn. Die wassingen waren een herhaalde verwijting over hun zonden en onreinigheid, waardoor zij zichzelf onbekwaam hadden gemaakt tot het oefenen van de reine en heilige dienst van de Heere; en in het algemeen schaduwden zij af, het overtuigingswerk van de Heilige Geest, (Johannes 16:7) waardoor de zondaar wordt overgehaald om de besmettingen van deze tegenwoordige wereld te ontvluchten, en zich geheel en onverdeeld toe te wijden aan de dienst van de Heere..

7. Daar deed hij, nadat zij de linnen onderkleding hadden aangetrokken, hem, tot de Hogepriester bestemde Aäron, de uit wit lijnwaad geweeft rok 1) aan, en gordde hem met de driekleurige gordel, en trok hem de uit donkerblauwpurpergaren vervaardigde en met de granaatappels en bellen voorziene mantel aan; ook deed hij hem de uit gouddraad, wit lijnwaad en donkerblauw, donkerrood en karmozijnrood purper gewerkte efod aan, en gordde die met de kunstige riem, de uit dezelfde stof vervaardigde gordel van de efod en ombond hem daarmee.

1) Over de betekenis van de Hogepriesterlijke kleding zie Ex 29.1.

8. Voorts deed hij hem de borstlap aan en voegde aan a) de borstlap de als onderpand van goddelijke verlichting en regering Urim en de Tummim, de beide licht en recht genoemde voorwerpen.

a) Ex.28:29

9. En hij zette de uit dezelfde stof als de priesterlijke rok vervaardigde hoed op zijn hoofd, en aan de hoed boven zijn aangezicht zette hij de gouden plaat, de kroon van de heiligheid met het opschrift: de HEILIGHEID DES HEEREN, a) zoals de HEERE Mozes geboden had.

a) Ex.28:36; 29:6

10. Toen nam Mozes de zalfolie 1) en zalfde door besprenkeling daarmee de tabernakel en al wat daarin was, de Ark van het Verbond, het reukaltaar, de gouden kandelaar, de tafel van de toonbroden, en al het gereedschap, en heiligde ze op deze wijze tot middelen en werktuigen van die genadegaven, welke de Heere wilde medelen aan het volk, door de dienst van Zijn priesters, welke zij door middel van al deze voorwerpen te verrichten hadden.

1) De priesters werden gezalfd, zodra de kleding geschied was. In het heiligdom werd de gewijde hoorn bewaard, waarin olie was, bestaande uit een allerkostelijkst mengsel van uitgeperste olijven met specerijen. Die olie was daardoor een zinnebeeld van liefelijkheid en duurzaamheid. Zij werd uitgestort op het hoofd van de priester, en vloeide van daar nederwaarts langs de baard en tot aan de zomen van het gewaad, zie Psalm 133.1-3. Op deze zalving doelt Johannes, zeggende: "Gij hebt de zalving van de Heilige." Voor de priester betekende het, de genadige mededeling van die gaven, welke hij overeenkomstig zijn priesterambt behoefde. Als schaduw voor het Nieuwe Testament was de olie, de velerlei gaven van de Heilige Geest. Christus is de hoorn, die God ons opgericht heeft in Davids huis (Luk.1:69). Uit die gezegende Hoorn van zaligheid wordt Zijn volk bedeed met alle geestelijke gaven en zegeningen (Psalm. 68:19); en ontvang de eernaam van christenen, omdat zij door Zijn olie geroepen en bekwaam gemaakt zijn om te wezen: profeten, tot het verkondigen van de deugden van Hem, Die hen liethad; priesters, om zich Hem over te geven als een dankoffer; en koningen, om tegen al Zijn en hun vijanden te strijden, en over die vijanden te triomferen in Zijn kracht..

11. En hij sprenkelde daarvan op het in de voorhof staande altaar, niet zoals op de tent der samenkomst en al wat daarin was éénmaal, maar zevenmaal en al zijn gereedschap, dus ook de aspotten, schoffels, bekkens enz. (Exodus. 27:3), en hij zalfde zo het altaar en al zijn gereedschap, evenals het wasvat en zijn voet besprenkelde hij, maar dit slechts eenmaal, om die eenvoudig te heiligen, terwijl het altaar door de zevenvoudige besprenkeling zeer heilig geworden was. (Exodus. 40:10).

12. Daarna goot hij een groot deel a) van de zalfolie op het hoofd¹⁾ van Aäron, en hij zalfde hem, om hem te heiligen tot een middelaar van de genadegaven voor het volk.

a) Psalm. 133:2

1) Volgens de Joodse overlevering moet de zalving van Aäron van die van zijn zonen onderscheiden zijn geweest. Bij Aäron werd de zalfolie op het hoofd uitgegoten, bij zijn zonen slechts het voorhoofd met olie bestreken. Voor deze opvatting is veel te zeggen, omdat ook hoofdstuk 21:10,12 een onderscheid gemaakt wordt tussen de zalving van de Hogepriester en die van de gewone priester. De Hogepriester, of, zoals hij ook wel genoemd wordt in de oorspronkelijke tekst, de grote priester, wat hetzelfde denkbeeld in zich sluit, draagt ook de naam van de gezalfde priester. Dit was niet, omdat hij alleen gezalfd was. Maar hij draagt die naam, omdat hij zo niet op een andere wijze, dan toch in veel ruimere mate, de zalving met de heilige olie heeft ontvangen, dan de gewone priesters haar ontvangen hebben.

13. Ook deed Mozes de zonen van Aäron naderen en trok hun, die tot gewone priesters waren gewijd, rokken, priestermantels van piqué-achtig geweeft lijnwaad aan, en gordde hen met een driekleurige gordel, en bond hun de voor hen bestemde mutsen op, hoofdbedeksels van wit linnen, in de vorm van bloemkelken, en zalfde ze wellicht door bestrijking van hun voorhoofd met heilige olie, a)zoals de HEERE Mozes geboden had. 1)

a) Ex.29:9

1) Volgens de mening van de Rabbijnen heeft Mozes bij deze bestrijking hun de Hebreeuwse letter, waarmee het woord Cohen, d.i. priester, begint, op het voorhoofd getekend; maar het moet nog bewezen worden, dat deze mening juist is. In geen geval komt iets op een dergelijk teken aan, anders had de Heilige Schrift daarvan wel melding gemaakt; wel is het opmerkelijk dat de gewone priesters alleen met olie werden bestreken, terwijl Mozes de Hogepriester daarmee geheel overstort. Want in hem zou het heiligingsambt zich concentreren; hij zou het in zijn gehele volheid bezitten en niet alleen van enkelen, maar van de gehele gemeente middelaar zijn; terwijl het priesterschap van de gewone priesters slechts een gedeeltelijk priesterschap, een van mindere rang was; om die volkomen zalving wordt de priester dan ook de "Gezalfde" priester (Leviticus. 4:3; 6:22), of de "heilige van de Heere" genoemd (Psalm. 106:16)

II. Vs.14-36. Hierna gaat Mozes tot het tweede deel van de heilige handeling over en brengt de drie offers, het zondoffer, het brandoffer en het dankoffer; bij het laatste vult hij Aäron en zijn zonen de handen, en bevestigt hen daardoor in de werkzaamheden en emolumenten (rechten van genot) van hun priesterlijk ambt. De wijding, zowel in haar eerste als tweede deel wordt zeven dagen achtereenvolgende herhaald, gedurende welke tijd zij, die gewijd worden, het voorhof van de tabernakel niet mogen verlaten.

14. a) Toen deed hij de (vs.4) meegebrachte var van het zondoffer komen. En Aäron en zijn zonen, voor wie dat offer bestemd was, legden hun handen op het hoofd van de var van het zondoffer. 1)

a) Ex.29:1

1) Door een zondoffer, want zo luidt het bevel van de Heere: "Brengt een var nabij de tent, (dat is dus bij het altaar) en laten de priesters hun handen op zijn hoofd leggen." Die

handoplegging was een belijdenis van hun zonden. Zij bekenden daarmee waardig te zijn, en zelf te worden geslacht; maar zij betuigden daarmee tevens, hun ongerechtigheden en schulden over te dragen aan de var. Daarop moest die var geslacht, en van zijn bloed aan de hoornen van het altaar gestreken worden. Het niervet en het ingewandsvet, dus het beste gedeelte, moest worden aangestoken; terwijl het vlees en het vel met vuur verbrand moesten worden buiten het leger. Het vet van het zondoffer beeldt altijd af de ziel van de Heiland, als het beste deel van Zijn mensheid. Het vlees en de huid van het zondoffer, Jezus' lichaam. Het was dus geheel en al zinnebeeldig een overdragen van eigen vloek aan Hem, Die als een vloek ook buiten de legerplaats van de heilige stad moest sterven. (Hebr.13:11-13).

15. En men, een van hen, die gewijd moesten worden, waarschijnlijk Aäron zelf, slachtte hem, namelijk het door handoplegging met de doodschuld beladen dier, en Mozes nam een deel van het bloed, en deed het met zijn vinger rondomop de hoornen van het altaar, en ontzondigde daarmee, behalve de persoon van de offeraar, ook de plaats van hun aanstaande handeling, het altaar; 1) daarna goot hij het overige bloed uit aan de bodem van het altaar en heiligde het, om hiervoor verzoening te doen 2) (Leviticus. 16:16).

1) Het altaar werd op die wijze van bloedspreukeling langs de hoornen "ontzondigd," waarbij wij te denken hebben aan een ontsmetting van de onreinheid, die het door menselijke aanraking en behandeling, tot hiertoe ondergaan, aankleefde. Zouden toch de offers, die erop gebracht werden, God aangenaam wezen, dan moesten die offers zelf niet alleen rein zijn, maar ook dat, waarop ze Hem gebracht of aangeboden werden, gelijk dit zijn hoogste vervulling heeft gehad in het offer van de Heere Christus, Die dat God, Zijn Vader, met een volkomen, rein en heilig gemoed gebracht heeft door de Heilige Geest, die in al Zijn volheid in Hem wonen. Daarop worden wij dan ook in het Nieuwe Verbond gewezen, waar geschreven staat: "Hoeveel te meer zal het bloed van Christus, Die door de eeuwige Geest zichzelf God onstraffelijk opgeofferd heeft, uw geweten reinigen van dode werken om de levende God te dienen." (Hebr.9:14)

2) Niet alleen moest het altaar ontreinigd en geheiligd worden van de zonden, waarmee het besmet was, maar ook moest voor die zonden, voor het altaar, verzoening bij God worden gedaan. Daarop doelde die tweede handeling..

16. Voorts nam hij de vetstukken, die alleen bij een zondoffer op het altaar mochten verbrand worden, (Leviticus. 4:8 vv., 19,26,31, 35) namelijk al het vet, dat aan de ingewanden is, en het net van de lever, en de twee nieren en haar vet (Leviticus. 7:3 vv.) en Mozes stak het aan op het altaar.

17. Maar de var met zijn huid, en zijn vlees en zijn mest, heeft hij op een reine plaats (Leviticus. 4:12) buiten het leger met vuur verbrand, 1) a) zoals de HEERE Mozes geboden had.

a) Ex.29:14 Leviticus. 4:11

1) Hoogstwaarschijnlijk geschiedde dit ook met dit zondoffer voor de priester, omdat het offer tot ontzondiging diende, hoewel de geestelijke betekenis ons niet recht duidelijk in Gods Woord is verklaard. Sommigen menen, zoals Henry en Stachhousen, dat de reden hiervan was: dat evenals de zonden van het volk op een schaduwachtige wijze en als een uitbreiding van het werk van de volmaakte Hogepriester Christus verzoend werden door de priester, die door het eten van de zondofferanden duidelijk toonden, dat zij ongerechtigheid dragen, gelijk gezegd wordt (hoofdstuk 10:17), zo ook de zonden van de priester zelf door de wettische offeranden, die zij zelf offerden, op een dergelijke wijze werden verzoend, dat zij duidelijk gewezen werden, naar een volmaakte Hogepriester, ter wegneming van hun ongerechtigheid, die zij allen als voorbeeld droegen, wanneer zij voor anderen offerende, van de zondoffers aten; en mogelijk is de reden, waarom Mozes weer van dit voorrecht werd uitgesloten geweest, dat hij bij de inwijding evenzo als priester, hoewel een buitengewone, werd aangemerkt, zoals hij ook uit de stam van Levi was, en aan hem de naam van priester gegeven is (Psalm. 99:6)

18. Daarna deed hij de ram (vs.1) van het brandoffer¹⁾ bijbrengen, en Aäron en zijn zonen leiden, zoals dit bij ieder bloedig offer door de offeraar geschieden moest, hun handen op het hoofd van de ram.

1) De priesters moesten opnieuw hun handen op het hoofd van die ram leggen, ten teken van ruiling of verwisseling. Daarna moest het bloed van het ram rondom op het altaar worden gesprenkeld; waarna men de huid afstroopte en de ram in delen verdeelde, die aldus geheel en al aangestoken en verbrand moest worden op het altaar, en dat wel "tot een liefelijke reuk voor de Heere." Daardoor eigenden de priesters zichzelf de Heere toe, en gaven zich aan Hem over, om uit te doen de oude mens met al zijn begeerlijkheden, en de leden te doden, die op aarde waren, ten einde also niet zichzelf meer te leven, maar Die, die in hun plaats gestorven was..

Ook dit brandoffer hier wees op Christus Jezus. Was het voor de priester een bewijs van zijn gehele overgave en toewijding aan God, het wees tevens op Christus Jezus, die zich geheel de Vader zou overgeven, om een eeuwige verzoening aan te brengen en die voor al de zijnen het leven door de dood zou overwinnen. Omdat hierop gewezen werd door het brandoffer, moest het ook geheel en al door het vuur worden verteerd..

19. En men slachtte hem (vs.15). En Mozes sprenkelde al het bloed, zoals dit (hoofdstuk 1:5) was voorgeschreven, op het altaar rondom.

20. Hij deelde ook de ram in zijn delen, liet hem door Aäron en zijn zonen verdelen en Mozes stak zelf op het altaar het hoofd aan en die delen en het smeer (zie "1Sa 5.4"); juister: de voor het verdelen uit het dier weggenomen vetdelen.

21. Doch de ingewanden en de onderschenkels waste hij, liet hij door hen, die gewijd moesten worden, wassen met water uit het koperen wasvat, en Mozes stak, terwijl hij ook deze bij de vroeger opgenoemde stukken voegde, die gehele ramaan op het altaar; het was een brandoffer

tot een liefelijke reuk, 1) een vuuroffer was het voor de HEERE, a) zoals de HEERE Mozes geboden had.

a) Ex.29:18

1) Tot een liefelijke reuk, d.i. God aangenaam, zodat Hij het aannam..

22. Daarna deed hij de andere ram, de ram van het vuloffer bijbrengen. 1) Deze ram moest dienen om Aäron en zijn zonen de handen te vullen, d.i. hun dezelfde offergaven mee te delen, welke zij later bij hun dienst als middelaar van het volk op het altaar moesten offeren, en Aäron met zijn zonen legden hun handen op het hoofd van de ram (vs.18).

1) Ook op het hoofd van deze ram moesten de priesters de handen leggen. En als daarna die ram geslacht werd, moest er van het bloed gestreken worden aan de rechteroorlel, de rechterduim en op de rechterteen van de priester. Hoofd, handen en voeten werden daardoor gereinigd, om wapens van gerechtigheid te worden, toegewijd aan de dienst van de Heere. Vervolgens moest dat bloed vermengd met heilige zalfolie op hun kleren gesprenkeld worden, als een bewijs hoe het bloed van reinigmaking en de Geest van genade samenwerken, om aan de gelovige een gestalte te geven, waardoor hij voor God en mensen welbehagelijk en aangenaam wordt..

23. En men slachtte hem (vs.15). En Mozes nam enige druppels van zijn bloed, en deed het op het lelletje van Aärons rechteroor, en op de duim van zijn rechterhand, en op de grote teen van zijn rechtervoet (Ex.29:20).

24. Hij deed ook de zonen van Aäron naderen, en Mozes deed van dat bloed op het lelletje van hun rechteroor, en op de duim van hun rechterhand, en op de grote teen van hun rechtervoet; 1) daarna sprenkelde Mozes het overige van dat bloed rondom op het altaar, vermengde van het weer aflopende bloed enige druppels onder het overblijfsel van zalfolie (vs.9 vv.) en volbracht de (vs.30) voorgestelde plechtigheid.

1) Waren zij schuldig en bevlekt voor God, én wat hun horen naar Hem betreft, én wat betreft hun doen van Gods wil, én wat aangaat hun wandelen in Zijn wegen, daarom moesten zij eerst vergeving ontvangen; die schuld, die vloek moest eerst worden uitgewist; vóórdát zij Hem welbehagelijk in Zijn heiligdom zouden kunnen dienen.

25. a) En hij nam nu, eer hij tot het ontsteken van het vuloffer overging, eerst de daartoe bestemde delen van het offerdier, namelijk het vet en de staart, en al het vet, dat aan de ingewanden is, en het net van de lever, en de beide nieren en haar vet (vs.9 vv.); daartoe de rechterschouder, die bij andere dankoffers de dienstdoende priesters als hun aandeel toegewezen was (Leviticus. 7:32).

26. Ook nam hij uit de korf van de ongezuurde broden, die voor het aangezicht des HEEREN was (vs.1) een ongezuurde koek en een geoliede broodkoek, en een vlade, en hij legde ze op dat vet en op de rechterschouder.

27. En hij gaf dat alles in de handen van Aäron en in de handen van zijn zonen, om ze hun de een na de ander te vullen, en bewoog die ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN (zie "Ex 29.24).

28. Daarna nam Mozes ze uit hun handen en stak ze aan op het altaar, op het brandoffer, dat toen nog brandde; zij waren vuloffers: daarom legde Mozes de stukken, die verbrand moesten worden; op de handen van Aäron en van zijn zonen, en bewoog ze voor de Heere; maar zij waren toch ook vuloffers, daarom nam hij deze stukken weer uit hun handen en stak ze op het altaar aan, tot een liefelijke reuk: het was een vuuroffer voor de HEERE.

29. Voorts nam Mozes de borst, die niet als de rechterschouder op het brandaltaar neergelegd was, en bewoog ze ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN; hij deed also met de borst van een ram van het vuloffer, zoals met die van een gewoon dankoffer (Leviticus. 7:30). Zij werd Mozes ten dele van de ram van het vuloffer, a) zoals de HEERE Mozes geboden had, 1) zodat hem aldus datgene toeviel, wat in de toekomst voor de gehele priesterschaar zou zijn (Leviticus. 7:31).

a) Ex.29:26

1) Ook nu lezen wij gedurig, zoals de Heere Mozes geboden had, en dat, om te doen uitkomen, dat alles, wat plaatsvond, was volgens het Woord van God. Neen, niet van menselijke uitvinding was die dienst onder Israël, maar van Goddelijke oorsprong. Voortgekomen uit de eigen gedachte van God.

30. Mozes nam ook van de zalfolie en van het bloed, dat op het altaar was, en sprenkelde het mengsel van zalfolie en bloed op Aäron, op zijn kleren en op zijn zonen en op de kleren van zijn zonen met hem, en hij heiligde Aäron, zijn kleren en zijn zonen en de kleren van zijn zonen met hem

1) (zie "Ex 29.21).

1) Met de zalfolie en met het bloed nog eens besprenkeld, duidde het slot van de plechtige wijding aan, dat de Heere God Aäron en zijn zonen bekwaam maakte tot hun heilig ambt, en met hen in verzoende betrekking stond. Door deze besprenkeling werden de Priesters hier met hoger kracht van het geestelijke leven begenadigd..

31. En Mozes zei, als hij niet alleen deze plechtigheid, maar ook al wat (vs.25-29) over het vullen van de handen, het bewegen en het aansteken van de eigenlijke offerdelen bevolen was, volbracht had, tot Aäron en tot zijn zonen: Ziet dat overige vlees voor de deur van de tent der samenkomst en eet hetzelfde daar als offermaaltijd, bovendien het brood, dat in de korf van het vuloffer is, waarvan mede een deel (vs.26) tot vuloffer was gebruikt geworden, zoals Ik geboden heb, zeggende: Aäron en zijn zonen zullen dat eten.

a) Ex.29:32 Leviticus. 24:9

32. Maar het, na de gehouden maaltijd, overige van het vlees en van het brood, zult gij niet tot de volgende morgen bewaren, maar nog heden, zoals bij het lofoffergeschiedt, (Leviticus. 7:15) met vuur verbranden.

1)

1) Het offervlees mocht, omdat het heilig vlees was, alleen door de priester voor de deur van de tabernakel gegeten worden, en wat over was, moest met vuur worden verbrand, ook weer, opdat het niet ontheilgd zou worden..

33. Ook zult gij uit de deur van de tent der samenkomst, zeven dagen niet uitgaan, tot aan de dag, dat vervuld worden de dagen van uw vuloffer, en de verdere aan u tevolbrengen wijding; want zeven dagen zal men op dezelfde wijze uw handen vullen. 1)

1) Deze herhaling van de wijding is als een bekrachtiging daarvan te beschouwen; de vaststelling ervan op zeven dagen is echter uit de heiligheid van het getal zeven als teken van de voleindiging van het werk van God te verklaren..

34. Zoals men gedaan heeft op dezelfde dag, also heeft de HEERE te doen geboden, om voor u geheel verzoening te doen, en u te heiligen, opdat gij also uw bediening aanvaardt.

35. Gij zult dan, zoals gezegd is (vs.33) aan de deur van de tent der samenkomst in de voorhof blijven, dag en nacht, 1) zeven dagen, en zult de wacht van de HEERE waarnemen, 2) de door God voor u verordende wijding geregeld ondergaan, en het verband tussen deze verschillende delen niet verbreken door terug te keren in het gewone, dagelijkse leven, opdat gij niet tot straf voor uw lichtzinnigheid sterft; 3) want also is het mij geboden.

1) Hiermee wordt aangeduid, dat de priesters nooit, noch overdag noch 's nachts ontslagen zouden zijn van de dienst van de Heere, dat zij immer moesten zorgen voor de welstand van het huis van de Heere..

2) In het Hebreeuws Schemarthem et-mischmereth Jahveh. Gij zult de hoede, de bewaking van de Heere waarnemen, d.i. gij zult doen, wat tot bewaking van de Heere en tot waarneming van Zijn wet bevorderlijk kan zijn. De Schomerim waren degene, wie de wacht over Gods Kerk op aarde was aanbevolen (Ezechiël. 3:7; Jesaja. 56:10) d.i. de Profeten, de priesters en de Levieten..

3) Wel was de straf zwaar, maar men vergete niet, dat Aäron en zijn zonen geheiligde personen waren, en dat hun zonde een geheel volk ten verderve was..

36. Aäron nu en zijn zonen deden al de dingen, die de HEERE door de dienst van Mozes geboden had.1) Zij verwijderden zich zeven dagen lang niet van het heiligdom, maar onderwierpen zich volkomen aan de voor hen bepaalde wijding.

1) Daar op de 1ste Abib, in het 2de jaar na de uittocht (Exodus. 40:2,17) de tabernakel werd opgericht, en waarschijnlijk op de beide volgende dagen de offerwetten werden gegeven

(Leviticus. 1-7), moeten de dagen van 4-10 Abib de dagen van de wijding geweest zijn; op de laatste van deze dagen volgde tegelijk de afzondering van het Paaslam voor het nu nabij zijnde Paasfeest (Exodus. 12:1 vv.), waarvan de viering van 12-21 Abib ons in Numeri. 9:1-5 beschreven wordt. Op de 14de dag van de andere maand (Jijar) had er dan een naviering van het Pascha plaats voor sommigen, die op de juiste tijd het Pascha niet hadden kunnen vieren (Numeri. 9:6-14), en op de 20ste dag van diezelfde maand brak men op van Sināi (Numeri. 10:11 vv.), nadat Israël bijna een jaar daar was gelegerd geweest. (Exodus. 19:1).

Wegens de onvolmaaktheid van de schaduwdienst (men moet dit wel in het oog houden), moest dus dat, wat in Christus' Persoon en werk onafscheidelijk verenigd was, door drie onderscheidene offers voorgesteld worden. Eenvoudig zouden wij hier kunnen zeggen, dat de inwijding van de priesters (dat wil zeggen: de intrede van arme zondaren als verlore kinderen van God in Zijn kerk) geschiedt door Christus, als de grote vloekwegner; door Christus, Die het handschrift van de zonde uitgewist en daardoor tevens de oude mens gedood en van zijn heerschappij beroofd heeft; en door Christus, Wiens bloed en Geest reinigen van alle vlekken, en Die daardoor oorsprong en voedsel is van een nieuw leven in Zijn gemeenschap..

HOOFDSTUK 9.

HET EERSTE OFFER VAN AÄRON WORDT DOOR VUUR VERTEERD.

I. Vs.1-24. Op de achtste dag, de dag na de zevendaagse priesterwijding, aanvaarden Aäron en zijn zonen, na het gewone morgenbrandoffer, hun bediening met een zond- en brandoffer voor zichzelf, en een zond-, brand-, spijs- en dankoffer voor het volk. Als Mozes zijn broeder nu in de tent der samenkomst brengt, om hem de Heere als Hogepriester voor te stellen, en daarna met hem weer de voorhof betreedt, verschijnt de heerlijkheid des Heeren in de wolk, en een vuurstraal, die daaruit neerschiet, verteert de op het altaar brandende offers.

1. En het geschiedde op de achtste dag, naar onze berekening op 11 Nisan of Abib, dat Mozes, die op deze dag nog eenmaal, zoals al de tijd sedert de oprichting van de tabernakel, (Exodus. 40:29), het gewone morgenbrandoffer zelf gebracht had (vs.17), riep Aäron en zijn zonen, en de oudsten van Israël, als vertegenwoordigers van de gemeente.

2. En hij zei tot Aäron, die nu zijn bediening aanvaarden en, zoals Mozes door de Heere wist (vs.4) bij deze gelegenheid het zegel van de Goddelijke bevestiging van zijn wijding ontvangen zou; neem U een kalf, want een volwassen stier is voor ditmaal na de vele offers, die in de afgelopen 7 dagen reeds gebracht zijn, niet nodig, een jong rund 1) ten zondoffer, 2) voor u en uw zonen, en een ram ten brandoffer, die zoals dit betaamt, volkomen zijn, en breng ze voor het aangezicht des HEEREN.

a) Ex.29:1

1) De in de plaatsstelling van een iets geringer dier, dan in Leviticus. 4:3 bevolen is, tot een priesterlijk zondoffer wijst aan, dat de verzoening van de vorige dagen nog kracht bezit; dat echter in het algemeen een zondoffer moet worden gebracht, wijst erop, dat de oudtestamentische offerdienst niet heiligen kan; voortdurend moet die herhaald worden, want in haar geschiedt ieder jaar weer gedachtenis aan de zonde..

2) Nu legde Mozes zijn priesterambt neer en Aäron moest zijn Hogepriesterschap aanvaarden met een zondoffer, om aan te tonen, dat hij, hoewel Hogepriester zijnde, echter een zondig mens, geenszins de ware Hogepriester en maar slechts een voorbeeld was van Hem, Die zonder zonde zijnde, Zichzelf tot een zondoffer en rantsoen voor anderen offeren zou..

3. Daarna spreek tot de kinderen van Israël, waarvan de oudsten hier tegenwoordig zijn zeggende: neemt een geitebok, 1) ten zondoffer van de gemeente, en een kalf en een lam, eenjarig, volkomen ten brandoffer.

1) D.i. een jong bokje. Voor een bepaalde zonde werd een jong rund ten zondoffer geëist: maar hier was het een zondoffer in het algemeen. Wel een bewijs, dat in de grond van de zaak de verzoening niet afhing van de waarde van het offer, maar van het bloed van het Lam van de verzoening..

4. Ook een os, een mannelijk of vrouwelijk rund (Leviticus. 3:1; 4:10 vv.) en ram 1) ten dankoffer, om voor het aangezicht des HEEREN te offeren; en brengt spijsoffer van meel (Leviticus. 2:1) met olie gemengd; 2) want heden zal de HEERE u verschijnen, 3)u Zijn aanwezigheid op bijzondere wijze openbaren.

1) De woorden in de grondtekst geven aan, dat én de os én de ram tot hun volle kracht moesten gekomen zijn. Een groot offer werd dus geëist, opdat er een kostelijke feestmaaltijd zou zijn..

Voor Aäron werd geen dankoffer geëist, wel voor de vergadering van het volk. Dit komt, omdat Aäron in dit geval priester en offeraar tegelijk was..

2) Dit diende, om het dankoffer te volmaken..

3) Mozes voorspelde het volk deze gebeurtenis: 1e. Opdat het onder de inwachting van Gods zichtbare aanwezigheid zich stiller en in meer ontzag zou houden. 2e. Ten einde blijdschap in de harten te verwekken, door hen hoop te geven, dat God de offeranden, die men Hem ging aanbieden, gunstig zou aannemen. 3e. Om voor te komen, dat zij de nederdaling van het vuur niet voor een natuurlijk geval zouden aanzien, hetgeen zou hebben kunnen gebeuren, indien zoiets niet was voorgezegd gevreesd. 4e. Opdat zij zich des te meer zouden beijverigen in een betamelijke voorbereiding om als een heilig volk, dat het Verbond met God maakte, met offeranden de Heere te naderen en Zijn verschijning af te wachten..

5. Toen namen zij, Aäron en de oudsten, hetgeen Mozes geboden had, brengende dat tot vóór aan de tent der samenkomst; en de gehele vergadering, vertegenwoordigd door de hoofden van de stammen, geslachten en gezinnen, (Leviticus. 8:3) naderde en stond voor het aangezicht des HEEREN, aan de zuid- en oostzijde van de voorhof.

6. En Mozes zei tot de vergadering: deze zaak, die nu door Aäron gebeuren zal, die de HEERE mij geboden heeft, zult gij doen; en de Heerlijkheid des HEEREN 1) zal u verschijnen en voor allen het nu bestaande priesterschap plechtig bevestigen.

1) Ook: zie Ex 16.10.

7. En Mozes zei tot de Hogepriester Aäron: nader tot het altaar en maak het eerst a) uw zondoffer en uw brandoffer, waar over ik u vroeger (vs.2) sprak, en doe daarmee verzoening voor u en voor het volk¹⁾ over alle schuld, welke gij, van nu af hun hoofd, daarover gebracht hebt; daarna maak de offerande van het volk, het zond-, brand- en dankoffer, dat gij door de oudsten hebt laten brengen (vs.3 vv.) en doe de verzoening ook voor hen, voor de zonden, die zij zelf gedaan hebben, zoals de HEERE geboden heeft.

a) Leviticus. 16:6 Hebr.7:27

1) Hiermee komt de onvolmaaktheid uit van het priesterschap van Aäron. Niet alleen voor het volk, maar ook voor eigen zonde moest de priester verzoening doen. Het Evangelie wijst de

Hogepriester aan, die niet voor eigen zonde behoefde te offeren. Priester en volk waren hier overigens op het nauwste verbonden. Het offer van het volk ontving zijn kracht van de heiligheid van de priester..

8. Toen naderde Aäron, het bevel van Mozes opvolgende, tot het altaar en slachtte aan de noordzijde daarvan het kalf van het zondoffer (vs.2), dat voor hem was.

9. a) En de zonen van Aäron in hun betrekking als priesters brachten het bloed, dat zij onder het slachten in schalen hadden opgevangen, tot hem, en hij doopte zijn vinger in dat bloed 1) en deed het op de hoornen van het altaar; 2) daarna goot hij het overige bloed uit aan de bodem van het altaar.

a)Zach.9:15; 14:20

1) Dit was een afbeelding van het werk van de Heilige Geest, door Wie de verlossing door het bloed van Christus aan de harten van de gelovigen toegepast en verzameld wordt..

2) Het bloed werd niet in het Heilige gebracht, omdat het niet diende tot verzoening van een bijzondere zonde..

10. Maar het vet en de nieren en het net van de lever van het zondoffer heeft hij op het altaar aangestoken, zoals de HEERE Mozes geboden had.

11. Doch het vlees en de huid verbrandde hij met vuur buiten het leger. 1)

1) Met het vlees en de huid wordt gehandeld als met alle zondoffers, welke voor de priester werden gebracht. Dit offer werd nog met aards vuur aangestoken. Wel hebben sommigen gemeend, dat hier bij wijze van vervroeging gesproken wordt, alsof Aäron alleen het vet enz. heeft gelegd op het altaar, maar ten onrechte. Eerst het avondoffer, toen al de aangewezen offers waren gebracht en des Heeren bevel was gehoorzaamd, is op bijzondere wijze door vuur uit de hemel verbrand..

Nog is Aäron geen volkomen toegerust hogepriester, maar wordt eerst daarvoor toebereid; daarom handelt hij met het zondoffer, zoals met die gedurende de 7 dagen van zijn wijding (Le.8:14-17, en brengt het bloed niet in het heilige, zoals in hfdts. 4:5-7 voor het zondoffer van de hogepriesters voorgeschreven werd..

12. Daarna slachtte hij het voor hem (vs.2) bepaalde brandoffer; en de zonen van Aäron leverden aan hem het bloed, en hij sprenkelde dat rondom op het altaar (Leviticus. 1:5).

13. Ook leverden zij aan hem het brandoffer in zijn stukken; zij bezorgen behalve de bloedopvang (vs.9), ook de onthoofding en verdeling van het dier, en brachten de afzonderlijke stukken tot hem, met het hoofd, dat bij ieder verdeeld offer een afzonderlijk stuk vormde (Leviticus. 1:8,12; 4:11) en hij stak het aan op het altaar.

14. En hij waste de ingewanden en de schenkels (Leviticus. 1:9), en hij stak ze aan op het brandoffer, op het altaar.

15. Daarna deed hij de offerande a) van het volk toebrengen (vs.3 vv.) en nam eerst de bok van het zondoffer, die voor het volk was, en slachtte hem; en bereidde hem ten zondoffer, zoals het eerste. 1)

a) Leviticus. 4:13

1) Hij behandelde dit offer in alles op dezelfde wijze, als het vroeger (vs.8-11) voor hem zelf gebrachte zoenoffer; hij bracht dus het bloed ook niet in het heiligdom, maar bestreek alleen de hoornen van het brandofferaltaar daarmee, en zijn zonen verbrandden het vlees en het vet met vuur buiten de legerplaats; welke laatste daad echter niet de juiste was. (Leviticus. 10:16 vv.).

16. Verder deed hij het brandoffer, bestaande uit een eenjarig kalf en eenjarig schaap, toebrengen en maakte dat toe naar het recht, hij deed daarmee naar hetgeen bevolen was (Leviticus. 1:3-13).

17. En hij deed verder het uit meel met olie (vs.4) bestaande spijsoffer toebrengen en vulde daarvan zijn hand, zoveel hij van dit met olie vermengde meel met zijn hand vatten kon (Leviticus. 2:2) en stak het met al de wierook aan op het altaar; dit spijsoffer bracht hij, behalve het spijsoffer, dat reeds op dezelfde dag als morgenbrandoffer, naar Exodus. 29:40 was gebracht geworden.

18. Daarna slachtte hij de os en de ram (vs.4) ten dankoffer, dat voor het volk was, en de zonen van Aäron leverden het bloed aan hem, dat hij rondom op het altaar sprenkelde (Leviticus. 3:2).

19. En het vet van de os en van de ram, (Leviticus. 3:3 vv.; 9 vv.), de staart en wat de ingewanden bedekt, en de nieren en het net van de lever.

20. En zij legden het vet op de borsten, die zij van het vlees afgenomen hadden, en reikten het gezamenlijk hem over, en hij stak dat vet aan op het altaar.

21. Maar de borsten en de medeaafgenomen rechterschouder bewoog Aäron, op de (Exodus. 29:24,28) voorgeschreven wijze, ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN, zoals Mozes geboden had (Leviticus. 7:30 vv.); daarna bracht hij ook het voor het dankoffer (Leviticus. 7:12 vv.) voorgeschreven spijsoffer.

22. Daarna, nadat hij zo alle offers gebracht had, hief Aäron zijn handen op tot het volk, ze daardoor middellijk een ieder in het bijzonder opleggende (Genesis 48:14) en zegende hen; 1) en hij kwam af van de om het altaar heenlopende verhevenheid (Exodus. 27:4), nadat hij het zondoffer en brandoffer en dankoffer gedaan (op het altaar aangestoken) had. 2)

1) Voor deze priesterlijke zegening werd later (Numeri. 6:22 vv.), een bijzondere blijvende formule verordend, die nog heden ten dage in de Christelijke kerk bij het zegenen van de gemeente gebruikt wordt..

2) Dat Aäron het volk, na het brengen van de offerande zegende, daarmee gaf hij te kennen, dat alle zegen gegrond is op verzoening..

23. Toen ging Mozes met Aäron in de tent der samenkomst, 1) daarna kwamen zij uit en zegende het volk, deelden tezamen aan het volk de zegen mee, waarom zij in het heiligdom hadden gebeden. En de heerlijkheid des HEEREN verscheen aan het volk; 2) op hetzelfde ogenblik, dat zij hun handen over het volk ophieven, uit de wolk, die op de tabernakel rustte (Exodus. 40:34 vv.), lichtte plotseling een wonderbare glans, zoals vroeger (Exodus. 16:10); dat lichten ging echter nu nog met iets bijzonders gepaard.

1) Mozes en Aäron gingen niet in het Heilige, om een reukwerk aan te steken, maar om Aäron in te leiden tot zijn heilig dienstwerk en 's Heeren aangezicht te zoeken, opdat Hij Zijn woord en belofte zou vervullen. Want toch, al is alles gedaan naar recht en naar het eigen bevel van de Heere, daarom blijft God toch nog vrijmachtig, om te doen naar Zijn welbehagen. Als Hij straks het avondoffer met vuur uit de hemel zal aansteken, en daarom blijken zal geven van Zijn Goddelijke goedkeuring en zegen, zal dit nog altijd vrije gunst en ontferming zijn. Mozes en Aäron beiden het Heilige binnengaande schaduwen af het Profetisch en het Hogepriesterlijk werk van Christus..

2) De verschijning van de heerlijkheid van Jehova hier zoals Numeri. 16:19; 17:7; 20:6 hebben wij ons vermoedelijk als een plotseling oplichten van een wonderbare lichtglans te denken, welke uit de wolk, die de tabernakel bedekte, wellicht ook van de, in het Allerheilige zich bevindende, wolk te voorschijn kwam, of als een plotselinge, zeer in het oog vallende verandering van de, de Heerlijkheid des Heeren omhullende, wolk in een heldere lichtglans, waarvan dan in dit geval het vuur op de wijze van de bliksemstralen uitging, dat het offer op het altaar verteerde..

24. Want a) een vuur ging uit van 1) het aangezicht des HEEREN, en verteerde op het altaar het brandoffer, en het vet, 2) zodat de offers eensklaps tot as werden verbrand. Als het gehele volk dit zag, zo juichten zij van vreugde en vielen aanbeddend op hun aangezichten; want zij zagen met recht daarin een teken, dat de Heere hun offers genadig had aangenomen (Numeri. 4:4), en hun een priesterschap gegeven had, welks dienst Hem welgevallig was; maar tegelijk hadden zij nu op hun altaar in plaats van het gewone, natuurlijke vuur, een goddelijk, hemels vuur, dat nimmer weer zou uitgaan (Leviticus. 6:13).

a) 1 Kon.18:38; 2 Kron.7:1

1) De overleveringen van heidense volkeren delen evenzo de aansteking van hun offers door hemels vuur mee (Pausan. V: 27, 3; Sueton. Tib. 14 Amm. Marc. XXIII: 6, 34); dit zijn getuigenissen van hetgeen de mens ter Godsverering nodig heeft, namelijk, dat God de hemel scheure en genadig tot hem afdale; want de mens kan niet tot God opstijgen en zelf de

gemeenschap met Hem herstellen. Terwijl nu bij de overige volkeren deze behoefte zich alleen in overleveringen uitspreekt, vinden wij bij Israël ook bevrediging van de behoefte door werkelijke vervulling van hetgeen het God zoekende hart begeert. Zie Ex 13.21 zie Ex 19.9.

Letterlijk: Van voor het aangezicht des Heeren, d.i. vanuit de verschijning van Jehova..

2) Daar hier staat het brandoffer en het vet, mogen wij veilig aannemen, dat hiermee het avondoffer wordt bedoeld. Alles werd tot as verteerd, tot teken van Gods genoeg in het offer. Dit verklaart de uitdrukking, voorkomende in Psalm. 20:3. Anderen zijn van mening, dat het offer reeds aangestoken was, maar het vuur van het offer nu door goddelijk vuur wordt gewijd..

HOOFDSTUK 10.

NADAB EN ABIHU DOOR HET VUUR GEDOOD.

I. Vs.1-11. Nauwelijks had de Heere door hemels vuur de offerdienst van Aäron en zijn zonen als Hem welgevallig bekrachtigd of Hij moet Zich door een strafgericht over de twee oudste van deze zonen, die op hun ambt zich verheffen en vreemd vuur in het heiligdom willen brengen, heiligen en Zich voor het gehele volk verheerlijken als Degene, die wel het minst door de priesters Zijn geboden straffeloos laat overtreden. In verband daarmee geeft Hij dan nog een bijzonder voorschrift voor de priesters, dat nu met de meeste bedaardheid zal worden opgevolgd.

1. En de beide oudste (Exodus. 6:23) zonen van Aäron, Nadab en Abihu, zich verheffende op hun priesterlijke bediening, die door hetgeen (Leviticus. 9:24) verhaald is, zo heerlijk voor het aangezicht des Heeren bekrachtigd was, namen, 1) om het danklied van het volk met een reukoffer te verenigen, een ieder zijnwierookvat, het voor zijn priesterlijke bediening verordende vuurbekken (Leviticus. 16:12 vv.), en deden vuur daarin, en legden reukwerk, zoals dit bij het dagelijkse reukwerk gebruikt werd (Exodus. 30:7 vv.), daarop, en brachten vreemd vuur 2) voor het aangezicht des HEEREN, dat Hij hun niet geboden had. 3) Zij waren juist van plan met dit door willekeurige aandrift gereed gemaakte reukoffer in het Heilige te gaan.

1) Het tijdstip, waarop dit geschiedde, is, niet moeilijk na te gaan. Uit vs.12 en 16 blijkt duidelijk, dat dit geschiedde tussen het brengen van het offer en de daarop volgende maaltijd, waarvan in het vorige hoofdstuk melding is gemaakt. Op de eigen dag van hun optreden als priester is dit geschied..

2) Onder het vuur, dat zij voor Jehova brachten, is ongetwijfeld het vuur van het reukoffer te verstaan. Dit kan vreemd vuur worden genoemd, wanneer het niet gebruikt wordt op de wijze, zoals het bij de Wet is voorgeschreven, zoals (Exodus. 30) ook het niet naar goddelijk voorschrift bereide reukwerk vreemd reukwerk wordt genoemd..

Wij doen o.i. het veiligst, ons bij de letterlijke betekenis van ons tekstwoord te houden. Dat wil zeggen, de zonde van Nadab en Abihu hier in te stellen, dat zij vreemd, d.i. gewoon (profaan), en dus geen heilig vuur op het altaar brachten. Daarmee vervalt de opmerking niet, dat het bij hen was een eigenwillige godsdienst, of een Godsverering naar eigen keuze. Met de mening van sommigen, dat zij in een toestand van bedwelming hebben verkeerd, kunnen wij ons volstrekt niet verenigen. Geen enkele zekere aanwijzing daaromtrent wordt ons gegeven. De eigenlijke aard van de zonde, waarvan het met vreemd vuur voor Gods aangezicht verschijnen het uitvloeisel was, was het op vergaande wijze onheilig behandelen van de meest heilige zaken. Dan wordt ook verstaan, wat Mozes straks tot Aäron zegt..

3) Hiermee wordt niet gezegd, dat het niet alleen geboden was, maar ook, dat het hun verboden was. Zoals zij dit wilden doen, ging regelrecht tegen Gods verordeningen in..

2. Toen, nog voordat zij de ingang van de tent der samenkomst waren genaderd, ging een vuur uit van het aangezicht des HEEREN; er schoot op dezelfde wijze alsvroeger (Leviticus. 9:24) uit de lichtglans van de wolk een bliksemstraal, en verteerde 1) hen; en a) zij stierven voor het aangezicht des HEEREN, 2) binnen de voorhof.

a) Numeri. 3:4; 26:61; 1 Kronieken 24:2

1) De wijze van hun dood wordt hiermee niet aangewezen. De bedoeling is: werden levenloos. Hun lichamen bleven onverteerd. Hugo de Groot tekent bij deze plaats aan, dat de Joden de gewoonte hadden, om de zodanigen, die volgens de Wet tot het vuur waren gedoemd, gesmolten lood in de mond te gieten, omdat zij het onnodig achten, zodanig een tot as te verbranden, omdat door het vuur verteerd te worden, hier alleen te kennen geeft, iemand levenloos te maken..

2) Niet door alle uitleggers wordt de eigenlijke aard van de zonde van Nadab en Abihu verklaard. Sommigen vermoeden, daar (vs.8 vv.) aan de priesters, voordat zij hun dienstwerk verrichten, het gebruik van wijn en sterke drank verboden wordt, dat zij in een toestand van bedwelming verkeerd hebben; maar duidelijk blijkt, dat men hierin te ver gaat; de verbinding tussen dit verbod en hetgeen geschied is, wijst ons alleen op een betrekking tussen de gezindheid, waarmee Aärons zonen in het heiligdom willen ingaan en de toestand van de dronkenschap zelf. Het was een toestand van overmoed, waarbij men evenzeer kalmte en bezadigdheid verliest, en door een onheilge geest tot verkeerde dingen wordt aangezet als een die niet nuchter is. Anderen daarentegen verstaan onder de uitdrukking "vreemd vuur, dat de Heere hun niet geboden had", aldus, dat zij òf in plaats van altaarvuur, ander gewoon vuur, òf, in plaats van de (Exodus. 30:35 vv.) voor het reukoffer verordende wierook iets anders, iets vreemds (Exodus. 30:9) genomen hadden. Maar geen van beide opvattingen komen met de samenhang van de geschiedenis overeen; want afgezien daarvan, dat het gebod tot het reukoffer om slechts altaarvuur te gebruiken (Leviticus. 16:12), toen nog niet gegeven was, is de daad van Nadab en Abihu veel te weinig voorbereid en te veel een vrucht van ogenblikkelijke ingeving, dan dat zij vreemd vuur of vreemd reukwerk zouden hebben bij de hand gehad. De bijvoeging: dat de Heere hun niet geboden had, wijst veel meer daarop, dat "vreemd vuur" te verstaan van een reukoffer, waartoe zij ook niet bij het gebruik van altaarvuur in het voorgeschreven reukwerk recht hadden. Wij denken dus aan een eigenwillige godsdienst (Kol.2:23), of een Godsverering naar eigen keuze, waarmee zij, ofschoon goede bedoeling, buiten hun ambtsbevoegdheid gingen, en de grenzen, door de wet hun gesteld, overstapten. Hoe diepzinniger en heerlijker de Heere kort tevoren met het vuur, dat van Hem uitging, de door Hem zelf verordende Godsverering, als Hem welgevallig en tot de gemeenschap met Hem leidende, bekrachtigd had, des te beslister en duidelijker moest Hij nu ook alle menselijke toevoeging en alle eigenwilligheid van zich afwijzen en de priesters binnen hun grenzen houden. Dat het vuur juist op zo'n wijze, zoals het vroeger Aärons offer verteerd had, nu zijn zonen wegrukte, was een heenwijzing naar de eigenaardige werkzaamheid van het Evangelie van Jezus Christus, dat dit de één een reuk van het leven ten leven, de ander een reuk van de dood ten dode wordt. 2 Corinthiers. 2:16).

Voor het aangezicht des Heeren. Met deze uitdrukking wordt zowel bedoeld in het Heiligdom als in de Voorhof. Hier geeft het in de Voorhof te kennen, in verband met vs.4b. Zij werden daarom door het vuur uit de hemel getroffen, voordat zij het Heilige waren binnengegaan..

3. En Mozes zei tot Aäron, hem de grond en de bedoeling van dit ontzettend Godsgericht voor houdende, dat is het, wat de HEERE gesproken heeft, 1) wat Hij bij de instelling van een afzonderlijke priesterstand bedoeld en bij dewetten daarover herhaaldelijk betuigd heeft, zeggende: in degenen, die tot Mij naderen, 2) zal Ik geheilgd worden, en voor het aangezicht van al het volk zal ik verheerlijkt worden. 3) Doch Aäron, de waarheid en het gewicht van deze woorden erkennende, zweeg stil. 4)

1) Hoewel de woorden, welke hier gezegd worden, door de Heere gesproken te zijn, noch in de twee vorige boeken, noch in de vorige hoofdstukken van dit boek uitdrukkelijk worden gevonden, zo vindt men echter de zin van die Goddelijke uitspraak Exodus. 19:22, waar gezegd wordt: Daartoe zullen ook de priesters, die tot de Heere naderen, zich heiligen; Dat de Heere niet tegen hen uitbreke; en de reden van deze waarschuwing leest men in Exodus. 29:43,44 waar gezegd zijnde, dat de Tabernakel zou geheilgd worden door de Goddelijke heerlijkheid, en dat Aäron en zijn zonen geheilgd worden, om de Heere het priesterambt te bedienen, hen daardoor duidelijk geleraard werd, dat zij God met een heilige vrees naderen, en niets verrichten moesten op een onbedachtzame wijze en buiten Zijn bevel. Maar behalve dat, kan ook waar zijn, dat de Heere, die zich aan Mozes algemener dan aan iemand anders van Zijn profeten openbaarde, tegen hem gesproken heeft, onmiddellijk, nadat Hij op zo'n vreselijke wijze voor de ere van Zijn heiligheid geijverd had..

2) Hiermee werden de priesters bedoeld, die op een bijzondere wijze tot God naderden en aan wie de toegang tot het Heiligdom openstond..

3) Beter is de vertaling: zal ik Mij heiligen, en de betekenis dan: zal ik Mij openbaren als een heilig God, zowel door de openbaring van mijn goedheid, genade en al mijn deugden als in de betoning van mijn strafeisende gerechtigheid tegen de zonde. In verband met de voorgaande woorden wil de Heere hiermee zeggen, dat Hij, zowel in de betuiging van zijn goedheid en genade, als in die strafeisende gerechtigheid, verheerlijkt wordt voor het aangezicht van het volk. Waardoor Hij zich openbaart als Degene, die niet met zich laat spotten. Wij hebben deze woorden niet op te vatten als woorden van bestraffing. Zij werden door Mozes gesproken tot waarschuwing, opdat zij in het vervolg ter harte zouden genomen worden..

4) Dit zeggen is ons tot lering: 1. Dat, als de Heere ons kastijdt om onze zonden, het onze plicht is, onder de tuchtiging stil te zwijgen, niet met God te twisten noch zijn gerechtigheid in twijfel te trekken, noch Hem, wegens al te grote strengheid, te beschuldigen, maar de mond niet open te doen, omdat de Heere het gedaan heeft, niet alleen verdragende, maar ook aan de straf van ongerechtigheid een welgevallen hebben, 2. de sterke drangredenen, om een begenadigde ziel, onder droefheden gerust te stellen en te doen bedaren, zijn degene, die van Gods heerlijkheid ontleend worden. Deze deden Aäron zwijgen. Het is waar, door deze strenge strafoefening werd hij vleselijk aangetast, in hetgeen hem het dierbaarst was, maar Mozes toonde Hem, dat de Heere daardoor aan een ieder klaarheid wilde tonen, dat hij heilig

was, en daarom had hij niets daartegen in te brengen. Is God geheiligd, Aäron is stil, hij bidt de rechtvaardigheid van de heilige God stilzwijgend aan..

In het zwijgen beled Aäron, dat Gods gerechtigheid boven alles ging, dat, waar God op een dergelijke wijze zich heiligde, hij, de geringe dienstknecht, te zwijgen had..

4. En Mozes, opdat Aäron, de gezalfde Hogepriester niet door voor de lijken van de gedoden te zorgen, zich op enigerlei wijze verontreinigde (Numeri. 19:11 vv.), riep Misaël en Elzafan, de zonen van Uzziël, de oom van Aäron, (Ex.6:18-22) en zei tot hen: treedt toe en draagt uw broeders, 1) uw betrekkingen, weg, van voor het heiligdom, 2) tot buiten het leger, om ze daar te begraven.

1) Ook hieruit blijkt, dat bloedverwanten ook van de tweede rang broeders werden genoemd..

2) In het Hebreeuws eth-phené hakodesch. Zeer juist vertaald, door: van vóór het Heiligdom, d.i. dus in de Voorhof. Zij waren daarom nog niet in het Heilige binnengegaan. Houdt men dat in het oog, dan behoeft het geen bevreemding te wekken, dat de beide genoemde mannen, neven van Nadab en Abihu gelast werden de lijken weg te dragen. Als gewone Leviëten mochten zij niet, maar behoefden ook niet de tabernakel binnen te gaan. Het heilige staat hier in plaats van tent der samenkomst..

5. Toon traden ze toe, en droegen hen in hun rokken, in hun priesterlijke opperkleren, die door hun misdaad mede ontheilgd waren, tot buiten het leger zoals Mozes gesproken had (Hand.5:6-10).

6. En Mozes zei tot Aäron, en tot Eleßzar, en tot Ithamar, zijn beide andere zonen, hun reeds nu mededelende, hoe zij zich moesten gedragen bij sterfgevallen onder hun familie (Leviticus. 21:10-12); Gij zult van iederrouwteken u onthouden, en alzo uw hoofden niet ontbloten, noch uw kleren verscheuren, noch met los, onordelijk neerhangend haar lopen, gelijk men gewoon is in dagen van zware rouw te doen, noch uw gewaad voor aan de borst scheuren (Genesis 37:29,34; 44:13), opdat gij niet sterft, niet een schuld de dood waardig op u laadt, en niet de grote toorn van God, die voor iedere zonde van het priesterschap moet boeten, (Leviticus. 4:3) over de gehele vergadering kome. 1) Maar uw broeders, het gehele huis van Israël, het overige Israël, welks leden in geestelijke zin uw broeders zijn (Exodus. 4:18) zullen deze brand, die de HEERE aangestoken heeft, bewenen, zij zullen wenen over het treurtoneel, dat de Heere in het vuur van Zijn heilige toorn bewerkt heeft. 2)

1) Noch Aäron, noch zijn beide overgebleven zonen mochten tekenen van rouw en smart geven, opdat er ook zelfs geen schijn van ontevredenheid of teleurstelling bij hen zou worden gevonden. Als priesters van de Heere moesten zij het volk houden, ook door hun daden, bij deze waarheid, dat de Heere recht is in al zijn wegen en werken..

2) Waarom mocht wel het volk wenen? Omdat de Heere door het ijvervuur van zijn gerechtigheid twee van de vier priesters had gedood. Het volk mocht wenen over de breuk, welke de Heere in de priesters had geslagen. In de priesters was het gehele volk getroffen..

7. a) Gij zult ook uit de deur van de tent der samenkomst niet eenmaal uitgaan, om de begrafenis bij te wonen, maar onafgebroken uw priesterlijke bediening vervullen, opdat gij niet sterft, daar gij aldus een ontevredenheid met de beschikking van God aan de dag leggen zou. Want de zalfolie van de HEERE is op u, 1) en deze zalving met de geest van het leven en van de vreugde zal u sterk maken, om ieder door sterfgeval verwekt smartgevoel te overwinnen. En zij, Aäron en zijn beide nog overige zonen, deden naar het woord van Mozes, 2) zij gaven hun droefheid door niet één uiterlijk teken te kennen, zij verlieten het heiligdom niet, noch staakten hun dienst om hun doden mee te helpen begraven.

a) Leviticus. 21:12

1) De heilige zalfolie is symbool, schaduwteken van de Heilige Geest, van de Geest van het leven. Leven en dood hebben geen gemeenschap met elkaar. Dat moest Aäron, in zijn zich niet bemoeien met de begraafing van de lijken, afschaduwen..

2) Allen bogen zich in hun hart neer voor de wil van God, zij aanbaden met eerbied de hand die hen sloeg en zij gaven daardoor aan alle gelovigen een voorbeeld van zelfverloochening, dat niet genoeg met verwondering kan herdacht worden..

8. En de HEERE sprak, daarna nog zelf en onmiddellijk tot Aäron, 1) zeggende.

1) Niet door bemiddeling van Mozes, maar rechtstreeks, zonder tussenkomst, spreekt de Heere tot Aäron. Aäron was nu in zijn Hogepriesterschap bevestigd, had het bevel van de Heere gehoorzaamd, en nu erkent de Heere hem, op bijzondere wijze, in zijn Hogepriesterlijk ambt. Waarschijnlijk ook rechtstreeks, opdat het verbod omtrent wijn en sterke drank des te klemmender zou zijn en er bij Aäron geen vermoeden zou oprijzen, dat Mozes hem of zijn zonen verdacht van onmatigheid..

9. Wijn en sterke drank zult gij niet drinken, gij, noch uw zonen met u, als gij gaan zult in de tent der samenkomst, also, wanneer gij u gereed maakt om uw priesterlijke dienst waar te nemen, opdat gij niet sterft; het zij een eeuwige instelling onder uw geslachten, dat gij zo in matigheid uw heilig ambt waarneemt.

10. En om onderscheid 1) te maken tussen het heilige en tussen het onheilige, 2) en tussen het onreine en tussen het reine, naar de wet, en opdat in de Godsverering niets onbetamelijks insluipe;

1) Het oogmerk van de Goddelijke wetgever in het geven van het gemelde gebod, is dan geweest, zijn dienaren te leren, alle mogelijke oplettendheid en voorzichtigheid, waarvan zij door het gebruik van de wijn zeer lichtelijk hadden kunnen beroofd worden, toe te brengen tot het werk van hun dienst, in tegenstelling van het verzuim van Nadab en Abihu die geen onderscheid tussen heilig en gewoon vuur gemaakt hadden, zodat zij altoos in staat zouden wezen, om een behoorlijk onderscheid te maken tussen het heilige en het onheilige en tussen het reine en het onreine..

2) In het Hebreeuws Hachool. De juiste betekenis is profaan. Voor onrein in de zin van bedorven wordt in het Hebreeuws een ander woord gebruikt. Het woord hier heeft een meer uitgestrekte betekenis, en betekent, het gewone, het alledaagse, hetgeen niet in het Heiligdom mocht komen, of voor het Heilige mocht bestemd worden. Het vuur, dat Nadab en Abihu op het altaar wilden brengen, was geen onrein, maar gewoon, profaan vuur, vuur, dat ook voor de gewone dagelijkse dingen werd gebezigd..

11. En om de kinderen van Israël, als de voor hen verordende leidlieden en wachters van de wet (Mal.2:7) te leren al de instellingen, die de HEERE, door de dienst van Mozes, tot hen gesproken heeft. 1)

1) In hoeverre dit bevel van de Heere in hetgeen met Nadab en Abihu voorviel, zijn grond heeft, ofschoon hun misdaad in geen geval moet verklaard worden als vrucht van beschonkenheid, werd reeds in de aanmerking bij vs.2 verklaard. Dit bevel staat nog in een ander opzicht met het vorige in verband; zoals toch niets van buiten af de gezalfden priester mocht brengen uit zijn gewijde stemming en de aandacht van zijn ziel, geheel op de aangelegenheden gevestigd, mocht aftrekken, zo mocht ook geen enkele gemoedsaandoening de plaats van deze heilige geestverrukking innemen en haar onmogelijk maken. Wat de sterke drank aangaat, bij de wijn vermeld, men versta onder deze uitdrukking geen gedistilleerde (overgehaalde) dranken of brandewijn, zoals door de Arabieren, ten gevolge van het verbod op wijn door Mohammed uitgevonden, en door hen met al de ontzettende verwoestingen, welke zij aanrichten, tot ons gebracht zijn; maar veeleer kunstwijnen, welke men zich uit appels, dadels en andere vruchten, voornamelijk uit gerst bereidde, dus de bij ons gebruikelijke onvervalste appelwijnen en bieren (het nadere over de onthouding van dergelijke dranken, Numeri. 6:4)

Deze wet, die men hier vindt gegeven, vindt men ook ten opzichte van de tempel, welke aan Ezechiël werd vertoond (Ezech.44:21). Al is deze wet niet gegeven, omdat, zoals men meent, maar zonder bewijs, Nadab en Abihu zich aan dronkenschap zouden hebben schuldig gemaakt, toch staat zij met de daad als daad in het nauwste verband. Deze hadden geen onderscheid gemaakt tussen het profane en het heilige in hun jeugdige overmoed. Overmoed had hen tot zonde verleid. Daarom, omdat ook wijn en sterke drank overmoedig maken, had de priester zich tijdens de heilige bediening van zijn ambt zich van deze dranken te onthouden..

II. Vs.12-20. Hierna zorgt Mozes er ook voor, dat met de overblijfsels van de voor het volk gebrachte offers naar bepaalde voorschriften gehandeld worde; hij ontdekt daarbij, dat het vlees van het zondoffer niet gegeten, maar buiten de legerplaats verbrand werd, en spreekt nu daarover met Aärons zonen, stelt zich evenwel tevreden met hetgeen Aäron tot verontschuldiging bijbrengt.

12. En Mozes sprak tot Aäron, en tot Eleßzar, en tot Ithamar, zijn na de geweldige dood van de anderen overgeblevene zonen, om hen na het staken van de offerdienst (hoofdstuk 9) door de (Leviticus. 10:1-11) vermelde voorvallen, aan de offerwet en haar nog niet nagekomen bepalingen (Leviticus. 2:3; 6:16-18; 7:28-34) te herinneren: Neemt het spijsoffer, (Leviticus.

10:17) dat van de vuuroffers van de HEERE overgebleven is, na aansteking van het daarvan genomene voor de Heere, en eet dit ongezuurd bij het altaar; want het is een Heiligheid der Heiligheden, een overblijfsel van het offer waarmee men op heilige wijze moet handelen.

13. Daarom zult gij dat eten in de heilige plaats 1) zonder zuurdeeg bakken, en zonder de vrouwelijke leden van uw geslacht, omdat het uw bescheiden deel en het bescheiden deel van uw zonen uit de vuuroffers van de HEERE is; a) want also is mij geboden.

a) Leviticus. 2:3; 6:16

1) Aäron mocht niet afdaten te doen naar het woord des Heeren, ook al was zijn ziel doorwond door het plotseling verlies van zijn zonen. Daarom herinnert Mozes hem dit, en hetgeen in het vorige vers ons wordt meegedeeld, opdat van het vuuroffer niets zou overblijven tot op de volgende dag..

14. Ook de beweegborst en de hefschouder van het dankoffer, (Leviticus. 10:18 vv.) zult gij in een reine plaats 1) eten, gij, en uw zonen, en uw dochters met u, want tot uw bescheiden deel en uw zonen bescheiden deel zijn zij uit de dankoffers van de kinderen van Israël gegeven.

1) Een reine plaats, d.w.z. een plaats, die niet verontreinigd was. De beweegborst en de hefschouder van het dankoffer behoefde niet in het heiligdom door de priester en zijn zonen gegeten te worden, maar mocht ook in zijn woning gebruikt worden, mits die woning niet door het een of ander verontreinigd was..

15. De hefschouder en de beweegborst zullen zij, de kinderen van Israël, behalve de vuuroffers van het vet toebrengen, om ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN te bewegen, dat voor u en uw zonen met u tot een eeuwige instelling zijn zal, daar beide stukken ten gevolge van het bewegen de Heere overgegeven en nu door Hem aan Zijn dienaren overgegeven zijn, zoals de HEERE geboden heeft.

16. En Mozes zocht zeer naarstig de bok van het zondoffer, hij onderzocht, waar het vlees van de tot zondoffer van het volk, (Leviticus. 9:15) geslachte bok gebleven, en of dit naar Gods gebod (hoofdstuk 6:26 vv.) door Aäron en zijn zonen gegeten was, en ziet, hij was verbrand, hij bemerkte, dat dit niet geschied, dat dit zondoffer, verbrand was. Dit om deze met de wet strijdige daad, was hij op Eleazar en op Ithamar, de overgebleven zonen van Aäron, zeer toornig, dat ook zij zich zoals hun broeders aan lichtvaardigheid in de opvolging van Gods gebodenschuldig gemaakt hadden, zeggende:

17. Waarom hebt gij dat zondoffer niet gegeten in de heilige plaats, zoals toch uw plicht was geweest? Want het is een Heiligheid der Heiligheden, behorende tot de zeer heilige overblijfselen, en Hij, de Heere, heeft u dat gegeven, opdat gij, terwijl gij het geniet, de ongerechtigheid van de vergadering zou dragen, op u zou nemen en wegdoen, om over die verzoening te doen voor het aangezicht des HEEREN, 1) dit eten is een deel van

uwverzoenings- en middelaarsambt, en maakt de door het offer bedoelde verzoening eerst volkomen.

1) Deze dingen waren hen gegeven, om door het eten hiervan te tonen, dat de ongerechtigheid, waarvoor de offerande was verordend, op hen gelegd was en door hen werd gedragen, om hierover verzoening te doen voor het aangezicht van de Heere: nl. door het offeren van die offerande en het verrichten van die plechtigheden, welke afschaduwden en vertegenwoordigden het offer van de Messias, waardoor alle boetvaardige en gelovige zondaren waarlijk met God verzoend worden; waarom dan ook het verlost volk tot Gods verheerlijking van de Borg van het eeuwige Verbond belijdt: Waarlijk, Hij heeft onze ziekten op zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen Jesaja 53:4)

Hoe deze woorden door vele uitleggers verstaan worden, is reeds 7:7 aangetoond; wij hebben ons echter daar bij anderen gevoegd, die menen dat het eten van het offervlees door de dienstdoende priester, zoals het aansteken van het vet, een aanneming van het offer door God in zich sluit, en strekt om te bevestigen, dat het offer de verzoening werkelijk aangebracht heeft. Reeds Philo, zoals wij meedeelden, heeft als een voornaam doel van dit eten van het offervlees, de bevrediging van de offeraars met betrekking tot de verkregen vergiffenis vermeld; "want, zegt hij, God zou Zijn dienaar niet geroepen hebben, om aan zo'n maaltijd deel te nemen, indien de zonde niet bepaald vergeven was," Ex.28:38, waarop de verdedigers van de eerste mening zich beroepen, komt bij onze verklaring vol tot zijn recht. Zoals volgens deze plaats de verzoenende kracht van het offer daarvan afhangt, dat de hogepriester als middelaar in heilige tooi voor Jehovah staat, en krachtens deze zijn ambtsheiligheid alle gebreken, die aan de offers kleven, wegneemt, zo wordt hier daardoor, dat de priester, door het eten van het offervlees in onmiddellijke betrekking tot het offer komt, van zijn ambtsheiligheid iets op het offer overgebracht, en alzo de verzoekende kracht van de handeling verstrekt.

18. Ziet, dit bloed is niet binnen in het heiligdom gedragen, wat toch bij een zondoffer van de gemeente zal moeten geschieden (Leviticus. 4:13), gij moest, maar juist daarom, omdat dit volkszondoffer slechts moet behandeld worden zoals dat van een stamhoofd of gewoon Israëliet, (Leviticus. 4:25,30,34) ook zijn vlees niet verbrand, maar dat geheel gegeten hebben in het heiligdom, in het voorhof, zoals ik voor al zulke zoenoffers, wier bloed niet in het heiligdom gebracht wordt, geboden heb (Leviticus. 6:25 vv.).

19. Toen sprak Aäron, 1) tot Mozes: zie, heden hebben zij vóór het brengen van het volksoffer, hun eigen zondoffer, en daarna ook hun brandoffer voor het aangezicht des HEEREN geofferd (Leviticus. 9:8-14) en hebben daarmee beleden evenzeer verzoening en offerdienst nodig te hebben als het volk haar nodig had, en zulke dingen zijn mij, na al de offers gebracht te hebben, wedervaren, dat namelijk twee van mijn zonen door een straffend oordeel van God zijn weggenomen, en wij priesters daardoor als zoiets de dood waardige zondaars zijn aangewezen, zoals alle anderen dit zijn, en had ik heden het zondoffer van de gemeente, gegeten, zou dat goed geweest zijn in de ogen van de HEERE. 2)

Evenals volgens Exodus. 28:38 de Hogepriester met de heiligheid van zijn ambt, de afgebeelde gouden band, aan het voorhoofd voor de Heere zou treden, om als Middelaar zijn volk uit kracht van de heiligheid van zijn ambt, de zonde, welke de heilige gaven van het volk aangekleefd, te delgen, zo wordt hier van het ambtelijk eten van het hoogheilig vlees van het zondoffer, dat de priester bevolen was, gezegd, dat zij daardoor de zonde van de Gemeente zouden dragen om ze te verzoenen..

1) Aäron neemt het voor zijn beide zonen op, omdat ook hem, en hem voornamelijk, de berisping aangaat. Zo schaduwt hij ook hier reeds af, Hem, die de voorspraak van zijn volk zou zijn..

2) Aäron wijst Mozes op het feit, dat, nadat hij en zijn zonen, dus ook Nadab en Abihu hun eigen zondoffer hadden gebracht, laatstgenoemden, op bijzondere wijze, door Gods toorn zijn getroffen en Aäron in en door hen. Welnu, indien nu, niettegenstaande het gebrachte zondoffer, het op deze dag zo duidelijk openbaar is geworden, wil Aäron zeggen, dat wij zondaren zijn, niettegenstaande ons Hogepriesterlijk en priesterlijk ambt, zou het dan de Heere aangenaam geveest zijn, indien wij op deze eigen dag, waarop het gericht van zijn toorn ons trof, het vlees van het zondoffer aten, om daardoor te tonen, dat wij, zondige schepselen, bekwaam waren, om de schulden van het volk te dragen en, door het eten van het vlees van het zondoffer, te verzoenen?.

20. Als Mozes dit hoorde en opmerkte, dat noch lichtzinnigheid in het waarnemen van de Goddelijke voorschriften, noch enige valse voorstelling van een zodanig zondoffer, als ware het onrein, de oorzaak geweest was, dat het vlees niet gegeten was, zo was het goed in zijn ogen, 1) ja, hij moest het goedkeuren, wat Aäron zo-even gezegd had, en het gevoel van persoonlijke behoefte en onwaardigheid bij hem billijken.

1) Aärons belijdenis is feitelijk een profetie met betrekking tot de toekomstige Hogepriester, die werkelijk bekwaam zijn zal om te doen, wat Aäron slechts als schaduwbeeld doen kan. Terwijl Mozes zich dit woord laat welgevalen, treedt de Wetgever achter de gezalfde Hogepriester terug; en ook dat is wederom een voorspelling op de tijd van het Nieuwe Verbond, wanneer men God niet meer dienen zal in de oudheid van de letter, maar in nieuwheid van de Geest (Rom.7:6). Het is opmerkelijk, dat juist op de dag, waarop de oudtestamentische bedeling aanvangt, zij zo bepaald moet doen uitkomen, eenmaal door een andere te zullen worden vervangen. Maar die oudtestamentische bedeling draagt reeds in zich de kiem van de nieuwtestamentische; want op dezelfde dag, waarop de onbepaalde band, die de oudtestamentische priester aan de wet bindt, door zulk een in het oog vallend Godsoordeel, zoals dat aan Nadab en Abihu volvoerd werd, openbaar wordt, wordt ook de samenspreking gehouden over het gebruik van het vlees van het zondoffer, met erkenning van de vrijheid van de priester in de letter der wet..

Het blijkt, dat Aäron oprechtelijk zocht te doen en te laten God welbehagelijk te zijn, en die dat doen in eenvoudigheid van hart, zullen bevinden, dat Hij niet nauw let op hetgeen wij hiertegen doen. Ook behoren godvruchtigen geneigd te zijn, gunstig op te nemen en goedgevendheid te tonen, als er geen moedwillige verachting, maar veeleer eerbied tot een

heilige zaak beoogd is, ofschoon er enige dwaling mocht ingeslopen zijn; immers, men moet niet voorbij zien, dat wij ook mensen zijn, die zwakheden hebben en ook zelf in verzoeking kunnen komen..

HOOFDSTUK 11.

OVER HET ONDERSCHIED TUSSEN REINE EN ONREINE DIEREN.

I. Vs.1-47. Nu, daar de priesterstand reeds handelend is opgetreden, en de Godsverering geordend is, laat de Heere ook die wettelijke bepalingen volgen, welke Israël moet opvolgen, om het algemeen priesterlijk karakter, welke aan het gehele volk eigen is (Exodus. 19:8), en waaraan ieder individu tot in een zekere graad deel neemt, te bewaren, en waar dit voor een ogenblik gestoord en opgeheven is, weer te verkrijgen. Tot bewaring van dit karakter strekken de nu volgende spijswetten tot herstel de reinigingswetten, die zich daarbij aansluiten. De laatste hebben in ons hoofdstuk slechts betrekking op de aanraking van het aas van de gestorven onreine of reine dieren.

1. En de HEERE sprak, waarschijnlijk op de volgenden dag na hetgeen (Leviticus. 10:11) is verhaald geworden, dat is naar onze berekening op de 12de Abib, tot Mozes en tot Aäron, 1) zeggende tot hen, van uit de tent dersamenkomst.

1) De priesters vooral was het geboden het volk te onderwijzen in alle wetten van God. Daarom sprak de Heere het volgende niet alleen tot Mozes, maar ook tot Aäron. Bovendien stond Aäron Mozes voortaan ter zijde, als wachter van het volk..

2. Spreekt tot de kinderen van Israël, zeggende: a) dit is het gedierte dat gij alleen eten zult uit alle beesten, die op de aarde zijn, 1) onder de verschillende soorten van de viervoetige landdieren.

a) Deuteronomium. 14:4 Hand.10:14

1) Hetzelfde onderscheid, dat God, wat de geschiedenis van de genade aangaat, heeft vastgesteld, dat Hij Zich een volk uitverkoren en in een bijzondere betrekking tot Zich geplaatst heeft, terwijl al de andere volken van de aarde overgelaten zijn aan hun eigen wegen en aan de ontwikkeling van de zondige natuur, die in de mens is, dat onderscheid zal nu ook op het gebied van de natuur, door te onderscheiden tussen reine en onreine dieren op de voorgrond worden gesteld; want de natuur is daartoe bestemd een zinnebeeld of afbeelding te zijn van hetgeen op geestelijk gebied of juister nog, in het rijk van God voorvalt. Dit onderscheiden tussen reine en onreine dieren, d.i. van zulke, die gegeten en zulke, die niet gegeten mogen worden, is geen nieuwe zaak. Wij vonden dit reeds ten tijde van de aartsvaders (Genesis 7), en dit heeft zich later voortgeplant onder alle volkeren van de oude wereld, ofschoon naar de verschillende godsdienstige begrippen van ieder volk, in een verschillende vorm. Maar hier geschiedt hetzelfde wat wij bij Leviticus. 1:2 met betrekking tot de mede reeds aanwezig offerdienst konden opmerken: de Heere ordent en regelt hier, hetgeen reeds aanwezig is in verband tot de gedachten van het heil, welke Hij over Israël heeft, en neemt dit zo in het godsdienstige leven van zijn volk op. In Leviticus. 20:24 vv. wijst de Heere er uitdrukkelijk op, dat wij hier werkelijk in de reine dieren een vertegenwoordiging van Israël, of een belichaming van zijn wezen bezitten, tegenover de nog onreine volken; tot bevestiging van deze opvatting dient dientengevolge het visioen dat Petrus

had (Hand.10:10 vv.)) die juist omdat hem reine en onreine dieren zonder onderscheid tot slachten en eten worden getoond, erkennen zal, dat de door het Oude Testament opgerichte scheidsmuur tussen heidenen en Joden van nu af is weggenomen. Terwijl wij ons nu door de tekst zullen laten aanwijzen, welke dieren in iedere afzonderlijke van de verschillende klassen rein, welke onrein geacht worden, zullen wij later moeten nagaan, welke goddelijke wijsheid onder het kleed van de voorgestelde uiterlijke kenmerken verborgen ligt..

3. Al wat onder de beesten, de landdieren, de klauw verdeelt, aan de ondervoet twee van voren naar achteren gespleten klauwen heeft, en de kloof van de klauwen in tweeën klieft, en herkauwt, also vóór al het andere runderen, schapen, geiten, daarna ook van het wild datgene, waarbij deze beide kenmerken worden aangetroffen (Deuteronomium. 14:5), dat zult gij eten.
1)

1) Augustinus zegt hiervan het volgende: Het herkauwen betekent een herhaalde kennismaking, of een nadere betrachting van datgene, dat men gehad heeft (Conf. Iren. LV c. 11) in Psalm 46. Daarom zegt hij ook op een andere plaats: De hoorder van het Woord moet gelijk zijn aan de dieren, die, omdat zij herkauwen, rein genoemd worden. Laat hij niet traag zijn, om, wat hij in de buik van zijn hart heeft ontvangen, te overdenken, en laat Hij, wanneer hij hoort, gelijk zijn aan de etende, en wanneer hij, na het gehoord te hebben, in zijn geheugen terugroept, gelijk zijn aan de herkauwende. Aan het de klauw verderven, en de kloof in tweeën klieven, en het herkauwen, kon men de reine dieren herkennen. Vele van de onreine dieren, welke hier opgesomd werden, stonden bij de heidenen in hoog aanzien. Dat zal ongetwijfeld ook een van de redenen zijn geweest, waarom de Heere ze Israël verbood te gebruiken..

4. Deze nochtans zult gij niet eten, van degenen, die alleen herkauwen, of de klauwen alleen verdelen; de kameel, die een onverdeelde ondervoet heeft; want hij herkauwt wel, maar verdeelt de klauw niet; die zal u onrein zijn.

5. En het konijntje, 1) of juister, de klipdas, die toch met het konijn veel overeenkomsten heeft, want het herkauwt wel, maar verdeelt de klauw niet, maar heeft een poot met meerdere tenen; dat zal u onrein zijn.

1) De klipdas (Hebreeuws: Schaphan, Arabisch: Wabr) iets kleiner dan een kat, is bruinachtig, grijs of geel van kleur, en in de landen van Libanon en Jordaan te huis, maar wordt ook in Arabië en Afrika gevonden. Het heeft levendige ogen, ronde oren en een zeer korte staart, houdt zich in holen en klipgaten op, waar zij in grote massa's leven en is zeer weerloos en vreesachtig (Psalm. 104:18 Spreuken. 30:26;). Het vlees is vet en wit, zoals dat van jonge hoenders en wordt door de Arabieren gegeten, maar nimmer aan een gast voorgezet..

6. En de haas, 1) want hij herkauwt wel, maar verdeelt, zoals de klipdas of het konijn, de klauw niet; die zal u onrein zijn.

1) De haas is een knaagdier, hij maakt, zoals de vroeger genoemde klipdas, beweging met de bek, alsof hij herkauwt, en zelfs nog Linnaeus heeft hem onder de herkauwende dieren gerekend. Onze tekst stelt dus de zaak voor, zoals zij zich voordoet, naar de gewone volksmening, zonder zich nu verder in natuurkundige beschouwingen te verdiepen..

7. Ook het zwijn, want dat verdeelt wel de klauw, en klieft de kloof van de klauwen in tweeën, maar herkauwt het gekauwde niet; dat zal u onrein zijn.

8. Van hun vlees zult gij niet eten en hun dood aas niet aanraken, 1) zoals gij ook dat van een rein dier niet aanraken zult (vs.39); zij zullen u onrein zijn.

1) Twee kentekenen worden hier dus voor de landdieren vermeld, welk vlees men eten mag; 1. zij moeten herkauwende dieren zijn; 2. zij moeten geheel gespleten hoeven hebben. Wat zal dit nu betekenen? In welk verband staat dit tot het innerlijke geestelijke onderscheid, dat er bestaat tussen Israël en de heidense volkeren? Reeds Luther heeft zeer terecht het herkauwen voorgesteld als beeld van de herhaalde betrachting en verwerking van het Goddelijke woord! Israëls voorrecht als Gods Verbondsvolk bestaat in het bezit van het zuivere woord van God. Het zal dit boek der wet dan ook niet van zijn mond doen wijken, maar het dag en nacht overdenken, om het te houden en te doen naar al wat daarin geschreven staat Jozua 1:8. Geschiedt dit, dan zal Israël rechte paden maken voor zijn voeten op de rechte weg (Hebr.12:13) en niet zijn als de heidenen, wier overmoed en vermetelheid, hoogmoed en eigenzinnigheid in de dieren, die op een hoef gaan, een ronde poot hebben, of op hun poten springen, hun beeld vinden..

9. Dit zult gij eten van al wat in de wateren is, van de verschillende soorten van waterdieren, al wat in de wateren, in de zeeën en in de rivieren vinnen en schubben heeft, dat zult gij eten.

10. Maar al wat in de zeeën en in de rivieren, van alle gewemel van de wateren en van alle levende ziel, die in de wateren is, geen vinnen en schubben heeft (b.v. kreeften, palingen) dat zal u een verfoeisel zijn.

11. Ja! een verfoeisel zullen zij u zijn; van hun vlees zult gij niet eten en hun dood aas zult gij verfoeien, om niet door aanraking daarvan onrein te worden.

12. Om nogmaals de beide gemakkelijk op te merken kentekenen op te noemen: Al wat in de wateren geen vinnen en schubben heeft, dat zal u een verfoeisel zijn.1)

1) Vinnen en schubben maken een scherp en bepaald onderscheid tussen de eigenlijk gezegde vissen en alle andere waterdieren; vooral worden de vissen daardoor afgescheiden van de slangen, hoewel zij anders met deze veel overeenkomst hebben. Op de slang, het werktuig van de duivel en het beeld van de zonde, wordt dan wel in het bijzonder bij dit voorschrift bedoeld: Israël is toch gered uit de macht van de overste van de duisternis, en zal geen gemeenschap hebben met zijn onvruchtbare werken, daar het zich bevindt onder de leiding en verzorging van de ware levende God. De heidense volkeren daarentegen mogen genieten wat

zij willen, daar de macht van de satan en van de zonde zich ongehinderd en onafgebroken in hen openbaart..

In Egypte worden nog altijd de vissen zonder schubben als een zeer ongezond voedsel geacht. Ongetwijfeld is ook de aal, als onrein, verboden, omdat deze vis weggkruipt in het modderig slijk van de wateren..

13. En van de luchtdieren, en wel in het bijzonder van het gevogelte zult gij deze verfoeien, zij zullen niet gegeten worden, zij zullen een verfoeisel zijn: de arend¹⁾ en de havik en de zeearend. ²⁾

1) De hier opgesomde onreine vogels voeden zich met aas, daarom mochten zij door het volk, dat rein moest zijn en zich met het onreine mocht vermengen, gegeten worden..

2) Onder zeearend hebben wij te verstaan de lammergier. De vertaling zeearend is minder juist..

14. En de gier, en de kraai naar haar aard. ¹⁾

1) In Deuteronomium. 14:13 wordt ook nog de wouw erbij gevoegd, waarschijnlijk ook een valksoort. Naar zijn aard, wil zeggen, het gehele geslacht van die vogels..

15. Alle raven naar haar aard.

16. En de struis, ¹⁾ en de nachtuil, en de koekoek, ²⁾ en de sperwer naar zijn aard.

1) De struis eet wel geen aas, maar voedt zich toch met allerlei afval en allerlei plantenstoffen..

2) Volgens sommigen een haviksoort, welke gebruikt werd bij de jacht op hazen en gazellen..

17. En de steenuil en het duikertje ¹⁾ en de schuifuil.

²⁾

1) Naar de mening van velen een pelikaansoort, welke aan de oevers van de Nijl wordt gevonden en in de Rode zee wordt aangetroffen..

2) Een vogel behorende tot het geslacht van de uilen. In het Chaldees en Syrisch uhu genoemd, naar het geluid, dat hij voortbrengt, nl. het uhu puhu. Het werkwoord in de grondtekst, van dit zelfstandig naamwoord afgeleid, betekent blazen, zuchten. Deze vogel brengt een klagend geluid voort..

18. En de kauw, en de roerdomp, ¹⁾ en de pelikaan.

1) Eigenlijk een pelikaan. De LXX vertaalt ook zo. De volgende vogel is de zwaan of de visreiger.

19. En de ooievaar, de reiger naar zijn aard, 1) en de hop, 2) en de vleermuis.

Van deze vogelsoorten, waarover (Deuteronomium. 14:12 vv.) nader zal worden gesproken, worden de meeste ook nu nog door de Arabieren en andere volkeren gegeten. Maar Israël zou, daarvan etende, zich verontreinigen, omdat het daardoor zijn roeping en verkiezing verloochent. Want daar deze dieren van levend vlees of aas, of anders van onreine en walgelijke spijs leven, zich in poelen of andere onreine plaatsen ophouden of ook 's nachts uitvliegen, zijn zij een beeld van de heidenen met hun gruwelen en vleselijke lusten en hun geheel losbandige wandel..

1) Eigenlijk de pluvier, een moerasvogel..

2) De hop is een vogel van de grootte van een lijster met een grote kuif. Zijn vlees heeft een zeer onwelriekende smaak..

20. Al het kruipend gevogelte, 1) dat op vier voeten gaat, zal u een verfoeisel zijn.

1) Eigenlijk alle gewemel van gevogelte. Hier zijn bedoeld de vier voeten hebbende, kleine gevleugelde dieren, uitgezonderd de sprinkhanen..

21. Dit nochthans zult gij eten van al het kruipend gevogelte, dat op vier voeten gaat, dat boven aan zijn voeten schenkels heeft, om daarmee op de aarde te springen; wat behalve de voeten nog twee springvoeten heeft.

De laatste woorden geven het kenmerk aan van die dieren, welke mogen gegeten worden. Luther heeft zich bij zijn vertaling naar het in de tekst staande leesteken al (lo = niet) gericht; maar deze plaats is een van de 15 in het Oude Testament, waarbij de Masorethen (de Joodse Schriftgeleerden van de 6de tot de 9de eeuw na Christus, die met vaststelling van de Hebreeuwse grondtekst wat het plaatsen van de klinkers aangaat, zich met het stellen van de toontekens en de juiste leesaard bezighielden), op de rand hebben opgemerkt, dat men niet al (in de vroeger opgegeven betekenis) maar met verandering van een letter wl(lo = hem) moet lezen, waardoor dan de hier boven gegeven verklaring gewettigd wordt. Ofschoon de Joden met de meeste zorgvuldigheid toezagen, dat de grondteksten van de Heilige Schrift zuiver behouden werd, was het toch niet te vermijden, dat bij het afschrijven hier en daar een kleine fout insloep, welke in verwisseling van een daarop gelijkende letter of in gelijkheid van klank haar grond vindt. De Masorethen echter hebben, menende zulk een schrijffout te bemerken, haar niet veranderd en hetgeen zij voorgoed hielden, daarvoor in de plaats gesteld, maar het bewuste woord met een cirkeltje of sterretje aangeduid, en daardoor op de verbetering op de rand of onder de tekst opmerkzaam gemaakt..

22. Van die, de gevleugelde dieren, wier soort is aangegeven, zult gij deze vier soorten eten: de sprinkhaan naar zijn aard, 1) en de solham naar zijn aard, en de hargol naar zijn aard, en de hagab naar zijn aard.

1) Sprinkhanen werden en worden nog door vele volkeren van het Oosten gegeten; zelfs de Grieken vonden de cicaden smakelijk; in Ethiopië was er zelfs een afzonderlijke volksstam, die sprinkhaaneters genoemd werd, omdat hij hoofdzakelijk van deze spijs leefde, zoals later Johannes de Doper (Matth.3:4). Nadat kop, vleugels en poten waren weggenomen, werden deze dieren boven kolen op een blad geroosterd en in boter gebraden en met zout in specerijen gegeten; men heeft ook de gewoonte ze te drogen en daarna tot meel gemalen als koeken te eten. In Arabië worden zij als koopwaren op de markten gebracht, en of aan rissen geregen, of bij de maat verkocht, de kopers doen ze dan in zakken als spijs voor de winter. Van de vier hier opgenoemde soorten is de eerste de vliegende treksprinkhaan (zie Ex 10.12), de solham een grote, vooral vraatzuchtige soort, de hargol en de hagab hebben geen, of niet tot vliegen geschikte vleugels, en onderscheiden zich van de andere daardoor, dat de eerste zeer groot, de tweede klein (Numeri. 13:33 Jesaja. 40:22), maar zeer talrijk zijn..

De solham is de grote, vraatzuchtige sprinkhaan. De hargol een niet vliegende sprinkhaan en de hagab een sprinkhaan, welke in het Oosten in menigte voorkomt, maar niet kan vliegen..

23. En alle kruipend gevogelte, ieder gevleugeld insekt, dat vier voeten, maar de beide springvoeten niet heeft, zal u een verfoeisel zijn, dat gij het vlees daarvan niet eet.

24. En aan deze zult gij verontreinigd worden; zo wie hun dood aas, een gestorven of afgemaakt dier van deze soort zal aangeroerd hebben, zal zelf onrein zijn gedurende het verder gedeelte van de dag tot aan de avond, waarmee devolgende dag begint.

25. Zo wie van hun dood aas gedragen zal hebben, om het te verwijderen, zal, daar hij door langduriger verkeer met zulk aas in nog hogere graad, dan door blote aanraking zich verontreinigd heeft, niet alleen zichzelf, maar ook zijn kleren, daar deze ermee bevlekt zijn, wassen en hij zal onrein zijn tot aan de avond. 1)

1) Wat alle andere soorten van vliegende dieren, behalve de sprinkhanen onrein maakt, is, naar het schijnt, hun aangename bewegelijkheid, hun kruipen over de grond; want dat herinnert aan de slang welke veroordeeld werd, om op de buik te kruipen (Genesis 3:14). Daarvan zijn de sprinkhanen om de sprinkbenen, waarmee zij springen, uitgezonderd; behalve dit, voeden zij zich met plantaardig voedsel, en wijzen ons dus heen naar de oorspronkelijke orde in de schepping (Genesis 1:30). Het woord des Heeren gaat hier, zoals reeds in vs.8 en 11 voorlopig geschied is, van nu aan bepaald van de onreine dieren, wier vlees men niet eten zal, op de verschillende verontreinigingen over, waarover, behalve in de overige verzen van dit hoofdstuk, ook in hoofdstuk 12-15 gesproken wordt, en toont de verscheidene gevallen aan, waarin de Israëliet zelf onrein werd, d.i. onbekwaam om tot de heilige God en de heilige dingen te naderen, zodat hij aan geen godsdienstige handeling deelnemen en van al wat tot de offermaaltijd behoort, niet mee-eten mocht (Leviticus. 7:19). Deze zogenaamde Levitische verontreinigingen zijn aldus voor hem, die daartoe gekomen was een tijdelijke opheffing van

de betrekking, waarin God tot Israël en Israël tot God stond, en maakten hem voor de tijd dat zij duurden aan een onreine heiden gelijk. Hieronder worden nu verschillende graden van onreinheid opgenoemd; de laagste graad is die, welke in dit hoofdstuk voorkomt, wanneer iemand door de aanraking van een aas, d.i. een dood lichaam zich bevlekt had, om het even of het tot de reine of onreine dieren behoorde. Wanneer het leefde kon men ieder dier, ook een onrein, aanraken en het doden zonder zich te verontreinigen. Maar de aanraking, van een aas maakte in ieder geval onrein; men moest zich dadelijk na de verontreiniging met water wassen, ja! wanneer men het aas van de plaats, waar het lag, verwijderd had, ook zijn kleren wassen en nu gedurende het nog overig deel van de dag, waarop men zich verontreinigd had, verre van het Heiligdom en al wat tot de Godsverering in enige betrekking stond, terughouden. Wij zullen in het vervolg gelegenheid hebben de inwendige grond en de diepere betekenis van deze wettelijke voorschriften aan betonen; voor het tegenwoordige zijn de algemene opmerkingen tot recht verstand van de tekst toereikend..

26. Elk beest, dus (vs.2-8) dat de klauw verdeelt, doch de kloof niet in tweeën klieft, en dat herkauwt, zullen u onrein ten gebruik verboden zijn, evenzo wie deze, als zij dood zijn, aangeraakt zal hebben, zal onrein zijn.

27. En al wat op zijn poten gaat onder al het gedierte, op vier voeten gaande, als katten, honden, beren en dergelijke, die zullen u onrein zijn, al wie hun dood aas aangeraakt zal hebben, zal onrein zijn tot aan de avond.

28. Ook die hun dood aas zal gedragen hebben, om het te verwijderen, zal, behalve zichzelf ook zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond; zij, deze op poten gaande dieren, zullen u onrein zijn.

29. Verder zal u, behalve het kruipend gevogelte, (vs.20 vv.), dit onder het kleiner kruipende 1) gedierte, dat op de aarde kruipt, onrein zijn: het wezeltje, en de muis, en de schildpad 2) naar haar aard;

1) Onder kruipend gedierte hebben wij niet alleen te verstaan, dat gedierte, dat in het geheel geen poten heeft, maar ook, dat wat zeer kleine of korte poten bezit.

2) De uitleggers verklaren de Hebreeuwse woorden voor een deel nog van andere dieren, dan in onze vertaling vermeld worden. Wanneer men echter de verschillende verklaringen nagaat, behoeft men des te minder van onze vertaling af te wijken, daar het erop aankomt, de Bijbel overal Nederlands te laten spreken en dus voor de ons vreemde diersoorten zulke op te noemen, die ons bekend zijn en daarmee het meest overeenkomen (vs.5, zie Ex 9.32 met betrekking tot de rogge of spelt). Slechts schijnt het, alsof men onder de schildpad ook de kikvors verstaan heeft; men moet eerder denken aan de dhab of dhob (in het Hebreeuws: Zab) een niet giftige, gele hagedis, die zich in de woestijn ophoudt, nimmer water drinkt en waarvan het vlees als dat van de kikvorsen smaakt. Ofschoon zij door sommige stammen van de Arabieren gegeten worden, gebruiken meerdere volkeren ook het vlees van deze overige dieren, al is het dan ook als middel tegen zekere kwalen; maar ook dit zal Israël niet doen, want de Heere is zijn geneesmeester (Ex.15:26)

30. En de zwijnegel, 1) en de krokodil, 2) en de hagedis, 3) en de slak, 4) en de mol. 5)

1) In het Hebreeuws Anaka. De LXX mugalh, Spitsmuis. Anderen verstaan eronder, de z.g. Gekko van de Egyptenaars, omdat het werkwoord, waarvan dit zelfstandig naamwoord is afgeleid, stenen betekent, en genoemd dier 's nachts een steenachtig geluid doet horen..

2) In het Hebreeuws Coach. LXX camaileion (Camaleon). Hier door krokodil vertaald. Waarschijnlijk volgens Bochart, de groene hagedis..

3) Deze hagedis is ongetwijfeld die, welke ongeveer dertig duim lang is en een zeer heldere kleur heeft, maar alles vergiftigt, wat hij aanraakt..

4) Luther vertaalt blinde slang. Waarschijnlijk die hagedis, die de overgang tot de familie van de slangen vormt. Slak wordt met een ander Hebreeuws woord aangeduid..

5) In het Hebreeuws Thinschéméth. Dit dier is ongetwijfeld de camaleon. Het werkwoord Nascham betekent, door ademhalen opblazen. En dit is juist het eigenaardige van de camaleon, dat hij, als hij getergd wordt, de buik opblaast en zo enige tijd in die toestand zich houdt..

31. Die zullen u onrein zijn onder al het kruipend gedierte, zoals het overige kruipende gedierte; deze echter worden hier afzonderlijk opgenoemd, omdat zij in menselijke woningen dikwijls voorkomen, waarom gij u zorgvuldig voordeze wachten zult; al wie die zal aangeraakt hebben, als zij dood zijn, 1) zal onrein zijn tot aan de avond.

1) Beter, in hun sterven. Ook dan als zij in hun sterven op iets vallen, zal datgene, waarop of waarin zij gevallen zijn, onrein zijn..

32. Daartoe al hetgeen, dat in huis is, waarop iets hiervan vallen zal, als zij dood zijn, waarop zo'n dier, als het sterft, valt, zal onrein zijn, hetzij a) van elk houten vat, of kleed, of vel, of zak, of elk vat, waarmee enig werk gedaan wordt, dat door de mens bij zijn werk in huis gebruikt wordt; het zal, wanneer zulk een dood dier daarop gevallen is, in het water gestoken worden en onrein zijn en tot verder gebruik ongeschikt tot aan de avond; 1) daarna, nadat het nog het overige deel van de dag in het water heeft gelegen, zal het weer rein zijn, en tot gebruik geschikt.

a) Leviticus. 15:12

1) Tot aan de avond. De verontreiniging was alleen uitwendig en maakt niet zedelijk onrein, daarom duurde zij slechts tot de avond..

33. En elk aarden vat, waarin iets hiervan zal gevallen zijn, al wat daarin is, zal onrein zijn, en gij zult dat, wat door het leggen in het water niet weer rein wordt, (Leviticus. 6:28) breken.

34. Van alle spijze, die men eet, die op zichzelf rein en eetbaar is, waarop het water, dat in een verontreinigd vat geweest is, zal gekomen zijn, die zal onrein zijn; en alle drank, die men drinkt, wanneer die zich in een vroeger verontreinigd vat bevindt, zal in elk vat onrein zijn, en hem, die deze drinkt, verontreinigen.

35. En al het, van aarden met een deksel gesloten huisraad, waarop iets van hun dood aas zal vallen, zal onrein zijn; de oven, een tot bakken dienende pot, (zie "Ex 16.24) en de aarden pan; een mede tot bereiding van bakwerk gebruikte pot, (Leviticus. 2:7) zal verbroken worden; zij zijn onrein, daarom zullen zij u onrein zijn, zodat gij ze nimmer meer gebruiken moogt.

36. Doch een springende fontein, of put, kleine groeve met opborrelend water, van vergadering van de wateren, zal rein zijn, ook wanneer een dood aas daarin valt, daar bij de eerste het gedurig toestromende water en bij de tweede de watermassa de onreinheid dadelijk weer wegneemt; maar wie hun daarin gevallen dood aas zal aangeraakt hebben, om het daaruit te halen, zal onrein zijn tot aan de avond en moet zich in water baden.

36. Doch een springende fontein, of put, kleine groeve met opborrelend water, van vergadering van de wateren, zal rein zijn, ook wanneer een dood aas daarin valt, daar bij de eerste het gedurig toestromende water en bij de tweede de watermassa de onreinheid dadelijk weer wegneemt; maar wie hun daarin gevallen dood aas zal aangeraakt hebben, om het daaruit te halen, zal onrein zijn tot aan de avond en moet zich in water baden.

37. En wanneer van hun dood aas zal gevallen zijn op enig zaaibaar zaad, dat gezaaid wordt, dat men dadelijk in de aarde zaaien wil, dat zal, in weerwil van de schijnbaar aanklevende onreinheid, rein zijn, omdat het die onreinheid dadelijk in de aarde verliest.

38. Maar als water op het zaad gedaan zal worden, omdat vóór het zaaien eerst week te maken, zoals dit bij veel zaadsoorten om de tedere kiem geschieden moet, en van hun dood aas daarop, na het vochtig maken, zal gevallen zijn, dat zal, daar met het water ook de onreinheid is ingedrongen, u onrein zijn,¹⁾ en mag nu niet gebruikt worden, daar anders ook de daaruit gegroeide vrucht onrein zou zijn.

1)Opmerkelijk is het, dat God alleen de dieren, zonder onderscheid, vóór de val aan de heerschappij van de mensen heeft onderworpen, waaronder de kruipende dieren ons als de verachtelijkste en walgelijkste toeschijnen, en dat God nochtans die geringe dieren, zelfs na de val, gebruikt tot onze leermeesters, om ons een afkeer te doen hebben van alle besmetting van de zonde, daaronder van aardsgezindheid, arglistigheid, vuile reden, kwaadaardigheid enz., hetgeen ons allerdiepst behoorde te verootmoedigen..

39. En wanneer van de dieren, die u tot spijze gegeven zijn, iets, dat naar de wet (vs.2-22) op zichzelf rein is, en naar de regel geslacht, door u mag worden gegeten, zijn natuurlijke dood zal gestorven zijn, dan verliest het daardoor het karakter van een rein dier; wie dit dode aas zal aangeraakt hebben, zal onrein zijn tot aan de avond.

40. Ook die van hun dode aas gegeten zal hebben, zal zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond; en die hun dode aas zal gedragen hebben, om het te verwijderen, zal zijn kleren wassen en onrein zijn tot aan de avond.

1) Als de diepsten grond van de verontreinigingen (zie Le 11.25) leren wij uit al wat tot heden gezegd is, de aanraking met dood en verderf kennen; daarmee zal een ieder, die tot het volk van God behoort, niets te doen hebben. Want "de dood met de verderving achter zich is de onvermijdelijke, door de vloek van de zonde (Exodus. 2:17; 3:19) veroorzaakte uitgang uit dit aardse, zondige leven, waarin, wat de zonde op geestelijk gebied is en werkt, storing en verwoesting van het leven, een verscheuren, oplossen en uiteenvallen van het door God verenigde, ook op lichamelijk gebied tot zijn volle en besliste openbaring komt." Het meest verontreinigt de aanraking van een menselijk lichaam en maakt deze bijzondere reinigingsmiddelen nodig (Numeri. 19) daar hier de dood zich dadelijk in zijn eigenschap als vloek van de zonde openbaart. Waar hij nu ook aan het levende schepsel in deze eigenschap openbaar wordt, d.i. waar een dier niet door de mens, de opperheer van de aardse schepping, geslacht of gedood, maar ten gevolge van de vloek van de zonde, die op de gehele schepping rust, gevallen en gestorven is, daar wordt evenzo onreinheid bewerkt, ofschoon dan ook in mindere graad, ten nadele van hem, die met zulk een aas op enigerlei wijze in aanraking geweest is; een onreinheid, welke hem van alle omgang met God, de God van het leven, die het leven liefheeft, zo lang uitsluit, totdat deze verontreiniging deels door de kracht van het water, deels door de invloed van de frisse lucht weer weggenomen is. Wij, die staan in het Nieuwe Verbond, dragen de naam van Hem, die de vloek van de zonde uitgedelgd, de macht van de dood overwonnen heeft en zullen dat leven van de Geest persoonlijk in ons dragen, als die tot een woonstede van God in de Geest door de doop geroepen zijn. Daarmee overwinnen wij de ons overal in het dagelijks leven omringende macht van de dood. Maar voor Israël was deze nieuwtestamentische tijd nog niet aangebroken; daarom moest naar een uitwendige hulp worden omgezien en wel door middel van de beide elementen, die de natuurlijke zinnebeelden van het leven zijn, door lucht en water. Van nu aan gaat de openbaring van God weer op het vroeger onderwerp terug, de onreine en ten gebruik verboden dieren; zij telt ze evenwel niet nog eenmaal op, maar vermeldt vooral de kruipende landdieren; al deze dieren zullen verboden zijn, hetzij dat zij op de buik gaan, zoals de slangen en de wormen, of op vier poten, zoals ratten, muizen, wezels enz., of op veel poten, zoals de insecten..

Wanneer de Heere hier en in Le.17:15 vv. het eten van 't aas van reine beesten nog niet zo streng verbiedt, zoals Deuteronomium. 14:21, maar de onreinheid ten gevolge van dit gebruik, zoals door 't gebruik van het in zijn bloed gestikte, zich slechts uitstrekt tot aan de avond; geschiedt dit zeker, omdat men in de woestijn nog weinig vee en geen gelegenheid had om het vlees van gestorven, of door het wild gedierte verscheurde beesten nog enige waarde te doen behouden, door het over te laten voor een vreemdeling, of het te verkopen aan een buitenlander. Het meest kwam het met Gods wil overeen, wanneer men zulk vlees dadelijk de honden voorwierp (Ex.22:31)

De Heere verbiedt hier niet het eten van het dode aas van de reine dieren, zoals dit later geschiedt (Deuteronomium. 14:21), maar geeft alleen te kennen, dat deze onrein zouden zijn tot aan de avond, zoals hij, die het in zijn bloed gestikte gebruikt. Wij hebben hier nu geen

verschil in opvatting, geen tweeërlei wetgever, één hier en één in Deuteronomium, maar een en dezelfde, die echter met tijd en tijdsomstandigheden te rade gaat. Dit gebod hier gold voor de woestijn, waar men nog geen overvloed van beesten had, en daarom het vlees van gestorven of verscheurde beesten zeer goed kon gebruiken. Toen Israël echter Kanaän zou binnengaan, hield deze reden op en moest men het dode, of gestikte, of verscheurde overlaten aan de vreemdeling, of moest men het verkopen. Raakte men het echter aan, ook in de woestijn, dan was men onrein tot de avond. Wilde men geheel en al de wil van God volbrengen, dan moest men het de honden voorwerpen. (Exodus. 22:31)

41. Voorts al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, zoals de slangen, zal een verfoeisel zijn; het zal niet gegeten worden.

42. Namelijk: Al wat op zijn buik 1) wat zonder poten gaat, zoals slangen en wormen, en verder al wat gaat op zijn vier voeten, of al wat vele voeten heeft, onder alle kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt, zoals de (vs.29) genoemde dieren met de insekten, die zult gij niet eten; want zij zijn een verfoeisel.

1) Bij het woord voor "buik" Nwxkwordt in de Hebreeuwse Codex de voorlaatste letter (de w) met een cirkel aangeduid, en òf groot òf op een in het oog vallende wijze gedrukt, want zij is de middelste letter in de gehele Pentateuch (de 5 boeken van Mozes); met zulk een nauwkeurigheid hebben de Mazorethen op ieder afzonderlijk woord, ja, op iedere enkele letter in de Heilige Schrift acht gegeven, en ze allen naar haar getal en plaatsing juist berekend..

43. Maakt uw zielen niet verfoeilijk aan enig kruipend gedierte, dat kruipt; tot een voorwerp van afschuw in mijn ogen; en verontreinigt u niet daaraan, door het eten of de aanraking van zijn aas, dat gij daaraan, daardoor met iets verontreinigd zou worden, dat u uit mijn gemeenschap sluit.

44. a) Want Ik ben de HEERE uw God; daarom zult gij u heiligen, en heilig, rein van alle bevlekking zijn, omdat Ik heilig ben; juist omdat gij een heilig God tot uw Verbondsgod hebt, en gij zult daarom uw ziel niet verontreinigen aan enig kruipend gedierte, dat zich op de aarde roert, daar dergelijk dier vóór alle andere de onreinheid, die in de natuur doorgedrongen is, in zijn afzichtelijke beweging aanschouwelijk voorstelt.

a) Leviticus. 19:2; 20:7; 1 Petr.1:16

45. Want Ik ben de HEERE, die u uit Egypte doe optrekken, opdat Ik u tot een God zij, en opdat gij heilig zijt, omdat Ik heilig ben. Onder de huidige bedeling kan weliswaar deze heiligheid slechts een uitwendige, lichamelijke zijn kan;maar te rechter tijd zal Ik de innerlijke, geestelijke reinheid mogelijk maken, dat deze de plaats hiervan vervangt!

1) Zoals de dood slechts in het geloof kan worden overwonnen, zo is er evenzo tegen de onreinheid van de natuur geen andere macht dan het geloof. En wanneer de wetenschap, zonder dat zij door de op zichzelf arme elementen van de natuur heendringt tot de diepste

grond van de wereld, het Woord, dat bij God en God was, de Mozaïsche waarschuwing voor hetgeen gruwelijk is, als Joods vooroordeel beschouwt en uit eigen begeerte en lust de verfoeiselen van de natuur aanraakt plaatsen wij daartegenover wat Judas schrijft (vs.10,19): "Maar dat wat zij niet weten, dat lasteren zij; en hetgeen zij natuurlijk, als de onredelijke dieren weten, daarin verderven zij zich. Deze zijn het, die zichzelf afscheiden, natuurlijke mensen, de Geest niet hebbende."

46. Dit, wat nu gezegd is, is de wet van de beesten en van het gevogelte, en van elke levende ziel, die zich roert in de wateren, en van alle ziel, die kruipt of schuifelt op de aarde.

47. Om te onderscheiden tussen het onreine en tussen het reine, niet om Mijntwil, want Ik heb ze geschapen, maar om uwentwil, dat gij daaruit de betekenis van uw roeping als volk van mijn eigendom leert verstaan, tot een volk, dat lijnrecht staat tegenover zonde en duivel en dat worstelt om de verlossing van dood en verderf, en alzo onderscheid leert maken en tussen het gedierte, dat men eten, en tussen het gedierte, dat men niet eten zal. 1)

1) Overzien wij nu aan het eind van dit hoofdstuk de als onrein en ten gebruik verboden opgenoemde dieren, dan blijkt daaruit, dat het onder de grote landdieren vooral alle verscheurende dieren zijn, die andere levende schepselen verscheuren en met hun bloed verslinden. Van de waterdieren alle slangachtige dieren en slijmachtige schaaldieren. Onder het gevogelte de roofvogels, die het leven van andere dieren vernietigen, door ze te doden; de moerasvogels, die zich met wormen, aas en allerlei onreinheid voeden en de bastaardvogels, de in de woestijn levende struisvogel en de in de duisternis vliegende vleermuis. Eindelijk van de kleine dieren, behalve enige graanetende sprinkhaansoorten alle, maar vooral de slangachtige hagedissen, daar deze dieren deels aan de oude slang herinneren, deels in het stof kruipen, in slijk en modder hun voedsel zoeken en in de slijmachtige hoedanigheid van hun lichaam de verderving afbeelden; dus alle gezamenlijke dieren, die meer of minder de onheilspellende typen zijn van zonde, dood en verderf..

De theocratie of Godsregering in Israël was van zedelijke aard. Juist hier zelfs was de godsdienst van de openbaring alle andere godsdienst overtreffende, dat niet het majestueus-machtige, niet het boeiend-schone, niet het diepzinnig-wijze, maar het zedelijk-goede voor Israël als het hoogste heilgoed gold. Zijn theocratie doelde op de triomf van het zedelijk goede, zocht daarin alleen haar kracht en uitnemendheid, en kan dus slechts door onze blindheid, ons een ogenblik als voor het zedelijk leven gescheiden voorkomen..

HOOFDSTUK 12.

WET VAN DE KRAAMVROUWEN.

I. Vs.1-8. Als vervolg op de reeds in het vorige hoofdstuk voor het eerst vermelde reinigingswetten spreekt de Heere hier over zulke verontreinigingen, welke niet van buitenaf komen, zoals dit bij de aanraking van een dood aas het geval is, maar uit het menselijk lichaam zelf voortkomen; en het eerst over de onreinheid van de kraamvrouwen, hoelang deze duurt en hoe zij weggenomen moet worden.

1. Verder sprak de HEERE, waarschijnlijk op dezelfde tijd, dat Hij de wet over de reine en onreine dieren gaf (Leviticus. 11:1 vv.) tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: wanneer een vrouw zaad gegeven, een kind gekregen, en een jongetje gebaard zal hebben, zo zal zij eerst zeven dagen onreinzijn; also volgens de dagen van de afzondering van haar ziekte, als zij de gewone maandelijke vloed van bloed heeft, (Leviticus. 15:19) zal zij onrein 1) zijn.

1) Die onreinheid kwam niet voort uit ontvangenis of het baren van de vrucht zelf, maar deze diende ter uitbeelding van de algemene, diep ingewortelde verdorvenheid van de menselijke natuur, zelfs van de baarmoeder, ja van de ontvangenis af. (Psalm. 51:7).

Deze ceremonie heeft tweeërlei doel. Want, vooreerst worden de Joden herinnerd aan de algemene verdorvenheid van de natuur, vervolgens wordt hun het middel tegen het kwaad aangewezen. Waarom de vrouw, die ontvangen en gebaard heeft, onrein wordt verklaard, is volstrekt niet duister. Namelijk, omdat het gehele geslacht van Adam is bezoedeld en bevlekt, zodat de moeder vanwege het kroost, dat zij baart, reeds de onreinheid zich op de hals haalt, en vervolgens het kroost door de geboorte zelf bezoedelt. Hieruit blijkt, hoe bedorven en vuil onze toestand is in de ogen van God, wanneer wij door het geboren worden, ja, zelfs vóór onze geboorte, de verontreiniging aan onze moeder meedelen. Volgens velen is het aangenomen, dat het een grove dwaling is, dat hier slechts de wellust in de gemeenschap tussen man en vrouw wordt verondersteld. Want de reiniging wordt niet geëist, tenzij na het baren. Door deze heilige handeling wil God het oude volk leren, dat alle mensen, als liggende onder Zijn toorn, geboren worden, en dat zij de erfzonde met zich meebrengen, welke zelfs de moeder bezoedelt. Indien iemand tegenwerpt, dat het heilige huwelijk op die wijze tot oneer en schande wordt gemaakt, dan hebben wij dit antwoord gereed: dat het huwelijksbed onbevlekt is, dit is toe te schrijven aan de tedere liefde van God. Dat daarom man en vrouw, wettig verbonden, kinderen verwekken, moet niet eenvoudig voor geoorloofd worden gehouden, alsof de generering volstrekt alle smet mist, maar uit toegevendheid en door een bijzondere privilege, omdat de heiligheid van het huwelijk bedekt, hetgeen overigens tot schuld kon aangerekend worden en zelfs de vuilheden van onze bedorven natuur wegneemt. Waaruit blijkt, dat geen huwelijk als oneerbaar kan gebrandmerkt worden, dat met oog op het verwekken van wettig kroost, gesloten is. Daaruit volgt echter volstrekt niet dat de kinderen, die daaruit gewonnen worden, heilig zijn en vrij van verderf, omdat onder het vonnis van de vloek liggen, wie uit ongelovigen geboren werden. Wie na van gelovigen hun oorsprong

hebben, worden door bovennatuurlijke genade en door bijzondere aanneming bevrijd van het algemeen verderf. En dit heeft God openlijk en juist getuigd willen hebben, door deze offerande voor hun reiniging te verordenen. Want, ofschoon Mozes alleen over de moeder schijnt te spreken, Lukas echter, als betrouwbaar uitlegger, vat tegelijk haar kroost erbij. Indien nu iemand vraagt, of niet de besnijdenis, om nu het bederf van de bedorven natuur weg te nemen, voldoende was, antwoord ik: dat hierdoor nog beter is uitgemaakt, hoedanig onze onreinheid is, om welke te reinigen, God niet met een symbool tevreden was, maar opdat Hij de Zijnen in een gedurige overdenking zou oefenen, een tweede tot hulp er heeft bijgevoegd en dit voornamelijk heeft gedaan, omdat Hij weet, hoe diep de huichelarij bij de mensen zit, hoe zij, ten opzichte van hun gebreken, zich vleien, hoe moeilijk het is hun trotsheid te vernederen, en waar zij gedwongen worden hun ellendige toestand te erkennen, hoe gemakkelijk het vergeten ervan hen bekruipt. Daarom, omdat hier uitdrukkelijk van de besnijdenis sprake is, meen ik, dat dit bij wijze van anticipatie gezegd is, opdat de Israëlieten niet zouden tegenwerpen, dat, omdat de besnijdenis voorging, de reiniging, waarover hij nu spreekt, overbodig zou zijn..

3. a) En op de achtste 1) dag zal, naar het reeds aan Abraham gegeven gebod (Genesis 17:12) het vlees van zijn voorhuid, namelijk van het nieuwgeboren knaapje, besneden worden.

a) Luk.1:59; 2:21 Joh.7:22

1) Ook, wanneer die achtste dag op een Sabbat viel, moest de besnijdenis plaats hebben. De besnijdenis mocht niet worden uitgesteld, tenzij overgrote zwakheid van het kind dit belette..

4. Daarna, nadat deze zeven dagen geëindigd zijn, zal zij, de kraamvrouw, nog drieëndertig dagen blijven in het bloed van haar reiniging, in de bloedvloed, waardoor haar lichaam verder gereinigd wordt; niets heiligs zal zij ook in die dagen, ofschoon zij met mensen weer omgang hebben mag, aanraken; zij zal noch aan het Pascha, als dit in deze tijd valt, noch aan andere offermaaltijden deel nemen, en tot het heiligdom zal zij niet komen, totdat de veertig dagen van haar reiniging vervuld zijn. 1)

1) Als verdere aanleiding tot verontreiniging (zie Le 11.40) wordt ons hier een eigenaardige toestand van het menselijk lichaam voorgesteld, namelijk de zogenaamde vloeingen van een vrouw, die gebaard heeft, of de onreine afzonderingen, die het gevolg zijn van een pijnlijk en geweldig baren, en zeer natuurlijk in twee soorten verdeeld worden, namelijk de rode en de witte vloed. Ofschoon intussen de in dit hoofdstuk gemaakte scheiding tussen het eerste tijdperk van die onreinheid, welke ook aan anderen zich meedeelt en daarom een afzondering van de vrouw nodig maakt, (vs.2 Leviticus. 15:19-24) en het tweede tijdperk, waarin die mededeelbaarheid niet meer plaats vindt en alleen nog maar de afzondering van het heiligdom en de openbare dienst (vs.4) nodig is, in het algemeen zowel wat de uitwendige verschijning als wat de tijd aangaat, met die natuurlijke verschijnselen overeenkomt, hebben de bepalingen van de wet met iets geheel anders dan met de afzondering van de vrouw gedurende die weken te doen. Integendeel is het de vloek van de zonde, welke in dat pijnlijk en geweldig baren opnieuw te voorschijn treedt (Genesis 3:16) en die de vrouw nog in hogere graad dan de man dragen moet, daar zij het eerst in overtreding is geweest (1 Tim.2:14); terwijl de natuurlijke

afscheidings van vloeistoffen, die in de eerste weken veelvuldiger en bloediger zijn dan in de volgende, wanneer zij meer in waterige en slijmerige stoffen overgaan, daarmee in verband staan, dat het menselijk lichaam omwille van de zonde aan dood en verderf is prijsgegeven. Slechts aan de goddelijke genade, welke de mens voortdurend uitstel verleent, moet men het dank weten, wanneer deze afscheidingen in haar geregeld verloop aan de andere kant alleen moeten strekken om weer tot een normale of gezonde toestand te raken. Terwijl de wet een kraamvrouw nu voor onrein verklaart en zelfs een geruime tijd laat verlopen, eer zij weer voor anderen te benaderen is en zelfs in het heiligdom mag komen, hebben deze voorschriften en die van de volgende hoofdstukken, zowel als de eerdere (hoofdstuk 11) en de latere (Numeri. 19) over de onreine dieren en de verontreiniging door aas en door lijken, geen andere bedoeling dan om door het verwekken van sterke weerzin tegen al wat in de natuur dood is of zo genoemd wordt, een diepe afkeer van al wat zonde is en also genoemd wordt in te planten en de gevallen mens tot zijn bestendige verootmoediging bij alle hoofdmomenten van het natuurlijke leven: bevruchting, geboorte, voeding, ziekte, dood, daaraan te herinneren, dat alles, ook de lichamelijke natuur, onder de vloek van de zonde ligt; opdat dit een tuchtmeester tot Christus worde, het verlangen naar de Verlosser van de vloek, die ook op het lichaam rust, bestendig opwekke en levendig houde."

In het Nieuwe Testament heeft de Mozaïsche instelling omtrent de kraamvrouwen geen godsdienstige betekenis meer, daar nu een vrouw het beloofde zaad ter wereld gebracht en de Zoon van de begenadigde onder al de vrouwen de moederschoot en al de toestanden, waarin deze na de geboorte verkeert, eens voor altijd geheiligd heeft, zodat alle andere reinigingen van het Oude Verbond tegenover deze reiniging haar waarde hebben verloren. (zie Lu 2.24).

Het uitsluiten van de vrouw, nadat zij moeder was geworden, uit het Heiligdom, gedurende veertig of tachtig dagen, wijst duidelijk aan, dat wij van nature midden in de dood liggen en voor eeuwig buiten het Heiligdom, d.i. de Hemel, zouden gesloten zijn, indien niet onze zonden waren verzoend, en de oorzaak van onze onreinheid weggenomen..

5. Maar indien zij een meisje gebaard zal hebben, zo zal zij tweemaal zeven dagen, of twee weken onrein zijn, volgens haar afzondering; zoals wanneer zij de maandelijkse vloed heeft; daarna zal zij 2 maal drieëndertig, of zesenzestig dagen blijven in het bloed van haar reiniging 1) (vs.2,3).

1) Het tijdperk van de onreinheid is voor iedere aard door de wet zeer nauwkeurig bepaald. De geringste aard duurde slechts tot de avond van de dag, waarop zij begon (Leviticus. 11:24 vv.; 15:16-18); voor zwaardere verontreiniging is de tijdruimte van een week bepaald (Leviticus. 15:19-24 Numeri. 11:19 vv.). Bij ziekelijke toestanden duurt deze onreinheid nog een week nadat de ziekte geweken is (Leviticus. 15:25-30; 1-15). Maar hier bij de kraamvrouw, komen bij de 7 of 14 dagen van haar onreinheid 33 of 66 dagen, gedurende welke zij thuis moet blijven en niet in de tabernakel mag komen, zodat het tijdperk van de volkomen reiniging 40 of 80 dagen bevat. Al deze tijdsbepalingen hebben een zinnebeeldige betekenis. Wat inzonderheid het getal 40 aangaat, daarover wordt bij Exodus. 24:18 gesproken. Haar betekenis wordt ons ook hier duidelijk, daardoor wordt de toestand van de kraamvrouw als een gebonden, en met opzicht tot godsdienstige betrekkingen drukkende

toestand voorgesteld. Zij is van zoveel gewicht in de getallensymboliek van het Oude Verbond, dat om harentwille de dagen van de reiniging na de geboorte van een meisje juist op 80 dagen worden bepaald, opdat zij ook hier duidelijk op de voorgrond trede en niet onopgemerkt voorbij ga, wat geschieden zou, wanneer de op bepaalde gronden gevorderde langere duur slechts 10 of 20 dagen bedroeg, wat op zichzelf toereikend was geweest. Waarom moet de tijd van de reiniging bij de geboorte van een meisje langer zijn? Duidelijk is het, dat dit geschiedt omwille van de vloek van de zonde, die de moeder reeds onder deze gehele staat van onreinheid gebracht heeft en nu ook nog meer in het vrouwelijk dan in het mannelijk kind openbaar wordt. Daar komt bij, dat een mannelijk kind van Israël door de besnijding op de 8ste dag (vs.3) geheiligd wordt; terwijl het vrouwelijk kind aan dit middel tot heiliging geen deel heeft. Wat het daardoor missen moet, wordt aan het kind door de langere reinigingstijd van de moeder vergoed.

In het Nieuwe Testament heeft de Mozaïsche instelling omtrent de kraamvrouwen geen godsdienstige betekenis meer, daar nu een vrouw het beloofde zaad ter wereld gebracht en de Zoon van de begenadigde onder al de vrouwen de moederschoot en al de toestanden, waarin deze na de geboorte verkeert, eens voor altijd geheiligd heeft, zodat alle andere reinigingen van het Oude Verbond tegenover deze reiniging haar waarde hebben verloren. (zie Lu 2.24).

6. En als de dagen van haar reiniging voor de zoon, veertig dagen, of voor de dochter, tachtig dagen, vervuld zullen zijn, zo zal zij tot des te bepaalder en inniger toewijding van haar hart aan de Heere, nadat zij zo aangeven tijd van het heiligdom verwijderd moest blijven, een éénjarig lam ten brandoffer, (Leviticus. 1:10-13) en vooraf, tot delging van de in haar lichamelijke toestand openbaar geworden zonde, een jonge duif of tortelduif ten zondoffer brengen voor de deur van de tent der samenkomst, tot de priester, in het voorhof.

7. Die zal dat op de (Leviticus. 5:8,9) bepaalde wijze offeren voor het aangezicht des HEEREN, en zal voor haar verzoening doen; zo zal zij rein zijn van de onreinheid die haar met de vloed van haar bloed heeft aangekleefd, zodat zij nu weer in de rechte betrekking tot de Heere staat en in de Verbondsgenade van Israël delen mag. Dit is de wet van haar, die een jongentje of meisje gebaard heeft.

8. Maar indien haar hand door grote armoede niet genoeg voor een lam ten brandoffer vindt, zo zal zij, in plaats daarvan, twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen, één ten brandoffer en één ten zondoffer, 1) en de priester zal voor haar verzoening doen, eerst met de duif van het zondoffer, en daarna de duif van het brandoffer (Leviticus. 1:15-17) offeren; zo zal zij rein zijn.

1) Hoewel in vs.8 het brandoffer het eerst genoemd wordt, zo werd toch het zondoffer het eerst gebracht tot verzoening van de zonde. Met het brandoffer werd de dank van het hart toegebracht, en kracht en steun gevraagd, om het kind de Heere groot te brengen.

HOOFDSTUK 13.

KENTEKENEN VAN DE MELAATSHEID AAN DE MENS EN DE KLEREN.

I. Vs.1-46. Een andere onreinheid, die aan het menselijk lichaam zelf tevoorschijn komt, is de melaatsheid. De priesters moeten hem, aan wiens vlees zich een verdachte huiduitslag vertoont, welke op melaatsheid lijkt, herhaalde malen en zorgvuldig onderzoeken, wanneer zij zich volgens bepaalde kentekenen van de werkelijkheid van de melaatsheid overtuigd hebben, de daardoor aangetaste voor onrein verklaren, deze moet dan afgezonderd wonen, in treurgewaad gekleed en door het geroep: Onrein! Onrein! ieder waarschuwen, dat men hem niet nadere en door hem verontreinigd worde!

1. Verder sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron 1) (Leviticus. 11:1), zeggende:

1) Niet alleen spreekt de Heere hier tot Mozes, maar ook tot Aäron, omdat het de roeping van de priesters was, de zieke voor rein of onrein te verklaren.

2. Een mens, als in het vel van zijn vlees of lichaam, een gezwel, 1) puist, of gezweer, schurft, of witte blaas zal zijn, een opgezwollen, glimmende plaats ontstaat, en nu de een of andere van deze blaren, die op zichzelf nietsverontrustends hebben, maar ook weer kunnen weggaan, blijft en zich ontwikkelt, welke in het vel van zijn vlees tot een plaag van de melaatsheid 2) zou worden, hij zal dan tot de hogepriester Aäron, of tot een uit zijn zonen, de gewone priesters, gebracht worden.

1) Omdat de melaatsheid niet de eerste de beste schurftziekte was, en de mens onrein maakte, heeft God de beslissing aan de priesters opdragende, door zekere kentekenen de gewone schurft van de melaatsheid onderscheiden; vervolgens heeft hij het onderscheid tussen verschillende soorten van melaatsheid er bijgevoegd. Want niet alle melaatsheid was ongeneselijk maar, wanneer door het geheel bedorven bloed de huid was verhard, of, tengevolge van het bederf, was opgezwollen. Dit is in de eerste plaats wel op te merken dat de naam lepra bij de Grieken en Latijnen en de naam teru bij de Hebreëen uitgestrekter betekenis heeft, daar deze ongeneselijke ziekte, omdat zij door de medici genoemd wordt elephantiasis, zowel wegens de verharding van de huid, als wegens de verscheidenheid van kleur. Dat God de priesters, en wel in het bijzonder in eerste aanleg, tot rechters heeft aangesteld, strekt tot bewijs dat de geestelijke dienst van God op meer dan op de gezondheid van het lichaam het oog heeft. Indien iemand vraagt, of de ziekte van de melaatsheid niet besmettelijk was, en het daarom dienstig was, dat allen, die met haar besmet waren, van de menselijke samenleving werden afgesneden, dan beken ik, dat dit wel waar is, maar ik ontken, dat hier dat doel voornamelijk op de voorgrond treedt. Want in het vervolg van tijd konden de medici haar, naar eis van de wetenschap, beter leren kennen, maar God legt deze plicht als nu aan de priesters op, en deelt hen de regel van de onderscheiding mee. En niet stelt hij de Leviëten, zonder onderscheid, daartoe aan, maar slechts de zonen van Aäron, die de eersten in rang waren, opdat het gewicht van de uitspraak des te klemmender zou zijn..

In het Hebreeuws *Dsara'ath*. Het werkwoord in het stamverwante Arabisch, *Dsara'a*, betekent geselen. De melaatsheid werd dan ook in het bijzonder als een gesel van God beschouwd..

3. En de priester zal de plaag in het vel van het vlees, puist, schurft of blaar, bezien, zo het aan nature donkere haar in die plaag van het aangestoken lichaamsdeel in wit veranderd is, 1) en het aanzien van de plaag dieper is dan het vel van zijn vlees, de plaats in vergelijking van de overige huid ingezonken en dieper schijnt, het is de plaag van de melaatsheid; als de priester, om het aanwezig gevaar ter rechter tijd te ontdekken, hem bezien zal hebben, dan zal hij hem onrein verklaren.

1) De melaatsheid, in het Hebreeuws: *Zaraath* d.i. gesel genoemd, daar zij voor de zwaarste straf van God gehouden werd (Numeri. 12:9 vv.; 2 Kron.26:19), is een in Egypte en het zuidelijk deel van Voor-Azië inheemse ziekte, die zich het eerst aan de opperhuid vertoont, spoedig ook het cellenweefsel, de vethuid en zelfs het gebeente, het merg en de gewrichten aantast, zeer langzaam voortgaat, zeer gemakkelijk besmet en dikwijls op de kinderen tot in het vierde lid overgaat, al is dit dan ook in steeds afnemende graad, zodat zij eindelijk nog maar in zwarte tanden, een stinkende adem en een ziekelijk voorkomen zich openbaart. Wij kunnen de melaatsheid in vier soorten verdelen, van welke hier slechts twee in aanmerking komen, de witte en de knobbelige. Deze, welke ook de Elephantiasis of de gewrichtmelaatsheid genoemd wordt, komt vooral in Egypte voor (zie De 28.27); geen daarentegen is de onder de Hebreeën en Syriërs heersende lepra mosaica. Van deze wordt dan ook in dit hoofdstuk gesproken. De kwaal breekt meestal plotseling uit, in de vorm van een witte vlek of vurigheid, dikwijls niet groter dan een punt van een naald en spoedig, onder de invloed van schrik of andere hevige gemoedsaandoeningen opkomende; de vlek wordt groter, het haar wordt op die plaats wit, de huid valt weg en het vlees wordt rauw. Bij het voortwoeden van de ziekte, die dan ook de inwendige delen aantast, wordt de huid aan het voorhoofd, de neus enz. glimmend wit, opgeblazen, gespannen en dor als leder; soms barst zij open en komen er gezwollen te voorschijn. Van nu af zwellen de uiterlijke ledematen op, de nagels van handen en voeten vallen af, de oogleden krimpen in, het haar wordt met een walgelijk riekende korst bedekt of valt uit. Alle uiterlijke zinnen worden stomp, de ogen verliezen hun glans, zijn zeer gevoelig en druipen voortdurend en uit de neusgaten vloeit een branderig slijm. Waterzucht en verterende koortsen maken gewoonlijk een einde aan het lijden van deze ongelukkigen. Maar soms gaat de ziekte vanzelf weer weg, wanneer de smetstof met alle macht op eenmaal uitbreekt, en de zieke van het hoofd tot de voeten wit wordt. (vs.12 vv.).

Dikwijls jarenlang, voordat de ziekte werkelijk uitbreekt, vertonen zich witte, geelachtige, onmerkbare in de diepte van de huid liggende vlekken, in het bijzonder aan de geheime delen, of in het gezicht, aan het voorhoofd, en op de ledematen, waarbij de hoofdharen tegelijk de kleur van de vlekken aannemen. Later dringen deze vlekken door het cellenweefsel tot op de spieren en beenderen, het haar wordt wit als wol en valt uit; er vormen zich harde, geleiachtige verzweringen in het cellenweefsel, de huid wordt hard, ruw en vol spleten, etter komt tevoorschijn, welke grote korsten vormt, die zich van tijd tot tijd losscheuren en waaronder dikwijls vuile, ruwe zweren zitten. Later zwellen de nagels op, krommen zich, vallen af en er vormt zich Entropium, bloedend tandvlees, verstopte neus en sterke

speekselvloed. Stompheid van zinnen, grote zwakte en magerheid, buikloop stinkende adem, algemene waterzucht en sluipkoortsen maken een einde aan het lijden van de ongelukkigen.

Bij de Arabieren geldt de melaatsheid voor geneselijk, als de haar op de witte vlekken zwart zijn gebleven, daarentegen als ongeneselijk, wanneer zij wit zijn geworden..

4. Maar zo de blaas in het vel van zijn vlees wit is, en dus de tweede van de drie opgenoemde ziekten zich openbaart, en toch haar aanzien niet dieper is dan het vel, en het haar niet in wit veranderd is, de beide kentekenen van de werkelijke melaatsheid, (vs.3) nog ontbreken, zo zal de priester hem, die de plaag heeft, namelijk degene die tot hem gebracht is, zeven dagen opsluiten, en daardoor van het verkeer met anderen afzonderen.

5. Daarna zal de priester op de zevende dag hem opnieuw bezien; indien, ziet, de plaag, naar dat hij zien kan, is staande gebleven, nog even groot gebleven is, en de plaag in het vel niet uitgespreid is, zo zal de priester hem zeven andere dagen opsluiten.

6. En de priester zal hem andermaal op de zevende dag, na de tweede opsluiting, opnieuw zeven dagen later, bezien; indien, ziet, de plaag ingetrokken, bleker geworden, en de plaag in het vel niet uitgespreid is, zo zal de priester hem rein verklaren, voor niet meer verdacht van melaats te zijn; het was een verzwering, een eenvoudige huiduitslag en geen melaatsheid. En hij, de voor rein verklaarde, zal zijn kleren wassen, dan is hij ook wettelijk of levitisch rein, en kan zich weer onder de mensen begeven en tot het heiligdom naderen.

7. Maar zo de verzwering, de uitslag, in het vel geheel uitgespreid is, nadat hij, de daardoor aangetaste, na de eerste opsluiting (vs.4) opnieuw aan de priester tot zijn reiniging zal vertoond (vs.6) en dan nog rein verklaard zijn, zo zal hij andermaal aan de priester vertoond worden.

8. Indien de priester merken zal, dat, ziet, de verzwering in het vel uitgebreid is, zo zal de priester hem onrein verklaren: het is melaatsheid. 1)

1) Nadat hiermee (vs.2-8) het eerste geval, wanneer de melaatsheid uit verschillende huidzweren uitbreekt, vermeld en de wijze ontwikkeld is, hoe de priester de werkelijke van de schijnbare kenmerken van de melaatsheid zeker kan onderscheiden, stelt de Heere daarna (vs.9-17) een tweede geval voor, dat de melaatsheid niet door bepaalde kentekenen zich laat aankondigen, maar onverwachts uitbreekt. Ook hier openbaart dit hoofdstuk een zeer juiste kennis van de zaak zelf en angstvallige zorgvuldigheid reeds in geneeskundig opzicht, zodat zij, die de onmiddellijke goddelijke ingeving van de Heilige Schrift niet willen erkennen, tenminste de diepe wijsheid van de menselijke wetgever moeten belijden. Voor ons echter, die weten dat Mozes wel van de Egyptische (knobbel) melaatsheid, maar nog niet van de eigenlijk Joodse (witte) kennis moest dragen, is deze wijsheid een nieuw bewijs, dat hier niet een mens, maar de Heere zelf spreekt, die reeds nu zijn volk, eer het in het bezit van het beloofde land gesteld wordt, die kennis van zaken en gezondheidsmaatregelen, met betrekking tot de in Kanaän wachtende ziekte meedeelt, waarover de wetenschap van onze dagen tot nog toe geen meerder licht heeft kunnen verspreiden.

9. Wanneer de plaag van de melaatsheid, of liever een teken, dat aan melaatsheid doet denken, in een mens zal zijn, zo zal hij dadelijk tot de priester gebracht worden, opdat die hem onderzoeken.

10. Indien de priester dan merken zal, dat, ziet, een wit gezwel, melaatsheid, in het vel is, dat het haar in de omtrek, reeds in wit veranderd heeft, en behalve dit, gezondheid van levend rood vlees 1) in dat gezwel is; en op die plaats voortwoekert;

1) In het Hebreeuws Michjath basar chai. Door onze Statenvertalers weergegeven door gezondheid van levend vlees. Deze vertaling is minder zuiver of duidelijk. Beter is het te vertalen, en een teken van levend, d.i. wild vlees in het gezwel is. Wel betekent het eerste woord, beweging van het leven, of levensonderhoud, maar hier en in vs.24 heeft het die van, teken, kenteken. Zo vertaalt ook de Syriër en Onkelos. Wat Mozes hier dan leert op goddelijk bevel, leert ook het verloop van de ziekte. Want bij deze soort van melaatsheid is er in de gezwollen noch etter noch vuil water, maar zij zijn weggetrokken in de dikke, witte huid maar daaronder verschijnt het wilde, sponsachtige vlees, dat ook pleegt voor de dag te komen, en soms in grootte een moerbeï nabij komt, waarop het ook zeer lijkt, zoals Hillary heeft opgemerkt..

11. Dat is zeker een verouderde melaatsheid, die in het vel van zijn vlees verborgen geweest en eerst nu tevoorschijn gekomen is; daarom zal hem, de aangetaste, de priester zonder uitstel, onrein verklaren; hij zal hem niet tot verdere onderzoeking doen opsluiten, want hij is reeds onrein.

12. En zo de melaatsheid in het vel geheel uitbot, opeens met kracht uitbreekt, en de melaatsheid het gehele vel van hem, die de plaag heeft, van zijn hoofd tot zijn voeten met witte blaren bedekt heeft, naar al het gezicht van de ogen van de priester; zodat de priester, waar hij ook ziet, niets dan melaatsheid ontdekt.

13. En de priester merken zal, de zieke ook verder aan de verborgen leden van zijn lichaam beziende, dat, ziet, de melaatsheid zijn gehele vlees overal bedekt heeft, zo zal hij hem, die de plaag heeft, rein verklaren; zij is geheel in wit veranderd: hij is rein; met dit snel en volkomen uitbreken van de ziektestof is tegelijk een crisis gekomen, waarop de genezing volgt, de witte blaren veranderen dan dadelijk in korsten, die vanzelf afvallen, zodat het kwaad weggenomen is.

14. Maar op de dag dat levend rauw vlees daarin gezien zal worden, wordt bij het afvallen van de korsten dat vlees gezien, dan zal hij, de vroeger rein verklaarde, toch nog onrein zijn, en zich aan de priester vertonen.

15. Als dan de priester dat levende rauwe vlees gezien, zich van de aanwezigheid daarvan overtuigd zal hebben, zal hij hem onrein verklaren; dat levende vlees is onrein: het is melaatsheid, het geweld van de ziekte is nog niet gebroken, zoals in het rauwe vlees openbaar wordt; zodat men de verdere ontwikkeling van de ziekte eerst moet afwachten.

16. Of als dat levende vlees verkeert, en in wit veranderd zal worden, nadat het eerst een rode kleur had, zo zal hij wederom tot de priester komen.

17. Als de priester hem bezien zal hebben, dat, ziet, de plaag in wit veranderd is, zo zal de priester hem, die de plaag heeft, rein verklaren: hij is rein, daar is geen gevaar meer te vrezen.
1)

1) Hieraan sluit zich nu (vs.18-23) een derde gevaar aan, namelijk, wanneer de melaatsheid zich uit een reeds genezende gewone zweer ontwikkelt en zich door dezelfde kentekenen openbaart als die welke volgens vs.28 uit de gewone huid uitbreekt. De wijze, waarop zulke zieken door de priester moeten behandeld worden, komt geheel met de eerste overeen..

18. Het vlees ook, als in dit vel een op zichzelf weinig betekende zweer zal geweest zijn, zo het genezen is.

19. En daarna in de plaats van die zweer, een wit gezwel, of een witte roodachtige blaar worden zal, zo zal het aan de priester vertoond worden.

20. Indien nu de priester merken zal, dat, ziet, haar aanzien lager is dan het vel, en het haar in wit veranderd is, (vs.3), zo zal de priester hem onrein verklaren: het is de plaag van de melaatsheid, zij is door de zweer uitgebot.

21. Wanneer nu de priester die bezien zal hebben, dat, ziet, geen wit haar daaraan is, en die, de aangestoken plaats, niet lager dan het vel, maar ingetrokken is, en de zweer begint reeds bleker te worden (vs.4,6), zo zal de priester hem ter nadere waarneming zeven dagen opsluiten.

22. Zo zij daarna geheel in het vel uitgespreid zal zijn (vs.7,8), zo zal de priester hem, bij het tweede onderzoek, onrein verklaren; het is de plaag.

23. Maar indien de blaar in haar plaats gedurende de zeven dagen zal staande blijven, niet uitgespreid zijnde, het is de roef van die zweer, de van de zweer nog overgebleven ontsteking, die in een korst overgaat en als zodanig langzamerhand afvalt, zo zal de priester hem rein verklaren. 1)

1) Het vierde, tot het voorgaande in betrekking staande geval is het volgende: wanneer aan een brandwond zich kentekenen van melaatsheid opdoen: hierin moet de priester handelen, zoals in het derde geval..

24. Of wanneer in het vel van het vlees een vurige brand zal geweest zijn, en het gezonde van die brand een witte roodachtige of witte blaar is, en op de verbrande plaats een etterende puist zich vertoont, die er roodachtig of wit uit ziet.

25. En de priester die gezien zal hebben, dat, ziet, het haar op de blaar in wit veranderd is en haar aanzien dieper is dan het vel: het is melaatsheid, door de brand is zij uitgebot (vs.20). Daarom zal hem de priester onrein verklaren: het is de plaag van de melaatsheid.

26. Maar indien de priester die merken zal, dat, ziet, op de blaar geen wit haar is, en zij niet lager dan het vel maar ingetrokken is, de in het begin roodachtige ofblinkende kleur van de zweer begint te verbleken, zo zal de priester hem zeven dagen opsluiten.

27. Daarna zal de priester hem op de zevende dag weer bezien; indien zij geheel uitgespreid is in het vel, zo zal de priester hem onrein verklaren, het is de plaag van de melaatsheid (vs.22).

28. Maar indien de blaar in haar plaats, op de plaats van de brandwond, staan zal blijven, noch in het vel uitgespreid maar ingetrokken, de kleur geheel verdwenen zalzijn, het is een gezwel van de brand; daarom zal de priester hem rein verklaren; want het is de roof van de brand 1) (vs.23).

1) In de vijfde plaats wordt over het geval gehandeld (vs.29-37), dat op een met haar bezette plaats van het menselijk lichaam, het hoofd of de kin, zich een zweer vormt, die aan melaatsheid doet denken; ook dan moet de priester handelen als in het vorige geval..

29. Verder, als in een man of vrouw een plaag zal zijn in het hoofd of in de baard.

30. En de priester de plaag zal bezien hebben, dat, ziet, haar aanzien dieper is dan het vel, en geelachtig, rosachtig, dun haar, dat in gezonde toestand donker is, daarop is, zo zal de priester hem onrein verklaren: het, een dergelijke uitslag, waarbij diepere plekken of kloven in de huid ontstaan en het haar zijn natuurlijke kleur verliest en uitvalt, is schurft, het is melaatsheid van het hoofd of van de baard.

31. Maar als de priester de plaag van de schurft zal bezien hebben, dat, ziet, haar aanzien niet dieper is dan het vel, en geen zwart haar daarop is, zo zal de priester hem, die de plaag van de schurft heeft, zeven dagen doen opsluiten.

32. Daarna zal de priester die plaag op de zevende dag bezien; indien, ziet, de schurft niet uitgebreid, en daarop geen geelachtig haar is, noch het aanzien van de schurft dieper dan het vel is.

33. Zo zal hij, die schurft heeft, zich scheren laten, maar de schurft, de schurftige plaats, zal hij niet scheren en de priester zal hem, die de schurft heeft, andermaal zeven dagen doen opsluiten.

34. Daarna zal de priester die schurft op de zevende dag, na zijn tweede opsluiting, bezien; indien, ziet, de schurft in het vel niet uitgespreid is en haar aanzien niet dieper is dan het vel, zo zal de priester hem rein verklaren en hij zal zijn kleren wassen en rein zijn, zoals ieder die rein verklaard is, doen moet (vs.6).

35. Maar indien die schurft in het vel geheel uitgebreid is, na zijn reiniging, na zijn terugkering in het dagelijks leven;

36. En de priester hem opnieuw zal bezien hebben, dat, ziet, de schurft in het vel uitgebreid is, de priester zal naar het geelachtig haar niet zoeken, of het rosachtig, vaal is of niet: hij is onrein; de uitbreiding van de uitslag bewijst reeds duidelijk genoeg de aanwezigheid van de schurft; verdere bewijzen zijn niet nodig.

37. Maar indien die schurft, voor zover hij zien kan, op de plaats waar zij vroeger te zien was, is staande gebleven en zwart haar daarop gegroeid is (zie "Le 13.31), die schurfttheid is genezen, hij, de daardoor aangetaste, is rein: daarom zal de priester hem rein verklaren. 1)

1) Hierna (vs.38,39) wordt in de zesde plaats van de onschadelijke uitslag of de witte melaatsheid (Hebreeuws: bohak) melding gemaakt..

38. Verder als een man, of vrouw, aan het vel van hun vlees blaren zullen hebben, witte blaren; een puist of een lichte witte vlek.

39. En de priester zal gemerkt hebben, dat, ziet, ingetrokken witte blaren in het vel van hun vlees zijn de witte vlek niet blinkend wit is, maar er flauw en bleek uitziet: het is een witte puist in het vel uitgebot, geen eigenlijke melaatsheid, hij, de daardoor aangetaste, is rein. 1)

1) Eindelijk ten zevende (vs.40-44), de op een kaal hoofd, het zij voor- of achterhoofd, uitbrekende melaatsheid..

40. En als een man zijn hoofdhaar voor of achter zal uitgevallen zijn, hij is kaal, hij heeft een kaal hoofd, hij is rein: zo'n kaal worden van het hoofd verontreinigt op zichzelf niet.

41. En zo van de zijde van zijn gezicht het haar van zijn hoofd op het voorhoofd of aan de slapen, zal uitgevallen zijn, hij is bles, hij heeft een kaal hoofd, hij is evenzo rein.

42. Maar zo in de kaalheid van achteren (vs.40) of in de bles van voren (vs.41), een witte roodachtige plaag is, een witrode plek of puist, (vs.24), dat is melaatsheid, uitbottende in zijn kaalheid of in zijn bles.

43. Als de priester hem zal bezien hebben, dat, ziet, het gezwel van die plaag in zijn kaalheid of bles wit roodachtig is, en wel zoals het aanzien vande melaatsheid van het vel van het vlees: die op de naakte huid opkomt, dieper dan het vel (vs.25), en altijd meer zich uitbreidt (vs.27).

44. Die man is melaats hij is onrein; de priester zal hem geheel onrein verklaren, zijn plaag is op zijn hoofd. 1)

1) In het eerste lid van het vers zegt hij, dat de melaatse voor onrein moet gehouden worden. Doch in het tweede bericht hij, dat de priester over deze onreinheid vonnis zal vellen, opdat het leger niet wordt aangestoken. Hierom zegt hij: De plaag zou op zijn hoofd zijn, wat van

even dezelfde kracht is, als iemand rechterlijk te brandmerken. Mozes nu neemt als uitgemaakt aan, dat God met openbare eerloosheid tekent, wie Hij met de melaatsheid heeft getroffen, en daarop herinnert hij, dat hij deze straf naar verdienste en naar recht draagt. Het hierna volgende en het daarop volgende bevatten de wijze van uitvoering van het vonnis, nl. dat hij zijn kleeid gescheurd zal dragen, hetgeen een teken is van oneer; met ontbloot hoofd zal voortgaan en met bewimpelde mond, opdat hij daardoor zelf een prediker van zijn verontreiniging zij; vervolgens, dat hij woont buiten de legerplaats, als het ware afgesloten van de gemeenschap van mensen. Waar Mozes de tegenwoordige toestand van het volk op het oog heeft, moest hij in de woestijn als vreemdeling verkeren. Want eerst sedert het volk het land bewoonde, zijn de melaatsen gebannen uit steden en dorpen, om, op zichzelf wonende, het leven door te brengen. Dat hier nu beweerd wordt dat zij de mond of de lippen omhuld zouden hebben, daaruit willen sommigen afleiden dat zij de gezonden niet door de stank van hun adem zouden kwellen, maar ik weet niet, of dit wel zo vast is. Ik meen, dat dit moest, omdat zij burgerlijk dood waren; zo was ook die bewimpelde mond een teken van de dood, zodat hun verlaten toestand hen van het gewone leven uitsloot.

Nu volgen eerst (vs.45,46) voorschriften voor hem, die door de priester melaats wordt bevonden, waar hij in zijn ziekte wonen en hoe hij zich gedragen zal..

45. Voorts zullen de kleren van de melaatsen, in wie die plaag is, en die daarom onrein verklaard is, tot een teken van diepe droefheid, gescheurd voor aan de borst ingescheurd (Genesis 37:29) zijn, en zijn hoofd zal ontbloot zijn, zijn hoofdhaar ongekamd en niet gezalfd (Leviticus. 10:6), en hij zal de bovenste lip, de onderkin met de baard a) bewimpelen (Ezech.24:17,22), daartoe zal hij steeds roepen: onrein, onrein! opdat niemand hem te dicht nadere en alzo verontreinigd worde.

a)Klaagl.4:15

46. Al de dagen, in welke deze plaag van de melaatsheid aan hem zijn zal, zal hij onrein zijn; onrein is hij, hij zal alleen, afgezonderd, wonen; buiten het leger zal zijn woning wezen, 1) opdat niemand door zijn onreinheid bevestigd worde. (Numeri. 12:15; 2 Koningen. 7:3; 15:5).

1) De reden van deze afzondering van de melaatsen is niet zozeer in de vrees voor een lichamelijke bevestiging gelegen. Deze is alleen bij te nauwe aanraking te vrezen en niet groter dan bij vele andere ziekten; waarom later de melaatsen niet verboden werd in de synagogen te komen, waar zij alleen op een afgezonderde plaats moesten blijven. Veeleer is het de buitengewone hoge graad van levitische onreinheid, welk een melaatse aankleeft en hem niet alleen van het heiligdom, maar ook van alle verkeer van anderen uitsluit, zolang de plaag duurt. Voor een in de hoogste graad onreine wordt hij door de wet eensdeels daarom gehouden, daar hij in zulk een toestand het lichamenlijk beeld van de zonde en haar gruwelen met zich omdraagt en anderdeels, omdat hij in zulk een toestand tegelijk een levend lijk (Numeri. 12:12), of een rondwandele graf is (Sepulcrum ambulans). In het eerste opzicht zullen wij later (Matth.8:2) gelegenheid hebben nog verder over de melaatsheid te spreken; alleen wordt hier nog opgemerkt, dat juist, omdat de melaatsheid het beeld van de zonde en

Gods voornaamste gesel is, het onderzoek en de beoordeling van de aangetasten door de priesters als wachters van de wet en plaatsbekleders van God moest geschieden..

II. Vs.47-59. Met de melaatsheid aan mensen staan in verband zekere verschijnselen aan linnen kleren, of aan gereedschappen, ook aan leren stoffen en voorwerpen. ook deze zullen daarom door de priester onderzocht en, ingeval zij als de werkelijke kleermelaatsheid openbaar worden, met vuur verbrand worden.

47. Verder als aan een kleed de plaag van de melaatsheid zal zijn, aan een wollen kleed of aan een linnen kleed.

48. Of aan de scheerdraad, of aan de inslag, aan stof die nog niet bearbeid is, die óf tot uittreksel op de weefstoel, óf als inslag tot weven in het uittrekselbestemd is, van linnen, of aan wol, of aan vel, nog onbewerkt leer, of aan enig vellenwerk, aan enig van leer gemaakt voorwerp.

49. En die plaag aan het kleed, of aan het vel, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan enig vellentuig groenachtig of roodachtig is; het is de plaag van demelaatsheid, een verschijnsel, waaruit de werkelijke melaatsheid ontstaan kan, daarom zal zij de priester vertoond worden. 1)

1) Het is wetenschappelijk nog niet bewezen, wat onder deze melaatsheid aan kleren en stoffen moet verstaan worden. Enige denken aan vlekken, die voorkomen aan wollen tuig, van de wol van een ziek of dood schaap vervaardigd; maar deze wol mocht in het geheel niet gebruikt worden, en bovendien is hier sprake van nog andere dan wollen voorwerpen. Anderen denken aan een door melaatsen aan kleren en stoffen meegedeelde en ook in deze verder zich uitbreidende melaatsheid; en wanneer ook geneeskundigen een dergelijke aansteking mogelijk achten, toch doelt de wet nergens op een zodanige. Nog anderen zijn van mening, dat de bedoelde kentekenen van melaatsheid niets meer zijn dan gewone uitslag, zoals deze door vochtigheid en gebrek aan lucht ontstaat, en eindelijk een kleed op een stof zo verteert, dat de verteerde stof als molm uiteenvalt. Wij zullen met deze laatste verklaring tevreden moeten zijn, zolang nog niet door verder onderzoek de duistere zaak is opgehelderd..

50. En de priester zal de plaag bezien; en hij, overtuigd, dat de plaag aanwezig is, zal hetgeen de plaag heeft, het kleed, het tuig, het vel, zeven dagen doen opsluiten.

51. Daarna zal hij op de gevonden dag de plaag bezien; zo de plaag uitgebreid is aan het kleed, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan het vel, tot wat werkdat vel zou mogen gemaakt zijn, die plaag is een knagende melaatsheid, en het daardoor aangetaste voorwerp is onrein.

52. Daarom zal hij dat kleed, of die werpte, 1) of die inslag van wol, of van linnen, of alle vellentuig, waarin die plaag zal zijn, verbranden: want het is een knagende melaatsheid; het zal met vuur verbrand worden.

1) Onder werpte hebben wij te verstaan, het voor de schering bestemde garen, bestaande uit wol of vlas..

53. Doch indien de priester zal zien, dat, ziet, de plaag aan het kleed, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan enig vellentuig niet uitgespreid is.

54. Zo zal de priester gebieden, dat men hetgeen, waaraan die plaag is, wast en hij zal dat andermaal zeven dagen doen opsluiten.

54. Zo zal de priester gebieden, dat men hetgeen, waaraan die plaag is, wast en hij zal dat andermaal zeven dagen doen opsluiten.

55. Als de priester, nadat het gewassen en nogmaals zeven dagen opgesloten geweest is, de plaag zal bezien hebben, dat, ziet, de plaag haar gedaante niet veranderd heeft voor zijn ogen en de plaag niet uitgebreid is, het is onrein, gij zult het met vuur verbranden: het is een ingraving, niet te niet, maar dieper is de plaag gegaan en heeft het kleed, tuig, vel geschaafd, kaal gemaakt aan zijn achterste of aan zijn voorste zijde.

56. Indien nu echter de priester merken zal dat, ziet, die plaag, nadat zij zal gewassen zijn, ingetrokken is, in vergelijking van haar vroegere groen- of roodachtige kleur, (vs.49), verbleekt, dan zal hij ze van het kleed, of van het vel, of van de scheerdraad, of van de inslag afscheuren.

57. Maar zo zij nog later aan het kleed, of aan de scheerdraad, of aan de inslag, of aan enig vellentuig gezien wordt, het is uitbottende, een plek van nieuwbreekende melaatsheid; gij zult hetgeen, waaraan de plaag is, met vuur verbranden.

58. Maar het kleed, of de werpte, of de inslag, of alle vellentuig, dat gij gewassen en zeven dagen lang opgesloten (vs.54) zult hebben, als de plaag daarvan geweken zal zijn, en na het afscheuren of afsnijden van de daardoor aangetaste plaats (vs.56) geen vlek zich meer zal vertoond hebben (vs.57), dat zal andermaal gewassen worden, en het zal levitisch rein zijn en weer kunnen gebruikt worden.

59. Dit, het (vs.47-58) gezegde, is de wet van de plaag van de melaatsheid, van een wollen of linnenkleed, 1) of een werpte, of een inslag, of alle vellentuig, om dat rein te verklaren, of onrein te verklaren.

1) Het kleed is voor de mens niet maar iets uitwendigs, het staat innerlijk tot het wezen en de toestand van zijn leven in betrekking. Om deze nauwe en innige betrekking, waarin het kleed tot de mens staat, is voor de wet de melaatsheid van het kleed een beeld van de melaatsheid van de mens en neemt zij daaruit aanleiding om de aard van de menselijke melaatsheid in het voorschrift over de kleermelaatsheid nog duidelijker te doen uitkomen; zoals de heiliging van de menselijke eerstgeboorte zich eerst door de handelwijs met de eerstgeboorte van de dieren in haar diepste diepte openbaart (Exodus. 13:11 vv.). Terwijl nu bij de kleermelaatsheid een spoedige vernietiging door vuur kennelijk bedoeld wordt, zo is tegenover de melaatsheid van

de mensen met alle strengheid toch ook nog een sporen van het leven op te merken; dit kan nu echter alleen zo worden verstaan, dat uit de instandhouding van het menselijk geslacht nog een meer volledige reiniging en heiliging van de melaatsheid zich zou ontwikkelen. Deze hoop is ook later in Christus verwezenlijkt, wiens geboorte uit een vrouw alleen door het sporen van het menselijk leven en geslacht mogelijk is geworden..

HOOFDSTUK 14.

GENEZING VAN DE MELAATSHEID.

I. Vs.1-32. Voor het slechts zelden, maar toch nu en dan voorkomend geval, dat een melaatse gereinigd van deze ziekte wordt, worden enkele voorschriften van handelingen, die hierop betrekking hebben, en door de priester bij de reinverklaring te volbrengen zijn, voorgesteld. Vooreerst vinden wij hier (vs.2-8) wat geschieden moet bij de wederopname van de als dood verklaarde in de gemeente van de levende leden van het Verbondsvolk; ten tweede (vs.9-32) wat de wederopname van de tot dusver uitgeslotene in de gemeenschap met het heiligdom en de Godsverering bewerkt.

1. Daarna sprak de HEERE verder tot Mozes (Leviticus. 12:1), zeggende:

2. Dit zal de wet van de melaatse zijn, ten dage van zijn reiniging a) als hij na genezing van deze ziekte weer rein verklaard en zowel in de gemeenschap van het volk van het Verbond als in die van het heiligdom opnieuw opgenomen wordt. Mijn gebod is, dat hij tot de priester zal gebracht worden, zich bij hem als gereinigd zal aanmelden, en wat nader bij de legerplaats of de plaats, waar een priester zich bevindt, komen zal.

a) Matth.8:4 Mark.1:44 Luk.5:14; 17:14

Nu schrijft Mozes voor, hoe zij, die van de melaatsheid genezen zijn, moeten gereinigd worden en in hun vorige toestand hersteld. Tot hiertoe heeft hij geleerd, wie de priester tot de heilige samenkomst mocht toelaten, en onder de reinen optellen; nu schrijft hij het ritueel van de ontzondiging voor, waardoor het volk leert, hoezeer God de onreinheid haat, welke Hij hier door een plechtig zoenoffer beveelt weg te nemen. Vervolgens, dat hij, die genezen was, zou erkennen, dat hij door een bijzondere weldaad van God van de dood werd gered en voor het vervolg meer zich zou inspannen, om rein te blijven. Want de offerande, welke hier wordt voorgeschreven, bestond uit twee delen: een reiniging van de vuile ziekte, en een daad van dankbaarheid. Doch altijd is het ervoor te houden, dat de Israëlieten door deze ceremonie geleerd hebben, God rein en zuiver te dienen en de onreinheden verre van zich te houden, opdat de godsdienst niet zou ontheilgd worden. Daar de melaatsheid een onreinheid was, daarom wilde God, dat zij, die van haar genezen waren, niet in de heilige samenkomst zouden opgenomen worden, dan door tussenkomst van een offerande. Daarom voegt het wel wat waardig is, om aangetekend te worden, nader uiteen te zetten. Aan de priester wordt het ambt van de ontzondiging opgedragen, en echter wordt tegelijk verboden, dat hij niemand zuivert, dan wie reeds zuiver en rein is. Wanneer nu God aan de ene zijde zich de lof van de gezondmaking voorbehoudt, opdat zij niet aan mensen wordt toegeschreven, daar stelt Hij aan de andere zijde de tucht vast, welke Hij wil dat in de Kerk zal van kracht zijn. Opdat het duidelijk in het oog springt, dat het Gode alleen toekomt, de zonden weg te doen. Wat rest daarom de mens, dan dat hij getuige zij en heraut van de ontvangen Goddelijke genade. Want een dienaar van God kan niemand de zonde vergeven, dan wie God reeds de zonde vergeven heeft..

3. En de priester zal buiten het leger gaan, of buiten de stad waar hij woont, de genezene tegemoet, daar deze de legerplaats of de stad nog niet mag binnengaan. Als de priester merken zal, dat, ziet, die plaag van de melaatsheid van de melaatse genezen is;

4. Zo zal de priester gebieden, dat men voor hem, die te reinigen zal zijn, twee levende reine vogels 1) neme, die zich in volle levenskracht bevinden, en in hun vlucht opgevangen zijn, also geen van de (Leviticus. 11:13-19) opgenoemde soorten, bovendien een stuk cederhout, en een draad scharlaken en een bundel hysop.

1) De Rabbijnen denken hier aan de mussen, maar het is niet waarschijnlijk, dat juist deze bedoeld zijn..

5. De priester zal ook gebieden, wanneer deze dingen daar ter plaatse zullen bijeengebracht zijn, dat men de ene vogel slacht in een aarden vat, over levend water.1)

1) Luther heeft gemeend de laatste woorden zo te moeten verstaan: het vat, waarin de vogel geslacht wordt, moet boven een stromend water, bron of beek worden gehouden; maar de bedoeling is deze: de vogel moet geslacht worden boven een aarden vat, gevuld met water uit een bron of beek, opdat het daaruit droppelende bloed zich met het water vermengt..

6. Die levende vogel zal hij nemen, en het cederhout, en het scharlaken, en de hysop, de uit cederhout, de bundel hysop en de scharlakenrode wollen draad vervaardigde sprengkwast, en zal die en de levende vogel dopen in het bloed van de vogel, die over het levende water geslacht is en wiens bloed zich met dat water vermengd heeft.

7. En hij zal over hem, die van de melaatsheid te reinigen is, zevenmaal sprenkelen met de sprengkwast, welke met de levende vogel in het bloedig water gedoopt is; daarna zal hij hem ten gevolge van deze besprenkeling, rein verklaren, en daarna de levende vogel in het open veld vliegen laten.

1)

1) Het is duidelijk dat de beide vogels zinnebeelden zijn van hem, die gereinigt moet worden. De eerste vogel, die geslacht wordt, is het zinnebeeld van de melaatse, in zoverre deze, om zijn tot in het diepst van het leven doorgedrongen onreinheid, had moeten sterven; maar Gods barmhartigheid heeft hem het leven teruggeschonken, daarom moet het bloed van de geslachte vogel, in levend of stromend water opgevangen zich daarmee vermengen. Wanneer de reinverklaring volgt, wordt hij aan het leven en wel aan het leven onder en met het volk, dat tot God in Verbondsbetrekking staat, teruggegeven; daarom wordt hij zevenmaal met dat bloedwater besprenkeld en wordt de andere vogel vrijgelaten. Zoals deze nu heenvliegt, waarheen hij maar wil en naar zijn nest terugkeert, nadat hij vroeger gevangen was geweest, zo mag ook de gereinigde, uit de banden van zijn ziekte verlost, van nu aan zich vrij bewegen en tot de zijnen terugkeren. Het nu geschonken leven wordt als een blijvend, fris en gezond leven, zoals de reine leden van Gods volk het bezitten, zinnebeeldig voorgesteld door de drie bestanddelen, waaruit de sprengkwast is samengesteld. Cederhout, dat het bederf weerstaat (Ezech.17:22) scharlakenrode kleur van de wollen draad, die op een krachtig leven wijst (zie

Ex 26.6), hysop die tot bloedzuivering en bevordering van de gezondheid strekt. Niet ten onrechte zien de uitleggers in het dompelen van de levende vogel in het water, dat met het bloed van de geslachte vogel vermengd is en in het later laten vliegen van deze een schaduwbeeld van de heilige Doop (Rom.6:3 1 Joh.5:6)

Het cederhout is, omdat het het bederf tegenhoudt, zinnebeeld van de duur van het leven; het scharlaken, zinnebeeld van de kracht van het leven, en de hysop, zinnebeeld van de reiniging van het ten dode gedoemd zijn. De besprenkeling is een zevenvoudige, om haar het karakter van een goddelijke heilsdaad te schenken, en geschiedt met een mengsel van bloed en water, waarbij het bloed naar het leven, het water naar de reiniging wijst..

Door het bloed van de een, werd de vrijheid van de ander bewerkt, omdat hij niet vrij uitging, tenzij eerst gedompeld in het bloed en water, waarmee de besprenkeling, om de mens te reinigen, plaats had. Zevenmaal werd dit herhaald, opdat de gedurige overdenking van de genade, des te dieper in het geheugen van de mensen werd ingeprent. Want wij weten, dat door het getal zeven in de Schrift dikwijls de volmaking wordt aangeduid. Tot hetzelfde doel schoor zich het haar en waste zich met water, wie genezen was. Echter op de eerste dag mocht hij nog niet naar zijn huis gaan, maar pas op de achtste dag. Ondertussen schoor hij op de zevende dag de baard, de wenkbrauwen van zijn ogen en al het haar, waste zich en zijn kleren, daarop ging hij naar het heiligdom. Zo moeilijk is de mens te gewinnen aan de hartelijke erkenning van deze beide zaken, dat hij de ondeugden haat en de genade van God naar waarde schat, waardoor hij gered wordt..

Let men op de samenvoeging van de gemelde dingen met twee vogels, die tevens hiermee werden aangebracht, voorwaar, het kan ons een levendige schildering uitleveren van een boetvaardig en gelovig toevluchtnemende zondaar tot de eeuwig levende en gezegende Zieleborg. Zodanig een toch brengt niet alleen het cederhout als een getuigenis, dat hij Gods genade en de gemeenschap aan de goederen van zijn huis aanmerkt als zijn hoogste goed, en enige troost in leven en in sterven, maar hij voegt daarbij de hysop als een nederige erkenning, dat hij in een allernaarste staat van ellende ligt neergezonken, vervreemd en afgescheiden van God en Zijn volk, en dat wel naar het allerrechtvaardigst oordeel van God, hetgeen Hij uit aanmerking van zijn bloedzonden vlekken en schulden van harte billijkt en toestemt, hetgeen hij dan ook met nadruk bekrachtigt, wanneer hij twee levende reine vogels aanbrengt, als een erkenning, dat hij geen waarachtig leven heeft in zichzelf, en dat hij, daar hij dood is door de zonden en de misdaden geen ander leven kent noch begeert, dan datgene, dat alleen door de volkomen onschuldig gestorvenen en weer levend geworden God en Zaligmaker verworven is, en hetgeen de gelovige van het Oude Verbond door de terugwerkende kracht van zijn verdienste werd meegedeeld..

Augustinus in zijn aantekeningen op Psalm. 51 zegt van de hysop: een laag groeiend kruid, dat genezende kracht bezit en geschikt is, om de longen te zuiveren..

8. Die nu te reinigen is, zal, zoals dit bij alle reinigingen moet geschieden, zijn kleren wassen en al zijn haar van het gehele lichaam afscheren en zich in het water afwassen, zo zal hij rein zijn en al zijn onreinheid van zich hebben afgeworpen; daarna zal hij in het leger van de

kinderen van Israël, of, wanneer gij het u beloofde land bewonen zult, in zijn stad komen, maar hij zal buiten zijn tent of woning zeven dagen blijven, opdat hij niet in verzoeking kome, gedurende deze tijd van voorbereiding voor de hem wachtende hereniging met de Heere (vs.9 vv.) zich door huwelijksgemeenschap, of op enige andere wijze weer te verontreinigen (Ex.19:15).

9. En op de zevende, de laatste voorbereidingsdag zal het geschieden dat hij nogmaals al zijn haar zal afscheren, voor zover dit inmiddels weer gegroeid is, zijn hoofd en zijn baard en de wenkbrauwen van zijn ogen; ja, al zijn haar op alle plaatsen van zijn lichaam zal hij afscheren, opdat hij niets onreins uit dat oude leven in het nieuwe overneme, en hij zal tot bereiking van dat doel nog eenmaal ook zijn kleren wassen en zijn vlees, het gehele lichaam, met water baden, zo zal hij rein zijn en voor dewederopname in de gemeenschap van het heiligdom zoals het behoort toegerust.

1) Niet alleen op de eerste dag, maar ook op de zevende moest hij nog eens zijn haar afscheren, als teken van voortdurende reiniging en afsterving van de zonde. Daarop doelt ook het zich opnieuw wassen. Niet alleen van de zonde, maar ook van de dagelijkse zonden moet de gelovige gereinigd worden..

10. En op de achtste dag 1) zal hij twee volkomen lammeren, het een tot schuld- en eigenlijke wijffer, het andere tot zondoffer en éénjarig volkomen schaap ten brandoffer nemen, bovendien drie tienden meelbloem in plaats van het anders gewone een tiende (Numeri. 15:4) ten spijsoffer, met olie gemengd, en behalve dit voor de bij het schuldoffer gevorderde dienst (vs.14 vv.) één log olie.2)

1) Evenals op de achtste dag de kinderen na de weggenomen onreinheid, welke zij uit de baarmoeder hadden meegenomen, in de Kerk werden ingezet en daarvan leden werden, zo ook wordt de zevende dag voorgeschreven om hen, die, na de gezondheid terug ontvangen te hebben, als het ware opnieuw geboren waren, in hun vorige betrekking te herstellen. Want voor gestorvenen werden zij gehouden, die de melaatsheid van de heilige samenkomst uitsloot. Daarom wordt het offer verordend, dat de besnijdenis aan de ene zijde vernietigde, bevrijde en herstelde. Verder, niet alles, waarvan hier melding wordt gemaakt, is mij de zin duidelijk, en ik zou willen, dat de lezer niet al te nieuwsgierig was. Sommige dingen kunnen beter verklaard worden. Dat de rechtersvinger met het bloed van het offerdier in aanraking werd gebracht, de duim van de hand en de teen van de voet tevens, was omdat de melaatse werd hersteld in datgene, wat tot het gewone leven en zijn gewoonten in betrekking stond, opdat hij zou hebben een vrije ingang, vrij zou mogen horen, kortom, vrijelijk aan de samenleving zou mogen deelnemen, omdat wederkerig het ook betrekking heeft op het spreken en horen. Het hoofd werd gezalfd met olie, opdat in het gehele lichaam er niets onreins zou overblijven..

2) Ook: zie Ex 29.40.

Allereerst menen wij, de olie hier te mogen begrijpen als een zinnebeeld van de volheid van genade, vrede en barmhartigheid, die in Christus Jezus uit kracht van zijn borgtochtelijke

overneming van en voldoening voor de schuld van het volk is en wordt gegrond, en die de Heilige Geest, door een dadelijke toepassing van de verdienste van de Heiland een gelovige en boetvaardige zondaar tot zijn onuitsprekelijke blijdschap en vertroosting deelachtig maakt en verzegelt..

Zoals het bloed bij het offer van de zonde, zo schaduwt de olie bij de zalving de Geest af. Wanneer door besprenkeling met het verzoenende offerbloed, de zondaar in de genadevolle gemeenschap met de Heere ingezet wordt, zo geldt de zalving met olie de het lichaam en de ziel levensmakende geest, welke daardoor met de kracht van de goddelijke Geest begiftigd wordt. Op deze wijze wordt hij, die van de melaatsheid gereinigd is, met Jehova verzoend en in de rechten en in de genadegaven van het Verbond met zijn God weer ingezet..

11. De priester nu, die de reiniging doet, zal de man, die te reinigen is en die dingen (vs.10) stellen voor het aangezicht des HEEREN, aan de deur van de tent der samenkomst 1) voor het brandofferaltaar, omhem also met zijn offergaven voor te stellen.

1) Later bij de tempel werd een dergelijk offer eerst gebracht in de buitenste voorhof, de voorhof van de melaatsen. Van daar werd hij gebracht naar de poort van Nicanor, omdat het hem nog niet geoorloofd was in de voorhof van de Levieten de voet te zetten, voordat voor hem verzoening was aangebracht..

12. En de priester zal het ene lam nemen en op de (Leviticus. 7:1 vv.) voorgeschreven wijze offeren tot een schuldoffer met de log olie, die bij de aan het schuldoffer zich aansluitende daad van de toewijding moet gebruikt worden, en zal die, het lam en de olie, nog voor de eigenlijke offering ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN bewegen, door de beweging voorwaarts en terugwaarts (Ex.29:24 Numeri. 3:11).

13. Daarna zal hij dat lam van de gereinigde laten slachten in de plaats, waar men het zondoffer en het brandoffer slacht, in de heilige plaats aan de noordzijde van het altaar (Leviticus. 1:11), want het schuldoffer, evenals het zondoffer en hetgeen daarvan overblijft, is voor de priester (Leviticus. 7:7); het is een heiligheid der heiligheden, men zal met dat vlees op heilige wijze handelen; de priester zal het op een heilige plaats moeten eten (Leviticus. 10:17).

1) Het eerste dat voor de gereinigde, die nu weer tot het heiligdom en de dienst aldaar toegelaten wordt, moet worden opgeheven, is zijn langdurige verwijdering van dat heiligdom, gedurende welke hij al die plichten en diensten, waartoe ieder lid van Gods volk geroepen is, de Heere is schuldig gebleven; de opheffing volgt uit de aanbieding van een schuldoffer, waardoor bedoeld wordt de schuld te delgen van de roef aan de Heere gepleegd (zie Le 4.2). Het doet niets ter zake, dat de melaatse niet vrijwillig maar gedwongen van het heiligdom en de openlijke godsverering is verwijderd gebleven; hij bleef in ieder geval daarvan verwijderd en is daardoor aan Jehova ontrouw geworden; maar hij zou tot zulk een verwijdering van Jehova niet gedwongen zijn geworden, wanneer er niet wat aan hem geweest ware, dat van de gemeenschap met de Heere uitsluit, namelijk de melaatsheid, dit lichamelijke beeld van de zonde..

14. En de priester zal, nadat hij de hoornen van het altaar bestreken heeft, van het bloed van het schuldoffer nemen, eer hij dit op de grond bij het altaar uitstort, hetgeen de priester doen zal op het lelletje van het rechteroor van hem, die te reinigen is, en op de duim van zijn rechterhand, en op de grote teen van zijn rechtersvoet (Ex.29:20 vv.) om hem die opgehouden heeft een lid van het priesterlijk volk (Ex.19:6) te zijn, opnieuw als zodanig te wijden en zijn gehoor, zowel als zijn handel en wandel voor het geestelijk leven onder dit volk opnieuw te heiligen, nadat hij aangeven tijd buiten het burgerschap van Israël geleefd heeft.

15. De priester zal ook uit de log een deel van de olie nemen en zal ze op de linkerhand van de priester gieten.

16. Dan zal de priester zijn rechterwijsvinger indopen, nemende van die olie, die in zijn linkerhand is, en zal met zijn vinger van die olie zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht des HEEREN, in de richting van de plaats, waar de tent der samenkomst is.

17. En van het overige van de olie, die in zijn hand zijn zal en door het sprenkelen (vs.16) nu geheiligd is, zal de priester doen op het lelletje van het rechteroor van hem, die te reinigen is, en op de duim van zijn rechterhand en op de grote teen van zijn rechtersvoet, boven op het bloed van het schuldoffer, boven op de vroege (vs.14), met het bloed van het schuldoffer bestreken plaatsen, opdat de olie met het bloed zich verenige en, zoals dit de Verbondswijding (Ex.24:8), door de melaatsheid vernietigd weer hersteld heeft, zo ook nu weer in betrekking brengt tot de priesterlijke geest, die van nu aan oren, handen en voeten weer zijn invloed zal openbaren.

18. Wat nog overgebleven zal zijn van die olie, die in de hand van de priester geweest is, zal hij doen op het hoofd van hem, die te reinigen is; om alzo nog de gehelepersoonlijkheid tot een nieuw leven in de Kerk van God te heiligen, zo zal door de verdere handeling met het offer, als het aansteken van de vetdelen en verteren van het vlees, de priester over hem verzoening doen voor het aangezicht des HEEREN.

19. De priester zal nu ook het zondoffer bereiden; hij zal het tweede van de beide lammeren naar de wijze van een zondoffer (Leviticus. 4:32 vv.) brengen, en voor hem, die van zijn onreinigheid te reinigen is, ook nog verzoening doen over zijn andere zonden, afgezien van de schuld van de beroving van God, en daarna zal hij van hem het tot brandoffer bestemde eenjarige schaap later slachten, waarmee deze zich, na meegedeelde gerechtigheid, opnieuw de Heere tot een volkomen en onbepaald eigendom overgeeft.

20. En de priester zal dat brandoffer en dat in drie delen gebrachte spijsoffer, dat de goede wil van de geheiligde te kennen geeft, om van nu aan slechts des te meer op een heilige wandel acht te geven, geheel op het altaar offeren, zo zal de priester ook hierdoor de verzoening voor hem doen, en hij zal rein zijn; aan zijn hereniging met de Heere en zijn heiligdom ontbreekt nu verder niets meer; de wederopname, zoals vroeger (vs.4-8) in de burgerlijke, alzo ook nu in de godsdienstige gemeenschap van Israël is volkomen.

Daar het brandoffer voor de Heere dagelijks tweemaal werd gebracht, als geschenk aan de Heere mocht dit in dat geval niet eerder geofferd worden, dan wanneer het zondoffer was gebracht en de melaatse in verzoenende betrekking met God was gekomen..

21. Maar indien hij arm 1) is, en het met hem zó gesteld is, dat zijn hand dat niet bereikt, dat hij niet in staat is, de (vs.10) voorgeschreven offers te brengen, zo zal hij (ten minste) één lam tenschuldoffer, en daarna ter beweging nemen, om voor hem verzoening te doen; daar op dit offer als het eigenlijke toewijdingsoffer het wel bovenal aankomt; daartoe in plaats van drie, één tiende meelbloem, met olie gemengd, ten spijsoffer en daarbij een log olie, daar hem hiervan zelfs niet het minste deel kan worden geschonken.

1) Met de behoeftigen en geringen ging God verschonend te werk, zodat zij geen twee lammeren behoeften te offeren, en Hij hen also niet boven vermogen wilde bezwaren. Daaruit blijkt, dat de offerande niet naar de prijs, die het waardig was, werd geschat, maar naar de vrome zin van het hart, wanneer iemand blijmoedig ten offer bracht, naarmate het hem gegeven was..

22. Bovendien twee tortelduiven, of twee jonge duiven, die zijn hand bereiken zal, daarentegen kunnen in plaats van het andere lam en het schaap om zijn armoedige omstandigheden ook twee duiven worden gebracht, waarvan een ten zondoffer en een ten brandoffer zijn zal.

23. En hij zal die, op de achtste dag van zijn reiniging, tot de priester brengen, en zich met zijn gaven door deze tot aan de deur van de tent der samenkomst, voor het aangezicht des HEEREN bij het brandofferaltaar laten leiden.

24. En de priester zal dan eerst het lam van het schuldoffer en de log olie nemen, en de priester zal die, op de voorgeschreven wijze, ten beweegoffer voor het aangezicht des HEEREN bewegen.

25. Daarna ook in alle andere dingen de wijding, zonder welke de wederopname in de gemeenschap van het heiligdom en van de godsverering niet mogelijk is, volkomen naardezelfde wijze, als (vs.13-18) is voorgeschreven, volbrengende, zal hij het lam van het schuldoffer slachten en de priester zal van het bloed van het schuldoffer nemen en doen op de rechteroorlel van hem, die te reinigen is, en op de duim van zijn rechterhand, en op de grote teen van zijn rechtervoet.

26. Ook zal de priester een deel van die olie op de linkerhand van de priester gieten.

27. Daarna zal de priester met zijn rechterwijsvinger van die olie, die op zijn linkerhand is, sprenkelen, zevenmaal, voor het aangezicht des HEEREN, in de richting van de tent der samenkomst.

28. En de priester zal van de olie, die op zijn hand is, enige druppels doen aan het leletje van het rechteroor van hem, die te reinigen is, en aan de duim van zijn rechterhand, en aan de grote

teen van zijn rechtersvoet, op de plaats van het bloed van het schuldoffer, dat op die plaatsen reeds gestreken is.

29. En het nog overgeblevene van de olie, dat in de hand van de priester is, zal hij doen op het hoofd van hem, die te reinigen is (vs.18) om de verzoening voor hem te doen, voor het aangezicht des HEEREN.

30. Daarna zal hij de één van de tortelduiven, of van de jonge duiven bereiden, van hetgeen zijn hand bereikt zal hebben, om daardoor het gebrek van een lam (vs.19) te vergoeden.

31. Van hetgeen zijn hand bereikt zal hebben zal het ene, (Leviticus. 5:8 vv.) ten zondoffer, en het ene in plaats van het eenjarige schaap gebracht (vs.19 vv.) ten brandoffer (Leviticus. 5:10) zijn, en zal hij dit laatste brengen boven het spijsoffer van een tiende meelbloem met olie gemengd; zo zal de priester voor hem, die te reinigen is, ook op grond van deze drie verminderde offers, verzoening doen 1) voor het aangezicht des HEEREN, zoals hij dit bij een meer vermogend Israëliet met de volkomen offers doet (vs.20).

1) Al had de melaatse zich niet door eigen schuld de ziekte op de hals gehaald, al kon de melaatsheid in de eigenlijke zin geen zonde worden genoemd, toch werd hij geacht tegen Gods wet, tegen Gods volk te hebben gezondigd, en daarom moest er voor hem verzoening worden aangebracht, als had hij zich met een zware daad van overtreding bezoeid..

Dat in vs.22-31 de wijze van de reiniging van een arme even uitvoerig beschreven wordt als die van een rijke, hoewel hetzelfde ritueel gevraagd werd, bewijst wel van hoeveel gewicht deze daad bij God geacht was..

32. Dit wat gezegd is geworden (vs.21-31), is de wet van hem, in wie de plaag van de melaatsheid zal zijn, wiens hand in hetgeen tot zijn reiniging gevorderd wordt, dat alles niet zal bereikthebben, bij wie also daar een verzuim moet zijn, waar verdragen wordt; maar aan het schuld- en toewijdingsoffer mag in geen geval iets ontbreken.

II. Vs.33-57. Zoals hierboven aan de wet op het onderzoek van de melaatsen zich die over de kleermelaatsheid aansluit, zo worden hier de voorschriften over de wederopname van genezen melaatsen door die over de reiniging van door melaatsheid aangestoken huizen gevolgd; deze voorschriften zullen echter pas geldig zijn, als Israël in Kanaän woont, maar worden reeds nu gegeven, omdat zij tot de reiniging van personen, die melaats zijn geweest, in zeer nauwe betrekking staan.

33. Verder sprak de HEERE tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

34. Als gij zult gekomen zijn in het land van Kanaän, dat Ik u tot bezitting geven zal en Ik, als Degene, die met uw lichamen ook uw woningen in Mijn macht heb, de plaag van de melaatsheid 1) aan een huis van dat land van uw bezitting zal gegeven hebben, om u op meer dan een wijze de zonde als in waarheid afschuwelijk en haar werkingen als in ieder opzicht verderfelijk voor te stellen.

1) Hier wordt over een ander soort melaatsheid gehandeld, welke, tot onze niet geringe blijdschap, ook heden ten dage onbekend is. Doch evenals God dat volk met een bijzondere privilege had begiftigd, zo was het ook passende, dat, indien het de genadegaven, waarin het uitmuntte, misbruikte, zijn ondankbaarheid met strengere straffen werd gestraft. Alzo is het niet te verwonderen, dat er straffen zijn opgelegd, waardoor ons, bij het horen alleen, verwondering en schrik overvalt. Het was een treurig schouwspel, de melaatsheid op het menselijke lichaam te zien uitgespreid, maar dit mocht wel een verdichtsel worden genoemd, dat, ook de huizen met melaatsheid werden besmet, welke de bezitters met hun gezinnen uitwierp, omdat, indien zij daarin willens en wetens bleven vertoeven, de besmetting op hun zelf en op al hun vaatwerk oversloeg. Daar nu God hen in het publiek met eerloosheid tekende, wier huizen hij trof met melaatsheid, zo beveelt Hij hen zich schuldig te erkennen, en niet alleen, wanneer de kwaal werkelijk aanwezig was, maar ook, wanneer het vermoeden begon op te komen. Verder blijkt uit deze wet, dat sommigen lichter gekastijd zijn, omdat, indien na het onderzoek van de priester in zeven dagen de plaag niet was vermeerderd, nadat de muren bestreken waren, hij, die bezitter was, naar zijn huis mocht terugkeren. Anderen trof God echter zwaarder, die hun huizen moesten afbreken, omdat de verontreiniging ongeneeslijk was. Ofschoon dit tekenen van Gods toorn waren, heeft Hij echter dat volk in het verzoening aanbrengen voor hun onreinheden geoefend in hun ijver voor hun reinheid, omdat het hetzelfde was, alsof men van de toegang tot het heiligdom was afgesloten, indien men uit een besmet huis kwam. Hoofddoel was daarom, dat men ijverig zich erop moest toeleggen, dat een ieder zijn huis rein en zuiver en van alle onreinheid vrij bewaarde. Indien door de genade van God de plaag week, moest een offerande worden gebracht, evenals voor de mens..

Dat de Heere ook met deze wet kost, daarmee wil Hij het volk leren, dat het niet alleen het bezit van het leven, maar ook het bezit van huizen en goederen Hem verschuldigd is, en dat de reinheid zich daarom moest uitstrekken, tot alles, wat zij uit de handen van de Heilige God hadden ontvangen, om daarmee in alles te betonen een heilig volk te zijn. De melaatsheid aan de huizen werd als een bijzondere straf van God beschouwd. Zij kwam, naar men meent, dan ook alleen in Palestina voor..

35. Zo zal hij van wie dat huis is, komen en dit ongeval de priester te kennen geven, zeggende: het schijnt mij, het komt mij zo voor, alsof er een plaag in het huis is. 1)

1) De melaatsheid is in oude tijden veel algemener en heviger geweest dan tegenwoordig, er is daaromtrent menigmaal veel geschied, wat nu niet kan verklaard worden; daarom kan over de melaatsheid in huizen even weinig als over die aan kleren iets zekers gezegd worden. Onder de uitleggers denken sommigen aan salpeter- of muurverrotting, die zich vooral aan vette of niet goed uitgedroogde muren openbaart, de kalk met blaren omhoog werkt en zo doorvreet, dat zij afvalt en diepe groeven nalaat; anderen denken aan plantaardige vormingen, (ook lichenen genoemd) zoals deze zich op verweerde stenen en afgebrokkelde muren vertonen en daar invreten..

36. En de priester zal gebieden dat zij dat huis ruimen, voordat de priester komt om die plaag te bezien, opdat niet, wanneer hij nu komt en de kwaal als werkelijk melaatsheid erkent, dadelijk door zijn uitspraak al wat in dat huis is, onrein wordt, en daarna, wanneer alles

vooraf opgeruimd en tegen het gevaar van verontreiniging in veiligheid gebracht is, zal de priester komen, om dat huis te bezien.

37. Als hij die plaag bezien zal, dat die plaag aan de wanden van dat huis, zijn groenachtige of roodachtige kuiltjes, holten, en hun aanzien lager is dan die wand:

38. De priester zal uit dat huis, als verdacht van aangestoken te zijn, uitgaan; aan de deur van het huis, en hij zal dat huis, tot verder onderzoek, zeven dagen doen toesluiten.

39. Daarna zal de priester op de zevende dag terugkeren; indien hij merken zal, dat die plaag aan de wanden van dat huis uitgespreid is;

40. Zo zal de priester gebieden dat zij de stenen, waarin die plaag is, uitbreken en deze tot buiten de stad werpen, op een onreine plaats;

41. En dat huis zal hij rondom van binnen doen schrappen, en zij zullen het stof, leem, puin, dat zij afgeschraapt hebben, tot buiten de stad op een onreine plaats uitstorten.

42. Daarna zullen zij andere stenen nemen en in de plaats van deze stenen brengen, invoegen, en men zal ander leem nemen en dat huis inwendig daarmee bestrijken.

43. Maar indien die plaag terugkeert en in dat huis uitbot, nadat men de stenen uitgebroken heeft en na het afschrappen van het huis, en nadat het met ander leem, zal bestreken zijn.

44. Zo zal de priester, om het andermaal te bezien, komen; als hij nu zal merken, dat, ziet, die plaag aan dat huis uitgespreid is; het is een knagende melaatsheid in dat huis, het (huis) is onrein, zodat allen die het voortaan betreden, of daarin wonen, zich daardoor zullen verontreinigen.

45. Daarom zal men dat huis, zijn stenen en zijn hout eveneens, geheel afbreken, bovendien al het leem van het huis en men zal het tot buiten de stad uitvoeren aan een onreine plaats.

46. En die in dat huis gaat op de dag, dat men het, na het eerste onderzoek (vs.37) zal toegesloten hebben, zal onrein zijn tot aan de avond.

47. Die ook, gedurende die dagen van de sluiting, in dat huis te slapen ligt, zal, als nog meer verontreinigd, niet alleen zichzelf maar ook zijn kleren wassen (Leviticus. 11:24 vv.), evenzo die in dat huis eet, zal zijn kleren wassen.

48. Maar als de priester weer (vs.44) zal ingegaan zijn, en zal merken, dat, ziet, die plaag aan dat huis niet uitgebreid is, nadat het huis zal bestreken zijn; zo zal de priester dat huis rein verklaren, omdat die plaag genezen is.

49. Daarna zal hij, om dat huis te ontzondigen, namelijk in zoverre aan dat huis verschijnselen worden waargenomen, die in de mens het wezen van de zonde voorstellen, nemen, zoals ter

ontzondiging van de genezen melaatse (vs.4 vv.), twee vogeltjes, bovendien cederhout, en scharlaken, en hysop.

50. En hij zal de een vogel slachten in een aarden vat, over levend water (vs.5).

51. Dan zal hij dat cederhout, en die hysop, en het scharlaken, en de levende vogel nemen en zal die, dat alles in het bloed van de geslachte vogel en in het met bloed vermengde levende water dopen; en hij zal dat huis zevenmaal besprenkelen.

52. Zo zal hij dat huis ontzondigen met het bloed van de vogel, en met dat levend water, en met de levende vogel, en met dat cederhout, en met de hysop, en met het scharlaken.

53. De levende vogel nu zal hij tot buiten de stad, in het open veld, laten vliegen; zo zal hij over het huis verzoening doen en het zal rein zijn, en weer bestemd totverder gebruik. 1)

1) Het kleed, waarvan de oorsprong (Genesis 3:21) onmiddellijk van God zelf wordt afgeleid, is het lijf van het lichaam (Deuteronomium. 22:5), maar de woning de tent van de aardse tabernakel 2 Corinthiers. 5:1-4)

54. Dit (hoofdstuk 13 en 14) is de wet voor elke plage van de melaatsheid, en voor schurft aan de mens.

55. En voor melaatsheid van de kleren en van de huizen.

56. Bovendien voor gezwel en voor gezweer en voor blaren, alle soorten van uitslag, zoals en waar zij ook voorkomen.

57. Voor de priester, die naar zijn ambt over al deze verschijnselen zijn mening zeggen moet, om te leren op welke dag iets onrein, en op welke dag iets rein is, of hij deze of gene onrein of rein verklaren zal. Dit, zoals gezegd werd, is de wet van de melaatsheid, welke uit het midden van mijn volk zal weggedaan worden, hoe en waar zij zich ook vertoont; opdat Israël rein blijve van datgene, waarin de zonde zich als het ware belichaamd!

In Deuteronomium vinden wij geen herhaling van deze wet; slechts een waarschuwing tegen de melaatsheid zelf. In deze wet blijkt niet alleen de zorg van God voor de lichamelijke reinheid, maar ook voor de geestelijke reinheid van Zijn volk..

HOOFDSTUK 15.

MANNEN EN VROUWEN MET EEN ONREINE VLOED, HOE DIE TE REINIGEN.

I. Vs.1-18. Behalve over de verontreinigingen door melaatsheid spreekt de Heere ook over die door geslachtsvloeïngen, zowel gezonde als ziekelijke; en wel het eerst over de vloeïngen van de man, beginnende met de ziekelijke en daarna overgaande tot de gezonde of natuurlijke.

1. Verder sprak de HEERE opnieuw tot Mozes en tot Aäron, zeggende:

2. Spreekt tot de kinderen van Israël en zegt tot hen: ieder man, als hij vloeiende zal zijn uit zijn vlees, 1) zijn lichaam zal om zijn vloed, bij een zekere aard van dergelijke vloeïngen, naar de wet of Levitisch onrein zijn en niet in het heiligdom komen, of andere heilige dingen zich voornemen.

1) In het Hebreeuws Basar, vlees, in de zin van lichaam, zoals in vs.13. Volgens Trusen is deze ziekte de z.g. blennorrhoea urethrae. Door deze wetten heeft God Israël ook weer willen tonen, dat het een heilig volk was, en bedoeld de middelmuur van het afscheidsel te vormen tussen Israël en de heidenen..

3. Dit nu zal zijn onreinigheid om zijn vloed zijn; zo zijn vlees, het geslachtslid dat aan een dergelijke vloed lijdende is, zijn vloed uitzeeft, het zaad laat uitvloeien, of zijn vlees van zijn vloed zich verstopt, ten gevolge van verstoppingen de vloed terughoudt, dat is zijn onreinheid.

De uitleggers verschillen van elkaar in de beantwoording van de vraag, of hieronder verstaan moet worden de ziekelijke zaadvloed (gonorr hoeabencana, niet te vereenzelvigen met de eerst sedert de 15de eeuw n. Chr. voorkomende syphilitische gonorr. virulenta) d.i. een onwillekeurig uit zwakheid van de teeldelen ontstaande droppelsgewijze wegvloeiing van het mannelijk zaad, of slechts de uit katarrhalisch lijden ontstaande slijmvloed, die, wanneer hij verstopt is, zeer gevaarlijk worden kan. Waarschijnlijk heeft men aan beide te denken; het komt op de zaak zelf minder aan, meer op de ontzaglijke ernst, waarmee de wet hier en hoofdstuk 12 het gehele geslachtsleven van de mens onder haar tucht en straf neemt. Juist de geslachtsbetrekkingen zullen het meest onder de volkomen zelfbeheersing van de menselijke wil en in de dienst van de Heere staan. Maar hier vooral heeft de zonde met haar duistere macht en verstotende gevolgen zich laten gelden en de bronnen van het menselijk geslacht in de waren zin vna het woord vergiftigd. Dit zal diep worden geprent in het bewustzijn van het volk van het Oude Verbond daarom worden alle verschijnselen op dit gebied, hetzij ziekelijk, hetzij onschuldig, als onrein en verontreinigend beschouwd en behandeld; terwijl andere lichaamstoestanden, zoals haemorrhoidale vloeïngen, slijm-, etter- en speekselvloeïngen uit mond en neus, uit wonden en zweren met het oog op de wet voor onverschillig worden gehouden..

4. Elk leger, waarop hij, die de vloed heeft, zal liggen, zal onrein zijn, en elk tuig, waarop hij zal zitten, zal onrein zijn.

5. Een ieder ook, die zijn leger zal aanraken, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en zal onrein zijn tot aan de avond.

6. En die op dat tuig zit, waarop hij, die de vloed heeft, gezeten zal hebben, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en zal onrein zijn tot aan de avond.

7. En die het vlees, een of ander lichaamsdeel, van hem, die de vloed heeft, aanraakt, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

8. Als ook hij die de zaad- of slijmvloed heeft, op een reine zal gespogen hebben, dan zal hij, die bespogen is, zijn kleren wassen, en zal zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

9. Evenzo elk zadel of wagen, waarop hij, die de vloed heeft, zal gereden hebben, zal onrein zijn.

10. En al wie iets, zo'n zadel of wagen, aanraakt, dat onder hem zal geweest zijn, zal onrein zijn tot aan de avond; en die het draagt, om het te verwijderen, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

11. Daartoe een ieder, wie hij, die de vloed heeft, zal aangeraakt hebben, zonder zijn handen met water gespoeld te hebben, al heeft hij dat vroeger gedaan en dus demededeelbaarheid van zijn onreinheid voor dat ogenblik krachteloos gemaakt, die zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

12. Ook het aarden vat, dat hij, die de vloed heeft, zal aangeraakt hebben, zal gebroken worden (Leviticus. 6:28; 11:33; 14:5), maar elk houten vat, waarin, zoals in het koperen (Leviticus. 6:28), de onreinheid niet zo erg intrekt, zal met water gespoeld worden.

13. Als hij nu, die de vloed heeft, van zijn vloed gereinigd zal zijn, zo zal hij tot zijn reiniging zeven dagen, van de dag van zijn onreinheid af, voor zich tellen, en zijn kleren wassen, en hij zal zijn vlees met levend, lopend, water baden, 1) zo zal hij rein zijn, en weer tot het heiligdom toegelaten worden.

1) Zo dikwijls er sprake is van water, komt in de gedachte het woord van Johannes, dat Christus gekomen is met water en bloed, om van de vuiligheid te reinigen en die te verzoenen..

14. En op de achtste dag zal hij voor zich twee tortelduiven, of twee jonge duiven nemen, en zal voor het aangezicht des HEEREN aan de deur van de tent dersamenkomst komen, en zal ze de priester geven; bij deze reiniging is ook voor een rijke, het voor armen bevolen zondoffer (Leviticus. 5:7) toereikend en is geen groter offer nodig.

15. En de priester zal die bereiden, een ten zondoffer en een ten brandoffer, volgens de (Leviticus. 5:8-10) voorgeschreven wijze, zo zal de priester over hem voor het aangezicht des HEEREN vanwege zijn vloed verzoening doen. 1)

1) Behalve de ziekelijke zaad- en slijmvloed is voor de man verder verontreinigend, al is dit dan in mindere graad, zowel de onwillekeurige uitstorting van zaad in slaap, of droom (pollutio), als de willekeurige in de bijslaap, en wordt door deze vloed ook de vrouw onrein..

16. Verder een man, als van hem het zaad van het bijliggen zal uitgegaan zijn, die zal zijn gehele vlees, lichaam, met water baden en onrein zijn tot aan de avond (Deuteronomium. 23:10 vv.).

17. Ook elk kleed, en elk vel, leer, waaraan het zaad van het bijliggen wezen zal, dat zal met water gewassen worden en onrein zijn tot aan de avond.

18. Bovendien de vrouw, als een man met het zaad van het bijliggen bij haar gelegen zal hebben, daarom zullen zij beide zich met water baden en onrein zijn tot aan de avond.

1)

1) Volgens de meeste uitleggers hebben deze woorden betrekking op de bijslaap en blijkt het ook uit andere uitspraken, dat door de daarbij plaats hebbende uitstorting van zaad een verontreiniging in levitische zin plaats heeft (Exodus. 19:15; 1 Samuel. 21:4 vv.; 2 Samuel. 11:4). Maar anderen (zo ook Luther) verbinden ons vers zeer nauw met de beide vorige, en geven daarvan deze verklaring, dat door de bijslaap van een wettisch onrein man ook de vrouw verontreinigd wordt. Ondertussen wordt door de eerste uitlegging de geslachtsgemeenschap tussen man en vrouw volstrekt niet als zondig en verdoemelijk op zichzelf verklaard; beiden zullen slechts bedenken dat zij daardoor op een gebied overgaan, dat vóór ieder ander een zetel van de zonde is geworden en door de mens, zoals hij nu eenmaal na de zondeval is, zonder zondige prikkel niet meer kan betreden worden, waarom zij ook niet dadelijk daarna in Gods heiligdom mogen ingaan..

Hieruit blijkt, dat in alle schaamachtige zaken de Joden hun onreinheid wordt voor ogen gesteld, opdat zij op die wijze aan eerbied voor het heilige zouden gewinnen en op reinheid van zeden zich zouden toeleggen. Wat dan ook uit het slot van het hoofdstuk des te meer blijkt, waar gezegd wordt: "Zodat de kinderen van Israël zich afzonderen van hun onreinigheden, opdat zij niet sterven, indien zij mijn tabernakel zullen verontreinigen." Kort, zeg ik, stelt God Zijn doel hun voor ogen, nl. dat iedere ontheiliging verre van het volk verwijderd blijve, omdat Hij wil, dat bij Zijn dienaren de reinheid van wandel gevonden wordt, daar Hij niet zou kunnen verdragen, dat Zijn tabernakel door enige smet werd ontheiligd..

Zoals de wet aangaande de kraamvrouwen de onreinheid leren, waarin de mens wordt geboren, en zoals de wet, die de melaatsheid betrof, aantoonde, dat zijn gehele natuur bedorven is, zo vermaande deze en de volgende wetten, de oorsprong van dat verderf af te leiden van de verdorven gesteldheid van de ouders, zijnde de beginselen van de geboorte van

de mens zelf besmet; dit, dat Israël alle zijn voorrechten niet aan de natuur, maar aan de genade had toe te schrijven, welke genadebedeling op verzoening was gegrond en met dankbaarheid moest worden beantwoord..

God heeft ons door natuurlijke dingen onderwezen aangaande de ondeugden van het gemoed, en heeft ons geleerd, hoe verfoeilijk die ondeugden zijn, en hoe men ze met alle vlijt moet trachten te vermijden.

Het verband van deze zin geeft duidelijk aan, dat hier bedoeld wordt, de gemeenschap tussen een man, waarover in de vorige verzen gesproken wordt, en een vrouw. Betere vertaling is dan ook in plaats van: een man, die van de man, in de zin van, die man. Luther vertaalt: de vrouw, waarbij zo'n man zal gelegen hebben..

II. Vs.19-33. De zo-even vermelde verontreiniging van de vrouw door vleselijke gemeenschap met de man brengt als vanzelf tot de verdere verontreinigingen waaraan de vrouw in haar geslachtsleven onderworpen is, zo gaat het goddelijk onderricht nu van de gezonde en natuurlijke toestanden op de ziekelijke over.

19. Maar als een vrouw vloeiende zijn zal, de gewone maandelijkse zuivering heeft, zijnde haar vloed van bloed in haar vlees, zo zal zij zeven dagen in haar afzondering van anderen zijn; en al wie haar aanraakt, zal onrein zijntot aan de avond.

20. En al hetgeen, waarop zij in haar afzondering zal gelegen hebben, zal onrein zijn; bovendien alles, waarop zij zal gezeten hebben, zal onrein zijn.

21. En al wie haar leger aanraakt, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

22. Ook al wie enig tuig, waarop zij gezeten zal hebben, aanraakt, zal zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

23. Zelfs indien het op het leger zal geweest zijn, of op het tuig, waarop zij zat, als hij dat aanraakte, hij zal onrein zijn tot aan de avond.

24. Evenzo als iemand zeker bij haar gelegen heeft, 1) dat haar afzondering op hem zij, zo zal hij, zoals zij zelf (vs.19) zeven dagen onrein zijn; daartoe elk leger, waarop hij zal gelegen hebben, zal onrein zijn;

2) liggen zij nu bij elkaar nadat haar afzondering gekomen is, en hebben zij dan nog met elkaar geslachtsgemeenschap, dan zullen zij beiden uit het volk uitgeroeid worden, het is een vloekwaardige daad (Leviticus. 18:19; 20:18).

1) Het geval, hier bedoeld, is het intreden van de "afzondering," gedurende de gemeenschap, zodat de man onwillekeurig, zonder dat hij het vooruit kon vermoeden, onrein wordt..

2) Wij konden hier nu nog nader aanwijzen hoe juist en gegrond al deze wetsbepalingen zijn, die op het geslachtsleven betrekking hebben, wanneer niet de verdere uiteenzetting daarvan veel bezwaar had. Zulke dingen moeten over het algemeen meer tot die school beperkt blijven, waarin de Heilige Geest zelf de opmerkelijke bijbellezer brengt; die zal het dan ook niet aan het nodige onderwijs laten ontbreken, zoals wij ook uit alles voordeel kunnen trekken, wat God hier aan Zijn oud Verbondsvolk bevolen heeft, om daaruit de ware reiniging van alle bevlekking van het vlees en de geest te leren kennen 2 Corinthiers. 7:1)

25. Wanneer ook een vrouw in zieke toestand, vele dagen buiten de tijd van haar afzondering, van de vloed van haar bloed vloeien zal; of wanneer zij vloeien zal boven haar afzondering (Matth.9:20 Mark.5:25 vv. Luk.8:43); zij zal al dedagen van de vloed van haar onreinheid, zolang die ziekelijke toestand duurt, als in de dagen van haar afzondering, geheel op dezelfde wijze, zoals ten tijde van haar maandelijks vloeïing (vs.19 vv.), onrein zijn.

26. Elk leger, waarop zij al de dagen van haar vloed zal gelegen hebben, zal haar zijn als het leger van haar afzondering; en elk tuig, waarop zij zal gezeten hebben, zal onrein zijn, naar de onreinheid van haar afzondering.

27. En wie die dingen aanraakt, zal onrein zijn; daarom zal hij zijn kleren wassen, en zich met water baden, en onrein zijn tot aan de avond.

28. Maar als zij van haar vloed rein wordt, dan zal zij (van die dag af) voor zich zeven dagen tellen, zoals hij, die van een zaad- of slijmvloed genezen is (vs.13), en daarna zal zij rein zijn en weer tot het heiligdom toegelaten worden.

29. En op de achtste dag zal zij, zoals de gereinigde man (vs.14 vv.) voor zich twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen, en zij zal die tot de priester brengen, aan de deur van de tent der samenkomst.

30. Dan zal de priester een ten zondoffer, opdat de verstoorde betrekking tot de Heere weer hersteld wordt, en een ten brandoffer bereiden, opdat zo de vernieuwde overgave aan God volbracht wordt, en de priester zal, doordie beide offers voor haar, van de vloed van haar onreinheid, verzoening doen voor het aangezicht des HEEREN.

31. Alzo, door mededeling van deze voorschriften, die Ik nu aan u, Mozes en Aäron, gegeven heb, zult gij de kinderen van Israël afzonderen van hun, in al de opgenoemd lichaams toestanden voorkomende onreinheid, opdat zij niet door Mij, de Reine en Heilige, in toorn weggedaan, in hun onreinheid niet sterven, als zij, deze niet achtende en het hun aangeboden middel, om daarvan verlost te worden, verachtende, in mijn heiligdom zouden komen en mijn tabernakel, die in het midden van hen is, verontreinigen zouden¹⁾ (Numeri. 19:13).

1) Hoe diep alzo de wet van de Israëlieten in de afgrond van menselijke onreinheid moge doen wegzinken, toch laat zij hen daarin niet omkomen, maar trekt hen door de instelling van haar reinigingen weer tot het licht van het goddelijk aanschijn van Jehova..

32. Dit (vs.2-18 en vs.19-30) is de wet van hem, die de vloed heeft en van wie in de slaap het zaad van de bijligging uitgaat, zodat hij daardoor onrein wordt.

33. Bovendien van een zwakke vrouw in haar afzondering, en over het algemeen van hem, die van zijn vloed is vloeiende, voor een man en voor een vrouw; en voor een man, die bij een onreine zal gelegen hebben, op de in vs.24 voorgestelde wijze. (Vrgl. de wet over de verontreinigden door doden, Numeri 19).

Duidelijk heeft God door deze wetten willen tonen, dat Israël geroepen was, om een heilig volk te zijn, een volk, dat, in zijn naderen tot de Heere, en in zijn omgang met elkaar, zich als een heilig volk had te gedragen. Wel had de Heere met deze wetten de gezondheid van het volk op het oog, maar de eigenlijke reden lag dieper. Het was te doen, om de gezondheid van de ziel. Israël werd gewezen door de onreinheden van het lichaam op de onreinheid van de ziel, maar ook, dat een onrein en onheilig zondaar niet bij God kon verkeren, niet tot Zijn gemeenschap kon worden toegelaten, tenzij de reiniging en verzoening door het bloed van de verzoening had plaatsgevonden..

HOOFDSTUK 16.

JAARLIJKS ZOENOFFER.

I. Vs.1-28. Daar de tot hertoe bevolen offers en reinigingen niet voldoende zijn, om de volkomen verzoening en de ware levensgemeenschap van Israël met zijn God naar de bedoeling van het Oude Verbond tot stand te brengen, wordt nu ook nog een dag bepaald die de allesomvattende en volkomen verzoening van alle zonden aanbieden en met haar de toegang tot de genadetroon, althans voor deze enkele dag en voor het hoofd van het Verbondsvolk van God banen zal; dit is de grote Verzoendag, waarvan de viering in het nu volgende hoofdstuk tot in de afzonderlijke delen ontwikkeld en als zinnebeeld van de toekomstige eigenlijke Verzoendag geregeld wordt.

1. En de HEERE sprak tot Mozes, op een van de volgende dagen, nadat de twee zonen van Aäron, Nadab en Abihu door het vuur van Gods toorn verteerd, gestorven waren, als zij genaderd, met een zelf uitgedacht offer gekomen waren voor het aangezicht des HEEREN, om daarmee in het heiligdom te gaan, en gestorven waren;

Ofschoon ook op andere tijden van het jaar de zonden, zowel de openbare als de bijzondere, verzoend werden, en daarvoor al de dagelijkse offeranden toe dienden, moest nu echter een plechtig ritueel de zinnen van het volk opwekken, om zich des te nauwlettender te oefenen, geheel het jaar, in het gedurig zoeken van vergiffenis en opheffing van de zonde. Daarom, opdat zij meer bekommerd zouden zijn, om God te behagen; heeft Hij één verzoening per jaar verordend, welke al de overige moesten heiligen. Overigens, opdat zij des te ijveriger zouden houden, wat geboden werd, tekent Mozes de tijdsomstandigheden aan, dat de wet is gegeven, nadat Nadab en Abihu, die door hun nalatigheid al te zeer het altaar van God hadden bezoedeld, op Goddelijke wijze van de aarde waren verdwenen..

Zoals Calvijn reeds aanmerkt, moet terdege gelet worden op het in herinnering brengen van de dood van Nadab en Abihu. Door het vermelden van hun dood, brengt de Heere in herinnering het woord: In degenen, die tot Mij naderen, zal Ik geheiligd worden. Er moest bij de priesters een heilige vrees en eerbied blijven voor de Heere God. Door het dagelijks verkeer bij en in de tabernakel, kon het naderen tot God zo spoedig een sleur worden, iets van de heilige eerbied voor Jehova verloren gaan. En onder de wet bovenal, eer het grote zoenoffer was gebracht, bleef Jehova voor de onheilige zondaar een verterend vuur. Daarom ook in vs.2 de vermaning aan Aäron..

2. De HEERE dan zei tot Mozes, uit dit feit aanleiding nemende om de priesters voor ieder ondoordacht naderen tot Hem te waarschuwen, spreek 1) tot uw broeder Aäron, a) dat hij niet te allen tijde, op ieder willekeurig gestelde tijd, ga in het Heilige der Heiligen binnen de voorhang, enwillekeurig voor het Verzoendeksel, komt, (Exodus. 25:17 vv.), dat op de Ark is, opdat hij niet, zoals die beide zonen, sterve; want Ik verschijn in een wolk op het Verzoendeksel, in de wolk, op de Verbondsark rustende (Exodus. 40:35); Ik zal Mij dus in mijn bedekte heerlijkheid daar vertegenwoordigen; terwijl eendoordringen tot deze allerheiligste plaats slechts op mijn uitdrukkelijken last mag geschieden.

a)Exodus. 30:10 Hebr.9:7

1) De hoofdsom van de wet is, dat de priester niet dikwijls het binnenste heiligdom zou betreden, maar slechts eenmaal per jaar, namelijk op de dag van de verzoening, in de maand september. Hetgeen daarom is gedaan, opdat niet het veelvuldig binnengaan de indruk zou verslappen. Want, indien zonder onderscheid, voor alle offeranden het binnenste heiligdom werd betreden, zou niet weinig aan de eerbied voor het Heilige te kort worden gedaan. De besprenkeling van het altaar in de voorhof was voldoende, om van de verzoening getuigenis af te leggen. Doch deze handeling, eenmaal per jaar, hield de gemoederen van het volk meer gespannen. Vervolgens, de offerande, welke zij slechts eenmaal op het einde van het jaar zagen, representeerde hen des te duidelijker het enige en eeuwigdurende zoenoffer, dat de Zoon van God zou aanbrengen. Op deze ceremonie zinspeelt ook de Apostel in zijn brief aan de Hebreeënen (hoofdstuk 9:8; 10:13), waar hij zegt: "dat door het elk jaar ingaan van de Hogepriester, de Heilige Geest heeft geleerd, dat, zolang de eerste tabernakel stond, de weg tot het Heiligdom nog niet ontsloten was," en kort daarna voegt hij erbij: dat, nadat Christus de ware Hogepriester, is verschenen, deze eenmaal in het heilige is ingegaan, omdat Hij een eeuwige verlossing heeft aangebracht." Zo ook was in het Oude Verbond het jaar een symbool van de eeuwige offerande, opdat de gelovigen zouden begrijpen, dat het offer, waardoor God verzoend moest worden, niet dikwijls mocht herhaald worden. Nu, opdat God des te meer vrees inboezemde, en om aan de priester alle zorgeloosheid te ontnemen, brengt Hij in herinnering, dat Zijn luister in de wolk zichtbaar was in dat gedeelte van het Heiligdom, waarin de verzoening plaatsvond. Wij weten nu, dat daarmee het teken aan de Israëlieten werd gegeven, wanneer zij moesten opbreken, of, wanneer zij op de een of andere plaats moest blijven. Doch dit teken van de aanwezigheid van God moest de priester waarlijk tot grotere zorg en oplettendheid aanzetten. Waaruit ook nu te leren is, dat, hoe dichter bij de Majesteit van God zich openbaart, wij ons des te zorgvuldiger hebben te wachten, om door onze onbedachtzaamheid enig teken van geringschatting te geven, maar onze onderwerping betuigen in nederigheid en met bescheidenheid, zoals het betaamt..

3. Hiermee alleen zal Aäron, en wel eenmaal in het jaar, namelijk op de tiende dag van de zevende maand (vs.29) in het Heilige gaan, met een var, een jong rund ten zondoffer, en een ram ten brandoffer, 1)met het bloed van de var van het zondoffer, die hij op deze dag tegelijk met een ram ten brandoffer voor zich en zijn huis offeren moet (vs.6 vv.).

1) De dag, waarover de Heere hier spreekt en wiens hoog gewicht Hij des te meer doet uitkomen, hoe bepaalder Hij tevoren aan Aäron het verschijnen voor het Verzoendeksel op alle andere tijden verboden heeft, wordt (Leviticus. 23:27) de Verzoendag (letterlijk: dag van de verzoeningen of ontzondigingen) genaamd. Deze dag bedoelde, zoals de naam reeds te kennen geeft, een alles omvattende en algehele verzoening, zo wel van priesters en volk als van de heilige plaats zelf, waarom hij, als dag van de grote Sabbat, door onthouding van alle werkzaamheden en, als algemene boete- en treurday, onder kastijding van het lichaam van de ene avond tot de andere doorgebracht moest worden (vs.29-31). Gewoonlijk meent men dat de verzoening op deze dag gold voor al de zonden, die in de loop van een jaar onbeleden en onverzoend waren gebleven. Zij zou dus zowel de openbare als de bijzondere verzoeningen van het gehele jaar aanvullen en voltooiën. In vs.16 wordt echter bepaald van Israëls

overtredingen en "naar al hun zonden" gesproken; daarom is het veeleer de zonde zonder uitzondering, de erkende zowel als de niet erkende, de reeds vroeger verzoende zowel als de nog onverzoend geblevene, welke nu zal worden uitgedelgd. Ja! de verzoening treedt zo duidelijk op de voorgrond als de alles omvattende massa en hoogste trap van alle afzonderlijke verzoeningen gedurende dit jaar geschied, dat op die dag de Hogepriester zelf en onmiddellijk het offer moest brengen, en geen ander priester zijn plaats mocht innemen (vs.32 vv.). Wanneer deze dag dus aan de ene zijde te kennen geeft dat de verzoening van de zonde, welke gewoonlijk slechts de voorhof te aanschouwen geeft, in de grond op zichzelf ontoereikend en gebrekkig is en dat nog een andere, die in het Heilige der Heiligen geschiedt, geëist wordt, dan wil hij toch ook deze andere, welke Israël nog verwachten mag, afschaduwen en wel hoofdzakelijk door de verschillende handelingen, welke de toekomstige Hogepriester, die deze verzoening zal tot stand brengen, zijn opgedragen. In de innigste betrekking tot de Verzoendag staat de dag van het Pascha; op deze dag heeft de voorstelling van Christus in zijn eigenschap van offer plaats; want beide zijn in één persoon verenigd, niet alleen de verzoenende Hogepriester maar ook het voor de zonde geslachte offer. In het Pascha nu is tegelijk de tijd van het jaar voorspeld, wanneer het ware geldende offer zal gebracht worden; het is dezelfde tijd waarop Israël eenmaal tegen de verderver beschermd en uit Egypte's diensthuis uitgeleid werd. En ook het tijdperk van de dag van de verzoening is van betekenis, en niet zonder bedoeling in de 7de maand van het jaar en op de 10de dag van die maand gesteld; daardoor wordt deze dag reeds uitwendig als de heiligste en volkomenste dag van het gehele jaar gekenmerkt (zeven is het getal van de heiligheid; tien dat van de volkomenheid. Voor zo'n dag hebben de Joden vanouds hem gehouden, daar zij hem "de grote dag" noemen, of eenvoudig "de dag", d.i. de dag van de dagen, in het Nieuwe Testament vallen, nadat Hij gekomen is, die priester is en offer in één persoon, die zijn verheven werk volbracht heeft, de dag van de verzoening en de dag van de verschoning op dezelfde dag, op Goede Vrijdag, die van het Pascha zijn dagtekening en van de Verzoendag zijn uitnemende plaats in de rij van de dagen verkrijgt..

4. Hij, Aäron, zal, eer hij op de bestemde dag en de voorschreven wijze (vs.3) het Heilige der Heiligen binnengaat, ja, eer hij in het algemeen, nadat het dagelijks morgenoffer gebracht is, met de bijzondereambtswerkzaamheden aan deze dag begint, de heilige linnen, alleen uit linnen lijnwaad vervaardigde, priesterlijke rok, die hij behalve de gewone bezit, aandoen 1) en, zoals ook anders (Exodus. 28:42 vv.) een linnen onderbroek zal aan zijn vlees zijn, en in plaats van met de gewone bontgekleurde (Exodus. 28:39), met een eenvoudige witlinnen gordel zal hij zich gorden, en met de eveneens witlinnen hoed bedekken; dit zijn heilige kleren, welke hij bij de volgende handelingen tot na de volbrachte verzoening (vs.23 vv.) in plaats van zijn gouden prachtkleren zal dragen, daarom zal hij zijn vlees, niet maar handen en voeten, zoals hij de andere ambtverrichtingen, (Exodus. 40:31 vv.) maar het gehele lichaam met water uit het koperen wasvat baden, als, voordat hij ze, de vier kledingstukken: onderbroek, hemd, rok en hoed zal aandoen. 2)

1) Dit moest plaatshebben, opdat Israël zou weten, dat het Hogepriesterschap van Aäron slechts voorbeeldig was, en zag op het ware Hogepriesterschap van Christus..

2) Op dit bijzonder, alleen op de grote Verzoendag ter verzoening door de Hogepriester te dragen ambtsgewaad, in plaats van de gewone priesterkleden hebben wij reeds gezien, zie Ex 28.39. Ook is reeds bij Exodus. 28:42 (zie Ex 28.42) opgemerkt dat een dergelijke kleding, een geweven lijnwaad uit Bad of katoen, zonder aanwending van kunstig bijwerk, overal genoemd wordt, waar het karakter van heiligheid, dat reeds de Byssus kenmerkt, nog scherper moet worden uitgedrukt. In zulk een hoogheilige kleding zal Aäron nu op deze dag verschijnen, want hij zal op die dag geheel de Hogepriester afbeelden, die heilig is, onnozel en onbevlekt, afgescheiden van de zondaren en hoger dan de hemelen geworden, en die met Zijn eigen bloed eenmaal is ingegaan in het heilige, een eeuwige verzoening teweeg gebracht hebbende (Hebr.7:26; 9:12). Terwijl nu Aäron daarmee tegelijk van zijn gewone hogepriesterlijke pracht, die hem hoog en heerlijk maakt in de ogen van de mensen, afstand doet, is hij ook daarin een schaduwbeeld van de nieuwtestamentische Hogepriester Christus, die, anders de schoonste onder de mensenkinderen (Psalm. 45:3) geen gedaante of heerlijkheid hebben zou op die dag, als Hij zijn offer bracht Jesaja 53:2)

In Mydb (Badim) (het linnen hier vermeld) gekleed, verschijnt de Engel des Heeren, bij Ezech.9:2,11; 10:6 en Dan.10:5; 12:6, wiens gehele verschijning (Dan.10:6) overeenkomt met het aanschouwen van de heerlijkheid van Jehova, welke Ezechiël in het visioen van de Cherubim ziet, en zeker geheel gelijk aan de heerlijkheid van Jezus Christus, welke Johannes in de Openbaringen (Openb.1:13-15) aanschouwde..

5. Uit zijn vermogen zal hij een var en een bok (vs.3) geven. En van de vergadering van de kinderen van Israël zal hij nemen twee geitenbokken ten zondoffer en een ram ten brandoffer; 1) want zoals geen twee offers voor hem zelf zijn en voor zijn huis, also zijn deze beide voor de gemeente bestemd, en moeten daarom ook op gemeenschappelijke kosten worden geleverd.

1) Wat voor de Hogepriester van het Oude Verbond nodig was, dat hij eerst voor zijn eigen zonden verzoening deed, dit heeft op de Hogepriester van het Nieuwe Testament geen betrekking, zoals de apostel (Hebr.7:27) uitdrukkelijk verklaart. Maar juist dit behoorde daartoe, zou het zoenoffer van de laatste een volkomen zijn..

6. Daarna zal Aäron, 1) na het aanvoeren van de verschillende offerdieren (vs.3,5) en na zijn eenvoudig ambtsgewaad (vs.4) te hebben aangedaan, het werk van die dag beginnende, de var van het zondoffer, die voor hem zal zijn, offeren bij het brandofferaltair, voor het aangezicht des Heeren stellen, en zal later daarmee op de (vs.11-14) voorgeschreven wijze a) voor zich en voor zijn huis, de verenigde priesterschaar, verzoening doen.

a)Hebr.7:27,28

1) Daarom werden de heilige vaders also vermaand, dat onder het beeld van een sterfelijk mens, een andere Middelaar beloofd werd, die, om het menselijk geslacht te verzoenen, zich zou stellen voor Gods aangezicht en met meer dan engelen reinheid. Daartoe werd het volk in de persoon van de priester te zien gegeven een schouwspel van bedorvenheid, waarmee het gehele volk bezoedeld was, zodat hij voor Gods aangezicht niet kon bestaan. Want, indien de

priester én door God uitverkoren, én met de heilige zalving voorzien, toch, wegens zijn onreinheden, onwaardig was, om tot het altaar te naderen, waar moest dan wel bij het gewone volk de waardigheid gevonden worden? En daarom blijft er voor ons hieruit een zeer nuttige kennis te verzamelen, dat men, wanneer over het naderen tot God gehandeld wordt, men niet her- en derwaarts de ogen moet richten, omdat buiten Christus er geen reinheid is en onschuld, welke overeenstemt met het oordeel van God..

Daar Aäron slechts een voorbeeldig priester was, moest hij deze offerande voor eigen zonden brengen. Het is hierom, dat de Apostel, waar hij wijst op het onderscheid tussen het Hoge priesterschap, naar de ordening van Aäron, en dat, naar de ordening van Melchizédek ook hierbij zijn lezers bepaalt, dat Christus Jezus, als de volkomen Hoge priester, voor Zijn eigen zonde geen offerande had te brengen..

7. Hij zal ook na voorstelling van de var, beide de tot zondoffer van de gemeente bestemde bokken nemen en hij zal ook die stellen voor het aangezicht des HEEREN, terwijl hij ze stelt bij het altaar aan de deur van de tent der samenkomst.

1) Hier wordt een dubbele vorm van verzoening vastgesteld. Want uit de beide bokken werd de een naar de wet geofferd en de andere uitgezonden, opdat hij zou zijn een kayarma (uitvaagsel) of periqhma (voetwis, het voorwerp van hoon en verachting). Beide figuren zijn vervuld in Christus, omdat Hij zowel het lam Gods was (Wiens offerande de zonde der wereld heeft uitgewist), als ook, omdat hij zou zijn tot een kayarma(uitvaagsel), bij hem alle schoonheid was uitgeblust en hij van de mensen verworpen was. Men zou nog wel een meer scherpzinnige beschouwing kunnen bijbrengen, nl. dit, nadat de bok was aangeboden, zijn vrijlating afbeelding was van de opstanding van Christus, alsof de offerande van de ene bok getuigde, dat de voldoening voor de zonden in de dood van Christus was te zoeken, doch het leven en het weggaan van de andere zou aangetoond hebben, dat Christus, nadat hij voor de zonden geofferd was, en de vloek van de mensheid gedragen, echter weer levend was geworden. Ik nu omhels, wat eenvoudig en zeker is, en ben hiermee tevreden; dat de bok, die levend en vrij uitging, de plaats van het zoenoffer heeft vervuld, opdat ook zijn weggaan en vlucht het volk des te zekerder hiervan zou overtuigen, dat hun zonden ver waren weggedaan. En dit offer was in de wet het enige zoenoffer zonder bloedstorting. En dat dit niet met de mening van de Apostel strijdt, blijkt hieruit, dat, wijl de beide bokken gezamenlijk werden aangeboden, het genoeg was, dat de dood van de een tussenbeide kwam en diens bloed tot verzoening werd uitgestort. Want het lot werd niet geworpen, dan nadat beide bokken bij de deur van de tabernakel waren gebracht. Alzo, ofschoon de priester de ene levend ter verzoening stelde, zoals het in de woorden van Mozes wordt uitgesproken, werd God echter niet verzoend zonder bloedstorting, omdat de kracht van de verzoening van de offerande van de andere bok afhing. Wat nu het woord Asasel aangaat, ofschoon de uitleggers verschillen, twijfel ik niet, of daarmee wordt de plaats aangeduid, waarheen de bok van de verzoening werd gebracht. Althans is het een samengestelde naam, welke even dezelfde kracht heeft, als het "weggaan" van de bok, dat de Grieken door %G% vertaald hebben. Ik weet niet of dit goed is. Althans, wat de uitleggers aannemen, alsof deze bok alzo genoemd is, afwender van de rampen. Ik vrees, dat dit te gewaagd is. Het best komt uit, hetgeen ik gezegd heb, omtrent het weggaan van de bok, ofschoon ik verschil van de Hebreëen, die willen, dat hier een plaats

op de berg Sinai is bedoeld, alsof niet jaarlijks het lot is geworpen voor Asasel, hoewel het volk zeer ver van de berg Sinai verwijderd was. Het was daarom voldoende, dat een eenzaam en minder bewoonbare landstreek werd uitgekozen, opdat de bok daarheen zou gevoerd worden en de vloek van God niet bij het volk zou blijven..

De beide bokken, die in alles aan elkaar gelijk moesten zijn, schaduwden een en dezelfde persoon af, namelijk Jezus, maar in twee verschillende staten. Wat de schaduwdienst niet in één voorwerp kon afbeelden, daarvoor worden hier twee dieren gebezigd. De bok voor de Heere is de lijdende, stervende, zonde- en vloekdragende en dus vernederde Jezus; de weggaande bok is de opgestane en uit de macht van de dood ontbonden Jezus. Zoals op de lijdende Jezus de straf van de zonde werd gelegd, om ervoor te boeten, zo is de opgestane Jezus door de kracht van Zijn bloed en Zijn gehoorzaamheid een eeuwige verzoening, op Wie Zijn volk diens ongerechtigheden werpt, een altijd verse en levende weg, om door Hem tot God te gaan, bij Wie in Zijn bloed voor de grootsten van de zondaren vergeving is. Zo toonde de Verzoendag aan het gelovige Israël wat Jezus was en wat Hij is, wat Jezus gedaan heeft en wat Hij nog doet..

Het woord la-asasel, dat in de Schrift nergens voorkomt behalve in dit hoofdstuk, en hier viermaal, wordt door de uitleggers verschillend verklaard: 1. Sommigen houden het voor een substantivum verbale (een werkwoord dat tot zelfstandig naamwoord is geworden), uitdrukking het doel waartoe de bok dienen moet; zij vertalen het aldus: "tot volkomen verwijdering" (namelijk van de zonden). 2. Anderen vatten het op als aanwijzing van de plaats, waarheen de bok zal gebracht worden en vertalen of algemeen "in de woestijn" (waarbij dan echter een herhaling van dat woord ontstaat, daar de bijvoeging: "in de woestijn", nog eenmaal hetzelfde zegt; of meer bepaald: "naar Asasel" (een ruw gebergte niet ver van Sinai). 3. De Vulgata verklaart dit woord als een uit twee woorden (laës-asêl) samengesteld begrip, en vertaalt "de uitlatingsbok" (hirco emissario); daarop berust ook Luthers verklaring: "de uit te laten, vrij weggaande bok;" -maar tegen deze mening is de betekenis van het woord we es), dat in het Hebreeuws nimmer de bok, maar altijd de geit betekent. 4. De meeste uitleggers beroepen zich echter met recht daarop, dat tegen het eerste lot: "voor de Heere" slechts zulk een als tweede kon overstaan, waarop evenzo de naam van een persoonlijk wezen of een eigen naam te staan kwam. Zij verklaren nu Asasel aldus: "de geheel verwijderde, de volkomen afgezonderde, en denken hierbij aan de duivel, de oorzaak van de zonde, het hoofd van de gevallen engelen, die in het boek Job "de satan" en bij de rabbijnen Sammaël genoemd wordt..

De gestalte van de duivel, als stond die daar op de achtergrond, zagen wij reeds in de geschiedenis van de zondeval (Genesis 3); daar had hij, om zo te spreken, een slangenlijf tot orgaan gehad, had zich de slang tot zijn werktuig uitgekozen, zodat zij met hem slechts een persoonlijkheid uitmaakte en zij als persoonlijk wezen denken, spreken en handelen kon. Duidelijk komt in hetgeen de slang spreekt tevoorschijn de gehele duivelsnatuur, zijn hoogmoed, die hem zoeken doet God gelijk te zijn, zijn nijd jegens de Heere en de mensen, terwijl hij noch de Heere het bezit van de mens, noch de mens de gemeenschap met zijn Schepper gunt; zijn leugengeest, ook zijn lust om te verleiden en te verderven. Voor nadenkenden is deze geschiedenis dus duidelijk genoeg, ofschoon het verhaal bij het

uitwendig voorgevallene staan blijft, zonder de sluier die het wezen bedekt, op te heffen. Waarom de satan nu noch in zijn eigen natuur, noch in menselijke gedaante verschijnen mocht, is naar alle waarschijnlijkheid de wil van God, opdat de mensen niet misleid werden aangaande de werkelijke stand van de verleider; zij zouden geen aanleiding hebben, om hem voor een aan God gelijk, of met God op gelijke lijn geplaatst wezen te houden, maar moesten dadelijk bemerken met welk een diep onder hen vernederd schepsel zij te doen hadden, opdat reeds het bewustzijn van hun eigen hoge staat het hun als een onwaardige zaak deed voorkomen, om zich met hem maar enigszins in te laten. Voor het eerst na deze geschiedenis komt nu in onze tekst de persoonlijkheid van de satan weer tevoorschijn; maar hier, waar het gaat om een volle en alles omvattende verzoening van de zonde, wordt dan ook terecht van hem melding gemaakt. Want daar de satan de zonde in de wereld heeft gebracht en door de zonde de dood, en zonde en dood sedert die tijd het gebied zijn geworden waar hij heerst, hetgeen hem echter eenmaal door het verlossingswerk van de Zoon van God weer zal worden ontrukkt, moet de dag, waarop dit verzoeningswerk vooraf zinnebeeldig zal worden voorgesteld, een antwoord geven op de vraag, in welke betrekking de verzoende zondaar en de satan tot elkaar staan. Dit antwoord wordt dan door de weggaande bok, zoals Luther dit vertaald heeft, gegeven; de zonden van Israël met de eerste bok verzoend, worden op het hoofd van de tweede geladen en daarmee wordt hij tot Asasel in de woestijn gezonden, om deze de volbrachte verwijdering van de zonden zegepralend voor te stellen, en hem te verkondigen dat hij van nu af het recht om te beschuldigen en ook over het uit zijn banden bevrijde volk van God, de heerschappij door de zonde aangebracht en in de dood haar toppunt bereikende, verloren heeft. De werkelijke vervulling van deze type lezen wij in Kol.2:13-15 waar de zegepraal van Christus over de machten van de duisternis door de op het kruis volbrachte verzoening geschilderd is. (FILIPPI).

Met de mening, dat hier onder Asasel moet worden verstaan, de duivel, stemmen overeen Herm. Witsius, Keil, Schouten e.a., maar leggen dan ook al de nadruk erop, dat het hier geen offer was aan de duivel, maar zoals o.a. Schouten zegt: "Om die zonden, die God aan zijn volk had vergeven, terug te zenden naar Asasel, de hoofdbewerker van- en verleider tot de zonde. Om het die boze vijand te doen zien, dat Israël van die zonden, die hun weer als thuis gebracht werden, en van haar schuld was verlost." Deze verklaring geeft echter geen bevredigende oplossing en gaat o.i niet op. Want meent men, dat, omdat de ene bok was "voor de Heere," nu de andere ook noodzakelijk voor een persoon moest zijn, dat daarom Asasel evenals Javeh een eigen naam is, dan moet men ook hiertoe komen, dat, zoals de ene bok de bok "la Javeh" was, om voor de Heere de zonde te verzoenen, de andere de bok "la Asasel" ook de duivel ter verzoening moest worden gebracht. Hiertegen komen de eerstgenoemde schrijvers, en terecht, tegen op, omdat het offer aan de duivel door de Heere God ten strengste was verboden..

Niets echter gebiedt ons, om Asasel voor een eigen naam te houden, de naam van een persoonlijk wezen, noch om aan een tegenstelling te denken. Integendeel alles verbiedt ons, dit te doen. De Mozaïsche wetgeving kent geen dualisme, kent geen verering van de Heere God, naast die, als is het dan ook in negatieve zin, van de geest van het kwaad..

Ook grammatisch wordt dit niet gevorderd. Wat wij dan daarmee hebben te verstaan? De schaduwdienst was onvolkomen. Gelijk Mozes en Aäron gezamenlijk het Profetische en het Hogepriesterlijk ambt van Christus afschaduwden, zo schaduwde de levende bok af, Christus Jezus de smaadheden van zijn volk dragende en de ander, Christus voor de zonde verzoening aanbrennende door Zijn bloed..

Op de grote Verzoendag werd afgebeeld de verzoening van het Lam Gods op Golgotha. Welnu, de ene bok zinnebeelde af, Christus gekruisigd, geslacht tot verzoening, en de andere, Christus, buiten de legerplaats, de smaadheden van Zijn volk dragende. Het woord in de grondtekst moet dan ook niet vertaald worden door voor Asasel, maar door voor de weggaande, of duidelijker door, voor de buiten de legerplaats afgezonderde. Die bok moest dan naar de woestijn worden gezonden, omdat hij onrein, als beladen met de zonden van het volk, niet mocht verkeren in de legerplaats van het God geheiligde volk. Met deze beschouwing kan o.i. ook alleen vs.10 tot zijn recht komen als er gezegd wordt van de weggaande bok, om door hem verzoening te doen..

8. En Aäron zal de loten over die twee bokken werpen; een lot zal beschreven zijn: voor de HEERE, en een lot met de woorden: voor de weggaende bok. 1)

1) Door geheel het Oude Testament heen zijn de denkbelden verzoening en vrijlating naast elkaar geplaatst, als een heenwijzing naar Christus en naar de vrucht van Zijn werk. Christus werd geofferd, de zondaar vrijgelaten. Ook het denkbeeld van gedood te worden en uit de dood weer op te staan, wordt hier uitgedrukt, en dus de vrijlating van het offer zelf, dat reeds in Izak was afgebeeld. Ook wij, in Christus gestorven zijnde, zullen in Hem weer opstaan. De twee bokken moeten dus afzonderlijk voorstellen, wat zich in Christus verenigt: de dood en de opstanding. Het is hetzelfde met de een duif, die gedood werd, en de andere, die vrij naar de hemel vloog. Ook ligt hierin de zedelijke zin (want in de dingen van God is het een afspiegeling van het ander), de oude mens moet ten onder gebracht worden, de nieuwe moet zich ten hemel verheffen..

De bok is een vuil dier. Het is de voorstelling van Christus, als de onreine, door het dragen van de zonde in Zijn lichaam op het hout, als de man zonder gedaante, als de verachtste en onwaardigste onder de mensen, "voor wie ieder het aangezicht verborg." De onderscheide offeranden en plechtigheden moesten Christus als het enig groot en waarachtig offer van alle zijden voorstellen..

Het lam stelde Hem en Zijn offerwerk van een geheel andere zijde voor, namelijk als het in zichzelf rein en zachtmoedig offer voor de zonde. Doch bij beide is de overneming van schuld het hoofddenkbeeld. In het oordeel worden de schapen en de bokken tegenover elkaar gesteld; in de verzoening is Christus het beeld van beide. Het lot moest over de beide bokken geworpen worden, om aan te tonen, dat zij volkomen met elkaar gelijk stonden. De Hogepriester, die op de grote Verzoendag verzoening moest doen met het bloed van de geslachte bok, mocht enkel in linnen gekleed, moest zonder alle sieraden zijn, in nederigheid, alleen gedekt door zijn reinheid en onschuld, welke God hem door de witte kleren gaf; want de witte kleren zijn de rechtvaardigmaking van de heiligen. De met de zonde van de kinderen

van Israël beladen bok werd in de woestijn uitgeleid en vrijgelaten. De bok is weg, wie zal hem nalopen? Wie kan hem vinden? Liefelijk beeld van Gods handelwijze met onze verzoende zonden..

9. Dan zal Aäron, nadat hij zijn eigen zondoffer geslacht en het bloed daarvan in het heiligdom gebracht heeft, de bok, waarop het lot voor de HEERE zal gekomen zijn, toebrengen¹) en zal hem ten zondoffer maken ²) voor de gemeente (vs.15).

1)Toebrengen, in de zin van, naderbij brengen bij de plaats, waar hij geslacht moest worden..

2) Dit betekent niet, dat de bok toen werd geslacht. Hiertoe wordt pas het bevel in vs.15 gegeven. Maar dat de bok ten zondoffer wordt verklaard en geheiligd..

10. Maar de bok, waarop het lot gekomen zal zijn om een weggaande bok te zijn, zal, wanneer de gehele verzoeningsdaad volbracht is (vs.20 vv.), levend voor het aangezicht des Heeren gesteld worden, om door hem, de bok, verzoening te doen; 1) naar de in vs.21 voorgeschreven, mee tot de volkomenheid van de verzoening behorende handelingen met deze te doen opdat men hem, daarna, als een weggaande bok naar de woestijn uitlaat.

1) Christus is om onzentwille tot zonde gemaakt, tot veroordeling en vloek, opdat wij, om zijnentwille, de gerechtigheid en zegening zouden deelachtig worden. Hij heeft onze zonde op zich genomen, opdat wij, voor het aangezicht van God, hiervan verlost, vrij van straf zouden zijn; de straf is op Hem geweest, opdat wij vrede zouden hebben Jesaja 53:5), hetgeen in de type van de bok, apompaiion, naar de woestijn weggezonden, en in die van de andere, tot een offerande God opgeofferd, zeer schoon is voorgesteld.

Hier is sprake van de "weggaande bok," op wiens hoofd alle zonden van de kinderen van Israël werden gelegd, welke hij droeg naar de woestijn. Zo ook is Christus dat Lam Gods, dat onze zonde zelf gedragen heeft in zijn lichaam op het hout.

11. Aäron dan zal, nadat de voorstelling van beide zoenoffers, zowel van de var als van de twee bokken geschied en over de laatsten het lot geworpen is, de var van het zondoffer, die voor hem zelf zijn zal, toebrengen, hem onder gebed 1) de handen opleggen, en met deze voor zichzelf en voor zijn huis verzoening doen, en zal daartoe aan de noordzijde van het altaar de var van het zondoffer, die voor hem zelf zal zijn, slachten, terwijl een ander priester het bloed opvangt en het door gestadig omroeren voor stollen bewaart.

1) Volgens de rabbijnen luidde dit gebed aldus: Ach, Heere! ik heb gedwaald, ik heb mij tegen U verheven, ik heb tegen U gezondigd, ik en mijn huis. Maar, o God! ik smee U, vergeef mij mijn zonde en misdaad, die ik met mijn huis gepleegd heb; zoals geschreven staat in de wet van Mozes, uw knecht: Op deze dag geschiedt voor u verzoening, opdat gij gereinigd wordt van al uw zonden wordt gij gereinigd voor de Heere. (vs.30).

Die het offer opofferde, gaf het door de oplegging van de handen aan God over en liet het gelijk, als uit zijn hand, vrij henengaan, belijdende, dat hij afstond van het recht, dat hij op dat

dier had en dat hij het van zijn eigendom ontsloeg en de godsdienst toeheiligde. Evenals de Romeinen eertijds een slaaf, die zij in vrijheid stelden, met de hand vasthielden, zeggende, ik wil dat deze mens vrij zij. 2. Door deze wijze van doen bad de zondaar Gods toorn af en begeerde, dat die gezonden werd op het hoofd van dat offer, dat hij in zijn plaats stelden. Op deze bok dan werd door deze wijze van doen geworpen de zonde van geheel Israël, opdat hij die voorbeeldelijk zou dragen en ver van Israël wegdragen.

12. Hij zal ook een wierookvat vol vurige kolen nemen van het altaar, van voor het aangezicht des HEEREN, in de voorhof, en zijn handen vol 1) reukwerk van welriekende specerijen, wier soort in Exodus. 30:34 vv. beschreven is, klein gestoten, en hij zal het in de tent der samenkomst, binnen de voorhang, tussen het Heilige en het Heilige der Heiligen dragen.

1) Letterlijk: de vulling van zijn handen, d.i. zo veel als hij in zijn beide handen kon houden..

13. En hij zal, wanneer hij nu staat voor de Ark van het Verbond, dat reukwerk op het vuur, op de kolen, welke hij in de pan meegebracht heeft, leggen voor het aangezicht van de in de wolk (vs.2) aanwezig zijnde HEERE,

1) opdat de nevel van het reukwerk, de van het reukwerk opstijgende damp het Verzoendeksel, dat is op de getuigenis, op de kist, die de tafel van de getuigenis bevat, bedekt en dat hij niet sterft; want hij bevindt zich hier in de onmiddellijke nabijheid van de Heere en zou als een zondaar dadelijk door Gods toorn worden verdelgd, werd hij niet door het bedekkend reukoffer beschermd (zie "Ex 30.10" en zie "Le 1.4).

1) Voor hij het bloed in het heiligdom brengt, wordt hem bevolen reukwerk te offeren. Er was wel een reukaltaar, waarop de priester offerde, maar vóór het voorhangsel, maar nu, opdat de priester reukwerk in het Allerheilige inbrengt, wordt hem bevolen achter het voorhangsel binnen te gaan. Het is wel waardig opgemerkt te worden, dat gezegd wordt, dat het Verzoendeksel met de reuk van het reukwerk moest bedekt worden, opdat de priester niet zou sterven. Hierdoor wordt wel aangetoond, hoe vreselijk de Majesteit van God is waarvan de aanschouwing, ook voor de priester, dodelijk was, opdat alle zondaren zouden leren te beven en zich als smekeling te stellen voor Hem. Vervolgens om alle stoutmoedigheid en onbezonnenheid te beteugelen..

Volgens sommigen, o.a. Keil, is het aansteken van het reukwerk en het bedekken van het Verzoendeksel daarmee een zinnebeeldige bedekking van de heerlijkheid van het Allerheiligste, met het Gebed, dat God de zonde niet mocht aanzien, niet Zijn heilige toorn over de zondaar uitstrekken, maar in het bloed van het zondoffer de ziel, voor wie het gebracht wordt, ten genade aannemen. Ook niet deze verklaring dient de "nevel van het reukwerk" om te beveiligen tegen de Majesteit van God..

14. a) En hij zal, aldus beschermd voor de toorn van de ongenaakbare God, weer uitgaan naar de voorhof en van het bloed van de var, die bij vroeger geslacht heeft, (vs.11) een deel nemen en zal weer in het Allerheiligste ingaande, met zijn vinger eenmaal op het Verzoendeksel oostwaarts aan de voor-, de oostelijke zijde sprenkelen, en voor het Verzoendeksel, 1) op de

zich voor hem bevindende plaats, zal hij²⁾ daarna zevenmaal met zijn vinger van dat bloed sprenkelen.

a) Leviticus. 4:6 Hebr.9:15; 10:4

1) Het zevenmaal sprenkelen van het bloed vóór het Verzoendeksel, bedoelde de reiniging van het Heiligdom, dat verontreinigd was door de zonde van de Hogepriester en van het volk. Niet alleen had het volk, vanwege de zonde, een verzoening eenmaal per jaar in het bijzonder nodig, maar ook voor het Heiligdom, als staande te midden van een in zichzelf onrein en onheilig volk, was de reiniging noodzakelijk..

2) De woorden in de grondtekst: "en hij zal van het bloed van de var nemen, en hij zal met zijn vinger op het Verzoendeksel oostwaarts sprenkelen en voor het Verzoendeksel zal hij zevenmaal met zijn vinger van dit bloed sprenkelen," heeft Luther zo verstaan, als bevatte het tweede deel van de tekst slechts een nadere bepaling, op welke wijze dit in de eerste helft voorgeschreven sprenkelen geschieden moest, en heeft achter zal hij het woordje alzo gevoegd; diensgevolge heeft hij de laatste woorden van vs.15: "en zal dit sprenkelen op het Verzoendeksel en vóór het Verzoendeksel," aldus samengevoegd: "aan de voorzijde tegen het Verzoendeksel." Het is echter duidelijk, dat men een tweeledig sprenkelen moet aannemen; het eerste slechts éénmaal, op het Verzoendeksel aan de voorzijde, d.i. niet op het Verzoendeksel hier en daar, maar alleen op de voorzijde; het andere zevenmaal, op de vrije plaats vóór het Verzoendeksel. Dien ten gevolge meldt dan ook de overlevering met eenparigheid dat in de tweede tempel, waar de Verbondsark ontbrak, in het geheel achtmaal gesprenkeld werd, eenmaal naar de hoogte en zevenmaal naar beneden. Naar de mening van de Joden werd door dit tweeledige sprenkelen aangeduid, dat de volbrachte verzoening kracht had zowel in de hemel als op de aarde; maar meer waarschijnlijk is het, dat het eerste sprenkelen op de personen, zowel op de priesters (vs.14) als op het volk (vs.15) betrekking had, het tweede daarentegen op het heiligdom, dat betreden werd door de onheilige voeten van de priesters en stond in het midden van een onrein volk, waarom het evenzo ontzondiging nodig had (vs.16)

15. Daarna zal hij, het wierookvat in het heiligdom latende en zich weer naar de voorhof begevende, de door het lot bestemde bok van het zondoffer die voor het volk zal zijn, slachten en zal een deel van zijn bloed tot binnen in de voorhang, in het binnenste heiligdom dragen, en zal met zijn bloed doen, zoals hij met het bloed van de var gedaan heeft (vs.14), en zal dat eenmaal sprenkelen op het Verzoendeksel, en zevenmaal voor het Verzoendeksel.

16. Zo zal hij, zoals hij dit gedaan heeft voor zichzelf en voor de priesters, voor het Heilige, in het binnenste daarvan in het Heilige der Heiligen, vanwege de onreinheden van de kinderen van Israël en vanwege hun overtredingen, naar al hun zonden, verzoening doen, en alzo op gelijke wijze zal hij doen aan de tent der samenkomst, 1) welke met hen, de kinderen van Israël, woont in het midden van hun onreinheden; 2) de tenten van de kinderen van Israël omringen de tabernakel en ontheiligen die door de aldus verontreinigde dampkring, waarom die tabernakel evenzeer als de priesters en het volk een ontzondiging nodig hebben.

1) Dat voor de heilige plaats zelf en voor de tent der samenkomst verzoening moest geschieden door het bloed, betekent, dat Gods inwoning in de zondige mens zonder de offerande en het bloed van Christus niet heilig kan zijn, en dat de hemel zelf zou verontreinigd worden, indien, hetgeen niet kan geschieden, de zondaren zonder verzoening hierin werden ingelaten. Alzo zegt Paulus (Hebr.9:23), dat de hemelse dingen door betere offeranden gereinigd worden.

Onder het Heilige hebben wij hier en in vs.17 te verstaan, het Heilige der Heiligen, en onder tent der samenkomst, het Heilige, als grootste gedeelte van de tent der samenkomst. Ook voor het Heilige en het Allerheiligste moest verzoening worden aangebracht, niet alleen, omdat zij verontreinigd werden door de zonden van de priesters, maar ook, omdat de tent der samenkomst door de onreinheden van een zondig volk werden ontheilgd..

2) De verzoening voor het heiligdom zou ongerijmd kunnen schijnen, alsof het in de macht van de mens stond, te bezoedelen, wat God gewijd had. Maar wij weten dat God waarachtig blijft, ofschoon de gehele wereld goddeloos is. Waaruit volgt, dat, wat God heeft ingesteld door de zonde van de mensen, zijn natuur niet verandert. Indien het nu geen besmetting, tengevolge van de zonde van de mensen heeft aangekleefd, zou de verzoening overbodig zijn. Maar, ofschoon het Heiligdom op zichzelf geen besmetting naar zich toetrok uit de misdaden van de mensen, toch echter werd het terecht gerekend zelf, met betrekking tot de zonde en schuld van het volk, onrein te zijn. Maar alzo was dan ook de schuld groter, omdat de mensen (wie het overigens is voorgesteld God te dienen), indien zij dat met minachting of met minder eerbied deden, en Zijn heilige Naam ontheilgden. Voor allen was het een afschuwelijke heiligschennis het altaar en het heiligdom van God te verontreinigen. Maar Mozes verklaart hier de Israëlieten schuldig aan deze heiligschennis, waar hij beveelt het Heiligdom te reinigen. Verder merken wij op, dat de mensen zo de heilige dingen van God bezoedelen, dat echter niets van haar natuur verloren ging, noch haar waardigheid geweld werd aangedaan. Waarom hij het juist uitdrukt, dat het Heiligdom verontreinigd werd, niet ten gevolge van zijn onreinigheden, maar van die van de kinderen van Israël. Nu is de waarheid van deze zaak tot ons nut te verstaan. Door de Doop en de Heilige tafel verschijnt God ons in Zijn eniggeboren Zoon. Deze zijn de onderpanden van onze heiliging. Maar, omdat onze natuur bedorven is, laten wij, voor zoveel in ons is, niet toe, dat deze organen van de Geest, waardoor God ons heiligt, ontheilgd worden. Doch, wanneer geen vee meer geslacht wordt, behoort men erom te zuchten en smekend erom te vragen, dat Christus onze onreinheden, waardoor de Doop en de Heilige tafel bezoedeld worden, met de besprenkeling van Zijn bloed reinigt en zuivert. Als reden van de reiniging is vast te stellen, omdat de tabernakel bij hen woonde te midden van hun onreinheden. Met welke woorden Mozes bedoelt, dat de mensen zo bezoedeld en door bederf aangetast waren, dat zij, al wat heilig was, verontreinigden, tenzij de ontzondiging tussenbeide kwam. Want voor uitgemaakt neemt hij aan, dat het niet anders kon, of de mens droeg altijd enige onreinheid bij zich..

17. En geen mens, 1) ook niemand van de gewone priesters, ofschoon deze anders in het heiligdom mogen ingaan, zal in de tent der samenkomst zijn, als hij, de Hogepriester, zal ingaan uit de voorhof in het Heilige en het Heilige der Heiligen, om in het Heilige verzoening te doen, en alle in vs.14-16 opgenoemde ontzondigingen te verrichten, totdat hij, na

voleindiging daarvan, naar de voorhof zal uitkomen, omdat door de aanwezigheid van iemand buiten de alleen tot dit werk geroepen Hogepriester de plaats, welke geheiligd moet worden, weer zou worden ontheiligd: alzo zal hij, geheel alleen zijnde, verzoening doen voor zichzelf en voor zijn huis, en voor de gehele gemeente van Israël, en voor de woning van de Heere zelf, die zich in het midden van de gemeente bevindt.

1) Dat allen tijdens de daad van de reiniging van de toegang tot de tabernakel werden afgehouden, werd hun als straf van tijdelijke verbanning opgelegd, opdat zij zouden erkennen, dat zij zich diep voor Gods aangezicht moesten vernederen, zolang de plaats, waar het offer voor hun zonden werd gebracht, werd gereinigd. Dat was een treurig schouwspel, wanneer allen, wier zonde werd uitgewist, de tabernakel verlieten. Mede op die wijze werd hun herinnerd, dat geheel hun heil was besloten onder het één mededogen van God, terwijl zij zich zagen buitengesloten, buiten het voorgesteld middel om vergiffenis te verkrijgen; dat er geen andere vergiffenis was te bekomen, omdat zij de hoop op verzoening hadden verloren..

Dat door de Hogepriester verzoening van het Heilige en het Heilige der Heiligen, die beide bijzondere delen van de tabernakels, als tot een lichaam verzoend werden, zoals deze ook bij de ingang van de Hogepriester in de heiligste plaats, door het openen van de voorhang tot een enig voorteken gemaakt waren, zulks doet ons denken aan de vrucht van de Heilands verzoenende en volbrachte offerande, waardoor de gelovigen niet alleen met Christus in de hemel gezeten, maar ook met de engelen en de geesten van de volmaakt rechtvaardigen tot een lichaam verzoend zijn en met hen tot God mogen naderen..

Niemand, zelfs geen gewoon priester, mocht in het Heiligdom ingaan, mocht daarom de Hogepriester in dit allerge wichtigste werk helpen en ondersteunen. Alleen moest hij dat grote werk van de verzoening verrichten. Zo ergens, dan wel hier in de hoogste mate, blijkt de voorbeeldende betekenis van het Hogepriesterschap van Aäron, ten opzichte van Hem, die door Zichzelf de reinigmaking van de zonde heeft teweeggebracht..

18. Daarna zal hij, nadat hij het reukvat uit het Heilige der Heiligen (vs.15) weer gehaald heeft, uit de tabernakel tot het brandofferaltaar, 1)dat in de voorhof voor het aangezicht des HEEREN is, uitkomen en daar, in de twee delen van het heiligdom, verzoening hiervoor doen; en hij zal, om eerst de verzoening voor zichzelf en voor zijn huis en voor de gehele gemeente ook op dit altaar te doen, van het bloed van de var en van het bloed van de bok nemen, dat onderling gemengd werd, (vs.16) en doen het rondom op de hoornen van het altaar.

1) Dit altaar is niet het reukaltaar in het Heiligdom, maar het brandofferaltaar in de Voorhof. Ook dit altaar stond voor het aangezicht des Heeren..

De mening van sommigen, dat de heiliging van het Heilige der Heiligen, het Heilige en de Voorhof aanduidde, de reiniging van de gehele mens, als bestaande uit geest, ziel en lichaam, is onjuist, omdat deze verdeling van de mens volstrekt niet op schriftmatige wijze is te verdedigen. Integendeel, de gehele Heilige Schrift, ook de Apostel Paulus in zijn brieven, doet de mens bestaan uit ziel en lichaam. Op die onderscheiding is de leer van Apostelen en

Profeten en ook van onze Heere Jezus Christus gebouwd. Wel spreekt de Apostel in 1 Thess.5:23 van geest, ziel en lichaam, maar met een enkele uitdrukking is niet een stelsel te verdedigen, dat overigens genoeg weersproken wordt..

19. En hij zal daarop van dat bloed met zijn vinger zevenmaal, op het altaarvlak, sprenkelen, en hij zal also dat altaar reinigen en heiligen van de onreinigheden van de kinderen van Israël 1) in wier midden hij zich bevindt en door wier zonden hij mee bevlekt is.

1) Alle verzoeningen en ontzondingen van de personen, zowel als van het heiligdom, die in de loop van het jaar geschieden, zijn reeds daardoor als gebrekkig en ontoereikend aangeduid, dat zij niet onmiddellijk voor het aangezicht des Heeren, in het Allerheiligste, maar alleen in de nabijheid van de Heere, bij het reukaltaar worden volbracht; met allen wordt, zoals wij reeds in vs.16 opmerkten, hetzelfde bedoeld, namelijk haar volbrenging bij het Verzoendeksel, en alzo de bereiking van het doel van de volkomenheid. Want, zoals het altaar van het Heilige een voortzetting in verhoogde graad van het voorhofaltaar is (zie Ex 30.10), zo is op zijn beurt het Verzoendeksel een verhoogde voortzetting van het reukaltaar; dit is, om zo te zeggen, het altaar in de hoogste macht en kan alleen de verzoening bewerken. Op de grote Verzoendag wordt de verzoening, daar deze als Profetie van hetgeen op Goede Vrijdag geschieden zal, een naar de maatstaf van de oudtestamentische bedeling volkomen en bevredigende zijn zal, werkelijk aan het Verzoendeksel volbracht, welk Verzoendeksel op de Verbondsark rust, die de twee tafelen van de wet bevat. Dit wijst profetisch daarop, dat Christus' zoenoffer eenmaal de vloek en het juk van de wet opheffen en bewerken zal dat deze nu nog maar een getuigenis van God aan ons (Exodus. 25:16), niet meer tegelijk een getuigenis tegen ons zijn zal. Na de besprenkeling van het Verzoendeksel met bloed wordt dan dat bloed van de verzoening in omgekeerde orde ook naar het altaar in het Heilige en dat in de voorhof gebracht..

Om dit met betrekking tot zijn vervulling in het Nieuwe Testament voor te stellen, moeten wij hier vermelden, wat wij vroeger ter zijde lieten liggen, dat de twee afdelingen van de tabernakel en de voorhof, die de laatste afdeling omringde, ook een beeld zijn van de mens, in de drie verschillende delen van zijn wezen: geest, ziel en lichaam, zoals met name Luther het oudtestamentische heiligdom heeft opgevat. De betekenis van deze omgekeerde orde volgt nu vanzelf; men hoeft slechts aan 1 Thess.5:23 te denken: De God van de vrede zelf heilige u geheel en al, en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam worden onberispelijk bewaard tot de toekomst van onze Heer Jezus Christus. Wij hebben nog niet vermeld of ook voor het reukofferen in 't allerheiligste, dat volgens vs.12 aan de verschillende ontzondingen moet voorafgaan, een daarmee overeenkomstig tegenbeeld in de priesterlijke werkzaamheid van Christus te vinden is. Wij menen dat dit zo is en denken daarbij aan hetgeen de apostel Hebr.5:7 met het oog op de gebedsstrijd van Jezus in Gethsemané zegt: "Hij heeft in de dagen van zijn vlees gebeden en smeking en sterke roeping en tranen geofferd tot Degene, die Hem uit de dood verlossen kon en verhoord zijnde uit de vrees, is Hij voor allen, die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak van de eeuwige zaligheid geworden." Het gebed is dan ook de metgezel van onze Heiland gebleven op al de paden van zijn doodsweg, zoals het reukvat al de tijd, dat de hogepriester in het heiligdom dienst deed, zijn geur verspreidde; maar het verzoendeksel, waarop Hij de nieuwtestamentische verzoening volbrengt, is eenmaal Hij zelf

geweest (Rom.3:25) en daarna de troon van God in de hemel, voor welke Hij on der de hogepriesterlijke voorbede op Zijn verzoenend offer voor ons pleit (Hebr.9:11,24). In de dienst op de verzoendag is dit voor het tweemaal ingaan van de hogepriester, eerst met het bloed van de var van de zondoffers (vs.14) en dan met het bloed van de bok van de zondoffers (vs.15) ten minste oppervlakkig afgebeeld, omdat het uit de aard van de zaak niet bepaalder kon worden uitgedrukt..

20. Als hij nu zal geëindigd hebben van het binnenste Heilige, (vs.14-16a) en de tent der samenkomst, in haar voorste ruimte, (vs.16b) en het in de voorhof staande altaar (vs.18) te verzoenen, zo zal hij die levende (vs.8 vv.) bok tot het brandofferaltaar doentoebrengen. 1)

1) Duidelijk wordt nu de aard van de verzoening uitgedrukt, wat de andere bok betreft, nl. dat hij zou gesteld worden voor Gods aangezicht, en de priester, na zijn handen op het hoofd gelegd te hebben, zou hem beladen met de zonden van het volk, opdat hij de vloek zou werpen op de bok zelf. Dit is het enige onbloedige offer. Want duidelijk wordt hij tot een offerande gesteld, maar in verband met de offerande van de eerste bok, en daarom, wat de kracht van de verzoening betreft, is hij niet van deze te scheiden. Verder, dat een onschuldig dier gesteld zou worden in de plaats van de mens, opdat hij aan de vloek van God zou onderworpen worden, is volstrekt niet passend, tenzij om de gelovigen te leren, dat zij in het oordeel van God volstrekt niet kennen bestaan, en niet anders zich kunnen bevrijden, dan wanneer de schuld en zonde op een ander is overgedragen. Want, omdat de mensen voelen, dat zij door de toorn van God, welke op allen rust, geheel worden overstelpt, beproeven zij deze ondragelijke last op verschillende wijze kwijt te raken of af te schudden, maar tevergeefs, omdat er geen wegnemen is te hopen, dan door tussenbeide komende voldoening. Dit de mens te doen verstaan, is bijna niet mogelijk, en het is een teken van dwaze trotsheid, bij zichzelf de prijs te bepalen, waarvoor men de zonde kan vereffen. Doch een andere wijze van verzoening is ons overgegeven, omdat Christus, een vloek geworden zijnde, op zich de zonde, welke de mens van God vervreemde, heeft genomen. Doch deze belijdenis strekte om het volk te vernederen en was also een prikkel tot waar berouw, omdat een verslagen geest Gods offerande was. Nu komt het niet met Gods mededogen overeen, om uit te leiden, dan hen, die terneergeworpen zijn, of vrijspraak te geven, dan hen, die zichzelf geheel en al veroordelen. Hierop slaat de opeenstapeling van woorden: "En zal alle ongerechtigheden, alle hun overtredingen en alle zonden belijden," opdat de gelovigen niet gemakkelijk en oppervlakkig zich voor Gods aangezicht schuldig zouden erkennen, maar diep onder het gevoel en de zwaarte van hun zonden zouden zuchten. Nu daar het Christus niet behaagd heeft, een zekere dag van het jaar vast te stellen, waarop de herinnering haar zonden door een plechtige handeling zou belijden, toch hebben de gelovigen dit te leren, dat, zo dikwijls zij in de naam van God samenkomen, zij op smekende wijze om vergiffenis bidden en zich vrijwillig van de veroordeling onderwerpen, alsof de Geest van God de vorm aangaf. Tegelijk heeft ieder voor zich in het bijzonder aan deze regel zich te houden..

21. En Aäron zal zijn beide handen op het hoofd van de levende bok leggen, doen rusten (Leviticus. 1:4) en zal daarop al de ongerechtigheden van de kinderen van Israël en al hun overtredingen, naar al hun zonden, belijden; en hij zal die, door middel van die handoplegging onder belijdenis en gebed, 1) op het hoofd van de bok leggen, en zal hem door de hand van

een man, die voorhanden is, 2) voor dit werk reeds is afgezonderd, naar de woestijn uitlaten, doen drijven.

1) Dit gebed luidde, zoals het bij de verklaring van vs.11 opgegeven: "Ach Heere, Uw volk, het huis van Israël, heeft gezondigd; zij zijn weerspanning geworden en hebben voor Uw aangezicht overtreden! Ach Heer, vergeef nu die dwaling, weerspanning en zonde, opdat zij terugkeren tot datgene waarin zij weerspanning zijn geweest, en waarmee zij tegen U hebben gezondigd voor Uw aangezicht, Uw volk, het huis van Israël, zoals geschreven staat in de wet van Mozes, Uw knecht, zeggende: Heden wordt uw verzoening volbracht enz." (vs.30)

2) In het Hebreeuws Bejad isch itti. Beter, door een man, die daartoe bereid is, uitgerust. Niet de eerste de beste, die gevonden werd, maar die daartoe opzettelijk was uitgekozen, en gereed stond, zijn werk te volbrengen..

22. Alzo zal die bok op zich al hun ongerechtigheden, welke op hem gelegd zijn, in een afgezonderd land 1) in een eenzame, van het beloofde land afgezonderde plaats, van waar terugkeren niet meer mogelijk is, wegdragen, en hij, de man, die de bok heeft weggevoerd, zal die bok in de woestijn uitlaten (en hem aan zijn lot overlaten).

1) In een afgezonderd land, wil zeggen, in een woest, ontoegankelijk, onbewoonbaar land, waar geen menselijke voet een stap durft te zetten. De LXX noemt het een ghn abaton..

De bedoeling is, dat de zonde werd weggedragen, maar zo, dat geen enkele Israëliet er weer mee in aanraking kwam. De verzoening, als ziende op Christus, was volkomen..

Deze tweede bok vormt insgelijks met de eerste slechts een eeuwig zondoffer, zoals bij de reiniging van een melaatse (14:4 vv.) twee vogels zo nauw mogelijk onderling verbonden zijn en dezelfde mens afschaduwten; de tweede is de herhaling van de eerste bok, en wat in deze niet meer kan worden afgebeeld, omdat hij reeds ter verzoening geslacht is, wordt niet aanschouwelijk voorgesteld. Zoals wij dit reeds bij vs.10 opmerkten, zal in hem worden voorgesteld de overwinning over de duivel, en zal aan deze de door middel van de eerste bok gebrachte verzoening door bloed, als een zo volkomen en onloochenbare worden aangetoond, dat zelfs hij, de aanklager, haar erkennen moet en van zijn recht afstand doen moet, om Gods toorn en straf over de zondaars nog verder te eisen. Wanneer hierbij de satan als de van het aangezicht van God geheel verwijderde en van de gemeenschap van het verbondsvolk geheel uitgeslotene, of als de Asasel in de woestijn vertoevende voorgesteld wordt, is zo'n verblijfplaats, die ook in andere plaatsen van de schrift genoemd wordt, (zie 17:7 Jesaja. 13:21; 34:14 Matth.12:43. Luk.11:24. Openb.18:2) geheel in overeenstemming met werkelijke toestanden. Nadat hij toch uit de hemel verdreven is en de ongoddelijk wereld zijn gebied geworden is, is hij ook gebannen uit het midden van het verzoende verbondsvolk en kan nu slechts in de woestijn het beeld van zijn eigen inwendig wezen en het zinnebeeld van de dood en het verderf, die zijn volgelingen zijn, zijn verblijfplaats vinden. Daarheen worden de zonden, die hij door zijn verleiding heeft bewerkt, als zijn eigene hem toegezonden, opdat

hij, om zo te zeggen zichzelf daarvan overtuigt, dat hetgeen aan die zonden nog strafbaar is, slechts hemzelf, de bewerker, treffen kan.

23. Daarna, na wegzending van de man met de bok, zal Aäron komen in de tent der samenkomst, en zal in het Heilige de linnen kleren uitdoen, die hij (vs.4) aangedaan had, als hij in het Heilige ging, om de verschillende ontzondigingen (vs.12-17) te verrichten, en hij zal ze daar laten.

Volgens Maimonides mochten deze kleren nooit weer gebruikt worden, maar werden zij bewaard en in de tabernakel opgehangen..

24. En hij zal andermaal zijn vlees, het gehele lichaam, in de heilige plaats met water baden¹⁾ in de voorhof, bij het koperen wasvat, zoals hij dat vroeger (vs.4) gedaan heeft en zijn, de gewone hogepriesterlijke prachtkleren aan doen; dan zal hij uitgaan uit het Heilige, waar hij zich verkleed heeft, naar de voorhof, en zijn brandoffer, de bok (vs.3) en het brandoffer van het volk, de bok (vs.5) bereiden, zoals de wet dat voorschrijft, (Leviticus. 1:10 vv.), en voor zich met de eerste, en voor het volk met de tweede bok, verzoening 2) doen.

1) Daar de priester, door het leggen van de zonden van het volk op de bok, verontreinigd was geworden, moest hij zich met water baden, opdat het volk tevens zou zien, hoe verfoeilijk de zonden bij God zijn en hoe schuldig en onrein zij de mens maken..

2) Voor het volk verzoening doen. Deze woorden schijnen duister, omdat de verzoening reeds had plaats gehad, en het brandoffer, hier wellicht het avondoffer niet in de eerste plaats een verzoenende kracht had. De zin is echter duidelijk, wanneer wij het woord verzoening doen hier opvatten niet in de zin van wegnemen van de zonde, maar in die van het bekwaam maken tot de dienst van God; daarom in de zin van, de vrucht van de verzoening te doen genieten. De Hogepriester offerde dan ook dit offer, opdat hij en het volk de heiligende genade van een verzoend God zou ervaren, opdat het verzoende volk God waardig zou wandelen..

25. Ook zal hij, tegelijk met dit dubbel brandoffer, het vet van de zondoffer, zowel van de var (vs.11), als van de eerste bok (vs.15), op het altaar aansteken; daarna kan hij dan tot het brengen van de andere feestoffers (Numeri. 29:7 vv.) overgaan, en dan tot het vieren van die dag besluiten met het gewoon dagelijks avondoffer, zoals hij de dag met het gewoon dagelijks morgenoffer begon.

Wat de in de aangehaalde plaats vermelde overige feestoffers van die dag aangaat, (een geitebok tot zondoffer, een var, een bok en zeven eenjarige lammeren ten brandoffer en dan nog een daarbij behorend spijsoffer) valt het in het oog, dat in weerwil van de voorafgegane hoogste en volkomen verzoening nog een zondoffer vóór de andere offers moet worden gebracht. Dit heeft echter zijn grond daarin dat "ook de geheiligde hier beneden de zonde nog altijd aankleeft en zelfs zijn heiligste voornemens en werken bevlekt, en dat hij daarom bij al wat hij doet, de vergevende genade nodig heeft."

26. En die de bok, welke een weggaande bok was, (Asasel) zal uitgelaten hebben, zal, bij zijn terugkeer van dit werk, zijn kleren wassen en zijn vlees, zijn gehelelichaam, met water baden; 1) daar hij door het wegleiden van het met zonden beladen dier zichzelf verontreinigd heeft, en eerst daarna, na volbrachte reiniging, zal hij in het leger komen.

1) Door welke tekenen de gelovigen vermaand werden, hoe verwerpelijk hun zonde is, opdat zij des te meer zouden bevreesd zijn, zo dikwijls zij bedachten, wat zij wel verdiend zouden hebben. Want, wanneer zij zagen, dat de man van het leger werd afgehouden, alleen omdat hij door de aanraking met de bok was verontreinigd, dan moest hun wel noodzakelijk in de gedachte komen, hoe groot een scheidsmuur er was tussen God en hen zelf, die de onreinheid niet van elders hadden opgedaan, maar, door eigen schuld verwekt, in zich omdroegen..

27. Maar a) de var van het zondoffer (vs.3) en de bok van het zondoffer (vs.5), waarvan het bloed ingebracht is om verzoening te doen in het Heilige (vs.14,15), zal men, volgens het (Leviticus. 6:30) gegeven voorschrift, tot buiten het leger uitvoeren, doch hun overblijfsels: vellen, hun vlees en hun mest zullen zij met vuur verbranden.

a)Hebr.13:11

28. Die nu dezelfde, naar het bevel van de Hogepriester, (Leviticus. 4:11,21) verbrandt, zal, omdat ook hij daardoor verontreinigd is geworden (vs.26) zijn kleren wassen en zijn vlees met water baden; en daarna zal hij in het leger komen.

II. Vs.29-34. Nu volgen nog enige nadere bepalingen over de wijze, waarop de grote Verzoendag zal gevierd worden, zowel als over de tijd en de betekenis van die dag. Op deze dag, namelijk op de tiende dag van de zevende maand, wordt over alle zonden van Israël verzoening gedaan; deze dag moet dus niet alleen als een grote Sabbat onder onthouding van alle beroepsarbeid maar ook als een dag van algemene verootmoediging onder lichaamskastijding worden doorgebracht; ook moet het priesterlijk werk van die dag door de Hogepriester zelf verricht worden.

29. En dit zal, met betrekking tot de viering van het vermelde feest, voor u tot een eeuwige instelling zijn: a) Gij zult in de zevende maand, op de tiende dag van de maand, de maand Tisri, (zie "Ex 12.2) van 9Tisri 's avonds tot de 10de 's avonds (Leviticus. 23:32) uw zielen verootmoedigen, 1) of buigen door bedwinging van lichamelijke begeerten, dus door vasten u in een, met de plechtige ernst van deze dag overeenkomende gemoedstoestand brengen en, zoals op de Sabbat, (Exodus. 20:10) geen werk doen, ieder werk staken, (zie "Ex 31.15) en wel zal een ieder zonder uitzondering alsoo vasten en feest vieren; zowel de inboorling, die tot het volk van Israël behoort, noch de vreemdeling, 2) die in het midden van u als vreemdeling verkeert (Exodus. 12:49).

a) Leviticus. 23:27

1) Als hier nu gezegd wordt: Gij zult uw zielen verootmoedigen, zo geeft dit in het algemeen zo veel te kennen als: Gij zult u onthouden van eten en drinken, en van alle slaafse arbeid en

vleselijke wellust, en de dag besteden in het belijden van zonden en in het verrichten van andere plichten van boetvaardigheid..

De bedoeling van dit alles is duidelijk. De Heere God wil Israël door het uitwendige tot het innerlijke opleiden. De uitwendige tekenen van verootmoediging moeten dienen, om bij Israël een waarachtige verootmoediging te wekken, een ware droefheid, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid bewerkt..

Uw zielen verootmoedigen. Eigenlijk staat er: Uw zielen buigen, en is een omschrijving van het woord vasten. Niet alleen moest Israël leren, dat God verzoend werd door het offer van het bloed, maar ook, dat daarbij paste, een verbroken hart en een verslagen Geest. Het gehele zijn van Israëls volk, zijn gehele verschijning moest het duidelijk maken, dat het de grote Verzoendag was. Houding en daad moesten volkomen met elkaar in overeenstemming zijn..

2) Onder vreemdeling hebben wij te verstaan: de Jodengenoot, oorspronkelijk heiden, maar die zich in Israël door besnijdenis en door belofte van onderhouding bij de wet had laten inlijven. Zij waren de proselieten van de gerechtigheid..

30. Want op die dag zal hij voor u verzoening doen, om u te reinigen; van al uw zonden zult gij, op deze dag, voor het aangezicht des HEEREN gereinigd worden.

31. Dat zal U een Sabbat van volkomen rust 1) zijn, zoals de zevende dag van iedere week, opdat gij bovendien uw zielen verootmoedigt, door u, zoals reeds (vs.29) gezegd is, op die aan een streng vasten te onderwerpen: het is een eeuwige instelling. 2)

1) Beter: Dat zal u een Sabbat der Sabbatten zijn..

2) Behalve voor deze dag wordt door de wet voor geen andere feesttijd in het jaar een algemeen vasten bevolen; maar het afzonderlijk vasten, waartoe iemand vrijwillig in de vorm van een gelofte zich verbindt, (Numeri. 30:14 vv.) slechts in zoverre in aanmerking genomen, als het door een afhankelijk persoon op zich genomen wordt, om een collisio (d.i. een strijd van plichten onderling) voor te komen. Het openlijk vasten geschiedde na Mozes bij buitengewone aanleiding daartoe, die tot algemene verootmoediging voor God opwekte (Richteren. 20:26; 1 Samuel. 7:6; 31:13; 1 Kon.21:12) totdat na de Babylonische ballingschap bepaalde jaarlijkse vastendagen werden ingesteld, namelijk: 1. in de 4de maand, waarin de Chaldeeërs voor het eerst in de stad waren gedrongen (Jeremia. 52:6 vv.); 2. in de 5de maand, tot herinnering aan de verwoesting van stad en tempel (2 Koningen. 25:8 vv. Zach.7:3); 3. in de 7de maand, tot herinnering aan de moord van Gedalia en zijn getrouwen (2 Koningen. 25:25 vv. Jer.41:1 vv.); 4. in de 10de maand, toen de belegering begonnen was (2 Koningen. 25:1 vv. Zach.8:19 vv.); 5. op de dag vóór het op 14 en 15 Adar invallend Purimfeest, tot herinnering aan de door Esther bewerkte verlossing van de Joden uit de moordaanslag van Haman, in algemene vrolijkheid en onder allerlei scherts gevierd. Na de ballingschap werd ook het bijzonder vasten zeer algemeen; vooral zagen de Farizeërs daarin een verdienstelijk deel van de godsverering; zij vastten tweemaal in de week (Luk.18:12), op Maandag en Donderdag, daar volgens de overlevering Mozes op een Donderdag de berg beklommen en op

een Maandag met de tafelen van de wet de berg verlaten had. Onder de Christenen werd het vasten tweemaal in de week gehouden, maar het op Woensdag, dag van Jezus' verraad en op Vrijdag, dag van Zijn kruisiging gesteld; evenzo ontstonden uit de jaarlijkse vastendagen van de Joden, zo-even onder No. 1-4 vermeld, vier jaarlijkse, grote tijdperken van vasten in de christelijke Kerk: 1. het veertigdaags vasten vóór Pasen (Matth.4:2); 2. het vasten vóór Kerstmis, van 15 Nov. tot 24 Dec.; 3. de Mariavasten, van 1-15 Aug.; 4. de Apostelvasten, na Pinksteren (Hand.13:3). Van deze bestaan in de Evang.-Lutherse Kerk nog alleen de eerste; maar niet meer als eigenlijke vastentijd; werkelijk vasten in de strengste zin van dit woord, als onthouding van ieder voedsel gedurende een bepaalde tijd, wordt in haar voor een deel nog gehouden door hen, die ten Avondmaal gaan.

32. En de priester, 1) die men gezalfd en wiens hand men gevuld zal hebben, de tot zijn ambt door wettelijke zalving gewijde en, volgens Exodus. 29, in zijn bedieningen en rechten plechtig bevestigde Hogepriester, om voor zijn vader het priesterambt te bedienen, zal de verzoening doen: zoals volgens vs.30 op die dag geschieden moet, als hij, tot dit doel, de linnen kleren, (vs.4) de heilige kleren, welke hij, behalve het eigenlijk hogepriesterlijk ambtsgewaad, voor dit doel bezit, zal aangetrokken hebben.

1) De bedoeling van dit vers en de volgende is, dat iedere Hogepriester, die in de plaats van zijn vader was gezalfd, dit werk op de grote Verzoendag moet verrichten, volgens de bevelen en voorschriften hier gegeven, maar tevens, dat dit elk jaar moest geschieden..

Wel bleek hieruit de onvolkomenheid van het priesterschap naar de ordening van Aäron, en wel was die elk jaar terugkerende verzoening ertoe geschikt, om bij de gelovigen van de oude dag, het verlangen levendig te houden naar de Grote Hogepriester, die een volkomen offerande zou brengen..

34. En dit zal u, de priesters, aan wier hoofd de Hogepriester staat, tot een eeuwige instelling zijn, om voor de kinderen van Israël van al hun zonden, a)eenmaal per jaar, op de (vs.29) voorgestelde tijd, verzoening te doen. En men deed, zoals de HEERE Mozes geboden had.1) Mozes deelde zijn broeder Aäron het bevel (vs.2 vv.) mee, en deze deed op zijn beurt naar die goddelijke voorschriften, voor het eerst toen de 10de dag van de maand Tisri terugkeerde, toen Israël de berg Sinaï nu reeds verlaten had (Numeri. 10:11).

a)Exodus. 30:10 Hebr.9:7

1) De laatste woorden van vs.34 zijn bij wijze van voorverhaal (protasis) er aan toegevoegd, omdat eerst in de 7de maand van het lopende jaar dit bevel kon worden gehoorzaamd..

33. Zo zal hij, met deze linnen kleren bekleed, het heilige heiligdom, het Allerheiligste, verzoenen, en de tent der samenkomst, het heilige, en het brandofferaltaar, (vs.16-20) zal hij verzoenen; evenals voor de priesters, en voor al het volk van de gemeente zal hij, op de (vs.11-15) beschreven wijze, verzoening doen.

34. En dit zal u, de priesters, aan wier hoofd de Hogepriester staat, tot een eeuwige instelling zijn, om voor de kinderen van Israël van al hun zonden, a)eenmaal per jaar, op de (vs.29) voorgestelde tijd, verzoening te doen. En men deed, zoals de HEERE Mozes geboden had.1) Mozes deelde zijn broeder Aäron het bevel (vs.2 vv.) mee, en deze deed op zijn beurt naar die goddelijke voorschriften, voor het eerst toen de 10de dag van de maand Tisri terugkeerde, toen Israël de berg Sinaï nu reeds verlaten had (Numeri. 10:11).

a)Exodus. 30:10 Hebr.9:7

1) De laatste woorden van vs.34 zijn bij wijze van voorverhaal (protasis) er aan toegevoegd, omdat eerst in de 7de maand van het lopende jaar dit bevel kon worden gehoorzaamd..

HOOFDSTUK 17.

PLAATS VOOR DE OFFERS BESTEMD. HET GEBRUIK VAN BLOED VERBODEN.

I. Vs.1-16. Nadat de Heere Zijn volk een dag in het jaar had aangewezen, waarop het altijd weer opnieuw voor Hem moet gereinigd worden van al Zijn zonden, eist Hij ook nu des te beslist dat het niet wandelt naar de wijze van de heidenen en Kanaänieten, maar op de weg van de geboden van zijn God. Hij bepaald nu eerst hoe het tot openbaring van de heiligheid, waartoe het geroepen is met betrekking tot zijn voeding zich gedragen moet. Ook zijn slachtingen voor bijzonder gebruik zal het, althans voor die tijd dat dit nog mogelijk is, bij de tent der samenkomst verrichten, om zo alles de Heere en niet meer de woestijnduivels te offeren; maar voor altijd zich streng van bloedgebruik onthouden, en ook het eten van aas en vlees van gestorven dieren, al kan dit gedurende de woestijn niet geheel worden vermeden, toch als iets dat verontreinigt beschouwen.

1. Verder sprak 1) de HEERE tot Mozes, zeggende:

1) Op deze plaatsen en op die, welke hiermee overeenstemmen, geeft God de priesters voorschriften, omtrent het offeren van de offerdieren. Hoewel de offeranden door het gehele volk werden gebracht, wil God echter, dat zij door de hand van één en op een bepaalde plaats Hem worden aangeboden. Ten eerste, opdat niet, indien hij zou toelaten, dat wijd en zijd altaren werden opgericht, de zuivere en onvervalste dienst door deze verscheidenheid van aanbidding zou bedorven worden; vervolgens, opdat Hij het volk zou leiden tot de Middelaar, omdat dit in de eerste plaats door de gelovigen moest vastgehouden worden, dat geen offerande wettig was, tenzij met het oog op Zijn Genade. Hetzelfde onderricht zal men later meermalen ontmoeten, wanneer over de offeranden wordt gehandeld. Maar, omdat wij nu handelen over het ambt van de priester, behoorde dit eenmaal vast te staan, dat het niet geoorloofd is, iets door de handen van gewone mensen God aan te bieden, maar door de hand van de priester, aan wie dit ambt was opgedragen. Daar nu in dit stuk de eerezucht de gemoederen van de mensen op verwonderlijke wijze prikkelt, dreigt Hij streng, indien iemand dit zou durven ondernemen, dat Hij een wreker zou zijn. Waarom God één Heiligdom heeft uitgekozen, is ergens anders gezegd; nu kondigt Hij aan, dat, indien de offerdieren niet daarheen werden gebracht, die ontwijding gelijk zou staan met een moord, alsof een mens was gedood. Daarom beveelt Hij, dat alle offerdieren voor het altaar zouden gesteld worden, ook indien zij verre afwezig waren, die ze zouden beloven. Want de aanduiding van veld en akker wijst de afstand aan, opdat niet iemand zou voorgeven, dat de reis zo bezwaarlijk was. De dankoffers noemt hij met name, omdat deze een soort waren, waarmee gewone mensen gewoon waren hun vroomheid te betuigen. Zo wijst God aan, dat de dienst Hem aangenaam zou zijn, indien de priester tussenbeide kwam, die de heilige zaak naar het recht van het hem opgedragen ambt behandelde..

2. Spreek tot Aäron en tot zijn zonen, 1) en tot al de kinderen van Israël, als degenen, op wie de volgende geboden betrekking hebben, en zeg tot hen: dit is het woord, dat de HEERE, met betrekking tot uw voeding door vlees, geboden heeft, opdat de aard en wijze daarvan overeenkomt met uw roeping als volk van Mijn eigendom, zeggende:

1) Deze wetten werden ook Aäron en zijn zonen gegeven, niet alleen, omdat zij uitleggers van de wet waren, maar omdat zij ook voor de priesters golden. De bedoeling is, niet alleen de spijswetten te volmaken, maar Israël af te houden van het offeren aan de duivel, en hen hierop te wijzen, dat ook onder het Oude Verbond elke gave door dankzegging en gebed, geheiligd wordt..

3. Een ieder van het huis van Israël, die een voor huiselijk gebruik bestemde os, of lam, of geit in het leger, bij zijn tent, slachten zal, of die ze slachten zal buiten het leger, in het vrije veld;

4. En deze slachtdieren aan de deur van de tent der samenkomst, de voorhof, niet brengen zal, waar voortaan alle slachtingen, ook die voor huiselijk gebruik moeten geschieden, om tegelijk door strijking van het bloed aan het altaar en aansteking van de vetdelen daarop (vs.6) een offerande de HEERE voor de tabernakel van de HEERE te offeren; 1)het bloed dat door hem vergoten wordt, zal die man toegerekend worden, hij heeft bloedvergoten 2) een moord begaan; daarom zal deze man, als een op wie de straf van de moordenaar moet worden toegepast, uit het midden van zijn volk uitgeroeid worden.

1) Hieruit volgt, dat iedere slachting, welke onder Israël door iemand uit het volk werd verricht, het karakter moest dragen van offerande aan de Heere. Het doel is duidelijk. Zowel, om Israël te leren, dat het alles, wat het bezat, als vrije gift van God ontving, als tevens, om Israël te verhinderen, een gedeelte van het geslachte vee de afgoden te offeren, zoals uit vs.5 blijkt. Bovendien werd hierdoor de Godsverering beperkt tot de tabernakel, opdat Israël zou weten, dat alleen de dienst van de Heere God, de enige ware dienst was, de verering van Jehova, de enig ware verering was. Ook hier ging God, de Heere, opvoedend met Israël, als met een kind te werk. Zoals vanzelf spreekt, golden deze wetten ten opzichte van de gewone slachtingen, alleen voor de woestijn..

2) De zin van deze woorden is: Eerst, dat hij, die met verlating en verachting van Gods tabernakel en altaar een offerande in of buiten het leger van Israël offerde, zich voor God evenzeer schuldig maakte, dan of hij het bloed van een mens had vergoten, hetgeen des te gruwelijker zou zijn, indien dit gedaan was met oogmerk, om het God te offeren (Jesaja 66:3). Of, en tweede, de uitdrukking kan de zin hebben, dat hij, die buiten de bepaalde plaats en naar eigen willekeur geofferd had, zich had schuldig gemaakt aan ontheiliging van het bloed van de offeranden, dat, ofschoon slechts het bloed zijnde van ossen, lammeren of geiten, nochtans zeer dierbaar was, vermits het God was toegewijd, en omdat het was een bloed van het Testament, en een afbeelding van het dierbaar rantsoenbloed van Christus, het onstraffelijk en onbevlekt Lam Gods, waardoor de uitverkorenen zijn vrijgekocht. Ook kan men, ten derde, de woorden verstaan met betrekking tot de offeraar zelf, alsof er stond, hij heeft Zijn eigen bloed vergoten, nl. niet regelrecht of met voordacht, maar bij wijze van gevolg, zijnde degeen, die zich tegen de wens en de gedurige ernstig aanhoudingen van de Goddelijke genade en wijsheid, aan deze misdaad schuldig maakte, niet anders aan te merken, dan als een moordenaar van zichzelf..

Deze woorden kunnen het best verstaan worden, indien zij in verband gebracht worden met die in vs.11 (zie Le 17.11)

5. Opdat, wanneer de kinderen van Israël hun slachtoffers brengen, welke zij anders gewoonlijk op het veld slachten, dat zij die niet meer daar, maar de HEERE toebrengen, aan de deur van de tent der samenkomst tot de priester, en hun slachtoffers tot dankoffers op de (hoofdstuk 3) voorgeschreven wijze, voor de HEERE slachten.

6. En de priester zal het bloed op het altaar van de HEERE, aan de deur van de tent der samenkomst sprenkelen; en hij zal het vet aansteken tot een a) liefelijke reuk voor de HEERE.

a)Exodus. 29:18 Leviticus. 4:31

7. En zij, de kinderen van Israël, zullen ook niet meer, zoals tot heden geschiedde, hun slachtoffers de duivels, welke zij nahoereren, waarmee zij afgoderij plegen, (zie "Ex 34.16) offeren; dat zij zo hun offers alleen de Heere hun God brengen, maar niet de duivels of boze geesten van de woestijn, zal hun een eeuwige instelling zijn voor hun geslachten. 1) Ook dñ, als het gebruik van al wat men ook voor het gezin slachten zal, bij de tent der samenkomst te slachten, (vs.3 vv.) te zijner tijd weer moet ophouden (Deuteronomium. 12:15); daar dit in het land Kanaän niet meer uitvoerbaar is.

1) Reeds in Exodus. 32:19 werd een heidens gebruik, door Israël in Egypte aangenomen, zo streng mogelijk verboden. Ook Leviticus. 18:23 toont aan hoe zeer Israël met de gruwelen van Egypte besmet was. Hier moet men dan onder de veldduivels, in het Hebreeuws Seirim, (d.i. bokken), de boze geesten of duivels van de woestijn verstaan, die men zich in de gedaante van bokken voorstelde (zoals de satyrs bij Grieken en Romeinen) en aan wie men een deel van het geslachte vee toewijdde, om zich hun gunst te verwerven en alzo tegen hun verderfelijke invloed zich in veiligheid te stellen. Zoals nu de Schrift reeds op de eerste bladzijden het bestaan van een rijk van de duisternis predikt en niet alleen de duivel en de boze geesten als werkelijk bestaande voorstelt, maar ook de woestijn noemt als hun verblijfplaats, die zij verlaten om hun stroomtochten en aanvallen tegen de mensen te ondernemen (zie Le 16.10 en zie Le 16.22), even beslist verbiedt zij om aan dit rijk van de boze geesten enige dienst te bewijzen en trekt juist zo nadrukkelijk ten strijde tegen de demonendienst, omdat deze dienst volgens haar een duivels- en afgodendienst is (zie Ex 7.22), ook afgezien van de offers, welke de heidenen met opzet en zelfbewustheid de duivel en zijn demonen brachten. De kinderen van Israël waren, zoals uit onze plaats blijkt, in Egypte gewend geraakt hun vee in het vrije veld op zo'n wijze te slachten, dat zij daarvan ook een deel aan de monsters van de woestijn toewijdden (Deuteronomium. 32:17 Jozua. 24:14) en daardoor de oorspronkelijke wijze van slachten (zie Le 1.2) op een gruwelijke wijze veranderde; deze wijze wordt dan hier hersteld en daardoor de ware godsdienst opnieuw in de plaats van de heidense duiveldienst geplaatst. Het volk van God zal over de duivel zegepralen en hem teruggeven wat hem toekomt: de zonde en haar verdoemenis (Leviticus. 16:20-22); maar nu ook zijn hulp en zijn heil alleen verwachten van de levende God, daarom ook Hem alleen zijn gaven en dienst toewijden..

8. Zeg dan tot hen, tot Aäron en zijn zonen, en tot al de kinderen van Israël (vs.2), een ieder van het huis van Israël en van de vreemdelingen, 1)die in het midden van hen als vreemdelingen verkeren, die een brandoffer of slachtoffer, uit vrije beweging, zal offeren.

1) Nu wordt de wet uitgestrekt tot de vreemdelingen, niet tot hen, die nog heidenen waren, maar die, hun oorsprong uit andere volken hebbende, werden gerekend, de zuivere godsdienst te hebben aangenomen. Want indien hun meer werd toegestaan, dan aan de eigen zonen van Abraham, zou het bederf vanwege hun zonden zich terstond verder verspreid hebben. God wil daarom niet, dat Zijn Heiligdom door vreemdelingen zou verontreinigd worden, opdat hun ongebondenheid het gehele volk niet zou bekruipe..

9. En dat tot de deur van de tent der samenkomst, van het enige heiligdom van Israël, niet zal brengen, om het de HEERE te bereiden; maar hij brengt het op een andereplaats, welke dan ook, deze man zal uit zijn volken uitgeroeid worden¹⁾ (Deuteronomium. 12:1-14).

1) Deze toelating van de vreemdelingen tot de gewone offerdienst bij de tent der samenkomst was des te meer een behoefte, daar deze in het land van Israëls God hun vroegere goden niet meer mochten dienen; zij stond ook in nauw verband tot de roeping van hett uitverkoren volk, de kennis van de ware God te bewaren en onder de andere volken te verbreiden. In het algemeen stelt de wet de vreemdelingen in het land niet alleen onder haar bescherming, opdat zij in geen enkel opzicht verdrukt worden, maar verleent hun ook gelijke maatschappelijke en kerkelijke rechten als aan de ingeborenen; zij mochten echter, zoals reeds is opgemerkt, geen afgoderij plegen (Leviticus. 20:2), de naam van Jehova niet lasteren (Leviticus. 24:16), geen zonden van ontucht bedrijven (Leviticus. 18:26), op de sabbat geen arbeid verrichten (Exodus. 20:10), in de paasweek geen gezuurd brood eten (Exodus. 12:19), geen bloed of vlees van gestorven of verscheurde dieren gebruiken (Leviticus. 17:10,15), en moesten op de grote Verzoendag mede vasten (Leviticus. 16:29). Daaruit ontwikkelde zich later een bijzondere soort van proselieten (d.i. bijgekomenen, namelijk bij het Jodendom, Jodengenoten), die in Deuteronomium. 31:12 proselieten van de poort genaamd worden; deze naam nu dragen alle vreemdelingen, die zich bij het Jodendom voegden, zich onder Israël legerden en de verplichting tot het houden van de zogenaamde 7 geloften van Noach (Hand.15:20) op zich namen. Van hen moeten wij de proselieten van de gerechtigheid onderscheiden, die door zich aan de besnijdenis te onderwerpen en tot waarneming van de gehele Mozaische wet te verbinden, geheel en al tot de Godsregering overgingen en werkelijk leden van het Verbond werden; zij mochten dan ook aan het Pascha deel nemen (Exodus. 12:48), maar Edomiten en Egyptenaren slechts in het derde geslacht; terwijl Ammonieten en Moabieten, met de zeven ter verdelging bestemde Kanaänitische volkeren, behalve de gesnedenen en in ontucht geboren, in geen geval burgers van Israël konden worden (Deuteronomium. 7:1 vv.; 23:1-8)

10. En een ieder uit het huis van Israël, en uit de vreemdelingen, die in het midden van hen als vreemdelingen verkeren, a) die enig bloed zal gegeten hebben, tegen diens ziel, die dat bloed zal gegeten hebben, zal Ik Mijnaangezicht zetten, 1) dat zij haar straf niet ontgaat, ook wanneer de misdaad door haar begaan, voor de mensen verborgen blijft, en zelfs door hen niet vermoed wordt, en zal die, door een plotseling gericht, uit het midden van haar volk uitroeien.

a) Genesis 9:4 Leviticus. 3:17; 7:27; 19:26 Deuteronomium. 12:16,23; 1 Samuel. 14:33

1) Zal Ik Mijn aangezicht zetten. Een uitdrukking, waarvan God zich bedient, om Zijn toorn te kennen te geven. Zij komt alleen hier voor en in hoofdstuk 20:3,6 en geeft wel aan, dat het eten van bloed en de afgoderij een daad was, welke met de zwaarste straffen van God achtervolgd zou worden..

11. Want de ziel van het vlees, de ziel die het lichaam doet leven, is in het bloed, heeft in het bloed haar zetel, wordt door het bloed als het ware gedragen en daardoor met het gehele organisme van het lichaam in verband gebracht, dat zij dit beleven en doordringen kan, daarom heb Ik het u, in alle bloedige offers, waarover in hoofdstuk 1 en 3-5 gesproken is, op het altaar gegeven, om over uw eigen zielen, welke om de zondeschuld, die op haar rust, verdiend hebben in de dood te worden gestort, verzoening te doen; want het is het bloed, dat voor de ziel verzoening zal doen. 1) Juist omdat het bloed zetel en drager is van de ziel en beide, ziel en bloed, in zekere zin één zijn (Deuteronomium. 12:23), is het mogelijk de ene ziel voor de andere over te geven en alzo de verzoening of bedekking van uw eigen, ten dode opgeschreven leven te bewerken.

1) Het leven zetelt in het bloed. Daarom bekleedt het bloed hier zo'n grote plaats, maar daarom heeft ook de uitstorting van het bloed op het altaar zulk een vermogende kracht. Want het is juist het leven, dat in het bloed op en voor het altaar wordt uitgestort, het leven van het dier als in de plaats tredende voor het leven van de mens. Hierdoor wordt ook duidelijk de verlossing door het bloed van Christus. Want het is niet het bloed op zichzelf, dat op Golgotha's kruis werd vergoten, maar het was het leven, dat Hij in dit bloed gaf voor een verloren geslacht. Zijn leven, opdat door Zijn uitgeblust leven, vrijwillig prijsgegeven, leven en behoud zou zijn en verlossing tegen en van de eeuwige dood..

Daarom mocht ook in de woestijn geen slachting plaats hebben, dan bij de tabernakel, en moest iedere slachting het karakter van offerande dragen, waarvan het bloed en in dat bloed het leven op het altaar werd gebracht. Hieruit spruit dan ook voort, dat iedere slachting, welke niet bij de Tabernakel plaatsvond, gelijk stond met moord, omdat het bloed, d.i. het leven niet op het altaar of bij het altaar werd gesprenkeld en aan God, die het geschonken had, werd teruggegeven. Toen later (Deuteronomium. 12:16,24) het verbod, om geen dieren te slachten dan bij de tabernakel werd opgeheven, werd het verbod van het gebruik van bloed nog eens bekrachtigd en verscherpt. Opdat Israël dat gebod wel zou houden, drukt de Heere er herhaaldelijk op, dat de ziel van al het vlees in zijn bloed is..

12. Daarom heb Ik reeds vroeger meer dan eenmaal (Leviticus. 3:17; 7:26 vv.) tot de kinderen van Israël gezegd, en strek dit gebod, nu met bijzondere aandrang herhaald, ook tot allen uit, die in uw midden wonen: geen ziel, of persoon, van u zal bloed, of wat dan ook dat met bloed vermengd is, (Leviticus. 19:26) eten; noch de vreemdeling, die als vreemdeling in het midden van u verkeert, zal bloed eten.

Vermits de bloedsprenkelingen, die onder de wet van de schaduwen zo menigvuldig waren en een kostbare dienst was, waartoe veel goud en zilver werd besteed, zo kon ook Petrus met

toepassing op het tegenbeeldige bloed van Christus, de verlost van de Heere daarmee geluk wensen, dat zij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost waren, maar door het dierbaar bloed van Christus als het onbestraffelijke en onbevleete Lam Gods, Christus heeft als een onbestraffelijk en onbevleete Lam, dat geen zonde gekend heeft en in wie geen bedrog is gevonden, zijn ziel tot een schuldoffer voor allen, die van nature zondaars en overtreders waren gesteld en deze met Zijn bloed duur gekocht, zijnde Hij voor hen zonde, ja, een vloek geworden..

13. Een ieder ook van de kinderen van Israël en van de vreemdelingen, die als vreemdelingen in het midden van hen verkeren, die enig wild gedierte of gevogelte, dat gegeten wordt, dat tot die soort van wild of vogels behoort, waarvan het vlees, volgens hoofdstuk 11 mag worden gegeten, in de jacht gevangen zal hebben, die zal, eer hij het gedode dier of de gevangen vogel als voedsel gebruikt, diens bloed vergieten en zal dat, de plaats waar hij dat bloed heeft doen wegvloeien, met stof bedekken, 1) opdat dit bloed niet op enige wijze ontwijd wordt.

1) Uit heilige eerbied voor het bloed moet het met stof bedekt worden, opdat niet enig beest het zou oplikken. Bovendien, opdat het niet tot bijgelovige doeleinden zou gebruikt worden..

14. Want het is de ziel van alle vlees, wel niet dit bloed op zichzelf, als zou de bloedstof ook afgescheiden van de ziel die met haar verbonden is, reeds kunnen geacht worden het leven van het lichaam te zijn, maar wel zijn bloed is voor zijn ziel; zolang het bloed leeft, wordt de ziel nog daardoor besloten en gedragen, eerst met het wegvloeien van het bloed is het dier waarlijk dood; daarom heb Ik tot de kinderen van Israël gezegd: gij zult geen bloed van enig vlees (vlees betekent hier dier) eten; daarom moet gij, zoals in vs.13 gezegd is, bij ieder dier, dat gij eten zult, zeer nauwkeurig op de verwijdering van al het bloed bedacht zijn: want voor de derde maal zeg Ik u dit, opdat gij een heilige vrees hebt voor al het bloed, de ziel van alle vlees, dat is zijn bloed, zo wie dan, in weerwil van mijn uitdrukkelijk verbod, dat eet, zal, alseen, die een misdaad begaan heeft (Numeri. 15:30), uitgeroeid worden. 1)

1) In de voorgaande verzen worden drie stellingen uitgesproken: 1. het bloed heeft de ziel in zich; 2. het is een zoenmiddel voor de zielen van de mensen; 3. het zal niet worden gegeten. Maar nu ontstaat de vraag naar het onderling verband van deze drie stellingen; a. of de tweede uit de eerste en wederom de derde uit de tweede voortvloeit; b. dan of de eerste zowel als de tweede een eigen zelfstandige grond voor het verbod in de derde aangeeft. Al naarmate men zich voor een van deze beide beschouwingen verklaart, zal men het verbod om bloed te eten erkennen als in het Nieuwe Testament opgeheven of van blijvende kracht; zoals dan ook werkelijk in de eerste eeuwen van het christendom dit verbod mede is waargenomen en ook nu nog vele Christenen daaraan zich vasthouden, zodat hun het eten van vogels, die in de strik gevangen zijn en van wild, dat geschoten is, maar niet behoorlijk uitgebloed heeft, vooral van bloedworst en ander tot spijs bereid bloed, als bepaald verwerpelijk voorkomt. Volgens de eerstgenoemde opvatting van deze plaats is de ontwikkeling van gedachten deze: Het bloed is zetel en drager van de dierlijke ziel, daarom heb Ik u dit tot verzoeningsmiddel voor uw zielen verordend. En daar Ik het dan aan u gegeven heb voor het altaar, ter verzoening van uw zielen, zult gij het niet eten; gelijk gij ook het vet van de tot offerdienst bestemde dieren, een vuuroffer de Heere en daardoor van het algemeen gebruik afgezonderd, niet eten moogt

(Leviticus. 7:23 vv.). Sedert het offerbloed van de dieren niet meer een zoenmiddel voor mensenzielen is, daar Christus ons met Zijn bloed eens voor altijd verzoend heeft, heeft dit verbod zijn eigenlijke grond en daarmee ook zijn kracht verloren. In Hand.15:20,29; 21:25 wordt dit voorschrift nog gedurende enige tijd voor geldend verklaard, daar het voor de Christenen uit de Joden zo zwaar was zich aan de opheffing van de Mozaïsche ceremoniële wetten te onderwerpen en hun bij hun zwakheid alle ergernis moest bespaard worden..

Volgens de tweede beschouwing zijn er echter twee gronden voor het bewuste verbod gegeven; de ene is genomen uit het wezen van 't bloed, (het is zetel en drager van de ziel) -de andere uit de bestemming van 't bloed, (het zal een zoenmiddel voor mensenzielen zijn). Niet één is de oorspronkelijke grond, die reeds vóór de afkondiging van de Mozaïsche offerwet kracht had (Genesis 9:4) en ook na de opheffing van deze kracht behouden heeft (Hand.15:20); deze, de tweede of bijkomende grond, heeft in het Nieuwe Testament met de offerdood des Heeren zijn betekenis verloren. Bij deze beschouwing beroept men zich daarop, dat het verbod om het voor de offerdienst bestemde vet te gebruiken, geheel anders voorgesteld wordt dan het verbod om het bloed te gebruiken; terwijl namelijk dit laatste een onbepaalde en op alle mogelijke gevallen en betrekkingen toepasselijke betekenis heeft (Le.7:26 vv.), is het eerste nooit verder uitgestrekt geworden dan tot op zulke diersoorten, die deels onmiddellijk als offers gebruikt, (Le.7:23-25), deels middellijk in de vorm van dankoffers, zolang Israël zich in de woestijn bevond, geslacht werden (Le.17:3-5). Ook dit eerste verbod met betrekking tot de gewone slachtingen voor huiselijk gebruik uitdrukkelijk tot die tijd bepaald, wanneer het slachten van de dieren zich nog bij de tent der samenkomst kon voltrekken (Deuteronomium. 12:15,20-24). Hieruit volgt duidelijk dat bij het bloed, behalve het gebruik tot heilige doeleinden, zoals ook het vet daartoe gebruikt werd, nog een andere grond voor dit verbod gevoegd wordt, namelijk het in Deuteronomium. 12:23 nog eenmaal met bijzonder nadruk herhaalde: "Het bloed is de ziel." Wij moeten daarom de lezer in bedenking geven, of hij het met zijn christelijk geweten kan verenigen het verbod van bloedsgebruik als afgeschaft te beschouwen; ofschoon wij aan de andere kant ook niet willen verbergen, dat de Westerse kerk (en in navolging van haar ook Augustinus) zich tegenover de Oosterse kerk reeds zeer vroeg vóór de opheffing van dit verbod verklaard heeft..

Volgens de tweede beschouwing zijn er echter twee gronden voor het bewuste verbod gegeven; de een is genomen uit het wezen van het bloed (het is zetel en drager van de ziel) -de andere uit de bestemming van het bloed (het zal een zoenmiddel voor mensenzielen zijn). Geen is de oorspronkelijke grond, die reeds voor de afkondiging van de Mozaïsche offerwet kracht had (Genesis 9:4) en ook na de opheffing van deze kracht behouden heeft (Hand.15:20); deze tweede of bijkomende grond, heeft in het Nieuwe Testament met de offerdood van de Heere zijn betekenis verloren. Bij deze beschouwing beroept men zich daarop, dat het verbod om het voor de offerdienst bestemde vet te gebruiken, geheel anders voorgesteld wordt dan het verbod om het bloed te gebruiken; terwijl namelijk dit laatste een onbepaalde en op alle mogelijke gevallen en betrekkingen toepasselijke betekenis heeft (Leviticus. 7:26 vv.), is het eerste nimmer verder uitgestrekt geworden dan tot op zulke diersoorten, die deels onmiddellijk als offers gebruikt (Leviticus. 7:23-25), deels middellijk in de vorm van dankoffers, zolang Israël in de woestijn zich bevond, geslacht werden (Leviticus. 17:3-5). Ook wordt dit eerste verbod met betrekking tot de gewone slachtingen voor huiselijk

gebruik uitdrukkelijk tot die tijd bepaald, wanneer het slachten van de dieren nog bij de tent der samenkomst kon geschieden (Deuteronomium. 12:15,20-24). Hieruit volgt duidelijk dat bij het bloed, behalve het gebruik tot heilige doeleinden, zoals ook het vet daartoe gebruikt werd, nog een andere grond voor dit verbod gevoegd wordt, namelijk het in Deuteronomium. 12:23 nog eenmaal met bijzondere nadruk herhaalde: "Het bloed is de ziel". Wij moeten daarom de lezer in bedenking geven, of hij het met zijn christelijk geweten verenigen kan het verbod van bloedgebruik als afgeschaft te beschouwen; ofschoon wij aan de andere kant ook niet willen verbergen, dat de Westerse kerk (en in navolging van haar ook Augustinus) zich tegenover de Oosterse kerk reeds zeer vroeg vóór de opheffing van dit verbod verklaard heeft..

15. a) En elke ziel, ieder mens, onder de inwoners of onder de vreemdelingen, die een dood aas, het vlees van een op zichzelf rein dier, dat gestorven is, of het verscheurde zal gegeten hebben, waarin dus nog bloed is, die zal zijn kleren wassen en zich met water baden en onrein zijn tot aan de avond; daarna zal hij weer naar de wet rein zijn.

a)Exodus. 22:31 Leviticus. 11:40 Ezech.44:31

16. Maar indien hij die niet wast en zijn vlees niet baadt, zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen, en heeft voor Mijn strafgericht te vrezen.

Zoals in Deuteronomium. 12:15,20 vv. het bevel (vs.3-5) om alle slachtingen bij het heiligdom plaats te doen hebben, voor de komst in Kanaän, als daar niet mogelijk, weer opgeheven wordt, komt hier het tegenovergestelde geval voor: het vlees van gestorven of verscheurde dieren zal eigenlijk in het geheel niet gebruikt, maar de honden voorgeworpen of aan uitlanders verkocht worden (Exodus. 22:30 Deuteronomium. 14:21) met het oog op het gebrek aan vlees in de woestijn; echter wordt het gebruik van dit vlees nu nog niet bepaald verboden maar als tot de avond verontreinigend beschouwd (zie Le 11.40). Uit het veranderlijke van zulke geboden blijkt dat zij geen zedelijke, maar alleen een ceremoniële betekenis hebben. Desalniettemin behouden zij ook voor ons onder het Nieuwe Verbond levende, nog altijd hoge waarde, en moesten veel nauwkeuriger betracht en zorgvuldiger overdacht worden dan helaas! geschiedt, niet als of zij op zichzelf nog verbindende kracht hadden, maar omdat zij als van God afkomstig, goddelijke wijsheid en kracht bezitten, welke wij zowel voor ons persoonlijk als voor ons maatschappelijk en godsdienstig leven ons moeten ten nut maken, naar het woord des Heeren bij Jesaja (hoofdstuk 65:8) "verderf ze niet, want er is een zegen in"

HOOFDSTUK 18.

VERBODEN GRADEN VAN BLOEDVERWANTSCHAP IN HET HUWELIJK.

I. Vs.1-30. Met betrekking tot het huwelijk zal Israël zich wachten voor bloedschande, naar zijn roeping om niet te wandelen als de heidenen en vooral de Kanaänieten, wier land het beërft. Het zal heilig zijn, zoals de Heere Zijn God, heilig is. Behalve voor deze bloedschande (vs.6-18) zal het zich voor elke gruwel van ontucht, vooral van de onnatuurlijke ontucht wachten (vs.19-23). Deed het dit niet, dan moest het verdreven worden uit het land zoals het nu de Kanaänieten verdreef, omdat deze in zeer hevige graad door hun gruwelen dat land hadden bevlekt.

1. Verder sprak de HEERE, voortgaande te gebieden al wat uit de heiligen wandel van Israël moest voortvloeien, tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen van Israël, en zeg tot hen: Ik ben de HEERE 1) uw God, en daar Ik heilig ben, zult ook gij u zelf heiligen, opdat gij heilig zijt (Leviticus. 11:44).

1) Dat de Koning en Wetgever van Israël zich noemde met de naam Jehova, kan geweest zijn: 1. Om aan te tonen, dat Hij dezelfde Persoon was, die bij Zijn verschijning in de braambos zich in de kracht van die naam aan Mozes had bekend gemaakt, zoals ook Zijn genade en goedgunstigheid, met terugwijzing op die verschijning. nog naderhand door Mozes met aanbidding genoemd werd. 2. Om de grootheid van Zijn Persoon uit te drukken. 3. Om het volk in te boezemen, hoe Hij wilde aangemerkt zijn nl. als een algenoegzaam, genadig en barmhartig God, hetgeen in het bijzonder in de naam van Jehova ligt opgesloten; zoals blijkt uit vergelijking van Exodus. 30; 4:6,7 Jesaja. 54:10 Hos.3:5. 4. Om te kennen te geven, Zijn getrouwheid en waarheid, die Hij betonen zou in het vervullen van Zijn belofte aan en over de gelovigen. Voeg hierbij 5. dat deze benaming strekt, om aan te tonen, hoe onverantwoordelijk het zou zijn, Zijn Verbond niet te omhelzen, of Zijn wetten te versmaden..

Hoofdrede was, om daarmee Zijn Verbondsbetrekking op het volk aan te geven. Het huwelijk beeldde af, de gemeenschap tussen Hem en Zijn volk. Het huwelijk moest daarom heilig worden gehouden, opdat het een ware afschaduwing zou zijn tussen een heilig God en een heilig volk..

3. Gij zult daarom niet doen naar de werken, naar het voorbeeld van het Egyptische land, waarin gij gewoond hebt, en naar de werken van het land Kanaän, 1) waarheen Ik u breng, zult gij niet doen, en zult in hun instellingen, waarmee zij de onder hen heersende gewoonten rechtvaardigen, niet wandelen, en u daardoor in uw eigen zedelijk oordeel niet aan het wankelen laten brengen.

1) Egypte en Kanaän worden hier van de afgodische landen bij name genoemd, niet omdat deze landen bij uitstek goddeloos waren, maar omdat Israël in Egypte had verkeerd en naar Kanaän zou gaan. De zonden, waarvoor de Heere hun waarschuwt, stonden vooral in verband met de afgoderij van die volken..

4. Mijn rechten, die Ik u laat verkondigen, zult gij doen, en Mijn instellingen zult gij houden, om in die te wandelen: 1) Ik ben de HEERE, uw God! en van Mij alleen is de regel voor uw gehele volksleven en voor iedere afzonderlijke daad; en wanneer gij u voegde tot de werken en instellingen van de heidenen, zou gij dadelijk tot de dienst van hun afgoden vervallen en zelf heidenen worden.

1) Onder wandelen hebben wij hier en op meer plaatsen in de Heilige Schrift te verstaan, een voortdurende onderhouding, een voortdurend leven voor en in de geboden van de Heere. Een leven met vreugde en vrolijkheid..

5. Ja! Mijn instellingen en Mijn rechten zult gij houden:

a) welk mens dit zal doen, die zal hierdoor leven; hij zal het ware leven vinden en gelukzalig zijn in dit zijn doen (Luk.10:28 Jak.1:25). Ik ben de HEERE, en heb alleen het leven, en geef alleen in Mijn gemeenschap het leven.

a)Exodus. 20:11,13 Rom.10:5 Galaten. 3:12

6. Niemand, dit zijn Mijn instellingen en rechten, zal tot enige nabestaande, tot iemand die reeds vlees van zijn vlees is, van zijn vlees naderen, om de schaamte te ontdekken, met haar één vlees te worden (Genesis 2:24): Ik ben de HEERE, 1) die het huwelijk heb ingesteld, en Mijn instellingen streng wil bewaard hebben, dat zij niet op enige wijze worden overtreden.

1) Het huwelijk, dat aan de ene zijde zijn grond heeft in het door God vastgestelde onderscheid van de geslachten bedoelt aan de andere kant de door God gewilde geslachtsvereniging, en wel een vereniging in en met welke het ene deel zich hecht en duurzaam aan het andere tot dienstbetoning met lichaam en ziel verbonden weet, en alzo zeer bepaald van alle vleselijke vermenging buiten de echt onderscheiden wordt. Hierdoor wordt het huwelijk de hoogste en volkomen vorm van persoonlijke gemeenschap op aarde, een wederkerige betrekking, waarin de geest van de menselijke liefde tot de meest omvattende werkzaamheid aanleiding vindt en in een dergelijke werkzaamheid de volheid van de goddelijke liefde leert peilen. Behoort het nu tot de geest van het huwelijk, dat daarin man en vrouw als twee tot één vlees worden, dan moeten zij vroeger werkelijk twee zijn geweest en mogen niet tot elkaar in natuurlijke eenheid van het vlees hebben gestaan! Dit moet bij het aangaan van een huwelijk des te duidelijker op de voorgrond worden gesteld, omdat de in de echt geoefende geslachtsgemeenschap bepaald en gedragen wordt door de uit het huwelijk voortgevloeide levens- en beroepsgemeenschap van beide echtgenoten gedurende hun gehele leven, zodat een man zijn vader en zijn moeder verlaat en zijn vrouw aanhangt (Genesis 2:24). Want zo'n verlaten aan de ene, zo'n aanhangen aan de andere zijde, kan dßßr niet tot volkomen waarheid worden, waar reeds een nauwere bloedverwantschap tussen man en vrouw bestaat. Daar kunnen omstandigheden en betrekkingen zijn, dat een andere echtelijke vereniging dan met een bloedverwante de man onmogelijk is, of in de hoogste graad bedenkelijk zou zijn; het eerste was bij Kaïn het geval, die zich een van zijn zusters tot vrouw nam (Genesis 4:17); het tweede bij Abram, die door het huwelijk met zijn halfzuster Saraï de betrekking met het al meer en meer zich uitbreidende heidendom wilde vermijden (Genesis 11:29). In het eerste geval was het mensengeslacht slechts nog in een enkele familie besloten;

deze vertegenwoordigde dus het gehele mensdom; in het andere geval had iets dergelijks in geestelijke zin plaats, daar de andere geslachten van de mensen voordat de vromen een gebied vormden, dat zij niet mochten betreden, en dat dus als het ware voor hen niet bestond. In het huis van Jakob zagen wij met betrekking tot de dochters de keus tussen twee even verkeerde besluiten, òf zich met heidense gezinnen te verbinden, òf met nauwe bloedverwanten zich te verbinden, door bijzondere leiding van de wijsheid van God ontweken (zie Ge 46.15), hier, in dit hoofdstuk, waar niet meer sprake is van uitzonderingen, treedt het denkbeeld van bloedschande, of geslachtsvermenging onder bloedverwanten in al zijn kracht op de voorgrond. Daarbij wordt de uitdrukking: "de schaamte ontbloten" gebruikt, waardoor gewezen wordt op de geslachtsgemeenschap, ofschoon als verordening van God, op zichzelf heilig, niet van onreinheid vrij, sedert de mens onder de macht van de zonde is gekomen. Dit bewustzijn, dat ons de huwelijksgemeenschap nog veel te sterk als een vleselijke daad doet voelen, dan dat wij daarin iets zedelijks zouden beschouwen, is dan de grond van afschuw van de geslachtsgemeenschap met zulke mensen, van wie eerbied jegens bloedverwanten ons terughoudt, zoals deze in het woord bloedschande zich uitsprekt. Van deze afschuw, zonder welke het familieleven voor het uiterste gevaar van de verwoesting door steeds verder zich uitbreidende ontucht blootstaat, zonder welke noch de kinderlijke betrekking van de ondergeschiktheid, noch de zusterlijke van de gelijkheid van orde kan blijven bestaan, kende men in Egypte en Kanaän niets meer; daar bestond in het belang van het kastenwezen juist de gewoonte, dat ieder met zijn zuster in het huwelijk trad en hier kwamen de Israëlieten in een land, door nog veel erger gruwelen van zijn inwoners verontreinigd. Daarom houdt de Heere Zijn volk door de volgende geboden, bepaald tot de man gericht en betrekking hebbende op de verboden graden van de bloedbetrekking, tussen twee grenzen, tussen het land van zijn vroeger verblijf en dat van zijn aanstaande woning en stelt aan Israël zijn volks- en familieleven voor, maar gevestigd op nieuwe, zedelijke grondslagen..

7. Gij zult de schaamte van uw vader en 1) de schaamte van uw moeder niet ontdekken, u met de vrouw van uw vader, die tevens uw moeder is, verbindende, zij is uw moeder, gij zult haar schaamte niet ontdekken, zo zondigt gij niet alleen tegen de vader, zoals in het volgende (vs.8) aangevoerde geval, maar ook ter zelfder tijd tegen uw eigen moeder.

1) Of, dat is: de schaamte van uw moeder, is dan nadere bepaling van de schaamte van uw vader..

8. a) Gij zult de schaamte van de vrouw van uw vader niet ontdekken, al is zij uw stiefmoeder en staat tot u alleen indirect in bloedbetrekking: het is de schaamte van uw vader, en wel in beide gevallen, hetzij deze zijn echtvrouw, of alleen zijn bijvrouw is (Genesis 35:22; 49:4 Leviticus. 20:13 Deuteronomium. 27:20).

a) 1 Kor.5:1

9. De schaamte van uw zuster, van de dochter van uw vader of van de dochter van uw moeder, aldus uw halve zuster, thuis geboren of buiten geboren, 1) haar schaamte zult gij niet ontdekken.

1) Thuis geboren of buiten geboren. Sommigen verstaan daaronder, in of buiten de echt geboren, anderen, waarmee wij instemmen, beschouwen het als nadere verklaring van de dochter van uw vader of van de moeder, en verstaan er dan onder de halfzuster, die, of door de vader uit een vorig huwelijk is gewonnen, of door de moeder uit een vorig huwelijk met een ander man is verkregen..

10. De schaamte van de dochter van uw zoon, of van de dochter van uw dochter, uw kleindochter, haar schaamte zult gij niet ontdekken: want zij zijn uw schaamte, uw kleindochter is feitelijk door u geteeld; een vleselijke vereniging met haar ware die ten gevolge een schending van uw eigen vlees en bloed.

11. a) De schaamte van de dochter 1) van de vrouw van uw vader, die uw vader geboren is (zij is uw, in wettige echt geboren bloed- of stiefzuster), haar schaamte zult gij niet ontdekken.

a) Leviticus. 20:17

1) Volgens de mening van anderen heeft dit verbod op de zoon uit het eerste huwelijk betrekking, die zich niet met zijn halfzuster uit het tweede huwelijk van de vader mag verbinden; terwijl in vs.9 de zoon uit het tweede huwelijk aangesproken en hem de vereniging met een dochter uit het eerste huwelijk, hetzij van de vader, hetzij van de moeder verboden wordt..

Deze is de halfzuster uit het tweede huwelijk van de vader. Het verbod heeft betrekking op het huwelijk tussen de zoon uit het eerste huwelijk en de dochter uit het tweede.

12. a) Gij zult de schaamte van de zuster van uw vader, uw tante van vaderszijde, niet ontdekken: zij is uw vaders nabestaande en om zijnentwil voor u ongenaakbaar.

a) Leviticus. 20:19

13. Gij zult de schaamte van de zuster van uw moeder, uw tante van moeders zijde, niet ontdekken, want zij is uw moeders nabestaande, en om harentwille u ontzegd.

14. a) Gij zult de schaamte van de broeder van uw vader niet ontdekken, 1) tot zijn vrouw zult gij niet naderen, zij is uw tante en als de zodanig voor u een eerbiedwaardige persoon.

a) Leviticus. 20:20 Ezech.22:11

1) In de eigenlijke zin wordt de uitdrukking: "de schaamte ontdekken" slechts met betrekking tot een vrouw gebruikt; daar echter man en vrouw door het huwelijk één vlees zijn, zo wordt in de schaamte van de vrouw tevens die van de man ontdekt (vs.7) of, zoals in Deuteronomium. 22:30; 27:20 gezegd wordt, zijn deksel, zijn vleugel opgebeurd (Ruth 3:9) Terwijl voor het overige de (vs.7-11,15,17) opgenoemde gevallen in Leviticus. 20:11 vv. als vloekwaardige misdrijven met de straf van de uitroeiing bedreigd worden, wordt daar met

betrekking tot de gevallen, in vs.12-14,16 vermeld, slechts gezegd dat zij die dit doen, hun zonde dragen, d.i. dat zij kinderloos sterven zullen..

15. Gij a) zult de schaamte van uw schoondochters (Genesis 38:16) niet ontdekken; zij is uw zoons vrouw, en om zijnentwil u ontzegd, gij zult haar schaamte niet ontdekken.

a) Leviticus. 20:12

16. a) Gij zult de schaamte van de vrouw 1) van uw broeder, uw schoonzuster, niet ontdekken; het is de schaamte van uw broeder.

a) Leviticus. 20:21

1) Namelijk in het geval, dat zij kinderen had. Was zij als een kinderloze weduwe achtergebleven, dan moest de naast aanverwante bloedverwant haar huwen, om de overledene kinderen te verwekken..

17. Gij zult de schaamte van een vrouw en haar dochter 1) niet ontdekken, de dochter van haar zoon, noch de dochter van haar dochter, die toch uw stiefkleindochter is, zult gij niet nemen om haar schaamte te ontdekken, zij zijn nabestaanden; het huwelijk met de kleindochter is, omdat gij de grootmoeder tot een vrouw gehad hebt, een schandelijke daad, die met verbranding zal gestraft worden (hoofdstuk 20:14).

1) Het huwelijk met een moeder en haar dochter uit een vroegere echt wordt hier verboden, niet alleen het huwelijk met beide tegelijk, maar ook het huwelijk met de een na de andere (Deuteronomium. 27:23)

18. Gij zult ook geen vrouw tot haar zuster nemen, als tweede vrouw, zoals uw vader Jakob deed op aanraden van Laban, (zie "Ge 29.30) om haar te benauwen, mits haar schaamte naast haar, in haar leven, 1) teontdekken, zodat gij haar door u zelf, de gemeenschappelijke echtgenoot, brengt tot vleselijke gemeenschap met haar zuster, en gij aldus de zusterlijke betrekking verbreekt.

1) Ook het Romeinse recht, sedert de 10de eeuw in Duitsland ingevoerd, gelijk het kanonieke, uit de besluiten van de kerkvergaderingen en de verordeningen van de pausen voortgekomen, vergunt het huwelijk niet tussen hen, die van nabij aan elkaar verwand zijn. Deze verwantschap is een natuurlijke (gegrond in bloedgemeenschap) of een kunstmatige. De laatste ontstaat, volgens het Romeinse recht, door adoptie (aanneming tot kind), volgens het kanonieke recht bovendien door doop en vormsel, zowel tussen de doopvader en de dopeling als gevormde, als tussen hen die dopen of vormen, en de dopeling en gevormde, en zijn ouders; die wijze van kunstmatige verwantschap wordt de burgerlijke deze de geestelijke genaamd. Van de belijdenisgeschriften van de Lutherse Kerk hebben de Smalkaldische artikelen zich bepaald tegen die geestelijke verwantschap verklaard; echter komt zij in enige van de oudste evangelische kerkorden nog voor, terwijl de andere haar uitdrukkelijk opheffen. In onze tijd geldt zij nergens meer in de Evangelische kerk als beletsel voor het huwelijk,

maar de burgerlijke verwantschap als adoptie bestaat als zodanig nog. Wat nu de natuurlijke verwantschap aangaat, kan men als algemeen recht bij de Evangelische Kerken van onze tijd dit vinden: onvoorwaardelijk verboden zijn de huwelijken tussen betrekkingen in rechte, zowel klimmende als dalende lijn, en tussen bloedverwanten in de eerste graad, of met vol- of halfbloedzusters. Voorwaardelijk verboden, dat is eerst na bekomen vrijspraak of dispensatie toe te laten, zijn de huwelijken tussen betrekkingen in de tweede, ongelijke graad, alsmede in het algemeen tussen hen, die niet één vlees en niet vlees van één vlees zijn. Alle andere graden van verwantschap laten het huwelijk toe. Ook is geoorloofd het huwelijk met de weduwe van de broeder (vs.16), hetgeen de Engelse wet nog altijd verbiedt. Alzo heeft de reeds door Luther, in zijn mening over het huwelijk van Hendrik VIII gestelde grondregel burgerrecht verkregen, dat wij niet meer onder de wet van Mozes leven, maar in zulke zaken aan de burgerlijke wet onderworpen zijn.

In haar leven, d.w.z. zolang zij leefde. Na de dood van de een was het huwelijk met de andere geoorloofd..

Verboden wordt alzo het huwelijk: 1. met de moeder; 2. met de stiefmoeder; 3. met de zuster of halfzuster; 4. met de kleindochter, de dochter van de zoons of dochter; 5. met de dochter van de stiefmoeder; 6. met de tante, zowel van vaders als van moeder zijde; 7. met de vrouw van de oom, van vaders zijde; 8. met de schoondochter; 9. met de schoonzuster; 10. met een vrouw en haar dochter of met de moeder en kleindochter en 11. met twee zusters tegelijk..

19. Ook zult gij, op straffe van uitroeiing (Leviticus. 20:18) tot de vrouw in de afzondering, de tijd van haar maandelijks zuivering na de geboorte van een kind, van haar onreinheid (Leviticus. 15:19) niet naderen, om haar schaamte te ontdekken, daar dit eenmoedwillig gepleegde verontreiniging van u zelf is.

20. En gij zult niet liggen bij de vrouw van uw naaste ter bezading, bevruchting, om met haar onrein te worden; door een dergelijke verontreiniging laadt gij, evenals het in vs.19 opgenoemde geval, een de dood waardige schuld (Leviticus. 20:10 Deuteronomium. 22:22) op u.

Voor deze plaats geldt dezelfde reden als voor de bovengenoemde. Want, ofschoon elke hoererij de mens bezoedelt, in de echtbreuk is de onreinheid zo veel te schandelijker, omdat de heiligheid van het huwelijk wordt geschonden, en door de vermenging van zaad een onecht en niet verwant kroost wordt voortgebracht. Daarom telt God, naar waarheid, deze schanddaad onder de onreinheden van de volken, zoals men duidelijk uit de voorafpraak van dit hoofdstuk kan zien, waarom deze uitspraak is genomen..

21. a) En van uw zaad, uw kinderen, zult gij niet een geven om voor de Molech, ter ere van hem, door het vuur te doen gaan; en de naam van uw God zult gij niet door zo'n aan de goden van de heidenen bewezen dienst ontheiligen: Ik ben de HEERE!

a) Leviticus. 20:2 Deuteronomium. 18:10; 2 Koningen. 17:17; 23:10

"Mozes schrijft, zoals het gaat," zegt Luther met het oog daarop, dat de wetten, door God hem gegeven en door hem aan het volk meegedeeld, niet in de vorm van een systeem of leerstelsel verschijnen, met een stelling voorop, die de andere beheerst, uit welk dogma dan logisch de andere worden afgeleid; maar dat veeleer het werkelijke leven en behoefte, welke voor de hand ligt, hem de orde voorstelt, waarin het een op het ander volgt. Dat echter deze schrijfwijze een geregelde orde en een juiste innige samenhang niet uitsluit, zien wij ook hier, waar "de eeuwige klaarheid van de Geest door de zwakheden van de letter heen zo glansrijk schittert." Want aan het verbod van een afschuwelijke kinderteling (vs.20) sluit zich in ons vers het verbod aan van een afschuwelijk kindergebruik; terwijl op de overige wetten tegen de ontucht (vs.7-20) in ons vers en de volgende een godsdienstige wet tegen de ontucht volgt. De hier en elders (Leviticus. 20:2 vv.; 1 Kon.11:7; 2 Koningen. 23:10) vermelde Molech, of volgens de schrijfwijze van de LXX Molech (Jeremia. 32:35 Hand.7:43) is een Oudkanaänitische godheid, die, wat de naam betreft, zoveel als koning betekent en met de afgod Baäl (d.i. Heer) na verwant is. In later tijd was hij de volksgod van de Ammonieten, zoals Camos (of Chamos) die van de Moabieten (1 Kon.11:7), zij noemden hem "Malchon" (onze koning), maar de Israëlieten zeiden daarvoor Malchom (hun koning) of "Milkom" (Jeremia. 49:1,3 Zef.1:5; 1 Kon.11:5,33; 2 Koningen. 23:13 1.5 1Ki 11.5,33). Gewoonlijk werd hij in de vorm van een koperen, van binnen hol en gloeibaar gemaakt beeld voorgesteld, met de kop van een stier en met uitgestrekte mensenarmen tot opname van de offers, voor hem bestemd, en bij voorkeur in mensenoffers, voornamelijk in kinderooffers bestaande. Bij de Carthagers, die van de Feniciërs, een Kanaänitische volksstam afstammen, legde men de kinderen, die geofferd moesten worden, het afgodsbeeld in de armen, stak in het beeld een vuur aan en liet dan de kinderen langzaam verbranden; hun jammeren en weeklagen noemde men een sardonisch gelach en maakte, om dat niet te horen, een groot rumoer; dit wordt ons door de oude schrijvers niet zonder afkeer meegedeeld (Diod. Sic. XX: 14; Justin. XIX: 1; Sil.Ital.IV: 767; Varro bij Augustinus' De Civitate Dei.VII: 19). Moeilijk is nu de vraag, wat de Hebreeuwse uitdrukking heëbir (laten doorgaan) betekent, welke uitdrukking nu eens (zoals op deze plaats en in Jer.32:35 2 Samuel Ezech.23:37) op zichzelf staat, dan met de bijvoeging (bijwoord) baësch (door het vuur) verbonden wordt (Deuteronomium. 18:10; 2 Koningen. 16:3; 23:10). Volgens de verklaring van de Rabbijnen, kerkvaders en oudere Godgeleerden betekent zij alleen een gaan door het vuur zonder verbranding, een reiniging; in de oudheid bestond toch het algemeen gebruik de kinderen door het vuur te laten gaan, om ze te reinigen en te wijden. Volgens deze verklaring werd reeds op straffe van de dood (Leviticus. 20:1,2) aan Israël verboden, hun kinderen aan een dergelijke vuurdoop te onderwerpen, waardoor zij hen naar de wijze van de Kanaänieten, wier land zij op het punt stonden in bezit te nemen en niet alleen naar deze wijze, maar tegelijk aan hun afgod Molech te wijden. Israël heeft toch reeds in de besnijdenis van zijn zonen en de voorstelling van de eerstgeborenen de door God bevolen daad van de wijding; het zal niet een andere wijding naast deze aannemen, zelfs al geschiedde dit in de mening, dat zij een toewijding aan Jehova was; Israël zou daardoor toch slechts de goden van de heidenen dienen en de naam van zijn God ontheiligen. Sedert Clerikus, hoogleraar aan het Remonstrants Seminarie te Amsterdam, gestorven 1736, verstond men onder de uitdrukking: "voor Molech door het vuur laten gaan," een slachten van de kinderen als offers en het daarop volgend verbranden van deze op de armen van het afgodsbeeld. Deze wijze van volkomen opoffering had sedert koning Ahas van Juda, werkelijk plaats in het dal Ben-Hinnom bij Jeruzalem, waar standbeelden van de

Molech waren opgericht (2 Koningen. 16:3; 17:17; 21:6; 23:10 Jer.32:35 Ezech.16:20 vv.; 20:31). Het is echter niet aan te nemen, dat dit ook vroeger zou geschied zijn; veeleer bewijst het voorbeeld van Salomo, die aan zijn heidense vrouwen de Molechdienst vergunde (1 Kon.11:5,7), dat er ook een zachtere vorm van deze dienst bestond, bestaande in gewone dieroffers, zoals dan ook de Rabbijnen verklaren, dat het beeld van de Molech zeven kamers had, van welke alleen de laatste bestemd was voor kinderooffers, maar de zes andere voor verschillende dieroffers gebruikt werden.

Onmiddellijk na het verbod tegen de vleselijke hoererij, geeft de Heere hier het gebod tegen de geestelijke hoererij, omdat afgoderij en hoererij dikwijls hand aan hand gaan, en de afgoderij tot hoererij aanleiding geeft..

22. a) Bij een manspersoon zult gij niet liggen en dus de zonde van de homofilie niet bedrijven, met vrouwelijke bijligging (Leviticus. 9:5); dit is een gruwel, 1) waaraan de heidenen door hun afgoderij overgegeven zijn (Rom.1:27), en die bij Mijn volk de doodstraf voor de beide schuldigen ten gevolge heeft.

a) Leviticus. 20:13

1) In het Hebreeuws Tho'ebah, eigenlijk een afschuwelijke zaak. Wel zijn alle zonden in de ogen van de Heere gruwelijke zaken, maar toch van deze zonde, tot ernstige waarschuwing, wordt gezegd, dat zij de Heere bij uitnemendheid een afschuwelijke zaak is. De steden Sodom, Gomorra, Adama en Zeboïm zijn om haar verwoest..

23. Evenzo zult gij bij geen beest liggen, (Exodus. 22:19) om daarmee onrein te worden en de dood te sterven (Leviticus. 20:15), een vrouw zal ook niet staan voor een beest, 1) om daarmee te doen te hebben; het is een gruwelijke vermenging 2) (Deuteronomium. 27:21).

1) De Egyptenaars vereerden de bokken als goden en hadden in de provincie Mendes, aan de mond van de Nijl, een prachtige tempel, waarin de bakkendienst door gruwelen, als in de tweede helft van dit vers aangeduid zijn, plaats vond (Herod.11:46)

2) Ook deze zonde wordt bij uitstek een gruwel genoemd..

24. Verontreinigt u niet met enige van deze ontuchtiszonden; want de heidenen: Hethieten, Ferezieten, Hevieten, Jebusieten, Girgasieten, Amorieten en Kanaänieten (Deuteronomium. 7:1 Jozua. 3:10), die Ik van uw aangezicht, uit dit land Kanaän uitwerp, zijn met al deze zonden (vs.6-23) verontreinigd. 1)

1) Sommige uitleggers, o.a. Hugo de Groot, zijn van mening, dat hier bedoeld worden, alleen de zonden in de beide voorgaande verzen aangegeven. Anderen zoals Calovius, dat hier alle zonden, welke in dit hoofdstuk worden verboden, worden bedoeld. Wij verenigen ons met de laatste. Immers in vs.2 is ook van een dergelijk verbod van verontreiniging sprake..

25. Zodat door de gruwelen, die deze volkeren hebben gepleegd, het land onrein is, en Ik nu, daar Ik u tot hun uitroeiing daarheen zend, hierover zijn ongerechtigheid bezoek, en het land zijn inwoners uitspuwt. 1)

1) Het land wordt hier voorgesteld als een persoon, die van de walgelijke spijs genoeg hebbende, haar uitspuwt. Het land kan als het ware niet langer die zonden verduren. Zulke figuurlijke spreekwijzen komen meer voor in de Heilige Schrift: 2 Koningen. 3:19 Job 31:38.

26. a) Maar gij zult Mijn instellingen en Mijn rechten, die Ik u vroeger meegedeeld heb, onderhouden en wanneer gij nu in Kanaän komt, van al die gruwelen niets doen, inwoner noch vreemdeling, die in het midden van u als vreemdeling verkeert.

a) Leviticus. 20:22

27. Want de lieden van dit land, die vóór u geweest zijn, hebben al deze gruwelen gedaan; en het land is daardoor onrein geworden.

28. Dat u dat land niet op zijn tijd uitspuwe, als gij het op dezelfde wijze zult verontreinigd hebben, zoals het het volk, dat vóór u was, uitgespuwd heeft. 1)

1) De Heere spreekt hier op profetische wijze. Voor de profeet bestaat er geen tijdsruimte. Tot waarschuwing spreekt de Heere alzo, maar ook, om de Israëlieten in het geloof te versterken, dat zij eenmaal Kanaän erfelijk zouden bezitten..

29. Want al wie enige van deze gruwelen doen zal; die zielen, die ze doen, zullen naar Mijn bevel uit het midden van haar volk uitgeroeid worden, 1) en zolang dit werkelijk geschiedt, zal het verderf van het volk als volkworden afgewend.

1) Hieruit is te leren, dat deze geboden niet alleen voor Israël golden, maar voor alle volken. Indien de Kanaänieten ook om deze zonden zijn vernietigd, dan wacht deze straf alle andere volken of personen, die zich hieraan schuldig maken, tenzij zij zich bekeren..

30. Daarom zult gij Mijn bevel onderhouden, dat gij niet doet van die gruwelijke instellingen, die vóór u zijn gedaan geweest, en u daarmee niet verontreinigt: Ik ben de HEERE, uw God!

1) En daar Ik heilig ben, zult gij voor Mijn aangezicht heilig zijn (Exodus. 22:31).

1) De Heere besluit met het: "Ik ben de Heere, uw God", én om de Verbondsbetrekking te doen voelen, én om Israël te herinneren, dat het te doen heeft, niet met een onreine en onheilige afgod, maar met de Heilige God, die te rein van ogen is, dan dat Hij het kwade zou kunnen aanschouwen..

HOOFDSTUK 19.

UITLEGGING VAN DE TIEN GEBODEN EN ANDERE WETTEN.

I. Vs.1-37. Nu volgt het woord des Heeren over de betrekking tot Hem en de naaste, welke de Israëliet in alle toestanden van zijn leven en in alle betrekkingen, waartoe hij geroepen is, in het oog zal houden; daartoe gaan de geboden van de eerste tafel ter voldoening aan de eis van de heiligheid vooraf (vs.3-8), dan volgen die van de tweede (vs.9-18), waaraan nog verscheidene andere voorschriften worden verbonden, welke deels de instandhouding van de natuurlijke en zedelijke wereldorde vorderen (vs.19-32), deels enige rechtsbetrekkingen van het burgerlijk leven nader toelichten (vs.33-37).

1. Verder sprak de HEERE tot Mozes, om het volk nog eens ernstig de heiligheid in doen en laten, door Hem geëist, voor te stellen, zeggende:

2. Spreek tot de ganse vergadering van de kinderen van Israël en zeg tot hen: a) Gij zult heilig zijn, want Ik de HEERE, uw God, ben heilig, 1) en daarom geef Ik u de volgende geboden, die, uit Mijn heiligheid voortvloeiende, ook uw heiligheid bedoelen, naar Mijn met u opgerichtverbond.

a)Leviticus. 11:44; 20:7,26; 1 Petr.1:16

1) D.i. die mijn verbond met u heb opgericht, die u heb aangenomen tot mijn eigen volk, om mijn stem gehoorzaam zijn, met belofte aan degenen, die dit als Abrahams rechtgeaarde kinderen in het geloof doen, dat ik hen zal wezen een God van zaligheid, niet alleen in dit, maar in de meeste volkomenheid in het toekomstige leven..

3. Een ieder zal, naar het vijfde gebod, (Exodus. 20:12) zijn moeder en zijn vader vrezen, 1) daar Ik aan hen een deel van Mijn macht en dus ook van Mijn ere gegeven heb, en Mijn Sabbatten, zowel de Sabbat op dezevende dag van iedere week als de andere dagen op welke gij rusten zult, (Exodus. 20:8 vv.) houden. Ik ben de HEERE, Uw God! aan wie uw aardse beroepsbezigheid zal geheiligd zijn.

a)Exodus. 31:13 Leviticus. 26:2

1) Daar deze verordening zonder twijfel dient tot nadere verklaring van het vijfde gebod, bevestigt dit, wat ik vroeger heb geleerd, dat de eer, welke God beveelt, aan de ouders te bewijzen, niet alleen bestaat in verering, maar ook tegelijk de gehoorzaamheid omvat. De eerbied nu, waaromtrent Hij nu een bevel geeft, maakt gewillige en gehoorzame kinderen. Nu vatten wij aldus, hoe de ouders zijn te eren, omdat God de kinderen vermaant, zich te wachten iets te doen, wat hun ergernis geeft. Want dit is eerst het ware bewijs van de eerbied, het juk van de onderwerping vrolijk te dragen, en door de daad zelf werkelijk de lust om te gehoorzamen te bewijzen..

De moeder wordt hier eerst genoemd. En dat, daar bij de oudste volken de moeder weinig geacht werd. God wil hiermee aan Israël in het bijzonder leren, om toch ook vooral de moeder te vereren..

2) Uit deze beide plaatsen (Leviticus. 26:2) blijkt duidelijk, dat de dienst van de tabernakel is verbonden aan de Sabbat; dat niet slechts deze zaken door een onverbreekelijke band zijn verbonden, maar dat de onthouding van elke arbeid de offeranden ten goede moest komen, omdat het niets anders dan voor korte tijd zou geweest zijn, ledig te zijn, zonder dat daarbij een doel waartoe, was aangegeven. Ja, wanneer Mozes over de rust spreekt, schijnt hij de eerbied voor het heiligdom, om zo te zeggen, op de voorgrond gezet te hebben, opdat het volk zou begrijpen, dat alle beletselen uit de weg moesten geruimd worden, welke van de dienst van God plegen af te trekken..

De Sabbatviering is een sterk onderscheidend merkteken, waardoor Gods volk van de wereld is afgescheiden. Het is een zaak, die onder ieders gezicht en bereik valt. En ook, men kan iemands wijze van de Sabbat afkeuren, zonder hem in zijn karakter te kwetsen. Vooral bij dit gebod bestaat er dus noodzakelijkheid voor elk van ons, om toe te zien; er ligt in dit gebod een prikkel tot allerlei aanmerking; en een aanklacht van overtreding van dit gebod is wel ernstig, maar kwetst toch de burgerlijke persoon niet. Zeg dus ook niet, dat het beter ware, zo dit oordeel van de broeders zweeg. Integendeel, meer dan een, die nog geen vrees voor God in zijn hart had, om de Sabbat om Gods wil te houden, is begonnen met het uit vrees voor de broeders te doen, en is zo op weg gekomen, om een Sabbatsvierder om Gods wil te worden. Alleen maar op de vraag: Wie keurt uw Sabbat? moogt ge nooit antwoorden: "Mijn broeder." Uw enige Keurmeester bij uw Sabbatviering is de Heere Heere. Hij heeft gezegd: Het zijn Mijn Sabbatten..

De eerste eis betreft de vrees voor de ouders en de waarneming van de Sabbatten van de Heere, die twee grondzuilen van de zedelijke wereldorde en van de burgerlijke welvaart..

4. Gij zult, naar het 1ste gebod (Exodus. 20:3) u tot de afgoden¹⁾ niet keren en u, tot vermindering van de evenzo verboden beeldendienst (Exodus. 20:4 vv.) geen gegoten goden maken (Exodus. 34:17): Ik ben de HEERE, uw God, die Mijn eer aan geen ander geven wil, noch Mijn lof de gesneden beelden (Jesaja 42:8).

1) in het Hebreeuws Haélilim. Letterlijk, de nietswaardige. Het is daarom, dat de Apostel Paulus 1 Corinthiers. 8:4) zegt: Wij weten, dat een afgod niets is in de wereld..

5. En wanneer gij een dankoffer ¹⁾ de HEERE offeren zult, naar uw welgevallen²⁾ zult gij dat offeren, zulke offers zo brengen als Hij het wil en die dan ook alleen u in Zijn welgevallen kunnen doen delen.

1) De dankoffers worden alleen vermeld, daar alleen bij deze met de priester ook de offeraar mede werkzaam was, en er juist daarom wel het spoedigst iets tegen de vastgestelde regel kon geschieden.

2) In het Hebreeuws Lirdsonkem. De Septuagint vertaalt dus: zoals het u aannemelijk is. De bedoeling is: naar dat het u lust, niet in de zin van, naar willekeur, maar in de zin, dat het als een offer van dankbaarheid een vrijwillig offer bleef, een offer, dat vrijwillig, maar van harte de Heere werd gebracht..

6. 1) Op de dag van uw offeren, als het een lofoffer is en de volgende dag, zo het een gelofte- of vrijwillig offer is, zal het gegeten worden; maar wat tot op de derde dag overblijft, zal met vuur verbrand worden.

1) Alsnu wordt het volk bevolen, de offeranden te brengen, zoals dat in hoofdstuk 7:16 is voorgeschreven. Hier wordt het gebod, de priester eerst gegeven, ook nu aan het volk bekend gemaakt (zie Le 7.16)

7. En zo het op de derde dag enigszins gegeten wordt, het is een afgrijselijk ding, het zal niet aangenaam zijn.

8. En zo wie dat eet, zal zijn ongerechtigheid dragen, de hem toekomende straf daarvoor lijden, omdat hij het heilige van de HEERE ontheiligd heeft, het heilige de Heere toegewijde offervlees als gewoon vlees behandeld en daardoor ontheiligd heeft; daarom zal dit zijn straf zijn, dat deze ziel uit haar volken uitgeroeid worden.

9. a) Als gij ook de oogst van uw land inoogsten zult,

1) gij zult de hoek van uw veld niet geheel, tot aan de uiterste rand, afoogsten, maar voor de armen en vreemdelingen de buitenste rand laten staan, en dat van uw oogst op te zamelen is, niet opzamelen, de aren, die bij het snijden en binden hier en daar zijn blijven liggen, niet oprapen.

a) Leviticus. 23:22 Deuteronomium. 24:19

1) Deze weldadigheid beveelt God aan de eigenaren van de landerijen, wanneer hun oogst wordt ingezameld. Want Zijn goedgunstigheid, waar zij ons voor ogen wordt gesteld, beveelt Hij tot navolging aan. En het is een teken van ondankbaarheid, om, hetgeen Hij ons door Zijn zegeningen beschikt, gierig en onmenslievend in te houden. God nu wil wel niet, dat zij die overvloed hebben, zo kwistig van hun voorraad weggeven, dat zij, door anderen rijk te maken, zichzelf beroven. En zeker, Paulus stelt deze grenzen aan de aalmoezen, dat de verlichting van de armen aan de gegoeden, die welwillend geven, geen armoede aanbrengen 2 Corinthiers. 8:13). Doch God laat toe aan ieder zijn tarwe te oogsten, de wijn te lezen, en van zijn overvloed te genieten, indien slechts de rijken, tevreden met hun inzameling van wijn en van koren, aan de behoeftigen de nalezing van de druiven en de aren niet benijden. Niet, omdat Hij aan de armen eenzijdig het recht toekent op wat er over is, zodat zij dat het als het hun bezitten, maar opdat, bij wijze van vergunning, een klein deel uit de overvloed van de rijken tot hen afvloeie..

10. Evenzo zult gij uw wijngaard niet nalezen, bij het inoogsten van de druiven geen nalezing houden van de hier en daar alleen hangende trossen, en de afgevallen, die bij het inzamelen u

ontvallen bessen, druiven, van uw wijngaard niet opzamelen; de arme en de vreemdeling 1) zult gij die overlaten (Leviticus. 23:22 Deuteronomium. 24:19 vv.). Ik ben de HEERE, uw God! die u land en oogst gegeven heb en nu aan armen en vreemdelingen hun deel toewijst.

1) De vreemdelingen worden bij de armen gevoegd, omdat de vreemdeling geen eigen stuk land onder Israël had..

11. Gij zult, naar het 8ste gebod (Exodus. 20:15) niet stelen en gij zult niet liegen, het bezit van aanvertrouwd of gevonden goed niet ontkennen (Leviticus. 6:2 vv.), noch valselijk handelen, een ieder tegen zijn naaste, 1) niet tot bevoordeling van u zelf en tot misleiding van de naaste hem met allerlei leugens om de tuin leiden Jesaja 42:8; 1 Thes.4:6).

1) Hier drukt God een weinig duidelijker Zijn bedoeling uit, omdat Hij een soort stelen aanwijst, waarbij bedrieglijk wordt gehandeld, of met wreedheid wordt te werk gegaan. Twee woorden, waarvan wij het een door ontkennen, het andere door liegen vertalen, betekenen ook bedriegen, op de wijze van liegen, of met de hoop op bedriegen. Het is niet twijfelachtig, of God maant de zijnen af van alle bedrog en list, opdat zij oprecht en te goeder trouw onder elkaar zullen verkeren. In de tweede plaats beveelt Hij bescheiden en zacht met de naaste te handelen, om zich van alle onrechtvaardige onderdrukking te onthouden..

Daar dit verbod zo onmiddellijk met het liegen verknocht is, zo schijnt het ook gegeven te zijn tot voorkoming en wering van het overbieden van elkaar in het stuk van koophandel..

12. a) En gij zult niet vals bij Mijn naam zweren, 1) nog minder ter bevestiging van zulke leugens Mijn naam misbruiken: want gij zou alsoo op zeer slechte wijze de naam van uw God ontheiligen: Ik ben de HEERE! die naar de bedreiging gevoegd bij het gebod (Exodus. 20:7), zo'n misdaad niet ongestraft laat.

a) Deuteronomium. 5:11

1) Ofschoon Mozes handelt over de plichten van de tweede tafel, en nadat hij verboden heeft bedrieglijk te handelen met zijn naasten, voegt hij deze vermaning ter bevestiging eraan toe. Echter uit het tweede lid van het vers mag men opmaken, dat hij eigenlijk het oog heeft gehad op de eer van God, waar hij zegt: Gij zult de naam van uw God niet ontheiligen. Want een onzalige begeerte naar winst maakt, dat de gierigaard en de schraapzuchtige niet slechts de mensen bedriegt, maar ook jegens God zelf zich verontreinigt. Daarom, ofschoon Mozes opzettelijk liegen en bedriegen veroordeelt, waarmee de naaste bedrogen wordt, vlecht hij toch bij deze gelegenheid erin, dat men zich heeft te wachten, om, waar de begeerte ons tot iemand te schaden drijft, niet slechts de mens, maar ook God zelf te beledigen..

13. Gij zult verder, naar het 8ste gebod, uw naaste niet bedrieglijk verdrukken, terwijl gij hem onthoudt wat hem behoort, noch hem beroven, hem ontnemende wat hij bezit: het a) dagloners arbeidsloon zal bij u niet vernachtentot aan de morgen, 1) maar zal door u uitbetaald worden op de avond van iedere dag, waarop hij voor u gearbeid heeft (Deuteronomium. 24:14 vv.).

a) Jak.5:4

1) Nadat Hij daarom verboden heeft, op welke wijze dan ook, de broeders te onderdrukken en in hun goederen te treffen, voegt hij er tegelijk bij, dat zij geen geweld zullen plegen, om hen onbillijk te beroven. Ten eerste tekent hij nog één wijze van onrechtvaardige verdrukking aan, wanneer de arbeider van zijn loon beroofd wordt; niet slechts indien hij met lege handen wordt weggezonden, zodat het loon voor de arbeid hem geweigerd wordt, maar ook, indien de betaling uitgesteld wordt tot de morgen. Want wij weten, dat de loondienaars in de meeste gevallen bij de dag leven en daarom, indien ook slechts een weinig druk wordt in toepassing gebracht, zij aan het gebrek worden prijsgeven. Daarom, indien de rijke de arme en behoeftige mens, wiens zweet hij misbruikt heeft, bekrompen houdt, kwelt hij hem op deze wijze, dat hij hem berooft van de dagelijkse leeftocht. Hoofdsom is zo de menslievendheid te betrachten, dat niemand bezwaard wordt, of vanwege karige betaling een vonnis ontvangt..

14. Gij zult de dove niet vloeken, een smaadrede of lastering spreken, in de mening dat hij haar toch niet hoort, en voor het aangezicht van de blinde geen aanstoot, die hem struikelen of vallen doet, zetten, om uw goedwil met hem te drijven (Deuteronomium. 27:18); maar gij zult voor uw God, die alles ziet en hoort, vrezen; want Ik ben de HEERE! en zal Mij de ellendigen en gebrekkigen, wie leed wordt aangedaan, aantrekken.

Vs.14 behoort, evenals vs.17 en 18, tot nadere verklaring van het zesde gebod, omdat in dit gebod niet alleen de moord met voorbedachte rade wordt verboden, maar alle schade en ongemak, wat men de naaste zou kunnen toebrengen..

15. Gij zult geen onrecht doen in het gericht, bij de rechtspleging; a) gij zult het aangezicht van de geringe niet aannemen, uit verkeerd medelijden met zijn ellendige toestand geen besluit nemen, dat voor de tegenpartij nadelig is, noch uit mensenbehaagzucht of winzucht het aangezicht van de grote voortrekken of begunstigen (Exodus. 23:3,8); in gerechtigheid zult gij uw naaste zowel in het een als ander richten.1)

a)Deuteronomium. 1:17; 16:19 Spreuken. 24:28

1) Door de Rabbijnen in het boek Siphra worden deze woorden aldus verklaard: Gij zult uw naasten op een rechtlievende wijze richten, niet latende de ene partij staan en de andere doen nederzitten, noch toelatende, dat de ene partij alles inbrengt, wat hem behaagt, en de andere gebiedende stil te zwijgen, of weinig woorden te gebruiken..

16. a) Gij zult naar het 9de gebod (Exodus. 20:16) niet wandelen als een achterklapper 1) onder uw volken; die onder de mensen van de een naar de ander gaat, om zijn zaak aan de man te brengen; gij zult niet staan tegen het bloed van uw naaste: niet tegen hem opstaan, om een oordeel van bloed over hem te brengen, opdat gij u van hem afmaakt, als van iemand die tegen u is (1 Kon.21:8 vv.), Ik ben de HEERE! die een gruwel heb van de bloeddorstige en valse (Psalm. 5:7) en hen hun dagen niet tot de helft laat brengen (Psalm. 55:24).

a) Exodus. 23:1

1) In het Hebreeuws Rakil, eigenlijk afgunst, verkleining. Het woord wordt afgeleid van een werkwoord, dat betekent: rondgaan, om kleinhandel te drijven. De bedoeling is dus: als iemand rond te gaan, die de geheimen van de een aan de ander ververtelt..

17. a) Gij zult (naar het 6de gebod) uw broeder in uw hart niet haten: b) gij zult uw naaste naastig berispen; 1) het hem eerlijk zeggen, wanneer gij iets tegen hem hebt, (Matth.18:15 vv.) en zult de zonde in hem niet verdragen. 2)

a) 1 Joh.2:9,11; 3:15 b) Luk.17:8

1) In het Hebreeuws Hokeach thociach, eigenlijk zeker berispen, in de zin van, het hem in zijn gezicht zeggen, indien gij iets tegen hem hebt. Het tegenovergestelde daarom van achter zijn rug van hem te klappen..

2) Indien men deze vertaling van de grondtekst behoudt, verklaart men aldus: Niet in het openbaar brengen wat verborgen is, en alzo hen, die overigens niet te beschuldigen zijn, door hun zonden tevoorschijn te brengen, tot wanhoop te leiden. Zo verklaart o.a. Calvijn. Anderen vertalen en o.i. beter: Gij zult geen zonden op hem laden. Het woord in de grondtekst betekent toch veelal dragen, en niet verdragen.

18. a) Gij zult in het algemeen niet wreken, noch toorn behouden tegen de kinderen van uw volk; 1) om uw vijandschap tegen hen te gelegener tijd te openbaren. Maar gij zult veeleer uw naaste, of volksgenoot, maar dus ook de vreemdeling, die in uw poorten is (vs.34), liefhebben als u zelf: Ik ben de HEERE! die u beiden geschapen heb, de ander zowel als u (Mal.2:10).

a)Matth.5:39,44 Luk.6:27 Rom.12:19; 1 Kor.6:7; 1 Thess.5:15; 1 Petr.3:9 b) Matth.5:43; 22:39 Rom.13:9 Galaten. 5:14 Jak.2:8.

1) Hieruit blijkt duidelijk, dat God nog meer op het oog heeft gehad, dan het niet doden van anderen, omdat Hij niet slechts de hand beteugelt, maar ook de harten van alle haat rein wil houden. Want, omdat de bron en oorzaak van alle vijandschap is, de begeerte naar wraak, daaruit volgt, dat met het woord doden alles veroordeeld wordt, wat met de broederlijke liefde in strijd is. Hieruit volgt de antithese, dat niet alleen iemand zijn broeder niet met haat vervolge, maar veeleer hem liefhebbe als zichzelf. Aldus is naar geen ander uitlegger van dit gebod te zoeken, dan naar God zelf, die aan moord schuldig verklaart, wie ook maar met enige kwaadwilligheid is behebt; niet slechts wie, beledigd, gelijk met gelijk zoeken te vergelden, maar ook wie zijn naaste niet oprecht bemint, zelfs hen, die naar recht voor zijn vijanden zijn te houden. Waarom? opdat God ons van de geestelijke moord vrijhoudt. Wij leren uit onze harten elk verlangen naar wraak te verbannen, en na de haat afgelegd te hebben de broederlijke liefde jegens allen te kweken. Doch ofschoon het laatste gedeelte van het vers de hoofdsom van de gehele tweede tafel behelst, omdat echter de liefde aan de wraak wordt tegenovergesteld, mag men ook niet scheiden, wat zo nauw aan elkaar verbonden is, voornamelijk, omdat Hij het een aan het andere verbindt. Aan de zonen van Abraham heeft Hij dit nu wel geboden, omdat de misdaad van wraakoefening onder hen des te meer te

veroordelen was, die tegelijk door het recht van bloedverwantschap waren verbonden, toch is er geen twijfel aan, of God heeft hier deze zonde in het algemeen afgekeurd..

19. Gij zult Mijn instellingen, maar ook in andere gevallen dan in de opgegeven houden en wel vooreerst daarin: gij zult geen tweërlei aard van uw beesten laten samen te doen hebben, zich laten vermengen ter verkrijging van bastaardsoorten; uw akker of wijnberg (Deuteronomium. 22:9) zult gij niet met twee soorten zaad bezaaien, om een bastaardvrucht voort te brengen, en een kleed van twee soorten stof dooreen vermengd dat geweven is van wol en linnen, zal aan u, aan uw lichaam niet komen (Deuteronomium. 22:11).

1) Hiermee wordt de Israëlieten het ontzag voor de natuurlijke orde en afzondering van de dingen als een goddelijke, in de schepping gegronde zaak bevolen, opdat ook hierin hun karakter als volkseigendom van de Schepper openbaar wordt. Behartigenswaardig is deze wenk voor de Christen, al is dit dan niet wat het uitwendig wettische aangaat! Op deze grond wordt dan ook (Deuteronomium. 22:10) verboden rund en ezel tezamen voor de ploeg te spannen. Treffend is de opmerking van de rabbijnen bij dit vers: "Al wie verschillende dieren vermengt, handelt alsof God niet alles had geschapen wat nodig is, maar als moest hij nieuwe schepselen voortbrengen en God in Zijn wereldschepping bijstaan. Die de verschillende soorten vermengt, vervalst de stempel van de munt van de Koning." Het woord Schaates (vermenging), dat Luther naar de aangehaalde gelijkkluidende plaats zeer terecht door "wol met lijnwaad vermengd" vertaald heeft, is geen eigenlijk gezegd Hebreeuws woord, maar waarschijnlijk uit Egypte, waar de Hebreeërs de kunst om te weven hadden geleerd (volgens 1 Kronieken 4:21 wijdde een geslacht uit de stam Juda zich bij voorkeur aan de linnenweverij toe) en de uitdrukkingen voor de verschillende stoffen gebruikelijk zich hadden eigen gemaakt; daartoe behoort ook het woord Schesch (lijnwaad, Luther: witte zijde; Exodus. 25:4).

20. En wanneer een man, buiten de echt, door bijligging van het zaad, bij een vrouw zal gelegen hebben, die een dienstmaagd is, bij de man versmaad, 1) en ook nog geenszins gelost is, door een ander vrijwillig gekocht, en haar kosteloos (Exodus. 21:11) geen vrijheid is gegeven; die zullen geseseld worden, zij zullen niet gedood worden, zoals bij bepaalde echtbreuk (Leviticus. 20:10), of bij verkrachting van een vrije maagd, die verloofd is (Deuteronomium. 22:23 vv.), want zij was niet vrij gemaakt, en alzo niet met de man, zoals een echtgenote, van gelijke geboorte, waarom de straf verzacht mag worden.

1) Ofschoon er bij God geen onderscheid is tussen slaven en vrijen, in de gerichtshandel is echter hun toestand verschillend, en ook volgt uit de echtbreuk met een dienstmaagd niet zo veel rampen. Daarom ofschoon de misdaad de dood waardig is, wegens de zwakheid van het volk wordt de straf gematigd, zodat indien iemand, een slavin aan een man verloofd, heeft geschonden, beiden zullen geseseld worden. Waaruit is op te maken, dat, indien een bijvrouw, welke reeds bij de man inwoonde, werd geschonden, dit voor een halsmisdaad moest gehouden worden. Verder, opdat uit de gemakkelijkerheid van de wet, of uit haar toegevendheid, zij niet valselijk erop zouden steunen, dat de overtreding een lichte was, wordt aan deze dwaling tegelijk de kop ingedrukt, door het bijgevoegde schuldoffer. Want, indien

de geselstraf nog niet tot verzoening voldoende was, daaruit volgt, dat uit de straf de aard van de overtreding niet was te berekenen..

In het Hebreeuws Néchéréfeth. De Statenvertalers hebben het Hebreeuwse woord vertaald door versmaad. De LXX vertaalt, zoals blijkt, door: voor een man bewaard. Maimonides vertaalt: aan een man verloofd, terwijl Schultens, Opera Minora pag.144 zegt: "In verband met het Arabisch vertaal ik, een dienstmaagd door een man geminacht, of liever, een dienstmaagd aan een man gegeven, d.i. een dienstmaagd, over wie een man, d.i. haar heer, de macht is gegeven, haar vrij te gebruiken, of welke haar heer zich genomen heeft, om haar tot voldoening van zijn lusten te gebruiken." Bij een man versmaad, moet in ieder geval genomen worden in de zin van, een dienstmaagd, die tot een man in betrekking staat, hetzij als verloofde, hetzij als concubine. Dit eist het verband van de zin, omdat het geval enigszins met echtbreuk wordt gelijkgesteld. Enigszins, niet geheel, omdat deze dienstmaagd niet een vrije was, noch vrijgeboren, noch vrijgemaakt door loskoping. Het stamverwante Arabische woord betekent, veil hebben. Daar dit geval niet gelijk stond met echtbreuk, behoefde niet de doodstraf toegepast te worden, maar had enkel de geseling plaats. Volgens de Rabbijnen werd aan de vrouw veertig min één slagen toegedeeld. Bovendien moest de schuldige een schuldoffer brengen..

21. En hij zal zijn schuldoffer, 1) waartoe hij door verkrachting van de rechten van de naaste volgens de Verbondswet verplicht is, de HEERE aan de deur van de tent der samenkomst brengen, een ram ten schuldoffer.

1) Ook: zie Le 4.2.

22. En de priester zal met de ram van het schuldoffer, volgens de voorschriften bij het brengen van een schuldoffer, (Leviticus. 5:14 vv.) voor hem over zijn zonde, die hij gezondigd heeft, voor het aangezicht van de HEERE verzoening doen; en hem zal vergeving geschieden van zijn zonde, die hij gezondigd heeft, daar zijn schuld nu ook voor hem uitgedelgd is, nadat de lichamelijke tuchtiging-vleselijke straf voor vleselijk genot-het onrecht tegenover de naaste weggenomen heeft.

23. Als gij ook in dat land, in Kanaän, gekomen zult zijn en daar alle geboomte 1) tot spijze geplant zult hebben, hof- of fruitbomen, wier vruchten de mens tot voedsel zijn, zo zult gij de voorhuid daarvan, van deze rucht, besnijden; de vruchten van de eerste jaren als iets onreins aanzien, zoals de voorhuid van uw vlees en ze evenals deze behandelen, d.i. wegwerpen; drie jaren zal het u, op zo'n wijze, onbesneden zijn; daarvan zal niet gegeten worden.

1) Of van de bomen, evenals de besnijdenis van de mensen op het eerste gebod betrekking heeft, schijnt mij niet twijfelachtig te zijn. Niet alleen als symbool voor zijn aanneming zouden de Joden het in de bomen zelfs kunnen opmerken, maar opdat zij zouden leren, dat het niet geoorloofd was, behalve aan de kinderen van God, van hun vrucht te genieten. Vervolgen, dat, wat ook de aarde voortbrengt, in zijn eerste oorsprong, op elke wijze, profaan is, totdat het gereinigd wordt. Want zeker, door deze ceremonie wordt aangetoond, zoals Paulus leert (1 Tim.4:5), dat alleen door gebed en woord geheiligd wordt, niet omdat het en

zichzelf iets onreins is, maar, omdat vanwege de bedorven aard van de mensen, de aarde de besmetting naar zich toetrekt. Terecht worden met betrekking tot ons zelf, de onschuldige vrucht gerekend, de onreinheid van de voorhuid te hebben. Het doel is, dat God een omheining wil aanbrengen, waardoor Hij Zijn volk van de heidenen scheidt, en tegelijk het eraan gewennen, dat van dat, hetgeen de aarde voortbrengt, het geoorloofd gebruik niet anders dan door een bijzonder privilege, door de kinderen van Abraham kon verkregen worden..

24. Maar in het vierde jaar zal al zijn, van de fruitboom, vrucht een heilig ding zijn, tot lofzegging voor de HEERE; Hem geheel en al als een heilige offergave, tot lof en prijs voor de zegen in de bomen gelegd, worden toegebracht.

25. En in het vijfde jaar zult gij diens vrucht eten, om het inkomen daarvan eerst dan voor u, voor uw eigen gebruik te vermeerderen: Ik ben de HEERE, Uw God! die als Eigenaar van het land, ook over de opbrengst te beschikken heb en als deze op zo'n wijze, als Ik zo-even vermeld heb, door u wil erkend en geprezen worden.

Dit gebod heeft wel het naast daarin zijn grond, dat Israël overal in het rijk van de natuur een spiegel zal hebben van het rijk van de genade, dat de Heere onder dit volk heeft opgericht. Zoals ieder knaapje van zijn geboorte af onrein is, totdat het door het verbond van de besnijdenis God overgegeven en geheiligd wordt, zo zullen ook de boomvruchten voor onrein gelden, totdat zij geheiligd worden. Deze heiliging geschiedt nu door de overgave van de opbrengst van het vierde jaar aan het heiligdom, (waarbij echter niet duidelijk is, of deze opbrengst aan de dienaars van het heiligdom, de priesters, toeviel, dan of zij, zoals Josephus meent en uit Richteren. 9:27 schijnt te blijken, voor de offermaaltijden bij het heiligdom gebruikt werd). Deze overgave kon echter niet geschieden, vóórdát de bomen iets volkomens en goeds leverden. Ook hierom moest het vierde jaar worden afgewacht. Daarvan echter trekt ook Israël zelf voordeel; want als de vruchtbomen in de eerste jaren gespaard en hun bloesems en vruchten niet afgeplukt worden, dragen zij later slechts des te rijkelijker. Daarop wijzen wellicht de woorden van vs.25, welke Luther aldus vertaald heeft: "en ze inzamelen", ofschoon zij naar de grondtekst letterlijk vertaald, aldus luiden: "u het inkomen te vermeerderen," en men deze woorden ook aldus verstaan kan: "en zult nu des te overvloediger inkomsten hebben." Dit gebod herinnert ons Christenen, aan het woord van Paulus (1 Tim.4:4 vv.)): "Elk schepsel van God is goed en daar is niets verwerpelijk, met dankzegging genoten wordende, want het wordt geheiligd door het woord van God en door het gebed.".

Maimonides is van mening, dat dit verbod ook gegeven is in tegenstelling van een afgodische en bijgelovige gewoonte van de Sabeeërs, die althans de vruchten van het eerste jaar, nadat de bomen geplant waren, aan hun afgoden offerden, uit vrees, dat alle bomen zouden verdorren, of dat de vruchten zouden afvallen, indien zij niet een gedeelte daarvan in hun afgodentempels offerden..

26. Gij zult niet alleen geen bloed (Leviticus. 17:10 vv.), maar ook niets met het bloed 1) eten. Gij zult op geen vogelgeschrei acht geven, noch tovenarij plegen, niet sommige dagen

voor geluks-, andere dagen voor ongeluksdagen houden; en in het algemeen niets met waarzeggers te doen hebben.

1) Men heeft dit gebod niet op te vatten als een blote herhaling van een vorige, maar veeleer als een verscherping. Niets met bloed, d.w.z. geen vlees, waaraan nog enig bloed kleeft..

27. a) Gij zult de hoeken van uw hoofd, het haar bij de slapen, niet rond afscheren, zoals vele volksstammen ter ere van deze of gene van hun goden doen; ook zult gij de hoeken van uw baard niet verderven, 1) zoals door anderen in de dienstbaarheid van het bijgeloof geschiedt.

a) Leviticus. 21:5

1) De hoeken van het hoofd afscheren was een gewoonte van sommige heidenen, ter ere van hun afgoden. Evenzo het afscheren van de hoeken van de baard..

28. Gij zult om een dood lichaam geen snede in uw vlees maken, nog schrift van een ingedrukt teken in uw huid maken, of etsen (tatoeëren), om daardoor uw droefheid over hun verlies recht duidelijk uit te drukken (Deuteronomium. 14:1), Ik ben de HEERE! die u het lichaam gaf en daarom zult gij het niet misvormen.

Duidelijk toont deze plaats, dat alle ongebonden paring altijd bij God ongeoorloofd is geweest. Allegorisch op geestelijke hoererij te laten slaan, wat hier gezegd wordt, is gedwongen en laf. Want al te zeer beperken zij de wet, die menen, dat alleen openbare koppeling verboden wordt, omdat God aan de ouders in het algemeen voorschrijft, dat zij hun dochters onder een reine en kuise opvoeding ter bewaking zullen stellen. Maar opdat wij niet zeggen, dat niet anders verboden wordt, dan dat de ouders hun dochters niet hoeren laten worden, kan uit het woord verontreinigen opgemaakt worden, dat ten gevolge van de hoererij zij zelf een schande op zich laden en de bijgevoegde reden bevestigt het over genoeg, dat elke soort van hoererij bij God gehaat is. Opdat het land niet hoerere, zegt Hij, en met schandelijke daden vervuld worde. Hier wordt zeker niet over de echtbreuk gehandeld. Maar, indien buiten huwelijk man en vrouw gemeenschap hebben, noemt God dat een schandelijke daad. Waaruit volgt, dat door het zevende gebod aan het volk geleerd wordt, dat het zich voor alle onkuisheid heeft te wachten..

Ook dit gebod staat in verband met de afgodendienst van de heidenen, die hun dochters uit bijgeloof tot hoererij overgaven, om de afgoden te behagen.

29. Gij zult uw dochter niet ontheiligen, haar tot hoererij houdende, zoals de heidenen doen, die hun dochters ter ere van een godin voor het algemeen prijsgeven, opdat het land niet hoerere, en het land met schandelijke daden vervuld worde (2 Koningen. 23:7) 2 Samuel.

30. Gij zult Mijn Sabbaten, die Ik u gegeven heb houden, en Mijn heiligdom zult gij vrezen, 1)Ik ben de HEERE! een heilig God, van wiens ware vrees en dienst een heiligende kracht uitgaat door het gehele leven.

1) Met vs.30 treedt de vermaning terug tot de hoofdzaak, het houden van de Sabbatten van de Heeren en het vrezen van Zijn Heiligdom, waarin, de in de gezamenlijke rituele geboden gevorderde juiste wijze van de Godsverering, samengevat wordt. Waar de dag des Heeren heilig gehouden wordt en een heilige vrees is voor de heiligdommen van de Heere in de harten leeft, daar worden niet alleen vele zonden ten onder gehouden, maar daar wordt ook het burgerlijke en huiselijke leven met de vrees voor God doortrokken en in tucht en eerbied gehouden..

31. a) Gij zult u niet, naar de wijze van de heidenen (zie "Nu 23.3) keren 1) tot de waarzeggers,

2) of dodenbezweerders (1 Samuel 28:7 vv.); en tot de duivelskunstenaars, tot hen die zich met het oproepen van doden of geesten bezig houden, zoekt hen niet, u met hen verontreinigende; want de toekomst komt gij toch niet te weten; wel wordt gij door zulke handelingen in zeer hevige graad bevlekt. Ik ben de HEERE, uw God! die u wat gij weten moogt zelf wel zal verkondigen, en ook dñ, als Ik u in het duister laat, u zeker goed en zalig leiden zal.

a) Leviticus. 20:6

1) Uit deze woorden kan men opmaken, wat het betekent, voor zich geen vreemde goden aan te nemen, nl. wanneer, nadat bevolen is de uitvindzels van de mensen vaarwel te zeggen, op dit ene de aandacht wordt gevestigd, wat God voorschrijft. Want, waarom wil God door het uitverkoren volk anders gediend worden, dan dat de heidenen gewoon zijn hun goden te vrezen, tenzij, omdat er een kennelijk onderscheid behoort te zijn, opdat de Godsverering niet in wanorde gebracht wordt. En zeker, tenzij de mens zich stelt onder de tucht van Gods woord, opdat zij zeker vaststellen, dat niets anders geoorloofd is, dan wat daarin geleerd wordt, zullen wij niet slechts wankelen, maar, wat hen ook tegenkomt, zonder onderscheid aannemen..

Het verband tussen het vorige gebod en dit, is niet ver te zoeken. Het vrezen van het Heiligdom des Heeren maant af van het zich keren tot de waarzeggers, sluit uit een zich wenden tot de duivelskunstenaars. Waar integendeel de vrees voor God uit het hart is geweken, daar wendt men zich tot de ijdele kunsten van de waarzeggers, zoals duidelijk blijkt uit het leven en sterven van Saul, Israëls eerste Koning..

2) Onder waarzeggers heeft men te verstaan, degenen, die een geest laten opkomen, om door hem omtrent de toekomst ingelicht te worden. Onder duivelskunstenaars, de tovenaars, die zich met geestenbezweering afgeven. Zulke personen komen voor in 1 Samuel. 28:7; 2 Koningen. 23:24

32. Voor het grauwe haar, voor een man met grijs haar zult gij met eerbied opstaan, wanneer hij u ergens tegemoet komt, zelfs wanneer gij rijker en voornamer waart dan hij, en zult ook in ieder opzicht het aangezicht van de oude vereren; en gij zult vrezen voor uw God; 1) en deze vrees voor God door eerbied jegens hen, die Ik door een lang leven heb willen eren,

openbaren. Ik ben de HEERE, die Mij zelf onder het beeld van een grijze voorstel (Dan.7:9,13,22).

1) In de grijsaards, leert God, dat enige afstraling van zijn Majesteit schittert, waardoor zij raken tot de eernaam van "vaders"

33. En wanneer een vreemdeling bij u in uw land als vreemdeling verkeren zal, gij zult hem niet verdrukken, als iemand zonder recht, jegens wie gij meent u alles te mogen veroorloven (Exodus. 22:21; 23:9).

34. De vreemdeling, die als vreemdeling bij u verkeert, zal integendeel naar hetzelfde recht door u behandeld worden, en onder u zijn als een inwoner van u: gij zult hem zoals uw volksgenoot (vs.18) liefhebben als uzelf; want gij zijt ook vreemdelingen geweest in Egypte en weet dus uit eigen ervaring hoe het de vreemdeling te moede is, wanneer hij hard behandeld wordt. Ik ben de HEERE, uw God! en vorder van u, Mijn volk, een andere gezindheid, dan die de heidense Egyptenaars betoonden jegens u.

35. Gij zult geen onrecht doen, geen onrechtvaardigheid begaan, noch in het gericht, bij de rechtspleging (vs.15), noch in het gewone burgerlijke leven, met de el, met het gewicht of met de maat.

36. Ga zult een rechte waag hebben, rechte weegstenen, een rechte efa en een rechte hin (Deuteronomium. 25:13 vv.): Ik ben de HEERE, uw God, die u uit Egypte gevoerd heb.

a) Spreuken. 11:1; 16:11; 20:10

37. Daarom zult gij al Mijn instellingen en al Mijn rechten onderhouden, en zult ze doen 1) en zo tegenover alle heidenen als een heilig volk u gedragen. Ik ben de HEERE! en het volk dat Ik Mij ten eigendom heb verkoren, moet, omdat Ik heilig ben, ook heilig zijn en de deugden van Hem verkondigen, die het uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht (1 Petr.2:9).

1) Nadat wij bij Exodus. 16:36 de Hebreeuwse maten voor droge, bij Exodus. 29:40 voor natte waren hebben vermeld, en bij Exodus. 30:13 de verschillende in de Bijbel voorkomende munten en geldsoorten, geeft vs.36 ons gelegenheid ook nog over het Hebreeuwse gewicht en de lengte- en afstandsmaten te spreken. Het gewicht werd zoals bij ons door de weegschaal bepaald (Spreuken. 16:11 Jesaja. 40:12) en bestond in het eerst uit stenen, later ook uit lood (Zach.5:7); gewoonlijk werd het met de weegschaal in een zak aan de gordel gedragen (zie Ge 23.16 Deuteronomium. 25:13 Spreuken. 16:11 Micha 6:11). Deze gewichten zijn dezelfde, welke in Exodus. 30:13 als munten vermeld worden; zij regelen zich alle naar de sikkel; 1. Gera = 1/20 sikkel of 4 2/5 cent; 2. Beka = 1/2 sikkel, of 4 drachmen, 4 cent; 3. Sekel = 274 Parijse greinen = 14,55 gram = ongeveer 7/8 lood of drachmen, 8 cent; 4. de Mina (Luther: pond) = 50 sikkel of 1 pond, 13 lood, 8 1/2 drachmen; 5. het Talent (Luther: centenaar) = 3000 sikkels of 60 mina's of 87 pond, 20 lood, 8 1/2 drachmen. De plaats (Ezech.45:12), welke met deze opgaven schijnt te strijden, is waarschijnlijk niet getrouw naar

het oorspronkelijke vertaald en zal wel zo moeten luiden: "Een stuk van 5 zal juist 5, een stuk van 10 sikkels zal juist 10 sikkels doen, en de mina zal 50 sikkels waard zijn." Maar in het Nieuwe Testament moet in Joh.12:3; 19:39 onder pond het Oudromeinse pond verstaan worden = circa 7/10 Pruisische pond. Wat de lengtemaat betreft, waartoe men maatstaf of maatsnoer gebruikte, komt in de Bijbel voor: 1. de roede = 6 el (Ezech.40:5; 41:8); 2. de el = 18 1/2 Rijnlandse duim (zie Ex 25.10); 3. de span = 3 handbreedten of 1/2 el (Exodus. 28:16); 4. de handbreedte = 4 vingerbreedten of 1/6 el (Exodus. 25:25); 5. de vinger (d.i. duimen-) breedte = 1/24 el, ongeveer 1 duim (Jeremia. 52:21) of 8,034 Parijse lijnen. Voor afstanden of verwijderingen dienen als maat: 1. de schrede (Luther: gang, 2 Samuel. 6:13), de kleinste maat; 2. een streek land (Luther: veldweg, Genesis 35:16; 2 Koningen. 5:19), ongeveer 1 uur wandelen = 3/4 Duitse mijl; 3. een dagreis (Genesis 30:36) wat haar langdurigheid betreft nog onbekend, door elkaar gerekend 7 tot 8 uren; 4. de stadie (Luther: veldweg, 2 Makk.11:5 Luk.24:13 Joh.6:19; 11:18 Openb.14:20; 21:16) een Griekse maat sedert Alexander de Grote in het Oosten ingevoerd = 1/40 Duitse mijl; 5. de mijl (naar Romeinse rekening, Matth.5:21) = 8 stadiën of 1/5 Duitse mijl (1000 schreden); 6. (Hand.1:12) de weg, welke de Joden op de Sabbat de sabbatsreise buiten hun woning mochten gaan, volgens gewone opgaaf = 2000 el (zie Ex 16.29), volgens anderen = 6 stadiën of 3/20 Duitse mijl..

HOOFDSTUK 20.

STRAFFEN OP VERSCHILLENDE ZONDEN GESTELD.

I. Vs.1-27. Opdat Israël zich van al de heidense gruwelen, waarover tot nu toe gesproken is, afhoudt en waar deze in het midden van het volk vaste voet verkregen hadden, ze dadelijk verbannen kon, verordent de Heere een gemeenschappelijke straf voor hen, die tot een van die vele zonden vervielen. Zij zouden uit het volk worden uitgeroeid en de dood sterven. Daardoor wordt de Heere toch aan hen geheiligd, daar het niet door hen geschiedt, en het heilig karakter van Zijn volk blijft zo althans middellijk bewaard, opdat het verderf zich van hen uit niet verder verbreidt.

1. Verder, tot de in de 2 vorige hoofdstukken verboden misdaden en zonden nu ook enige bepalingen over de bestraffing van hen, die zich daaraan schuldig maken, toevoegende, sprak 1) de HEERE tot Mozes, zeggende:

1) Vroeger is het verbod van dit bijgeloof uitgevaardigd; nu beveelt God de straf te voltrekken, indien iemand zich met haar heeft bezoedeld. En zeker, afschuwelijk was deze heiligschennis, het nageslacht, dat door God was doen geboren worden en dat in het Verbond met Abraham was opgenomen, aan de afgoden te offeren, omdat zij niet alleen God van Zijn recht beroofden maar ook de genade van de aanneming, voor zoveel het aan hun stond, verdierven..

2. Gij zult ook tot de kinderen van Israël zeggen: a) Een ieder uit de kinderen van Israël, of zij het ook maar uit de vreemdelingen, 1) die in Israël als vreemdelingen verkeren, die van zijn zaad een van zijn kinderen de Molech gegeven zal hebben, op de in Leviticus. 18:21 beschreven wijze hem toewijdt, zal zeker gedood worden; het volk van het land zal hem met stenen stenigen. 2)

a) Leviticus. 18:21

1) Deze wetten waren niet alleen geldig voor de Israëliet, maar ook voor alle vreemdelingen; niet alleen voor de Jodengenoot, maar ook voor hen, die nog niet tot de godsdienst van Israël waren overgegaan, omdat deze zonden voor immer veroordeeld werden. Een toelaten van zulke zonden keert de orde van iedere staat ondersteboven..

2) Van doodstraffen als wettelijke en geregelde komen er bij de Joden slechts twee voor: de dood door het zwaard en de steniging, die meer voor staatkundige, deze voor godsdienstig-kerkelijke misdaden. Wanneer nu de Talmoedisten (de Joodse wetgeleerden van de 2de tot de 6de eeuw na Chr., waarop dan het tijdperk van de Masorethen van de 6de tot de 9de eeuw volgt), bovendien van de verbranding en de levendbegraving melding maken, dan moge dit zijn grond hebben in het later gedrag van de Joodse raad; de beide laatste doodstraffen zijn niet oorspronkelijk. Wat nu het doden door het zwaard aangaat, dat bij godsdienstig kerkelijke misdrijven slechts dñßr toegepast werd, waar óf de bloedwreker de doodstraf voltrok, óf een grotere menigte, b.v. een gehele stad het doodvonnis deed uitvoeren,

zo is daarbij niet zozeer aan een afslaan van het hoofd te denken (want dat was wel in Egypte sedert de vroegste tijden gebruikelijk, Genesis 40:19), maar komt bij de Joden eerst ten tijde van de Romeinen voor (Matth.14:10 vv.), als veeleer aan een nederslaan of doorsteken, en geschiedde dit laatste in bijzondere gevallen ook met de speer of met pijlen (Exodus. 19:18 Numeri. 25:7 vv.). Hoe men nu bij de andere ook hier vermelde doodstraf, de steniging, handelde, wordt nergens in het Oude Testament nader beschreven; slechts wordt gezegd dat zij geschiedde buiten de legerplaats of de stad, dat de getuigen als vóór al de anderen verantwoordelijk, wanneer daarbij een onrechtvaardigheid gepleegd werd, de eerste steen op de misdadiger moesten werpen, en dat verder de gehele gemeente deel daaraan moest nemen, daar het hier de verwijdering van een algemeen gegeven ergernis gold. Bovendien komt de steniging nog voor als een door het volk in een oproerige beweging uitgeoefende lynchgerechtigheid, *i*) en wel in 1 Samuel. 3:6 Luk.20:6 Joh.11:31 vv.; 11:8.

i) Alzo genaamd naar de Amerikaan Lynch die door zijn medeburgers met onbeperkte macht bekleed, op het einde van de 16de eeuw het eerste dergelijke volksgericht voorstond.

3. En Ik zal Mijn aangezicht (Leviticus. 17:10) tegen die man zetten, dat hij met Mij zal te doen hebben, zelfs al bleef zijn daad voor mensen verborgen, en zal hem, door een dadelijk strafgericht, uit het midden van zijn volk uitroeien: want hij heeft van zijn zaad aan de Molech gegeven, opdat hij daardoor Mijn heiligdom, dat in uw midden is en door al het boze dat bij u geschiedt, bevlekt wordt (Leviticus. 15:31; 16:16) ontreinigen en Mijn heilige naam, door de dienst aan de vreemde goden bewezen (Leviticus. 18:21) ontheiligen zou. 1)

1) Dit verzwaarde de misdaad grotelijk, dat namelijk daardoor het Heiligdom des Heeren verontreinigd werd, het zij men de zaak aldus begrijpt, eerst, of dat zodanige gruwelijke afgodendienaars, terwijl zij de dienst van de Molech waren toegedaan, zich naast andere nog in Gods huis vertoonden en dus op twee gedachten schenen te hinken, of wel, de dienst van de ware God met die van de afgoden poogden samen te paren, of ten tweede, dat men zich die mensen voorstelt als deze, die uit hoofde van hun belijdenis en uitwendige Verbondstoestemming een bijzondere betrekking op Gods Heiligdom hadden; of ten derde, dat men hen veronderstelt, als dat Heiligdom ten enenmale verlatende en daaraan een scheidbrief gevende. In elk geval werd Gods Heiligdom door zo'n misdaad verontreinigd..

De ontheiliging van de Naam des Heeren stond in het nauwste verband met en vloeide voort uit het ontreinigen van het Heiligdom des Heeren. Het Huis van de Heere, Zijn Heiligdom, was toch naar Zijn Naam genoemd..

4. En indien het volk van het land, omdat het zelf door deze gruwelen bedekt is, hun ogen enigszins verbergen zal van die man, als hij van zijn zaad de Molech zal gegeven hebben, dat het hem niet dode; maar met gewetenloze onverschilligheid of onder geheime goedkeuring van zijn zonde leven laat.

5. Zo zal Ik Mijn aangezicht tegen die man en tegen zijn met hem in dezelfde zonde levend gezin zetten, en Ik zal hem en al degenen, die hem nahoereren, 1) om de Molech na te

hoereren (zie "Ex 34.16) uit het midden van hun volk uitroeien, zodat ook zij, die hem hebben laten worden, zullen omkomen met hem.

1) Die hem nahoereren, d.w.z. die zijn voorbeeld volgen, in plaats van hem tegen staan en hem uit te roeien. Ook hier wordt het verlaten van God en Zijn dienst met de naam van hoerij aangeduid, uit kracht van het verbond, dat er bestond tussen de Heere God en Zijn volk..

6. Wanneer er een ziel, wanneer er iemand is, die zich, in weerwil van Mijn uitdrukkelijk verbod (Leviticus. 19:31) tot de waarzeggers en tot de duivelskunstenaars zal gekeerd hebben, om die na te hoereren, door tot hen te gaan, zich aan heidense gruwelen zal schuldig gemaakt hebben, zo zal Ik Mijn aangezicht tegen die ziel zetten, zoals tegen de Molechdienaar, (vs.3,5) en zal ze uit het midden van haar volk uitroeien.

7. a) Daarom heiligt u van alle afgoderij en weest heilig: 1) toont in alles dat gij mensen zijt, die geen gemeenschap hebt met de onvruchtbare werken van de duisternis, want Ik ben de HEERE, uw God! Ik heb u doorverkiezing tot volk van Mijn eigendom van de wereld en haar wegen afgezonderd.

a) Leviticus. 11:44; 19:2; 1 Petr.1:16

1) Hier wordt de heiligheid van de heiliging onderscheiden. De heiliging is de aanhoudende werkzaamheid van een gelovige in dit leven, waarom hij zich door dagelijkse boetvaardigheid en telkens herhaalde toevluchteling tot de reinigende bloedverdiensten van Christus, alsmede door afzondering van zichzelf, van alle onreinheid zich reinigt van alle besmetting van het vlees en van de geest, en zich beijvert, om het hart en de genegenheden althans opwaarts tot God te verheffen en op te wekken, en om naar Zijn geboden, in Zijn kracht eerlijk, rein, rechtvaardig en Godzalig te leven. Uit zodanige heiliging ontstaat dan vooral de heiligheid, door de werking van de Geeste en de kracht van God, als zo'n geheiligde zich vertoont als een nieuw schepsel en in een vernieuwde gestalte ten opzichte van zijn lichaams- en zielevermogens als herschapen naar het beeld van God..

Het heiligen hier moet niet opgevat worden in de levitische zin van het woord, maar in de meer geestelijke..

8. En onderhoudt integendeel Mijn instellingen, en doet deze; Ik ben de HEERE, een heilig God, die door deze instellingen ook U heilige, aan Mij gelijkvormig maak.

9. a) Als er iemand is, die zijn vader of zijn moeder in plaats van te eren, zoals Ik geboden heb (Leviticus. 19:3) zal gevloekt, gesmaad of met lastering zal verwenst hebben, die zal zeker gedood worden (Exodus. 21:15,17). Hij heeft zijn vader of zijn moeder gevloekt: dus een bloedschuld op zich geladen, (Leviticus. 17:4) zijn bloed is op hem!

a) Spreuken. 20:20 Matth.15:4

De schending van het vijfde gebod wordt nu met de doodstraf gestraft. Niet echter geldt dit hen alleen, die jegens hun ouders, op welke wijze ook, zich goddeloos gedragen, maar ook toont het genoeg, dat het recht van de ouders heilig is, dat niet kan geschonden worden, zonder dat dit tot de grootste misdaad wordt gerekend. Wij weten, dat de vadermoordenaar, als de afschuwelijkste van alle moorden, eertijds in een leren zak werd genaaid en in het water geworpen. God nu gaat verder, omdat Hij beveelt van de aardbodem te verwijderen, wie hun wrede handen aan de ouders slaan, of jegens hen zich verachtelijk gedragen. De mishandelingen nu werden niet alleen voor moord gerekend, maar iedere onstuimige behandeling, ook al was geen wond toegebracht. Indien iemand daarom met een knuppel of met de vuist vader of moeder had geslagen, voor zo dulle woede gold dezelfde straf als voor moord. En zeker, het is een afschuwelijk monster een zoon, die niet aarzelt tegen hen, van wie hij het leven ontving, op te staan, en het niet straffen van zulk een vuile misdaad moet terstond een onmenselijk barbarisme doen ontstaan. De tweede wet is, dat niet slechts geweld aan de ouders gepleegd, gewroken wordt, maar ook het vervloeken, hetgeen tot lichtvaardigheid in het bespotten en tot gruwelijke verachting voortschrijdt..

De herhaling en nadere verscherping van het vijfde gebod met de bijvoeging van de straf, volgt nu onmiddellijk, omdat er een groot verband bestaat tussen de eer van God en de eer van de ouders. De ouders zijn de plaatsvervangers van God voor het kind. De ouders heeft God tot het dragen van een gedeelte van Zijn Souverein gezag aangesteld, opdat zij op aarde, ten opzichte van de kinderen, Zijn rechten en instellingen zouden handhaven. Wie de ouders niet eert, eert ook God niet..

10. Een man ook, die met iemands vrouw overspel zal gedaan hebben (Leviticus. 18:20), omdat hij met de vrouw van zijn naaste overspel gedaan heeft en zij zich tot een dergelijke daad verleiden liet (Deuteronomium. 22:22), zal (evenzo) zeker gedood worden, en wel niet alleen hij, maar beide de overspeler en de overspeelster.

a) Joh.8:5

11. En een man, die bij de vrouw van zijn vader gelegen zal hebben, heeft de schaamte van zijn vader ontdekt, zijn echtelijk bed geschonden, ook al heeft hij zich na de dood van de vader zijn moeder tot vrouw genomen, zij beiden zullen als schuldig aan echtbreuk (vs.10) en aan bloedschande (Leviticus. 18:7), zeker gedood worden: hun bloed is op hen!

12. Evenzo, als een man bij de vrouw van zijn zoon, zijn schoondochter, zal gelegen hebben, zij zullen beiden zeker gedood worden; zij hebben een gruwelijke vermenging, bloedschande gedaan: volgens Leviticus. 18:15 maggeen geslachtsgemeenschap, hetzij in, hetzij buiten de echt tussen hen plaats hebben, hun bloed is op hen!

14. En wanneer een man een vrouw en bovendien haar moeder zal genomen hebben (Leviticus. 18:17), het is een schandelijke daad; men zal hem en diens moeder en dochter, na ze gedood te hebben, met vuur verbranden (Genesis 38:24); opdat geen schandelijke daad in het midden van u zij, 1) maar dadelijk met wortel en tak wordt uitgeroeid.

1) Aan een levend verbrand worden, zoals dit bij de Babyloniërs voorkwam (Jeremia. 29:22 Dan.3) kan hier niet gedacht worden; dit blijkt duidelijk uit de handelswijze met Achan Jozua 7:25). Zowel dit verbranden van het lichaam als het ophangen daarvan aan een boom of paal, waarover in Numeri. 25:4 en Deuteronomium. 21:22 gesproken wordt, is slechts een verzwarende van de doodstraf, nadat deze reeds op de gewone wijze, voltrokken is, tot des te groter schande over de misdadiger, zoals men dan ook tot ditzelfde doel het lichaam of de as nog met een steenhoop bedekte Jozua 7:25; 8:29; 2 Samuel. 18:17).

13. Wanneer ook een man bij een manspersoon, een schandjongen (1 Kon.15:12), zal gelegen hebben met vrouwelijke bijligging (Leviticus. 18:22), zij beiden hebben een gruwel gedaan, zij zullen zeker gedood worden: hun bloed is op hen!

14. En wanneer een man een vrouw en bovendien haar moeder zal genomen hebben (Leviticus. 18:17), het is een schandelijke daad; men zal hem en diens moeder en dochter, na ze gedood te hebben, met vuur verbranden (Genesis 38:24); opdat geen schandelijke daad in het midden van u zij, 1) maar dadelijk met wortel en tak wordt uitgeroeid.

1) Aan een levend verbrand worden, zoals dit bij de Babyloniërs voorkwam (Jeremia. 29:22 Dan.3) kan hier niet gedacht worden; dit blijkt duidelijk uit de handelswijze met Achan Jozua 7:25). Zowel dit verbranden van het lichaam als het ophangen daarvan aan een boom of paal, waarover in Numeri. 25:4 en Deuteronomium. 21:22 gesproken wordt, is slechts een verzwarende van de doodstraf, nadat deze reeds op de gewone wijze, voltrokken is, tot des te groter schande over de misdadiger, zoals men dan ook tot ditzelfde doel het lichaam of de as nog met een steenhoop bedekte Jozua 7:25; 8:29; 2 Samuel. 18:17).

15. Daartoe als een man bij enig vee zal gelegen hebben (Leviticus. 18:23 vv.) hij zal zeker gedood worden; ook zult gij het beest, waarmee hij zichverontreinigd heeft, doden,

16. Alzo wanneer een vrouw tot enig beest genaderd zal zijn, (Leviticus. 18:23) om daarmee te doen te hebben, zo zult gij die vrouw en dat beest doden; zij beide, zowel de vrouw als het misbruikte vee, zullen zeker gedood worden: hun bloed is op hen! 1)

1) Hieruit maken wij op, hoezeer deze soort van schanddaad God mishaaft, omdat Hij ook de dieren, welke toen zonder schuld zijn, ten dode doemt..

17. En als een man zijn zuster, de dochter van zijn vader, of de dochter van zijn moeder (Leviticus. 18:9,11) zal genomen hebben en hij haar schaamte gezien en zij zijn schaamte zal gezien hebben, hij met haaren zij met hem vleselijke gemeenschap heeft, het is een schandvlek; het is bloedschande, daarom zullen zij voor de ogen van de kinderen van hun volk uitgeroeid worden: want hij heeft tegen Mijn uitdrukkelijk verbod, de schaamte van zijn zuster ontdekt, hij zal zijn ongerechtigheid dragen, en daarvoor boeten.

18. En als een man bij een vrouw, die haar ziekte, de maandelijksse vloed, heeft, zal gelegen (Leviticus. 18:19) en haar schaamte ontdekt, haar fontein, haar van bloed vloeiende schaamte ontbloot, 1) en zijzelf om de man ter wille te zijn, in plaats van hem af te wijzen, de fontein

van haar bloed ontdekt zal hebben, zo zullen zij beiden uit het midden van hun volk uitgeroeid worden. 2)

1) Uit de hardheid van de straf kan de zwaarte van de overtreding gekend worden, en wel bleek, wanneer zij zich met zo grote schandelijkheid afgaven, bij man en vrouw geen gevoel van schaamte meer overgebleven. Aldus beschouwt God haar niet slechts als een misdaad, maar ook als een redeloze aanval van wellust, waardoor de mens zo aangetast wordt, dat hij elk natuurlijk gevoel heeft uitgeschud. Welke liederlijkheid zou hij schuwen, die tot zo grote teugeloosheid vervalt, dat hij een hindernis, welke de beesten zelfs in hun driften terughoudt, doorbreekt? Laten wij er ons dan niet over verwonderen, dat God van een dergelijke liederlijkheid een streng wreker is..

Hier wordt de zonde met de dood gestraft, omdat bij beide geen onwetendheid kan voorgewend worden, daar de zaak, hier veroordeeld, opzettelijk gebeurt. In hoofdstuk 15:24 gebeurde het onopzettelijk..

2) Zoals de uitdrukking: "de dood sterven" betekent ook de spreekwijs: "uit het midden van het volk uitgeroeid worden," in al deze strafbepalingen voorkomende, de dood door steniging. De vleselijke gemeenschap met de moeder (Leviticus. 18:7) en kleindochter (Leviticus. 18:10) wordt hier niet bijzonder vermeld, daar de strafbaarheid van deze zonde als vanzelf spreekt. Voor de volgende drie gevallen (vs.19,20,21) wordt nu geen burgerlijke of gemeentelijke straf bepaald; maar de Heere houdt zich het recht van de bestraffing voor en bedreigt zo'n huwelijk met kinderloosheid..

19. Daartoe zult gij de schaamte van de zuster van uw moeder en van de zuster van uw vader niet ontdekken (Leviticus. 18:12,13); omdat hij, die zijn tante van moeders of vaders zijde ten huwelijk neemt, zijn nabestaande ontbloot heeft, zullen zij beide, man en vrouw, die also in bloedschande leven, hun ongerechtigheid dragen; daarin dat Ik hun de huwelijkszegen onthoud.

20. Als ook een man bij zijn tante zal gelegen hebben, hij heeft de schaamte van zijn oom ontdekt, wat volgens Leviticus. 18:14 ongeoorloofd is; zij zullen hun zonde dragen; zonder kinderen zullen zij sterven. 1)

1) Hierover zijn de meningen verschillend. De meesten vatten het op in de zin, dat God zulke huwelijken met kinderloosheid zou straffen. Anderen echter o.a. Junius, dat de overheid zulke personen terstond gerechtelijk moest laten doden, opdat geen kinderen zouden verwekt worden. De eerste mening is het aannemelijkst..

21. En wanneer een man de vrouw van zijn broeder zal genomen hebben, het is (Leviticus. 18:16) onreinheid; hij heeft de schaamte van zijn broeder ontdekt; zij zullen evenzo zonder kinderen zijn.

22. Onderhoudt dan al Mijn instellingen en al Mijn rechten, die Ik u hiermee geboden heb en doet deze; opdat u dat land, waarheen Ik u brengt, om daarin te wonen, nietuitspuwe. 1)

1) Voor de derde maal trekt God de Israëlieten van het navolgen van de heidenen af en vermaant hen, dat zij zich zullen houden binnen de grenzen van de wet. Hetgeen ik heb herinnerd als niet zonder overleg gedaan te zijn, omdat men overigens zo licht geneigd zou zijn een slechte gewoonte goed te keuren. Verder, opdat zij het juk niet zouden afschudden, nadat Hij gezegd heeft, dat de volken van Kanaän wegens soortgelijke verontreiniging uitgeroeid werden, voegt Hij er bij, dat onder deze voorwaarden zij van dat land bezitters zouden worden, indien zij zich zouden afhouden van hun onheilige zeden..

23. En wandelt niet in de instellingen van het volk, dat Ik voor uw aangezicht uitwerp (Leviticus. 18:3); want al deze dingen hebben zij gedaan, daarom ben Ik op hen verdrietig geworden (Leviticus. 18:24).

24. En Ik heb u gezegd: Gij zult hun land erfelijk bezitten, en Ik zal u dat geven, opdat gij het erfelijk bezit, a) een land vloeiende van melk en honing: en dat land is zo (Leviticus. 3:17). Ik ben de HEERE, uw God, die u van de overige volken afgezonderd, en Mij tot een heilig volk (Exodus. 22:31), gemaakt heb!

a) Exodus. 3:8

25. a) Daarom zult gij, tot een uiterlijk teken van het tussen u en hen bestaande verschil, naar Mijn bevel (hoofdstuk 11), onderscheid maken tussen reine en onreine beesten, en tussen het onrein en het rein gevogelte; en gij zult uw zielen u niet verfoeilijk maken aan de beesten en aan het gevogelte, en aan al wat op de aardbodem kruipt, dat Ik voor u afgezonderd heb, opdat gij het onrein en niet bruikbaar houdt.

a) Leviticus. 11:2 Deuteronomium. 14:4

Dat dit gebod met het einde van het vorige vers in verband staat, is voor mij niet twijfelachtig. Want ofschoon hij om deze reden van de ontucht en bloedschuld afschrikt, waarvan hij melding heeft gemaakt, toch heeft Hij tegelijk het oog op de tegenwoordige onderwijzing, zodat het is als in de plaats van een voorafpraak. Kortom, twee zaken vermeldt Hij hier, omdat God daarmee kort zijn plan aanwijst, dat hij niet slechts op het oog heeft de ongeoorloofde en schandelijke paring, maar ook, waarom Hij zijn volk verbiedt de onreine dieren te eten. Daarom zegt Hij: Ik ben also uw God, die U heb afgezonderd van de volkeren. Waaruit volgt, dat hun om geen andere reden werd verboden het eten van die dieren, dan om daaruit weer te leren, zich ijverig te wachten voor en zich verder af te houden van alle onreinheden van de heidenen. De reinheid heeft Hij hen tevoren, onder vele symbolen, geboden, nu strekt Hij die ook uit tot de dieren. En die rede is terdege op te merken, dat het onderscheid tussen de spijsen hun wordt voorgehouden, opdat zij zich op reinheid zullen toeleggen. Want het zou iets hards zijn, wat hen gezegd wordt, zo wij niet wisten, dat het verbod tot dat doel is gegeven, dat zij zich in geen enkel geval met de heidenen zouden vermengen. Daarom wordt voor de tweede maal herhaald, dat zij afgezonderd zijn, om erfgenamen van God te wezen. Waaruit volgt, dat zij de heiligheid hadden te oefenen, omdat zij zich naar het voorbeeld van God zouden vormen. Nu kan het niet twijfelachtig zijn, of het genot van de spijs, dat voorgesteld wordt, is een aanhangsel van het eerste gebod. Door welke

regels overgeleverd wordt, God plechtig en zuiver te dienen. En zo wordt de Godsverering van alle bijgelovige vermengingen gezuiverd..

26. En gij zult Mij heilig zijn, u in alle dingen als aan Mij geheiligd beschouwen, want Ik, de HEERE, ben heilig; en Ik heb u van de volken afgezonderd, opdat gij van Mij, Mijn eigendomsvolk (Exodus. 19:4-6), zou zijn.

27. a) Als nu een man of vrouw in zich een waarzeggende geest zal hebben, of een duivelskunstenaar zal zijn, zij zullen zeker gedood worden; men zal hen met stenen stenigen; hun bloed is op hen (Exodus. 22:18).

a)Deuteronomium. 18:10; 1 Samuel. 28:7

Dus toonde God, dat Hij het boze uit het midden van zijn volk wilde weggedaan hebben en dat Hij de zonde van zijn volk in het geheel niet wilde dulden, waarom niet alleen degenen, die ze bedreven, maar ook degenen die de bevorderaars waren, en ook zij, die de zonde konden beletten, nochtans deze door de vingers zagen, allen even schuldig en strafbaar waren..

HOOFDSTUK 21

HOE EEN PRIESTER ZICH GEDRAGEN MOET.

I. Vs.1-24. Nadat nu de Heere aan het gehele volk die instellingen en rechten gegeven heeft, waarin het wandelen en waardoor het zich van alle heidenen en vooral van de Kanaänieten onderscheiden zal, bepaalt Hij nu hoe de wandel zijn zal van hen onder het volk, in wie het karakter van de heiligheid, dat reeds Israël zelf kenmerkt, nog in hogere graad zal geopenbaard worden, namelijk van de priesters en van hun hoofd, de Hogepriester; zij moeten in hun huiselijk en huwelijksleven zich zo streng mogelijk voor alle verontreiniging wachten, maar ook uiterlijk zich daardoor als onstraffelijk openbaren, dat niemand van hen, die een lichaamsgebrek heeft, als priester handelend mag optreden.

1. Daarna zei de HEERE tot Mozes: Spreek tot de priesters, de zonen van Aäron, 1) die Ik zoals Israël van de andere volkeren (Leviticus. 20:24 vv.), also weer van Israël afgezonderd heb, om Mijn eigendom te zijn (Exodus. 28:1), en zeg tot hen: over een dode zal een priester, om het hem eigen karakter van heiligheid gestreng te bewaren, zich niet verontreinigen 1) onder zijn volken, door aan een begrafenis of aan enige rouwplechtigheden deel te nemen.

1) Alles wat nu volgt, heeft dit doel, dat de priesters van het volk door zichtbare tekenen verschillen, als het ware van de mensen in het algemeen afgezonderd worden. Want hun, die de persoon van Christus vertoonden, paste een buitengewone zuiverheid. En zelfs, omtrent de kleine zaken en die van geringe betekenis zijn, schijnt God hier voorschriften te geven, maar wij hebben elders gezegd, dat de wettelijke voorschriften als het ware trappen waren, waardoor de Israëlieten opklommen tot de ware wijze van heiligmaking. Wel is van kracht het woord van Paulus (1 Tim.4:8), "dat de lichamelijke oefening tot weinig nut is," maar onder de wet moest het nut van de oude schaduwbeelding op zijn prijs geschat worden. Ofschoon daarom van de zaken, waarover nu gehandeld wordt, de waarneming op zichzelf God niet zeer welbehagelijk was, omdat zij echter een hogere bedoeling had, mag men haar niet gering schatten. Ofschoon nu de priesters vermaand werden, dat zij de heiligheid met buitengewone ijver moesten behartigen, zoals de waardigheid van het ambt het vorderde, toch was het voornaamste doel van God, dat zij het beeld van de volmaakte heiliging zouden vertonen, welke eerst in Christus aanschouwd zou worden..

Dit gebod kon ook gestrekt hebben: Eerst, om van de persoon en het ambt des priesters alle verontreiniging, ja! zelfs alle wettische onreinheid zoveel mogelijk te weren; ten tweede, om hun eer en achting en de voortreffelijkheid van Gods gemeente te handhaven, dat hun wezenlijkheid zeer groot moest wezen, omdat hen niet toegelaten was, zodanige geringe diensten te bewijzen, waartoe anderen vrijheid hadden. Ten derde, opdat de priesters betonen zouden, de sterksten te wezen in het geloof en in de hoop van de opstanding van de doden, hetgeen Gods dienaars niet zouden doen, wanneer hun droefheid en rouwklacht over een gestorvene gelijk was met die van anderen, die òf die hoop niet hadden, òf daarin niet zo gevestigd waren, als in een dienaar van God nog eerst moest verondersteld worden..

Door het begraven van een dode, bleef de priester (Numeri. 19:11,14) zeven dagen onrein, en werd hij gedurende die tijd verhinderd, het altaar te bedienen..

2. Behalve over zijn bloedvriend, die hem zeer na staat, over een lid van zijn familie, over zijn moeder en over zijn vader, en over zijn zoon, en over zijn dochter, en over zijn broeder.

3. En over zijn zuster, die maagd is, en hem nabestaande, en nog tot hetzelfde gezin met hem behorende, die nog geen man toebehoord heeft en daardoor in geen andere familie overgegaan is: over die, de zo-even opgenoemde personen, zal hij zich verontreinigen (Ezech.44:25).

4. Hij zal zich niet verontreinigen over een overste 1) onder zijn volken, om zich te ontheiligen. 2)

1) De Statenvertaling heeft vertaald alsof er stond: Hij zal zich niet verontreinigen over een overste. Deze vertaling gaat echter niet op. Beter is: Hij zal zich niet verontreinigen, een overste (of voorganger) zijnde, onder zijn volken. Vs.4 is gedeeltelijk een nadere verklaring van de eerste drie verzen en geeft de reden aan, waarom hij zich niet verontreinigen mocht, maar is ook een verbod, dat in de volgende verzen nader wordt aangevuld. Hij staat toch mede aan het hoofd van Israëls volk, en moet daarom strenger toezien dan de gewone menigte. Hij is degene, die voor het volk tussen treedt bij God. Heeft hij zich verontreinigd, dan mag hij het heiligdom niet binnengaan, en is Israël verstoken van zijn geestelijk hoofd. Vooral in die dagen rustte het priesterlijk ambt op de schouders van slechts drie personen, Aäron en zijn beide zonen. Bovendien als type van de Christus had hij zich zo veel mogelijk van alle verontreiniging te onthouden. De mening, dat de priester zich niet mocht verontreinigen, door de begraving van zijn vrouw bij te wonen, is onjuist. In Ezech.24:16 wordt het als iets bijzonders voorgesteld, dat de profeet bij de dood van zijn vrouw niet mocht treuren..

2) Om zich te ontheiligen. Dit laatste verbiedt te vertalen: Hij zal zich niet verontreinigen over een overste, omdat ontheiligen de priesters volstrekt verboden was. Ontheiligen is toch nog iets anders dan ontreinigen. Door ontheiliging maakt men zich geheel onbekwaam tot het priesterschap. Door verontreiniging slechts tijdelijk. Daarom wordt in vs.5 en 6 ook volstrekt verboden, de gewoonte van de heidenen na te volgen, en wordt in vs.7 en 9 nader uiteengezet, wanneer de Priesters zich ontheiligden..

5. Zij zullen ook in die gevallen, waarin zij volgens vs.2 vv. aan het rouw bedrijven over een gestorvene uit hun familie mogen deelnemen, van alle onbetamelijke treurgewoonten zich onthouden, en alzo op hun hoofd geen kaalheid maken, aan het voorhoofd tussen de ogen (Deuteronomium. 14:1) en zullen de hoek van hun baard niet afscheren en in hun vlees zullen zij geen sneden snijden, geen inkervingen maken, zoals Ik dit (Leviticus. 19:27 vv.) reeds alle kinderen van Israël in het algemeen verboden heb, maar dit nu Mijn priesters zo strengmogelijk verbied.

6. Zij zullen integendeel hun God heilig zijn, en door mismaking van hun hoofd en lichaam in de dienst van een hartstochtelijke droefheid de naam van hun God zullen zij niet ontheiligen:

1) want zij offeren, in hetgeen zij op het altaar aansteken, de vuuroffers van de HEERE, de spijze van hun God; die met de liefelijke geur, welke zij verspreidt, hun God tot spijze is (Leviticus. 3:11,16), daarom zullen zij heilig zijn, opdat Hij uit heilige handen zulke gaven ontvangt.

1) Wanneer gezegd wordt: Zij zullen de naam van hun God niet ontheiligen en van de Hogepriester (vs.12): Hij zal niet uitgaan uit het Heiligdom, bevestigt dit, dat aan hen het rouwmisbaar verboden was; deze kon verhinderen hun ambt uit te oefenen..

7. Zij zullen, ook naar de eis van de heiligheid, waartoe zij geroepen zijn, geen vrouw nemen die een hoer, 1) zelfs wanneer zij van dat leven afstand heeft gedaan(zie "Jozua 6.25) of ontheiligde is, 2) nochein vrouw nemen, die van haar man verstoten, van hem gescheiden is, maar alleen een maagd of weduwe van onbevleete wandel en wel bij voorkeur een maagd uit Israëlitisch, of een weduwe uit priesterlijk (Ezech.14:22), want hij, de priester, is zijn God heilig (zie "Ex 28.1).

1) Een derde soort van heiligheid was in het huwelijk zelf gelegen, opdat het huis van de priester rein zou zijn en vrij van alle oneer. Heden ook beveelt God door de mond van Paulus, dat de herders zullen gekozen worden, die hun gezinnen wel regeren, wier vrouwen kuis en bedaard zijn en wier kinderen wel onder de tucht verkeren (1 Tim.3:2 Fil.1:6). Hiervan is onder de Wet sprake, opdat de Oversten van de Kerk niet wegens huiselijke schande ongeëerd en verworpen zouden zijn. Maar het meest heeft God het oog op het priesterschap van Christus, opdat aan de afbeelding ervan geen verachting zou kleven. Een verachte vrouw mocht nu door een man wel getrouwd worden, maar voor Gods aangezicht was zo'n huwelijk ongeoorloofd. Niets verbiedt gewone mensen een hoer te trouwen, maar wat aan het volk toegestaan werd, veroordeelt God in de Priester, opdat Hij hem van alle tekenen van eerloosheid verre hield. En deze reden wordt ook uitgedrukt, waar Hij wil, dat de priester zich heilig houdt, omdat Hij hem zichzelf heeft uitverkoren. Indien nu het volk hem niet eerbiedig behandelde, zou de gehele Godsverering in minachting komen. Daarom, opdat hun waardigheid hun behouden bleef, schrijft Hij hen voor, dat zij zich ijverig in acht moesten nemen, om zich niet aan geringachting bloot te stellen. Verder, opdat de eerbied voor hun heilig ambt hen des te meer op het hart zou worden gebonden, vermaant Hij hen, om het oog te hebben op het heil van het gehele volk. Ik, zegt Hij, ben de God, die U heilige. En met deze woorden wijst Hij erop, dat de genade van de aanneming, waardoor zij waren uitverkoren, in het priesterschap was gefundeerd..

2)Ontheiligde. Dit is niet een buiten echt geborene maar een verkrachtte, een gevallen jongedochter..

8. Daarom zult gij, het gehele huis van Israël, hem heiligen, door in uw oudsten of vorsten daarvoor te waken, dat hij niet door een bevleete echt zijn bediening ontheilige, omdat hij de spijze van uw God offert, hij steekt het vet van uw offers tot een vuuroffer voor de Heere uw God aan; hij zal om zijn heilige dienst, u heilig zijn, want Ik ben heilig; Ik ben de HEERE, die u heilige.

1)

1) Uitdrukkelijk wordt dit laatste erbij gevoegd, om daarmee te kennen te geven, dat in de priesters het heilige Wezen van God moest openbaar worden en vervolgens, dat het heiligen van het volk moest afstralen in het heiligen van de priesters..

9. Als nu de dochter van enige priester zal beginnen te hoereren 1) en zich aan overspel overgeeft, zij ontheiligt haar vader 2) en in hem zijn stand, met vuur zal zij verbrand worden, de daardoor gegeven ergernis moet dus door verzwaarde doodstraf (zie "Le 20.14) van hem en zijn stand weer verwijderd worden.

1) De zelfbeheersing en reinheid van zeden wordt ook tot de dochters uitgestrekt, en bij wijze van het nemen van een deel voor het geheel, wordt onder één soort de juiste tucht samengevat, opdat de kinderen zouden gewend worden aan ijver voor de deugd en aan eerbare en kuise zeden. Een zware straf wordt vastgesteld, indien de dochter van een priester zich aan hoererij schuldig maakte, omdat met de zonde van ontucht heiligschennis verbonden was. Verder, niet makkelijk ware het, het heiligdom van God te ontwijden. Indien nu de priester zo'n schandelijke daad in zijn dochter dulde, zou hij een weinig gestreng rechter zijn over dezelfde schulden bij hen, die buiten zijn huis stonden, ja zou hij niet vrij zijn in het straffen van een misdaad, indien hij niet bij zijn eigen gezin begon..

2) Zij is niet alleen een schandvlek voor haar kinderen, een onreine voor haar geheel geslacht, en een smet voor haar hoedanigheid, als zijnde de dochter van een priester, in wie men meerdere deugdzaamheid moest verwachten, maar ook kwetst zij haar vaders eer en achting, zij werpt een smaad op de heiligheid van hem, en zij loochent het goede voorbeeld en de deugdzaam opvoeding, die men veronderstelt, dat haar vader haar gegeven heeft; ja, zij stelt haar vader buiten staat om het priesterambt te bedienen..

10. En hij, die de Hogepriester 1) onder zijn broeders, de overige priesters, is, op wiens hoofd de zalfolie gegoten is, 2) zodat hij de gezalfde priester genaamd wordt (Leviticus. 4:3) en wiens hand men gevuld heeft, die op bijzonder plechtige wijze een volmacht ontving en in het ambt gesteld werd om die kleren aan te trekken (Exodus. 28:4 vv.) en die nu in deze kleren de gehele volkomen heiligheid van het priesterambt in zich vertegenwoordigt, zal bij rouwklacht in zijn familie niet alleen alles vermijden, wat in vs.5 reeds aan de gewone priesters is verboden, maar ook tot nog meerder onthouding van uitwendige rouwtekenen zijn hoofd niet ontbloten, niet met losgemaakt, om het hoofd zwierend haar, rondgaan (Leviticus. 10:6), noch zijn kleren 3) scheuren, ze niet voor aan de borst openrukken.

1) Betroffen de vorige wetten alleen de gewone priesters, de nu volgende tot vs.15 betreffen de Hogepriester, die zich nog strenger had te wachten voor iets, wat zijn ambt tot verontreiniging kon strekken..

2) Hieruit blijkt wel, dat de Hogepriester op buitengewone wijze met de heilige zalfolie overgoten was (zie Ex 29.22 en zie Le 8.7)

3) Deze zijn niet zijn ambtskleren, maar zijn gewone kleren. De ambtskleren mochten in geen geval worden gescheurd. Hier wordt hem ook verboden zijn gewone kleren te scheuren..

11. Hij zal ook niet bij dode lichamen komen, niet tot die lijken naderen om ze aan te raken, en rouwgebruiken bij hen in acht te nemen (Genesis 23:3): zelfs over zijn vader 1) en over zijn moeder zal hij zich nietverontreinigen, zelfs als de gestorvene zijn vader of zijn moeder is geweest, zal hij evenzo zich op generlei wijze met die lijken afgeven, opdat hij zich niet over hen verontreinigt.

1) Een gewoon priester mocht bij het lijk van zijn vader komen. De Hogepriester niet. Op de vraag, waarom dit verbod is gegeven, omdat een priester eerst Hogepriester werd na de dood van zijn vader, kan dit antwoord gegeven worden, dat soms, tijdens de laatste ziekte van de vader de oudste zoon tot Hogepriester gezalfd werd, of dat dit geschiedde ogenblikkelijk na de dood van zijn vader. Een Hogepriester ging in het Heilige der Heiligen was in het bijzonder de type van de grote Hogepriester, die volkomen heilig was. Duidelijk springt hier echter in het oog het verschil tussen de Levitische Hogepriester en de grote Hogepriester van het Nieuwe Verbond; die toch door de aanraking met de dood niet onheilig, niet onrein werd.

12. En uit het heiligdom, waar hij zich gewoonlijk zal ophouden (1 Samuel 1:9; 3:2) zal hij niet uitgaan, om zich aan zijn droefheid over te geven, of de begrafenis bij te wonen, dat hij het heiligdom van zijn God niet ontheilige, wanneer hij terugkeert van de dode en zijn begrafenis door de verontreiniging, waaraan hij zich dan bloot gesteld heeft; want de kroon 1) van zalfolie van zijn God is op hem: Ik ben de HEERE! en om Mijnentwil zal hij zo angstvallig voor ontheiliging zich wachten.

1) In het Hebreeuws *Nézér*. De LXX to *agion*. De Statenvertalers hebben dit met kroon vertaald. De LXX door de wijding. Dit laatste is juist, zie ook Numeri. 6:7. Omdat Hij door de heilige zalfolie gewijd was en daardoor het symbool van de Heilige Geest deelachtig was, daarom moest hij in alles een bijzondere heiligheid in acht nemen..

13. Hij zal ook in ieder geval een vrouw in haar maagdom nemen, zodat de bevelen aan de priesters in het algemeen (vs.7) gegeven, bij de Hogepriester nog meer beperkt worden.

14. Een weduwe, welke aan de gewone priesters vergund is, mag hij niet huwen, of nog veel minder een verstotene of ontheiligde hoer, al deze zal hij niet nemen; maar eenmaagd uit zijn volken zal hij zich tot een vrouw nemen. 1)

1) Van de Hogepriester wordt meer gevorderd; dat hij geen weduwe trouwt, of een andere vrouw, dan uit zijn eigen stam. En zeker, hoe meer in hem het beeld van Christus afstraalde, hoe groter en volmaakter zijn heiligheid moest zichtbaar worden..

Hier wordt gesproken van de Hogepriester, hem werd niet geboden, dat hij moest trouwen: wilde hij ongetrouwd blijven, dit was hem niet verboden: ook was hem geoorloofd, zolang hij geen Hogepriester was, met de weduwe van een priester te trouwen (Ezechiël. 44:22). De mindere priester stond vrij, een weduwe zich tot vrouw te nemen, en meer dan een vrouw te hebben, zo zij zich slechts onthielden van hoeren, ontheiligde en verstotene.

Door het huwelijk van een Hogepriester met een maagd, werd te kennen gegeven, dat de tegenbeeldige Hogepriester Christus op een geestelijke wijze niet zou verkeren bij de onreine en onheilige van hart, maar met reine en kuise gemoederen, zijnde om zo te spreken, geestelijke maagden, die de besmetting van deze tegenwoordige boze wereld aanvankelijk ontvlucht zouden zijn, dat Hij deze en niet de onreinen vruchtbaar maken en hen zijn geslacht zou noemen.

15. En hij zal door een huwelijk aan te gaan tegen de heiligheid van zijn stand, zijn nageslacht, zijn kinderen in zulk een echt verwekt, onder zijn volken niet ontheiligen: want Ik ben de HEERE, die hem heilige! hem de bijzondere heiligheid, welke hem heilig is, verleend heb en die zal hij daarom op generlei wijze bevleken.

16. Verder sprak de HEERE, Zijn onderwijs over de eisen aan de priester gesteld, voortzettende, tot Mozes, zeggende:

17. Spreek tot Aäron, zeggende: niemand uit uw nageslacht, naar hun geslachten, van uw nakomelingen in alle volgende geslachten, in wie een lichaamsgebrek¹⁾ zal zijn, zal naderen tot het altaar in de voorhof om de spijze van zijn God te offeren, de spijze van God, de offers Hem te brengen, maar zal van alle priesterlijke werkzaamheid voor altijd uitgesloten zijn.

1) Daar in de gesteldheid van het lichaam de geestelijke natuur van de mens en zijn bekwaamheid zich afspiegelt, zo kan de heiligheid van de priesters slechts zich vertonen in een gesteldheid van het lichaam, vrij van alle gebreken..

Hier worden van het altaar afgehouden die priesters, in wie enig lichaamsgebrek zichtbaar was. Ik zal geen diep onderzoek instellen naar de gebreken, welke Mozes hier vermeldt, omdat dezelfde regel hier geldt als bij de offeranden, welke niet mochten gebracht worden, tenzij zij ongeschonden waren. Want wat gebrekkig of geschonden was, verbiedt God, opdat de Israëlieten zouden weten, dat geen slachtoffer de zonde kon verzoenen, tenzij dat, waaraan de hoogste volkomenheid gevonden werd. Hetgeen van de priester terecht werd geëist, die geen Middelaar tussen God en de mens kon zijn, tenzij hij van alle gebrek zuiver was. Verder is in het oog te houden het overbrengen van de uiterlijke beelden op de geestelijke volmaaktheid, welke alleen in Christus was. Geen gebrek kon God verdragen bij de priesters. Daarom volgt daaruit, dat men iemand van hemelse reinheid had te verwachten, die God met de wereld zou verzoenen..

18. Want geen man, in wie een gebrek zal zijn, zal naderen, een dienstknecht van de Heere moet, ook wat zijn lichaam aangaat, zonder gebreken zijn, hij de gebrekkige, zij nu een blind man, of kreupel, of te kort, 1) of te lang inleden 2) (2 Samuel 21:20).

1) In het Hebreeuws charum. De LXX kolobrin, een verminkte neus. De Engelse vertaling heeft een platte neus. In verband met het Arabisch betekent het woord in de grondtekst iemand, die een vermindering heeft ondergaan. Dit kan plaats hebben, zowel wat neus als oren aangaat..

2) In het Hebreeuws Seroeà. iemand, wie de oren zijn afgesneden. De betekenis is eigenlijk iemand, van wie het ene lid langer is dan het andere..

19. Of een man, in wie een breuk van de voet, of een breuk van de hand zal zijn, been- of armbreuk;

20. Of die bultachtig, of dwergachtig zal zijn, of een vel, witte vlek op zijn oog zal hebben, of droge schurft of etterige schurft, of die gebroken zal zijn aan zijngeslachtsdeel, een lies- of andere breuk heeft. 1)

1) Een lichaamsgebrek is wel geen onreinheid in de eigenlijke zin, in zoverre dit een blijvend iets is, dat het organische leven van de mens niet verder stoort; maar het is toch een in het oog vallend teken van de menselijke onvolkomenheid, dat naar de grondoorzaak van alle menselijk gebrek, naar de abnormale betrekking van de gehele mensheid tot God heenwijst. Daarom maakt een dergelijk gebrek de mens ongeschikt voor het priesterambt, waarbij hij verschijnt als een, dit tot Jehova in de innigste betrekking staat..

Dat echter aan de andere kant uiterlijke welstand alleen een zinnebeeld van de innerlijke heiligheid en een voorbeeld van de reinheid van de onstraffelijke Hogepriester (Hebr.7:26) is, bewijst het laatste van de genoemde gebreken, dat toch voor het menselijk oog bedekt is..

Men behoort toe te zien, dat men toch niet in de afzonderlijke, hier vermelde lichaamsgebreken beelden of symbolen zie van afzonderlijk bepaalde zedelijke of geestelijke gebreken, zoals b.v. Theodoretus (bisschop van Cyrus, geb. 393 na Chr.), dit beproefd heeft..

21. Geen man uit het geslacht van Aäron, de priester, in Wie een dergelijk of ander gebrek¹⁾ is, zal toetreden tot het heiligdom, om de vuuroffers van de HEERE, die voor de Heere bestemd zijn, te offeren; een gebrek is in hem, hij zal niet toetreden, om de spijs van zijn God (vs.17) te offeren.

1) De Joden tellen honderd en veertig zulke gebreken op, welke zowel de Hogepriester als de gewone priesters onbekwaam maakten, om tot de heilige dienst te worden toegelaten. De voornaamste van deze zijn: in de ziel een zothed, dolheid en een onreine geest, alsmede de vallende ziekte. Aan het lichaam een te grote en wanschapene gestalte, zo het lichaam een reuzen- of dwergengestalte had. Aan het hoofd een kaalheid, een kromte en holte van de kruin, het voorhoofd of achterhoofd overhangende. Aan de ogen, gebreken van het haar, één wenkbrauw of meerdere wenkbrauwen, samengegroeid. Aan de oogleden, óf gebreken van haar, óf een al te grote overvloed van die, of verscheidenheid van kleur. Ogen, ongelijk van grootte, van plaats en van kleur. Een verward gezicht, wenking van de ogen. Ogen, vloeiende van water. Ogen, naar behoren, kleine en grote. Oren te klein en te groot, hangende, verschillende. Een al te gebochelde neus, te groot of te klein, neerhangend, omgebogen. Een boven- of onderuitstekende lip. Een mond, welke het speeksel niet inhoudt. Een al te lange of tussen de schouders al te ingedrukte hals. Een kromme, gebochelde en verrekte rug. Handen, het behoorlijke getal van de vingers niet hebbende, samengegroeide vingers, een ongemakkelijk gebruik van de rechterhand. Aan de voeten een ongelijkheid. Een gebrek van

vingers enz. Als de Apostel Christus (Hebr.7:26) onnozel noemt, dan betekent dit daar niet onschuldig, maar zonder enig gebrek..

22. De spijs van zijn God, de delen van de offers, welke voor de priesters zijn, van de allerheiligste dingen en van de heilige dingen, zowel van die van de eerste als van die van de tweede rang zal hij mogen eten. 1)

1) Wel laat Hij toe, dat zij van de offeranden zullen eten, omdat, wegens het hun aanklevend natuurlijk gebrek geen onreinheid hen van de heilige tafel afhoudt; slechts worden zij verboden te verschijnen voor het aangezicht van God als Middelaar, om Hem verzoening te doen. Maar hier wordt de onvolkomenheid van de wettische eredienst openbaar, omdat niets onder de mensen kan gevonden worden, hetgeen de waarheid geheel en al kan uitdrukken. Wanneer dus de zwakheid van de mensen verbonden zaken, eer en last, dwong te scheiden, daardoor werden de Israëlieten herinnerd, dat hun een ander Priester werd beloofd, aan wie, wat het getal van zijn deugden en volkomenheden betrof, niets zou ontbreken..

Voor de offeraandelen van de eerste rang bestond het bevel: 1. dat niemand dan die tot het geslacht van Aäron behoorde, ze mocht genieten; 2. dat het eten daarvan slechts aan de mannelijke leden geoorloofd was; 3. dat zij dit in de voorhof moesten doen. Wat de offeraandelen van de tweede rang aangaat, was bepaald: 1. dat alle leden van de priestergeslachten daarbij mochten worden toegelaten; 2. dat zij, die deze spijzen genoten, rein moesten zijn; 3. dat men ze op een reine plaats eten moest. Tot de laatste soort behoorden ook de beweegoffers, de eerstgeboren, tienden en dergelijke (zie Le 7.10)

23. Doch, ofschoon hij zo mag toegaan tot het heiligdom, zoals ieder ander uit Aärons geslacht, tot de voorhang, vóór de deur van de tent der samenkomst zal hij niet komen, om in het heilige een priesterlijk werk te doen, en tot het brandofferaltaar in de voorhof niet toetreden, om daar offers te brengen en te ontsteken, omdat een gebrek in hem en hij daardoor voor de priesterdienst ongeschikt is; opdat hij, wanneer hij het toch deed, Mijn heiligdommen, waarin slechts lichamelijk goed ontwikkelde mannen zullen dienen, niet ontheilige; want Ik ben de HEERE, die hen heilige, van wie de heiligheid van hun stand uitgaat en die nu ook bepalen moet wat daartoe gevorderd wordt. 1)

1) De eerste en meest voor de hand liggende eis van een volkomen priesterambt, dat middelaar zal zijn tussen de heilige God en het zondige volk, is de zondeloosheid van hen, die het bekleden. Maar het ware krachtige middelaarschap stelt ook aan hem, die het bekleedt, een dubbele eis: hij moet, om het volk bij Jehovah en Jehovah bij het volk te vertegenwoordigen, en in zijn persoon de bemiddeling tussen die beiden tot stand te brengen, in werkelijke gemeenschap zowel met het volk als met God staan; hij moet, om aan deze eis volkomen te beantwoorden, zowel iets goddelijks als iets menselijks bezitten. Aan beide eisen voldoet waarlijk slechts volkomen die hogepriester (Hebr.7:26 vv.), naar wiens komst en werkzaamheid de geschiedenis van het heil wijst, die godheid en mensheid persoonlijk in zich verenigde, aan het uitverkoren volk en door bemiddeling van dit (Genesis 12:3; 28:14), aan het gehele menselijke geslacht in de volheid van de tijd gegeven werd; door wie dan eindelijk ook, zoals Aärons zonen door natuurlijke geboorte uit Aäron tot het priesterambt kwamen,

door middel van geestelijke wedergeboort een kindschap, het algemene geestelijke en koninklijke priesterdom (1 Petr.2:5,9) werkelijk werd geopenbaard, waarvan de leden verlost zijn van de zonde en de goddelijke natuur deelachtig (2 Petr.1:4); terwijl Israël, (Exodus. 19:4-6), geroepen en bestemd was om de rechten van die eerstgeboorte te genieten (Numeri. 4:22). Omdat echter de instelling van dat priesterdom niet het begin en uitgangspunt maar alleen het doel en de vrucht van de gehele oudtestamentische heilsorde kon en moest zijn, en toch, om tot dit doel te komen, ook voor het uitverkoren volk van het Oude Verbond een omgang met God door middel van de priesters onmisbaar was; zo kon alleen, maar moest dan ook het toenmalige priesterdom een typische (afschaduwende) voorstelling van het toekomstige zijn; en aan de eisen daarvan: zondeloosheid en goddelijkheid, symbolisch-typisch (zinnebeeldig afschaduwend) beantwoorden. Niemand verkreeg het door wassing en zoenoffer, deze door kleding en zalving bij zijn aanstelling en wijding, (Exodus. 29) terwijl het vernieuwd werd bij iedere priesterlijke ambtsdaad door herhaalde wassing en het aandoen van de gezalfde ambtskleding (Exodus. 29:21). De verzoening door een offer, die bij de inwijding geschied was, moest niet alleen zo vaak als een priester zich van een zonde of onreinheid bewust werd, geschieden; maar ook eenmaal in het jaar, op de grote Verzoendag, Hfdts 16, tot delging van de onbekend gebleven zonden en onreinheden van de gehele priesterschaar, en wel vóór iedere andere priesterlijke handeling. Bovendien had de eis van de zondeloosheid een blijvende symbolische uitdrukking in de eis van lichamelijke zuiverheid en onbepaalde geschiktheid voor de werkelijke priesterdienst..

24. En Mozes sprak dit, alles wat hem in dit en de voorgaande hoofdstukken was bevolen, tot Aäron en tot zijn zonen, en tot al de kinderen van Israël, 1) daar het deels gene, deels deze aanging, een ieder overeenkomstig zijn eigenaardige betrekking tot de Godsregering.

1) Het volk moest toezien en ervoor zorg dragen, dat geen onbekwame priesters tot het ambt werden verkozen..

HOOFDSTUK 22.

DE HEILIGHOUDING VAN DE GEHEILIGDEN.

I. Vs.1-33. Van de heilige personen gaat de Heere nu over tot de heilige gaven, welke de kinderen van Israël Hem brengen, hoe deze heilig zullen worden gehouden, wel het eerst door de priesters, daar noch een onrein geworden priester ze mag aanraken en daarvan eten (vs.2-9), noch iemand anders, dan die tot het priesterlijk gezin behoort, tot het genot daarvan toegelaten wordt (vs.10-16); daarna door het volk zelf, dat het nu slechts offers moet brengen, die tot de ware soort behoren (vs.17-25), en over het algemeen in zijn offerdienst zich zeer gestreng moet houden aan Gods wil en gebod (vs.26-33).

1. Daarna sprak de HEERE 1) opnieuw, misschien wel op de volgende dag, tot Mozes, zeggende:

1) Hier spreekt Mozes over de toevallige omstandigheden, waardoor er een gebrek kon ontstaan, ofschoon de persoon van nature zuiver en ongeschonden was. Wie aan een natuurlijk gebrek leden, hun heeft de Heere het priesterlijk ambt verboden. Nu, indien een bijkomstig gebrek een priester heeft verontreinigd, beveelt Hij hem van zijn ambt afstand te doen, totdat hij gereinigd is. Vroeger beveelt hij hun, die onrein zijn, zich van het volk te scheiden, opdat niet anderen met besmetting zouden worden bezoedeld. Het schijnt daarom, dat aan de priesters iets overbodigs wordt voorgeschreven, wat al aan de anderen reeds is opgelegd. Maar, omdat soms de mensen, die in een of ander eeraamt zijn geplaatst, de genade van God misbruiken in een vrijbrief om te zondigen, opdat de priesterlijke waardigheid niet een dekmantel zou zijn, om de ondeugden te koesteren of te verontschuldigen, is het noodzakelijk, dat in het bijzonder een wet wordt uitgevaardigd, opdat de priesters geen privileges zouden voorwenden, dat zij onrein de offeranden mogen eten, die slechts aan de reine geoorloofd zijn te gebruiken. En opdat de heiligschennis des te meer afschrikwekkend zij, kondigt Hij de dood aan, indien iemand zijn onreinheden met de heiligheid van God vermengt. Want uit vrees voor straf moet men afschrikken en als het ware streng dwingen tot zijn plicht, hen, voor wie er overigens geen bezwaar zou zijn, de dienst van God gering te achten..

2. Spreek tot Aäron en tot zijn zonen, dat zij zich, in het algemeen vol heilige vrees zich verre houden van de heilige dingen van de kinderen van Israël, die zij Mij heiligen, afzonderen 1) van de gewijde gaven van de kinderen van Israël, die niet op het altaar komen, maar als heffen beweegoffer Mij gebracht worden, opdat zij de naam van Mijn heiligheid niet daardoor ontheiligen, dat zij deze zonder beraad als hun toekomstige beschouwen, en nu als met ongewijde of gewone dingen daarmee omgaan: Ik ben de HEERE!

2)

1) Een gelijk bevel wordt gegeven in hoofdstuk 7:20,21. Daar ten opzichte van de gehele gemeente, hier voor de priester. De bedoeling is, dat zij én de ergernissen hadden te weren en het misbruik van de heilige dingen tegen te gaan, én dat zij voor zichzelf hadden toe te zien, dat zij zich aan geen ontheiliging van de heilige dingen schuldig maakten. Het heilige niet als

het niet-heilige behandelen, dat is de eigenlijke betekenis van het woord. Onder heilige dingen hebben wij hier vooral te verstaan, dat, wat buiten de tabernakel of tempel werd gegeten, door het volk tot het Heiligdom des Heeren werd gebracht, in het bijzonder tot onderhoud van de priesters. Dit blijkt duidelijk uit de volgende verzen..

2) Hiermee wijst de Heere op Zijn onvervreembaar recht op die gave, maar ook tevens op de Heiligheid van zijn Persoon, die geen overtreding ongestraft kan laten..

3. Zeg tot hen, als een voor hen en hun nazaten geldige wet: elke man onder uw geslachten, die uit uw gehele geslacht tot de heilige dingen, die de kinderen van Israëlde HEERE heiligen, om een gave van de (vs.2) beschreven soort tot spijs te bereiden, of zelf daarvan te eten, naderen zal, als zijn onreinigheid op hem is; als hij zich in een staat van levitische onreinheid bevindt, deze mens zal van voor Mijn aangezicht uitgeroeid worden, opdat hij niet meer voor Mij sta, om Mij te dienen, Ik ben deHEERE, die als een heilig God ook heilige en reine dienstknechten verlang!

4. Niemand dus van het zaad van Aäron, die een voortdurende onreinheid met zich omdraagt, daarin dat hij melaats is (Leviticus. 13:45 vv.), of een vloed heeft (Leviticus. 15:2 vv.), zal van die heilige dingen eten, totdat hij rein is; totdat zijn ziekte geweken is en hij zich nu aan de voorgeschreven reinigingswetten kan onderwerpen; bovendien die van de priesters ook maar door een voorbijgaande onreinheid aangetast is, daarin dat hij iets aanroert, dat onrein is door aanraking van een dood lichaam en daardoor zelf onrein wordt (Numeri. 19:22), of iemand, wie het zaad van de bijligging, hetzij onwillekeurig in de slaap of willekeurig door geslachtsgemeenschap (Leviticus. 15:16,18) ontgaat.

5. Of zo wie aangeroeerd zal hebben enig kruipend gedierte, waarvan hij onrein is, welks aanraking hem (Leviticus. 11:19 vv.) onrein maakt, of een mens, waarvan hij onrein is, naar in betrekking tot al zijn onreinheid, duseen van wie het zaad afvloeit, een melaatse en andere mensen, wier aanraking naar de wet onrein maakt.

6. De mens, de priester, die dat aangeroeerd zal hebben, zal onrein zijn tot aan de avond, en hij zal in de loop van die dag van die heilige dingen niet eten, 1) zoals hij dan ook gedurende deze tijd niet tot het heiligdom naderen en priesterlijk werk verrichten mag; maar een zodanige zal vooraf, eer hij weer met heilige dingen omgaat, Zijn vlees met water baden.

1) Men ziet hier, dat dit de priesters verplichtte, om zorgvuldig hun reinheid te bewaren, en een afschrik te hebben van alles, hetgeen hen kon verontreinigen. De heilige dingen verstrekten hun tot leeftocht, en van hun spijsen mochten zij daarom niet eten, dan konden ze niet bestaan. Hoe meer vertroosting en ere wij door onze verontreiniging te verliezen hebben, hoe zorgvuldiger wij behoorden te zijn, om onze reinheid te bewaren. 2. Dat dit het volk eerbied inboezemde voor de heilige dingen als zij zagen, dat Gods wet de priesters zelf, zolang zij onrein waren, van die dingen terughield. Hij is zonder twijfel een God van volmaakte reinheid en zuiverheid, die niet genaderd mag worden en van de spijsen van Zijn tafel niet gegeten wil hebben, als waren het zelfs Zijn eerste ambtenaars en eigen

huisbedienden, indien zij zich niet van alle besmetting onthouden, of zich daarvan gereinigd hebben of straffen van de hoogste ongenade..

7. Als de zon ondergegaan zal zijn, dan met het einde van de dag zal hij rein zijn (zie "Le 11.25" en zie "Le 11.40) en daarna zal hij zoals in het algemeen tot het heiligdom naderen; also ook van die heilige dingen, van de offergaven eten; want dat is zijn hem door de Heere aangewezen spijs, waarvan hij zich maar zolang onthouden zal, als de tijd van de onreinheid hem dit gebiedt.

8. a) Het dode aas en het door wilde dieren verscheurde zal hij, de priester, niet eten; daar dergelijke spijzen reeds de gewone Israëliet verboden zijn (Leviticus. 17:15 vv.), om daarmee onrein te worden, hetgeen hij als een aan zijn God gewijde nog veel zorgvuldiger te vermijden heeft dan de man uit het volk. Ik ben de HEERE!

a)Ezech.44:31

9. Zij zullen dan Mijn hun vroeger gegeven bevel onderhouden, opdat zij door overtreding daarvan geen zonde daarover dragen, en daarin tot straf sterven, als zij die plaats, het heilige ontheilgd zouden hebben, door haar, in weerwil van hun onreinheid te betreden (vs.3). Ik ben de HEERE, die hen heilige! hun om hun betrekking tot Mij meer heiligheid gegeven heb dan aan het overige volk; deze zullen zij dan nauwkeurig in acht nemen en niet verwerpen.

10. Ook zal geen vreemde, die niet geheel in een priesterlijke familie is opgenomen, het heilige eten, dat aan de priesters en de leden van hun geslacht tot levensonderhoud is gegeven, een bijwoner van de priester, een huisgenoot, en een dagloner zullen het heilige niet eten, 1) want zij behoren niet tot zijn familie, al staan zij dan tot hem in nadere betrekking (Exodus. 12:45).

1) Ook dit erbij te voegen was noodzakelijk, opdat de majesteit van de heilige dingen niet verdonkerd werd. Want, indien het allen, zonder onderscheid, werd toegestaan, het heilige brood te eten en de andere offeranden, zou het volk er terstond toe geleid zijn, het in niets te onderscheiden van de gewone spijs. Zo aan de gierigheid van de priesters geen weerstand werd geboden, zou een schandelijke handel zijn ontstaan, omdat zij de spijzen te koop hadden aangeboden, en zou het huis van de priester als het ware een plaats zijn geweest, waar lekkernijen te koop waren. Dat Hij nu verder verbiedt, de spijs, tot offerande aangeboden, te eten, was niet zo zeer om hen, als wel om de priesters, die overigens uit de offeranden een overvloedige winst zouden maken, of door ze aan hun gastvrienden aan te bieden, niet zouden aarzelen de dienst van God in minachting te brengen. Daarom verbiedt de wet, dat noch een bijwoner, noch een huurling mede mocht eten; slechts aan de inheemse, en aan wie in de familie was ingezet, stond zij toe mede te eten. Zelfs ook de dochters van de priester, welke in een andere stam zijn ingetrouwd, stempelt zij tot vreemdelingen. Hoofdsom is nu, dat, wat ook met de dienst van God samenhangt, haar eerbied moet bewaren, wat niet kan geschieden, tenzij, wat in de tempel geofferd wordt, wordt onderscheiden van de gewone spijs..

11. Wanneer dan nog de priester een ziel, een mens, met zijn geld zal gekocht hebben, die, zulk een gekochte en nu voortaan tot het gezin behorende slaaf, zal daarvan eten; en de ingeborene van zijn huis (Genesis 14:14) die zullen van zijn spijs het heilige (vs.10) eten, want zij zijn door de besnijdenis geheel in Israëls gemeenschap als volk opgenomen (Genesis 17:12), en reeds daardoor dat zij met die van het paaslam eten, aangewezen als behorende in alles tot het gezin.

12. Maar als de dochter van de priester een vreemde man, een die geen priester is, zal toebehoren en daardoor uit de priesterlijke familie uittreedt, zij zal van het hefoffer van de heilige dingen, van de heilige offergaven, die de Heere tot een hefoffer gegeven en door Hem aan de priesters tot hun onderhoud afgestaan worden, niet eten.

13. Doch als de dochter van de priester een weduwe of door haar man verstotene zal zijn (Deuteronomium. 24:1-4), en geen zaad hebben, en als kinderloze weduwe of verstotene tot haars vadershuis (Genesis 38:11) als in haar jeugd zal teruggekeerd zijn, zo zal zij van de spijs van haar vader eten, daar zij nu weer zo goed een lid van zijn gezin is als vroeger, toen zij nog maagd was. Maar geen vreemde, die geen priester is, zal daarvan eten; heeft zij dus kinderen, dan maakt zij daarmee na de dood van haar man of na de scheiding van hem een eigen gezin uit en mag dus van de spijs van de vader niet eten.

14. En wanneer iemand, zonder tot het gezin van een priester te behoren, het heilige door dwaling 1) zal gegeten hebben, zo zal hij als een, die zich aan het heilige vergrepen heeft, (Leviticus. 5:16) nietalleen wat hij zo onrechtvaardig gegeten heeft, vergoeden, maar ook als boete een vijfde deel van de waarde daarboven toedoen, en zal het de priester met het vijfde deel te vergoeden heilige weergeven. 2)

1) Door dwaling, d.i. zonder dat hij het weet, of uit onwetendheid en onbedachtzaamheid..

2) De vraag kan oprijzen, waarom God beveelt, dat aan de priester moest vergoed worden, indien iemand van de offerspijs had gegeten. Want veeleer waren zij straf waardig, dan loon, die hadden toegestaan, dat de heilige zaken door het gebruik zonder onderscheid in minachting kwamen. Maar hier wordt hun dwaling gestraft, die het wettelijk gedeelte voor de priester niet hadden bewaard. Het deel was, zoals wij zullen zien, van Godswege afgedeeld, hetgeen zij moesten weggelaten, voordat zij iets van het offerdier proefden. Hun dus, die onbedachtzaamheid waren gevallen, beveelt God hun misdrijf te verzoenen, door aan de priester evenveel te geven en een vijfde erbij te voegen. En dat hierom, opdat niet, indien de offerspijs van God tot algemeen gebruik werd prijsgegeven, de godsdienst werd ontheiligd..

15. Zo'n boete en vergoeding zal geschieden, zo zullen zij, het volk, niet ontheiligen de heilige dingen van de kinderen van Israël, die zij de HEERE zullen gegeven hebben, die zij verplicht zijn aan Hem ten behoeve van Zijn priesters af te staan;

16. En 1) hun doen dragen de ongerechtigheid van de schuld, als zij hun heilige dingen, van de alleen de priesters toekomende heilige offergaven zouden eten; want Ik ben de HEERE, die hen, de priesters, heilige. 2)

1) En. Beter is de vertaling met: Maar, want dit vers vormt met het vorige een tegenstelling. Ook de Franse vertaling vertaalt door Maar. Anderen vertalen met opdat..

2) Gedurig herinnert de Heere eraan, dat Hij het is, die de priesters heeft geheiligd, afgezonderd tot hun heilig ambt, en dat Hij daarom, ook niet in enig ding, vermenging tussen het heilige en het onheilige dulden mag en kan..

17. Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

Duidelijker leert Hij nu en meer uitgebreid vervolgt Hij, wat Hij eerder enigszins heeft verordend, dat het onrecht was, God een verminkt of kreupel dier te offeren, of een, waaraan het een of ander gebrek was. Verder vermaant die uitwendige ongeschiktheid het oude volk, dat het verkeerd is, God half te dienen, omdat een dubbelzinnig hart verafschuwd wordt. Tegelijk werd door dit symbool de volmaakte zuiverheid van de offerande aangetoond, waardoor God eindelijk verzoend moest worden. Wij weten, hoeveel vrijheid de wereld zich gunt ten opzichte van de dienst van God. Want, ofschoon zij gemakkelijk verachtelijke kleinigheden, als ware zij slechts een knaap, opdringt, weet zij zichzelf gemakkelijk ervan te ontslaan. Hierdoor komt het, dat zij een beloning toekent aan, wie weet wat, lage dingen, en juicht over de spotternijen jegens God, alsof zij Hem aan zich hadden geboeid..

Met vs.17 gaat de Heere over van de plichten van de priesters tot die van het volk, wat het heilig houden van de offers aangaat.

18. Spreek tot Aäron en tot zijn zonen, als die de ware gesteldheid van de gebrachte offers moeten onderzoeken, en tot al de kinderen van Israël, die de offers naar het heiligdom brengen, en zeg tot hen: zo wie uit het huis van Israël en uit de vreemdelingen in Israël is (zie "Le 17.9), die zijn offerande zal offeren om aan een godsdienstige behoefte te voldoen, naar al hun geloften, het geschiede naar een vroeger door hem gedane gelofte (zie "Le 3.2), en naar hun gelofte of vrijwillige neiging daartoe, of naar al hun vrijwillige offeren, die zij de HEERE ten brandoffer zullen offeren.

19. Het zal, wanneer het ook gebracht wordt, zoals de betekenis van een brandoffer dit ook vordert (Leviticus. 1:3), altijd naar uw welgevallen zijn, 1) daar gij Mij vertegenwoordigt, een volkomen mannetje zonder gebrek, van de runderen, van de lammeren of van de geiten.

1) In het Hebreeuws Lirdsonekem. De LXX dekta umin. De Zeventigen hebben het dus opgevat in de zin van, het zij voor U welgevallig. Deze zin heeft het ook. Het wil niet zeggen, dat de Israëlieten naar eigen willekeur mochten te werk gaan, maar de betekenis is deze, dat die offerande zo de Heere welgevallig was, dat de vrucht ervan door hen werd genoten. Het zij voor U tot een welgevallen is dan ook een juistere vertaling..

20. Gij zult daarentegen niet offeren iets, waarin een gebrek is, 1) dat kreupel is of blind, enz. (vs.22-24 Deuteronomium. 5:21); want het zou niet aangenaam zijn voor u, 2) het zou Gods welgevallen niet verwerven; de in zo'n gebrekkig offer zichuitsprekende gemoedsstemming zou juist het tegendeel uitwerken (Deuteronomium. 17:1).

1) Alle offers, welke de Schrift instelt en goedkeurt, zijn eigenlijk zelfoffers. God wil niet de runderen en de schapen, maar in de runderen en schapen het hart..

Vanwege de bestemming van het offerdier tot zoenmiddel mag het niet aan zich dragen, wat het juist voor de offeraar verzoenen moet. Bij de mens zijn het nu wel zedelijke zwakheden, gebreken en ellenden, die verzoend moeten worden, terwijl het dier als niet voor toerekening vatbaar, geen zedelijke, maar alleen lichamelijke gebreken hebben kan; maar wat op 't gebied van 't zedelijk leven van de geest de zonde is, dat zijn op het gebied van het fysieke natuurleven lichamelijke krankheden en ellenden..

De bepaling van lichamelijke volmaaktheid heeft zijn natuurlijke grond daarin, dat deels de liefde zich in de gave moet uitspreken, de liefde, die het schoonste en beste weggeeft, die alleen een vlekkeloze en volmaakte gave is en God, de Heilige en Volkomen waardig offer zijn kan. Maar evenzeer sluit zij de zedelijke eis mede in, dat-in zoverre lichaamskwalen typen zijn van zedelijke gebreken-de mens slechts als zonder gebrek en van zedelijke vlekken vrij zich God, de Heilige overgeven en met Hem in levensgemeenschap treden kan..

2) Deze woorden bevestigen, wat we aantekenden bij vs.19, omdat in de grondtekst hetzelfde woord, wat de grondvorm aangaat, gebruikt wordt..

21. En als iemand een dankoffer 1) de HEERE zal offeren, uitzonderende van de runderen of van de schapen een bijzondere gelofte of een vrijwillig offer, zonder bijzondere aanleiding, alleen als vrucht van bijzondereaandrang, het zal, zoals het brandoffer (vs.19), volkomen zijn, opdat het aangenaam zij; al is het dan geen mannetje, tenminste geen gebrek zal daarin zijn.
2)

1) Ook: zie Le 3.1.

2) Omdat de offeranden zinnebeelden waren, niet alleen van de Messias, maar ook van de gelovigen en van hun plichten, zo toonde de hoedanigheid van de offerande: 1e. Dat de Middelaar van God en de mensen heilig, onnozel en onbesmet moest wezen. 2e. Dat de gelovigen zichzelf als levende, heilige en God welbehagelijke offeranden aan de Heere moesten opofferen. 3e. Dat hun plichten ook rein en heilig moesten wezen (Jacobus 1:10)..

22. Het blinde, of gebroekene, b.v. lamme (Deuteronomium. 15:21), of verlamde aan een of ander lid, of wratte, met etterende zweren, of droge schurft, of etterige schurft hebbende (Leviticus. 21:18-20), deze zult gij de HEERE niet offeren, en daarvan zult gij de HEERE geen vuuroffer, het zij een gelofte, of een vrijwillig offer, op het altaar geven.

23. Doch een os, of klein vee, te lang of te verkrompen in leden, die zult gij tot een vrijwillig offer bereiden. 1) Ik vorder bij zulke offers geen onbepaalde vrijheid van alle gebrek, doch tot een gelofte-offerande zou het niet aangenaam zijn; al wie eenmaal een gelofte heeft gedaan, zal later daarvan niets terugnemen en zich niet met een minder offer behelpen.

1) Hier wordt een uitzondering gesteld, ten opzichte van de vrijwillige offers. Want in dit geval verbiedt God niet een dier, te lang of te verkrompen in leden, te offeren. En zeker, wanneer iemand, noch door enige gelofte, noch door enige noodzakelijkheid verbonden was, moest zijn vrijheid groter zijn. Echter is het ervoor te houden, dat geen slachtoffer door God kon goedgekeurd worden, dat aan enig zichtbaar gebrek leed..

De Rabbijnen verstaan hier onder, een vrijwillige gift aan de priester van de Heere. Andere uitleggers vertalen, alsof er stond: Doch, wanneer gij een os, of klein vee, te lang of te verkrompen in leden, tot een vrijwillig offer, of tot een gelofteoffer zou bereiden, het zou niet aangenaam zijn. Zo vertaalt o.a. Outram, De Sacrif. Lib. I. Cap. 9..

24. Het gedrukte, of gestotene, of gescheurde, of gesnedene zult gij de HEERE niet offeren; dus geen dier, dat op een van de vier gebruikelijke wijzen door kwetsing, ofverplettering, of afdraaiing, of uitsnijding van de zaadballen is ontmand geworden, dat zult gij in uw land niet doen. 1)

1) Dit laatste ziet niet op het niet offeren van het gedrukte enz., maar hierdoor wordt het ontmannen van de dieren verboden, omdat het, evenals het doen voortbrengen van bastaardsoorten, een ingrijpen was in de Scheppingswereld van God..

25. Gij zult ook uit de hand van de vreemde, 1) van al deze dingen, van al deze in vs.22-24 als gebrekkig aangeduide dieren, uw God geen spijs offeren; want hun, van deze dieren, verdorvenheid is in hen; in deze is gebrek, daarom zijn zij geen spijsoffer voor de Heere, zij zouden niet aangenaam zijn voor u, u Mijn welbehagen niet aanbrengen.

1) Hier verbiedt God, dat zodanige offeranden, zelfs van vreemden gekocht, Hem werden geofferd, ofschoon de Joden een andere zin eraan hechten, dat ook niet van bijwoners de offerande mocht aangenomen worden, welke door de eigen zonen van de Kerk niet mocht worden gebracht. Maar, omdat de wet de onreine volken geheel van de heilige offeranden uitsluit, moest er wel een oplossing voor deze zwaarigheid uitgedacht worden. Zij willen alzo, dat hier, vreemdelingen, genoemd werden, die de Noachitische geboden onderhielden, nl. die God vreesden, zich niet met ontucht besmetten, zich onthielden van het vergieten van het bloed van mensen en van het verstikte, en de afgoden niet aanbaden, maar het verband van de zin is hiermee in strijd, omdat aan het einde Mozes voorschrijft, dat de offerande van deze soort voor de Joden zelf niet aangenaam zou zijn, wat niet paste, indien de volkeren zelf offerden. Mij schijnt dus het een bevestiging te zijn van een vroeger bevel gesteld, om alle mogelijke uitzonderingen af te snijden (per modum occupationis). Want een offerande kon duldbaar schijnen, indien zij een dier, ofschoon verminkt, met geld hadden gekocht. Maar God kondigt hen aan, dat, indien het niet geoorloofd was, uit de eigen stallen uit te leiden, het evenmin kon goedgekeurd worden, indien het door geld was aangeschaft, omdat een gebrek altijd mishaagde.

En opdat het verbod des te klemmender zou zijn, noemt Hij weer de offerande, de spijs van God. Niet, omdat God, die de Bron van leven is, behoefte heeft aan spijs, of, omdat Hij bederfelijk vlees eet, omdat Hij de eeuwige Geest is, maar opdat de mens zich met des te

meer ijver erop zou toelagen, de heilige zaken naar eis te behandelen, wanneer zij op algemene wijze tot God naderden. Indien niemand aan een aards vorst slecht of bedorven vlees zou durven voorzetten, dan was het nog minder te dulden, dat de tafel van God met enig gebrek werd bezoedeld..

Letterlijk vertaald luid dit vers aldus: Ook zult gij niet van de hand van een vreemdeling offeren de spijs van uw God van al deze; want hun verderf is in hen, in hen is gebrek, zij zouden niet aangenaam zijn voor u. Hierin vinden andere uitleggers de betekenis, dat de Israëlieten tot hun offer het daartoe benodigde dier niet van een vreemdeling kopen mochten, maar alleen zelf aangekweekte of van een volksgenoot gekochte dieren mochten gebruiken; andere dieren moesten gelijk worden gesteld met de gebrekkige en verdorvene en konden hun Gods welgevallen niet doen verwerven. Deze verklaring is op zichzelf zeer juist; want daar alle offers eigenlijk offers van zichzelf zijn (zie Le 22.20) is de eerste en voor de hand liggende voorwaarde van een God welgevallig offer deze: dat hetgeen geofferd wordt eigendom is en wel rechtmatig, door eigen arbeid en moeite verkregen eigendom van de offeraar, waarvoor hij een deel van zijn leven heeft afgestaan om het te verkrijgen; dat dien ten gevolge tot hem staat in de innigste betrekking en dus hem kan vertegenwoordigen. Op grond hiervan mocht als altaaroffer niet gelden zowel het eetbare wild, als de zonder bijzondere kweeking de mens als in de hand groeiende boomvrucht; maar ook niet met gekocht vee, door vreemdelingen aangekweekt zou Israël zichzelf en de vruchten van zijn aardse werkzaamheid de Heere aanbieden! Wel levert de latere geschiedenis meerdere voorbeelden op dat Israël zijn God offerde wat vreemde koningen aan het volk hadden gegeven (Ezra 6:9; 7:17 vv. 1 Makk. 10:39; 2 Makk. 3:3; 9:16, maar dit was slechts uit door de bestaande behoefte voortgevloeide noodzakelijkheid. Hoe vast men ook toen overtuigd was van de verplichting, dat Israël zelf de kosten van zijn Godsverering moest dragen, toont Nehemiah. 10:32 vv. duidelijk aan. Wat nu de in dit vers en eerder (Leviticus. 3:11,16; 21:6,8) gebruikte uitdrukking: "brood of spijs van God," (ter aanduiding van de offers) aangaat, verklaart Luther aldus: "de offers werden immers door vuur verteerd ter ere van God." Wij hebben intussen niet nodig te vrezen dat wij ze werkelijk als een spijs van God aanmerken. Het spreekt wel vanzelf, dat het bij de God van Israël niet gaat om vlees en brood en dergelijke dingen, welke Hem als spijs worden aangeboden (Psalm. 50:12 vv.), maar in hetgeen zij betekenen, zijn zij voor Hem een geestelijke spijs (zie Le 2.3)

Andere uitleggers, zoals Henry, Keil e.a. menen, dat hier verboden wordt, dat ook de vreemdelingen geen gebrekkige dieren mochten offeren, en niet, dat de Israëlieten ze ook van hen niet mochten kopen. Hiertegen strijdt, zoals Calvijn reeds opmerkt, het laatste gedeelte van vs.25

26. Verder sprak de HEERE, met betrekking tot de ware gesteldheid van het offer een andere opmerking, en wel over de ouderdom van de daartoe bruikbare dieren meedelende, tot Mozes, zeggende:

27. Wanneer een os, of lam, of geit zal geboren zijn, en men eraan denkt, om dit jonge stuk vee tot een offer te nemen, zo zal die vooraf zoals een eerstgeborene, die men aan Mij toewijden zal (Exodus. 22:30), zevendagen onder zijn moeder zijn; 1) daarna, eerst van de

achtste dag en daarover, wanneer die nog ouder dan 8 dagen geworden is, zal hij aangenaam zijn tot offerande van het vuuroffer voor de HEERE; minder dan 8 dagen oud heeft het dier nog geen vol zelfstandig leven en kan daarom voor dit heilig doel niet gebruikt worden.

1) Het jonge rund en het klein vee moest zeven dagen bij de moeder zijn, en mocht eerst vanaf de achtste dag en later geofferd worden, zoals in Exodus. 22:29, ook met betrekking tot de eerstgeborene is voorgeschreven. De grond is deze, dat het jonge dier binnen de eerste weken nog niet rijp is voor het zelfstandige leven. Deze rijpheid verkrijgt het eerst na afloop van een week, die door de Schepping geheiligde tijdsruimte..

Evenmin als een kind vóór de 8ste dag mocht besneden, evenmin mocht het jong van een rund, of een lam vóór de achtste dag geofferd worden. Tussen die beide bestaat een onafwijsbaar verband..

28. Gij zult ook een os, of kleinvee, rund of schaap, hem, het oude dier, en zijn jong, op één dag als offer, niet slachten 1) zoals gij dan ook in het algemeen grote zachtheid tegenover de natuur van de dieren aan de dag leggen en voor de instandhouding van de door God verordende betrekking tussen het dier en zijn jongen zorgen zult (Deuteronomium. 22:6 vv. zie "Ex 23.19).

1) God heeft gewild, dat de beoefening van de godsvrucht niet vreemd zou zijn aan menselijke plicht. En daarop heeft het bevel betrekking, dat het altaar van God geen pijnbank mocht zijn..

29. En als gij een loffer voor de HEERE zult slachten, tot dank voor een reeds ontvangen weldaad (zie "Le 3.2), naar uw wil 1) zult gij het slachten, gij zult het zo doen, dat gij daardoor in Mijn welgevallen delen kunt.

1) Naar uw wil. Ook hier weer, zodat het u te wille zij, of, dat het u ten goede komt..

30. Het vlees van een dergelijk dankoffer, zoals Ik reeds (Leviticus. 7:15) gezegd en (Leviticus. 19:5 vv.) herhaald heb, zal, nog op dezelfde dag, als offermaaltijd, gegeten worden; gij zult daarvan niet overlaten tot op de morgen: Ik ben de HEERE! die u niet tevergeefs meegedeeld heb al die voorschriften, hoe men Mij dienen zal.

31. Daarom zult gij Mijn geboden houden, en die doen, Ik ben de HEERE uw God, die het wel aan u verdiend heb, dat gij in alles Mijn wil volbrengt en niet naar uw goedvinden wandelt.

32. En gij zult Mijn heilige naam niet door ongehoorzaamheid ontheiligen, opdat Ik in het midden van de kinderen van Israël geheiligd word: Ik ben de HEERE, die u heilige!

33. Die u uit Egypte gevoerd heb, opdat Ik U tot een God zij, Ik ben de HEERE!

HOOFDSTUK 23.

VASTSTELLING VAN DE VOORNAAMSTE FEESTEN.

I. Vs.1-24:9. Verder heeft Israël ook zijn heilige tijden, hem door de Heere gegeven, des te meer te heiligen, daar het dingen zijn, waarop Hij Zijn volk doet naderen tot in Zijn aanwezigheid, om Zijn gaven te ontvangen en van Hem Zijn zegen deelachtig te worden. Deze tijden worden nu afzonderlijk opgenoemd, verklaard zowel in hun maatschappelijke als in hun godsdienstige betekenis en naar de wijze van hun viering meer omschreven, zonder dat hier nu een eigenlijke feestalmanak volgt; deze kalender zal eerst worden gegeven, als Israël op het punt staat het Joodse land binnen te trekken (Numeri. 28 en 29).

1. Daarna sprak de HEERE opnieuw tot Mozes, 1) zeggende:

1) Dit hoofdstuk bevat geen "Feestkalender," geen korte samenvatting van de tot hiertoe verstrooid gegeven bestemmingen over de feestdagen van Israël, maar slechts een overzicht van die feestdagen en feesttijden van het jaar, waarop heilige verzamelingen zouden plaats vinden..

2. Spreek 1) tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: de gezette hoogtijden van de HEERE, 2) de volgens een bepaalde orde terugkerende, de Heere geheiligde dagen en tijden, welke gij uitroepen 3) zult, zullen heilige samenroepingen zijn; die gij als heilige verzamelingen, wanneer de Heere met u en gij met de Heere samenkomt, door blazen met de bazuin (Numeri. 10:10), openlijk zult uitroepen, deze zijn Mijn gezette hoogtijden.

1) Terwijl naar onze berekening op 12 en 13 Nisan de geboden in hoofdstuk 11-22 worden gegeven, is nu met de 14de van deze maand het tweede Paasfeest aangebroken en geeft de Heere waarschijnlijk op deze dag de in dit hoofdstuk voorkomende voorschriften over de feesten van Zijn volk. De ordening van die feesten gaat uit van de Sabbat, als de dag die Israël de Heere zijn God zal heiligen, daar Hij reeds bij de schepping van de wereld deze dag door Zijn rust gezegend en geheilgd heeft. Terwijl het volk daardoor die God belijdt, die door het woord van Zijn almacht in zes dagen hemel en aarde heeft geschapen, stelt het zich, wat zijn godsdienstige kennis aangaat, scherp en beslist tegenover alle andere volken, die òf God en de natuur vereenzelvigen, òf naast de eeuwige God de eeuwige wereldstof plaatsen. Daarom is de Sabbat voor Israël tegelijk een teken van het Verbond (Exodus. 31:12 vv.), en wel een teken van het Verbond, wat de natuur aangaat, zoals de besnijdenis (Genesis 17:10 vv.) een teken van het Verbond is wat de genade betreft; het bezit in de Sabbat een goddelijk onderpand, dat bij dit volk, als erkennende en belijdende de Schepper en Gebieder van de wereld, het menselijk leven in werken en rusten zich naar het oorspronkelijke beeld van het goddelijk leven vormen zal..

2) Hoogtijden van de Heere. Alzo werden deze dagen genoemd, omdat zij bestemd waren, om dagen van de Heere te zijn, die Hem geheilgd en gewijd werden. De naam hoogtijd is beter dan die van feestdag, omdat ook de Verzoending eronder begrepen wordt en deze in de

eigenlijke zin van het woord geen feesttijd kan worden genoemd. In Numeri. 28:2 en 29:39 worden onder de hoogtijden ook begrepen de tijden van het dagelijks morgen- en avondoffer..

3) Dit uitroepen moest geschieden door de priesters en wel door middel van zilveren trompetten, welke op bevel van de Heere (Numeri. 8:2) moesten gemaakt worden..

3. a) Zes dagen zal men het werk doen (Ex.20:9; 23:12; 31:15), maar op de zevende dag is de Sabbat van de rust, de dag van volkomen rust en bepaalde onthouding van alle arbeid, een heilige samenroeping tot het heiligdom om daar te aanbidden (Ezech.46:3), geen werk, niet eens een huiselijk werk (zie "Ex 21.15), zult gij op deze dag doen: het is de Sabbat van de HEERE, en zal als zo'n Sabbatdag door u worden gehouden in al uw woningen, wanneer gij in het land Kanaän komt en daar niet meer tot het heiligdom naderen kunt.

a) Deuteronomium. 5:13 Luk.13:14

Bij de negatieve zijde van de sabbatviering, het nalaten van elke arbeid, welke in de vorige plaatsen, waar reeds over de Sabbat gesproken werd (Ex.16:23 vv.; 20:8 vv.; 23:12 vv.; 31:12 vv.; 34:21; 35:2 vv.) bepaald genoemd is, komt hier nu ook de positieve zijde, de verzameling tot Godsverering; maar deze wordt dadelijk weer op de achtergrond gesteld, daar in Kanaän het bezoeken van het enige heiligdom, dat men daar had, slechts voor een zeer klein deel van het volk mogelijk was, waarom dan ook de profeten bij hun aandringen op sabbatsheiliging zich bepalen tot het verbieden van hetgeen men op de sabbat niet doen mocht. Jesaja 56:2; 58:13 vv. Jer.17:21). Echter was in de wenk over de godsdienstige bestemming van de sabbat de kiem gelegd tot verdere ontwikkeling van het sabbatsgebod, welk gebod dan ook in de loop der tijden al meer en meer ontwikkeld is en alzo de tijd van het Nieuwe Verbond, wanneer de positieve zijde weer op de voorgrond treedt, voorbereid heeft. Reeds zeer vroeg zullen er op de sabbat samenkomsten tot het horen en overdenken van Gods Woord hebben plaatsgevonden, vooral in de profetenscholen (2 Koningen. 4:23); daaruit ontstonden dan ook de synagogen (Luther: scholen), zoals wij deze ten tijde van Jezus en de Apostelen niet maar in iedere stad van Palestina, maar ook overal onder de Joden in de verstrooiing aantreffen. Zoals nu in de sabbatviering de erkenning van God als Schepper van hemel en aarde haar uitdrukking vindt, alzo belichamen zich in de drie jaarlijkse feesten, waarover de volgende verzen handelen, de grote heilsdaden, welke de Heere voor Israël, Zijn uitverkoren volk, verricht heeft. Het zijn de feesten in de meer bepaalde zin van het woord, waarop de heilige verzameling werkelijk plaats heeft, daar zij Israëls pelgrimsfeesten zijn, waarop al wat mannelijk is zich bij het heiligdom verenigen zal (Exodus. 23:14,17; 34:23 Deuteronomium. 16:16). Deze grote daden van God bedoelen de verzoening, heiliging en verlossing van Israël; de feestdagen aan de herdenking van deze daden gewijd, Pasen, Pinksteren en Loofhutten, hebben tevens betrekking op de verzorging van het volk, dat de Heere uit Egypte, voorbij de Sinai, door de woestijn in het land van de belofte gebracht heeft, met het voor zijn verblijf in dat land nodige levensonderhoud, en zijn alle drie feesten van de oogst. Terwijl toch het eerste het begin en het tweede het einde van de oogst voorstelt, vormt het derde de alles besluitende dankzegging voor de gezegende opbrengst van de grond na volbrachte inzameling van allerlei vruchten; ja, bij het tweede, het Pinksterfeest, treedt de

geschiedkundige betekenis van het feest op de achtergrond, en wel zo, dat zij geheel schijnt te ontbreken en het feest zelf in de voorspelling (Ezech.45:21 vv.) geheel wordt voorbijgezien..

In deze aardse bedeling wordt de gemeenschap met God niet alleen door strijd en zonde, maar ook door arbeid en lijden belet of belemmerd. Vandaar de afzondering van overgebleven dagen, tijdperken, waarin die gemeenschap meer opzettelijk kan worden geoefend. Deze zogenaamde heilige tijden moeten evenwel aan het gehele leven een hogere wijding verlenen..

4. Deze zijn de gezette hoogtijden van de HEERE, de heilige samenroepingen, welke gij als de heilige door Mij voorgestelde tijden uitroepen zult op hun gezette tijd, als gij samenkomt bij het heiligdom.

Met de Sabbat verwant zijn de andere hoogtijden, welke hier Mozes voorschrijft. In de eerste plaats wordt het Pascha gesteld, waarvan ik echter de betekenis niet zonder reden met het eerste gebod heb verbonden. Want daar werd de instelling vastgesteld, voor zoverre het het volk terughield, om vreemde goden te dienen. Want door die dienst werden zij gewend aan de gehoorzaamheid van God, opdat zij, nadat hun geboden was, om alle bijgelovigheden van de volkeren vaarwel te zeggen, bij de zuiverheid van de wet rust zouden vinden. Daarom is het Pascha als vanzelf een aanhangsel van het eerste gebod. Een dag echter, jaarlijks terugkerende, moest wel onder de andere dagen opzettelijk vermeld worden. En zeker, het vierde gebod had geen ander doel of nut, dan het volk te oefenen in de dienst van God. Maar omdat het slachten van het lam de genade van de aanneming voorstelde, waardoor God zich met het volk had verbonden, moest het met het eerste gebod verbonden worden..

5. a) In de eerste maand, namelijk van het kerkelijke jaar, op de veertiende dag van de maand, tussen twee avonden is, volgens hetgeen Ik reeds in Exodus. 12:2 vv. gezegd heb, het pascha van de HEERE.

a) Ex.12:18; 28:15 Numeri. 28:16 Deuteronomium. 16:1

6. En op de vijftiende dag van dezelfde maand is het feest van de ongezuurde BRODEN van de HEERE; zeven dagen zult gij ongezuurde BRODEN eten, tot de eenentwintigste dag toe.

7. Op de eerste dag, de 15de Abib, zult gij een heilige samenroeping hebben; die dag zal als een bijzonder hoge feestdag door u gevierd worden met een heilige feestelijke samenkomst; geen dienstwerk, geen werk van burgerlijke handtering of beroepsbezigheid zult gij doen, 1) al zijn huiselijke bezigheden, b.v. de voorbereiding van spijzen u geoorloofd.

1) Vier bekert, soms vijf, werden gedurende het Paasmaal geledigd, waarvan de derde de beker der dankzegging heette (1 Corinthiers. 10:16). De gasten zongen het groot en klein hallel (de lofzang, Matth.26:30), Psalm. 113,114; 115-118. Soms nog Psalm. 120-137..

Het Paasfeest, het feest van de ongezuurde broden, kan niet verklaard worden uit het lentefeest van de heidenen, staat er ook niet mee in verband..

8. Maar gij zult van deze dag af zeven dagen vuuroffer voor de HEERE offeren; de (Numeri. 28:19 vv.) voorgeschreven feestoffers met de (Numeri. 29:30) opgenoemde afzonderlijke offers brengen, daar gij niet met lege handen voor Mij verschijnen moogt (Exodus. 23:15; 34:20); op de zevende dag, 21 Abib, zal als op de eerste (vs.7) een heilige samenroeping wezen; geen dienstwerk zult gij dan doen, terwijl gij op de tussenliggende dagen, behalve op de dag, waarop de Sabbat invalt en gij alzo van alles rusten moet (vs.3) uw gewone werkzaamheden kunt voortzetten.

Dien ten gevolge wordt Pasen als het eerste van de drie jaarfeesten in 2 delen verdeeld: in het voorafgaande Paasfeest en het zich onmiddellijk daaraan sluitende feest van de ongezuurde (Luther: zoete) broden (Mark.14:1 Luk.22:1). De betrekking tussen beide delen moet men niet beschouwen, zoals door sommige oudheidkundigen geschiedt, als ware het Pascha niet meer dan de eenvoudige inleiding tot het feest en dat van de ongezuurde broden de eigenlijk gezegde feestviering; integendeel vormt het eerste zowel de aanvang als het hoofdbestanddeel van de feestviering en is het tweede de voortzetting en voltooiing daarvan. Uit dit innig verband tussen beide delen, waarbij het een met het andere samenvloeit en het tweede zelf reeds met het eerste begint, wordt het verklaard, dat zowel de uitdrukking: "feest van de ongezuurde broden," het gehele feest, met inbegrip van de Paasmaaltijd, betekent (Exodus. 12:18 vv.) als dat ook de naam "Pascha" van de op de zevende dag te brengen offers gebruikt wordt (Deuteronomium. 16:2 Joh.18:28)

9. En de HEERE met de herhaling van de reeds eerder over de viering van het Paasfeest gemaakte bepalingen een nieuwe voorstelling met betrekking tot de huishoudelijke betekenis daarvan verbindende, sprak tot Mozes, zeggende:

10. Spreek tot de kinderen van Israël, en zeg tot hen: als gij in het land zult gekomen zijn, dat Ik u geven zal, en gij zijn oogst, de vrucht van zijn grond, zult oogsten, dan zult gij de gehele gemeente door haar vertegenwoordigers, de oudsten, een handvol van de eerstelingen 1) van uw oogst, van uw omstreken die tijd rijp geworden gerst, tot de priester brengen.

1) Deze handvol van de eerstelingen was een zinneprent van Christus, want Hij is door alle eerstelingen verbeeld en dien ten gevolge ook door deze handvol van de eerstelingen en wel voornamelijk ten opzichte van haar beweging. Want 1. Zoals deze handvol van de eerstelingen door de priester op de tweede dag van het feest van de ongezuurde broden werd bewogen en wel naar alle de delen van de wereld, zo is Christus opgestaan door de opstanding uit de doden en is gepredikt door de gehele wereld. 2. Zoals met deze handvol van de eerstelingen moest gepaard gaan een brandoffer, spijsoffer en drinkoffer, zo hebben de gelovigen met de opstanding van de Zaligmaker zichzelf aan God geheel geheiligd en overgegeven tot geestelijke brandoffers, spijsoffers en drankoffers..

11. En hij zal die handvol op de in Exodus. 29:24 voorgeschreven wijze, door beweging voor- en dan achterwaarts, voor het aangezicht van de HEERE in de voorhof van de tabernakel bewegen, opdat het voor u aangenaam zij; de volgende dag na de Sabbat, d.i. op de eerste feestdag (vs.7), d.i. de 16de Nisan, zal de priester die bewegen.

Wij hebben hier, zoals reeds in de aanmerking op Exodus. 19:15, de laatste woorden van het vers in die zin te verstaan, waarin de meeste christelijke uitleggers, voorafgegaan door Philo, Josefus en de Rabbijnen, ze verklaarden. Intussen zijn er nog drie andere uitleggingen, welke wij echter, daar zij toch niet te verdedigen zijn, niet nader willen vermelden, slechts dit merken wij op, dat 1. de Baithuseeërs, die in latere tijd de beschouwingen van de Esseeërs over de Schrift op deze wijze vertegenwoordigden, als de Rabbaniten die van de Farizeeërs, en de Karaiten die van de Sadduceeërs (zie Ex 12.6), onder die Sabbat die wekelijkse Sabbat verstonden, die in de zeven dagen van het Paasfeest viel; 2. enige godgeleerden daarentegen aannamen, dat de oude Hebreeën met ieder nieuw jaar ook altijd een nieuwe week begonnen, zodat de 7de, de 14de, de 21ste en de 28ste Nisan werkelijk een sabbat geweest waren, waarvan nu óf de tweede (14) óf de derde (21) bedoeld was; 3. een ander uitlegger eindelijk evenzo de 21ste Sisan, die zoals de 15de het wezen van de Sabbat had (vs.8), onder de bedoelde Sabbat wil verstaan hebben, maar de vroeger vermelde mening over de aanvang van het Hebreeuwse jaar niet deelt. Voor het overige moet het brengen van de te bewegen handvol, in de naam van de hele gemeente en naar de bepaling van dit vers wel worden onderscheiden van het (Leviticus. 2:14) vermelde spijsoffer van de eerste vruchten, dat vrijwillig en in de vorm van gebroken koren of grutten gebracht werd..

12. Gij zult ook op de dag als gij die handvol bewegen zult, vooraf als een aansluiting aan het feestoffer van de dag (Numeri. 28:19-29) bereiden een volkomen lam, dat eenjarig is, ten brandoffer voor de HEERE.

13. En zijn daartoebehorend spijsoffer, echter niet naar de (Exodus. 29:40) voor het dagelijks brandoffer bepaalde maat, maar daar het hier een oogstoffer geldt, in dubbele mate, en dus twee tienden meelbloem, met olie gemengd, ten vuuroffer, de HEERE tot een liefelijke reuk, dat Hem een liefelijke reuk bereidt; en zijn drankoffer van wijn, maar, omdat de wijnoogst nog niet daar is, het vierde deel van een hin. 1)

1) De maat van de meelbloem was verdubbeld, niet die van de wijn. Het offer werd gebracht van de korenoogst en niet van de wijnoogst..

14. En gij zult geen nieuw brood, noch geroosterd koren (Leviticus. 2:14), noch de korrels van groene aren eten (Deuteronomium. 23:25 Luk.6:1); tot op deze dag dat gij met de zo-even genoemde handvol van de eerstelingen de offerande voor uw God zult gebracht hebben, 1) daar Hem als geveer de oogst toekomt, dus ookde eerstelingen daarvan: het is een eeuwige instelling voor uw geslachten, in al uw woningen, dat, waar gij ook in dat land wonen moogt, gij het brengen van de te bewegen handvol op de bepaalde dag afwacht, eer gij zelf van de vrucht van het veld iets geniet.

1) God moest het eerste hebben. Met God moest men beginnen. Ook hier wordt in beginsel onder het Oude Verbond geleerd wat de Heere Christus zegt: Zoekt eerst het Koninkrijk van God en alle andere dingen zullen U worden toegeworpen..

15. Daarna zult gij u tellen van de volgende dag na de Sabbat, 1) van de dag dat gij de handvol van het beweegoffer zult gebracht hebben (vs.11), dus van de 16de Abib af, het zullen zeven volkomen Sabbatten zijn of weken (Deuteronomium. 16:9); d.i. 49 dagen.

1) Volgens de Rabbijnen beginnen de Joden daarmee terstond met de aanvang van iedere dag, als de zon onderging en spraken aldus: Wij prijzen U Heere, onze God, Koning der wereld, die ons door Uw geboden geheiligd hebt en ons belast de dagen te tellen van dat de handvol van de eerstelingen is geofferd..

16. Tot de volgende dag na de zevende Sabbat, tot de dag die volgt op de laatste dag van de zevende week, zult gij in het geheel vijftig dagen tellen; dan zult gij op deze 50ste dag na het dagelijks morgenoffer en na het voor die dag (Numeri. 28:16-31) verordende feestoffer, een uit de vrucht van de nieuwe nu geëindigde oogst bereid nieuw spijsoffer voor de HEERE offeren.

17. Gij zult uit uw woningen twee beweegbroden 1) brengen, zij zullen van twee tienden, 1 1/5 schepel (zie "Ex 16.36), meelbloem, fijn tarwemeel zijn; gedeseemd zullen zij gebakken worden, met zuurdeeg gemengd en op de gewone wijze gebakken: het zijn de eerstelingen voor de HEERE. 2)

1) Twee beweegbroden. De bedoeling is niet, dat uit iedere woning twee broden moesten gebracht worden, maar dat in het geheel twee broden moesten worden aangeboden. Uit uw woningen is tegenstelling van uit het heiligdom en zijn schatten. Die twee broden werden gebracht in naam van het gehele volk..

2) Terwijl de gerst in de warmere streken van Palestina reeds in het midden van april rijp wordt, komt het koren eerst meerdere weken later tot rijpheid (Ruth 1:22; 2:23). Het komt alsoo geheel met de huishoudelijke betrekkingen van het land overeen, dat de handvol van de beweegoffer op Pasen een handvol gerst is, maar het brood van het beweegoffer op Pinksteren uit reeds verbakken tarwemeel, want dan wordt het feest van de eerstbeginnenden, nu dat van de reeds geëindigde graanoogst gevierd..

18. Gij zult ook met het brood, waarover zo-even gesproken is, als een dat begeleidend offer, zoals ook de handvol van het beweegoffer op het Paasfeest van zo'n offer vergezeld gaat (vs.12), zeven volkomen éénjarige lammeren en één var, het jong van een rund en twee rammen offeren; zij, deze dieren met hetgeen als spijs- en drankoffer daarbij behoort, zullen de HEERE een brandoffer zijn met hun spijsoffer en hun drankoffers, een vuuroffer, tot een liefelijke reuk voor de HEERE, waardoor ook de aanbieding van de beide offers eerst tot een welgevalligeofferande wordt.

19. Ook zult gij, behalve het brandoffer (vs.17) één geitebok ten zondoffer en twee éénjarige lammeren ten dankoffer bereiden.

Dat voor het feest van de oogst niet alleen een veel groter brandoffer dan bij de handvol van het beweegoffer tot heiliging van de beginnende oogst (vs.12), maar ook een zondoffer en een

brandoffer worden voorgeschreven, moet verklaard worden uit de betekenis van het feest als dankfeest voor de ingeogste rijke zegen van God. Het zondoffer moest het gevoel en bewustzijn van de zonde van de gemeente van Israël verwekken, dat zij toch bij het genot van het gezuurde dagelijkse brood niet de zuurdesem van de oude natuurlijke mens dienen, maar bij de Heere schuldvergiftenis en schulddelging zoeken en van Hem begeren zou. In het vermeerderde brandoffer moest zij haar dankzegging uitspreken voor de zegen van de oogst, tot vermeerderde toewijding en heiliging van al de leden van de gehele mens aan de dienst van de Heere, en door middel van het dankoffer zich verliezen in de daardoor afgeschaduwde zalige gemeenschap van vrede met de Heere, waartoe zij geroepen is en die zij in haar erfdeel door Zijn zegen deelachtig zal worden..

20. Dan zal de priester deze uit twee lammeren bestaande offerande van de dankzegging (vs.19) eer hij ze slachten gaat, met het brood van de eerstelingen (vs.17), ten beweegoffer voor hetaangezicht van de HEERE met de twee lammeren bewegen; zij, de twee lammeren met het brood van de eerstelingen, zullen de HEERE een heilig ding zijn, voor de priester; zodat het vlees niet tot een offermaaltijd voor het volk gebruikt wordt, maar zoals het brood, waarvan om het zuurdeeg niets in het altaarvuur komt (Leviticus. 2:11), de priesters toevalt.

Op dezelfde wijze, als hier het brood, werd de handvol van het beweegoffer op het Paasfeest (vs.10) de Heere slechts aangeboden, niet verbrand op het altaar: alleen door het bewegen Hem zinnebeeldig toegebracht, om dan voor de priesters te zijn..

Evenals van de zondoffers mocht ook de Priester alleen van deze dankoffers op het wekenfeest eten. Zij waren een Heiligheid der Heiligheden..

22. a) Als gij nu in de tijd tussen Pasen en Pinksteren de oogst van uw land zult inoogsten, gij zult in uw inoogsten de hoek van het veld niet geheel afmaaïen, maar zoals reeds gezegd is (Leviticus. 19:9), de rand aan alle kanten laten staan, en de opzameling van uw oogst, wat liggen bleef, niet opzamelen; voor de arme en voor de vreemdeling zult gij ze laten: Ik ben de HEERE, uw God! die u aldus geboden heb; ook zullen uw offers op het oogstfeest Mij eerst dñ aangenaam zijn, wanneer gij in de oogst naar Mijn wil gedaan hebt.

a)Deuteronomium. 24:19

Het hier beschreven tweede van de drie jaarfeesten van Israël wordt door Mozes zelf het wekenfeest genoemd (Deuteronomium. 16:10), het feest van de eerstelingen (Exodus. 23:16) of de dag van de eerstelingen (Deuteronomium. 28:26); maar in het Nieuwe Testament (Hand.2:1) (volgens de berekening van zijn duur in vs.16) pentekosth (Pentekoste) of Pinksterfeest. Zoals wij reeds bij het derde vers opmerkten, wordt de geschiedkundige betekenis van deze dag niet verder verklaard; maar de Joodse overlevering heeft vanouds daaraan vastgehouden, dat dit feest, behalve om zijn huishoudelijke betekenis tevens als gedenkdag van de wetgeving op Sinaï, welke op de 6de Sivan geschied is (zie Ex 19.15), moest gevierd worden. Daarom versierden de Talmuedische Joden op die rustdag de Synagogen en huizen met loof, wonden om de rollen van de wet bloemkransen en bestrooiden de grond van hun vertrekken met gras en allerlei groen; daar alles om de berg Sinaï groen

was, toen de wet gegeven werd. Een aanwijzing dat men reeds vóór de ballingschap die dag in verband bracht tot de wetgeving, ligt wellicht in 2 Kron.15:10 vv., omdat de aldaar vermelde verzameling te Jeruzalem zeker die is, welke bijeengeroepen werd tot het vieren van het Pinksterfeest en van het komen in het Verbond, van het besliste terugkeren tot de wet, welke de Heere eens gaf, toen Hij Zijn verbond met Israël oprichtte. Moet men nu ook (Johannes 5:1) onder het daar opgenoemde feest het wekenfeest verstaan, dan had de vermaning van Christus (Johannes 5:39) een aanrakingspunt in de reeds toen bestaande gewoonte, om op dit feest zich met het lezen van de wet bezig te houden, zoals dit door de Talmoedische Joden geschiedt en zoals ook Christus bij Zijn gesprekken (Johannes 6:51 vv.; 7:37 vv.) evenzo van bestaande feestgewoonten, dßr op het eten van het Pascha en hier op het waterscheppen bij gelegenheid van het Loofhuttenfeest, gebruik maakt. In de Christelijke Kerk neemt men zo onvoorwaardelijk de wetgeving op Sinäi als de geschiedkundige grondslag van het wekenfeest aan, dat in een Catechismus (van Wurtemberg) op de vraag: wanneer heeft God de 10 geboden gegeven? geantwoord wordt: op de 50ste dag na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte..

21. En gij zult op deze dag uitroepen, plechtig laten afkondigen (vs.2), dat gij een heilige samenroeping zult hebben, een samenroeping, welke tot uw godsdienstig volksbestaan behoort; geen dienstwerk, zoals op de 1ste en de 7de dag van het Paasfeest (vs.7,8), zult gij doen, op dit slechts voor één dag bestaande feest; het is een eeuwige instelling in al uw woningen voor uw geslachten, dat gij op die aangewezen dag van ieder dienstwerk uitrust en daarentegen al wat mannelijk is, zich bij het heiligdom vergadert.

22. a) Als gij nu in de tijd tussen Pasen en Pinksteren de oogst van uw land zult inoogsten, gij zult in uw inoogsten de hoek van het veld niet geheel afmaaïen, maar zoals reeds gezegd is (Leviticus. 19:9), de rand aan alle kanten laten staan, en de opzameling van uw oogst, wat liggen bleef, niet opzamelen; voor de arme en voor de vreemdeling zult gij ze laten: Ik ben de HEERE, uw God! die u aldus geboden heb; ook zullen uw offers op het oogstfeest Mij eerst dßn aangenaam zijn, wanneer gij in de oogst naar Mijn wil gedaan hebt.

a)Deuteronomium. 24:19

Het hier beschreven tweede van de drie jaarfeesten van Israël wordt door Mozes zelf het wekenfeest genoemd (Deuteronomium. 16:10), het feest van de eerstelingen (Exodus. 23:16) of de dag van de eerstelingen (Deuteronomium. 28:26); maar in het Nieuwe Testament (Hand.2:1) (volgens de berekening van zijn duur in vs.16) pentekosth (Pentekoste) of Pinksterfeest. Zoals wij reeds bij het derde vers opmerkten, wordt de geschiedkundige betekenis van deze dag niet verder verklaard; maar de Joodse overlevering heeft vanouds daaraan vastgehouden, dat dit feest, behalve om zijn huishoudelijke betekenis tevens als gedenkdag van de wetgeving op Sinäi, welke op de 6de Sivan geschied is (Ex 19:15), moest gevierd worden. Daarom versierden de Talmoedische Joden op die rustdag de Synagogen en huizen met loof, wonden om de rollen van de wet bloemkransen en bestrooiden de grond van hun vertrekken met gras en allerlei groen; daar alles om de berg Sinäi groen was, toen de wet gegeven werd. Een aanwijzing dat men reeds vóór de ballingschap die dag in verband bracht tot de wetgeving, ligt wellicht in 2 Kron.15:10 vv., omdat de aldaar vermelde verzameling te

Jeruzalem zeker die is, welke bijeengeroepen werd tot het vieren van het Pinksterfeest en van het komen in het Verbond, van het besliste terugkeren tot de wet, welke de Heere eens gaf, toen Hij Zijn verbond met Israël oprichtte. Moet men nu ook (Johannes 5:1) onder het daar opgenoemde feest het wekenfeest verstaan, dan had de vermaning van Christus (Johannes 5:39) een aanrakingspunt in de reeds toen bestaande gewoonte, om op dit feest zich met het lezen van de wet bezig te houden, zoals dit door de Talmoedische Joden geschiedt en zoals ook Christus bij Zijn gesprekken (Johannes 6:51 vv.; 7:37 vv.) evenzo van bestaande feestgewoonten, dßßr op het eten van het Pascha en hier op het waterscheppen bij gelegenheid van het Loofhuttenfeest, gebruik maakt. In de Christelijke Kerk neemt men zo onvoorwaardelijk de wetgeving op Sinaï als de geschiedkundige grondslag van het wekenfeest aan, dat in een Catechismus (van Wurtemberg) op de vraag: wanneer heeft God de 10 geboden gegeven? geantwoord wordt: op de 50ste dag na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte..

23. En de HEERE, van het wekenfeest als sluiting van het oogstfeest, tot een andere feestdag overgaande, sprak opnieuw tot Mozes, zeggende:

24. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: 1) a) in de zevende maand Tisri, (zie "Ex 12.2) op de eerste dag van de maand zult gij een rust hebben, een gedachtenis van het geklank, een rust- of feestdag houden, waarop tot gedachtenis voor de Heere een geklank verordend is, en zult gij op die dag hebben een heilige samenroeping.

a) Numeri. 29:1

1) Sommigen menen, dat de wereld op die dag geschapen is, wat niet onwaarschijnlijk is. Immers, de Joden nu volgen in de burgerlijke zaken en in die, welke op het nut van het aardse leven betrekking hebben, die berekening het eerst onafgebroken door, terwijl zij, ten opzichte van de heilige zaken, het jaar beginnen met maart. Deze reden komt mij wel waarschijnlijk voor, waarom God op die dag, die nu aangewezen wordt, de herinnering aan Zijn regering door een plechtige afkondiging vernieuwt, en de zevende maand aanwijst, zowel voor het Jubel- als voor het Sabbatjaar. Met één dag was nu de plechtigheid geëindigd, terwijl hij bijna in niets verschilde van de gewone rustdag, behalve in het geklank van de bazuin en in het brengen van het offer..

In Numeri. 29 wordt van deze feestdag nader gesproken en aangewezen, welke offeranden moesten worden gebruikt. Deze dag was de Nieuwjaarsdag van de Joden. De Joden zijn van mening, dat ook op die dag Izak is geofferd, of liever, in zijn plaats de ram, en eveneens dat op die dag de muren van Jericho zijn gevallen. Echter zonder enig nader bewijs. Deze dag werd het feest van het geklank genaamd, omdat men op die dag onafgebroken op de ramshoornen blies, om allen te vermanen, God dank te zeggen voor Zijn weldaden. De dagen tussen deze dag en de grote Verzoendag werden genaamd, de tien dagen van de boete. Maimonides zegt: Het blazen van de trompetten beduidt: Ontwaakt, gij slapende uit uw slaap, en waak op, gij, die met een diepe slaapzucht bevangen zijt; onderzoek uw daden, keer door boetvaardigheid weer en gedenk aan uw Schepper..

25. Geen dienstwerk zult gij doen, als op de eerste en zevende dag van het Paasfeest (vs.7 vv.) en op het wekenfeest (vs.21): maar gij zult de HEERE vuuroffer offeren; de in Numeri. 29:2-6 voorgeschreven feestoffers brengen.

De feesten en vierdagen van Israël dragen gewoonlijk het zegel van het zevental. De twee belangrijkste van deze feesten, Pasen en Loofhutten (vs.34 vv.), beginnen op de 15de dag, Pasen op de 15de van de eerste, Loofhutten op de 15de van de zevende maand, dus 2 maal 7 dagen nadat de maand begon; maar Pinksteren werd op de 50ste dag, nadat het Paasfeest een aanvang nam, dus na verloop van 7 maal 7 dagen gevierd; bovendien duurt met Pasen en Loofhutten de feestviering zelf juist zeven dagen. Zoals nu iedere zevende dag (vs.7) en ieder zevende jaar (Leviticus. 25:2 vv.), zo moest ook de zevende maand in ieder jaar aan het sabbatskarakter van de zevenheden deel hebben. Maar daar het ondoenlijk was om de gehele maand te vieren en bovendien nog andere feesttijden in die maand vielen (vs.27 vv.; 34,36) wordt hier slechts aan de eerste dag als vertegenwoordigende de gehele maand het sabbatskarakter met onthouding van elk werk en verzameling bij het heiligdom toegekend. Zijn naam "dag van het geklank" (Numeri. 29:1) verkreeg hij door het luidklinkend blazen op de zilveren bazuinen, welk geklank niet alleen bij het brengen van de offers, zoals op andere dagen en op de gewone dagen van de nieuwe maan (Numeri. 10:10), maar de gehele dag vernomen werd; daardoor moest Israël luid en aanhoudend tot de Heere roepen, opdat Hij aan het volk dacht (Exodus. 28:12,29; 30:16) en in verhoogde graad Zijn genade mededeelde om die maand te heiligen, die de gemeente niet alleen volkomen verzoening door vergeving van alle schuld en reiniging van alle onreinheid, maar ook volle heil bij de viering van het Loofhuttenfeest aanbrengen zou..

26. Verder sprak de HEERE, met de beschrijving van de heilige feesten voortgaande, tot Mozes, zeggende:

27. Doch op de tienden van deze zevende maand Tisri zal de Verzoendag zijn, waarover in Leviticus. 16 zeer uitvoerig gesproken is, een heilige samenroeping zult gij hebben; deze dag zal dan door u als een bijzonder heilige dag worden aangeroepen; dan zult gij uw zielen verootmoedigen door vasten, en zult de HEERE op de (Numeri. 29:8-11) voorgeschreven wijze, een vuuroffer offeren, behalve het op deze dag nodige zoenoffer.

28. En op deze dag zult gij als op de Sabbat geen werk, zelfs geen huiselijk werk (zie "Ex 31.15) doen; want het is de Verzoendag om daarop over u verzoening te doen voor het aangezicht van de HEERE uw God.

29. Want elke ziel, welke op deze dag niet zal verootmoedigd zijn geweest, die zal uitgeroeid worden uit haar volken. 1)

1) Laat ons hieruit leren, hoezeer God het offer van een verbroken en verslagen hart behaagt, wanneer Hij heeft bevolen, dat zulk een zware straf zal voltrokken worden aan de verachter van deze ceremoniën. En zeker, dit was wel een teken van een grove zorgeloosheid, om, wanneer God de vrees voor Zijn toorn inboezemt en tot boete roept, zorgeloos en bedaard zijn gewone gang te gaan en de vrije teugel te geven aan wellustigheid. Waarom Hij met een

vreselijke eed bij Jesaja (hoofdstuk 22:14) verkondigt, dat Hij nooit zich zou laten verzoenen met die Joden, bij wie er geen zorg was, om zich te verootmoedigen, maar die, wanneer God luid geroepen had door Zijn profeten, dat zij zich zouden haasten tot verootmoediging, geklag, tot het zich het hoofd scheren en het zich omgorden met een zak, door vrolijk te eten en te drinken hadden gezegd: Laat ons eten, want morgen sterven wij. Niet te verwonderen voorzeker, wanneer die hoogte van uiterste goddeloosheid is bereikt, zodat men het geweten door domme hovaardigheid gevoelloos heeft gemaakt, en God beroofd van Zijn macht als Rechter..

Zij moesten hun zielen verootmoedigen, en dit op straffe van door Gods hand uitgeroeid te worden. Zij moesten doen blijken, dat hun berouw over de zonde oprecht was, het vlees doden met diens bewegingen en begeerlijkheden, hun zondige begeerlijkheden zoeken ten onder te brengen en vooral geen voedsel geven aan boze overdenkingen en hartstocht, noch zich werkzaam houden, omtrent dingen, die hun vleselijke lusten en aardse belangen zouden kunnen bevorderlijk zijn. Alle of elke ziel moest zich verootmoedigen, omdat elke ziel besmet is en schuldig staat voor God..

30. Ook elke ziel, die enig niet alleen dienst maar ook beroepswerk op deze dag gedaan zal hebben, die ziel zal Ik uit het midden van het volk verderven.

31. Gij zult, om aan deze straf van de verdelging te ontkomen, geen werk doen: het is een eeuwige instelling voor uw geslachten, in al uw woningen (Exodus. 12:20).

32. Het zal u een Sabbat van rust zijn (Leviticus. 16:31), dan zult gij u van alle arbeid onthouden en uw zielen door streng vasten verootmoedigen: op de negende dag van de maand in de avond, waarmee de 10de dag begint, van de avond tot de avond, tot aan de avond van de 10de dag, waarmee die gesloten is, zult gij uw Sabbat, uw rust- en vastendag, rusten. 1)

1) In het Hebreeuws Thisbetoe Schabbathkem. Beter, gij zult uw rust rusten, d.i. u onthouden van alle dagelijkse arbeid..

33. En de HEERE sprak verder tot Mozes, overgaande tot het derde van de drie jaarfeesten, zeggende:

34. Spreek tot de kinderen van Israël, zeggende: a) Op de vijftiende dag van de zevende maand, op de eerste dag waarvan de dag van het geklank (vs.24 vv.) is, terwijl op de tiende dag de Verzoendag (vs.26 vv.) valt, zal het feest van de Loofhutten zeven dagen voor de HEERE zijn, tot op de 21ste dag.

a)Exodus. 23:16 Numeri. 29:12 Deuteronomium. 16:15

Aan het einde van het hoofdstuk wordt aangetoond, waarom God het feest van de hutten heeft ingesteld, nl. opdat de kinderen van Israël er gedurig aan zouden herinnerd worden, dat zij in de woestijn onder loofhutten hadden gewoond, terwijl zij geen vaste woonplaats hadden, maar als het ware een zwervend leven hadden geleid. Pasen leerde hen, dat zij op

verwonderlijke wijze uit de ogenblikkelijke dood, door de hand van God waren verlost. Doch door deze dag, prentte God hen de voortdurende en dagelijkse gang van zijn genade in, omdat het niet genoeg was de macht van God in de uittocht zelf te erkennen en te danken wegens de ogenblikkelijke bevrijding, indien zij niet met alle voortgezette bevrijding tegelijk rekenden, welke zij gedurende veertig jaar hadden ondervonden. Hierop zinspelende, schrijft de profeet Zacharias, waar hij over de tweede verlossing handelt, alle volken, welke zich tot de dienst van God gewend hadden, voor, om jaarlijks deze dag te vieren (Zach.14:10). En waarom deze eerder dan de andere dagen? Omdat, namelijk de terugkeer uit Babel, met een lange en moeilijke reis, gevaarlijk wegens de aanval van de vijanden en hun wreedheden, evenzeer herinneringswaardig was, als de doorgang van het volk uit Egypte naar het beloofde land. Waaruit wij besluiten, dat, ofschoon deze ceremonie in onbruik is geraakt, haar gebruik in geest en waarheid nog van kracht is, opdat ons aanhoudend voor ogen wordt gesteld de onvergelykelijke kracht en het medelijden van God, die ons uit de duisternis en uit de diepe afgrond van de dood uitrukt en overbrengt naar het hemelse leven..

Eerst de grote verzoendag en dan het feest van de loofhutten. Eerst dan, als Israëel verzekerd was van de verzoening, wist dat het in verzoende betrekking tot God stond, kon het ook in waarheid blij zijn en God welgevallige dankbaarheid bewijzen. Het Loofhuttenfeest was in het bijzonder het feest van de dankbaarheid. Dan gedacht het volk hoe de Heere het langs allerlei wegen, wegen van uitredding en verootmoediging, door de woestijn naar het land van rust had gebracht. De vrome Israëliet leerde door dit feest ook, dat Kanaän nog het land van rust, in de ware zin van het woord, niet was, maar dat het hem heenwees naar het eigenlijke Kanaän, het eigenlijke land van rust..

35. Op de eersten dag zal een heilige samenroeping zijn, zoals op het Paasfeest (vs.7) 23.7; geen dienstwerk zult gij op die dag doen.

36. Zeven dagen, zolang het feest duurt, zult gij de HEERE vuuroffers offeren, de (Numeri. 29:13-34) bevolen offers brengen; a) op de achtste dag, 1) 22 Tisri, zult gij zoals op de eerste (vs.35), een heilige samenroeping hebben, dat gij, terwijl gij in de tussentijd (16-21) met uw arbeid weer zijt voortgegaan, op de 8ste dag u weer bij het heiligdom verenigt, en zult de HEERE vuuroffer offeren, zoals dit in Numeri. 29:36 is voorgeschreven: het is een verbodsdag,

2) gij zult hierop geen dienstwerk doen.

a) Joh.7:37

1) In plaats van de 7de dag, die bij het Paasfeest aan de feestviering een einde maakt (vs.8), wordt bij het derde jaarlijkse feest de achtste dag hiertoe gesteld; dit komt, omdat deze dag niet alleen het Loofhuttenfeest zelf zal besluiten maar ook de gehele kring van de jaarfeesten, de gehele feestelijke helft van het kerkelijk jaar. In de beide volgende verzen wordt, nadat het einde van de feestviering reeds vermeld is, de wet over de feesten, die in dit hoofdstuk zouden meegedeeld worden (vs.2,4) voorlopig ter zijde gesteld; daarna volgt echter (vs.39 vv.) nog een nadere ontwikkeling over het hier te weinig besproken Loofhuttenfeest, en met het oog op

zijn huishoudelijke betekenis en de wijze waarop het overeenkomstig deze betekenis gevierd moest worden..

2) In het Hebreeuws Azereth. De Statenvertalers vertalen dit woord door: verbodsdag. Beter is de vertaling: Het is de dag van de besluiting, of van de sluiting. Met de achtste dag wordt niet alleen dit feest besloten, maar alle feesten. Theodoretus noemt deze dag het besluit van de feesten (to telov twn eortwn)

37. Dit, wat van vs.5 af is genoemd, zijn de gezette hoogtijden van de HEERE, welke gij zult uitroepen tot heilige samenroepingen, om de HEERE vuuroffer, brandoffer en spijsoffer, slachtoffer en drankoffers, elk dagelijks op zijn dag, op iedere dag die offers, welke in de kalender van de feestoffers (Numeri. 28 en 29) voor die dag zijn voorgeschreven, te offeren.

38. Behalve de Sabbatten van de HEERE, de zevende dag van iedere week (vs.3) en zijn offers (Numeri. 28:9 vv.), en behalve uw gaven, toewijdingsgeschenken, eerstelingen, tienden en andere zogenaamde hefoffers (Numeri. 7:18; 11:29), en behalve al uw geloften en behalve al uw vrijwillige offers (Leviticus. 7:16; 27:9,28) welke gij de HEERE geven zult: 1) hun aanbieding kan natuurlijk ook op de feesten geschieden, ofschoon zij geen onvermijdelijk, maar alleen een bijkomend bestanddeel daarvan vormen.

1) Hieruit zien wij, dat Gods instellingen plaats laten tot vrijwillige offeranden. Niet, dat wij mogen verzinnen, hetgeen Hij nooit heeft ingezet, maar, dat wij mogen herhalen, hetgeen Hij ingezet heeft, en dit doorgaans hoe meer hoe beter. De Heere heeft een welgevallen aan een vrijwillig volk, en Hij heeft een blijmoedige gever lief..

Alzo door de takken te dragen betoonden zij Hem blijdschap en brachten Hem als het ware een ovatie. Want Hij was er niet mee gediend, dat zij treurig en met benepen harten onder de takken verblijf hielden, welke zowel de vroegere als de huidige genade van God voor hun ogen daarstelden, en tegelijk een voorsmaak van het eeuwige leven gaven, waar zij nog op de aarde als bijwoners verkeerden..

De hutten op dit feest werden niet uit armelijke struiken van de woestijn gemaakt, maar uit twijgen van vruchtbomen, palmen en bomen van dicht loof, welke het goede en heerlijke land, waarin God het geleid had, aanbood en in deze eigenschap levendige beelden vertoonden van de rechte volheid van de zegen, waarmee de Heere Zijn volk had beweldadigd..

39. Doch 1) op de vijftiende dag van de zevende maand, zoals in vs.34 gezegd is, als gij het inkomen van het land geheel binnengehaald zult hebben, 2) en ook de herfstoogst is afgelopen, zult gij het feest van de HEERE, dat van de inzameling (Exodus. 23:16), of van de Loofhutten zeven dagen vieren; op de eerste dag zal er rust zijn (vs.33), en op de achtste dag zal er rust zijn (vs.36).

1) In het Hebreeuws Az. Beter, zeker. Juist door dit verbindingswoord met het vorige, wijst de Heere er nadrukkelijk op, dat Hij het Loofhuttenfeest wil gevierd hebben..

2) Mocht het soms gebeuren, wegens onstuimigheid van het weer, dat de oogst nog niet geheel was ingezameld, daarom mocht deze dag niet verzet worden..

40. En op de eerste dag zult gij u nemen, takken met daaraan hangende vruchten, van mooi) geboomte, zoals dit in de hoven tot sieraad gekweekt wordt, oranje-, citroen-, mirtenbomen en dergelijke, palmtakken en meien van dichte bladerrijke bomen, met beekwilgen, die dicht loof hebben; en gij zult in de daarvan vervaardigde hutten (Nehemiah. 8:15 vv.) wonende, voor het aangezicht van de HEERE uw God zeven dagen vrolijk zijn.

1) Door dit symbool werden de Israëlieten vermaand, die dag vrolijk en vreugdevol te vieren. Want het was niet slechts een herdenking van de genade, waarmee God de vaderen in de woestijn had verwaardigd, toen hij hen, aan allerlei ongeneugten van het weer blootgesteld, onder zijn vleugels had gekoesterd als een adelaar zijn jongen, maar was ook een daad van dankbaarheid, omdat hij hen een veel gemakkelijker verblijf in het beloofde land had bereid..

41. En gij zult in ware vreugde jaarlijks dat feest voor de HEERE zeven dagen in het jaar vieren; het is een eeuwige instelling voor uw geslachten; in de zevende maand zult gij het vieren.

42. Zeven dagen zult gij in de loofhutten wonen, welke gij u op de daken van uw woningen; in de hoven, straten en openbare plaatsen bouwt, alle inwoners in Israël zullen in loofhutten wonen;

43. Opdat uw geslachten weten, door dit gebruik in voortdurende herinnering houden, dat Ik de kinderen van Israël in loofhutten heb doen wonen, als Ik hen uit Egypte gevoerd heb, Ik ben de HEERE, Uw God, en heb Mij als uw God aan u verheerlijkt ook door dit laten wonen in hutten; daarom zult gij de weldaden van mijn genade nimmer vergeten.

De geschiedkundige betekenis van het Loofhuttenfeest is dus het wonen van de kinderen van Israël in hutten na hun uittocht uit Egypte; hetgeen dan ook ieder jaar opnieuw werd voorgesteld door de van loof en takken gemaakte hutten, waarin men gedurende de zeven feestdagen woonde. Met de geschiedkundige betekenis is ook een huishoudelijke verbonden, want de takken zijn voor een deel van vruchten voorzien en zo heeft dat feest tegelijk op de nu volbrachte inzameling van al wat dat jaar aan koren, fruit, olie en wijn opgeleverd heeft, betrekking. Maar nu vragen wij hoe juist het verblijf in de woestijn, dat zo menigmaal als een leven vol gevaren en ontberingen voorgesteld wordt, door de Heere zelf als de stof van de vrolijkste en zaligste feestvreugde kon worden aangewezen; eerder had de herinnering daaraan aan het feest een somber karakter moeten geven. Ondertussen moeten wij bedenken dat niet zozeer het later 38« jarig verblijf in de woestijn, waartoe Israël om zijn ongeloof veroordeeld was geworden, als wel het vroeger, namelijk het eenjarig verblijf bij de berg Sinaï, hier in aanmerking komt. Dit verblijf was tegenover het vroeger wonen in Egypte wel een zeer eigenaardige aanleiding, om het dagelijks wonen in de gesloten, dompige, doodstille huizen voor enige tijd met het wonen in frisse, vrije en luchtige hutten van loof te verwisselen. Want terwijl het volk in het land van dienstbaarheid nauwelijks een enkele stap doen kon, zonder de gesel van de drijver op de rug te voelen, was het in de buiten de

grijpende armen van het Egyptische despotisme liggende woestijn, onder Gods schone hemel, waar alles groen, levend en welriekend was, waar het oog ook zag, vrolijk en vrij als een vogel in de lucht (Psalm. 124:7). Maar ook, wanneer wij de gehele veertigjarige zwerftocht met zijn moeite en bezwaren in aanmerking nemen, kon de herinnering daaraan des te vrolijker en aangenamer in nagemaakte hutten worden gevierd, hoe duidelijker men zich daarvan bewust was, dat deze nagemaakte hutten slechts voor een tijd duurden, en hoe geruster men zich juist dan hierin voelen moest, daar de zegeningen van het bestendig grondgebied opnieuw in de schuren waren weggeborgen. Israëls feest was in dit opzicht een voorbeeld van het wonen van het volk van God in de eeuwige hutten daarboven (Luk.16:9). "Daar rusten wij en zijn in vrede, en leven eeuwig zonder zorg. Geen dorst of honger zal ons kwellen. De eeuw van lafenis is daar. Het gebeente zal groenen. De Sabbat verschijnt, als het lijden verdwijnt. Eens kan men in alle hemelskoren, De woorden van de verlossing horen: de Heer heeft alles welgemaakt. Ja! wél gemaakt door al het leven. En wel, in angst, in pijn van de dood. Als een moeder droeg Hij mij. Hij trok mij op uit iedere diepte. Hij droeg mij door de duisternis, De duisternis van de aardse lusten; Voorbij satans steile kusten, En doet mij nu voor eeuwig rusten in het Eden, waar geen nacht meer is." In de loop der tijd werden tot verhoging van de feestvreugde nog verschillende gebruiken aan hetgeen in de wet over het loofhuttenfeest gezegd was, toegevoegd. De feestgenoten droegen in de linkerhand een citroen, in de rechterhand een met wilgen- en mirtentakken omgeven palmtak; op ieder van de zeven feestdagen had na het morgenoffer een plengen van water (libatio) plaats. In een gouden, 3 log inhoudende kruik haalde de priester water uit de bron Siloah en goot dat, met wijn vermengd, in twee aan de westzijde van het altaar aangebrachte vergietschalen, welke daad onder spel en zang geschiedde- wellicht een herinnering aan de wondervolle vloeijing van water uit de rots in de woestijn (1 Samuel 7:6 Jesaja. 12:3 Joh.7:37 vv.); maar aan de avond van de eerste feestdag werd in de voorhof van de vrouwen, door middel van grote gouden kroonlampen, een verlichting gereed gemaakt, die zich over geheel Jeruzalem verbreidde (Johannes 8:12), terwijl mannen voor deze kroonlampen een fakkeldans uitvoerden..

44. Alzo heeft Mozes de gezette hoogtijden van de HEERE tot de kinderen van Israël uitgesproken en vierde daarop met hen het eerste van deze, het Paasfeest (Numeri. 9:1 vv.).

Daar zijn nog wel meer Joodse feesten (Numeri. 28:11 Esther 9:17,26,28 1 Makk. 4:56; 2 Makk.1:18 maar deze, welke hier beschreven zijn, hadden een goddelijke instelling en zagen alle op Christus en Zijn gelovigen. 1. Het Paasfeest op de dood van Christus 1 Corinthiers. 5:6). 2. Het feest van de eersteling op de opstanding van Christus (Kol.1:18; 1 Kor.15:20,23). 3. Het feest van de eerste vruchten of Pinksteren op de uitstorting van de Heilige Geest (Hand.2:1 Rom.8:23 Jak.1:18). 4. Het feest van het geklank of van de bazuinen op de verschijning zowel van Christus in het vlees als op de jongsten da (1 Thes.4:16). 5. Het grote verzoeningsfeest op het verzoenend offer van de Heiland (Dan.9:24). 6. Het loofhuttenfeest deels op de Kerk van Christus als een tent van God (Openb.21:3), deels op de aardse tabernakels van de gelovigen, welke zij zullen afleggen (2 Petr.1:14)

HOOFDSTUK 24.

VAN DE KANDELAAR, VAN DE TOONBRODEN, DE STRAF, VAN GODSLASTERAARS EN DOODSLAGERS.

1. En de HEERE, over de bijzonder heilige tijden gehandeld hebbende, sprak tot Mozes ook over de wijze, waarop behalve de Sabbat iedere afzonderlijke dag van de week, en behalve de feesten iedere afzonderlijke week van het jaar in Israël moest geheiligd worden, zeggende:

2. Gebied de kinderen van Israël, zoals Ik reeds in Exodus. 27:20 u beval, en dit bevel dan ook reeds uitgevoerd is (Exodus. 40:25 Numeri. 8:1-4); maar Ik herhaal het toen gesproken woord nog eenmaal, omdat Ik voor de rechte, zuivere godsdienst op de stipte volbrenging daarvan zoveel aankomt, dat zij tot u brengen zuivere gestoten olijfolie, voor de luchter, om de lampen van de gouden kandelaar (Exodus. 25:31 vv.) gedurig aan te steken. 1)

1) Sommigen menen, dat die lampen onophoudelijk hebben gebrand, doch het is waarschijnlijker, dat zij 's nachts, maar niet bij dag gebrand hebben, te meer daar de Heilige Schrift nergens melding maakt, dat enig licht bij dag heeft gebrand, maar wel, dat ze 's avonds werden aangestoken en tot 's morgens brandden, daarom moet het woord gedurig verstaan worden in die betekenis, dat geen nacht mocht worden overgeslagen..

3. Aäron, of wie van de gewone priesters in zijn plaats de dienst verricht, zal die voor het aangezicht van de HEERE gedurig toerichten, van de avond tot de morgen, bij het brengen van het avond en morgenoffer (Exodus. 29:38 vv.) buiten de voorhang van de getuigenis, 1) in de tent der samenkomst, die in de tabernakel de plaats van de getuigenis (Exodus. 25:22) van de overige ruimte afzondert; het is een eeuwige instelling voor uw geslachten.

1) In Exodus. 27:21 luidt het: Buiten de voorhang, die voor het getuigenis is. De bedoeling is, buiten de voorhang, die het Heilige van het Heilige der Heiligen scheidt.

4. Hij zal, zoals gezegd is, op de loutere kandelaar, de kandelaar van louter of zuiver goud, die lampen voor het aangezicht van de HEERE gedurig 1) toerichten, en dit werk met het andere voor de dagelijkse tempeldienst ook op de Sabbat en de feestdagen niet nalaten, maar altijd voor het brengen van de sabbat- en feestoffers op gewone wijze toerichten.

1) De wet spaart geen herhaling, zolang zij nog niet haar geestelijke vervulling verkregen heeft..

5. Gij zult ook, zoals volgens Mijn bevel (Exodus. 25:30) tot dusver geschied is (Exodus. 39:36; 40:23) door de priester die voor de dienst zorgen moet, meelbloem nemen en twaalf broodkoeken, van dikkere vorm dan de in Leviticus. 2:4 vermelde vladen daarvan bakken; van twee tienden (of Gomer) zal één koek zijn 1) (zie "Ex 16.36).

1) Volgens de eenparige Joodse overlevering werden zij zonder zuurdeeg toebereid. Voor deze toebereiding moest later het geslacht van de Kahathieten zorgen (1 Kronieken 9:32), dat

de wijze van voorbereiding als familiegeheim bewaarde. In de tweede tempel geschiedde dit in een bijzonder vertrek, het gloed- of bakhuis aan de noordzijde van de voorhof van de priesters; maar zij mochten ook, zoals ander heilig gebak, in het vlek Bethfagé, bij Jeruzalem (Matth.21:1) worden gebakken..

Nu is men gekomen tot het derde deel van de uitwendige eredienst, dat de overgang vormt voor de uitlegging van het tweede gebod. Er is daarom te handelen over de heilige offeranden, waaronder Hij de eerste plaats behaagt te geven aan de broden, die een eigen tafel hebben, recht tegenover de kandelaar, aan de noordzijde, zoals bij de bouw van de tabernakel is gezien. Doch ofschoon er ergens anders sprake van is, zoals zij echter op zichzelf werden aangeboden en geplaatst vóór de Ark van het Verbond, als het ware vóór het aangezicht van God, waren zij niet te scheiden van de offeranden. Ik heb reeds vroeger uitgelegd, dat dit een symbool is geweest van een niet alledaagse genade van God, waar Hij op gemeenzame wijze tot hen af daalt, alsof Hij hun gastvriend ware. Doch zij worden genaamd toonbroden, daarom, omdat zij als voor de ogen van God worden geplaatst. Maar daarmee toont Hij een zeldzame gunst, door als het ware wederkerig tot hun gastmaal te komen. Het is niet twijfelachtig, dat Hij het getal twaalf heeft bevolen met het oog op de twaalf stammen, alsof Hij de door elke stam afzonderlijk aangeboden spijs tot Zijn tafel toeliet..

De bereiding van de toonbroden wordt eerst nu nauwkeurig beschreven, ofschoon zij reeds bij de inwijding van de tabernakel door de gemeente geleverd en door Mozes op de dis gelegd werden. Door het brengen en bereiden ervan, uit de door de gemeente gebrachte meelbloem, en meer nog door de bijvoeging van wierook, die bij de wegneming van de broden, op iedere Sabbat, als Ascara, d.i. als dadelijke herinnering van de gemeente, voor God op het altaar aangestoken werd, werd die oplegging van de broden een onbloedig offer waarmee de gemeente de vrucht van haar werken, leven en sterven voor het aangezicht van de Heere brengt, en in deze God zich als een volk, dat ijverig is, in de heiliging tot goede werken, bewijst..

Deze koeken moesten wel zonder zuurdeeg zijn, omdat zij waren een Heiligheid der Heiligheden. De gezuurdesemde koek mocht niet op het altaar komen, en evenmin daarom op de tafel van de toonbroden, voor het aangezicht van de Heere..

6. En gij zult ze in twee rijen leggen, zes in een rij, op de daartoe bestemde reine tafel (Exodus. 25:23 vv.)) die voor het aangezicht van de in het Allerheiligste aanwezige HEERE staat.

7. En op elke rij zult gij, op gouden schalen, zuivere wierook leggen, welke het brood ten gedenkoffer zal zijn, terwijl de wierook bij het wegnemen van de broden op het altaar aangestoken wordt; het is een vuuroffer voor de HEERE, waardoor deze bewogen wordt, aan Zijn gemeente in genade te denken.

8. Op elke Sabbatdag gedurig zal men, de dienstdoende priester, bij het begin van de sabbat dat voor het aangezicht van de HEERE toerichten, de oude broden wegnemenen daarvoor de

nieuwe-nog warm (1 Samuel 21:6) -in de plaats stellen, vanwege de kinderen van Israël, tot een eeuwig verbond. 1)

1) De bedoeling is, dat deze broden, deze onbloedige offeranden teken en onderpand zouden zijn van het Verbond, dat de Heere God met Zijn volk had opgericht. Volgens Maimonides werden de toonbroden door vier priesters op de tafel bezorgd, terwijl vier anderen de broden van de tafel afnamen..

9. En a) het, de weggenomen vorige broden, zal voor Aäron en zijn zonen zijn, die dat in de heilige plaats zullen eten; want het is voor hem een Heiligheid der Heiligheden uit de vuuroffers van de HEERE, een eeuwige instelling; het behoort mede tot die overblijfselen van het offer, waarmee men zeer heilig moet handelen en die de priesters alleen, met uitsluiting van de vrouwelijke leden van het priesterlijke geslacht, mogen eten (Leviticus. 6:17 vv.; 21:22 Matth.12:4).

a)Exodus. 29:32 Leviticus. 8:31; 1 Samuel. 21:6

Wil men zoals het leggen van de toonbroden in het algemeen (zie Ex 25.30) ook dit, dat alleen de priesters en dan nog maar binnen het heiligdom ze mochten eten, geestelijk verklaren, dan lag daarin voor Israël de wenk: "Wees ijverig in goede werken, dan zult gij als een priesterlijk volk in Gods huis wonen en uit Zijn gemeenschap heil en zegen voor u zien vloeien."

I. Vs.10-23. Te midden van deze overlegging van God met Mozes, waarbij de Heere hem die wetten mededeelt, welke de ontwikkeling van Israël als een heilig volk bedoelen, geschiedt er iets dat aan de gemeente de eerste gelegenheid biedt, om het goddelijk strafgericht te handhaven. De zoon van een Israëlitische vrouw, geboren uit een vermenging met een Egyptische man, wordt als een godslasteraar tot Mozes gebracht; deze laat door de Heere zelf zeggen wat met de misdadiger moet geschieden, en nu volgt als Gods bevel de openbare steniging buiten de legerplaats.

10. En er ging uit de tent van zijn vader, welke, zoals de tenten van de uit Egypte meegevoerde gemengde schare (Exodus. 12:38) in het algemeen, buiten de tenten van de naar hun stamhoofden gelegde Israëlieten (Numeri. 2:2) stond, de zoon van een Israëlitische vrouw (vs.11), uit, die in het midden van de kinderen van Israël, als ware hij hun geloofsgenoot, de zoon van een Egyptische, met haar gehuwde, man was; 1) en de zoon van deze Israëlitische een Israëlitisch man, die dat niet verdragen en om zijn afkomst van een vreemdeling hem afwijzen wilde, twistten in het leger.

1) De zo nadrukkelijke vermelding van de afkomst van de vloeker, bedoelt zonder twijfel op het bedenkelijke van zulke huwelijken opmerkzaam te maken. Zo wordt ook in de Christelijke Kerk, zowel door de Evangelische als door de Room- Katholieken, het gemengde huwelijk (tussen personen van verschillende geloofsbelijdenis) aangezien voor iets, dat eerder moet nagelaten dan gedaan worden; de oudste Evangelische kerkorden bepalen, dat vóór het huwelijk de geloofsbelijdenis van de verloofden zeer nauwkeurig zal onderzocht worden..

11. Toen lasterde 1) in het vuur van drift, de zoon van de Israëlitische vrouw uitdrukkelijk de NAAM des Heeren (vs.16) en vloekte, braakte allerlei verachtelijke en goddeloze woorden tegen die naam uit; daarom brachten zij, die dit hadden aangehoord, hem tot Mozes; de naam nu van zijn moeder was Selomith, de dochter van Dibri, van de stam Dan.

1) Het in de grondtekst staande woord betekent in het algemeen "aanduiden, noemen, uitspreken" en wordt zowel in goede als slechte zin gebruikt. Welke zin bedoeld wordt, moet het verband dan aangeven. Maar de Joden zijn van oudsher bij de algemene betekenis van het woord blijven staan, en hebben nu op deze plaats (vs.16) het bekende verbod gegrond, dat de naam hwhy eigenlijk = Jahveh te punktuëren, in het geheel niet uitgesproken, maar daarvoor altijd ynda (Adonai = de Heere) moest worden gelezen, (waarom nu xxy = Jehova gepunktueerd wordt). Maimonides (een Joods geleerde uit de 12de eeuw, om zijn diepe kennis van de Joodse godgeleerdheid de tweede Mozes genoemd) zegt het volgende: Die naam werd vroeger alleen in het heiligdom en wel door de gewijde priesters, bij de priesterlijke zegen en door de Hogepriester, op de grote Verzoendag uitgesproken. Sedert de tijd van Simon de rechtvaardige, werd dit echter afgeschaft, en van nu aan ook in de tempel steeds Adonai gezegd, opdat niet iemand die naam leerde, die hij ontheiligen kon..

12. En Zij leidden hem op bevel van Mozes, die in dit ongehoord geval niet zelf het oordeel durfde uitspreken, in de gevangenis, opdat hem naar de mond van de HEERE verklaring 1) geschieden zou.

1) In het Hebreeuws Liphraśch, eigenlijk scheiden. Vandaar de betekenis, zijn vonnis bepalen. Verklaring doen betekent dan ook, het vonnis vellen, zijn vonnis aanzeggen..

13. En de HEERE sprak tot Mozes, om hem het begeerde antwoord te geven, zeggende:

14. Breng de vloeker uit tot buiten het leger, en allen die het, zijn lastering, gehoord hebben, zullen hun handen op zijn hoofd leggen; daarna zal hem de gehele vergadering stenigen.

Door een zonde, als deze, was de gehele, met de zondaar uiterlijk verbonden gemeente aan deze schuld medeplichtig; wel was deze schuld slechts ontvangen, haar gewelddadig opgedrongen, maar zij was haar eigen, persoonlijke geworden, wanneer zij haar niet aan degene had weergegeven, van wie zij haar ontvangen had. Dit teruggeven geschiedt nu werkelijk door de verdelging van de zondaar, door de gehele gemeente volbracht; maar vooraf geschiedt dit ook symbolisch, daar zij die getuigen van zijn zonde zijn geweest, de vloek hebben aangehoord en nog in bijzondere zin door zijn schuld zijn besmet geworden, de handen op hem leggen. Deze hier en overal door de wet voorgeschreven handeling bij openbare misdrijven verdient ook door ons zeer nauwkeurig beschouwd te worden. Het kwaad, dat in grotere of kleinere kringen gepleegd wordt, steekt voor een deel als een doordringend vergif de anderen aan en werkt deels afschuwwekkend, deels verleidend op hen; wanneer niet door aan de gerechtigheid de volle loop te laten, de lucht, om zo te zeggen, weer gezuiverd is 1 Corinthiers. 5:6)

De getuigen legden de handen op de zondaar, niet alleen, omdat zij in het openbaar beleden, getuigen van de misdaad te zijn, maar dat ze ook de onheilen te wachten, om zulke schrikkelijke misdaden, van het volk afkeerden en ze weer op het hoofd van de misdadiger brachten. Hieruit leert men de kracht van de spreekwijze kennen: Zijn ongeluk komt op zijn hoofd..

Het leggen van de handen door de getuigen op het hoofd van de schuldige betekende ook, dat zij de zonden, waarmee zij zelfs door het aanhoren ervan besmet waren, op de vloeker weer overdroegen..

15. En tot de kinderen van Israël zult gij spreken, 1) voor alle voorkomende gevallen van deze aard, zeggende: Een ieder, als hij zijn God gevloekt zal hebben, zo zal hij zijn zonde dragen, boeten.

1) Hieruit blijkt meer duidelijk, dat het doel van het derde gebod is geweest, dat, zoals het betaamt, de heilige naam van God met zorgvuldigheid en eerbied zou gevreesd worden, omdat met de doodstraf gestraft werd de zorgeloosheid, waardoor deze werd geschonden. Want met het woord laster duidt Mozes aan, alle ijdele en onreine woorden, welke bedoelden die Naam te ontheiligen, zoals, indien iemand God van onrechtvaardigheid of wreedheid betichtte, of Hem met smaadredenen hekelde, of met opzet Zijn roem verkleinde, hetzij dit uit wraakzucht geschiedde, hetzij uit onbezonnenheid, zoals velen, zo maar, de schrikkelijkste godslasteringen uitbraken, en anderen in hun overmoed hun brutaliteit tonen..

16. En wie de naam des HEEREN gelasterd zal hebben, zal zeker gedood worden, de gehele vergadering zal hem zeker stenigen; also zal de vreemdeling zijn gelijk aan de inwoner, als hij, de inwoner, de Naam boven alle namen (Deuteronomium. 28:38) zal gelasterd hebben, hij zal op dezelfde wijze gedood worden, zoals nu deze vreemdeling sterven moet.

17. Als iemand enige ziel van de mens zal verslagen hebben, hij zal zeker gedood worden. 1)

1) Wat in Exodus. 21:12 gezegd is, in zake het zesde gebod, ten opzichte van de Israëliet, wordt nu ook op de vreemdeling van toepassing verklaard. Zowel het recht van de vreemdeling wordt hiermee gehandhaafd, als de straf op zijn misdrijven gesteld..

18. Maar wie de ziel van enig vee zal verslagen hebben, hij zal het teruggeven, volgens de grondstellingen van de strenge wedervergelding, het jus talionis (zie "Ex 21.14" en zie "Ex 21.25), zal hij geven, ziel voor ziel, een levend wezen voor het andere.

19. Als ook iemand aan zijn naaste een gebrek zal aangebracht hebben, waarvan deze een blijvende schade ondervindt, zoals hij gedaan heeft, zo zal ook aan hemgedaan worden.

20. Breuk voor breuk, a) oog voor oog, tand voor tand; zoals hij een gebrek een mens zal aangebracht hebben, zo zal ook hem aangebracht worden.

a)Exodus. 21:24 Deuteronomium. 19:21 Matth.5:38

21. Wie dan enig vee verslaat, die zal het weergeven; maar wie een mens verslaat, die zal gedood worden.

22. Een recht zult gij hebben; 1) zo zal de vreemdeling zijn als de inwoner; want Ik ben de Heere uw God, die onder u geheiligd wil zijn-wanneer niet door u, dan tenminste aan u.

1) Opdat het volk Israël naar de aard van zijn trotse natuur niet zou menen, dat het geslacht van Abraham alleen onschendbaar was, strekt Hij ook de wet tot de vreemdelingen uit. En zo toont God, dat het gehele menselijke geslacht Hem ter harte gaat, zodat Hij ook niet wil, dat de meest vreemden aan de willekeur van de goddelozen zouden blootgesteld zijn. In andere zaken zorgt Hij, door een bijzonder privilege, voor Zijn uitverkoren volk, maar nu, omdat Hij zonder uitzondering, alle stervelingen naar Zijn beeld heeft geformeerd, neemt Hij hen allen in Zijn bijzondere hoede en bescherming, opdat niemand hen straffeloos schade zou aanbrengen..

23. En Mozes zei tot de kinderen van Israël wat hem bij gelegenheid van het gebeurde in vs.10 vv. als de wil van de Heere (vs.14 vv.) was geopenbaard; dat zij de vloeker overeenkomstig die wil tot buiten het leger uitbrengen en hem met stenen stenigen zouden. En de kinderen van Israël deden, zoals de HEERE Mozes geboden had.

Naar alle waarschijnlijkheid geschiedde de strafoefening op een van de dagen van het Paasfeest (Leviticus. 23:44). Ook later waren de Joden gewoon zware misdadigers juist op feestdagen als er veel volk te Jeruzalem bijeen was te vonnissen, en wel op grond van Deuteronomium. 17:13, opdat al het volk hoorde en vreesde en zich niet meer onderwond om dit te doen. Vooral geschiedde dit, wanneer het de bestraffing van een godslasteraar gold, daar men deze straf voor een deel van de godsdienst aanzag en daardoor de Sabbat niet geschonden werd. Zo kan het ons niet verwonderen, dat Jezus op de 15de Nisan, de eerste van de zeven dagen van de ongezuurde broden, ofschoon op die dag geen werk werd verricht, maar een feestelijke verzameling moest worden gehouden (Hebr.13:7), gekruisigd is..

HOOFDSTUK 25.

FEEST- EN JUBELJAAR.

I. Vs.1-55. Na het gebeurde met de godslasteraar gaat de Heere verder voort met de voorstelling van de voor Israël vastgestelde heilige tijden daar zowel Sabbat- als Jubeljaar nog een nadere verklaring nodig heeft; want over het Sabbatjaar was slechts terloops (Exodus. 28:10 vv.), over het Jubeljaar nog in het geheel niet gesproken. Dit deel van de wetgeving wordt weer, zoals het eerste (Exodus. 20:21-31:18; Exodus 34:10,28) van de berg Sinäi afgekondigd en ook de daarmee verbonden bedreiging en belofte in hoofdstuk 26, waarmee de eigenlijke wet haar eindpunt bereikt en nu nog maar ophelderingen, uitwijdingen en herhalingen in het afzonderlijke, al naar gelang dit nodig is in het verdere verhaal worden tussengevoegd

1. Verder sprak de HEERE tot Mozes en wel op de berg Sinäi,
1) zeggende:

1) Het gebod, omtrent het Sabbat- en het Jubeljaar, vormt het slot van de wetten, die Jehova op de berg Sinäi aan Mozes gegeven heeft. Dit leert de mededeling in het opschrift (vs.1) 25.1, dat, op Exodus. 34:32 terugslaan, de gehele som van de wetten, welke Mozes op de berg van God ontvangen en het volk voor en na geopenbaard heeft, tot innerlijke eenheid verbindt..

2. Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: wanneer gij zult gekomen zijn in dat land, dat Ik u geef, dan zal de bodem van dat land rusten een Sabbat voor de HEERE; 1) evenzo een de Heere gewijde rust hebben, zoals gij zelf met uw vee op de zevende dag.

1) Door de instelling van het Sabbatjaar werd: 1. gezorgd voor de vruchtbaarheid van het land, door het elke zeven jaar te laten rusten, zonder het te beploegen of te bezaaien. 2. Een vermaning gegeven naar de gedachte van de Joden, en naar die van Paulus Fagius, dat de rijken aan de behoefte van de armen zouden gedenken, door gade te slaan, dat, zoals zij zelf in dat zevende jaar enigszins bekrompener leefden, dan in de andere zes, de armeren zich altoos in zo'n bekrompen, zorgelijke staat bevinden, omdat zij nooit zaaien noch maaien. 3. Afgeschaduwde Sabbat van vergeving en vrijheid, die onder het Nieuwe Testament te verwachten waren, volgens het zeggen van Procopius; en 4. Een schaduwbeeld gegeven van de eeuwige Sabbat..

Elk zevende jaar had de naam van Sabbatjaar, opdat in dat jaar de aarde rustte en niet bebouwd werd. Het werd ook het jaar van de verlating genoemd, omdat in dat jaar de schuldenaars de schulden werden kwijtgescholden, en de dienenden, zo ze wilden, van hun dienst werden ontslagen. De redenen van het vieren van dit feest waren verscheiden: Allereerst de staatkundige of burgerlijke, omdat God beloofd had, dat er geen bedelaar onder Israël zou zijn, zodat voor de armen hierin op deze wijze was zorg gedragen. Ten tweede, de zedelijke, want God wilde hiermee leren, de barmhartigheid jegens hun arme medebroeder en de gedachten van de Israëlieten van de gierigheid en hebzucht afhouden en hen de dankbaarheid

jegens God, de Gever van alle goederen, inboezemen. Ten derde, de geestelijke, want het verbeelde het jaar van de genade, volgens de voorzegging van Jesaja (hoofdstuk 61:1,2). Dat is, de tijden van het Nieuwe Verbond vol van genade, die eeuwige Sabbat de rust van de werkelijke dienst van het Oude Verbond en van de vloek van de wet en volkomen vergeving..

Een Sabbat voor de Heere, d.i.een Sabbat ter ere van God. Vóór het Loofhuttenfeest van ieder 7de jaar moest dan ook de wet van het Verbond het volk worden voorgelezen. De wekelijkse Sabbat en de Jaarsabbat staan met elkaar in zeer nauw verband. Zoals de Sabbat volgt op zes dagen van arbeid, zo volgt op zes jaren van arbeid een jaar van rust voor mens en vee en land. Bovendien is de wekelijkse Sabbat een dag, door de Heere gewijd en geheiligd, zo ook de Jaarsabbat.

3. Zes jaar achtereen zult gij uw akker bezaaien, en zes jaar lang uw wijngaard, uw wijn- en olijfbergen (Leviticus. 19:10) met het snoeimes tot vrucht dragen besnijden Jesaja 5:6 Joh.15:12) en de inkomst daarvan inzamelen.

4. Doch in het zevende jaar zal voor het land een Sabbat van rust zijn, waarover (vs.2) gesproken is, een Sabbat voor de HEERE, namelijk een rusttijd, een braakliggen, uw akker zult gij niet bezaaien en uw wijngaard niet besnijden.

5. Wat op het land vanzelf van uw oogst, van de korrels, bij de oogst van het zesde jaar op het land gevallen en ontkiemd, zal gegroeid zijn, zult gij in het zevende jaar niet inoogsten, en de druiven van uw afzondering, gegroeid zonder dat de wijngaard besnoeid is, zult gij niet afsnijden; het zal een jaar van rust voor het land zijn, en die rust zult gij niet verstoren.

6. En de inkomst van de Sabbat van het land zal voor u tot spijs zijn, 1) wat het land gedurende die rust vanzelf opbrengt zult gij voor u zelf houden, voor u, de bezitter, en ook voor uw knecht, en voor uw dienstmaagd, en voor uw dagloners en voor uw bijwoner, die bij u als vreemdelingen verkeren, als ook voor de arme onder uw volk (Exodus. 23:11).

1) De bedoeling in verband met vs.5 is duidelijk. Wat op de landen als vanzelf opkwam, mocht niet inge oogst worden, dat is, gemaaid en daarna in de schuren verzameld, maar was algemeen goed. Een ieder, die behoefte had, mocht er zoveel van nemen, als hij op dat ogenblik nodig had. De arme had er even veel recht op als de rijke, de niet-bezitter als de bezitter. Exodus. 23:11 is hiermee niet in strijd, omdat hier niet wordt ontkend, dat ook de arme, of wil men, dat de arme er gebruik van mocht maken.

7. Bovendien voor uw fok- en huisvee, en voor het gedierte, het wild, dat in uw land is, zal al de inkomst, die vanzelf groeit, daarvan tot spijs zijn, niet ingezameld, maar als gemeenschappelijk goed voor allen, mensen en dieren, buitengelaten worden, dat een ieder daarvan neemt en eet wat hij juist nodig heeft.

In Exodus. 23:10 vv., waar reeds het sabbatjaar vermeld werd, was hoofdzakelijk de zorg voor de armen bedoeld en werd die instelling van de sabbat in dit licht beschouwd; maar hier wordt deze instelling nog meer bepaald als een goddelijke beschouwd, als een de Heere

gewijde feestviering van het gehele land, en aan de Hoofdstuk 23 vermelde rust- en feesttijden van het volk van God toegevoegd. Het sabbatjaar sluit zich toch zeer nauw aan de gewone wekelijkse sabbat (23:3) aan, het is daarvan de ontwikkeling. Zoals toch de wekelijkse sabbat op de zes werkdagen volgt en voor de mens en vee een dag van rust en verkwikking is, zo lost het sabbatjaar de zes jaren van regelmatige veld- en landbouw af en laat de vruchtbare grond een jaar lang vieren, terwijl deze dit jaar aan zijn eigen onmiddellijke groei-kracht overgelaten wordt en van alle ingrijpende werkzaamheid van de mensen verschoond blijft. Het is een dwaling naar allerlei redenen te zoeken, om het nut van deze maatregel op te sporen (bv. vermeerdering van de vruchtbaarheid van de grond door gedurig terugkerend braakliggen; vermeerdering van handel en vriendschappelijk verkeer met andere volkeren, door verhinderen van een meer dan tot de eigen dringende behoefte toereikende opbrengst; bevordering van de jacht door toereikend voedsel voor het wild en bemesting van de grond, door het vrij daarop rondlopend vee)

Het is de Heere, die het Sabbatjaar verordent, en wat Hij verordent, heeft vanzelf ook voor het tijdelijke leven zijn goede uitkomsten; maar het eigenlijke doel is op de grondvesting van Zijn rijk, op de verwerkelijking van geestelijke waarheden en de verwezenlijking van hemelse plannen gericht. En dan is het ook niet onmogelijk om Gods gedachten en raadsbesluiten te verstaan, men moet ze maar niet met opzet willen miskennen, daar zij toch door de woorden: "In het zevende jaar zal voor het land een Sabbat van rust zijn, een Sabbat voor de Heere" duidelijk genoeg zijn aangewezen. De akker geeft jaarlijks zijn vrucht als een schuld, welke hij aan de mens voldoet en waarop deze als een loon voor al zijn moeite rekenen mag. Maar daarbij zal Israël als volk van God toch niet vergeten dat de aarde, ofschoon voor de mens geschapen, nochtans niet daartoe is, opdat de mens haar als zijn eigendom aanzie en nu met haar vermogen om vrucht te dragen in de dienst van zelfzucht tot in het uiterste woekere; veeleer zal Israël de aarde als de Heere heilig erkennen, en ook als geroepen om aan zijn zalige rust deel te hebben. Terwijl het land in het zevende jaar droeg wat het vanzelf voortbracht, werd het daarmee zijn Schepper en Heere gedurende de door Hem bepaalde tijd weer tot vrije beschikking en besturing overgegeven en voor verder menselijk gebruik opnieuw geheiligd. Terwijl nu de dwingende werkende mensenhand voor die tijd van de grond afliet, genoot deze zinnebeeldig de rust, waarin hij zich voor de zonde na volbrachte schepping verblijd had (Genesis 2:2,3) en vierde zinnebeeldig dezelfde Sabbat, welke in de toekomst, wanneer alles weer zal zijn opgericht, ook het beleid is (Hebr.4:9). Wat het werkelijke leven aangaat, had zulk een volkomen rust van de grond niet de minste moeilijkheid; nog heden ten dage zaait in Palestina een groot deel van het koren zich vanzelf in een overvloed, die veel meer is dan de bestaande behoefte eist en in vele streken planten de graangewassen zich zonder bewerking voort. Wel was een grote zegen daaraan verbonden; want niet alleen vonden de armen, wezen, dagloners en vreemdelingen, die zelf geen eigendom hadden, toch hun oogst en verblijdden zich des te meer in het leven, daar in het Sabbatjaar geen schulden mochten worden ingevorderd (Deuteronomium. 15:1 vv.), maar de vrije tijd bood ook gelegenheid aan om zich meer dan gewoonlijk met geestelijke dingen bezig te houden en aan school en onderwijs meer zorg te wijden, dan anders geschieden kon. Alle klassen van de bevolking ondervonden alzo werkelijk dat het levensdoel van de gemeente van de Heere niet bestaat in het onophoudelijk en zwaar bewerken van de grond, in het zweet des aanschijns (Genesis 3:17,19), maar in het onbezorgde genot van de vruchten

van de aarde, welke de Heere haar God geeft zonder de arbeid van haar hand en altijd geven zal, wanneer zij er naar staat in Zijn verbond te blijven en in Zijn wet zich te vermaken. Tot bereiking van het laatstgenoemde deel, het gehele volk eenmaal tot de levende overtuiging te brengen, welk een kostbare schat het in de wet van de Heere bezit (Psalm. 19:8 vv.), wordt in Deuteronomium. 31:10 vv. bevolen dat vóór het Loofhuttenfeest van ieder 7de jaar bij het heiligdom de wet in het openbaar zal worden voorgelezen. Wel heeft Israël Gods goede en genadige wil over het geheel weinig erkend en reeds sedert Salomo's laatste regeringsjaren de viering van het Sabbatjaar nagelaten; maar daarom moest het land dan ook later 70 jaar lang (gedurende de Babylonische ballingschap) woest liggen, om de nagelaten Sabbatjaren in te halen (Leviticus. 26:34 vv; 2 Kron.30:21). Na de ballingschap vinden wij dan de waarneming van de rusttijd voor het land in Nehemiah. 10:31 1 Makk.6:49,53, Tacitus hist. V: 4, en ook bij Jozefus vermeld..

8. Gij zult u ook tellen zeven jaarweken, 1) zevenmaal zeven jaar, zodat de dagen van de zeven jaarweken, waarvan ieder een tijdruimte van zeven jaar vormt, u negenenveertig jaar zullen zijn.

1) Een derde soort van Sabbat wordt hier aangeduid, welke werd uitgevaardigd na negenenveertig jaar, of na zeven jaarweken. Deze Sabbat was zeer beroemd, omdat, zowel ten opzichte van de personen, als ten opzichte van de gebouwen en landerijen, alles bij het volk weer in de oude toestand terugkwam. Ofschoon God op deze wijze heeft zorg gedragen voor het publiek belang, de armen te hulp is gekomen, opdat hun vrijheid niet werd opgeheven, en de orde, door Hem gesteld, bewaard heeft, toch is het volstrekt niet twijfelachtig, of nog een andere prikkel heeft Hij er bijgevoegd, waardoor de Joden tot de viering van deze Sabbat werden opgewekt. Het is toch een in het oog vallend bewijs van heilige rust geweest, te zien, dat de slaven werden vrijgelaten en plotseling vrij werden, dat de huizen en de bezittingen van land tot de vorige bezitters, die ze verkocht hadden, terugkeerden. Kortom, dat het gelaat van alle dingen vernieuwd werd. Jubel noemen zij dit jaar, vanwege het geklank van de ramshoorn, waarmee de vrijheid en het herstel in het bezit van de akkers werd verleend, maar hoofdzaak van de plechtigheid is, dat zij daardoor leerden, dat zij van de andere volken gescheiden waren, dat zij een volk waren, bijzonder geheiligd aan God. Ja, de herstelling had dit tot doel, dat zij op de grote Sabbat weer verlost, zich aan God, als hun Verlosser, geheel en al zouden wijden..

Het Jubeljaar verschilde hierin van het Sabbatjaar, vooral wat de vrijlating enz. aangaat, dat deze laatste veel meer beperkt was. Op het Jubeljaar had een algemene en veel minder bepaalde vrijlating plaats. Overigens heeft ook het Jubeljaar dezelfde geestelijke en zedelijke betekenis als het Sabbatjaar, alleen alles is meer volledig. De afschaduwing van het eeuwige is volkomener. Toen de Heere Israël zou verschijnen op de berg, werden zij vermaand, om te letten op het horen van de ramshoorn. Evenzo wordt nu Gods oude Verbondsvolk aangezegd, om erop te letten, wanneer na 7 x 7 jaren de bazuin of ramshoorn zou klinken. Dan was het jaar van de vrijlating. Dat bazuingeklank zou Israël tot de vrijheid uitroepen..

9. Daarna, bij het einde van het 49ste jaar zult gij in de zevende maand, op de tiende dag van de maand de bazuin van het geklank doen doorgaan; op de Verzoendag zult gij de bazuin doen doorgaan in uw gehele land.

Het Sabbatjaar werd niet naar het kerkelijk, maar naar het burgerlijk jaar berekend, het nam also een aanvang met de maand Tisri (zie Ex 12.2), terwijl de met deze maand beginnende veldarbeid achterwege bleef. Van zulke Sabbatjaren zouden nu zeven, d.i. $7 \times 7 = 49$ gewone jaren geteld en het daarop volgende 50ste jaar, dat onmiddellijk aan het 7de sabbatjaar zich aansloot, op de 10de dag van zijn eerste maand (de 7de naar kerkelijke berekening) door middel van boden in het gehele land uitgezonden, als een nieuw eigenaardig Sabbatjaar uitgeroepen worden, waarin het denkbeeld van rust tot zijn volle ontwikkeling en tijdelijke volmaking komt. Het muziekinstrument, waardoor het wordt aangekondigd, is de bazuin. Om de sterke, overal weergalmende toon van deze bazuin wordt dat jaar het halleljaar genoemd. Daar het ook ontbinding van alle vroeger gesloten verbonden aanbracht, zodat een ieder weer tot zijn eigen have en tot zijn geslacht kwam (vs.10), draagt het tegelijk de naam jaar van de vrijlating. In hoeverre ook het Sabbatjaar die naam draagt, kan men zien in Deuteronomium. 15:1 vv.. In het Hebreeuws wordt de sterke, alom weerklinkende toon van de bazuin *lbwy* (Jobeel) genoemd; dit woord Jobeel hebben vele uitleggers als "jubel" vertaald (zo reeds de Vulgata); maar Luther heeft de vertaling Jubeljaar (misschien wel uit afschuw van de gruwel), die de Roomse pausen met het uitschrijven van Jubeljaren dreven) in zijn Bijbel vermeden. Niet zonder grond moest dit jaar, waarin de om schulden tot slaaf verkochten weer vrij, de uit nood van hun grondbezit beroofden weer in het bezit gesteld werden van het hun door de Heere aangewezen erfdeel (vs.12,30), en dat daarom ook het genadejaar (Luther: "het genadige jaar" Jesaja. 61:2) genoemd wordt, juist op die dag worden aangekondigd, waarop de verzoening van alle zonden geschied was, d.i. op de grote Verzoendag; want de mededeling van de genade onderstelt de volkomen schuldvergeving. Wat de aard van dit jaar van de vrijlating aangaat, is het een nog ruimere ontwikkeling van het denkbeeld van rust dan het bij vs.7 nader omschreven feestjaar, in dat jaar zal de eigendomsstaat, in het vorige tijdperk door de verschillende voorvallen van het dagelijks, burgerlijk leven in wanorde gebracht, weer tot rust, en dat goed, uit de handen van de vreemde weer in die van de eigenaar komen. Wat nu de tijdrekenkunde aangaat, sluit het zich daarentegen zo nauw mogelijk aan het Pinksterfeest aan; want zoals dit op de 50ste dag na Pasen valt, als sedert de aanbidding van de handvol van het beweegoffer zeven volle Sabbatjaren zijn voorbijgegaan (Leviticus. 23:15 vv.), zo is het halleljaar het ieder 50ste jaar en breekt weer aan, zo menigmaal zeven Sabbatjaren zijn voorbijgegaan..

10. En gij zult dat vijftigste, van de 10de Tisri tot op de eerstvolgende herfsttijd durend jaar heiligen, als een kerkelijke feesttijd behandelen en vrijheid uitroepen in het land, voor al zijn inwoners; het zal u een Jubeljaar zijn, waarvan het bazuingeschal klinkt door het gehele land, verkondigende aan een ieder vrijheid en loslating, en gij zult terugkeren, een ieder tot zijn bezittingen, en zult terugkeren, een ieder tot zijn geslacht.¹⁾

1) Zij, die verkocht waren aan andere geslachten, werden daardoor vreemden van hun eigen geslacht, maar in dit jaar van de verlossing zouden zij terugkeren, een ieder tot zijn geslacht.

Dit was een zinneprent van de verlossing door Christus uit de slavernij van de zonde en de satan, en van de herstelling tot de heerlijke vrijheid van de kinderen van God..

11. Dit Jubeljaar zal u het vijftigste jaar zijn; juist omdat het tot de oorspronkelijke instelling van God terugleidt en alles in de vorige staat herstelt, zal het als een Sabbatjaar worden behandeld (vs.4 vv.), gij zult niet zaaien, noch inoogsten wat vanzelf daarin zal gegroeid zijn, noch ook de druiven van de afzondering hierin afsnijden.

12. Want, zoals gezegd is, dat is het Jubeljaar, 1) het zal u heilig zijn; gij zult uit het veld de inkomst daarvan eten. 2)

1)Eigenlijk: Dit is het jaar van het bazuingeschal..

2) Ook een herhaald braakliggen van velden, wijnbergen, olijfgaarden en hoven in het vijftigste jaar, nadat reeds het vorige jaar een Sabbatjaar geweest was, had op zichzelf geen moeilijkheid, daar hetgeen Strabo, XI: 4, 3 meedeelt over Albanië (aan de Kaspische Zee, heden Schirwan genaamd), dat daar van één zaaisel 2-3 jaren na elkaar geoogst kon worden, door de Heere in vs.21 bepaald aan Zijn volk beloofd wordt; evenzo wordt Jesaja 37:30) aan Hiskia zulk een tweemaalige opbrengst van de grond uit zichzelf toegezegd, waardoor alle schade van de toenmalige verwoesting na drie jaar geheel zou zijn weggenomen..

Ook hier opnieuw als in het Sabbatjaar; zij mochten het als vanzelf groeiende koren niet inoogsten, maar slechts zoveel telkens verzamelen, als nodig was voor het ogenblikkelijk levensonderhoud. Alles was algemeen goed. Een ieder, die behoefte had, mocht ervan genieten..

13. In dat Jubeljaar, zult gij ieder terugkeren tot zijn hem oorspronkelijk toekomende bezitting.

14. Daarom, wanneer wij gedurende de voor het Jubeljaar verlopen 49 jaar aan uw naaste goederen, een akker of een stuk grond verkopen, of uit de hand van uw naaste iets dergelijks kopen zult, dat niemand de een de ander, noch de verkoper de koper door te hogen, noch de koper de verkoper door te lagen koop prijs verdrukke. 1)

1) Het woord in de grondtekst betekent in het bijzonder, de verdrukking van de vreemdelingen (Leviticus. 19:33 Exodus. 22:22), van de slaven (Deuteronomium. 23:17), van de armen, weduwen en wezen (Jeremia. 22:3 Ezech.18:8), in burgerlijk opzicht, door afzetten of onttrekken van have en goed..

15. Naar het getal van de jaren van het laatste Jubeljaar af zult gij van uw naaste kopen, en niet meer, dan dit getal, van de waarde van opbrengst van de akker of het deel grond in rekening brengen, en naar het getal van de jaren van de inkomsten, die tot het volgende halleljaar nog over zijn, zal hij het aan u verkopen, zo hoog en niet hoger, opdat gij het hem in het jaar van de vrijlating zonder schade kunt teruggeven.

16. Naar de veelheid van de jaren, die van de tijd van de verkoping tot aan het begin van het jaar van de vrijlating verlopen, zult gij, de koper, zijn koopprijs vermeerderen, en naar de weinigheid van de jaren zult gij zijn koopvermindere: want hij, de verkoper, verkoopt aan u het getal van de inkomsten, de akker of het stuk grond naar de opbrengst, niet naar de eigenlijke waarde van de grond, zodat het dan uw eigendom zou worden (vs.23).

17. Dat dan niemand zijn naaste verdrukke, 1) maar vreest, hetzij koper, of verkoper, voor uw God: want Ik ben de HEERE, uw God die wederkerig en woeker en verdrukking niet ongestraft laat.

1) Niemand mocht de waarde van zijn land verhogen, evenmin mocht iemand van de benarde toestand van de verkoper misbruik maken, door van hem het land voor te lage prijs te kopen..

18. En doet, opdat gij niet valt in de macht van Mijn straffende gerechtigheid, Mijn instellingen, en houdt Mijn rechten, welke Ik u (vs.14-17) geboden heb, en doet gij, die van uw naaste koopt, dezelfde; zo zult gij, in plaats van voor Mijn toorn te moeten vrezen, zeker 1) wonen in het land.

1) In het Hebreeuws Labétach, eigenlijk vrij van zorg, zonder zorg. Zij zouden geen kwaad hebben te vrezen. Aan het onderhouden van de geboden van de Heere is groot loon verbonden..

19. En het land zal, door de bijzonderen zege die Ik daarop zal leggen, wanneer gij naar Mijn rechten doet, Zijn vrucht in rijke volheid geven, en gij zult altijd eten, tot verzadiging toe, en gij zult zeker, rustig en gelukkig (1 Kon.4:25) daarin wonen.

20. En als gij, bij het naderen van het Sabbatjaar, zou zeggen: 1) Wat zullen wij eten in het zevende jaar? Ziet, wij zullen in dit jaar niet zaaien, en onze inkomst niet inzamelen, wanneer wij werkelijk naar de instellingen van de Heere doen (vs.4).

1) Nooit zijn de mensen gehoorzaam aan de bevelen van de Heere, tenzij dan, wanneer het wantrouwen wordt opgeheven, en altijd zijn zij schrande in het opwerpen van voorwendselen, om niet te gehoorzamen. Doch er was voor de Joden een fraai klinkende verontschuldiging, wegens een moeilijkheid die zich kon voordoen, dat de honger hen gedurende twee jaar kon overvallen, wanneer zij in het zevende jaar noch konden maaien, noch zaaien. Om te maaien moest men het einde van het achtste jaar afwachten. Want vanwaar nu zou er overvloed van gemaaide zijn, als het land een jaar lang braak had gelegen? Niet zonder oorzaak neemt God hier nu de twijfel weg, door te beloven, dat Hij in het zesde jaar een bijzondere vruchtbaarheid zou geven, welke voldoende zou zijn voor de komende twee jaren. De uitdrukking is wel op te merken: dat God Zijn zegening zou bevelen op buitengewone wijze en tegen de gewone omstandigheden in, opdat het land het dubbele, ja, het driedubbele zou voortbrengen. Waardoor ons een niet gewone stof tot vertrouwen wordt ingeprent, om ons dagelijks brood te begeren. Maar dit was een geheel bijzondere belofte, dat de Joden het voedsel niet ontbreken zou, wegens de Sabbat. Waarvan God in de woestijn reeds een voorbeeld had gegeven, toen Hij de dag vóór de Sabbat een dubbele portie manna

aan de inzamelaars had geschonken. Aldus ontnemt God hun de vrees voor gebrek tot aan de oogst van het achtste jaar, ofschoon het schijnt, dat Hij hen tegelijk aan matig gebruik wil gewennen, opdat zij niet door onmatigheid en weelde kwijt worden, wat Hij overvloedig heeft geschonken, maar voor de twee volgende jaren genoeg over hielden. Op dit gebod zinspeelt God, wanneer Hij door Zijn profeten aankondigt, dat het land Zijn Sabbatten zal genieten, wanneer het zijn inwoners heeft uitgespuwd (2 Kron.36:21). Daar zij nu, door de Sabbatten te schenden, het land hadden verontreinigd, zodat het zuchtte onder een zware last, zegt Hij, dat het lang en aanhoudend zou rusten, opdat het braak liggende de arbeid van vele jaren zou goed maken..

Voor het geval, dat een Jubeljaar volgde onmiddellijk op een Sabbatjaar, zodat het land dan twee achtereenvolgende jaren moest braak liggen, belooft de Heere, met het oog hierop, dat Hij in het zesde jaar zulk een overvloedige oogst zou geven, dat er voor drie achtereenvolgende jaren genoegzaam zou zijn tot levensonderhoud voor mens en vee..

21. Zo zal Ik Mijn zegen gebieden over u in het zesde jaar, dat het de inkomst voor drie jaar zal voortbrengen, op eenmaal een driejarige oogst, de ene oogst voor het lopende, de tweede voor het aanbrekende Sabbat-, de derde voor het daarna volgende halleljaar.

22. Het achtste jaar nu zult gij zaaien, en zult van de oude inkomst die van het zesde jaar, eten, tot het negende jaar toe, zolang de oogst van het achtste jaar nog op het veld staat rijp te worden; totdat zijn inkomst, de met de aanvang van het negende jaar nu geheel ingezamelde oogst ingekomen is, zult gij het oude eten.

Hoe getrouw en met welk een vrij geweten kon Israël, door zulk een belofte in het geloof gesterkt, niet alleen het Sabbat-, maar ook het Jubeljaar houden, zonder daarbij wat zijn noodduft aangaat, schade te lijden! Reeds in de aanm. bij vs.7 (zie Le 25.7) is gezegd dat men al vroegtijdig begon het Sabbatjaar niet meer te houden; eerst na de Babylonische ballingschap voldeed het volk weer aan Gods bevel (Nehemiah. 10:31 1 Makk.6:49,53). Ook van de viering van het Jubeljaar vindt men in het Oude Testament vóór de tijd van de ballingschap geen bepaalde sporen, ofschoon meerdere plaatsen (1 Kon.21:3 vv. Jesaja. 37:30; 16:1 vv. Ezech.7:12 vv.; 46:17) te kennen geven, dat in het hart van de vromen de overtuiging, dat het alsoo Gods ordening was, diepe wortels had geschoten. Maar tot de werkelijke gehoorzaamheid aan deze verordening van God behoorde een volkomen vrijheid van alle zelfzuchtige bedoelingen en een gehoorzaamheid van het geloof, zoals bij de grote meerderheid slechts zelden worden aangetroffen, zodat dan ook nß de Babylonische ballingschap de wetten over het Jubeljaar niet weer werden ter hand genomen..

23. Het land, de grond die ieder als zijn erfdeel ontvangt, ook zal niet voor altoos, tot een blijvende bezitting, verkocht worden, 1) door de een aan de ander; want het land is het Mijne, 2) Jesaja 14:2,25 Jer.2:7 Ezech.36:5; 38:16 Psalm. 10:16), a) omdat gij vreemdelingen en bijwoners bij Mij zijt. 3)

a) 1 Kronieken 29:15

1) Niet voor altoos verkocht, d.i. niet zó verkocht, dat het niet weer gelost kon worden. Een uitzondering vinden we in hoofdstuk 27:20

2) D.w.z. in het bijzonder Zijn eigendom. Wel is de Heere de God van de gehele aardbodem, maar voor Israël was Hij het op bijzondere wijze. Het land Kanaän was in het bijzonder Zijn land. Israëls volk mocht het als het ware slechts beschouwen als het in leengebruik van Hem, de opperste Leenheer, te hebben ontvangen..

3) Omdat zij vreemdelingen en inwoners waren bij de Heere, in Zijn land en in Zijn huizen, en Hij Zijn tabernakel onder hen had, zo zou het vervreemden van hun gedeelte aan dat land in van de daad wezen, alsof zij zich van hun gemeenschap met God afzonderden, en voor altoos afstand deden van het land, dat Immanuëls land was Jesaja 7:8), waar de Messias geboren zou worden, leven en sterven zou. Daar Kanaän daarenboven een voorbeeld en onderpand van de hemelse erfenis was, zo kon geen Israëliet, zonder versmading van een uitnemend voorrecht zijn deel ervan, in dat land volstrekt overgaven op een wijze, dat hem alle mogelijkheid van lossing benomen ware. Om die reden wilde Naboth zich liever de boosheid van de koning op de hals halen, dan het erfgoed van zijn vaderen aan hem afstaan (1 Kon.21:3)

24. Daarom, zoals om deze oorzaak niemand zijn stuk grond aan een ander in eigenlijke zin verkopen mag, zo zal ook niemand een stuk grond, dat hij van een ander overneemt, als zijn blijvend eigendom aanmerken, maar zult gij in hetgehele land van uw bezitting, dat Ik u geleend heb, lossing voor het land toelaten. 1)

1) Zoals uit vs.25,26 en 28 blijkt, kon deze lossing op drie manieren plaatshebben. In vs.25 wordt de lossing beschreven, doordat een rijke bloedverwant, de naastbestaande, het verkochte lost. In vs.26 wordt het geval gesteld, dat iemand geen losser heeft, hetzij die niet bestaat, of deze zelf te arm is. In dit geval, zo hij zelf genoeg geld verkregen heeft, om het verkochte terug te kopen, zullen de jaren, die nog verlopen moeten tot aan het volgende Jubeljaar, berekend worden, en naar die maatstaf de som van de lossing vastgesteld. In vs.28 wordt het derde geval meegedeeld, waar er noch een losser is, noch de verkoper de benodigde som bijeen kan krijgen. Dan moet hij wachten totdat het Jubeljaar komt, en in dit Jubeljaar wordt het weer zijn rechtmatig eigendom. Niets onbillijks lag hierin, omdat de koopsom berekend werd naar de opbrengst van de oogst en de koper al die jaren lang het genot van de oogst had gehad. De koper had hiermee moeten en kunnen rekenen. Een losser heette in het Hebreeuws Goël. Onze Heere en Zaligmaker wordt ook met die naam aangeduid, omdat Hij voor de Gemeente, de nabestaande is geworden, vrijwillig geworden, om God, de Vader, het losgeld, het rantsoen te betalen, en also allen, die in Hem geloven, voor eeuwig vrij te maken en het erfrecht op de Hemel te verlenen..

25. Wanneer also uw broeder, een in uw omgeving wonend volksgenoot, Israëliet, zal verarmd zijn en iets van zijn bezitting verkocht zal hebben, zo zal zijn losser die hem nabestaande is en op wie de plicht van de lossing dus rust (vs.48 vv.), komen, voor hem opkomen, en zal, naar berekening van de tijd, die tot het jaar van de vrijlating nog verloopt

(vs.27), het verkochte van zijn broeder lossen, en gij zult het hem zonder weigering weer overgeven.

26. En wanneer iemand geen lossen zal hebben, terwijl daartoe verplichte betrekkingen of niet aanwezig of de aanwezigen te arm zijn om hun verplichting na te komen, maar zijn hand verkrijgen en hij, de verkoper, na verloop van enige tijd zelf gevonden zal hebben zoveel genoeg is tot zijn lossing, de tot lossing gevorderde som bezit.

27. Dan zal hij de jaren van zijn verkoping rekenen en even zoveel delen, als het getal van deze jaren bedraagt, van de koopsom aftrekken, en het overschot zal hij, de verkoper, tegen overlegging van de eerste, de man aan wie hij het verkocht had, weer uitkeren, zijn stuk grond tot zijn eigen gebruik; en hij zal zo spoedig mogelijk weer tot zijn bezitting komen.

De door de koper betaalde som zal dus naar hetgeen in vs.15 vv. als regel voor de verkoop van liggend goed is vastgesteld, (namelijk dat men niet de grond zelf, maar slechts de opbrengst daarvan, gedurende de jaren die nog moeten verlopen tot op het eerste jubeljaar zou verkopen) over de afzonderlijke jaren van de verkoop tot het jubeljaar gelijk verdeeld worden..

Zoveel jaren de koper de grond reeds in vruchtgebruik gehad heeft, zoveel delen worden van de koopsom afgetrokken; daar de koper daarvoor door de opbrengst van deze jaren schadeloos is gesteld, en slechts de tot op het Jubeljaar nog over zijnde tijd komt nu bij de lossing in aanmerking. Zoveel jaren dit nu zijn, zoveel delen moet men van de koopsom aftrekken..

28. Maar indien zijn, de verkoper, hand niet gevonden, bijeengebracht heeft wat genoeg is om een deel van de verkochte jaarlijkse opbrengst nog vóór de aanvang van het jaar van de vrijlating aan hem weer uit te keren, zo zal zijn verkochte goed, stuks grond, zijn in de hand van deze koper, tot vrij gebruik, tot het Jubeljaar toe; maar in het Jubeljaar zal het uitgaan¹⁾ zonder losgeld de verkoper worden teruggegeven, en hij zal tot zijn bezitting terugkeren. 2)

1) Zal het uitgaan, in de zin van, vrij worden. Het kwam dan weer in het bezit van de verarmde verkoper..

2) Zo zou alle verkoop van grondeigendom in Israël werkelijk slechts een verpanding of verpachting zijn, voor een bepaalde tijd, tot het jaar van de vrijlating. Of een ruiling geoorloofd is geweest, wordt in de wet niet aangewezen. Daar echter Naboth in zijn gesprek met Achab (1 Kon.21:2 vv.) zich met een ruiling evenmin als met een eigenlijke verkoping inlaat, moeten wij deze vraag tegenover de archeologen, die getracht hebben daarop een bevestigend antwoord te vinden, des te beslist ontkennend beantwoorden, daar de verkoop slechts een bijzondere vorm van ruiling is en het laatste even goed als het eerste de grondwaarheid, dat al het de kinderen van Israël gegeven land eigendom van de Heere is, van Wie zij het in leen hebben, weersprekt. In onze Christelijke staten gelden wel geheel andere rechtsbetrekkingen, dan die de Heere hier onder Zijn volk instelt; maar iedere Christen, al moet hij dan in zulke gevallen de weldaden van die goddelijke rechtsbedeling missen,

wanneer hij genoodzaakt wordt om zijn eigen erfdeel te verkopen, zal zich echter in zoverre van zijn verplichtingen jegens deze niet kunnen ontslaan, als hij naar Luthers verklaring van het 9de gebod (Gij zult niet begeren uws naasten huis) op alle mogelijke wijze bevorderlijk en nuttig moet zijn, om zijn erfgoed of huis te behouden en-zo voegen wij op grond van deze plaats daaraan toe-weer hiertoe, d.i. tot het bezit daarvan te komen..

29. Evenzo, wanneer iemand een woonhuis in een bemuurde stad gelegen en alzo niet zo dadelijk samenhangende met de grond, welke de Heere aan Zijn volk ten erfdeel heeft gegeven, maar meer alleen tot woning en tot het verrichten van een handwerk of het drijven van handel bestond, zal verkocht hebben, zo zal zijn lossing zijn, totdat het jaar van zijn verkoping volkomen zal zijn; in een vol jaar zal zijn lossing wezen, 1) maar niet de gehele tijd tot het naaste Jubeljaar.

1) Hier maakt Hij onderscheid tussen huizen en akkers, opdat de vrijheid, om terug te kopen, zich niet langer dan een jaar zou uitstrekken; vervolgens, opdat de koop in het Jubeljaar ook vast bepaald bleef. Evenwel een tweede onderscheiding tussen de huizen zelf wordt er bijgevoegd, zodat het geoorloofd is, de huizen in de steden geheel te vervreemden. Doch voor die van de dorpen geldt dezelfde conditie als voor de landen, omdat zij daarmee als onafscheidelijk zijn verbonden. Wat nu de huizen in de steden betreft, omdat zij soms voor arme eigenaars bezwaar opleverden, was het nuttig, dat zij in de handen van rijken konden overgaan, die de kosten van opbouw konden betalen. Voeg er nog bij, dat een huis niet evenals een akker in de dagelijkse behoefte kon voorzien, en een huis te ontberen beter te dragen was, dan een akker, waarop gij uw bedrijf kunt uitoefenen, en uit haar opbrengst voor u en uw gezin het levensonderhoud kunt vinden. Doch de dorpen behoorde men uit te zonderen, evenals de bezittingen van landerijen. Wat hielp het u, de vrucht in te zamelen, wanneer gij geen plaats om te wonen hebt? Ja, wat gaf het u, land te bezitten, hetgeen gij niet zou kunnen bebouwen? Hoe zouden de runderen kunnen ploegen, waarvoor geen stal was bij de akker? Daar landerijen zonder dak of hut bijna waardeloos zijn, niet gemakkelijk kunnen gescheiden worden, heeft God met recht ingesteld, dat in het Jubeljaar elke landelijke bezitting tot haar vroegere eigenaar zou terugkeren..

De bedoeling is deze, het recht van terugkoop of lossing verviel na een vol jaar. Had de vorige eigenaar het verkochte goed niet binnen een jaar weer teruggekocht, dan bleef het het eigendom van de koper, ook in het Jubeljaar..

30. Maar is het, dat het niet gelost wordt tegen dat hem het gehele jaar, gerekend van de verkoopdag, zal vervuld zijn, zo zal dat huis, dat in die stad is, die een muur heeft, voor altoos blijven aan hem, die dat gekocht heeft, onder zijn geslachten; het zal, als een verkocht stuk grond (vs.28), in het Jubeljaar niet uitgaan, zonder beloning, vergoeding aan de oorspronkelijke bezitter weer toevallen.

Met de werkelijke verkoop van zo'n door mensenhand gebouwd huis is niet met de (vs.23) opgenoemde grond in strijd; daarom wordt het na verloop van een jaar de koper voor altijd ten eigendom, zodat hij nu daarmee doen kan wat hij wil..

Aan dit voorschrift ligt deze beschouwing ten grondslag, dat de huizen in bemuurde steden, met het eigendom aan land en grond niet zó nauwkeurig samenhangen, dat door haar verkoping, het aan ieder gezin oorspronkelijk toegemeten deel van het grondbezit van het land veranderd wordt. Als door mensen gebouwd, behoren zij tot het volle eigendom van de bezitters, hetzij deze ze bij de verovering van het land ontvingen, of slechts in stand hadden gehouden, of zelf gebouwd hadden..

31. Doch de huizen van de dorpen, 1) die rondom geen muur hebben; zullen als het velds van het land, tot de omtrek waarvan zij behoren, gerekend worden, dat zij evenzo als dit niet verkocht, maar slechts voor die tijd tot op het eerstvolgende jaar van de vrijlating verpacht worden; daarvoor zal lossing zijn, zij zullen te allen tijde door de verkoper of zijn lossen worden teruggekocht, en zij zullen in het Jubeljaar uitgaan, zonder vergoeding aan de oorspronkelijke bezitter weer vervallen.

1) Wat voor de huizen in de steden geldt, geldt niet voor die in de dorpen. Deze huizen worden onafscheidelijk gedacht van de grond, van het grondbezit. Zij mogen die niet voor altijd vervreemden, maar deze moeten in het Jubeljaar weer vrij worden..

32. Aangaande de steden 1) van de Levieten, en de huizen van de steden van hun bezitting, die hun met de tot onderhouding van hun veestapel nodige weiden door iedere stam zullen worden overgelaten (Numeri. 35:1 vv.), de Levieten zullen daarentegen een eeuwige lossing hebben.

1) Een andere uitzondering is, dat de Levieten de verkochte huizen, óf volgens het recht van de lossing, óf in het Jubeljaar voor niets terug krijgen. Wat niet slechts voor hun behoefte is vastgesteld, maar omdat het gehele volk er belang bij had, dat zij waren aangesteld, om de wacht te houden, waar God aan hun een plaats had aangewezen. Wat nu de voorsteden betreft, of de landen bestemd, om het vee te voeden, God verbiedt hun ze te vervreemden, omdat zij op die wijze, na hun vaste woonplaats verlaten te hebben, hier en daar zouden omzwerven. Dat deze verstrooiing niet plaats kon hebben, daarbij had het gehele volk belang..

Op de Levieten was, wat in vs.29 over de huizen in de steden gezegd wordt, niet van toepassing, maar voor hen gold de wet op de huizen in de dorpen..

33. En als men onder de Levieten lossing zal gedaan hebben,

1) erft of door koop zich toeëigent, zo zal de koop van het huis en van de stad van zijn bezitting in het Jubeljaar uitgaan, en aan de Levieten zonder geld worden teruggegeven; want de huizen van de steden van de Levieten zijn hun bezitting in het midden van de kinderen van Israëel; 2) daar zij geen erfelijke bezitting in het land hebben, maar slechts huizen in de voor hen bestemde steden.

1) Het moet echter, zoals gezegd is, een huis in een van de vaste steden van de Levieten zijn, niet een huis in een andere stad, dat de Leviet door erfrecht of koop verkreeg. In dit geval geldt bepaald het in vs.29 vv. gezegde; in het eerste geval echter zal met het huis van een Leviet als met de grond van een gewoon Israëliet worden gehandeld. Niet zonder grond wordt

hier, waar over de Leviëten wordt gesproken, de uitdrukking "lossen" in plaats van "afkopen" gebruikt. Eigenlijk gezegd hadden de Leviëten geen bezitting, maar werden hun alleen huizen in bepaalde steden van iedere stam ingeruimd; wat zij bezaten was het eigendom van de stam, waar dit huis stond, het afkopen was dus werkelijk een eenvoudig terugkopen of lossen..

2) Anderen vertalen, en meer in overeenstemming, met de grondtekst: Wie (wanneer men) lost, d.i. koopt van de Leviëten. Het woord lossen vatten de Rabbijnen hier op in de zin van, kopen. Dit is hier ook de bedoeling..

34. Doch het veld van de voorstad van hun steden, de tot de weiden voor hun vee in de omtrek van hun steden aangewezen grasvlakten, zal in het geheel niet verkocht worden, niet eenmaal tot het jaar van de vrijlating; want het is een eeuwige bezitting voor hen; zij kunnen deze vlakte nimmer ontberen, en moesten, wanneer zij ze misten, tegelijk hun veestapel wegdoen, waardoor zij dan hun eigenlijk voedingsmiddel zouden verliezen.

Nadat de Heere in het tot nu toe gezegde (vs.13-34), de ene werking van de wet van de vrijlating, de terugkering van ieder tot zijn bezitting, waardoor dit jaar tot een jaar van genade of verlossing werd, besproken heeft, spreekt Hij daarna (vs.35-55) over een andere werking van dergelijke aard, over de terugkering van de in lijfeigenschap gekomen Israëliëten tot vrijheid en tot hun geslacht (vs.10). Zoals hij nu daar aan Zijn instellingen een vermaning tegen de benadeling van de naaste bij koop en verkoop van grond doet voorafgaan (vs.14 vv.), zo geeft Hij hier vóór Zijn wetten een vermaning om de verarmde broeder te ondersteunen en hem zoveel mogelijk zijn persoonlijke vrijheid te doen behouden (vs.35-38).

35. En als uw broeder, volks- of stamgenoot, zal verarmd zijn en zijn hand bij u wankelen zal, zodat gij duidelijk ziet dat hij niet lang meer een onafhankelijk bestaan zal hebben, zo zult gij hem, nadat hij reeds uit nood zijn grondbezitting heeft moeten verkopen, vasthouden, zelfs 1) een vreemdeling en bijwoner, hem een onderkomen in uw eigen huis verlenen, opdat hij bij u leeft; tot aan het naaste Jubeljaar, waarin hij zijn eigendom terugkrijgt, zich en de zijnen door arbeid om loon in uw gezin onderhouden kan.

1) Door de Statenvertaling is tot verduidelijking het woordje zelfs er tussenin gevoegd. In verband echter met vs.40 is het beter het woordje als er tussenin te voegen. Dit eist de grondtekst..

36. Gij zult, als hij gedurende die tijd geld of vruchten van u neemt, a) geen woeker noch overwinst van hem nemen, 1) noch boven het hem geleende geld jaarlijkse rente, noch van de geleende levensmiddelen bij de teruggave een overwinst van hem eisen; maar gij zult vrezen voor uw God,2) en uit godsvrucht al het mogelijke doen, opdat uw broeder onafhankelijk, zonder zich aan een ander te moeten verkopen, bij u leeft.

a)Exodus. 22:25 Deuteronomium. 23:19 Spreuken. 28:8 Ezech.18:8; 22:12

1) Het is duidelijk, dat hier gesproken wordt van de geheel verarmde natuurgenoot, en dat hier niet gesproken wordt van het lenen van geld, tot het drijven van koophandel, tot het kopen

van land enz. Af te manen van verdrukking en van onbarmhartigheid is het doel van God (zie De 23.20)

2) De Heere stond de armen voor: Gij zult vrezen voor uw God, die rekenschap van u eisen zal, wegens alle verongelijkingen, die gij de armen hebt aangedaan. Vreest gij hen niet, die gij in uw macht hebt en die zichzelf niet rechten kunnen, zo vreest mij, die u bevolen heeft, hen vriendelijk te behandelen en, zo gij hen verdrukt, hun zaak zal handhaven..

37. Uw geld, om u nog eenmaal te zeggen wat gij tot behoud van zijn onafhankelijkheid doen kunt, zult gij hem niet op woeker geven, en gij zult uw spijs niet op overwinstgeven, wat Ik echter van u met een goed recht kan vorderen.

38. Ik ben de HEERE uw God, die u uit Egypte gevoerd heb, om u tot een zelfstandig volk te maken en u het land Kanaän tot een bezitting te geven, opdat Ik u hierin tot een God zij; heb Ik nu zo grote dingen aan u gedaan, dan zult gij ook elkaar het kleine doen en u onderling bij uw zelfstandigheid zoeken te bewaren.

39. Evenals, 1) wanneer uw broeder, een ander van uw broeders, die gij niet op de in vs.35 vv. beschreven wijze hebt kunnen helpen, zó bij u zal verarmd zijn, dat hij zichzelf niet meer als bewoner kan staande houden, en zich aan u verkocht zal hebben tot een lijfeigene (Exodus. 21:2-6), gij zult hem toch niet doen dienen de dienst van een slaaf, in de ware zin van het woord als een slaaf van vreemde afkomst, die ook tot de nederigste en zwaarste arbeid zijn arm lenen moet (vs.34 vv.).

1) In vs.39-46 wordt gesproken over het lot van de Israëliet, die bij een andere Israëliet dient. Sommigen menen hier een verschil op te merken met Exodus. 21:2-6, maar men ziet voorbij, dat daar hoofdzakelijk wordt gehandeld over de duur van het knechtschap, en hier vooral over de behandeling, welke men zo'n knecht verplicht is, terwijl verondersteld wordt, dat wie in het Jubeljaar vrij uitgaat, alsdan de zeven jaar, waarvan in Exodus. 21 sprake is, nog niet heeft vervuld. Hij mocht als dan vrij uitgaan, tenzij hij vrijwillig verzekerde, voor altijd in het huis van zijn heer knecht te willen blijven.

40. Maar als een dagloner, 1) voor loon gehuurde knecht, als een bijwoner, in het huis opgenomen vreemdeling (vs.35), zal hij bij u zijn, en niet langer dan tot het Jubeljaar zal hij bij u dienen, zelfs wanneer tot die tijd de 6 jaar van zijn dienstbaarheid (Exodus. 21:2 Deuteronomium. 15:12) nog niet geëindigd waren. a)

a) Jer.34:14

1) Als een dagloner, als iemand, van wie zijn heer behoorlijk dienst heeft, zonder dat hij een volstreekte macht over hem had. Er moest onderscheid gemaakt worden tussen een Israëliet en een vreemdeling, die dikwijls niet meer als een stuk vee werd geschat, over wie zijn heer een onbeperkte macht bezat..

41. Dan, zodra het Jubeljaar begint, zal hij, in ieder geval, ook wanneer dit eerst het tweede of derde enz. dienstjaar ware, van u uitgaan, 1) zonder teruggave van het koopgeld, hij en zijn kinderen met hem, die hij behalve zijn vrouw u heeft toegebracht, en hij zal, als zelfstandig man, tot zijn geslacht terugkeren en tot de bezitting van zijn vaderen terugkeren: 2) waarvan hij reeds vroeger, eer hij zichzelf verkocht, zich uit nood heeft moeten vervreemden en die nu evenzo volgens de wet (vs.24-28) onvoorwaardelijk hem weer toevalt.

1) Een uitzondering van de hier voorgeschreven vrijstelling van de knechten, ten tijde van het Jubeljaar nog lijfeigenen zijnde, maakte natuurlijk het geval, wanneer de knecht reeds vroeger vrij had kunnen worden, maar met opzet van die vrijheid afstand had gedaan en nu door het zinnebeeldig gebruik (Exodus. 21:5 vv.) voor altijd aan het huis verbonden was..

2) Wanneer iemand zijn knecht met zeven jaar vrijliet (Exodus. 21), dan moest hij hem een behoorlijk uitzet meegeven (Deuteronomium. 15:13). Met het vrijlaten in het Jubeljaar behoefde dit niet.

42. Want zij, de Israëlieten, die zichzelf aan hun volksgenoten verkopen, of van rechtswege verkocht worden (Exodus. 22:3), zijn Mijn 1) dienstknechten, die Ik uit Egypte gevoerd en daardoor tot Mijn bestendige bezitting Mij verworven heb; zij zullen niet verkocht worden, zoals men een slaaf verkoopt, zodat zij werkelijke slaven van de mensen worden.

1) Hier kondigt God aan, dat Hem zijn recht wordt ontnomen, wanneer in andermans bezit werd gebracht, die Hij zich tot een bijzonder eigendom had gekocht. Daarom zegt Hij, dat Hij het volk heeft verworven, toen Hij hen uit Egypte heeft gevoerd. Waaruit Hij besluit, dat zij Zijn recht schonden, indien iemand een van de Hebreeën zich tot een altijd durend bezit verkreeg..

Het zogenaamde lijfeigenschap mocht daarom in Israël niet bestaan ten opzichte van de Israëliet zelf..

43. a) Gij, die zo iemand koopt, zult geen heerschappij over hem hebben met wreedheid, waarmee men een slaaf behandelt, die men tot iedere arbeid gebruiken en zelfs lichamelijk tuchtigen kan, maar gij zult vrezen voor uw God, die de ware en opperste Gebieder is van zo'n gekochte, en gewis alle buitensporigheid in de wijze waarop gij hem behandelt, niet ongestraft zal laten.

a) Efe.6:9 Kol.4:1

44. Aangaande uw slaaf of uw slavin, die gij zult hebben, zo gij er werkelijk zo een hebben wilt, die zullen van de volken zijn, die rondom u zijn; van die zult gij een slaaf of een slavin kopen.

45. Gij zult ze eveneens ook kopen van de kinderen van de bijwoners, die bij u als vreemdelingen verkeren, zich vormelijk onder u hebben neergezet en u hun eigen slaventen verkoop aanbieden, uit hen en uit hun geslachten, of kinderen, die bij u zullen zijn, die zij in

uw land zullen gewonnen hebben en aan u willen verkopen; en zij zullen u tot een bezitting zijn, want zij zijn niet in bijzondere zin Mijn eigendom, zoals uw volksgenoten.

46. En gij zult u tot bezitters over hen stellen voor uw kinderen 1) na u, opdat zij de bezitting erven, zodat zij mede behoren tot de bezitting die uw kinderen van u erven, gij zult hen dan ook in die zin in eeuwigheid doen dienen, dat gij met strengheid, maar altijd binnen de grenzen door de wet gesteld, over hen heerst; maar over uw broeders, de kinderen van Israël, een ieder over zijn broeder, gij zult over hem geen heerschappij hebben met wreedheid van een heer over zijn slaven.

1) Wat God hier ten opzichte van de vreemdelingen toestaat, was wijd en zijd bij alle volken de gewoonte, zodat de macht over de slaven bij de meester verbleef, niet slechts tot aan zijn dood, maar ook door voortdurende opvolging bij de kinderen, door hem verwekt. Dit is de kracht van de uitdrukking: "Gij zult ze bezitten voor uw kinderen." Het recht van bezit ging over op de erfgenamen. Niet alleen, wat het altijd durende van het dienen aangaat, was er onderscheid, maar ook in de wijze van heerschappij. Op te merken is toch de tegenstelling: Gij zult hun arbeid gebruiken, doch zijn broeder zal niemand hard doen dienen. Waaruit blijkt, dat hier een teugel wordt aangedaan, opdat zij de zonen van Abraham niet zo heerszuchtig zouden behandelen, of een halve vrijheid bleef hen nog over in vergelijking met de volkeren. Niet, omdat hun een tyrannische of onmenselijke macht over de vreemdelingen vrijstond, maar omdat God, door een zeker privilege, het geslacht van Abraham, waarvan Hij de bevrijder was, van het algemene lot wilde bevrijd hebben..

47. En wanneer 1) de hand van een vreemdeling en 2) bijwoner, die bij u is, wat verkregen zal hebben, tot zeker vermogen komt, en uw broeder, een Israëliet, die bij hem is, verarmd zal zijn, dat hij uit nood, omdat hij zich niet langer kan staande houden, zich aan de vreemdeling, de bijwoner, die bij u is, die als bijwoner in uw land woont, of aan de stam van het geslacht van de vreemdeling, of aan iemand die van een buitenlander afstamt, zal verkocht hebben.

1) De Heere zorgt niet alleen voor de Israëliet, die bij een van zijn eigen stamgenoot dient, maar ook voor hem, die in de hand van een vreemdeling is gevallen; van zo'n vreemdeling, die in Kanaän is komen wonen, en daar in het bezit van huizen, of enig ander vermogen was gekomen (niet in het bezit van grond). God zorgt ervoor, dat Zijn volk in stand blijft. Zoals Hij beloofd heeft, dat er geen klauw zou achterblijven in Egypte, also zorgt Hij ook door deze voorschriften, dat het volk in zijn geheel blijft in Kanaän en in het land van de vaderen niet voor altijd in de macht van vreemden blijft. Hij die uitleidt, bewaart ook zowel op tijdelijk als op geestelijk gebied..

2) Beter, van een bijwoner. Een vreemdeling, een bijwoner, in tegenstelling van de Israëliet, die als bijwoner verkeerde (vs.35). Zo ook in het tweede lid van dit vers: Zich aan de vreemdeling, de bijwoner..

48. Nadat hij zich zal verkocht hebben, zal er toch te allen tijde lossing, een naar het getal van de jaren, dat hij nog dienen moest, berekend losgeld (vs.50-52), voor hem zijn; een van zijn

natuurlijke broeders, die tot zijn naaste bloedverwantschap behoren, zal hem lossen; opdat hij zo spoedig mogelijk weer los worde.

49. Of wanneer hij deze niet heeft, of deze zelf te arm zijn, zijn oom, broeder van zijn vader, of de zoons van zijn oom zal hem lossen, neef, of die uit de naasten van zijn vlees van zijn geslacht is, die met hem tot hetzelfde geslacht behoort, zal hem lossen; of heeft zijn eigen hand wat, gedurende zijn diensttijd, verkregen, dat hij zichzelf vrijkopen kan, dat hij zichzelf lost.

Onder vreemdelingen zijn in het algemeen te verstaan alle niet-Israëlieten, de afstammelingen van andere volken, tegenover de inwoners of de nazaten van Abraham, Izak en Jakob, aan wie de Heere het land Kanaän tot een bezitting wilde geven. Die vreemdelingen nu, welke een blijvende woonplaats in het land hadden gevonden en door het bezit van huizen op een bepaalde plaats (maar niet door het bezit van grond, wat naar de wet niet geoorloofd was) zich tot inlanders hadden gemaakt, zonder toch in de godsdienstige gemeenschap van Israël te zijn opgenomen, (werden zij dit, dan behoorden zij tot de proselieten, (zie Le 17.9) worden in de Hebreeuwse grondtekst bijwoners genoemd (Luther: huisgenoten, Exodus. 12:45 Leviticus. 25:6, of gasten, Leviticus. 25:35,40,45); zij konden een vermogen verwerven en, zoals op deze plaats blijkt, Hebreeërs in dienst nemen. De anderen die zich slechts tijdelijk in het land ophielden en eenvoudig vreemdelingen genoemd werden (Deuteronomium. 14:21), zochten een onderkomen in Israëlitische gezinnen (huisgenoten of gasten in de eigenlijke zin), of traden als gehuurde knechten in Israëlitische dienst (huurlingen, Exodus. 12:45 en dagloners). In vs.35 en 40 van dit hoofdstuk is volgens de samenhang zonder twijfel aan de betrekking van een huisgenoot (Exodus. 3:22) te denken, en heeft Luther dus zeer juist dit woord door "gast" vertaald. Reeds vroeger (vs.25 vv.) zagen wij de plicht van de naaste bloedverwanten jegens een van zijn erfbezitting in grond beroofde Israëliet voorgesteld, om namelijk voor hem op te komen en in zijn plaats de lossing van hetgeen hij uit nood had moeten verkopen, te bewerken; want in geen ander geval dan in dringende nood, om zich en de zijnen bij het leven te behouden, mocht een Israëliet zijn grondbezitting verkopen. Zo was een verkopen uit winstbejag of om andere oorzaken reeds daardoor onmogelijk gemaakt, dat over het algemeen geen werkelijk verkopen maar slechts een tijdelijk verpachten bestond (vs.23). Om deze verplichting tot lossing wordt zulk een nabestaande de lossen (Goël) genoemd. Wij zien echter uit het behandelde, dat ook daar, waar een Israëliet zijn persoonlijke vrijheid verloor, de naaste van zijn betrekkingen verplicht was hem door betaling van het losgeld zijn vrijheid weer te verschaffen. Het geheel was toch meer een plicht van vrijwillige liefde, welke met een belangrijk offer verbonden was, dan een plicht van wettische dwang, zoals het bij Genesis 38:8 besproken Leviraatshuwelijk, zonder dat zoals hierbij ergens in de wet wordt gezegd dat hij, die aan deze plicht zich onttrok, een smaadheid op zich moest nemen; veeleer plaatst de wet de bereidwilligheid van de naaste betrekkingen op de voorgrond om voor het familielid, dat goed of vrijheid verloren heeft, op te komen, zij geeft hun het recht daartoe en stelt de voorwaarden vast, waaronder die daad van bloedverwantschappelijke liefde kan worden verricht. De wet kon des te meer de eigenlijke dwang ter zijde stellen, daar zij er reeds elders voor gezorgd had, dat iedere Israëliet, die erfgoed of vrijheid verloor, ook wanneer niemand van zijn bloedverwanten zich over hem ontfermde, eindelijk toch weer tot zijn bezitting en zijn geslacht kwam. In liederen en leerredenen wordt Christus niet zelden onze Goël

genoemd; dat woord staat echter ook in de grondtekst en wel in Job 19:25 waar het met "Verlosser" en niet "Losser" vertaald is..

50. En hij zal, wanneer hij in staat is om zichzelf te lossen, met zijn koper rekenen van dat jaar af, dat hij zich aan hem verkocht heeft, tot het Jubeljaar toe, hoeveel jaren dit zijn; also dat het geld van zijn verkoping, de prijs waarvoor hij zich verkocht heeft, zal zijn naar het getal van de jaren, over deze jaren gelijk verdeeld, naar de dagen van een dagloner zal het met hem zijn, de jaren gedurende welke hij gearbeid heeft, zullen als die van een arbeider om loon, die zijn bepaalde uren gearbeid heeft endaarvoor een vast loon ontvangt, gewaardeerd en van de koopsom afgetrokken worden.

51. Indien nog vele van die jaren zijn, naar die, naar het getal heirvan, zal hij tot zijn lossing van het geld, waarvoor hij gekocht is, hetzij veel of weinig, weergeven.

52. En indien er nog weinige van die jaren overgebleven zijn, tot aan het Jubeljaar, zo zal hij met hem, naar die jaren, rekenen; naar zijn jaren zal hij zijn lossing weergeven; de jaren van zijn diensttijd, berekend naar het loon van een gehuurde arbeider, van de hoofdsom aftrekken.

53. Als een dagloner zal hij van jaar tot jaar 1) bij hem zijn; men, geheel Israël, in wiens midden de vreemdeling als bijwoner leeft en zich een van Israëls zonen tot knecht koopt, zal zijn heer over hem geen heerschappij doen hebben, zoals over de slaven, met wreedheid voor uw ogen, 2) maar veeleer daarop zien, dat hij als een arbeider, die jaar op jaar arbeidt, gehouden wordt.

1) Van jaar tot jaar, d.i. als een voor jaren gehuurde dagloner..

2) Wanneer men bespeurde, dat een dienstknecht door zijn meester met wreedheid gekweld werd, zo moest de overheid met haar gericht tussenbeide komen, om dit te beletten..

54. En is het, dat hij hierdoor, zoals eerder (vs.48-52) is voorgesteld, niet gedurende zijn diensttijd gelost wordt, zo zal hij in het Jubeljaar zonder losgeld vrij uitgaan, hij en zijn kinderen met hem.

55. Want de kinderen van Israël zijn, zoals Ik reeds (vs.42) gezegd heb, Mij tot dienstknechten, Mijn dienstknechten zijn zij, die Ik uit Egypte gevoerd en Mij daardoor tot een eigendom verworven heb; Ik ben deHEERE uw God, en kan daarom niet toelaten dat een van Mijn volk voor altijd in de macht van een vreemde zou zijn!

Het doel van deze wet is, dat niemand van hen, welke God heeft aangenomen tot kinderen, van Zijn geslacht vervreemd wordt, en op die wijze afgesneden van de zuivere dienst van God zelf..

Het jaar van de vrijlating bracht reeds op zichzelf een rijke zegen mee, deels omdat het niet alleen onder de kinderen van Israël het bewustzijn levend hield, dat zij allen een volk van broeders, een eigendom van de Heere waren en als knechten van God niet knechten van

mensen zouden worden, maar ook die stoornissen en verwarringen van oorspronkelijke rechts- en bezitsbetrekkingen, welke in de loop der tijden waren ontstaan, weer ophief en elke 50 jaar de staat als met nieuwe kracht uit al wat zijn aan God ondergeschikte grondslagen met verwoesting bedreigde, deed opstaan, maar daardoor evenzeer geweldige omwentelingen als het aangroeien van het geslacht van de burgers zonder geld en zonder land, de zogenaamde proletariërs, verhinderde. Evenwel behoort dit alles slechts tot de heilzame en onmiddellijke gevolgen, het is niet de eigenlijke betekenis en het bepaalde doel van deze instelling. Die betekenis, dit doel is veeleer: "een grote afschaduwende voorspelling te zijn, eenmaal door tijd en eeuwigheid te vervullen".

"Een voorbeeld van het grote wereldjaar van de verlossing, als alle dienstbaarheid een einde heeft, alle schuld uitgedelgd, al het verlorene herkrege is en een nieuwe wereldtijd beginnen zal."

Als voorspelling en voorbeeld wordt het jaar van de vrijlating dan ook overal in de Schriften van profeten en apostelen voorgesteld Jesaja 61:1 vv. Luk.4:17 vv. Hand.3:19 vv. Rom.8:19 vv.). Met de grote Verzoendag, de komst van Christus in het vlees en Zijn offer voor de zonden van de wereld, nam de tijd van vrijheid dan ook werkelijk een aanvang, welke tijd aangekondigd werd door het alle landen doordringend bazuingeschal van het Evangelie (Rom.10:18; 2 Kor.6:2). Voleindigd zal die tijd worden, als de laatste bazuin slaat, wanneer de verlossing uit de macht van de laatste vijand komt, d.i. van de dood, die verslonden wordt en alles zal vervuld worden, wat God heeft gesproken door de mond van al Zijn heilige profeten van het begin van de wereld af (1 Thess.4:16; 1 Kor.15:52 vv.. Hand.3:21). Men heeft berekend dat de verschijning van Christus in het vlees in de 84ste Jubeljaarperiode sedert de schepping van de wereld en ook Zijn dood in een Jubeljaar valt, maar al kan bij de moeilijkheden, die de bijbelse tijdrekenkunde oplevert, iets zekers daarover niet gezegd worden, zo geloven wij toch dat de dag des Heeren nog veel verrassender ophelderingen over de verwonderlijk diepe en goddelijk grote plannen van de gehele heilsgeschiedenis, zelfs in uiterlijke en tijdelijke dingen, geven zal, dan wij ons nu nauwelijks kunnen voorstellen..

Ontegenzeggelijk wordt door deze voorschriften symbolisch voor ogen gesteld, wat de Heere in latere eeuwen laat zeggen: Gij zijt duur gekocht, wordt geen dienstknechten van mensen 1 Corinthiers. 7:23)

HOOFDSTUK 26.

GEDREIGDE VLOEK EN BELOOFDE ZEGEN.

I. Vs.1-46. Daar de Heere nu genaderd is tot het einde van de wet, die Hij de kinderen van Israël door Mozes wilde geven naar het met hen opgericht Verbond, laat Hij nu ook bekend maken welke zegen zij van Hem mogen verwachten, wanneer zij in Zijn instellingen wandelen en Zijn geboden houden; maar ook laat Hij hun betuigen, welke straffen hen in steeds toenemende graad zullen treffen, wanneer zij Hem niet gehoorzaam zijn en met hardnekkige ongehoorzaamheid zich tegen Hem en Zijn voorlopige oordelen zullen verzetten. Dan zal Hij hen aan gevangenschap en zware ellende overgeven en zich eerst dñ over hen ontfermen, wanneer zij hun schuld belijden en zich onder Zijn machtige hand verootmoedigen.

1. Gij zult u naar het oorspronkelijk gebod (Exodus. 20:2-5), waarvan de getrouwe en gemoedelijke volbrenging die van alle andere geboden ten gevolge heeft, geen afgoden maken (Leviticus. 19:4), noch gesneden beeld van de ware God, noch opgericht standbeeld van die God zult gij u stellen, zoals de heidenen zulke standbeelden hebben van hun goden (Exodus. 23:24), noch gebeeldhouwde steen, 1) stenen beeld in uw land zetten, om u daarvoor te buigen; want Ik ben de HEERE uw God, die gij alleen zult dienen, en niet de afgoden. En hoe gij Mij zonder al deze soorten van beelden op de rechte wijze dienen kunt, heb Ik u in de wet over het heiligdom, de heilige gaven en tijden duidelijk genoeg gezegd.

a) Deuteronomium. 5:8; 16:22 Psalm. 97:7

1) Bij het verbod van geen afgoden te dienen, of gesneden beelden te maken, wordt nu ook nog gevoegd, dat, omtrent het vervaardigen van stenen beelden, een afgodsbeeld uit steen gemaakt om zich daarvoor neer te buigen. Deze afgodsbeelden van steen zijn wel te onderscheiden van gedenkstenen..

2. Mijn Sabbatten, 1) de heilige feest- en rusttijden, waarover in hoofdstuk 23 en 25 gehandeld is, zult gij dan houden en Mijn heiligdom zult gij vrezen, dat Ik in uw midden heb opgericht, om onder u te wonen, zodat gij, zowel priesters als volk, altijd met heilige eerbied hiertoe nadert (hoofdstuk 22): Ik ben de HEERE! (Leviticus. 19:30).

1) De Sabbat is een instelling van de Heere. Nu weet gij, hoe Mozes in de Naam des Heeren niets geduriger voor het oor van Israël herhaalt, dan dat al deze heiligheden de rechten en instellingen en geboden van de Heere zijn. En dat moest. Want in Israël zat juist dezelfde zonde, die ook gedurig in uw hart sluipt, om wel, ja, God de ere te willen geven, mits het geschieden kon naar eigen inzicht en uit eigen aandrif, naar de prikkel van het eigen hart. En wat Israël niet wilde, en wat gij van nature ook niet wilt, dat is dienen uit gehoorzaamheid; omdat Hij het u geboden heeft, en omdat Hij het u heeft ingezet. Gij wilt dan wel iets voor uw God doen. O, gij zou alles voor Hem over hebben. Alleen maar, de Heere moet het niet van u in de weg van gehoorzaamheid vorderen. Veeleer moet Hij het aan u overlaten, dat gij het uit eigen aandrif doet. En dan zult gij, al wat gij slechts vermoogt, aan uw God toewijden. In

lust, om uw God de ere te geven, zult gij met de beste wedijveren. Alleen maar die ene eer, dat Hij als uw Souverein en Koning zelf bepalen zal, wat gij voor Hem doen zult, die ere gunt gij Hem niet. En dat is het nu juist, wat uw Sabbat u telkens weer prediken komt: "God heeft mij ingezet." Van God ben ik verordend..

Deze beide verzen behoren in het verband niet meer tot het vorige hoofdstuk, maar vormen de inleiding op het volgende; daarom moet men aan de oude verdeling in hoofdstukken boven de nieuwe de voorkeur geven (zie Ge 32.2). Terwijl de wetgeving op Sinaï nu haar einde bereikt (vs.46), keert zij tot haar begin terug, stelt nog eenmaal het eerste gebod voor, dat alle volgende in zich bevat en ontwikkelt verder de daar beloofde zegen en gedreigde vloek. Beiden, vloek en zegen, worden hier uitdrukkelijk op alle geboden toegepast, en zo strekt dit hoofdstuk tot rechtvaardiging van de wijze, waarop Luther in zijn catechismus de 10 geboden behandeld heeft, die namelijk de woorden (Exodus. 20:5,6) aan het slot van het eerste hoofdstuk gesteld heeft (zie Ex 20.6)

3. a) Indien gij nu in deze Mijn instellingen welke op de ware Godsverering betrekking hebben, wandelen en ook Mijn andere geboden, die Ik als uw God en Heere u gegeven heb, houden, en die doen zult;

a) Deuteronomium. 28:1

4. Zo zal Ik u in het land, waarin Ik u nu leid, uw regens geven op hun tijd, zowel vroege als late regen (Deuteronomium. 11:14), en het land zal zijn inkomst geven en het geboomte van het veld zal zijn vrucht geven.

5. En de dorstijd zal u reiken tot de wijnoogst, en de wijnoogst zal reiken tot de zaaitijd, 1)zodat gij met het oogsten en inzamelen van de zegen van de velden, wijnbergen enz. werk genoeg hebt, zo rijkelijk zal die zegen u toevloeien, en gij zult uw brood eten, niet alleen tot voorziening in uw noodduft, maar ook tot verzadiging toe, en gij zult zeker, zonder zorg voor uw onderhoud (Leviticus. 25:18 vv.), in uw land wonen.2)

1) Hiermee wordt aangeduid, een zeer overvloedige oogst, indien Israël in de wegen van de Heere zou wandelen. Het dorsen begint tegelijk met de oogst, einde april, de wijnoogst valt in september voor en het zaaien neemt een aanvang eind oktober of begin november..

2) Zoals het boek van het Verbond (Exodus. 20:22-23:19), dat de grondtrekken van de rechte betrekking van Israël, de plichten die uit zijn Verbondsbetrekking tot Jehova voortvloeien, in zich bevat, met beloften en bedreigingen eindigt (Exodus. 23:20-33), alzo sluit nu ook de Sinaïtische wetgeving in het algemeen, nadat zij de innerlijke, de geestelijke betekenis van de gehele Verbondsinstelling heeft ontwikkeld, met een zeer uitvoerige voorstelling: allereerst van de zegen, die op de getrouwe opvolging van Gods geboden rust, daarna van de vloek, waardoor hun overtreding gevolgd wordt. Terwijl echter die beloften en bedreigingen aan het einde van het boek van het Verbond meegedeeld, slechts op de beërving van het land van belofte betrekking hadden, zien de beloften in dit hoofdstuk op de zegeningen, welke Israël in het reeds verkregen land zal genieten en de bedreigingen op de strafgerichten, waarmee het

daar zal bezocht worden; want de tijd is nu gekomen, dat het volk weer van Sinaï zal opbreken en zijn erfenis aanvaarden. Nog uitvoeriger worden de zegen en vloek van de wet, na herhaling van deze, ontwikkeld in Mozes' 5de boek, als Israël reeds staat aan de grenzen van het heilige land (Deuteronomium. 28-30). Wat nu het klimaat van het heilige land aangaat, waarop vs.3 en 4 betrekking hebben, merken wij op, dat Palestina onder 32 graden noorderbreedte gelegen, over het algemeen een gematigd warm klimaat heeft en het gehele jaar door een slechts geringe wisseling van lengte van de dagen (de langste dag duurt 14 uur, 12 minuten, de kortste 9 uur, 48 minuten (zie Ex 12.2). Toch is de warmte in de onderscheiden streken, naardat zij gelegen zijn, zeer verschillend. Het sterkst is zij in de Jordaanvlakte, waar de hitte in de zomer door de steile bergwanden aan beide zijden, ten gevolge waarvan de afkoeling door de westenwind onmogelijk is, zeer drukkend en verzengend wordt; minder drukkend is zij in het lage land bij de Middellandse Zee; terwijl in Galiléa en op het gebergte Efraïm en Juda de lucht veel frisser is en er slechts op enkele dagen door sterke zuidenwinden een drukkende hitte heerst. In de winter valt dikwijls (maar gewoonlijk pas in februari) op het gebergte veel sneeuw, die echter zelden lang blijft liggen; alleen de top van de Hermon is altijd met sneeuw bedekt, ook als in zijn dalen de heerlijkste lente- en zomerwarmte heerst. Onder winter is slechts die tijd van het jaar te verstaan, waarin koude noordwestelijke en noordelijke winden waaien, die regen, onweer en sneeuw aanbrengen, zonder dat de grond ooit bevroest. Hij begint met de zogenaamde vroege regen na de dag- en nachtevening in de herfst, waarmee het burgerlijke jaar zijn aanvang neemt; doch niet opeens, maar geleidelijk, waardoor de landbouwer gelegenheid ontvangt om zijn koren- en gerstevelden te bezaaien. Gedurende de maanden november en december valt de regen dan meest in sterke stromen; later keert die regen slechts na langere tussenruimten terug, maar houdt 's winters nimmer geheel op. De gehele regentijd, die de winter vormt, eindigt met de late regen in maart, eer dat men het wintergraan begint te maaien en het zomerkoren te zaaien; gewoonlijk duurt die slechts enige dagen, menigmaal alleen enige uren. Dan begint de zomer, van april tot oktober, wanneer gewoonlijk in het geheel geen regen valt en de hemel bijna altijd helder is, zodat dan ook in 1 Samuel. 12:17 vv. regen en onweer als aan wonder vermeld worden. Nu neemt de hitte met de dag toe, totdat zij in augustus bijna ondraaglijk wordt, terwijl dan in september de nachten koeler worden, die de hitte overdag temperen en de buitengewoon sterke dauw van de nacht gras en planten voor verdorren bewaart..

6. Ook zal Ik, opdat gij de vrucht van het land in rust en blijmoedig genieten moogt, vrede geven in het land, a) dat gij als een kudde, welke in een goede weide rustiggelegerd is, zult te slapen liggen en niemand zij, die verschrikt, 1)daar de goede Herder (Psalm. 23) over u de wacht houdt; en Ik zal het boos, verscheurend en gevaarlijk gedierte uit het land doen ophouden, en het zwaard zal door uw land niet doorgaan, 2) geen van de omringende volkeren zal het wagen u de oorlog aan te doen.

a) Job 11:18,19

1) Dit is een sierlijke schildering van een volmaakte rust van een volk, en Jesaja beeldt de overvloedige vrede en de grote uitbreiding van de Kerk bijna op gelijke wijze aldus af: Uw poorten zullen steeds openstaan, zij zullen overdag, noch 's nachts niet gesloten worden. Jesaja 60:11 Jer.30:10 Ezech.34:28 Micha 4:3).

2) Het beeld is ontleend aan het legeren van het vee in een goede weide, beschermd tegen de aanvallen van het roofgedierte en van de dief en moordenaar. De Heere stelt zich hier voor als de goede Herder, die Zijn volk in veiligheid zal doen neerliggen..

7. En gij zult, wanneer een volk het zal wagen u in uw land aan te vallen, uw vijanden door Mijn machtige hulp dadelijk vervolgen, en zij zullen voor uw aangezicht door het zwaard, waarmee zij u vervolgen, vallen, zodat zij niet andermaal beproeven u aan te tasten.

8. a) Vijf uit u zullen honderd vervolgen en honderd uit u zullen tienduizend vervolgen; zo krachtig zal Ik u bijstaan en niet toelaten dat zelfs de grootste overmacht, welke u aanvalt, iets tegen u uitricht, en uw vijanden zullen in ieder geval voor uw aangezicht door het zwaard vallen, 1)zij komen dan met zulk een overmacht, als zij maar willen.

a) Jozua. 23:10

1) Niet alleen vrede in het binnenland, maar ook zegen en voorspoed zou hun deel zijn in hun buitenlandse oorlogen. De Heere zou zich in Zijn heerlijkheid en macht zo openbaren ten gunste van Zijn erfvolk, dat ook de machtigste vijand niet tegen hen bestand zou zijn..

9. En Ik zal in de rustige vredevolle dagen, die Ik u ongestoord zal bewaren, Mij met de heerlijkste u toegedachte zegen tot u wenden, 1) en zal u in getal en volksmenigte, volgens de aan Abraham gegeven belofte, (Genesis 17:4 vv.) zeer vruchtbaar maken, en u vermenigvuldigen; en Mijn Verbond dat Ik met hen heb opgericht, zal Ik met u bevestigen.2)

1) Mij tot u wenden, d.i. op deelnemende wijze Mij tot u keren, mijn gunstrijk aangezicht tot u wenden..

2) Duidelijk geeft de Heere hier aan, dat al de weldaden, welke Hij belooft, uitvloeisels zijn van het Verbond, dat Hij met hen opgericht heeft. De weldaden opgesomd, zijn Verbondsweldaden..

10. En gij zult het oude, dat verouderd is, de opbrengst van het vorige jaar (Hoogl.7:9) eten; en het oude zult gij vanwege het nieuwe, de nieuwe oogst, uitbrengen, 1) om daarvoor plaats te maken in uw schuren.

1) Hiermee wordt de vrees weggenomen voor gebrek aan voedsel, bij vermeerdering en toeneming van de bevolking. De Heere belooft hun, dat de oogst van koren en wijn zo overvloedig zou wezen, dat zij gedwongen zullen worden, door het uitbrengen van de oude, plaats te maken voor de nieuwe oogst..

11. En a) Ik zal Mijn tabernakel in het midden van u zetten 1) en Mijn ziel zal van u niet walgen, alsof Ik verdrietig over u worden en Mijn genadige hand van u terugtrekken kon.

a)Ezech.37:26; 2 Kor.6:16

1) Het wonen van God in het midden van Zijn volk voorgesteld door: Ik zal mijn tabernakel in het midden van u zetten, geeft aan een volheid van zegeningen, een rustig en zeker wonen. In de woestijn moest de tabernakel gedurig verplaatst worden, maar in het beloofde land zou die tabernakel een vaste woonplaats hebben, en dat zou het bewijs zijn, dat Israël rustig mocht vertoeven onder Zijn wijnstok en vijgeboom. De grondtekst laat dan ook de vertaling toe: Ik zal mijn woning onder u oprichten..

12. En Ik zal in het midden van u wandelen, 1) niet maar in het heiligdom Mijn woning onder u hebben, maar ook daaruit gaan en werkzaam onder u verkeren, en zal u tot een God zijn, Mij kennelijk op al uw wegen en gangen als uw God openbaren; en gij zult Mij tot een volk zijn, ook aan de andere kant in Mijn zegenende nabijheid en zaligende gemeenschap u verblijden en u als Mijn volk gelukkig voelen.

1) Het wandelen van God in het midden van Israëls volk ziet niet op de begeleiding van het volk op zijn tocht, maar betekent, het wandelen van God onder Zijn volk in Kanaän, waardoor Hij zich steeds aan het volk zal betonen, als hun God te zijn, hetgeen Hij, tot Zijn eigendom gemaakt, in steeds inniger levensgemeenschap met Zich zet en het alle heilsgoederen van Zijn genadeverbond toeschikt..

13. Ik ben de HEERE uw God, die u uit het land van de Egyptenaren uitgevoerd heb, opdat gij hun, van de Egyptenaren, slaven niet zou zijn, 1) maar Mijn volk; en Ik heb de disselbomen 2) van uw door hen u opgelegd juk verbroken, en heb u doen recht opgaan; 3) want nu drukt en buigt u geen juk meer neer, zoals voorheen; maar dat is echter eerst het begin van Mijn wegen met u, welke Ik Mij heb voorgenomen.

1) Gedurig wordt Israël gewezen op dit veelbetekenende feit, opdat het nooit zou vergeten, dat het als een volk van slaven, door God tot Zijn volk was aangenomen. Onderscheidene malen wordt het erop gewezen (Exodus. 20:2; 22:33 Deuteronomium. 4:37; 7:8,14; 16:6, Richteren. 2:1; 6:9; 1 Samuel. 10:18). De uitvoering wordt dan ook wel genoemd, het fundament en begin van de burgerstaat..

2) De disselbomen zijn de stangen, die het lastdier op de nek als juk worden gelegd (Jeremia. 27:2), om zijn nek te buigen en het tot de arbeid aan te zetten. Met de last van zulk een juk had Egypte de Israëlieten neergedrukt, opdat zij niet meer opgericht zouden kunnen gaan, totdat God door verbreking van het juk, hen weer bracht tot een opgerichte gang. Zoals het juk beeld is van de druk, die terneer buigt, zo is het met opgericht hoofd gaan beeld van de bevrijding van de dienstbaarheid..

3) God stort hier zo heel Zijn liefdevol hart voor Israël uit, zoals na de zondvloed voor Noach en zijn huis (zie Ge 9.17). Gij, vader, meent het goed met uw mensenkinderen; Gij hebt het bloed van Uw Zoon bereid en biedt het de zondaars aan; Gij wilt dat zij met de hand van het geloof aannemende wat Gij hun aanbiedt, zich daaraan zullen verkwikken en die gave in hun hart wegleggen. Maar zie, is niet voortdurend de hele wereld U tegen? Gij bouwt hier, Gij bouwt daar, maar de wereld werpt alles neer. Daarom verkrijgt zij ook Uw heil niet, maar

blijft in de dood en heeft geen deel aan het rijk, waar vromen worden vergaderd, die hun God hier volgden..

14. a) Maar 1) indien gij Mij niet zult horen, en al deze geboden niet zult doen, welke Ik u van Exodus. 20 af tot Leviticus. 25:55 geboden heb.

a) Deuteronomium. 28:15 Klaagl. 2:17 Mal. 2:2

1) Met vs. 14 begint de Heere met de bedreiging van de straffen, welke Hij zal doen komen over Zijn volk, indien zij niet naar Zijn geboden zullen luisteren. Vier verschillende graden van straoefeningen laat de Heere aankondigen. In vs. 18-20 wordt de eerste graad; vs. 21 en 22 de tweede; vs. 23-26 de derde, en vs. 27-33 de vierde of hoogste graad aangekondigd, terwijl in vs. 16 en 17 met de straffen in het algemeen wordt gedreigd..

15. En zo gij Mijn instellingen smadelijk zult verwerpen en zo uw ziel van Mijn rechten zal walgen, 1) dat gij moedwillig niet doet al Mijn geboden, want voor menselijke zwakheidszonden heb Ik u in de offers een verzoening bereid, om Mijn Verbond te vernietigen, te verbreken en te niet te doen.

1) Walgen, in de zin van, een afkeer hebben..

16. Dit, namelijk wat uw volhardende ongehoorzaamheid en uw verachting van Mijn verbondsgenade ook verdient, zal Ik u ook doen, dat Ik over u stellen zal verschrikking, 1) u bezoeken met verschrikkelijke dingen, met toring en koorts, die de ogen verteren, en de ziel pijnigen; 2) gij zult ook uw zaad tevergeefs zaaien en uw vijanden zullen dat, wat daaruit groeit, de oogst opeten (Richteren. 6:3 vv.).

1) Verschrikking. Onder verschrikking hebben wij te verstaan, wat onmiddellijk daarop volgt: 1e. toring en koorts; 2e. zaaien, zonder te kunnen oogsten, en 3e. verslagen worden door de vijanden..

2) Die de ogen verteren en de ziel pijnigen. De ogen zijn hier genomen voor het levenslicht en de ziel voor het leven. De bedoeling is daarom, dat, én door de toring, én door de koorts, en dat wel ontstekingskoorts, het levenslicht zal uitgeblust worden en het leven weggenomen. De toring komt in Palestina zelden voor, slechts in de hoger gelegen streken..

17. Daartoe zal Ik Mijn aangezicht in vijandschap tegen u zetten, 1) dat gij geslagen zult worden voor het aangezicht van uw vijanden en voor hen vluchten moet; en uw haters zullen over u heerschappij hebben en a) gij zult, door de voortdurende nederslagen moedeloos en vertwijfeld, vluchten, als iemand u vervolgt (vs. 36 Richteren. 6:2).

a) Spreuken. 28:1

1) Deze bedreiging staat haaks tegenover de belofte in vs.9 gedaan, en vandaar hetgeen volgt: dat zij zullen vallen in de handen van hun vijanden, ja, met de uiterste lafhartigheid zullen vervuld worden..

18. En zo gij Mij tot deze dingen toe, in weerwil van deze aanvankelijke tuchtigingen, die uw berouw en uw bekering bedoelen, nog niet horen zult, Ik zal nog daartoe doen, om u zevenvoudig over uw zonden te tuchtigen.

19. Want Ik zal de hovaardigheid van uw kracht 1) verbreken, en zal uw hemel, de hemel in uw land, als ijzer maken en uw aarde, de vruchtbare bodem van uw land, als koper dat die geen zegen, deze geen vrucht zal geven.

1) In het Hebreeuws Ethgeoon uzkem, de hoogheid, of hovaardigheid van uw kracht of sterkte. Hiermee wordt aangeduid, datgene, waarop een volk zijn macht grondt. In dit geval, de vruchtbaarheid van de bomen en de overvloed van de oogst. God zou echter die hoogmoed zo verbreken, dat de hemel als van koper zou zijn en de aarde van ijzer, d.i. dat er geen regen zou neerstromen en de aarde geen grasscheutjes zou voortbrengen vanwege de felle droogte..

20. En uw macht, welke gij aan de landbouw besteedt, zal ijdel verdaan worden; 1) en uw land zal zijn inkomst niet geven, en het geboomte van het land zal zijn vrucht niet geven (1 Kon.17:1; 18:5 vv.).

1) IJdel verdaan worden, in de zin van, tevergeefs aangewend worden. Al uw arbeid zal vruchteloos zijn..

21. En zo gij met Mij in tegenheid wandelen 1) zult en Mij niet zult willen horen, uw tegenstand tegen Mij ook bij zulke kastijdingen voortzet en in opstand toeneemt, zo zal Ik over u, naar uw zonden, in evenredigheid van de klimmende ongehoorzaamheid, zevenvoudig slagen toedoen, u bij toeneming tuchtigen.

1) In tegenheid wandelen geeft aan, een vijandelijke houding aannemen, God de nek toekeren en zich tegen Zijn wil verharden. In tegenheid wandelen is het tegenovergestelde van, wandelen met God, voor Zijn aangezicht, wandelen in oprechtheid. Anderen zijn van mening, dat dit betekent, in vijandelijke houding tegen God verkeren. De bedoeling is vrijwel hetzelfde..

22. Want Ik zal onder u zenden het gedierte van het veld, beren en leeuwen, die u beroven en uw vee uitroeien, en u verminderen zal; 1) en uw wegen zullen woest worden;

2)

1) U verminderen. Dat is, door onvruchtbaarheid, door kinderloosheid het getal van het volk verminderen. Beroving van vee en kinderloosheid is nu de straf die volgen zal..

2) Het woest worden van de wegen, is gevolg van de vermindering van het volk. Ten gevolge van het inkrimpen van de bevolking, zullen de wegen zo weinig gebruikt worden, dat zij, in plaats van goede heerbanen, woeste wegen, ongebaande wegen zullen worden..

23. Indien gij nog door deze dingen Mij niet getuchtigd zult zijn, tot berouw en bekering, maar nog verder met Mij in tegenheid wandelen;

24. a) Zo zal Ik ook met u in tegenheid wandelen en Ik zal u ook zevenvoudig over uw zonden slaan (vs.21).

a) 2 Samuel. 22:27 Psalm. 18:27

25. Want Ik zal door gruwzame en machtige vijanden, die Ik in uw land zend, een zwaard 1) over u brengen, dat de wraak van het door u ontheiligde Verbond wreken zal²⁾ zodat gij om aan dit zwaard te ontkomen, in uw versterkte steden vergaderd zult worden; dan zal Ik u toch straffen en de pest 3) in het midden van u zenden, die u verwoesten zal, en gij, die door de pest gespaard zijt, zult door hongersnood tot de overgave gedwongen, in weerwil van alle tegenstand, in de hand van de vijand overgegeven worden.

1) Nu kondigt God aan, bij steeds toenemende goddeloosheid, oorlog, pest en hongersnood Jesaja 15:18; 16:4) Jer.15:2-4; 44:12,13 Ezech.6:11,12; 14:21

2) Dat de wraak van het Verbond wreken zal. Hiermee spreekt God het uit, dat de straf komen zal, om de schending, de verbreking van het Verbond door het volk te wreken..

3) Zij zouden vluchten in hun versterkte steden, maar ook dat zou hen niet baten, want dan zou de pest hen overvallen..

26. Als Ik u bij de derde plaag, de hongersnood, de staf van het brood 1) zal gebroken en de hoeveelheid brood zo zal verminderd hebben, dan zullen tien vrouwen uw brood in één oven bakken, dat één enkele bakoven (zie "Ex 16.24) voor 10 gezinnen plaats genoeg heeft, terwijl anders ieder gezin een afzonderlijke oven heeft, en zullen uw brood bij het gewicht weergeven; daar een ieder slechts een zeer klein, nauwkeurig afgepast deel verkrijgt, in plaats van naar welgevallen te kunnen nemen, en gij zult eten, maar niet verzadigd worden, op zijn meest voor hongersnood bewaard blijven (2 Koningen. 6:25 vv. Jer.14:18 Ezech.4:16; 5:12).

1) Behalve het lichamelijk wezen van het schepsel, moeten wij arbeiden een verdere zaak te zien, nl. de zegen van God in het schepsel, die voortkomt van Zijn woord, besluit en verordening, waardoor het bekwaam en krachtig gemaakt wordt, om onderhoud en voedsel te verlenen. Dit noemt de Schrift, de staf van het brood. En zo is het in waarheid, want, evenals een oud en onmachtig mens ter aarde valt, indien zijn staf hem ontruikt wordt, also wordt het beste scheepsel, dat tot ons gebruik dient, zonder Gods zegen, ons onvruchtbaar..

27. Als gij hierom ook Mij niet horen zult, maar met Mij wandelen zult in tegenheid en uw weerspanningheid nog vermeerdert;

28. Zo zal Ik ook met u in zeer grimmige, verhoogde tegenheid wandelen, en Ik zal u ook zevenvoudig over uw zonden tuchtigen.

29. Want gij zult door de vreselijkste hongersnood gefolterd, in vertwijfeling uw kinderen doden en het vlees van uw zonen eten en het vlees van uw dochters zult gij eten 1) (2 Koningen. 6:28 vv. Klaagl.2:20; 4:10).

1) Het vlees van uw zonen eten en het vlees van uw dochters eten, is de uiterste daad van vertwijfeling, waartoe Israël zal komen, als God Zijn oordelen over het volk zendt, die oordelen, welke Hij in de volgende verzen aankondigt.

30. En Ik zal, bij de algemene verwoesting door de hand van de overwinnende vijanden uw hoogten verderven, de op heuvels en bergen opgerichte altaren, waarop gij naar de wijze van de heidenen geofferd hebt, en uw zonnebeelden, uw aan de goden gewijde zuilen (2 Kron.34:4,7) uitroeien en zal uw dode lichamen op de dode lichamen, de omgeworpen beelden van uw drekgoden werpen, opdat gij ook in de dood bij hen zijn moogt, vanwie gij u in uw leven niet hebt willen afscheiden, en Mijn ziel zal aan u walgen, dat Ik u wegwerp, zoals men een walgelijke zaak ver wegwerpt.

31. En Ik zal uw steden, op de sterkte waarvan gij u verlaat, om binnen haar muren Mijn straferichten nog verder te weerstaan (vs.25), een woestijn maken en uw heiligdommen, de tempel met zijn altaren en heilige sieraden, verwoesten; en Ik zal uw liefelijke reuk niet ruiken, 1) van zo'n ongehoorzaam en verhard volk wil Ik geen offer meer aannemen.

1) Dat is het reukwerk, dat dagelijks van verscheidene welriekende specerijen aan God in de tabernakel geofferd werd, en daardoor wordt betekend, dat noch hun gebeden verhoord, noch hun offeranden zouden worden aangenomen..

32. Ja, Ik zal dat land verwoesten, dat uw vijanden, die daarin zullen wonen, de vijandelijke volkeren die het hebben veroverd en het nu zelf gaan bezitten, zich daarover, over die vreselijke verwoesting ontzetten zullen.

33. Daartoe zal Ik u onder de heidenen verstrooien en een zwaard achter u uittrekken, met getrokken zwaard achter u gaan en u zo ver wegrijven, dat gij er niet meer aan denken zult om spoedig terug te keren; en uw land zal een aangeven tijd woest, en uw steden zullen een woestijn zijn.

Deze goddelijke bedreigingen omvatten de gehele toekomst van Israël en zijn een zinnebeeldige voorstelling van de oordelen van God, die zich met innerlijke noodzakelijkheid ontwikkelen, in verband tot de ontwikkeling van de zonde; daarom mag men ook niet verwachten dat de latere geschiedenis van het volk de hier voorgestelde volgorde van plagen bevatten en zich chronologisch naar die plagen als naar een reeds vooruitgezet plan richten zal. Wel is deze geschiedenis in haar geheel een tot in het afzonderlijke toe zich vervullende voltrekking van de bedreigingen van God, daar Israël niet wandelde in de wegen van de Heere, integendeel zijn boze aard en voortdurende verharding al meer en meer openbaarde;

vooral is het besluit van deze geschiedenis niets meer dan een verwezenlijking van hetgeen de Heer aan het slot van Zijn rede voorstelt. Opmerkelijk is in deze rede, dat God viermaal (vs.18,21,23,27) over een verzwaring van Zijn oordelen, en wel iedere keer over een zevenvoudige verzwaring spreekt; want het gaat hier om Zijn rijk, welks toekomst Hij tegenover de hardnekkigheid van Zijn volk door strafgerichten, om Zijn verbond, welks verbreking Hij aan het die het hebben verkracht, te redden heeft. Dien ten gevolge is de trapsgewijze verzwaring van Zijn oordelen zo ingericht, dat op de eerste trap staat een straf (volkomen onvruchtbaarheid van het land vs.18-20); op de tweede twee straffen (uitroeiing van het vee en kinderloosheid, vs.21,22); op de derde trap drie straffen (oorlog, pest en hongersnood, vs.23-26) eindelijk, op de vierde trap vier straffen (uitroeiing van de gruwel van de afgoderij, verwoesting van steden en heiligdommen, verwoesting van het land en verstrooiing van het volk onder de heidenen (vs.23-27)

Dit behoort tot de dichterlijke vorm van de rede, maar doet over het algemeen aan de waarheid van dat wat gezegd wordt, geen afbreuk, maar is daar overal op zijn plaats, waar het hart zo geheel vervuld is met het behandeld wordende onderwerp (zie Genesis 1:27)

34. Dan zal het land aan zijn Sabbatten een welgevallen hebben, 1) de rust genieten welke daaraan nu vergund is, al de dagen van de verwoesting, en gij zult in het land van uw vijanden zijn; dan zal het land rusten en aan zijn Sabbatten een welgevallen hebben, 2) zich hierin verlustigen.

1) Vanwege de afval van God, zou het volk ook zijn Sabbatjaar niet vieren, maar dan zou door de verwoesting, die komen zou, het land rust genieten..

2) Zoals de aardbodem onder de druk van de zonden van de mensenkinderen zucht, zo verheugt hij zich ook over de verlossing van de druk en zijn deelhebben aan de zalige rust van de gehele schepping..

35. Al de dagen van de verwoesting zal het rusten, omdat het niet rust in uw Sabbatten, in zijn Sabbatsjaren, zoals Ik u geboden had (Leviticus. 25:2 vv.), maar door u uit ongehoorzaamheid en vleselijke zin werd nagelaten, alsgij daarin woonde (2 Kron.36:21 zie "Le 25.7).

36. En aangaande de in de strijd, die de verwoesting voorafgaat (vs.27 vv.), overgeblevenen onder u, die ver waren verdreven (vs.33), Ik zal in hun hart een weekheid, een bestendig gevoel van vrees, in de landen van hun vijanden laten komen, zodat het geruis van een gedreven blad, de onbeduidendste en onschuldigste zaak, hen jagen zal, en zij zullen vluchten, zoals men vlucht voor een zwaard, als ware het uitgetogen zwaard (vs.33) bestendig achter hen, en zullen vallen, waar niemand is, die jaagt, terwijl reeds de vrees alleen hen doet bezwijken.

37. En zij zullen de een op de ander als voor het zwaard vallen, zoals de door de sikkel gemaaide halmen, waar niemand is, die jaagt, zo vreselijk zal de bestendige angst en zorg zijn; en gij zult voor het aangezicht van uw vijanden niet kunnen bestaan, zodat gij zelfs niet eenmaal daaraan denken kunt, u uit uw gevangenschap te bevrijden.

38. Maar gij zult, nog voor een groot deel, omkomen onder de heidenen, ten gevolge van de drukkende lasten, die u daar wachten en het land van uw vijanden zal u tot op een zeer gering overblijfsel verteren.

39. En de overgeblevene onder u, de druk van de ballingschap uithoudende, zullen om hun ongerechtigheid, die hun een loodzware last zal opleggen, in de landen van uw vijanden wegteren; 1) ja, ook om de ongerechtigheden van hun vaders, welke zij met de hunnen moeten dragen, zullen zij met hen wegteren.

1) Het woord in de grondtekst betekent eigenlijk: vermolmen, verrotten. Israël wordt hier bedreigd met bijna gehele ondergang, indien zij de rechten en instellingen van de Heere verwerpen. Slechts dan, indien zij tot belijdenis van zonden zullen komen, zal God, om Zijn eeuwig Verbond, het overblijfsel nog genadig zijn..

40. Dan 1) zullen zij, wanneer zij zo wegwijnen en nergens rust en vrede kunnen vinden, hun ongerechtigheid belijden, en de ongerechtigheid van hun vaders met hun overtredingen, waarmee 2) zij tegen Mij overtreden hebben, en ook dat zij met Mij in tegenheid gewandeld hebben.

1) Of, wanneer zij hun ongerechtigheden belijden. Zo luidt ook de Engelse vertaling. Zoals de belofte omtrent de zegen conditioneel is en eveneens de bedreiging van de straf, zo is ook de belofte van een nieuwe bestraling met Gods vriendelijk aangezicht voorwaardelijk. Eerst dan, als Israël zich verootmoedigen zal voor de Heere, zal Hij Zijn Verbond gedachtig zijn..

2) Vanaf waarmee zij tot in vs.41 gebracht zal hebben, is een neven- of tussenzin, die aldus vertaald moet worden: Bij, of vanwege hun overtredingen, waarmee zij tegen Mij overtreden hebben, en ook dat zij met Mij in tegenheid gewandeld hebben, wandelde ik ook met hen in tegenheid en bracht hun in het land van hun vijanden..

41. Dat Ik, juist opdat zij tot deze gezegende kennis zouden raken, ook met hen, zoals Ik (vs.28) gezegd heb, toen zij tegen Mij zondigden, in tegenheid gewandeld en hen in het land van hun vijanden gebracht zal hebben, om daar alle (vs.36 vv.) gedreigde plagen over hen te laten komen; zo dan 1) onder de last van deze plagen hun vroeger onbesneden, 2) voor alle trekkingen van de genade zo ongevoelig en onheilighart (zie "De 10.16) gebogen wordt, en zij dan, wanneer zij nu beginnen zich te verootmoedigen en de weg van de bekering tot Mij te bewandelen aan de straf van hun ongerechtigheid, welke zij moeten dragen, een welgevallen hebben. 3)

1) Beter, of veelmeer. Hiermee wordt de voorwaarde, in vs.40 het eerste gedeelte begonnen, voortgezet..

2) Een onbesneden hart is een hart als dat van de heidenen, dat zich tegen God en zijn dienst stelt, een hart, alleen te vermurwen door de oordelen van God. Onbesneden is hier in de zin van onbuigzaam. Een onbesneden hart erkent geen zonde. Slechts dan, wanneer het door de bemoeiingen van God verbroken wordt, komt het tot verootmoediging. Belijden van zonde is

alleen mogelijk, als eerst het hart is vertederd. Vandaar de vertaling van, of veel meer, beter dan, zo dan..

3) Aan God zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend (Hand.15:18). Daarom kunnen wij ons niet daarover verwonderen, dat Hij in dit hoofdstuk niet alleen de beide mogelijkheden: wanneer gij in Mijn instellingen zult wandelen enz. (vs.3), en: wanneer gij Mij niet gehoorzaam zult zijn, enz. (vs.14) eenvoudig voorstelt, maar als zij later werkelijkheid zijn geworden, ook als de zodanige nader beschouwt en nu met betrekking daarop het gehele raadsbesluit van Zijn goddelijke wijsheid ontdekt. Zij, die niet willen geloven dat de Heilige Schrift werkelijk de openbaring van God is, maar haar alleen houden voor een menselijk produkt, zoals ieder ander boek, komen bij zulke plaatsen als deze zeer in het gedrang en weten zich niet anders te behelpen dan met de jammerlijke uitvlucht dat al dergelijke profetieën, die later zo volkomen en juist vervuld werden, eerst nadat die uitkomst aanschouwd is, zijn geschreven geworden. Maar net zo min iemand loochenen kan, die in een levende God gelooft, dat deze God lang tevoren weet wat geschieden zal eer het geschiedt, net zo min ligt daarin een zwarigheid, dat Hij nu ook over de gebeurtenissen van de toekomst verkondigt wat Hij tot heil van de mensen openbaren wil. En niet alleen maakt Hij hier Zijn oordelen, maar ook het einddoel hiervan openbaar, opdat Zijn volk, wanneer de tijd van de zware tuchting aanbreekt, daaronder niet bezwijkte, maar zich tot Hem bekere. Om mensenzielen te redden is het wel de moeite waard zich aan mensenzielen te openbaren..

Dat is een gevoelige aandoening over de straf, gepaard met een hartbrekende droefheid, die de uitgevoerde voordelen beschouwt en de billijkheid hiervan erkent. En omdat aan deze hartelijke droefheid is vastgemaakt, dat God zou gedenken aan zijn verbond en aan het land, zo ziet men ook, dat de heilige Psalmzanger, terwijl de Joden in de gevangenis waren, zittende aan de rivier van Babel, en wenende, wanneer zij gedachten aan Sion (Psalm. 137:1), zeer gevoelig als de Heere smekende voordraagt, dat de tijd om Sion genadig te zijn, de bestemde tijd gekomen was, omdat Gods knechten een welgevallen hadden aan deze stenen, dat is, daarover gevoelig waren aangedaan (Psalm. 102:12,13); waarin hij waarschijnlijk ziet op de belofte, die in verband met dit vers nu volgt..

42. Dan, wanneer het zover gekomen en de tijd om Mij te ontfermen, daar is, zal Ik gedenken aan Mijn Verbond met Jakob, en ook aan Mijn Verbond met Izak, en ook aan Mijn Verbond met Abraham zal Ik gedenken, dat toch een eeuwig Verbond zal zijn (Genesis 17:7; 13:15); en aan het land 1) zal Ik gedenken.

1) Onder land wordt verstaan, zowel het land zelf als zijn bewoners. Dat God eerst spreekt over het Verbond met Jakob, heeft sommigen ertoe geleid, te verklaren, dat God dit hierom gedaan heeft, omdat het Verbond, met Jakob gesloten, het best de Israëlieten nog in het geheugen zat. Ons inziens ten onrechte. Jakob wordt daarom eerst genoemd, omdat zij kinderen van Jakob of kinderen van Israël werden genoemd. Maar opdat Israëls volk zou weten, dat het verbond zeer vast was, daarom deelt God mee, dat Hij het niet alleen met Jakob heeft gesloten, maar ook met de twee andere patriarchen, Izak en Abraham, van wie Jakob de zoon en kleinzoon was..

43. Als het land nu om hunnentwil zal verlaten zijn geweest, en aan zijn Sabbatten een welgevallen gehad hebben, wanneer het om zijnentwil verwoest was (vs.34). en zij aan de straf van hun ongerechtigheid, om de daaruit voortgevloeide heilzame gevolgen (vs.40 vv.), een welgevallen zullen gehad hebben, de straf van hun ongerechtigheid, welke zij daarom dragen, en omdat zij, toen zij nog in hun land woonden, Mijn rechten hadden verworpen en hun ziel aan Mijn instellingen gewalgd hadden.

44. En hierboven is dit ook: 1) als zij in het land van hun vijanden zullen zijn en schijnen door Mij verworpen te zijn a) zal Ik hen niet geheel verwerpen, noch van hen walgen (vs.30), om voor altijd een einde van hen te maken, vernietigende Mijn verbond met hen, want Ik ben de HEERE, de Onveranderlijke en de onwankelbaarGetrouwe (Exodus. 3:14), en ben als de zodanige hun God geworden; daarom moet Ik Mij vrij in Mijn onwankelbare trouw aan hen verheerlijken.

a) Deuteronomium. 4:31 Rom.11:1,26 vv.

1) Met deze woorden drukt de Heere het duidelijk uit, dat de uitredding van Israël zijn diepste grond heeft in het Verbond, dat niet vernietigd kon worden. God heeft gezworen, dat het nageslacht van Abraham niet vernietigd zou worden. En daarom zal het volk weer terugkeren. De straffen zullen dienen, om bij het volk verootmoediging te wekken, opdat alsdan de Heere Zijn verbond zou gedenken. Hier ontmoeten de conditionele (voorwaardelijke) en de positieve (stellige) beloften elkaar. Hier blijkt het zo duidelijk mogelijk, dat boven alles de raad van de Heere zal bestaan en Hij zijn welbehagen zal doen..

45. Maar Ik zal, hun ten beste, gedenken aan het eerste Verbond van de voorouderen, met hen opgericht, die Ik uit Egypte voor de ogen van de heidenen uitgevoerd heb, opdat Ik hun tot een God ware. Ik ben de HEERE! -en wil nu op dezelfde wijze en met gelijke bedoeling hen, de nakomelingen, evenzo leiden uit het land van hun ballingschap (Deuteronomium. 30:1-5).

De rede van de Heere neemt hier een beklagende toon aan, waarin men de weemoed over het lijden van het volk ontdekt, maar ook de mildheid van een verzoend hart, dat nu aan dit lijden een einde maakt Voor de hand ligt een toespeling op de Babylonische ballingschap; maar hier is meer; deze woorden wijzen ook op een toekomst, welke Israël nog moet verwachten, (Rom.11:23 vv.; 2 Kor.3:16), en wel nu het voor de tweede maal uit het land van zijn vaders verdreven en aan de bestraffing van zijn misdaad overgegeven is. De naam Jehova, waarop God zelf (vs.44) zich beroept, om te bevestigen, dat Zijn verbond met het uitverkoren volk nog verder van kracht blijft, in weerwil van de tijdelijke krachteloosheid van dit verbond, stelt God voor zoals wij dit bij Exodus. 3:14 vv.; 6:3 ook zo verklaard hebben, als de geheel zelfstandige, met onbeperkte vrijheid regerende Wereldheerser, die in al wat Hij spreekt en voorneemt, waarlijk met zichzelf in overeenstemming is en blijft. "De betekenis van deze naam is dieper dan de zee, zij is ondoorgrondelijk; doch dit zien wij duidelijk: Hij zal zijn-Hij is eeuwig. Hij zal zijn, die Hij is-Hij is onveranderlijk, zonder schaduw van omkering, zichzelf getrouw in woord en daad. Een eeuwig onveranderlijk Wezen"

Over de taalkundige verklaring en eigenlijke uitspraak van het woord heerst in de theologische wereld nog altijd veel onzekerheid, wat samenhangt met de in Le.24:11 en 16 vermelde gewoonten van de Joden, door die naam helemeel niet uit te spreken, maar daarvoor een ander woord te lezen; in het wetenschappelijk spraakgebruik behield men over het algemeen dit woord; de Statenvertaling luidt "*Heere*," maar schrijft overal HEERE, terwijl *Heere* overal staat, waar men in grondtekst *adonai* leest. Tegenwoordig wordt dit onderscheid in spreek- of schrijfwijze door de meesten niet meer gevolgd..

46. Dit, wat van Exodus. 25 af tot hiertoe bij de geschiedenis tot verklaring van de wet gezegd wordt, zijn die instellingen, en die rechten, en die wetten, welke de HEERE gegeven heeft tussen zich en tussen de kinderen van Israël,

1) tot verdere ontwikkeling van het met hen gesloten verbond op de berg Sinaï, door de hand van Mozes, die alles, wat de Heere met hem sprak, ook schriftelijk moest optekenen.

1) Uit deze woorden blijkt duidelijk, dat deze wetten, rechten en instellingen beschouwd moeten worden als bevelen, welke de God van het Verbond aan de deelgenoten van dat Verbond, hun ten goede, gegeven heeft..

HOOFDSTUK 27.

OVER GELOFTEN EN TIENDEN.

I. Vs.1-34. Als een aanhangsel op de Sinaitische wetgeving volgen nu nog de bepalingen over de geloften, die als vrijwillige daad van godsvrucht eigenlijk buiten de wet stonden, in zoverre zij door deze niet werden geëist, maar ook konden nagelaten worden, zonder dat, daarom het Verbond met God verbroken werd; die echter ook een regeling door de wet nodig hadden, om met de geest van de wet overeen te komen.

1. Verder sprak de HEERE tot Mozes, zeggende:

2. Spreek tot de kinderen van Israël en zeg tot hen: Wanneer iemand bij zijn gebed om redding of om de gave van iets goeds, een gelofte voor de Heere zal afgezonderd hebben, dat hij Hem voor die gave iets ten offer wil brengen, naar uw schatting zullen de zielen van de HEERE zijn; gij zult naar priesterlijke schatting tegen geld het beloofde offer van de ziel, d.i. van de persoonlijkheid inruilen, wanneer hij, die het beloofd heeft, zijn gelofte vervult.

3. Als uw schatting van een man, de regel volgens welke de priester schat, zal zijn van twintig jaar oud, tot een die zestig jaar oud is, dan zal uw schatting voor een man zijn van vijftig sikkels zilver, naar de sikkels van het heiligdom, d.i. voor een man, 50 zilveren sikkels.

4. Maar is het een vrouw, dan zal uw schatting zijn dertig sikkels.

5. En is het van een, die vijf jaar oud is, tot een die twintig jaar oud is, zo zal uw schatting van een man twintig sikkels zijn, en voor een vrouw tien sikkels.

6. Maar is het van een, die een maand oud is, tot een, die vijf jaar oud is, zo zal uw schatting van een man zijn vijf sikkels zilver, en uw schatting over een vrouw, zal zijn drie sikkels zilver.

7. En is het van een, die zestig jaar of ouder is (vs.3), is het een man, zo zal uw schatting zijn vijftien sikkels, en voor een vrouw tien sikkels.

8. Maar zo hij armer is dan uw schatting, te arm om de met uw schatting overeenkomende som aan het heiligdom te kunnen betalen als lossing, zo zal hij zich voor het aangezicht van de priester zetten, opdat de priester hem naar een andere maatstaf dan die van de wet schatte, naar dat de hand van hem, die de gelofte gedaan heeft, zal kunnen verkrijgen, zal de priester hem schatten, dus naar de maatstaf van zijn vermogen, opdat het ook een arme mogelijk zij, voor zijn persoon de Heere een gelofte doen.

De geloften zijn, net als de offers, zeer oud (Genesis 28:20 vv. Job 22:27) en worden bij alle volkeren aangetroffen (Jona 1:10). Zij bestaan in de belofte God iets te geven, of Hem ter ere zich van een anders veroorloofd genot te onthouden en gaan deels van de veronderstelling uit, dat men daardoor iets doet, wat Hem welgevallig is en waardoor men dan Zijn bijzondere

genade deelachtig wordt; deels wordt daarmee bedoeld in een buitengewoon geval, waarin men de hulp van God dringend nodig heeft, zich daardoor van deze hulp te verzekeren, dat men reeds vooraf zich plechtig tot een wederdienst verbindt. De bepalingen van de wet laten zich tot de twee volgende hoofdstellingen beperken: 1. Wanneer gij geen geloften doet, wordt dat u niet als zonde toegerekend; maar wat gij beloofd hebt, zult gij houden en zult doen wat gij de Heere, uw God vrijwillig hebt beloofd (Deuteronomium. 23:22 vv.); 2. Gij moogt de Heere niets beloven wat Hem reeds toebehoort, of waardoor Zijn door de wet geheiligde orde verbroken wordt, of waaraan zonde en schande kleeft (Leviticus. 27:26 vv. Numeri. 30:4 vv. Deuteronomium. 23:18). Ook mag nimmer iets dat minder in waarde is dan het eigenlijk beloofde Hem als betaling van de gelofte toegebracht worden, om daardoor met Hem op een effen voet te komen (Leviticus. 27:10). Daar de geloften in zich sluiten óf de belofte van een toewijding aan God, óf een onthouding van iets tot Zijn ere, onderscheidt de wet deels toewijdings-, deels onthoudingsgeloften. Tot de laatste behoort vooral het in Numeri. 6 nader te ontwikkelen Nazireeërschap en het in Numeri. 30:14 vermelde vasten; terwijl wij in dit hoofdstuk alleen met toewijdingsgeloften te doen hebben. En zo worden alle dingen, die men de Heere beloven kan, opgenoemd: 1. een mens, (vs.2-8), 2. een dier, (vs.9-13), 3. een huis, (vs.14,15), 4. een stuk grond (vs.16-25). Wat nu de gelofte van mensen aangaat, kon men óf zichzelf óf een van zijn onderhorigen de Heere tot een bijzonder eigendom beloven, want in het algemeen waren allen in Israël het eigendom van de Heere (Exodus. 19:5) en moesten zich als zodanig beschouwen ook ten gevolge van de heiliging van de eerstgeborenen, waarin, als in de kern van het gehele volk, de Heere hen allen tezamen zich geheiligd had (zie Ex 13.2). Die zo zichzelf de Heere beloofd had, of door zijn ouders of heersers Hem beloofd was, was daardoor een lijfeigene van het heiligdom geworden en had eigenlijk met het maatschappelijk leven niets meer te maken, maar moest in zoverre hij als leek daartoe in de gelegenheid was, in de tent der samenkomst dienst doen. Zoals intussen de eerstgeborene bij mensen moest gelost worden (Exodus. 13:13; 34:20 Numeri. 18:16) en wellicht ook hij zich lossen moest, die door aanraking met het Allerheiligste heilig was geworden (zie Le 6.18), zo kocht ook hij, die beloofd was, zich los of werd losgekocht en was het geld daarvoor betaald, in zijn plaats voor de dienst van het heiligdom (2 Koningen. 12:4 vv.). Bij de bepaling van de prijs van de waarde, waarvoor hij zichzelf lossen of gelost worden moest, kwam volgens de bovenstaande verzen zowel zijn ouderdom als zijn geslacht in aanmerking; het meest had hij te betalen, die zich op de leeftijd van de hoogste levenskracht bevond, maar het vrouwelijk geslacht als het zwakkere deel (1 Petr.3:7) betaalde op iedere leeftijd maar de helft, waarbij voor de getallen 50, 15, 5, de ronde sommen 30, 10, 3 als de helft werden gerekend (vs.3,6,7)..

9. En indien het beloofde een beest is en wel zulk een beest, waarvan men de HEERE offerande offert, een rund, schaap of geit: al wat hij daarvan, van dit vee, de HEERE zal gegeven hebben, zal van het ogenblik af dat het beloofd werd, heilig zijn, zodat de bezitter zijn eigendomsrecht daarop heeft verloren.

10. Hij zal daarom niet vermengelen, noch het verwisselen, gevende een goed voor een kwaad met een goede bedoeling, of een kwaad voor een goed, met een zelfzuchtige bedoeling; indien hij nochtans een beest voor een beest enigszins verwisselt, zo zal dit, en wat daarvoor

verwisseld is, zowel dit eerste als het tweede beest, de Heere heilig zijn, 1) daar het eerste, als reeds volgens (vs.9) heilig, de Heere niet weer kan ontnomen worden.

1) Hiermee wil de Heere zeggen, dat, wanneer een beest de Heere beloofd is, het niet terug mag genomen worden. Het mocht niet vermangeld, d.i. geruild worden tegen een ander of verwisseld met een ander. Het beloofde moest de Heere gegeven worden. Was het echter zo, dat het wegens een of ander gebrek niet op het altaar mocht komen, en werd het daarom voor een ander verruild, dan moest het eerste aan de priester tot levensonderhoud worden gegeven, en het andere de Heere geofferd, want beide dieren waren heilig, d.i. de Heere gewijd..

11. En indien het beloofde enig onrein beest is, 1) van hetgeen men de HEERE geen offerande offert, b.v. een ezel, zo zal hij dat beest, daar het ten voordele van het heiligdom moet verkocht worden, tot schatting van zijn waarde voor het aangezicht van de priester zetten.

1) Mozes handelt nu over de stomme dieren, welke hij beveelt, de Heere te offeren, indien zij voor offeranden geschikt waren. Indien zij verminkt waren of onrein, geeft hij de wet van de lossing. Maar de vraag kan oprijzen, hoe men mag beloven, wat God verboden heeft Hem te offeren, en van de toegang tot de tempel als onrein heeft afgesloten. En zeker, indien het iemand in de gedachte was gekomen, een onrein dier te offeren, zou het een godsverering zijn geweest, die verwerpelijk was, ja, waarvoor verzoening nodig was. Doch hier wordt (naar mijn oordeel) een ander soort van offerande aangevoerd, die de offeranden en de tempeldienst niet tegen de voorschriften van de wet in bedierf. Er stak niets ongerijmds in, dat, indien God zo'n gelofte ontving, Hij die wuftheid kastijdde met een geldboete. B.v., dat de gebieder een krachtig en beproefd paard, indien het in gevaar was, had beloofd, maar hij, nadat het weer gered was, veroordeeld werd, om de waarde ervan te betalen. Zo ook ten opzichte van de overige dingen. De gelofte bestond dan in niets anders, dan dat men aan de hoede en bescherming van God overgaf, wat men wenste te behouden. Hierdoor kwam er een grote overvloed van geloften, welke echter op de een of andere wijze moesten gehouden worden, opdat de heilige Naam van God niet tot een aanfluiting zou worden. De schatting hiervan laat God over aan het oordeel van de priester. Indien echter het dier geofferd kon worden, was geen lossing mogelijk. Indien iemand een ander dier in de plaats stelde, of de waarde betaalde, ontving hij straf voor zijn bedrog, omdat beide God waren geheiligd. Doch de schatting wordt vastgesteld, welke de "belover" opgelegd wordt, omdat God beveelt, dat de Israëliet zou staan voor de rechtbank van de priesters, en bij wijze van boete moesten zij erbij voegen, een vijfde gedeelte boven de waarde, door de priesters bepaald..

12. En de priester zal dat op een gemiddelde prijs schatten, naar dat het goed of kwaad is, dus het goede niet te hoog en het kwade niet te laag, naar uw schatting, priester! zo zal het zijn, naar de door u aangegeven waarde zal het verkocht worden en de opbrengst voor het heiligdom zijn.

13. Maar indien hij, de belovende, het immers, integendeel, lossen, de vastgestelde prijs betalen zal, om het beest te kunnen behouden, zo zal hij, als rouwgeld daarvoor, dat hij een de

Heere beloofde zaak zich niet kan ontfeggen, een vijfde deel hiervan boven uw fchatting toedoen (Leviticus. 5:16).

14. En wanneer iemand zijn huis zal geheiligd hebben, dat het de HEERE heilig zij, zo zal de priester dat fchatten, ten behoeve van de latere verkoop (vs.11), en wel op middelbare waarde, naar dat het goed of kwaad is, (vs.12); zoals de priester dat gefchat zalhebben, zo zal het stand hebben.

15. En indien hij, die het geheiligd heeft, zijn huis zal lossen, om het te kunnen behouden, zo zal hij een vijfde deel van het geld van uw fchatting daarboven toedoen, als boete (vs.13); zo zal het zijn zijn. 1)

1) Ten opzichte van de huizen gold dezelfde wet als voor het onrein vee. Een huis, de Heere gewijd, werd ten behoeve en ten voordele van het huis van de Heeren verkocht. Wilde echter de "belover" het terug hebben, dan werd het getaxeerd en voor de getaxeerde waarde, vermeerderd met een vijfde van die fom, kon men het terugkrijgen..

16. Indien ook iemand van de akker en wel van de akker van zijn bezitting, zijn erfgoed, de HEERE wat geheiligd zal hebben, zo zal uw fchatting van de akker zijn naar zijn zaad, naar de hoeveelheid zaad, die bij het bezaaien gebruikt wordt. Een stuk land bezaaid met een homer gerstenzaad zal zijn gewaardeerd op vijftig sikkels zilver.

17. Indien hij daarna zijn akker dadelijk van het Jubeljaar

1) af geheiligd zal hebben, zo zal het naar uw fchatting stand hebben.

1) Vs.17 verklaart vs.16. De vijftig sikkels zilver is niet de fchatting over één jaar, maar over 50 jaar, die verliepen tussen het ene en het andere Jubeljaar. De vijftig sikkels zilver was de fom voor een gemiddelde opbrengst, gedurende 50 jaar. Jaarlijks moest die fom afgelost worden.

18. Maar zo hij zijn akker enige tijd na het Jubeljaar geheiligd zal hebben, dan zal hem de priester het geld rekenen naar de jaren, die nog over zijn tot het Jubeljaar; en het zal van uw fchatting afgetrokken worden, al naar dater veel of weinig jaren over zijn, de akker hoger of minder fchatten, zodat hij, die de gelofte doet, wanneer b.v. nog slechts 10 jaar moesten verlopen, slechts het 10de deel van de gehele fom in jaarlijkse termijnen moest betalen.

19. En indien hij, die de akker geheiligd heeft, deze geheel lossen zal, om vrij hierover te kunnen befchikken en in voorkomende gevallen die te kunnen verkopen, zo zal hij een vijfde deel van het geld van uw fchatting daarboven toedoen, en dezee zal hem gevestigd tot zijn befchikking zijn.

20. En indien hij die akker niet zal lossen of indien hij die akker gedurende die tijd tot het volgende Jubeljaar aan een andere man verkocht heeft, zo zal hij tot straf daarvoor, dat hij zich aan het eigendom van de Heere, waarop hij door zijn gelofte geen recht meer had, heeft

vergepen, in het geheel niet meer gelost worden 1) en in het Jubeljaar, waarin de nieuwe koper hem weer overgeven moet (Leviticus. 25:28), niet meer terug ontvangen.

1) Hieruit blijkt, dat de akker niet alleen aan het Heiligdom verviel, wanneer de "belover" deze aan een ander had verkocht, maar ook, wanneer hij deze niet vóór het Jubeljaar had gelost..

21. Maar die akker, nadat hij in het Jubeljaar zal uitgegaan zijn, zal de HEERE heilig zijn, als een verbannen akker; 1) (vs.28) de bezitting daarvan zal van de priesters zijn, de priesters voor altijdtoevallen.

1) Dat is, als een akker, waarop de gewezen bezitter geen recht van lossing meer had, als hebbende hij dit door zijn weigering zelf verbeurd..

In het Hebreeuws Kisdee hacherém. De Zeventigen vertalen daarom: als een verpande akker. De Statenvertalers vertalen: verbannen akker. Het Hebreeuwse woord geeft aan, een akker, die aan God gewijd is, maar niet meer kan terug gekocht worden. Het werkwoord, waarvan het afgeleid is, betekent, iets van het algemeen gebruik afzonderen, of afhouden..

22. En indien hij de HEERE een akker heeft geheiligd, die hij gekocht, van een andere Israëliet naar het bevel (Leviticus. 25:15 vv.) tot op het eerstvolgende Jubeljaar in pacht genomen heeft, en deze niet is van de akker van zijn bezitting, erfgoed (vs.16), die hij dus in het Jubeljaar zonder losgeld aan zijn oorspronkelijke bezitter terug moet geven.

23. Zo zal de priester hem rekenen de som van uw schatting, naar zijn waarde, overeenkomstig zijn opbrengst (vs.16) tot het Jubeljaar, terwijl hij daarbij slechts de tot het Jubeljaar nog overblijvende jaren in rekening brengt; en hij, die de gelofte gedaan heeft, zal op deze dag uw schatting geven, de verschuldigde som op dezelfde dag, dat hij zijn gelofte betaalt, in het heiligdom brengen, dat deze akker een heiligheid voor de HEERE zij, voor de gehele, nog tot het Jubeljaar overblijvende tijd.

24. In het Jubeljaar zal die akker, naar hetgeen gezegd is, (Leviticus. 25:23-28)) terugkomen tot die, van wie hij hem gekocht had tot hem, wiens de bezitting van dat land was.

25. Al uw schatting nu, waardering door de priester in de (vs.3-23) opgenoemde gevallen, zal naar de sikkels van het heiligdom geschieden, naar de oorspronkelijke sikkels van volkome gewicht, niet naar de sikkels van geringe waarde, die in het gewone leven gangbaar is (Ex.30:13), a) de sikkels zal zijn van twintig gera.

a) Numeri. 3:47 Ezech.45:12

Uit 1 Kon.10:17 en 2 Kron.9:16, volgens welke 3 mina (pond) = 300 sikkels zijn, de mina dus 100 sikkels bevat, terwijl zij naar onze opgave bij Exodus. 30:13 slechts 50 heilige sikkels bevatte, volgt dat de gewone sikkels maar de helft was van de heilige sikkels (= 1 Beka), wat dan ook door de Rabbijnen wordt aangenomen. Daar er, zoals blijkt uit Genesis 24:22 en

Exodus. 38:26 ook halve sikkels of beka-stukken waren van 10 gera, welke in het dagelijks leven gebruikt werden, kon men des te gemakkelijker ook aan deze de naam "sikkel" geven, omdat de naam op zichzelf geen bepaald gewicht uitdrukt, maar slechts in het algemeen iets dat afgewogen is..

26. a) Maar het eerstgeborene, dat de HEERE reeds volgens de wet (Ex.13:2), van een beest eerst geboren wordt, dat zal niemand heiligen, door een bijzondere gelofte beloven te zullen geven; hetzij een os, of klein vee, een eerstgeborene van rund of klein vee, het is van de HEERE en zal Hem dus bovendien als offer gebracht worden.

a)Exodus. 22:29; 34:19 Numeri. 3:13; 8:17

27. Doch is het van een onrein beest, behoort dit eerstgeborene tot de onreine niet voor offer bestemde beesten, hij zal dat lossen naar uw schatting, waarvoor het door de priester geschat wordt, en zal zijn vijfde deel daarboven toedoen; en indien het niet gelost wordt door hem, aan wie het geboren en die tot het geven hiervan aan het heiligdom verplicht is, zo zal het verkocht worden naar uw schatting.

De Heere wijzigt dus de eerder (Ex.13:13; 34:20) door Hem gegeven verordening dat onreine, niet voor een offer vatbare dieren door een schaap gelost, of gedood moeten worden, ten voordele van het nu opgerichte heiligdom en van de onderhouding van de priesterstand. (Numeri. 18:15 vv.).

28. a) Evenwel niets dat verbannen is, dat iemand de HEERE zal verbannen 1) hebben, van al hetgeen Hij heeft, van een mens of van een beest, of van de akker van zijn bezitting, zal verkocht noch gelost worden; al wat verbannen is, zal de HEERE een Heiligheid der Heiligheden zijn, Hem geheel en onveranderlijk gewijd zijn; het mag daarom niet door verkoop en lossing in de handen van mensen overgaan.

a) Jozua. 6:18; 7:13 vv.

1) Verbannen heeft een veel sterkere betekenis dan beloven. Het verbannene was onherroepelijk de Heere over gegeven. De ban werd later uitgesproken over personen en goederen, als een theocratisch strafgericht, wegens afgoderij en beeldendienst..

29. Al wat verbannen is, dat van de mensen, van de gehele gemeente wegens zijn afgoderij (Ex.22:20), zal verbannen zijn, zal niet gelost worden, maar het zal, nadat de ban in behoorlijke vorm, naar Deuteronomium. 17:2 vv., over hem uitgesproken is, zeker gedood worden.

Als een bijzondere gelofte van toewijding, ontdekken wij hier de bangelofte, d.i. die gelofte, waardoor van hetgeen men de Heere wilde toewijden, geheel en voor altijd afstand werd gedaan en men het Hem onherroepelijk tot een eigendom overgaf. "Verbannen" betekent dus "heiligen" in verhoogde graad; het is de gehele overgave aan God met uitsluiting van alle mogelijkheid om het ooit weer terug te ontvangen, wat bij het in gewone zin geheiligde nog

altijd mogelijk was. Op grond hiervan wordt ook bij de vermelding van hetgeen iemand van het zijne verbannen kan, zowel het huis als het gekochte veld ongenoemd laten; het eerste kon de eigenaar niet voor altijd weggeven, zonder zichzelf van een beschermend dak te beroven; (het tweede) was niet werkelijk het eigendom van de koper, maar alleen, naar het in Israël heersende recht, een soort van pakgoed, dat in het jaar van de vrijlating weer tot de oorspronkelijke bezitter terugkeerde. Mensen, die men de Heere verbande, werden werkelijk lijfeigenen van het heiligdom, en moesten van het burgerlijk leven voor altijd afstand doen, zoals wij dit zien in Samuël (1 Samuel 1:11,24 vv.), evenals in de dochter van Jefta (Richteren. 11:30,34 vv.). Deze soort van toewijding, die in betrekking staat tot de eenvoudige gelofte, zoals het brand- tot het dankoffer, gebeurde overal daar, waar de aandrang van het gemoed, welke in het algemeen de grond is van alle geloften, het krachtigst was en slechts in de volkomen verzaking van het beloofde voorwerp haar bevrediging vond. Daarvan is echter een andere, de vernietigingsban, wel te onderscheiden, waarbij iemand de Heere overgegeven werd, niet tot eeuwig eigendom, maar tot vernietiging; hier is drijfveer van het godvrezende hart, niet liefde en dankbaarheid jegens Hem, die gezegend heeft en nog daarmee voortgaat, maar heilige ijver voor Zijn ere en toorn tegen hem, die deze ere geschonden heeft. Zo'n ban zou komen niet alleen over de afzonderlijke afgodendienaar (Exodus. 22:20 Deuteronomium. 17:2 vv.), maar ook over een gehele afgodische plaats (Deuteronomium. 13:12 vv.), ja! over het gehele afgodische volk van de Kanaänieten, wier maat van gruwelen nu vol was geworden (Deuteronomium. 20:16 vv.). Waar deze ban zo streng mogelijk werd voltrokken, werd daarin ook al wat de verbannene bezat, begrepen en met hem vernietigd, of tot een schat aan het huis van de Heere gegeven Jozua 6:21 vv.; 1 Samuel. 15:2 vv.); in andere gevallen bleef de levende en dode have van een verbannene in de ban verschoond en werd dan het eigendom van hen, die de ban voltrokken (Deuteronomium. 2:34 vv. Jozua. 8:26 vv.). Zo'n ban van vernietiging over een mens of vergadering te brengen en te voltrekken, was natuurlijk geen personele zaak, maar alleen de zaak van de gehele gemeente; het was een in Zijn naam volvoerd Gods oordeel, waardoor de Heere geheiligd werd aan hen, die Hem niet hadden willen heiligen in hun hart. Tot een dergelijke voltrekking van het oordeel kon echter slechts een hetzij kleinere, hetzij grote volksverzameling de bevoegdheid hebben, wanneer zij niet zelf aan deze zware zonde schuldig stond..

30. Ook alle tienden, 1) tiende gedeelte van de jaarlijkse oogst, van het land, waarin gij nu komt, van het zaad van het land, van hetgeen op het veld groeit, van de vrucht van het geboomte, wijnstok zowel als olijfboom (Deuteronomium. 14:23) zijn, volgens de gewoonte, die reeds bij de vaderen bestond (Genesis 14:22; 28:22), welke Ik nu tot wet maak, totdat Ik u dan later (Numeri. 18:20 vv.) zeggen zal wat met deze tienden geschieden moet, van de HEERE, zij zijn de HEERE heilig, zij moeten aangemerkt worden als een Hem reeds gewijd eigendom, waarom zij evenmin als de eerstgeborenen van het vee (vs.26), totvoorwerpen van een bijzondere gelofte mogen gemaakt worden.

1) Met deze woorden toont God, dat Hij, door de tienden aan de Leviëten te schenken, afstand doet van Zijn eigendomsrecht, omdat deze voor Hem zijn als een soort van koninklijke belasting. Maar zo neemt Hij ook alle bezwaar weg, omdat toch de andere stammen erover zouden kunnen mopperen, dat zij bovenmate bezwaard werden..

31. Maar als iemand van zijn tienden immers iets lossen zal, wat hem altijd zal geoorloofd zijn, hij zal zijn vijfde deel, boven de eigenlijke waarde daarboven toedoen, zoals bij de andere lossingen (vs.13,15,19,27).

32. Aangaande al de tienden van runderen en klein vee, alles wat onder de roede 1) zal doorgaan, over het algemeen van het vee kan verdiend worden, het tiende zal, evenals het tiende deel van de opbrengst van het land (vs.30), de HEERE heilig zijn, en zal niet eerst beloofd, maar ook zonder bijzondere belofte gegeven worden.

1) Volgens de Rabbijnen werd, bij het afzonderen van de tienden van het vee, het bedoelde vee in een stal gedreven en dan stuk voor stuk weer uitgelaten, met een staf geteld en ieder tiende stuk met rood krijt gemerkt. Naar deze gewoonte worden in de bovenstaande uitdrukking alle tienden van het vee in het algemeen samengevat..

33. Hij zal, bij uitzondering daarvan tussen het goede en het kwade niet onderzoeken, niet vragen of het tiende stuk goed of kwaad is; hij zal het ook niet verwisselen, noch met een goede, noch met een zelfzuchtige bedoeling (vs.10); maar indien hij het immers verwisselen zal en een ander voor dat tiende stuk geven, het zij dan beter of slechter, zo zal dit en wat daarvoor verwisseld is, zowel het rechte als het ondergeschovene, heilig, aan het heiligdom vervallen zijn; het zal niet gelost worden, want gij zult u geen ingrijpen in het eigendom van de Heere veroorloven.

In het Christelijk leven is er voor het "bijzonder" beloven geen plaats meer (1 Tim.4:3 vv.); het behoort tot de uiterlijkheden van de toestand van onvolkomenheid (Galaten. 4:3). De Christen geeft zich voortdurend met lichaam, ziel en geest en al wat hij heeft, God ten offer, dat offer is levend, heilig en God welgevallig, dat is zijn redelijke godsdienst (Rom.12:1). Zo zijn dan ook de pauselijke beloften tegen de geest van het Evangelie. Daarentegen vernieuwt een Christen dagelijks zijn doopgeloofte: te verloochenen de duivel de wereld, de zondige lusten van het vlees, en ook God en zijn Heere Jezus Christus te dienen; zijn leven lang en eigent zich in deze zaak toe wat in Psalm. 50:14; 81:6; 66:13; 116:14,18, over geloften gezegd wordt.

Slechts als het leven nog onder de wet is, staat ook de gelofte als een neiging om zijn eigen besluit, zijn eigen wil tot een bindende wet te maken, in overeenstemming met de algemene levensregel. Vandaar de geloften in het Oude Verbond en de nagalm van deze dingen in het leven van Paulus (Hand.18:18; 21:24); ofschoon de daar vermelde toedracht van zaken de stempel draagt van een vervulling van de wet als godsdienstig gebruik, of als het letten van de liefde op de zwakheid van de naaste. Waar zulke aanleidingen wegvallen, zal de gelofte nergens als een vrucht van het ware evangelische leven kunnen worden aangetroffen. Zich in de werkzaamheid van de ware liefde door geloften te laten binden, kan alleen als vrees voor de zwakheid en weerspannigheid van het eigen hart verklaard en verontschuldigd worden en is, namelijk in zover het uit dit beginsel geschiedt, toe te laten, maar in ieder ander opzicht verwerpelijk; het moet voorgesteld worden als het afdalen tot een diepte, waaruit de in Christus tot vrijheid geborene voor altijd moest zijn verzezen.

34. Dit zijn de geboden, die de HEERE Mozes geboden 1) heeft, aan de kinderen van Israël, op en bij de berg Sinaï.

2)

1) Hierdoor verbindt Mozes aan de kennis van de wet de geloofwaardigheid ervan. Allereerst vanwege de autoriteit, omdat deze van God is gegeven. Vervolgens, omdat hij zichzelf niet de rol van wetgever heeft toebedeeld, maar omdat hij door God is gekozen, en geroepen, om dit ambt te vervullen. Doch van de kinderen van Israël verlangt Hij vertrouwen en achting, omdat hij tot hen is gezonden, als onderwijzer en leermeester..

2) De nu nog volgende wetten zijn door de Heere aan Mozes opgedragen, toen de toebereidselen, om uit de nabijheid van de Sinaï op te breken, reeds een aanvang hadden genomen en bestaan deels in tijdelijke voorschriften, deels in aanwijzingen voor bepaalde gevallen, deels in verdere ontwikkelingen van de reeds vroeger afgekondigde fundamentele wetten..

SLOTWOORD

In verband tot de beschrijving van de Tabernakel (Exodus. 26 vv.) staat die van de verschillende offers in dit derde boek van Mozes. Het offer vinden wij reeds bij de eerste mensen (Genesis 4:4); later bij Noach (Genesis 8:20). Abraham is bereid, om zijn zoon God ten offer te brengen. Zo waren de offers reeds lang vóór Mozes in gebruik, en dit zelfs onder de heidense volken. Reeds van het vroegste, in de Heilige Schrift voorkomende offers kan worden gezegd, dat zij door middel van een bijzondere Godsopenbaring de mens waren opgelegd. Hetzelfde kunnen wij nu ook zeggen van de verdere ontwikkeling van de offerdienst; ook deze behoort tot hetgeen Mozes op de berg is meegedeeld. De algemene betekenis van alle offers is de overgave van zichzelf en zijn innerlijke wezen en leven aan God; dit nu wordt uiterlijk voorgesteld en afgebeeld door het brengen van het beste, dat men bezit, aan Hem. Het was dus reeds naar het uitwendige een oefening in zelfverloochening en gehoorzaamheid aan het Goddelijk voorschrift; het was verbreking van eigen wil, buiging van die wil onder de wil van God, gelijk de zedewet de gehoorzaamheid van de harten, wat gezindheid, liefde en vertrouwen aangaat, moet regelen; tevens waren de offers tekenen van de voortdurende erkenning van de verbondsgemeenschap met Jehova. Maar in dit uitwendige, zinnelijke en zichtbare bij de offers, waaraan een groot deel van het volk hangen bleef, bestond toch, naar de bedoeling van de Wetgever, die ook door velen en in de loop der eeuwen altijd beter gekend werd, het eigenlijke wezen en de betekenis van de zaak niet; het moest tevens schaduwbeeld van iets hogers, van iets volkomens, iets toekomstigs zijn, dat zich in het offer van Christus als de volmaakte zelfopoffering en ware overgave aan God openbaart. De gehele wet, waartoe nu ook de offerdienst behoort, heeft maar een schaduw van de toekomstige goederen, niet het beeld zelf van de zaken (Heb.10:1). Zo is de oudtestamentische offertheorie niet iets onwaars, maar iets onvolkomens, dat ons nu wijst op het volmaakte, dat daarvoor de weg baant en het voorbereidt.

Bij de behandeling van dit derde boek zijn wij er opnieuw in bevestigd, dat het niemand anders dan Mozes, de man Gods, tot auteur heeft gehad. De voorstelling van zaken, de

aanwijzing van de godsdienstige plechtigheden verraadt onmiskenbaar de man, die op Gods bevel, op Zijn onmiddellijke lastgeving, dat alles aan het oude Verbondsvolk heeft meegedeeld en geschreven in het boek, daartoe verordend. Het geheel toont duidelijk, dat het door één hand is geschreven, die zich nauwkeurig doel en omvang heeft voor ogen gesteld, en het bevestigt met het, voor de gelovigen alles afdoend woord, dat hem alles is meegedeeld en getoond, door niemand minder dan God zelf. Geen gezochte, maar een werkelijke, goddelijke, harmonische eenheid valt in dit boek niet te loochenen, maar duidelijk aan te wijzen. Alles concentreert zich, om het Heiligdom, dat Jehova onder Israël had opgericht. Alles bedoelt de heiligheid van het in zichzelf onheilig volk, opdat het Verbond, met hen opgericht, van kracht zou blijven, en de Verbondsweldaden mild tot hen konden uitstromen. En waar er soms veranderingen gebracht worden in eenmaal gegevene verordeningen, daar geschiedt dit, omdat de Heere zich altijd schikt naar de behoeften en toestanden van de Zijnen; daar heeft dit plaats, opdat Zijn volk steeds meer een volk zal worden, dat Hem gewillig dient, zonder enig mopperen; daar wordt dit gedaan, omdat de toestand van het volk ook anders is geworden. Vandaar dat ook gedurig nog geboden herhaald worden, niet, omdat aan dit boek verschillende grondschriften ten grondslag liggen, maar of, omdat de toestand enigszins anders is geworden, of omdat de Heere bij schijnbare herhaling toch met die voorschriften op iets wijzen wil, wat geheel past in het kader van de voor de eerste maal te geven rechten en instellingen (hoofdstuk 23 en 26). Laten wij niet vergeten, dat Israël, als een volk van slaven, uit Egypte is gevoerd, en dat het daarom nodig was, dat het gedurig weer aan de wet van de tien geboden als grondwet op allerlei wijze werd herinnerd, opdat het zou leren, dat alle ceremoniële wetten dienden, opdat hun de wet van de zeden zou worden ingescherpt, en dat het volbrengen van wat God, op godsdienstig en burgerlijk gebied, verordende, moest strekken, opdat zij de tien geboden, de grondwet van het Koninkrijk Gods, zouden leren onderhouden. Alle ceremoniële wetten waren als even zovele trappen, die moesten dienen, dat Israël zou komen tot de geestelijke kennis en de aanbidding van een God, die zich in Christus Jezus, de te komen Messias, de eeuwige en grote Hogepriester, als een verzoend God, voor al Zijn volk openbaarde en zou openbaren..

Door geheel het Oude Testament heen zijn de denkbeelden verzoening en vrijlating naast elkaar geplaatst als een heenwijzing naar Christus en naar de vrucht van zijn werk. Christus werd geofferd, de zondaar vrijgelaten. Ook het denkbeeld van gedood te worden en uit de dood weer op te staan wordt in het zestiende hoofdstuk van Leviticus "over twee bokken" uitgedrukt, en dus de vrijlating van het offer zelf, dat reeds in Izak afgebeeld was. Ook wij, in Christus gestorven zijnde, zullen in Hem weer opstaan. De twee bokken moeten dus afzonderlijk voorstellen, wat zich in Christus verenigt, de dood en de opstanding. Het is hetzelfde met de ene duif, die gedood werd en de andere, die vrij naar de hemel vloog. Ook ligt hierin een zedelijke zin, want in de dingen van God is het éne afspiegeling van het andere, de oude mens moet ten onder gebracht worden, de nieuwe moet zich ten hemel verheffen..

Wij hebben in Leviticus gezien dat zowel de verzoening als de reiniging van de zondaar aan de offertheorie ten grondslag ligt. Het bloedige offer werd door de offeraar zelf tot zijn plaatsbekleder gewijd en dit zinnebeeldig door het leggen van zijn hand op de kop van het dier uitgedrukt, als om daardoor te verklaren dat hij zijn schuld op dit schuldeloze overbracht. In het gevoel van die schuld en met het verlangen God weer geheel toe te behoren, slachtte hij

(niet de priester) het offerdier, terwijl hij daarmee betuigde dat hij zelf om zijn schuld de dood verdiend had, die het dier onderging en de wens uitdrukte dat God hem van de straf mocht ontheffen. Op de rechtvaardiging (verzoening) volgde nu ook de heiliging. Deze heiliging of toewijding van de zondaar aan Jehova werd zinnebeeldig uitgedrukt door het verbranden van al het vlees of een gedeelte daarvan met de (zogenaamde onbloedige) spijsoffers: brood en wijn, olie, wierook en zout. Dat dit alles maar zinnebeeldig was, zowel verzoening als heiliging, wordt door de schrijver van de brief aan de Hebreeënen in het helderste licht gesteld, wanneer hij verklaart: "Indien het bloed van de stieren en bokken en de as van de jonge koe, besprenkelende de onreinen, hen heiligt tot de reinheid van het vlees, hoeveel te meer zal het bloed van Christus, die door de eeuwige Geest zichzelf God onstraffelijk opgeofferd heeft, uw geweten reinigen van dode werken om de levende God te dienen?" Wat een gewichtige, heerlijke, vertroostende betekenis verkrijgt nu voor de gemeente der gelovigen, die juichen mag dat haar Pascha, namelijk Christus, geslacht is, de viering van het Heilig Avondmaal, als zijnde van harentwege een plechtige verklaring, welke zij aflegt: "O Lam Gods! Uw dood is ons leven," en een plechtige toewijding aan de dienst van Hem, die het haar aan dat Avondmaal doet ondervinden, dat zijn vlees waarlijk spijs en zijn bloed waarlijk drank is; die het haar op de stelligste wijze verzekert en verzegelt, dat Hij haar een eeuwige rustplaats bereid heeft in het Vaderhuis, waar zij Hem en de Vader altijd zal opofferen een offerande van lof, namelijk de vrucht van de lippen, die zijn maan beleiden. "Juich, o sterveling! Juich, verzoende! Juich, de pijn van de dood brak af: Jezus, voor uw schuld voldoende, Rukte het zegel van het graf. Jezus, uit de dood verheven, Is de waarborg van uw leven, Borgtocht van uw Heilgenot. Treed dan blij het sterfuur tegen; 't Is vervulling van de zegen: Uw Verlosser, ja, is God!